HENR. JOS. VOGELS

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE ET LATINE

PARS SECUNDA
EPISTOLAE ET APOCALYPSIS

DÜSSELDORF
L. SCHWANN DRUCKEREI UND VERLAG

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE ET LATINE

PARS SECUNDA:
EPISTOLAE ET APOCALYPSIS

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE ET LATINE

TEXTUM GRAECUM RECENSUIT, APPARATUM CRITICUM EX EDITIONIBUS ET CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLECTUM ADDIDIT, TEXTUM LATINUM EX VULGATA VERSIONE SIXTI V PONT. MAX. IUSSU RECOGNITA ET CLEMENTIS VIII AUCTORITATE EDITA REPETIIT

HENR. JOS. VOGELS

Heinrich Joseph

WITHDRAWN

PARS SECUNDA:

EPISTOLAE ET APOCALYPSIS

DÜSSELDORF
L. SCHWANN, DRUCKEREI UND VERLAG
1922

WITHDRAWN

EPISTOLAE
ET
APOCALYPSIS

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

1 Παῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπό-
2 στολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προ-
3 επηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
4 ἁγίαις περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ
σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος
υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ
ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
5 ἡμῶν, δι᾽ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς
ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
6 ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ
7 Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγα-
πητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις
9 ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς
γάρ μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύ-
ματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς
10 ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι πάντοτε
ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη
ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ
11 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα
τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ

1,*1* > χριστ. ιησ. B al. vg arm | *3* γεννωμ. 38. 40. 73 Aug | *4* ορισθ.] praedestinatus lat | *7* om. εν ρωμη G | αγαπ.] εν αγαπη G d, om. E 82 | *8* om. δια ιησ. χριστ. ℵ* | *9* μου 1°] μοι D G 10 al. vg sy

EPISTOLA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD ROMANOS.

Paulus, servus Iesu Christi, vocatus 1
Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, [1] quod 2
ante promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis [1] de Filio suo, qui factus est ei 3
ex semine David secundum carnem, qui praedestinatus est Filius Dei in virtute secundum 4
spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri: per quem 5
accepimus gratiam, et Apostolatum ad obediendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine
eius, in quibus estis et vos vocati Iesu Christi: 6
omnibus qui sunt Romae, dilectis Dei, vocatis 7
sanctis. Gratia vobis, et pax a Deo Patre
nostro, et Domino Iesu Christo.

Primum quidem gratias ago Deo meo per 8
Iesum Christum pro omnibus vobis: quia
fides vestra annunciatur in universo mundo.
Testis enim mihi est Deus, cui servio in spi- 9
ritu meo in Evangelio filii eius, quòd sine
intermissione memoriam vestri facio [1] semper 10
in orationibus meis: obsecrans, si quomodo tandem aliquando prosperum iter
habeam in voluntate Dei veniendi ad
vos. Desidero enim videre vos: ut ali- 11
quid impertiar vobis gratiae spiritualis ad

---

1 [1] Gal 1, 15. Act 9, 15; 13, 2 | [2] 16, 25, 26. Tit 1, 2 | [3] 9, 5. 2 Reg 7, 12. Mt 22, 42. 2 Tim 2, 8 | [4] Act 13, 33 | [5] Act 26, 16—18. Gal 2, 7. 9. Rm 15, 18 | [7] 1 Cor 1, 2. 2 Cor 1, 1. Eph 1, 1. Num 6, 25—26. Act 28, 15 | [8] 16, 19. 1 Thess 1, 8. Eph 1, 15 | [9] 2 Cor 1, 23. Phil 1, 8; 3, 3. Eph 1, 16 | [10] Act 19, 21. Rm 15, 23. 32 | [11] Act 28, 31.

12 confirmandos vos: id est, simul consolari in
vobis per eam, quae invicem est, fidem
13 vestram, atque meam. Nolo autem vos
ignorare fratres: quia saepe proposui venire
ad vos, (et prohibitus sum usque adhuc) ut
aliquem fructum habeam et in vobis, sicut et
14 in ceteris gentibus. Graecis, ac Barbaris,
15 sapientibus, et insipientibus debitor sum: ita
(quod in me) promptum est et vobis, qui Ro-
16 mae estis, evangelizare. Non enim erubesco
Evangelium. Virtus enim Dei est in salutem
omni credenti, Iudaeo primum, et Graeco.
Hab 2,4. 17 Iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in
fidem: sicut scriptum est: Iustus autem ex
fide vivit.
18 Revelatur enim ira Dei de caelo super
omnem impietatem, et iniustitiam hominum
eorum, qui veritatem Dei in iniustitia deti-
19 nent: quia quod notum est Dei, manifestum
20 est in illis. Deus enim illis manifestavit. In-
visibilia enim ipsius, a creatura mundi, per
ea quae facta sunt, intellecta, conspiciuntur:
sempiterna quoque eius virtus, et divinitas:
21 ita ut sint inexcusabiles. Quia cum cogno-
vissent Deum, non sicut Deum glorificave-
runt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt
in cogitationibus suis, et obscuratum est
22 insipiens cor eorum: dicentes enim se esse
23 sapientes, stulti facti sunt. Et mutaverunt
gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem
imaginis corruptibilis hominis, et volucrum,
24 et quadrupedum, et serpentium. Propter
quod tradidit illos Deus in desideria cordis
eorum, in immunditiam: ut contumeliis

---

[12] 2 Pt 1, 1 | [13] 11, 25. J 15, 16. 1 Cor 10, 1; 12, 1. 2 Cor 1, 8. 1 Thess 4, 13 | [16] Ps 118, 46. 1 Cor 1, 18. 24. Act 13, 46 | [17] 3, 21—22. Gal 3, 11. Heb 10, 38 | [18] J 16, 9. 2 Thess 2, 12 | [19-32] Sap 13—15. Act 14. 15—17; 17, 24—28 | [20] Ps 18, 2. Job 12, 7—9. Heb 11, 3 | [21] Eph 4, 17—18. Apoc 14, 7 | [22] Jr 10, 14. 1 Cor 1, 20 | [23] Ps 105, 20. Deut 4, 15—19. Sap 12, 24 | [24] Act 14, 16.

στηριχθῆναι ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν συμπαρακλη- 12
θῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν
τε καὶ ἐμοῦ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελ- 13
φοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν
σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς
ἔθνεσιν. Ἕλλησίν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς 14
τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· οὕτως τὸ κατ' 15
ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελί-
σασθαι. οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· 16
δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ
πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.
δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται 17 Hab 2,4.
ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· »ὁ δὲ
δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.«

Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ 18
ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν
τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, διότι τὸ 19
γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ
θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. τὰ γὰρ ἀόρατα 20
αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ
θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους,
διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ 21
ηὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράν- 22
θησαν, καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου 23
θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου
καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. Διὸ 24
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζε-

---

12 τουτεστιν A d g vg | *13* ουκ οιομαι D*EG | *15* εν υμιν D 61 al. g | om. τοις εν ρωμη G | *16* ευαγγ.] + του χριστου K L P al. | om. εις σωτηρ. G | om. πρωτον Marcion B G | *17* δικ.] + μου C* | *18* om. θεου Marcion 47 | αληθ.] + dei Marcion vg(?) | *20* om. αιδιος L | *24* διο] + και D E G K al. sy^{h} | om. εις ακαθ. A*

25 σθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, οἵτινες μετήλ-
λαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ
ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ
τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας·
26 ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς
εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλ-
λαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν,
27 ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν
χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει
αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν
ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν
ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμ-
28 βάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν
ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς
εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,
29 πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ
κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου
30 κακοηθείας, ψιθυριστάς, [1] καταλάλους, θεοστυ-
γεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευ-
31 ρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, [2] ἀσυνέτους,
32 ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας· οἵτινες τὸ
δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

2 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρί-
νων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν
κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.
2 οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ
3 ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζῃ
δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα
πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ

---

26 χρησιν] κτισιν D | φυσιν] + χρησιν DG e vg | *27* τε] δε ADGP al. vg sy^{h} | αντιλαμβανοντες G | *28* om. ο θεος ℵ*A al. | *29* αδικια] + πορνια L al. sy | om. δολου A | *30* κακολαλους D^{gr} | *31* αστοργ] + ασπονδους CKLP al. vg | *32* επιγν.] + ουκ ενοησαν DE(G 15) vg | ποιουντες . . . συνευδοκουντες B d e g | **2**.*1* γαρ] + κριματι C* 4. 21 al. sy^{h} | *2* δε] γαρ ℵC 7. 17 al. d vg sy^{h} | *3* νομιζεις ουν ο ταυτα πρασσων P

afficiant corpora sua in semetipsis: qui com- 25
mutaverunt veritatem Dei in mendacium: et
coluerunt, et servierunt creaturae potius quàm
Creatori, qui est benedictus in saecula. Amen.
Propterea tradidit illos Deus in passiones 26
ignominiae. Nam feminae eorum immuta-
verunt naturalem usum in eum usum, qui est
contra naturam. Similiter autem et masculi, 27
relicto naturali usu feminae, exarserunt in
desideriis suis in invicem, masculi in masculos
turpitudinem operantes, et mercedem, quam
oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes.
Et sicut non probaverunt Deum habere in 28
notitia: tradidit illos Deus in reprobum sen-
sum: ut faciant ea, quae non conveniunt,
[1] repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, 29
avaritia, nequitia, plenos invidia, homicidio,
contentione, dolo, malignitate, susurrones, [1] de- 30
tractores, Deo odibiles, contumeliosos, super-
bos, elatos, inventores malorum, parentibus
non obedientes, [1] insipientes, incompositos, 31
sine affectione, absque foedere, sine miseri-
cordia. Qui cum iustitiam Dei cognovissent, 32
non intellexerunt quoniam qui talia agunt,
digni sunt morte: et non solum qui ea faciunt,
sed etiam qui consentiunt facientibus.

Propter quod inexcusabilis es o homo **2**
omnis, qui iudicas. In quo enim iudicas alterum,
teipsum condemnas: eadem enim agis quae
iudicas. Scimus enim quoniam iudicium Dei 2
est secundum veritatem in eos, qui talia agunt.
Existimas autem hoc o homo, qui iudicas eos, 3
qui talia agunt, et facis ea, quia tu effugies

---

25 9, 5 | 27 Lev 18, 22; 20, 13. 1 Cor 6, 9 | 28 13, 13. L 18, 11. 1 Cor 5, 10; 6, 9. 2 Cor 12, 20. Eph 4, 31; 5, 35. Col 3, 5. 8. 1 Tim 1, 9. 2 Tim 3, 2—4 | 32 2 Thess 2, 12 | 2 1 Mt 7, 2. J 8, 7.

4 iudicium Dei? An divitias bonitatis eius, et
patientiae, et longanimitatis contemnis? igno-
ras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam
5 te adducit? Secundum autem duritiam tuam,
et impoenitens cor, thesaurizas tibi iram in die
6 irae, et revelationis iusti iudicii Dei, | qui red-
7 det unicuique secundum opera eius: iis qui-
dem, qui secundum patientiam boni operis,
gloriam, et honorem, et incorruptionem quae-
8 runt, vitam aeternam: iis autem, qui sunt ex
contentione, et qui non acquiescunt veritati,
credunt autem iniquitati, ira, et indignatio.
9 Tribulatio, et angustia in omnem animam
hominis operantis malum, Iudaei primum, et
10 Graeci: gloria autem, et honor, et pax omni
operanti bonum, Iudaeo primum, et Graeco:
11 non enim est acceptio personarum apud Deum.
12 Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine
lege peribunt: et quicumque in lege pecca-
13 verunt, per legem iudicabuntur: Non enim
auditores legis iusti sunt apud Deum, sed fac-
14 tores legis iustificabuntur. Cum enim Gentes,
quae legem non habent, naturaliter ea, quae
legis sunt, faciunt, eiusmodi legem non haben-
15 tes, ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis
scriptum in cordibus suis, testimonium red-
dente illis conscientia ipsorum, et inter se
invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam
16 defendentibus, | in die, cum iudicabit Deus
occulta hominum, secundum Evangelium
17 meum per Iesum Christum. Si autem tu Iu-
daeus cognominaris, et requiescis in lege, et

---

[4] 2 Pt 3, 15 | [5] Apoc 6, 17 | [6] Ps 61, 13. Prov 24, 12. Mt 16, 27. 2 Cor 5, 10. J 5, 29 | [8] 2 Thess 1, 8. J 3, 36. Phil 1, 17 | [9] 1, 16; 3, 9 | [11] Act 10, 34. 1 Pt 1, 17 | [13] Mt 7, 21. 1 J 3, 7. Jc 1, 22. 25 | [14] Act 10, 35 | [15] 1, 32 | [16] 2 Tim 2, 8 | [17] Jc 2, 19.

τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστό- 4
τητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυ-
μίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ
θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν σκληρό- 5
τητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις
σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως
δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ 6
κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν 7
ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν
ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ 8
ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ
ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. θλῖψις καὶ στενοχω- 9
ρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζο-
μένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλ-
ληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ 10
ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
Ἕλληνι. Οὐ γάρ ἐστιν προσωποληψία παρὰ 11
τῷ θεῷ. ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως 12
καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ
νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου 13
δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου
δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον 14
ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον
μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· οἵτινες ἐνδείκ- 15
νυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρ-
δίαις αὐτῶν, συνμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνει-
δήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατ-
ηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ἡμέρᾳ ὅτε 16
κρίνει ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ
τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰ δὲ 17
σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ

---

5 αποκαλ.] ανταποδωσεως A | και δικαιοκρ. KLP al. sy^{h} | *8* om. μεν ℵBDG vg | ⟩ θυμος και οργη KLP al. sy^{h} | *13* fin.] + παρα θεω G | *14* γαρ] δε G | ουτοι] οι τοιουτοι G d e vg | *15* διαλογισμων G | *16* εν ημ. οτε] η ημερα B, εν ημερα η A 73 al. sy^{p} | om. μου 37 d Marcion | ⟩ χριστ. ιησ. ℵ*B | fin.] + του κυριου ημων DE Ambr | *17* ει δε] ιδε L al. sy^{h}

18 καυχᾶσαι ἐν θεῷ | καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ
δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ
19 νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφ-
20 λῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, | παιδευτὴν ἀφρόνων,
διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς
21 γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ὁ οὖν
διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσ-
22 σων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν
μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ἱεροσυ-
23 λεῖς; ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παρα-
Is 52,5. Ez 36,20. 24 βάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; »τὸ γὰρ
ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς
25 ἔθνεσιν«, καθὼς γέγραπται. περιτομὴ μὲν γὰρ
ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης
νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν.
26 ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου
φυλάσσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
27 λογισθήσεται; καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία
τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ
28 περιτομῆς παραβάτην νόμου. οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ
φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ
29 ἐν σαρκὶ περιτομή· ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰου-
δαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ
γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ'
3 ἐκ τοῦ θεοῦ. Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰου-
2 δαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; πολὺ
κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν [γὰρ] ὅτι
3 ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. | τί γάρ; εἰ
ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν
Ps 50,6. 4 τοῦ θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ
ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς
γέγραπται· »ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις
5 σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.« εἰ δὲ ἡ

---

20 om. διδ. νηπ A | *25* πρασσ.] φυλασσης D vg arm | *27* om. η εκ φυσ. ακροβ. G | *29* θεου] + εστιν DE vg | **3**,*1* om. ἡ ℵ*G al. | *2* om. γαρ BD*EG al. vg | επιστ.] + αυτοις G d e vg | *4* εστω G lat | καθαπερ ℵB | νικησεις ℵADE al.

gloriaris in Deo, [18] et nosti voluntatem eius, 18
et probas utiliora, instructus per legem, [19] con- 19
fidis teipsum esse ducem caecorum, lumen
eorum, qui in tenebris sunt, [20] eruditorem 20
insipientium, magistrum infantium, habentem
formam scientiae, et veritatis in lege. Qui 21
ergo alium doces, teipsum non doces: qui
praedicas non furandum, furaris: qui dicis 22
non moechandum, moecharis: qui abominaris
idola, sacrilegium facis: qui in lege gloriaris, 23
per praevaricationem legis Deum inhonoras.
(Nomen enim Dei per vos blasphematur inter 24 Is 52,5
Gentes, sicut scriptum est.) Ez 36,2
Circumcisio quidem prodest, si legem ob- 25
serves: si autem praevaricator legis sis, cir-
cumcisio tua praeputium facta est. Si igitur 26
praeputium iustitias legis custodiat: nonne
praeputium illius in circumcisionem reputabi-
tur? et iudicabit id, quod ex natura est prae- 27
putium, legem consummans, te, qui per lit-
teram, et circumcisionem praevaricator legis
es? Non enim qui in manifesto, Iudaeus est: 28
neque quae in manifesto, in carne, est circum-
cisio: [29] sed qui in abscondito Iudaeus est: et 29
circumcisio cordis in spiritu, non littera: cuius
laus non ex hominibus, sed ex Deo est. Quid **3**
ergo amplius Iudaeo est? aut quae utilitas
circumcisionis? Multum per omnem modum. 2
Primum quidem quia credita sunt illis elo-
quia Dei. quid enim si quidam illorum non 3
crediderunt? Numquid incredulitas illorum
fidem Dei evacuabit? [4] Absit. Est autem 4 Ps 50
Deus verax: omnis autem homo mendax,
sicut scriptum est: Ut iustificeris in sermoni-
bus tuis: et vincas cum iudicaris. Si autem 5

---

[18] Phil 1, 10 | [19] Mt 15, 14. L 18, 9 | [20] 2 Tim 3, 5 | [21] Ps 49, 16—21. Mt 23, 3—4 | [22] J 8, 7 | [23] Mt 5, 16 | [25] Jr 4, 4; 9, 24—25 | [26] Gal 5, 6. 1 Cor 7, 19 | [28] J 7, 24; 8, 15. 39 | [29] Gen 49, 8. Deut 30, 6. Col 2. 11 | 3 [2] 9, 4. Deut 4, 7—8. Ps 146, 19—20; 102, 7. 1 Pt 4, 11 | [3] 9, 6; 11, 29. 2 Tim 2, 13 | [4] Ps 115, 11.

iniquitas nostra iustitiam Dei commendat,
quid dicemus? Numquid iniquus est Deus,
qui infert iram? (secundum hominem dico.)
6 | Absit. alioquin quo modo iudicabit Deus
7 hunc mundum? Si enim veritas Dei in meo
mendacio abundavit in gloriam ipsius: quid
adhuc et ego tamquam peccator iudicor?
8 et non (sicut blasphemamur, et sicut aiunt
quidam nos dicere) faciamus mala ut veniant
bona: quorum damnatio iusta est.
9 Quid ergo? praecellimus eos? Nequaquam.
Causati enim sumus Iudaeos, et Graecos om-
Ps 13,1–3; 52,2–4. 10 nes sub peccato esse, | sicut scriptum est: Quia
11 non est iustus quisquam: non est intelligens,
12 non est requirens Deum. Omnes declinave-
runt, simul inutiles facti sunt, non est qui
faciat bonum, non est usque ad unum.
Ps 5,11 Ps 139,4 13 Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis
suis dolose agebant: Venenum aspidum sub
Ps 9,28 14 labiis eorum: Quorum os maledictione, et
Is 59,7.8; Prv 1,16. 15 amaritudine plenum est: Veloces pedes eorum
16 ad effundendum sanguinem: Contritio, et
17 infelicitas in viis eorum: et viam pacis
Ps 35,2. 18 non cognoverunt: Non est timor Dei ante
19 oculos eorum. Scimus autem quoniam quae-
cumque lex loquitur, iis, qui in lege sunt,
loquitur: ut omne os obstruatur, et subditus
20 fiat omnis mundus Deo: quia ex operibus legis
non iustificabitur omnis caro coram illo. Per
legem enim cognitio peccati.
21 Nunc autem sine lege iustitia Dei
manifestata est: testificata a lege et Pro-
22 phetis. Iustitia autem Dei per fidem Ie-

---

[8] 6, 1—2 | [9] 1, 18—2, 24 | [17] L 1, 79 | [19] 2, 12. Gal 3, 22 | [20] Gen 6, 12. Ps 142, 2. Rm 7, 7. Gal 2, 16 | [21] 1, 17. Act 10, 43. Dan 9, 24.

ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί
ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν
ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. μὴ γένοιτο· ἐπεὶ 6
πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια 7
τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς
τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς
κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ 8
καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι ποιήσωμεν
τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔν-
δικόν ἐστιν.

Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητιασά- 9
μεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ᾽
ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι »οὐκ 10 Ps 13,1
ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ 11 52,2—
ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· πάντες ἐξέκλιναν, 12
ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,
οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ 13 Ps 5,11
αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, ἰὸς Ps 139,
ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς 14 Ps 9,28
καὶ πικρίας γέμει· ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι 15 Is 59,7
αἷμα, σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς 16
αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. οὐκ 17,18 Ps
ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐ-
τῶν.« Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν 19
τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπό-
δικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· διότι ἐξ 20
ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐν-
ώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέ- 21
ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν
προφητῶν, δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰη- 22

---

7 γαρ] δε ℵA al. vg sy^{h} | *8* om. οτι G al. vg | om. τα 1° D | ελθη] + εφ ημας 37 | *9* προεχ.] προκατεχομεν περισσον D*G 31 | om. ου παντως DG sy | om. γαρ D* sy^{p} | τε] + πρωτον A | *11* om. ο 1° ABG | om. ο 2° BG | ζητων B | *12* ο ποιων ℵDE | om. ουκ εστιν 2° B 67 | *14* στομα] + αυτων B 17 Cypr | *19* λεγει] λαλει ℵd vg | λαλει] λεγει DFGK | *22* πιστ. εν χριστω ιησου A, om. ιησου B Marcion

σοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
23 πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστιν διαστολή· | πάντες γὰρ
ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ,
24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς
25 ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν προ-
έθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ
αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ
διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτη-
26 μάτων | ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πί-
27 στεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλεί-
σθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ
28 διὰ νόμου πίστεως. λογιζόμεθα γὰρ δικαιοῦ-
29 σθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. ἢ
Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ
30 καὶ ἐθνῶν, εἴπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς δικαιώσει περι-
τομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς
31 πίστεως. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς
πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.
4 Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προ-
2 πάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ
ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ πρὸς
Gn 15,6. 3 θεόν. | τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; »ἐπίστευσεν δὲ
Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
4 σύνην.« τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογί-
5 ζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ
ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα
τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιο-

22 om. και επι παντας ℵ*ABCP al. | *25* om. δια της πιστ. A | παρεσιν (πωρωσιν 46, παραινεσιν 69. 116)] + εν τω νυν αιωνι 47 | *26* om. και FG al. | ιησουν DEL | *27* καυχ.] + σου FG de vg | *28* λογιζωμεθα KP al. | γαρ] ουν BCKLP al. sy | ⟩ δικαιουσθ. ανθρ. δια πιστεως FG vg | *29* μονων B al., μονος DE | *30* επειπερ DEFG al. | *4,1* ⟩ προπ. ημων ευρηκεναι KLP al. sy, om. ευρ. B 47 | πατερα DEFG al. lat | *3* om. δε D*FG al. lat syp | *5* ασεβην ℵD*FG

su Christi in omnes, et super omnes, qui credunt in eum: non enim est distinctio. Omnes 23
enim peccaverunt, et egent gloria Dei. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quae est in Christo Iesu, | quem pro- 25
posuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae suae propter remissionem praecedentium delictorum | in sustentatione Dei, ad ostensionem 26
iustitiae eius in hoc tempore: ut sit ipse iustus, et iustificans eum, qui est ex fide Iesu Christi.
| Ubi est ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per 27
quam legem? Factorum? Non: sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem 28
per fidem sine operibus legis. An Iudaeorum 29
Deus tantum? nonne et Gentium? Immo et Gentium. quoniam quidem unus est Deus, qui 30
iustificat circumcisionem ex fide, et praeputium per fidem. Legem ergo destruimus per 31
fidem? Absit: sed legem statuimus.

Quid ergo dicemus invenisse Abraham **4**
patrem nostrum secundum carnem? Si enim 2
Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum. Quid enim 3 Gn
dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo: et reputatum est illi ad iustitiam. Ei autem, 4
qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Ei vero, 5
qui non operatur, credenti autem in eum, qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iusti-

---

[23] 9, 19; 5, 2 | [24] 5, 1. Eph 2, 8. Tit 3, 7. | [25] Lev 16, 12—15. Heb 4, 16. Eph 1, 7 | [27] 1 Cor 1, 29. 31 | [28] Gal 2, 16 | [29] 10, 12 | [30] 4, 11—12 | [31] 3, 21; 4, 3; 8, 4. Mt 5, 17 | 4 [3] Gal 3, 6. Jc 2, 23 | [4] 11, 6. Mt 20, 7. 14.

Ps 31,1.2. 6 tiam secundum propositum gratiae Dei. Sicut
et David dicit beatitudinem hominis, cui Deus
7 accepto fert iustitiam sine operibus: Beati,
quorum remissae sunt iniquitates, et quorum
8 tecta sunt peccata. Beatus vir, cui non
Gn 15,6. 9 imputavit Dominus peccatum. Beatitudo
ergo haec in circumcisione tantum manet, an
etiam in praeputio? Dicimus enim quia
reputata est Abrahae fides ad iustitiam.
10 [1] Quomodo ergo reputata est? in circum-
cisione, an in praeputio? Non in circum-
11 cisione, sed in praeputio. Et signum accepit
circumcisionis, signaculum iustitiae fidei, quae
est in praeputio: ut sit pater omnium creden-
tium per praeputium, ut reputetur et illis ad
12 iustitiam: et sit pater circumcisionis non iis
tantum, qui sunt ex circumcisione, sed et iis,
qui sectantur vestigia fidei, quae est in prae-
13 putio patris nostri Abrahae. Non enim per
legem promissio Abrahae, aut semini eius ut
14 heres esset mundi: sed per iustitiam fidei. Si
enim qui ex lege, heredes sunt: exinanita est
15 fides, abolita est promissio. Lex enim iram
operatur. Ubi enim non est lex: nec prae-
16 varicatio. Ideo ex fide, ut secundum gratiam
firma sit promissio omni semini, non ei, qui
ex lege est solum, sed et ei qui ex fide est
Gn 17,5. 17 Abrahae, qui pater est omnium nostrum [1] (si-
cut scriptum est: Quia patrem multarum gen-
tium posui te) ante Deum, cui credidit, qui
vivificat mortuos, et vocat ea quae non sunt,
Gn 15,5. 18 tamquam ea quae sunt. qui contra spem

---

[11] Gen 17, 10. 11.
[12] Mt 3, 9. 1 Pt 2, 21. 2 Cor 12, 18.
[13] Gen 18, 18; 22, 17—18.
[15] 1, 18; 2, 8; 3, 20; 5, 13; 7, 8. 10.
[17] Js 48, 13.

σύνην, καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρι- 6 Ps 31,1.2.
σμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιο-
σύνην χωρὶς ἔργων· »μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ 7
ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι·
μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρ- 8
τίαν.« ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτο- 9 Gn 15,6.
μὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ
ὅτι »ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιο-
σύνην.« [1] πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι 10
ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν
ἀκροβυστίᾳ· καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφρα- 11
γῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ
ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων
τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογι-
σθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, καὶ πατέρα 12
περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ
τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ
πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ 13
διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρ-
ματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου,
ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ 14
νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ
κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν 15
κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παρά-
βασις. Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, 16
εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ
τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων
ἡμῶν, καθὼς γέγραπται ὅτι »πατέρα πολλῶν 17 Gn 17,5.
ἐθνῶν τέθεικά σε,« κατέ αντι οὗ ἐπίστευσεν
θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ κα-
λοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· ὃς παρ' ἐλπίδα 18 Gn 15,5.

---

6 καθως DEFG | *8* ω] ου ℵ*BD*EG 67 | *9* περιτ.] + μονον DE | om. οτι ℵBD* 74 | *11* σφραγ.] + δια FG | om. και 2° ℵ*AB al. | την] εις A al. | *15* παραβασεις AFgrGgr | *16* πιστεως 1°] + ιησου D | ινα] + η A al. | om. μονον ... και FG e | *17* επιστευσας FG e syp

ἐπ᾽ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν
πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· »οὕ-
19 τως ἔσται τὸ σπέρμα σου·« καὶ μὴ ἀσθενήσας
τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη
νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ
20 τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· εἰς δὲ τὴν
ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ,
ἀλλ᾽ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ
21 θεῷ [1] καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται
Gn 15,6. 22 δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. διὸ »καὶ ἐλογίσθη
23 αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.« Οὐκ ἐγράφη δὲ
24 δι᾽ αὐτὸν μόνον ὅτι »ἐλογίσθη αὐτῷ«, ἀλλὰ καὶ
δι᾽ ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν
ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ
25 νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα
ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν
πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
2 στοῦ, δι᾽ οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ
πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ
3 καυχώμεθα ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. οὐ
μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν,
4 εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, [1] ἡ
5 δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ἡ δὲ
ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος
6 ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων
ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν

---

18 fin.] + ως αι αστερες του ουρανου και ως το αμμον της θαλασσης FG | *19* εν τη πιστ. D*FG | ου κατενοησεν DEFGK al. vg | om. ηδη BFG al. | *21* om. και 1° EFG d vg | *22* om. και BD*FG syp | *23* αυτω] + εις δικαιοσυνην E 63 vg | **5**,*1* εχομεν $F^{vr}G^{gr}P$ al. $syh^{}$ | *2* om. τη πιστει BDEFG | χαραν A | δοξ.] + των υιων vg | *3* δε] + τουτο D* | καυχωμενοι BC 80 al. | *5* υμων ℵ* | *6* ετι γαρ] ει γε B, εις τι γαρ FG, ut quid enim lat | om. ετι 2° EKLP al.

in spem credidit, ut fieret pater multarum gentium secundum quod dictum est ei: Sic erit semen tuum. Et non infirmatus est fide, nec 19
consideravit corpus suum emortuum, cum iam fere centum esset annorum: et emortuam vulvam Sarae: In repromissione etiam Dei non 20
haesitavit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo: plenissime sciens quia quae- 21
cumque promisit, potens est et facere. Ideo 22 Gn 15,6.
et reputatum est illi ad iustitiam. Non est 23
autem scriptum tantum propter ipsum quia reputatum est illi ad iustitiam: sed et propter 24
nos, quibus reputabitur credentibus in eum, qui suscitavit Iesum Christum Dominum nostrum a mortuis, qui traditus est propter 25
delicta nostra, et resurrexit propter iustificationem nostram.

Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus 5
ad Deum per Dominum nostrum Iesum Christum: per quem et habemus accessum per 2
fidem in gratiam istam, in qua stamus, et gloriamur in spe gloriae filiorum Dei. Non 3
solum autem, sed et gloriamur in tribulationibus: scientes quòd tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem, 4
probatio vero spem, | spes autem non con- 5
fundit: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ut quid enim Christus, cum adhuc 6
infirmi essemus secundum tempus pro impiis

---

19 Gen 17, 17 | 20 Heb 11, 7. 11. 34 | 22 4, 3 | 23 15, 4 | 24 1 Pt 1, 21 | 25 Is 53, 4. 5. 12. 1 Cor 15, 17 | 5 1 3, 24. 28; 4, 24. Is 53, 5 | 2 3, 23. Eph 3, 12 | 3 Jc 1, 2. 3. 1 Pt 1, 5—7 | 5 Ps 21, 6; 24, 20. Heb 6, 18. 19.

7 mortuus est? Vix enim pro iusto quis moritur:
nam pro bono forsitan quis audeat mori.
8 Commendat autem charitatem suam Deus in
nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis
9 mortuus est: multo igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira
10 per ipsum. Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii eius:
multo magis reconciliati, salvi erimus in vita
11 ipsius. Non solum autem: sed et gloriamur in
Deo per Dominum nostrum Iesum Christum,
per quem nunc reconciliationem accepimus.
12 Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors
13 pertransiit, in quo omnes peccaverunt: Usque
ad legem enim peccatum erat in mundo: peccatum autem non imputabatur, cum lex non
14 esset. Sed regnavit mors ab Adam usque ad
Moysen etiam in eos, qui non peccaverunt in
similitudinem praevaricationis Adae, qui est
15 forma futuri. Sed non sicut delictum, ita et
donum. si enim unius delicto multi mortui
sunt: multo magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abun-
16 davit. Et non sicut per unum peccatum, ita et
donum. nam iudicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in

---

[8] J 3, 16. 1 J 4, 10.
[9] 1, 18; 2, 5. 8. 1 Thess 1, 10.
[10] 8, 7. 2 Cor 5, 18.
[12] 6, 23. Gen 2, 17; 3, 19.
[13] 4, 15.
[14] 1 Cor 15, 21. 22. 45. 55.

ἀπέθανεν. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀπο- 7
θανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ
τολμᾷ ἀποθανεῖν· συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ 8
ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄν-
των ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. πολ- 9
λῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι
αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.
εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ 10
τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον
καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ·
οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ 11
διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ
νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρ- 12
τία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρ-
τίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώ-
πους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον·
ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία 13
δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· ἀλλ' ἐβασί- 14
λευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως
καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι
τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλ-
λοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ 15
τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ
πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ
θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώ-
που Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευ-
σεν. καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώ- 16
ρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα,
τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς

---

8 > ο θεος εις ημας DEFGL al. vg | οτι] + ει FG Cyp r | *9* om. ουν D*FG vet. lat arm | *11* δε] + τουτο D*FG arm | καυχωμεθα L(FG) al. vg | om. χριστου B | *12* > εις τ. κοσμ. η αμαρτ. DEFG vg | om. ο θανατ. 2° DEFG 62 sy^{h} | *13* ενελογειτο ℵ*, ελλογατο A | *14* om. μη 62. 63. 67 d* Orig Aug | επι τω] + εν τω B lat | *15* om. και 1° B sy^{p} | πολλω] + ουν A sy^{p} | om. εν Fgr Ggr | *16* αμαρτηματος DEFG al. sy^{p} | om. γαρ Fgr Ggr

17 δικαίωμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ
θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον
οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς
τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύ-
18 σουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν
ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώ-
πους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαιώ-
ματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν
19 ζωῆς· ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς
ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί,
οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι
20 κατασταθήσονται οἱ πολλοί. νόμος δὲ παρεισ-
ῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ
ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις,
21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ,
οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης
εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν.

6 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα
2 ἡ χάρις πλεονάσῃ; μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπε-
θάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;
3 ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν
[Ἰησοῦν], εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
4 συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς
τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ
νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ
5 ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ
σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου
6 αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· τοῦτο
γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος
συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς
ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρ-

---

16 fin.] + ζωης D* | *17* τω του ενος] εν ενι AFG (DE) | om. της δωρ B | om. της δικ. C | > χριστ. ιησ. B | *18* ενος 1°] + ανθρωπου ℵ* | ενος 2°] + ανθρωπου D*FG Aug | **6**,*2* ζησωμεν CFGL al. | *3* om. ιησουν B 31. 39 al. | *4* ουν] γαρ d vg syp | *5* συνφυγοι FG | αλλα] αμα FGde vg | αναστ.] + αυτου FG syp | *6* inc. και τουτο B

iustificationem. Si enim unius delicto mors 17
regnavit per unum: multo magis abundantiam
gratiae, et donationis, et iustitiae accipientes,
in vita regnabunt per unum Iesum Christum.
Igitur sicut per unius delictum in omnes homi- 18
nes in condemnationem: sic et per unius iusti-
tiam in omnes homines in iustificationem
vitae. Sicut enim per inobedientiam unius 19
hominis, peccatores constituti sunt multi: ita
et per unius obeditionem, iusti constituentur
multi. Lex autem subintravit ut abundaret 20
delictum. Ubi autem abundavit delictum,
superabundavit gratia. ut sicut regnavit pecca- 21
tum in mortem: ita et gratia regnet per iusti-
tiam in vitam aeternam, per Iesum Christum
Dominum nostrum.

Quid ergo dicemus? permanebimus in **6**
peccato ut gratia abundet? [1] Absit. Qui enim 2
mortui sumus peccato, quo modo adhuc vive-
mus in illo? An ignoratis quia quicumque 3
baptizati sumus in Christo Iesu, in morte
ipsius baptizati sumus? Consepulti enim 4
sumus cum illo per baptismum in mortem:
ut quomodo Christus surrexit a mortuis
per gloriam Patris, ita et nos in novitate vitae
ambulemus. Si enim complantati facti sumus 5
similitudini mortis eius: simul et resurrectio-
nis erimus. Hoc scientes, quia vetus homo 6
noster simul crucifixus est, ut destruatur
corpus peccati, et ultra non serviamus pec-

---

[18] 1 Cor 15, 22 | [19] Is 53, 11 | [20] 4, 15; 7, 8. Gal 3, 19 | [21] 6, 23 | **6** [1] 3, 5—8. | [2] 1 Pt 4, 1 | [3] Gal 3, 27 | [4] 1 Pt 3, 21. Col 2, 12. 2 Cor 5, 17 | [5] Phil 3, 10. 11 | [6] Gal 5, 24.

7 cato. Qui enim mortuus est, iustificatus est
8 a peccato. Si autem mortui sumus cum
Christo: credimus quia simul etiam vivemus
9 cum Christo: scientes quòd Christus resurgens
ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra
10 non dominabitur. Quòd enim mortuus
est peccato, mortuus est semel: quòd autem
11 vivit, vivit Deo. Ita et vos existimate, vos
mortuos quidem esse peccato, viventes autem
12 Deo, in Christo Iesu Domino nostro. Non
ergo regnet peccatum in vestro mortali cor-
13 pore ut obediatis concupiscentiis eius. Sed
neque exhibeatis membra vestra arma ini-
quitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tam-
quam ex mortuis viventes: et membra vestra
14 arma iustitiae Deo. Peccatum enim vobis
non dominabitur: non enim sub lege estis,
15 sed sub gratia. ¹ Quid ergo? peccabimus,
quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia?
16 Absit. ¹ Nescitis quoniam cui exhibetis vos
servos ad obediendum, servi estis eius, cui
odeditis, sive peccati ad mortem, sive obe-
17 ditionis ad iustitiam? Gratias autem Deo quòd
fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde
in eam formam doctrinae, in quam traditi estis.
18 Liberati autem a peccato, servi facti estis iusti-
19 tiae. Humanum dico, propter infirmitatem
carnis vestrae: sicut enim exhibuistis membra
vestra servire immunditiae, et iniquitati ad
iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra
20 servire iustitiae in sanctificationem. Cum
enim servi essetis peccati, liberi fuistis iusti-
21 tiae. Quem ergo fructum habuistis tunc

---

[7] 1 Pt 4, 1 | [10] Heb 9, 26—28. Gal 2, 19. 1 Pt 3, 18 | [11] 2 Cor 5, 15. 1 Pt 2, 24 | [12] Gen 4, 7 | [13] 12, 1. Eph 2, 5; 5, 14 | [14] 1 J 3, 6 | [15] 5, 17. 21 | [16] J 8, 34 2 Pt 2, 19 | [18] J 8, 32 | [21] Ez 16, 61. 63. Rm. 8, 6. 13

τίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρ- 7
τίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν 8
ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς 9
ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος
αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ 10
ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ.
οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι νε- 11
κροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ [τῷ κυρίῳ ἡμῶν]. Μὴ οὖν βασι- 12
λευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς
τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παρ- 13
ιστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ,
ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ
νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιο-
σύνης τῷ θεῷ, ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· 14
οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλ' ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; 15
ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλ'
ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παρ- 16
ιστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί
ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον
ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ τῷ θεῷ 17
ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ
καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς,
ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώ- 18
θητε τῇ δικαιοσύνῃ. ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν 19
ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστή-
σατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ
ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε
τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.
ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε 20
τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; 21

---

8 δε] γαρ FG | αυτω] *τω χριστω* D*EFG syp | *11* om. ειναι ADEFG al. syp | om. *τω κυρ. ημ.* ABDEFG al. vg | *12* ταις επ. αυτ.] αυτη DEFG, αυτη εν ταις επ. αυτ. KLP al. | *16* inc. *η ουκ* D*FG | *16* om. εις θαναt. DE syp | *17* εκ καθαρας καρδιας A 13. 26 | *19* δουλα 1°] *δουλευειν* FG lat | om. *εις τ. ανομ.* B syp | *δουλα* 2°] *δουλευειν* FG lat, *οπλα* A

ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων
22 θάνατος. νυνὶ δέ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον.
23 τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

7 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ'
2 ὅσον χρόνον ζῇ; ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ,
3 κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
4 μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρπο-
5 φορήσωμεν τῷ θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρπο-
6 φορῆσαι τῷ θανάτῳ· νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ
Ex 20,14.17. Dt 5,18.21. 7 παλαιότητι γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· »οὐκ
8 ἐπιθυμήσεις·« ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.

---

21 το μεν γαρ BD*EFG sy^{h} | fin.] + εστιν FG lat | *7,3* > χρημ. μοιχ. DEFG vg, + η γυνη A νομου] + του ανδρος 17 Ambrosiast vg | *4* > υμεις αδελφ. μου ℵ al. | *6* αποθαν.] του θανατου DEFG vg | om. ημας BFG | *7* ερουμ.] + οτι Marcion 17. 38 al. | *8* fin.] + ην FGde vg

in illis, in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est. [1] Nunc vero liberati 22
a peccato, servi autem facti Deo, habetis
fructum vestrum in sanctificationem, finem
vero vitam aeternam. Stipendia enim peccati, 23
mors. Gratia autem Dei, vita aeterna, in Christo Iesu Domino nostro.

An ignoratis fratres (scientibus enim 7
legem loquor) quia lex in homine dominatur
quanto tempore vivit? Nam quae sub viro 2
est mulier, vivente viro, alligata est legi: si
autem mortuus fuerit vir eius, soluta est a
lege viri. Igitur, vivente viro, vocabitur ad- 3
ultera si fuerit cum alio viro: si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est a lege viri:
ut non sit adultera si fuerit cum alio viro.
Itaque fratres mei et vos mortificati estis legi 4
per corpus Christi: ut sitis alterius, qui ex
mortuis resurrexit, ut fructificemus Deo. Cum 5
enim essemus in carne, passiones peccatorum,
quae per legem erant, operabantur in membris nostris, ut fructificarent morti. nunc 6
autem soluti sumus a lege mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in novitate spiritus,
et non in vetustate litterae. Quid ergo dice- 7
mus? lex peccatum est? Absit. Sed peccatum
non cognovi, nisi per legem: nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret: Non concupisces. Occasione autem accepta, peccatum per 8
mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat.

Ex 20,14.17. Dt 5,18.21.

---

[22] 1 Pt 1, 9 | [23] 5, 12 | 7 [2] 1 Cor 7, 39 | [4] Col 2, 14 | [5] 6, 21 | [6] 8, 1—2; 6, 2. 4; 2, 29. 2 Cor 3, 6 | [8] 7, 11; 5, 13.

9 | Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed
cum venisset mandatum, peccatum revixit.
10 Ego autem mortuus sum: et inventum est
mihi mandatum, quod erat ad vitam, hoc
11 esse ad mortem. Nam peccatum occasione
accepta per mandatum, seduxit me, et per
12 illud occidit. Itaque lex quidem sancta, et
mandatum sanctum, et iustum, et bonum.
13 Quod ergo bonum est, mihi factum est mors?
Absit. Sed peccatum, ut appareat peccatum,
per bonum operatum est mihi mortem: ut
fiat supra modum peccans peccatum per man-
14 datum. Scimus enim quia lex spiritualis est:
ego autem carnalis sum venundatus sub
15 peccato. Quod enim operor, non intelligo.
non enim quod volo bonum, hoc ago: sed quod
16 odi malum, illud facio. Si autem quod nolo,
illud facio: consentio legi, quoniam bona est.
17 Nunc autem iam non ego operor illud, sed
18 quod habitat in me peccatum. Scio enim
quia non habitat in me, hoc est in carne mea,
bonum. Nam velle, adiacet mihi: perficere
19 autem bonum, non invenio. Non enim quod
volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum,
20 hoc ago. Si autem quod nolo, illud facio: iam
non ego operor illud, sed quod habitat in me,
21 peccatum. Invenio igitur legem volenti
mihi facere bonum, quoniam mihi malum
22 adiacet: condelector enim legi Dei secun-
23 dum interiorem hominem: video autem aliam
legem in membris meis, repugnantem legi
mentis meae, et captivantem me in lege

---

[10] Jc 1, 15. Lev 18, 5 | [11] Heb 3, 13. Gen 3, 13. 2 Cor 11, 3 | [12] 1 Tim 1, 8 | [13] 5, 20 | [14] Ps 50, 7. J 3, 6 | [18] Gen 6, 5; 8, 21 | [23] Gal 5, 17. 1 Pt 2, 11. Jc 4, 1.

ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ 9
τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπ- 10
έθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη
εἰς θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα 11
διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπ-
έκτεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ 12
ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν 13
ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρ-
τία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι
κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερ-
βολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.
οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· 14
ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
τίαν. ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ 15
ὃ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ.
εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ 16
ὅτι καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι 17
αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ 18
ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί
μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ
δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὔ· οὐ γὰρ ὃ θέλω 19
ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσ-
σω. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι 20
ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ
ἁμαρτία. εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι 21
ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκει-
ται· συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν 22
ἔσω ἄνθρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς 23
μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ
νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ

---

9 ἐζην B | *12* αγαθη] θανμαστη 47 | *13* inc. τι ουν· το αγ. P | > η αμαρτ. αμαρτωλ. DEFG | *14* γαρ] δε ADEL al. sy^{hm} | σαρκικος LP al. | *15* om. τουτο DEFG *16* καλον εστιν FG | *17* ενοικουσα ℵB Ambrosiast | *18* το αγαθον FG al. | καλον] αγαθον FG | ου] ουχ ευρισκω DEFGK al., ου γινωσκω 73 al. | *19* τουτο ποιω C al. vg | ου θελω] μισω F, om. G | *20* om. εγω 1° BCDEFG al. vg | *21* om. οτι — παρακειται FG | *22* θεου] νοος B | *23* om. εν 2° ACL al. sy

τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου.
24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ
25 τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; χάρις δὲ τῷ
θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα
οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ,
8 τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας. Οὐδὲν ἄρα νῦν
2 κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὁ γὰρ νόμος
τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευ-
θέρωσέν με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ
3 τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν
ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ
υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ
περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ
4 σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν
ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ
5 κατὰ πνεῦμα. οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς
σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ
6 πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνα-
τος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ
7 εἰρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς
θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται,
8 οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ
9 ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν
σαρκὶ ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ
10 ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς
ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ
11 δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα
τοῦ ἐγείραντος [τὸν] Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν
ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν [Ἰησοῦν]

---

25 χαρ. δε τω θεω] om. δε B, η χαρ. του θεου DE 38 vg, η χαρ. του κυριου FG, ευχαριστω τω θεω ℵAKLP al.sy | ⟩ εγω αυτος DE vg | om. μεν ℵ*FG vg | **8**,*1* fin.] + μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα EKLP al. sy^{h} | *2* με] σε ℵBFG Tert sy^{p} | *3* om. και περι αμαρτ. 34. 71. 109 | *6* fin.] + δια ιησου χριστου του κυριου ημων 17 | *10* σωμα] + εστιν FG | *11* om. ιησουν 2° BEFGKLP al.

peccati, quae est in membris meis. Infelix ego 24
homo, quis me liberabit de corpore mortis
huius? Gratia Dei per Iesum Christum Do- 25
minum nostrum. Igitur ego ipse mente servio
legi Dei: carne autem, legi peccati. Nihil ergo 8
nunc damnationis est iis, qui sunt in Chris-
to Iesu: qui non secundum carnem ambulant.
Lex enim spiritus vitae in Christo Iesu libe- 2
ravit me a lege peccati et mortis. Nam quod 3
impossibile erat legi, in quo infirmabatur per
carnem: Deus filium suum mittens in simili-
tudinem carnis peccati, et de peccato damna-
vit peccatum in carne, ut iustificatio legis 4
impleretur in nobis, qui non secundum car-
nem ambulamus, sed secundum spiritum.
Qui enim secundum carnem sunt: quae car- 5
nis sunt, sapiunt. qui vero secundum spiritum
sunt: quae sunt spiritus, sentiunt. Nam 6
prudentia carnis, mors est: prudentia autem
spiritus, vita, et pax. quoniam sapientia 7
carnis inimica est Deo: legi enim Dei non
est subiecta: nec enim potest. Qui autem 8
in carne sunt, Deo placere non possunt.
Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: 9
si tamen spiritus Dei habitat in vobis.
Siquis autem Spiritum Christi non habet:
hic non est eius. Si autem Christus in vobis 10
est: corpus quidem mortuum est propter
peccatum, spiritus vero vivit propter iusti-
ficationem. Quòd si Spiritus eius, qui sus- 11
citavit Iesum a mortuis, habitat in vobis:
qui suscitavit Iesum Christum a mortuis,

---

[24] 8, 10 | [25] 1 Cor 15, 57 | 8 [1] 8, 31—39 | [2] 3, 27. 7, 23—24 | [3] J 1, 14. Phil 2, 7. Act 13, 38; 15, 10. Heb 2, 17; 4, 15 | [4] Gal 5, 16. 25 | [6] 6, 21 | [7] Mt 12, 34. J 8, 43; 12, 39. Jc 4, 4 | [9] 1 Cor 3, 16; 12, 3; 15, 23. Gal 5, 24 | [10] Gal 2, 20. Phil 1, 21. 1 Pt 4, 6 | [11] 2 Cor 4, 14.

vivificabit et mortalia corpora vestra, propter
inhabitantem Spiritum eius in vobis.
12 Ergo fratres debitores sumus non carni, ut
13 secundum carnem vivamus. Si enim secun-
dum carnem vixeritis, moriemini: si autem
spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.
14 Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ii sunt
15 filii Dei. Non enim accepistis spiritum
servitutis iterum in timore, sed accepistis
spiritum adoptionis filiorum, in quo clama-
16 mus: Abba (Pater). Ipse enim Spiritus testi-
monium reddit spiritui nostro quòd sumus
17 filii Dei. Si autem filii, et heredes: heredes
quidem Dei, coheredes autem Christi: si tamen
18 compatimur, ut et conglorificemur. Existimo
enim quòd non sunt condignae passiones
huius temporis ad futuram gloriam, quae
19 revelabitur in nobis. Nam expectatio crea-
turae, revelationem filiorum Dei expectat.
20 Vanitati enim creatura subiecta est non vo-
lens, sed propter eum, qui subiecit eam in spe:
21 quia et ipsa creatura liberabitur a servitute
corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei.
22 Scimus enim quòd omnis creatura ingemiscit,
23 et parturit usque adhuc. Non solum autem
illa, sed et nos ipsi primitias spiritus habentes:
et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum
Dei expectantes, redemptionem corporis
24 nostri. | Spe enim salvi facti sumus. Spes
autem, quae videtur, non est spes: nam
25 quod videt quis, quid sperat? Si autem

---

[12] 6, 7. 18 | [13] Gal 6, 8. Eph 4, 22—24 | [15] 2 Tim 1, 7. Gal 4, 5—6. Mc 14, 36 | [16] 2. Cor 1, 22 [17] Gal 4, 7. Apoc 21, 7 | [18] 2 Cor 4, 17. Rm 5, 2 | [19] Col 3, 4 | [20] Eccl 1, 2. Gen 3, 17—19; 5, 29 | [21] 2 Pt 3, 13 | 1 J 3, 2 | [23] 2 Cor 1, 22; 5, 2. 5. Gal 5, 5. Lev 23, 16—17 | [24] 2 Cor 5, 7.

ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ
ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.
Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ 12
σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα 13
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς
πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ὅσοι 14
γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ
θεοῦ. οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς 15
φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ
κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. αὐτὸ τὸ πνεῦμα 16
συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα
θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι 17
μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ
συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογί- 18
ζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν
καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφ-
θῆναι εἰς ἡμᾶς. ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτί- 19
σεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκ-
δέχεται. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, 20
οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλ-
πίδι· ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται 21
ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν
τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ 22
ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι
τοῦ νῦν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρ- 23
χὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν
ἑαυτοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι,
τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. τῇ γὰρ 24
ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν
ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; εἰ δὲ 25

---

11 om. και ℵ A 47 | *δια το ενοικουν αυτου πνευμα* B D E F G al. Tert vg | *13 του σωμ.*] *της σαρκος* D E F G vg | *14* ⟩ *υιοι εισ. θεου* B F G vg syp | *16* inc. *ωστε αυτο* Dgr Egr | *19 κτισεως*] *πιστεως* 37 al. | *20 ου θελουσα* F G latpler | *22 γαρ*] *δε* A | *οδυνει* F G latpler | *23 και* 1°] + *ημεις* D E F G al. vg sy | *εχοντες αυτοι εν αυτοις* D* F G | om. *υιοθεσιαν* D F G Ambrosiast | *24 τι και*] om. B 47mg, om. *και* F G vg syp, om. *τι* ℵ* | *ελπιζει*] *υπομενει* ℵ* A 47mg

ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκ-
26 δεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα
συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ
τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ'
αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς
27 ἀλαλήτοις· ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ
φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυ-
28 γχάνει ὑπὲρ ἁγίων. Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς
ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν,
29 τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς
προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον
30 ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς δὲ προώρισεν, τούτους
καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ
ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ
31 ἐδόξασεν. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ
32 ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ὅς γε τοῦ
ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάν-
των παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ
33 τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; τίς ἐγκαλέσει κατὰ
34 ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαιῶν· τίς ὁ κατα-
κρινῶν; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον
δὲ ἐγερθείς, ὃς καί ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ,
35 ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς χωρίσει
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις ἢ στενο-
χωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος
Ps 43,22. 36 ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι »Ἕνεκεν σοῦ
θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς
37 πρόβατα σφαγῆς.« ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν
38 ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. πέ-

---

26 ταις ασθενειαις KLP al. sy^{h}, + της δεησεως f Ambrosiast (Fg^{r}G) | υπερεντ.] + υπερ ημων CKLP al. df vg sy | *27* ερευνων ℵ | αγιων] ημων 17 al. | *28* συνεργει] + ο θεος AB | *30* προωρ.] προεγνω A | *32* inc. ος ουδε υιου ιδιου D*FG | *34* εγερθ'] + εκ νεκρων ℵ*AC 17 al. | om. και 1° ℵ*AC 3 al. vg om. και 2° 47 | *35* τις] + ουν FG d arm | χριστου] θεου της εν χριστω ιησου B | *37* τον αγαπησαντα DEFG Tert Cypr vg

quod non videmus, speramus: per patientiam
expectamus. Similiter autem et Spiritus 26
adiuvat infirmitatem nostram: nam quid
oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse
Spiritus postulat pro nobis gemitibus ine-
narrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit 27
quid desideret Spiritus: quia secundum Deum
postulat pro sanctis. Scimus autem quoniam 28
diligentibus Deum omnia cooperantur in bo-
num, iis, qui secundum propositum vocati
sunt sancti. Nam quos praescivit, et praede- 29
stinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut
sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos 30
autem praedestinavit, hos et vocavit: et quos
vocavit, hos et iustificavit: quos autem
iustificavit, illos et glorificavit. Quid ergo 31
dicemus ad haec? si Deus pro nobis, quis
contra nos? Qui etiam proprio Filio suo non 32
pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum:
quo modo non etiam cum illo omnia nobis
donavit? Quis accusabit adversus electos 33
Dei? Deus qui iustificat, | quis est qui condem- 34
net? Christus Iesus, qui mortuus est, immo qui
et resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui
etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos 35
separabit a charitate Christi? tribulatio? an
angustia? an fames? an nuditas? an peri-
culum? an persecutio? an gladius? | (sicut 36 Ps 43,23.
scriptum est: Quia propter te mortificamur
tota die: aestimati sumus sicut oves oc-
cisionis.) Sed in his omnibus superа- 37
mus propter eum, qui dilexit nos. Cer- 38

[27] Ps 138, 1. 1 Cor 4, 5 | [28] Eph 1, 11; 3, 11 | [29] Col 1, 18. Heb 1, 6 | [31] Ps 117, 6. Mt 1, 23 | [32] J 3, 16. Gen 22, 16. 2 Reg 18, 5 (LXX) | [33] Is 50, 8 | [34] Ps 109, 1. 1 J 2, 1. Heb 7, 25 | [36] 2 Cor 4, 11. Mt 10, 16. J 10, 28 | [37] J 16, 33 | [38] 1 Cor 15, 24. Eph 1, 21; 3, 10; 6, 12. Col 1, 16, 2, 15. 1 Pt 3, 22.

tus sum enim quia neque mors, neque vita,
neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque
39 fortitudo, | neque altitudo, neque profundum,
neque creatura alia poterit nos separare a
charitate Dei, quae est in Christo Iesu Domino nostro.

9 Veritatem dico in Christo, non mentior:
testimonium mihi perhibente conscientia mea
2 in Spiritu sancto: quoniam tristitia mihi
3 magna est, et continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a Christo pro
fratribus meis, qui sunt cognati mei secun-
4 dum carnem, | qui sunt Israelitae, quorum
adoptio est filiorum, et gloria, et testamentum, et legislatio, et obsequium, et promissa:
5 quorum patres, et ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus
6 benedictus in saecula. Amen. Non autem
quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes
Gn 21,12. 7 qui ex Israel sunt, ii sunt Israelitae: neque
qui semen sunt Abrahae, omnes filii: sed in
8 Isaac vocabitur tibi semen: id est, non qui filii
carnis, hi filii Dei: sed qui filii sunt promis-
Gn 18 10.14 9 sionis, aestimantur in semine. Promissionis
enim verbum hoc est: Secundum hoc tempus
10 veniam: et erit Sarae filius. Non solum autem
illa: sed et Rebecca ex uno concubitu habens,
11 Isaac patris nostri. Cum enim nondum
nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut
mali, (ut secundum electionem propositum

---

[39] J 17, 26 | 9 [3] 16, 21. Ex 32, 32. Act 23, 14. 1 J 3, 16 | [4] Ex 4, 22. Deut 7, 6; 14, 1—2 | [5] 1, 25. Mt 1. L 3, 23—34. J 1, 1 | [6] 2, 28. Num 23, 19 | [8] Gal 4, 23 | [10] Gen 25, 21.

πεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε
ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλ-
λοντα οὔτε δυνάμεις | οὔτε ὕψωμα οὔτε βά- 39
θος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρί-
σαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμ- 9
μαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύ-
ματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιά- 2
λειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ηὐχόμην γὰρ 3
ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ
τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα,
| οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ 4
δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ
λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, | ὧν οἱ πατέρες, καὶ 5
ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάν-
των θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.
Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 6
οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· | οὐδ' 7 Gn 21,12
ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'·
»ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα.« τοῦτ' 8
ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ
θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται
εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· 9 Gn 18,10.14.
»κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται
τῇ Σάρρᾳ υἱός.« οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα 10
ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν·
μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι 11
ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις

---

38 αγγελος DEFG Ambr Aug | αρχ.] + ουτε εξουσιαι C 1. 30 al. syh, > ουτ. εξουσια ουτε αρχαι DE | δυναμις D* efg | *39* om. τις DEFG al. vg | δυναται 17 arm | **9**,*1* χρ.] + ιησου D*EFG Ambrosiast | συν πνευμ. αγ FgrG | *3* om. των αδελφ. μου B* | *4* η διαθηκη BDEFG vg | η επαγγελια DEFG | *6* ουτοι ισραηλ(ε)ιται DEFG al. Aug vg δ εστιν] + οτι 37. 116 arm | *11* φαυλον] κακον DEFGKL al.

Gn 25,23. 12 τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι »ὁ μείζων δουλεύσει
Mal 1,2.3. 13 τῷ ἐλάσσονι·« καθὼς γέγραπται· »τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.«
14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ;
Ex 33,19. 15 μὴ γένοιτο. τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· »ἐλεήσω ὃν
16 ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω.« ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ
Ex 9,16 17 τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι »εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως
18 διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.« ἄρα
19 οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. Ἐρεῖς μοι οὖν· τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι
20 αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως;
21 ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς
22 τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ
23 σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ
24 σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, [1]οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ
Os 2,25 25 καὶ ἐξ ἐθνῶν; ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει· »καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ
Os 2,1. 26 ἠγαπημένην ἠγαπημένην· καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς· οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ
Is 10,22.23. 27 κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.« Ἡσαΐας δὲ

---

13 καθαπερ B Orig | *16* ελεωντος ℵ A B*D al., ευδοκουντος L | *17* και οπως αν FG | *18* θελει 1o] + ο θεος DE 69 | *19* τι] + ουν BDEFG | *20* επλασας $D^{gr}F^{gr}$ | *22* om. ηνεγκεν FG d e | εις σκευη FG de | *23* om. και B 47^{mg} al. vg | δοξης] χρηστοτητος P | *25* om. εν B | *26* ου] ω ℵ* | ερρ. αυτοις] αν κληθησονται FG d, om. αυτοις B syp | κληθησ.] + ουτοι P (71. 73 arm)

Dei maneret) | non ex operibus, sed ex vocante 12 Gn 25.23.
dictum est ei: Quia maior serviet minori, | si- 13 Mal 1,2.3.
cut scriptum est: Iacob dilexi, Esau autem
odio habui.

Quid ergo dicemus? numquid iniquitas 14
apud Deum? Absit. | Moysi enim dicit: Mise- 15 Ex 33,19.
rebor cuius misereor: et misericordiam prae-
stabo cuius miserebor. Igitur non volentis, 16
neque currentis, sed miserentis est Dei. Dicit 17 Ex 9,16.
enim Scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipsum
excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam:
et ut annuncietur nomen meum in universa
terra. Ergo cuius vult miseretur, et quem 18
vult indurat. Dicis itaque mihi: Quid adhuc 19
queritur? voluntati enim eius quis resistit?
O homo, tu quis es, qui respondeas Deo? 20
Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit:
Quid me fecisti sic? | An non habet potesta- 21
tem figulus luti ex eadem massa facere aliud
quidem vas in honorem, aliud vero in con-
tumeliam? Quòd si Deus volens ostendere 22
iram, et notam facere potentiam suam, susti-
nuit in multa patientia, vasa irae, apta in in-
teritum, ut ostenderet divitias gloriae suae in 23
vasa misericordiae, quae praeparavit in gloriam.
Quos et vocavit nos non solum ex Iudaeis, 24
sed etiam ex Gentibus, | sicut in Osee dicit: 25 Os 2,25.
Vocabo non plebem meam, plebem meam: et
non dilectam, dilectam: et non misericordiam
consecutam, misericordiam consecutam. Et 26 Os 2,1.
erit: in loco, ubi dictum est eis: Non plebs mea
vos: ibi vocabuntur filii Dei vivi. Isaias autem 27 Is 1 ,22.23.

---

[14] Deut 32, 4 | [16] Eph 2, 8 | [18] Ex 4, 21; 7, 3; 9, 12; 14, 4. 17 | [20] Is 29, 16; 45, 9 | [21] Jr 18, 6 | [22] Jr 50, 25. Is 13, 5; 54, 16. Rm 2, 4 | [23] Eph 1, 3—12. Rm 8, 29. Act 9, 15.

clamat pro Israel: Si fuerit numerus filiorum
Israel tamquam arena maris, reliquiae salvae
28 fient. Verbum enim consummans, et abbre-
vians in aequitate: quia verbum breviatum
Is 1,9. 29 faciet Dominus super terram. et sicut praedixit
Isaias: Nisi Dominus sabaoth reliquisset nobis
semen, sicut Sodoma facti essemus, et sicut
30 Gomorrha similes fuissemus. Quid ergo dice-
mus? Quòd gentes, quae non sectabantur
iustitiam, apprehenderunt iustitiam: iustitiam
31 autem, quae ex fide est. Israel vero sectando
legem iustitiae, in legem iustitiae non per-
32 venit. [1] Quare? Quia non ex fide, sed quasi ex
operibus: offenderunt enim in lapidem offen-
Is 8,14; 28,16. 33 sionis, [1] sicut scriptum est: Ecce pono in Sion
lapidem offensionis, et petram scandali: et
omnis, qui credit in eum, non confundetur.
10 Fratres, voluntas quidem cordis mei, et
obsecratio ad Deum, fit pro illis in salutem.
2 Testimonium enim perhibeo illis quòd aemu-
lationem Dei habent, sed non secundum scien-
3 tiam. Ignorantes enim iustitiam Dei, et suam
quaerentes statuere, iustitiae Dei non sunt
4 subiecti. Finis enim legis, Christus, ad iusti-
tiam omni credenti.
Lv 18,5. 5 Moyses enim scripsit, quoniam iustitiam,
quae ex lege est, qui fecerit homo, vivet
6 in ea. Quae autem ex fide est iustitia,
sic dicit: Ne dixeris in corde tuo: quis
ascendet in caelum? id est, Christum de-
7 ducere: Aut quis descendet in abys-
sum? hoc est, Christum a mortuis re-

---

[27] 11, 5 | [30] 10, 20 | [31] 10, 2. 3 | [32] Is 8, 14 | [33] Mt 21, 42. 44. 1 Pt 2, 6 | **10** [1] Act 22, 3 | [3] 9, 31—32 | [4] Mt 5, 17. Heb 8, 13. J 3, 18 | [5] Deut 9, 1. Gal 3, 12 | [6] Deut 30, 12. 13. Bar 3, 29—30 [7] Ps 106, 26.

κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ·» ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ
κατάλειμμα σωθήσεται· λόγον γὰρ συντελῶν καὶ 28
συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.« καὶ 29 Is 1,9.
καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας· »εἰ μὴ κύριος Σα-
βαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα
ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.«
Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιο- 30
σύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνη δὲ
τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιο- 31
σύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. διὰ τί; ὅτι οὐκ 32
ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν τῷ
λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγραπται· 33 Is 8,14; 28,16
»ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ
πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ
οὐ καταισχυνθήσεται.«

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ 10
ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν.
μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, 2
ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ 3
θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στῆ-
σαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.
τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ 4
τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιο- 5 Lv 18,5.
σύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ ποιήσας ἄνθρωπος
ζήσεται ἐν αὐτῇ. ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη 6
οὕτως λέγει· μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς
ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χρι-
στὸν καταγαγεῖν· ' ἢ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν 7
ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀν-

---

27 υπολειμμα ℵ* AB (47) | *28* συντεμν.] + εν δικαιοσυνη οτι λογον συντετμημενον DEFGKLP al. vg | *31* νομον 2°] + δικαιοσυνης FKLP vg sy | *32* εργων] + νομου DEKLP al. sy | προσεκ.] + γαρ EKLP sy | *33* και πας ο πιστ. KLP al. vg sy^{h} | ου μη καταισχυνθη DEFG | **10**,*1* αυτων] του ισραηλ εστιν KL al. | *3* ιδιαν] + δικαιοσυνην ℵFGKL sy | *5* > γραφει οτι την δικ. ℵ*AD* al. vg | om. ανθρωπ. FG syp | εν αυτοις DEFGKLP al. sy

Dt 30,14. 8 ἀγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέγει; »ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά
ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου·« 9 τοῦτ᾽ ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν.
ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον
Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ
10 θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· καρ-
Is 28,16. δίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ
11 ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέγει γὰρ ἡ γραφή·
»πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσε-
12 ται.« οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ
Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν
Joel 3,5. 13 εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· »πᾶς
γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σω-
14 θήσεται.« πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ
ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὗ οὐκ ἤκου-
8 52,7. 15 σαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν χωρὶς κηρύσσοντος;
πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς
γέγραπται· »ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελι-
Is 53,1. 16 ζομένων ἀγαθά.« Ἀλλ᾽ οὐ πάντες ὑπήκου-
σαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει· »κύριε,
17 τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;« ἄρα ἡ πίστις
ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ.
Ps 18,5 18 ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε· »εἰς
πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς
τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.«
Dt 32,21. 19 ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς
λέγει· »ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει,
Is 65,1. 20 ἐπ᾽ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.« Ἡσαΐας
δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· »εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ
ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερω-

---

8 λεγει] + η γραφη DE al. (> η γρ. λεγει FG) | *9* ομολ.] + το ρημα B 71 Clem | οτι κυριος ιησους B Clem Hil Aug | *11* γραφ.] + οτι 38 al. sy | ου] + μη DEFG | *14* πως δε ακουσονται ℵ*DEFGal. | *15* καθαπερ B | ποδες] + των ευαγγελιζομενων ειρηνην DEFGKLΠ al. vg sy | τα αγαθα ℵ*KL al. | *16* fin.] + και ο βραχιων κυριου τινι απεκαλυφθη 4. 31 | *17* χριστου] θεου AKLP al sy, om. FG Hil. | *20* om. αποτολμα και D*EFG | εν τοις (bis) BD*

vocare. [8] Sed quid dicit Scriptura? Prope est verbum in ore tuo, et in corde tuo: hoc est verbum fidei, quod praedicamus. [9] Quia si confiteàris in ore tuo Dominum Iesum, et in corde tuo credideris quòd Deus illum suscitavit a mortuis, salvus eris. [10] Corde enim creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem. [11] Dicit enim Scriptura: Omnis, qui credit in illum, non confundetur. [12] Non enim est distinctio Iudaei, et Graeci: nam idem Dominus omnium, dives in omnes, qui invocant illum. [13] Omnis enim, quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. [14] Quomodo ergo invocabunt, in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine praedicante? [15] Quomodo vero praedicabunt nisi mittantur? sicut scriptum est: Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona! [16] Sed non omnes obediunt Evangelio. Isaias enim dicit: Domine quis credidit auditui nostro? [17] Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. [18] Sed dico: Numquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terrae verba eorum. [19] Sed dico: Numquid Israel non cognovit? Primus Moyses dicit: Ego ad aemulationem vos adducam in non gentem: in gentem insipientem, in iram vos mittam. [20] Isaias autem audet, et dicit: Inventus sum a non quaerentibus me: palam apparui iis, qui me non interro-

8 Dt 30,14.
11 Is 28,16.
13 Joel 3,5.
15 Is 52,7.
16 Is 53,1.
18 Ps 18,5.
19 Dt 32,21.
20 Is 65,1.

---

9 2 Cor 4, 5. 1 Cor 12, 3. Phil 2, 11.
12 Act 10, 34; 15, 9.
17 J 17, 20.

Is 65,2. 21 gabant. Ad Israel autem dicit: Tota die
expandi manus meas ad populum non creden-
11 tem, et contradicentem. Dico ergo: Numquid
Deus repulit populum suum? Absit. Nam
et ego Israelita sum ex semine Abraham de
3 Rg 19,10.14. 2 tribu Beniamin: Non repulit Deus plebem
suam, quam praescivit. An nescitis in Elia
quid dicit Scriptura: quemadmodum inter-
3 Rg 19,10. 3 pellat Deum adversum Israel? Domine,
Prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffo-
derunt: et ego relictus sum solus, et quaerunt
3 Rg 19,18. 4 animam meam. Sed quid dicit illi divinum
responsum? Reliqui mihi septem millia
virorum, qui non curvaverunt genua ante
5 Baal. Sic ergo et in hoc tempore reliquiae
secundum electionem gratiae salvae factae
6 sunt. Si autem gratia, iam non ex operibus:
7 alioquin gratia iam non est gratia. Quid ergo?
quod quaerebat Israel, hoc non est conse-
cutus: electio autem consecuta est: ceteri vero
Is 29,10. 8 excaecati sunt: [1] sicut scriptum est: Dedit
illis Deus spiritum compunctionis: oculos ut
non videant, et aures ut non audiant, usque
Ps 68,23.24. 9 in hodiernum diem. Et David dicit: Fiat
mensa eorum in laqueum, et in captionem,
et in scandalum, et in retributionem illis.
10 Obscurentur oculi eorum ne videant: et
11 dorsum eorum semper incurva. Dico ergo:
Numquid sic offenderunt ut caderent? Ab-
sit. Sed illorum delicto, salus est Genti-
12 bus ut illos aemulentur. Quòd si delictum

11 [1] Ps 93, 14. 1 Reg 12, 22. Jr 31, 37. Phil 3, 5.
5 9, 27.
6 Gal 3, 18.
7 9 31.
8 Deut 29, 3.
9 Ps 34, 8.
11 10, 19. Deut 32, 21. Act 13, 46.

τῶσιν.« πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· »ὅλην τὴν 21 Is 65,2.
ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν
ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.« Λέγω οὖν, μὴ 11
ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο·
καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος
Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς 2 1 Rg 19,10.14
τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν
Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ
κατὰ τοῦ Ἰσραήλ; »κύριε, τοὺς προφήτας σου 3 1 Rg 19,10.
ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν.
κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν
μου.« ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; 4 1 Rg 19,18.
»κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵ-
τινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.« οὕτως οὖν 5
καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λίμμα κατ' ἐκλογὴν χάρι-
τος γέγονεν· εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ 6
ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Τί οὖν; ὃ ἐπι- 7
ζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ
ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, 8 καθὼς Is 29,10.
γέγραπται· »ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατα-
νύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ
μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.« καὶ 9 Ps 68,23.24.
Δαυὶδ λέγει· »γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς
παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς
ἀνταπόδομα αὐτοῖς, σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλ- 10
μοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐ-
τῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.« Λέγω οὖν, μὴ 11
ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐ-
τῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς
τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. εἰ δὲ τὸ παράπτωμα 12

---

21 επι λαον DE Clem | om. και αντιλεγ. FG Hil | **11**,*1* τον λαον] την κληρονομιαν FG Ambr | αυτου] + ον προεγνω AD* 76 Aug | *2* fin.] + λεγων ℵ*L al. syp | *6* fin.] + ει δε εξ εργων ουκετι εστιν (om. εστ. B) χαρις, επει το εργον ουκετι εστιν εργον (χαρις B) ℵcBL al. (48. 57 al.) sy | *7* επεζητει FG al. de vg sy | δ καθαπερ ℵB | *9* τραπ. αυτ.] + ενωπιον αυτων **4** syp | om. και εις θηρ. 73 syp

αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.
13 Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν
14 μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα
15 καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις εἰ
16 μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.
17 Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας
18 ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλ'
19 ἡ ῥίζα σέ. ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα
20 ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ὑψηλο-
21 φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο [μήπως] οὐδὲ σοῦ
22 φείσεται. ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρη-
23 στότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐ-
24 τούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν
25 ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ

---

13 δε] γαρ DEFGL al. vg | om. ουν L al de vg sy^{h}, om. μεν ουν DEFG al. | *17* om. και 2° ℵBC, om. και της ριζης D*FG | *20* υψηλα φρονει ℵAB | *21* om. μηπως ℵABCP al. | *22* πεσ. αποτομιαν ... σε χρηστοτητα (D)FGL al. vg | om. θεου 2° FGL al. sy | *25* πωρωσις] caecitas lat (cf. Marc. 3, 5; Rom. 11, 7 etc.)

illorum divitiae sunt mundi, et diminutio eorum divitiae Gentium: quanto magis plenitudo eorum?

Vobis enim dico Gentibus: Quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo, si quomodo ad aemulandum provocem carnem meam, et salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum, reconciliatio est mundi: quae assumptio, nisi vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta est, et massa: et si radix sancta, et rami. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster esses, insertus es in illis, et socius radicis, et pinguedinis olivae factus es, noli gloriari adversus ramos. Quòd si gloriaris: non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergo: Fracti sunt rami ut ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem, et severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin et tu excideris. Sed et illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potens est enim Deus iterum inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, et contra naturam insertus es in bonam olivam: quanto magis ii, qui secundum naturam, inserentur suae olivae? Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc: (ut non sitis vobisipsis sapientes) quia caecitas ex

13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

---

14 1 Tim 4, 16 | 16 Num 15, 17—21 | 17 Eph 2, 11—14. 19 | 18 J 4, 22 | 20 12, 16. 1 Cor 10, 12. 1 Tim 6, 17 | 22 J 15, 2. 4. Heb 3, 14 | 23 2 Cor 3, 16 | 25 1, 13; 12, 16. L 21, 24. J 10, 16.

parte contigit in Israel, donec plenitudo Gen-
Is 59,20. 26 tium intraret, [1] et sic omnis Israel salvus
fieret, sicut scriptum est: Veniet ex Sion, qui
eripiat, et avertat impietatem a Iacob.
Jr 31,33.34. 27 Et hoc illis a me testamentum: cum abstulero
28 peccata eorum. Secundum Evangelium qui-
dem, inimici propter vos: secundum electio-
29 nem autem, charissimi propter patres. Sine
poenitentia enim sunt dona, et vocatio Dei.
30 Sicut enim aliquando et vos non credidistis
Deo, nunc autem misericordiam consecuti
31 estis propter incredulitatem illorum: ita et
isti nunc non crediderunt in vestram miseri-
cordiam: ut et ipsi misericordiam conse-
32 quantur. Conclusit enim Deus omnia in incre-
33 dulitate: ut omnium misereatur. O altitudo
divitiarum sapientiae, et scientiae Dei: quàm
incomprehensibilia sunt iudicia eius, et in-
Is 40,13 34 vestigabiles viae eius! Quis enim cognovit
sensum Domini? Aut quis consiliarius eius
35 fuit? Aut quis prior dedit illi, et retribuetur
36 ei? Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso
sunt omnia: ipsi gloria in saecula. Amen.

12 Obsecro itaque vos fratres per miseri-
cordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra
hostiam viventem, sanctam, Deo placentem,
2 rationabile obsequium vestrum. Et nolite con-
formari huic saeculo, sed reformamini in novi-
tate sensus vestri: ut probetis quae sit volun-
tas Dei bona, et beneplacens, et perfecta.
3 Dico enim per gratiam quae data est mihi,

---

[26] Mt 23, 39. Is 27, 9. Ps 13, 7 | [29] 15, 8. Num 23, 19. 1 Reg 15, 29 | [32] Gal 3, 22. 1 Tim 2, 4 | [33] 9, 23; 10, 12. Is 45, 15 | [34] Job 15, 8. Jr 23, 18. 1 Cor 2, 16 | [35] Job 41, 3 | [36] Heb 2, 10 | **12** [1] 6, 11. 13. 1 Pt 2, 5. J 4, 24 | [2] 1, 28. Eph 4, 23; 5, 10. 17. Gal 1, 4 | [3] 1 Cor 4, 6; 12, 11. Eph 4, 7.

μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ 26 Is 59,20
σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· »ἥξει ἐκ Σιὼν
ὁ ῥυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.
καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν 27 Jr 31,33 34
ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.« κατὰ μὲν τὸ 28
εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ἀμεταμέλητα 29
γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ.
ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν 30
δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, οὕτως καὶ 31
οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ
αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν. συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς 32
τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας
ἐλεήσῃ. Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώ- 33
σεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ
καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. »τίς γὰρ ἔγνω 34 Is 40,13
νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;
ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται 35
αὐτῷ;« ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς 36
αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας·
ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκ- 12
τιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν
θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν
λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ συνσχηματίζεσθε 2
τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς [ὑμῶν], εἰς τὸ δοκιμάζειν
ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ
εὐάρεστον καὶ τέλειον.

Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι 3

30 γαρ] + και L al. (e vg) | *31* om. νυν 1° 76. 115 d | νυν 2°] υστερον 5. 17. 93 | *32* τους παντ. 1°] τα παντα (D)FG e vg | *36* αιων.] + των αιωνων FG Cypr Hil syp | **12**,*1* > τω θεω ευαρ. ℵ*AP vg | *2* συνσχηματιζεσθαι . . . μεταμορφουσθαι ADFG al. | νοος] + υμων ℵELPfg vg | *3* χαρ.] + **του θεου** L 5 al. Aug syh

παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ
δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,
ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
4 καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν,
τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν,
5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ
6 δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρί-
σματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,
εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πί-
7 στεως· εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ
8 διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν,
ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι, ὁ
προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι.
9 ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονη-
10 ρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς
ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προ-
11 ηγούμενοι, τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύ-
12 ματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, τῇ ἐλπίδι
χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ
13 προσκαρτεροῦντες, ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοι-
14 νωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. εὐλογεῖτε
τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ κατ-
15 αρᾶσθε. χαίρειν μετὰ χαιρόντων, [καὶ] κλαίειν
16 μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρο-
νοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς
ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι
17 παρ' ἑαυτοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀπο-
διδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων
18 ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων
Dt 32,35. 19 ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦν-
τες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέ-
γραπται γάρ· »ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,

5 om. εσμεν FG | 7 ειτε ο διακονων 1. 37 al. | ειτε διδασκαλειαν A | 8 om. ειτε D*EFG vg | 9 αποστ.] μεισουντες FG | 11 κυριω] καιρω D*FG 5 (cf. Hier. ep. 27 ad Marcell.) | 13 χρειαις] μνειαις D*FG Hil Aug | 14 om. υμας B 47. 67 | 15 om. και ℵBD*FG al. vg sy^{hm} | 16 φρον. 1°] + αγαπητοι P | 17 καλα] + ου μονον ενωπιον του θεου αλλα και FG d vg

omnibus qui sunt inter vos: Non plus sapere
quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem: et unicuique sicut Deus divisit mensuram
fidei. Sicut enim in uno corpore multa mem- 4
bra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus 5
sumus in Christo, singuli autem alter alterius
membra. Habentes autem donationes secun- 6
dum gratiam, quae data est nobis, differentes:
sive prophetiam secundum rationem fidei,
[1] sive ministerium in ministrando, sive qui docet 7
in doctrina, qui exhortatur in exhortando, 8
qui tribuit in simplicitate, qui praeest in solicitudine, qui miseretur in hilaritate. Dilectio 9
sine simulatione. Odientes malum, adhaerentes bono: Charitate fraternitatis invi- 10
cem diligentes: Honore invicem praevenientes:
[1] Solicitudine non pigri: Spiritu ferventes: 11
Domino servientes: [1] Spe gaudentes: In 12
tribulatione patientes: Orationi instantes:
[1] Necessitatibus sanctorum communicantes: 13
Hospitalitatem sectantes. Benedicite perse- 14
quentibus vos: benedicite, et nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus, flere cum 15
flentibus: [1] Idipsum invicem sentientes: Non 16
alta sapientes, sed humilibus consentientes.
Nolite esse prudentes apud vosmetipsos: [1] Nulli 17
malum pro malo reddentes: providentes bona
non tantum coram Deo, sed etiam coram
omnibus hominibus. Si fieri potest, quod ex 18
vobis est, cum omnibus hominibus pacem
habentes: Non vosmetipsos defendentes 19 Dt 32,35.
charissimi, sed date locum irae. scriptum
est enim: Mihi vindicta: ego retribuam,

[4] 1 Cor 12, 12 | [5] 1 Cor 12, 27. Eph 4, 25 | [6] 1 Cor 12, 4 | [7] 1 Pt 4, 10—11 | [8] Mt 6, 3. 2 Cor 8, 2; 9, 7 | [9] 1 Pt 1, 22. 1 Tim 1, 5. 2 Cor 6, 6. Am 5, 15 | [10] 2 Pt 1, 7. Phil 2, 3 | [11] Apoc 3, 15. Act 18, 25. Col 3, 24 | [12] 1 Thess 5, 17 | [13] Heb 13, 2 | [14] Mt 5, 44. 1 Cor 4, 12. Act 7, 59 | [15] Ps 34, 13 | [16] 15, 5. Prov 3, 7; 11, 20. Js 5, 21. 1 Tim 6, 17 | [17] Prov 3, 4 (LXX). 1 Thess 5, 15 | [18] Mc 9, 50. Heb 12, 14 | [19] Lev 19, 18. Mt 5, 39. Heb 10, 30. 2 Thess 1, 6. 7. Rm 13, 4 | [20] Mt 5, 44. 4 Reg 6, 22.

Prv 25,21.22. 20 dicit Dominus. Sed si esurierit inimicus tuus,
ciba illum: si sitit, potum da illi: hoc enim
faciens, carbones ignis congeres super caput
21 eius. Noli vinci a malo, sed vince in bono
13 malum. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: Non est enim potestas
nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae
2 sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi
3 sibi damnationem acquirunt: nam principes
non sunt timori boni operis, sed mali. Vis
autem non timere potestatem? Bonum fac:
4 et habebis laudem ex illa: [1] Dei enim minister
est tibi in bonum. Si autem malum feceris,
time: non enim sine causa gladium portat. Dei
enim minister est: vindex in iram ei, qui
5 malum agit. Ideo necessitate subditi estote
non solum propter iram, sed etiam propter
6 conscientiam. Ideo enim et tributa praestatis:
ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servien-
7 tes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui
timorem, timorem: cui honorem, honorem.
8 Nemini quidquam debeatis: nisi ut invicem
diligatis: qui enim diligit proximum, legem im-
Ex 20,13–17. Lv 19,18. Dt 5,17. 9 plevit. Nam: Non adulterabis: Non occides: Non
furaberis: Non falsum testimonium dices: Non
concupisces: et si quod est aliud mandatum,
in hoc verbo instauratur: Diliges proximum
10 tuum sicut teipsum. Dilectio proximi malum

---

13 [1] Tit 3, 1. J 19, 11. Prov 8, 15.
[3] 1 Pt 2, 13. 14; 3, 13.
[4] Ps 81, 6. Rm 12, 19.
[7] Mt 22, 21.
[8] Gal 5, 14. 1 Tim 1, 5.
[9] Eph 1, 10.
[10] 1 Cor 13, 4. Mt 7, 12; 22, 40.

λέγει κύριος. ἀλλ᾽ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, 20 Prv 25,21 22
ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο
γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ.« μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ 21
νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Πᾶσα ψυχὴ 13
ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ
ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ
θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος 2
τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ
δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. οἱ 3
γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ
ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν
ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον
ἐξ αὐτῆς· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ 4
ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ
εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός
ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν 5
ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ τοῦτο 6
γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν
εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ἀπόδοτε πᾶσιν 7
τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ
τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν
τιμὴν τὴν τιμήν. Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ 8
τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον
νόμον πεπλήρωκεν. τὸ γὰρ »οὐ μοιχεύσεις, οὐ 9 Ex 20,13—17.
φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις,« καὶ Lv 19,18.
εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνα- Dt 5,17.
κεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· »ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
σου ὡς σεαυτόν.« ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν 10

---

20 inc. εαν ουν EL al. | **13**,*1* inc. πασαις εξουσιαις υπερ. υποτασσεσθε D*FG Ambrosiast | υπο 1°] απο DEFG | ουσαι] + εξουσιαι ELP al. sy | υπο 2°] απο FG | *3* των αγαθων εργων α. των κακων EL al. sy | *4* om. σοι Fgr(Ggr | om. εις οργην D*FG 177 | *5* διο υποτασσεσθε DEFGw | *8* οφειλοντες ℵ* 4 Orig | *9* το] γεγραπται FG Ambr | κλεψ.] + ου ψευδομαρτυρησεις ℵP al. syh | om. εν τω 2° BFG vg | ως εαυτον FGLP al.

οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.
11 Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ὑμᾶς
ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ
12 σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νὺξ προέκοψεν,
ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα
τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὅπλα τοῦ φω-
13 τός. ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν,
μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελ-
14 γείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ· ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρό-
νοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,
2 μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν πιστεύει
3 φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ
ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ὁ δὲ
μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ
4 αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθή-
5 σεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στῆσαι αὐτόν. ὃς
μὲν [γὰρ] κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει
πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληρο-
6 φορείσθω. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ·
καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ
θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ
7 εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ,
8 καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν,
τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυ-
ρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε
9 ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο

---

10 ου κατεργαζεται D* 2 al. | ουν] δε D*FG | *12* αποβαλωμεθα D*EFG | και ενδυσωμ. FGL al. vg | οπλα] εργα ADE al. | *13* εν ερισι και ζηλοις B (Cypr) Ambr | *14* τον χριστον ιησουν B Clem | εν επιθυμιαις FGde vg | **14**,*1* λογισμων 3. 37 al. | *2* εσθιετω D*FGe vg arm | *4* κυριος] θεος DEFGL al. vg syp | *5* om. γαρ BDEFG al. sy | *6* φρονει] + και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει C³LP al. sy | fin.] + και ουδεις αυτω στρατευεται 17 | *8* αποθνησκομ.] αποθνησκωμ. ℵBCL al.

non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio.
Et hoc scientes tempus: quia hora est iam nos 11
de somno surgere. Nunc enim propior est
nostra salus, quàm cum credidimus. Nox 12
praecessit, dies autem appropinquavit. Abiiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur
arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus: 13
non in comessationibus, et ebrietatibus, non in
cubilibus, et impudicitiis, non in contentione,
et aemulatione: sed induimini Dominum 14
Iesum Christum, et carnis curam ne feceritis
in desideriis.

Infirmum autem in fide assumite, non in **14**
disceptationibus cogitationum. Alius enim 2
credit se manducare omnia: qui autem infirmus est, olus manducet. Is, qui manducat 3
non manducantem non spernat: et qui non
manducat, manducantem non iudicet: Deus
enim illum assumpsit. Tu quis es, qui iudicas 4
alienum servum? Domino suo stat, aut cadit:
stabit autem: potens est enim Deus statuere
illum. Nam alius iudicat diem inter diem: 5
alius autem iudicat omnem diem: unusquisque
in suo sensu abundet. Qui sapit diem, Domino 6
sapit: Et qui manducat, Domino manducat:
gratias enim agit Deo. Et qui non manducat,
Domino non manducat, et gratias agit Deo.
Nemo enim nostrum sibi vivit, et nemo sibi 7
moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: 8
sive morimur, Domino morimur. Sive ergo
vivimus, sive morimur, Domini sumus. In hoc 9

---

[11] Eph 5, 14. 1 Thess 5, 6—7 | [12] 1 J 2, 8. Eph 5, 11. 2 Tim 1, 10 | [13] L 21, 34. Eph 5, 18 | [14] Gal 3, 27. **14** [1] 15, 1. 1 Cor 8, 9 | [2] Gen 1, 29; 9, 3 | [3] Col 2, 16 | [4] Mt 7, 1. Jc 4, 11—12 | [5] Gal 4, 10 | [8] Gal 2, 20. 1 Thess 5, 10. L 20, 38.

enim Christus mortuus est, et resurrexit: ut
10 et mortuorum et vivorum dominetur. Tu
autem quid iudicas fratrem tuum? aut tu
quare spernis fratrem tuum? Omnes enim
Is 45,23; 49,18. 11 stabimus ante tribunal Christi. scriptum est
enim: Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi
flectetur omne genu: et omnis lingua confite-
12 bitur Deo. Itaque unusquisque nostrum pro
13 se rationem reddet Deo. Non ergo amplius
invicem iudicemus: sed hoc iudicate magis,
ne ponatis offendiculum fratri, vel scandalum.
14 Scio, et confido in Domino Iesu, quia nihil
commune per ipsum, nisi ei qui existimat quid
15 commune esse, illi commune est. Si enim
propter cibum frater tuus contristatur: iam
non secundum charitatem ambulas. Noli cibo
tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus
16 est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum.
17 Non est enim regnum Dei esca, et potus: sed
iustitia, et pax, et gaudium in Spiritu sancto:
18 qui enim in hoc servit Christo, placet Deo, et
19 probatus est hominibus. Itaque quae pacis
sunt, sectemur: et quae aedificationis sunt, in
20 invicem custodiamus. Noli propter escam de-
struere opus Dei. omnia quidem sunt munda:
sed malum est homini, qui per offendiculum
21 manducat. Bonum est non manducare carnem,
et non bibere vinum, neque in quo frater tuus
offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur.

---

[10] Act 17, 31. Mt 25, 31—32. 2 Cor 5, 10 | [11] Phil 2, 10—11 | [12] Gal 6, 5 | [14] Mt 15, 11. Act 10, 15. Tit 1, 15 | [15] 1 Cor 8, 11—13 | [16] Tit 2, 5 | [17] L 17, 20 | [18] L 2, 52. Phil 3, 3 | [19] 12, 18; 15, 2 | [20] 14, 14. [21] 1 Cor 8, 13.

γὰρ Χριστὸς ἀπέθανεν [καὶ ἀνέστη] καὶ ἔζησεν,
ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δὲ 10
τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξου-
θενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησό-
μεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ. γέγραπται γάρ· »ζῶ 11 Is 45,23. 49,18
ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.«
ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει 12
τῷ θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ 13
τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα
τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι 14
ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ
μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.
εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι 15
κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου
ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ 16
βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ 17
ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις,
ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι
ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ 18
εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.
ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς 19
οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. μὴ ἕνεκεν βρώ- 20
ματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν
καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσ-
κόμματος ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ 21
πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει.

---

9 om. *και ανεστη* ℵ*ABC al., om *και εζησεν* FG vg | 〉 *εζησεν .. απεθανεν .. ανεστη* DE | *10 θεου*] *χριστου* LP al. sy | *11 οτι*] *ει μη* $D^{gr}F^{gr}g$ | *12* om. *ουν* BD*FGP* syp | *αποδωσει* BD*FG 39 | om. *τω θεω* BFG al. Cypr Aug | *13* om. *προσκομμα . . . η* B syp | *16 ημων* DEFG | *17 βρωσεις και ποσεις* AF^{gr} G^{gr} | *18 εν τουτοις* EL al sy | *δοκιμοις* BG^{gr} (77) | *19 διωκωμεν* CDE al. f vg | fin.] + *φυλαξωμεν* DEFG vg | *20 καταλυειν* FG, *απολλυε* ℵ* | *καθαρα*] + *τοις καθαροις* ℵ^{c} | *21 προσκοπτει*] *λυπειται* ℵ*P | fin.] + *η σκανδαλιζεται η ασθενει* BDEFGLP al. vg sy^{h}

22 σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐν-
ώπιον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυ-
23 τὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν
φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ
15 ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν. Ὀφείλομεν
δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνά-
2 των βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος
ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς
Ps 68,10. 3 οἰκοδομήν· καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν·
ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· »οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν
4 ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ᾽ ἐμέ.« ὅσα γὰρ προ-
εγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη,
ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρα-
5 κλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ
θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη
ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν
6 Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξά-
ζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ
Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ.
8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περι-
τομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς
Ps 17,50 9 ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ
ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· »διὰ
τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ
Dt 32,43. 10 ὀνόματί σου ψαλῶ.« καὶ πάλιν λέγει· » εὐφράν-
Ps 116,1. 11 θητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.« καὶ πάλιν·
»αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον, καὶ ἐπαινε-
Is 11,10. 12 σάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.« καὶ πάλιν

---

22 om. ην DEFGLP vg sy | om. ενωπ. τ. θεου ℵ* 20 al. | *23* fin. (= ℵBCD*E f vg syp) + 16, 25 –27 L al. (AP 5. 17) sy^{h} | **15** *2* νμων FGP al. | *4* προεγρ.] εγραφη B d e f g vg, + παντα BP 14 al. | om δια 2° DᵉFGP al. | fin.] + της παρακλησεως B Clem | *5* ιησ. χριστ. ℵAC*FP al. vg sy | *7* ημας BD*P al. | *8* γενεσθαι BCD*FG arm | *9* εθνεσιν] + κυριε 1. 5. 11 al. sy^{h} | > ψαλω τω ον. σ. D^{gr}E^{gr}G | *11* παλιν] + λεγει BDEFG sy | επαινεσατε FGLP al.

Tu fidem habes? penes temetipsum habe 22
coram Deo: Beatus, qui non iudicat semet-
ipsum in eo, quod probat. Qui autem dis- 23
cernit, si manducaverit, damnatus est: quia
non ex fide. Omne autem, quod non est ex
fide, peccatum est. Debemus autem nos fir- 15
miores imbecillitates infirmorum sustinere, et
non nobis placere. Unusquisque vestrum pro- 2
ximo suo placeat in bonum, ad aedificationem.
Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut 3 Ps 68,10.
scriptum est: Improperia improperantium
tibi ceciderunt super me. Quaecumque enim 4
scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta
sunt: ut per patientiam, et consolationem
Scripturarum, spem habeamus. Deus autem 5
patientiae, et solatii det vobis idipsum sapere
in alterutrum secundum Iesum Christum: ut 6
unanimes, uno ore honorificetis Deum, et
patrem Domini nostri Iesu Christi.

Propter quod suscipite invicem, sicut et 7
Christus suscepit vos in honorem Dei. Dico 8
enim Christum Iesum ministrum fuisse cir-
cumcisionis propter veritatem Dei, ad confir-
mandas promissiones patrum: Gentes autem 9 Ps 17,50.
super misericordia honorare Deum, sicut
scriptum est: Propterea confitebor tibi in
Gentibus Domine, et nomini tuo cantabo. Et 10 Dt 32,43.
iterum dicit: Laetamini Gentes cum plebe eius.
Et iterum: Laudate omnes Gentes Dominum: 11 Ps 116,1.
et magnificate eum omnes populi: ! Et rursus 12 Is 11,10.

23 Tit 1, 15.
15 1 14, 1.
2 1 Cor 9, 19; 10, 24. 33. 1 Thess 5, 11.
4 4, 23—24. 1 Cor 10, 11. Heb 3, 6.
5 Phil 3, 16.
8 11, 29. Mt 5, 24. Act 3, 25. Mich 7, 20.
9 11, 30. 2 Reg 22, 50.
12 Apoc 5, 5. Gen 49, 10.

Isaias ait: Erit radix Iesse, et qui exurget
regere Gentes, in eum Gentes sperabunt.
13 Deus autem spei repleat vos omni gaudio, et
pace in credendo: ut abundetis in spe, et
virtute Spiritus sancti.
14 Certus sum autem fratres mei et ego ipse
de vobis, quoniam et ipsi pleni estis dilectione,
repleti omni scientia, ita ut possitis alterutrum
15 monere. Audacius autem scripsi vobis fratres
ex parte, tamquam in memoriam vos redu-
cens: propter gratiam, quae data est mihi a
16 Deo, ut sim minister Christi Iesu in Gentibus:
sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio
Gentium accepta, et sanctificata in Spiritu
17 sancto. Habeo igitur gloriam in Christo Iesu
18 ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui
eorum, quae per me non efficit Christus in
19 obedientiam Gentium, verbo et factis: in vir-
tute signorum, et prodigiorum, in virtute Spi-
ritus sancti: ita ut ab Ierusalem per circuitum
usque ad Illyricum repleverim Evangelium
20 Christi. Sic autem praedicavi Evangelium
hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super
Is 52,15. 21 alienum fundamentum aedificarem: sed sicut
scriptum est: Quibus non est annunciatum de
eo, videbunt: et qui non audierunt, intelligent.

---

15 1, 5; 12, 3.
16 11, 13. Phil 2, 17.
18 1, 5; 16, 26. 2 Cor 3, 5; 13, 3.
19 Mc 16, 17.
20 2 Cor 10, 15. 16.

Ἡσαΐας λέγει· »ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ
ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη
ἐλπιοῦσιν.« Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι 13
ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν,
εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει
πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ 14
περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθω-
σύνης, πεπληρωμένοι πάσης [τῆς] γνώσεως,
δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. τολμηρότερον 15
δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων
ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ
θεοῦ 1 εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ 16
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσ-
δεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἔχω οὖν 17
καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν·
οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο 18
Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ
ἔργῳ, 1 ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν 19
δυνάμει πνεύματος θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἰερου-
σαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπλη-
ρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. οὕτως δὲ 20
φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνο-
μάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον
οἰκοδομῶ, 1 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· »οἷς οὐκ 21 Is 52,15.
ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκη-
κόασιν συνήσουσιν.«

---

13 πληροφορησαι υμας εν παση χαρα και ειρηνη B(FG vg) | *14* om. και αυτοι DEFG | αγαθοσ.] αγαπης και FG d e (vg) | αλλους L al. | *15* τολμηροτερως AB | υμιν] + αδελφοι DEFGLP vg sy | απο του ℵBF | *16* ειναι] γενεσθαι $D^{gr}E^{gr}G^{gr}$ | om. εις τα εθνη B | om. ευπροσδ. FG | *17* την καυχ. BDEFG 37 | *18* τολμω B lat syp | ειπειν $D^{gr}E^{gr}F^{gr}G^{gr}$ | δι εμου λογων εις ακοην B | *19* θεου] αγιου ACD* EFG vg sy^{hm}, om. B | ωστε πεπληρωσθαι απο ιερ. μ. τ. ιλλ. και κυκλω DEFG | *20* φιλοτιμουμαι BD* FGP | *21* ⟩ οψ. οις ουκ B 37

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν
23 πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς
κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν
24 πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὡς ἂν πορεύωμαι
εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος
θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι
ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.
25 νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακονῶν
26 τοῖς ἁγίοις. ηὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα
κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν
27 ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ. ηὐδόκησαν γάρ, καὶ
ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς
αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν
28 τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν
ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρ-
πὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν·
29 οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι
30 εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος,
συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ
31 ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπει-
θούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἡ
εἰς Ἰερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένη-
32 ται, ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελή-
33 ματος θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ὁ δὲ θεὸς
τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

---

22 τα πολλ.] πολλακις BDEFG | *24* σπαν.] + ελευσομαι προς υμας L al. sy^{h} | *25* διακονησαι D$_{p}$FG vg | *26* μακαιδονες και αχαιακοι νωνιαν FG | *28* ουν] + αρα Fg^{r}G | *29* inc. γεινωσκω γαρ FG de syp | om. ερχ. FG | πληροφορια D*FG | ευλ.] + του ευαγγελιου του L al. sy | *30* om. αδελφ. B 76 | δια του] + ονοματος του L 74 al. | om. ημων 17 | υπερ εμου] υμων FGd | *31* διακ.] δωροφορια BD*FGe Ambrosiast *32* ελθω . . . και συν. DEFGLP al. vg | θεου] κυριου ιησου B, ιησου χριστου ℵ*, χρ. ιησ. DEFG | συν. υμ.] αναψυξω μεθ υμων DE(FG), om. B | *33* om. vers. 48 | ειρ.] + ητω D*EFG lat syp | om. αμην AFG al.

Propter quod et impediebar plurimum 22
venire ad vos, et prohibitus sum usque adhuc.
Nunc vero ulterius locum non habens in his 23
regionibus, cupiditatem autem habens veniendi
ad vos ex multis iam praecedentibus annis:
cum in Hispaniam proficisci coepero, spero 24
quòd praeteriens videam vos, et a vobis
deducar illuc, si vobis primum ex parte
fruitus fuero. Nunc igitur proficiscar in 25
Ierusalem ministrare sanctis. Probaverunt 26
enim Macedonia, et Achaia collationem ali-
quam facere in pauperes sanctorum, qui sunt
in Ierusalem. Placuit enim eis: et debitores 27
sunt eorum. Nam si spiritualium eorum
participes facti sunt Gentiles: debent et in
carnalibus ministrare illis. Hoc igitur cum 28
consummavero, et assignavero eis fructum
hunc: per vos proficiscar in Hispaniam. Scio 29
autem quoniam veniens ad vos, in abundan-
tia benedictionis Evangelii Christi veniam.

Obsecro ergo vos fratres per Dominum 30
nostrum Iesum Christum, et per charitatem
sancti Spiritus, ut adiuvetis me in orationibus
vestris pro me ad Deum, ut liberer ab in- 31
fidelibus, qui sunt in Iudaea, et obsequii mei
oblatio accepta fiat in Ierusalem sanctis, ut 32
veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei,
et refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit 33
cum omnibus vobis. Amen.

---

22 1, 13.
23 1, 10—11.
24 1 Cor 16, 6.
25 Act 18, 21; 19, 21; 20, 22.
26 1 Cor 16, 1. 2 Cor 8, 1—4; 9, 2. 12.
27 9, 4. 1 Cor 9, 11. 2 Cor 9, 12—14.
29 1, 11.
30 2 Cor 1, 11. Phil 1, 27. Col 4, 3. 2 Thess 3, 1.
33 16, 20.

16 Commendo autem vobis Phoeben sororem
nostram, quae est in ministerio Ecclesiae,
2 quae est in Cenchris: ut eam suscipiatis in
Domino digne sanctis: et assistatis ei in quo-
cumque negotio vestri indiguerit: etenim ipsa
quoque astitit multis, et mihi ipsi.
3 Salutate Priscam, et Aquilam adiutores
4 meos in Christo Iesu; (qui pro anima mea
suas cervices supposuerunt: quibus non solus
ego gratias ago, sed et cunctae ecclesiae Gen-
5 tium) [1] et domesticam Ecclesiam eorum.
Salutate Epaenetum dilectum mihi, qui est
6 primitivus Asiae in Christo. Salutate Mariam,
7 quae multum laboravit in vobis. Salutate
Andronicum, et Iuniam cognatos, et concap-
tivos meos: qui sunt nobiles in Apostolis, qui
8 et ante me fuerunt in Christo. Salutate Am-
9 pliatum dilectissimum mihi in Domino. Salu-
tate Urbanum adiutorem nostrum in Christo
10 Iesu, et Stachyn dilectum meum. Salutate
Apellen probum in Christo. Salutate eos, qui
11 sunt ex Aristoboli domo. Salutate Herodio-
nem cognatum meum. Salutate eos, qui sunt
12 ex Narcissi domo, qui sunt in Domino. Salu-
tate Tryphaenam, et Tryphosam: quae labo-
rant in Domino. Salutate Persidem charissi-
13 mam, quae multum laboravit in Domino. Sa-
lutate Rufum electum in Domino, et matrem
14 eius, et meam. Salutate Asyncritum, Phle-

---

16 [1] 2 Cor 3, 1. Act 18, 27.
[3] Act 18, 2. 18. 26.
[4] Act 15, 26. 1 J 3, 16.
[5] 1 Cor 16, 19. 15.
[7] 9, 3. 2 Cor 8, 23.
[11] 9, 3.
[13] Mc 15, 21.

Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, 16
οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς,
ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, 2
καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγ-
ματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη
καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συν- 3
εργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς 4
ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς
οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν 5
ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν
μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν.
ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς 6
ὑμᾶς. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς 7
συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ
ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμ- 8
πλίατον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε 9
Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ
Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε Ἀπελ- 10
λῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς
ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα 11
τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν
Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε 12
Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν
κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν,
ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε 13
Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέ- 14

---

16 *1* om. δε D*FG | υμων AFgrGP al. | ουσαν] + και BC* 47 | *3* fin.] + και την κατ οικον αυτων εκκλησιαν (om. vers 5a) D*EFG | *5* αχαιας DcLP al. sy | εν χριστω DEFG vg | *6* μαριαμ ℵDEFGL lat | εν υμιν DEFgrG vg, εις ημας L al. | *7* οι—γεγον.] τοις προ εμου DEFG | fin.] + ιησου DEFG | *8* αμπλιαν DELP al. sy | om. μου BFgr | *9* ημων] μου 32 d Ambrosiast | χριστω] κυριω CDEFG al. arm | *12* om. ασπ. περσ.—κυρ. AFG

γοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς
15 σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ
Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ
Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.
16 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπά-
ζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.
17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς
τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν δι-
δαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε
18 ἀπ᾽ αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χρι-
στῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ
διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν
19 τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ
εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω
δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
20 ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης
συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν
ἐν τάχει.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μεθ᾽ ὑμῶν.

21 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου,
καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγ-
22 γενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ
23 γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς
Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας.
ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πό-
λεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

---

15 ιουνιαν C*FG | νηρεαν AFG | ολυμπειδα FG, ολυμπιαν DE. olympiadem lat | *16* om. vers. (cf. vers. *21*) EFGd | *17* inc. ερωτω DE | σκοπ.] ασφαλως σκοπειτε DEFG | εμαθ.] + λεγοντας η DEFG | *18* και ευλ.] και ευγλωττιας 109, και καινης απατης 42. 238, om. D*EFG al. | *19* om. μεν BDEFGL al. vg | *20* om. χριστου ℵB | om. η χαρ. — μεθ υμων DEFG (cf. v. *21*) | *21* ασπαζονται EL al. syp | om. μου 1° B 67 | fin.] + και αι εκκλησιαι πασαι του θεου DEFG (cf. v. *16*) | *22* τερεντιος 7 | *23* ολαι αι εκκλησιαι FG | fin.] + η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην DEFGL (cf. v. *20*)

gontem, Hermam, Patrobam, Hermen: et qui
cum eis sunt, fratres. Salutate Philologum, et 15
Iuliam, Nereum, et sororem eius, et Olympia-
dem, et omnes, qui cum eis sunt, sanctos.
[1] Salutate invicem in osculo sancto. Salutant 16
vos omnes Ecclesiae Christi.

Rogo autem vos fratres, ut observetis 17
eos, qui dissensiones, et offendicula praeter
doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, et
declinate ab illis. Huiuscemodi enim Christo 18
Domino nostro non serviunt, sed suo ventri:
et per dulces sermones, et benedictiones sedu-
cunt corda innocentium. Vestra enim obe- 19
dientia in omnem locum divulgata est. Gau-
deo igitur in vobis. Sed volo vos sapientes
esse in bono, et simplices in malo. Deus autem 20
pacis conterat Satanam sub pedibus vestris
velociter.

Gratia Domini nostri Iesu Christi vobis-
cum.

Salutat vos Timotheus adiutor meus, et 21
Lucius, et Iason, et Sosipater cognati mei.
Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, 22
in Domino. Salutat vos Caius hospes meus, 23
et universa Ecclesia. Salutat vos Erastus
arcarius civitatis, et Quartus, frater. Gratia 24
Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis.
Amen.

---

16 1 Cor 16, 20. 1 Pt 5, 14.
17 Mt 7, 15. Tit 2, 2—3; 3, 10. 2 Tim 3, 5; 2 Jo 10.
18 Phil 3, 19. Ez 13, 18. Col 2, 4. Tit 1, 10. 2 Pt 2, 3,
19 1, 8. 1 Cor 14, 20. Mt 10, 16.
20 15, 33. Gen 3, 15. Phil 4, 9. 1 Cor 16, 25.
21 9, 3. Act 16, 1. 2; 19, 22; 20, 4. Phil 2, 19.
23 1 Cor 1, 14. Act 19, 22.

25 Ei autem, qui potens est vos confirmare
iuxta Evangelium meum, et praedicationem
Iesu Christi, secundum revelationem mysterii
26 temporibus aeternis taciti, (quod nunc pate-
factum est per Scripturas Prophetarum se-
cundum praeceptum aeterni Dei, ad obedi-
27 tionem fidei) in cunctis Gentibus cogniti, [1] soli
sapienti Deo, per Iesum Christum, cui honor,
et gloria in saecula saeculorum. Amen.

---

25 Eph 1, 9; 3, 5. 9. 20—21. Col 1, 26.
26 2 Tim 1, 10. Rm 1, 5.
27 1 Tim 1, 17. Jud 25.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ 25
εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ,
κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις
σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γρα- 26
φῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου
θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη
γνωρισθέντος, [1] μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ 27
Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν.

25—27 om. Marcion D* FgrG al. (cf. *14, 23*) | *25* > χρ. ιης. B | *26* προφ.] + και της επιφανειας του κυριου ημων ιησου χριστου Orig Codd. ap. Hier. | *27* ω] αυτω P 31. 54, om. B 33. 72 f syp | om. των αιων. ℵC al. | αμην] η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην P 17. 80 Ambrosiast syp

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ
2 θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς ¹ τῇ ἐκ-
κλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγια-
σμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν
πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε
3 καὶ ἡμῶν· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν
ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χρι-
5 στῷ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ,
6 ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ¹ καθὼς τὸ μαρ-
7 τύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ὥστε
ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκ-
δεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν
8 Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέ-
λους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
9 Ἰησοῦ Χριστοῦ. πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε
εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνό-
ματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ
αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα,

1,*1* om. κλητος ADE | > χρ. ιησ. BDEFG al. | *2* > ιησου τη ουσ. εν κορ. BD*EFG | *4* om. μου ℵ*B | om. του θεου A al. | *6* μαρτ.] κηρυγμα 12. 67 mg | χριστ.] θεου B*FG arm | *8* αχρι τελ. DEFG | ημερ.] παρουσια DEFG (vg) | om. χριστου B | *9* δι] υφ $D_{gr}F_{gr}G_{gr}$

EPISTOLA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD CORINTHIOS PRIMA.

Paulus vocatus Apostolus Iesu Christi 1
per voluntatem Dei, et Sosthenes frater, [1] Ec- 2
clesiae Dei, quae est Corinthi, sanctificatis in
Christo Iesu, vocatis sanctis, cum omnibus, qui
invocant nomen Domini nostri Iesu Christi, in
omni loco ipsorum, et nostro. Gratia vobis, et 3
pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.

Gratias ago Deo meo semper pro vobis 4
in gratia Dei, quae data est vobis in Christo
Iesu: quòd in omnibus divites facti estis in 5
illo, in omni verbo, et in omni scientia: sicut 6
testimonium Christi confirmatum est in vobis:
ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, expectan- 7
tibus revelationem Domini nostri Iesu Christi,
qui et confirmábit vos usque in finem sine 8
crimine, in die adventus Domini nostri Iesu
Christi. Fidelis Deus: per quem vocati estis in 9
societatem filii eius Iesu Christi Domini nostri.

Obsecro autem vos fratres per nomen 10
Domini nostri Iesu Christi: ut idipsum
dicatis omnes, et non sint in vobis schismata:

---

1 [2] 6, 11. Act 9, 14 | [3] Rm 1, 7. Ps 102, 13 | [5] 2 Cor 8, 9 | [6] Act 18, 5 | [7] L 17, 30. 2 Thess 1, 7. Tit 2, 13. Phil 3, 20 | [8] Phil 1, 6. 10. 1 Thess 3, 13; 5, 23 | [9] 1 Thess 5, 24. Rm 8, 17. 1 J 1, 3 | [10] Phil 2, 2; 3, 16.

sitis autem perfecti in eodem sensu, et in
11 eadem sententia. Significatum est enim mihi
de vobis fratres mei ab iis, qui sunt Chloes,
12 quia contentiones sunt inter vos. Hoc autem
dico, quòd unusquisque vestrum dicit: Ego
quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego
13 vero Cephae: ego autem Christi. Divisus est
Christus? Numquid Paulus crucifixus est pro
vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?
14 Gratias ago Deo, quòd neminem vestrum bap-
15 tizavi, nisi Crispum, et Caium: nequis dicat
16 quòd in nomine meo baptizati estis. Baptizavi
autem et Stephanae domum: ceterum nescio
17 si quem alium baptizaverim. Non enim misit
me Christus baptizare, sed evangelizare: non in
sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi.
18 Verbum enim crucis pereuntibus quidem
stultitia est: iis autem, qui salvi fiunt, id est
Is 29,14 19 nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim:
Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam
20 prudentium reprobabo. Ubi sapiens? ubi
scriba? ubi conquisitor huius saeculi? Nonne
stultam fecit Deus sapientiam huius mundi?
21 Nam quia in Dei sapientia non cognovit mun-
dus per sapientiam Deum: placuit Deo per
stultitiam praedicationis salvos facere creden-
22 tes. Quoniam et Iudaei signa petunt, et Graeci
23 sapientiam quaerunt: nos autem praedicamus
Christum crucifixum: Iudaeis quidem scanda-
24 lum, Gentibus autem stultitiam. | ipsis autem
vocatis Iudaeis, atque Graecis Christum Dei
25 virtutem, et Dei sapientiam: quia quod
stultum est Dei, sapientius est hominibus:
et quod infirmum est Dei, fortius est ho-

[12] 3, 4. Act 18, 24. 27. J 1, 42 | [14] Act 18, 8. Rm 16, 23 | [16] 16, 15. 17 | [17] J 4, 2. Rm 2, 4. Mt 28, 19 | [18] 2 Cor 4, 3. Rm 1, 16 | [19] Ps 32, 10 | [20] Job 12, 17. Is 19, 11; 33, 18; 44, 25 | [21] Mt 11, 25. L 8, 12 | [22] Mt 12, 38. J 4, 48. Act 17, 18. 32 | [23] 2, 14. Rm 9, 32 | [24] 1, 18. Col 2, 3 | [25] 2 Cor 13, 4.

ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν
τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, 11
ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν
εἰσιν. λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· 12
ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ
Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Χριστός; 13
μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ
ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ τῷ 14
θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον
καὶ Γάϊον· ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα 15
ἐβαπτίσθητε. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ 16
οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.
οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ 17
εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ
κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυ- 18
μένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν
δύναμις θεοῦ ἐστιν. γέγραπται γάρ· »ἀπολῶ 19 Is 29,14.
τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν
συνετῶν ἀθετήσω.« ποῦ σοφός; ποῦ γραμμα- 20
τεύς; ποῦ συνζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ
ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου;
ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ 21
κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ
θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι
τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα 22
αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ἡμεῖς 23
δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰου-
δαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, ' αὐτοῖς 24
δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χρι-
στὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ 25
μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν,
καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀν-

---

11 om. μου C* d | *13* μη μεμεριστα 10. 39 al. Opt syp | υπερ] περι BD* | *14* om. τω θεω ℵ*B 67 | *15* εβαπτισα DEFGLP al. syp | *16* om. αλλον FG d e | *18* om. ημιν Marcion FG d e Cypr Hil | *20* κοσμ.] + τουτου EFGL al. lat sy | *21* om. γαρ FG al.

26 θρώπων. Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν,
ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ
27 πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ
μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισ-
χύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
28 ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, καὶ
τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξ-
ελέξατο ὁ θεὸς [καὶ] τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα
29 καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ
30 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ,
δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις,
Jr 9,22. 23. 31 [1]ἵνα καθὼς γέγραπται· »ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ
καυχάσθω.«

2 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ
καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν
2 τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι
ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυ-
3 ρωμένον. κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν
4 τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁ λόγος
μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας
λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνά-
5 μεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώ-
6 πων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. Σοφίαν δὲ λαλοῦ-
μεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος
τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου
7 τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν
ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρι-
8 σεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ἣν
οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνω-
κεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς
cf. Is. 64,3. 9 δόξης ἐσταύρωσαν· [1]ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· »ἃ

---

26 γαρ] ουν Dgr Egr FG 21 | om. ου πολλ. δυν. Fgr G | *28* αγενη] ασθενη ℵ* | *29* του θεου] αυτου Marcion C* al. vg sy | **2**.*1* μαρτ.] μυστηριον AC al. Ambr Aug | *4* πειθ.] + ανθρωπινης A C L P al. syh | om. λογοις Fgr Ggr 74 al. | αποδειξ.] αποκαλυψει DE | *6* om. ουδε τ. αρχ. τ αιωνος τουτου FG al.

minibus. Videte enim vocationem vestram 26
fratres, quia non multi sapientes secundum
carnem, non multi potentes, non multi nobiles:
sed quae stulta sunt mundi elegit Deus, ut 27
confundat sapientes: et infirma mundi elegit
Deus, ut confundat fortia: et ignobilia mundi, 28
et contemptibilia elegit Deus, et ea, quae non
sunt, ut ea quae sunt destrueret: ut non glo- 29
rietur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso 30
autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est
nobis sapientia a Deo, et iustitia, et sancti-
ficatio, et redemptio: ut quemadmodum scrip- 31 Jr 9,22. 23.
tum est: Qui gloriatur, in Domino glorietur.

Et ego, cum venissem ad vos, fratres, **2**
veni non in sublimitate sermonis, aut sapien-
tiae, annuncians vobis testimonium Christi.
Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos, 2
nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum. Et 3
ego in infirmitate, et timore, et tremore multo
fui apud vos: et sermo meus, et praedicatio 4
mea non in persuasibilibus humanae sapientiae
verbis, sed in ostensione spiritus, et virtutis: ut 5
fides vestra non sit in sapientia hominum, sed
in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur 6
inter perfectos: sapientiam vero non huius sae-
culi, neque principum huius saeculi, qui destru-
untur: sed loquimur Dei sapientiam in myste- 7
rio, quae abscondita est, quam praedestinavit
Deus ante saecula in gloriam nostram, quam 8
nemo principum huius saeculi cognovit: si
enim cognovissent, numquam Dominum gloriae
crucifixissent. Sed sicut scriptum est: Quod 9 cf. Is 64,3.

---

[26] Mt 11, 25. J 7, 48. Jc 2, 1—5 | [28] Mt 19, 30 | [29] Rm 3, 27. Eph 2, 9 | [30] Jr 23, 5. 6. 2 Cor 5, 18. 21. J 17, 19 | 2 [1] 1, 17. 15, 15 | [2] Gal 6, 14 | [3] Act 18, 9. Gal 4, 13. 2 Cor 10, 1 | [5] Eph 1, 17. 19. 1 Thess 1, 5 | [6] Phil 3, 15 | [7] Rm 16, 25. L 10, 21 | [8] L 23, 34. Jc 2, 1. Col 1, 26 | [9] Act 7, 23. Jc 2, 5.

óculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor
hominis ascendit, quae praeparavit Deus iis,
10 qui diligunt illum: nobis autem revelavit
Deus per spiritum suum: Spiritus enim omnia
11 scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim
hominum scit quae sunt hominis, nisi spiritus
hominis, qui in ipso est? ita et quae Dei sunt,
12 nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. Nos autem
non spiritum huius mundi accepimus, sed
Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus quae a
13 Deo donata sunt nobis: quae et loquimur non
in doctis humanae sapientiae verbis, sed in
doctrina Spiritus, spiritualibus spiritualia
14 comparantes. Animalis autem homo non
percipit ea, quae sunt Spiritus Dei: stultitia
enim est illi, et non potest intelligere: quia
15 spiritualiter examinatur. Spiritualis autem
Is 40,13. 16 iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur. Quis
enim cognovit sensum Domini, qui instruat
eum? Nos autem sensum Christi habemus.
3 Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi
spiritualibus, sed quasi carnalibus. Tamquam
2 parvulis in Christo, lac vobis potum dedi, non
escam: nondum enim poteratis: sed nec nunc
3 quidem potestis: adhuc enim carnales estis.
Cum enim sit inter vos zelus, et contentio: nonne
carnales estis, et secundum hominem ambulatis?
4 Cum enim quis dicat: Ego quidem sum Pauli.
Alius autem: Ego Apollo: nonne homines estis?

---

10 Mt 13, 11. Prov 20, 21 (27. LXX).
12 J 16, 13—14.
13 2, 1. 4.
14 2, 6; 1, 23. J 8, 47; 14, 17.
15 1 J 2, 20.
16 Rm 11, 34.
3 1 1 Pt 2, 2. Heb 5, 12—13.
3 1, 10—11; 11, 18.
4 1, 12.

ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.« ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος· 10
τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώ- 11
που εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ 12
κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρω- 13
πίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύ- 14
ματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, 15
αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. »τίς γὰρ 16 Is 40,13.
ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν;« ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν. Κἀγώ, ἀδελφοί, 3
οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. γάλα 2
ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε.
Ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, ' ἔτι γὰρ σαρκικοι 3
ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ὅταν γὰρ λέγῃ τις· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, 4
ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε;

---

10 δε] *γαρ* B 37 al. | *πνευματος*] + *αυτου* DEFGL al. vg sy | *11* om. *ανθρωπων* A 17 | om. *του ανθρ.* 2° FG | *12 κοσμ.*] + *τουτου* DEFG arm | *13* om. *α* FgrGgr | *πνευμ.*] + *αγιου* ELP al. sy^{h} | *πνευματικοις*] *-κως* B 17 | *14* om. *του θεου* 2. 61 sy^{p} | *15* om. vers. ℵ* | om. *μεν* ACD*FG vg sy^{p} | *16 χριστ.*] *κυριου* BD*FG | *3,1 σαρκικοις* EFGLP al. | *3* om. *ετι* 1° B ! *σαρκινοι* (bis) D*FG | *ερις*] + *και διχοστασιαι* DEFGL al. sy | *4 ανθρ.*] *σαρκικοι* LP al. sy | *fin.*] + *και κατα ανθρωπον περιπατειτε* P

5 Τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι
διʼ ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν.
6 ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλʼ ὁ θεὸς
7 ηὔξανεν· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἔστιν τι οὔτε ὁ
8 ποτίζων, ἀλλʼ ὁ αὐξάνων θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ
ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν
9 λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. θεοῦ γάρ ἐσμεν
συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.
10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς
σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ
ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδο-
11 μεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι
παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός.
12 εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον χρυσίον,
ἀργύριον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλά-
13 μην, ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ
γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται,
καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον, ὁποῖόν ἐστιν, τὸ πῦρ αὐτὸ
14 δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐποικοδό-
15 μησεν, μισθὸν λήψεται· εἴ τινος τὸ ἔργον κατα-
καήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται,
16 οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς
θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;
17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦ-
τον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σο-
φὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γε-
Job 5,12.13. 19 νέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ
κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν. γέ-
γραπται γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν

---

5 τι (bis)] τις DGrEGrFGrGrLP al. sy | > παυλ. . . . απολλ. L al. sy | απολλω FG 37 lat | αλλ η διακονοι LP al. Opt sy | *12* θεμελ.] + τουτον DELP al. vg sy | χρυσον αργυρον ADELP al. lat | *13* εκαστ.—γενησ.] ο ποιησας τουτο το εργον φανερος γενηται D* e Ambrosiast | om. αυτο ℵDEL al. vg sy^{h} | *16* > εν υμιν οικ. BP al. | *17* φθερει τουτ.] φθειρει αυτον DGrEGr FGrGgr | *18* εξαπ.] + κενοις λογοις DE al.

[5] Quid igitur est Apollo? quid vero Paulus? 5
Ministri eius, cui credidistis, et unicuique sicut
Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: 6
sed Deus incrementum dedit. Itaque neque 7
qui plantat est aliquid, neque qui rigat: sed,
qui incrementum dat, Deus. Qui autem plan- 8
tat, et qui rigat, unum sunt. Unusquisque
autem propriam mercedem accipiet secundum
suum laborem. Dei enim sumus adiutores: Dei 9
agricultura estis, Dei aedificatio estis. Secun- 10
dum gratiam Dei, quae data est mihi, ut sa-
piens architectus fundamentum posui: alius
autem superaedificat. Unusquisque autem vi-
deat quomodo superaedificet. Fundamentum 11
enim aliud nemo potest ponere praeter id, quod
positum est, quod est Christus Iesus. Si quis 12
autem superaedificat super fundamentum hoc,
aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, foe-
num, stipulam, [13] uniuscuiusque opus mani- 13
festum erit: Dies enim Domini declarabit, quia
in igne revelabitur: et uniuscuiusque opus
quale sit, ignis probabit. Si cuius opus manse- 14
rit quod superaedificavit, mercedem accipiet.
Si cuius opus arserit, detrimentum patietur: 15
ipse autem salvus erit: sic tamen quasi per
ignem. Nescitis quia templum Dei estis, et 16
Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem 17
templum Dei violaverit, disperdet illum Deus.
Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.

Nemo se seducat: si quis videtur inter 18
vos sapiens esse in hoc saeculo, stultus
fiat ut sit sapiens. Sapientia enim huius 19 Job 5,12.13.
mundi, stultitia est apud Deum. Scriptum
est enim: Comprehendam sapientes in

[5] Act 18, 24. 27 | [6] Act 18, 4. 11 | [8] 4, 5 | [9] Mt 13, 3—9. Eph 2, 20. 2 Cor 1, 24 | [10] 15, 10. 2 Pt 3, 15. Rm 15, 20 | [11] 1 Pt 2, 4—6. Eph 2, 20 | [13] 4, 5. 2 Thess 1, 8 | [15] J 10, 9 | [16] 6, 19. 2 Cor 6, 16 | [18] Apoc 3, 17—18.

Ps 93,11. 20 astutia eorum. Et iterum: Dominus novit
cogitationes sapientium quoniam vanae sunt.
21 | Nemo itaque glorietur in hominibus. Omnia
22 enim vestra sunt, | sive Paulus, sive Apollo,
sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive
mors, sive praesentia, sive futura: omnia enim
23 vestra sunt: | vos autem Christi: Christus
4 autem Dei. Sic nos existimet homo ut minis-
tros Christi: et dispensatores mysteriorum
2 Dei. Hic iam quaeritur inter dispensatores ut
3 fidelis quis inveniatur. Mihi autem pro minimo
est ut a vobis iudicer, aut ab humano die: sed
4 neque meipsum iudico. Nihil enim mihi con-
scius sum: sed non in hoc iustificatus sum: qui
5 autem iudicat me, Dominus est. Itaque nolite
ante tempus iudicare, quoadusque veniat Do-
minus: qui et illuminabit abscondita tenebra-
rum, et manifestabit consilia cordium: et tunc
6 laus erit unicuique a Deo. Haec autem,
fratres, transfiguravi in me et Apollo, propter
vos: ut in nobis discatis, ne supra quàm
scriptum est, unus adversus alterum infletur
7 pro alio. | Quis enim te discernit? Quid autem
habes quod non accepisti? Si autem accepisti,
8 quid gloriaris quasi non acceperis? Iam satu-
rati estis, iam divites facti estis: sine nobis
regnatis: et utinam regnetis, ut et nos vobis-
9 cum regnemus. Puto enim quòd Deus nos
Apostolos novissimos ostendit, tamquam morti
destinatos: quia spectaculum facti sumus
10 mundo, et Angelis, et hominibus. Nos stulti
propter Christum, vos autem prudentes in
Christo: nos infirmi, vos autem fortes:

---

[22] 1, 12 | [23] 11, 3 ‖ 4 [1] 9, 17. Tit 1, 7 | [2] L 12, 42 | [3] 9, 3 | [4] Ps 142, 2 | [5] 3, 8. Rm 2, 16 | [6] Rm 12, 3 | [7] Rm 12, 6. J 3, 27. Heb 5, 3 | [8] Apoc 3, 17. 21 | [9] Rm 8, 36. Heb 10, 33 | [10] 3, 18.

τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν·« 20 καὶ πάλιν· »κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι.« 21 ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, 22 εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλὼς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, 23 ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ. 4 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. 2 ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. 3 ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· 4 οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. 6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. 7 τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; 8 ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. 9 δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. 10 ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί·

Ps 93,11.

---

20 σοφ.] ανθρωπων Marcion 3. 17 al. | *21* ανθρωπω Marcion FG Aug | **4**,*2* ωδε] ο δε EL al. | ζητ.] τι ζητειτε ℵ* | *5* om. ος D*EFG Aug | *6* υπερ ο DEFGL al. syp | γεγρ.] + φρονειν LP al. sy | om. μη 2ο DE (vg) | *9* γαρ] + οτι ELP al. sy

11 ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι
ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύο-
12 μεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν [1] καὶ κο-
πιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδο-
ρούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα,
13 [1] δυσφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικα-
θάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περί-
14 ψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω
ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶν.
15 ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ,
ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ
16 διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. παρα-
17 καλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ τοῦτο
αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν μου τέκνον
ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς
ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ,
καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.
18 ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθη-
19 σάν τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν
ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν
20 πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· οὐ γὰρ ἐν
21 λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. τί
θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ
πνεύματί τε πραότητος;

5 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη
πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά
2 τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι
ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ
3 μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; ἐγὼ μὲν
γάρ, ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι,
ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργα-

11 γυμνιτευομ. ℵBC al. | *14* νουθετω BDEFGL al. vg | *16* fin.] + καθως καγω χριστου 10. 31 al. | *17* om. αυτο ℵ*BCDEFGL al. vg syᵖ | χριστω] κυριω D*FG, + ιησου ℵC 5. 6 al. syʰ | *21* πραυτητος ABC(?) al. | **5**,*1* εθν.] + ονομαζεται LP al. sy | *2* εξαρθη L al. | πραξ.] ποιησας BDEFGLP al. lat | *3* ως απων Marcion EFGLd syʰ

vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in 11
hanc horam et esurimus, et sitimus, et nudi
sumus, et colaphis caedimur, et instabi-
les sumus, et laboramus operantes manibus 12
nostris: maledicimur, et benedicimus: perse-
cutionem patimur, et sustinemus: blasphema- 13
mur, et obsecramus: tamquam purgamenta
huius mundi facti sumus, omnium peripsema
usque adhuc. Non ut confundam vos, haec 14
scribo, sed ut filios meos charissimos moneo.
Nam si decem millia paedagogorum habeatis 15
in Christo: sed non multos patres. Nam in
Christo Iesu per Evangelium ego vos genui.
Rogo ergo vos, imitatores mei estote, sicut et 16
ego Christi. Ideo misi ad vos Timotheum, qui 17
est filius meus charissimus, et fidelis in Domi-
no: qui vos commonefaciet vias meas, quae
sunt in Christo Iesu, sicut ubique in omni
Ecclesia doceo. Tamquam non venturus sim 18
ad vos, sic inflati sunt quidam. Veniam autem 19
ad vos cito, si Dominus voluerit: et cognoscam
non sermonem eorum, qui inflati sunt, sed
virtutem. Non enim in sermone est regnum 20
Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga ve- 21
niam ad vos, an in charitate, et spiritu man-
suetudinis?

Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis 5
fornicatio, qualis nec inter Gentes, ita ut uxo-
rem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati 2
estis: et non magis luctum habuistis ut tollatur
de medio vestrum qui hoc opus fecit. Ego qui- 3
dem absens corpore, praesens autem spiritu,
iam iudicavi ut praesens, eum, qui sic opera-

[11] 2 Cor 11, 23—27 | [12] Act 18, 3; 20, 34. 1 Thess 2, 9. 2 Thess 3, 8. Rm 12, 14. Ps 108, 28. 1 Cor 9, 15 | [13] Deut 17, 7; 22, 24 | [14] 6, 5 | [15] Gal 4, 19. 1 Thess 2, 11 | [16] 11, 1 | [17] 7, 17; 14, 33. Act 19, 22. Phil 2, 20—24 | [19] Act 18, 21. Jc 4, 15 | [20] 2, 4. L 17, 20 | [21] Gal 6, 1 | 5 [1] Lev 18, 7—8. Gen 35, 22 | [3] Col 2, 5.

4 tus est, in nomine Domini nostri Iesu Christi,
congregatis vobis et meo spiritu, cum virtute
5 Domini nostri Iesu, tradere huiusmodi sata-
nae in interitum carnis, ut spiritus salvus
6 sit in die Domini nostri Iesu Christi. Non est
bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum
7 fermentum totam massam corrumpit? Ex-
purgate vetus fermentum, ut sitis nova con-
spersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha
8 nostrum immolatus est Christus. Itaque epu-
lemur: non in fermento veteri, neque in fer-
mento malitiae, et nequitiae: sed in azymis
9 sinceritatis, et veritatis. Scripsi vobis in
10 epistola: Ne commisceamini fornicariis. non
utique fornicariis huius mundi, aut avaris,
aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin
11 debueratis de hoc mundo exiisse. Nunc autem
scripsi vobis non commisceri: si is, qui frater
nominatur, est fornicator, aut avarus, aut
idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus,
aut rapax: cum eiusmodi nec cibum sumere.
12 Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, iudi-
care? Nonne de iis, qui intus sunt, vos iudi-
13 catis? nam eos, qui foris sunt, Deus iudicabit.
Auferte malum ex vobisipsis.

6 Audet aliquis vestrum habens negotium adver-
sus alterum, iudicari apud iniquos, et non apud
2 sanctos? An nescitis quoniam sancti de hoc
mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur
mundus, indigni estis qui de minimis iudi-
3 cetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus?
4 quanto magis saecularia? Saecularia igitur
iudicia si habueritis: contemptibiles, qui sunt
in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum.

[4] Mt 16, 19; 18, 18. 2 Cor 13, 10 | [5] 1 Tim 1, 20. 1 Pt 4, 6 | [6] Gal 5, 9 | [7] Ex 12, 21; 13, 7. Is 53, 7. 1 Pt 1, 19 | [8] Ex 12, 3—20 | [9] Mt 18, 17. 2 Thess 3, 14 | [10] Eph 5, 3. 5 | [11] 6, 9—10. 2 Thess 3, 6. Tit 3, 10. 2 J 10 | [12] Mc 4, 11 | [13] Deut 13, 6; 17, 7; 19, 19; 22, 24; 24, 7 | **6** [2] Apoc 3, 21. Dan 7, 22.

σάμενον ¹ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου [ἡμῶν] 4
²Ἰησοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύ-
ματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
¹ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλε- 5
θρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Οὐ καλὸν τὸ καύ- 6
χημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ
φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, 7
ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι. καὶ
γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ὥστε ἑορτά- 8
ζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας
καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ
ἀληθείας. Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ 9
συναναμίγνυσθαι πόρνοις, οὐ πάντως τοῖς πόρ- 10
νοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις καὶ
ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ
τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ 11
συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος
ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοί-
δορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συν-
εσθίειν. τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ 12
τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς 13
κρινεῖ. ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον 6
κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν
ἁγίων; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον 2
κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε 3
ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; βιω- 4
τικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθε-
νημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.

---

4 om. ημων 1° ℵA al. Lucif sy^{h} | ιης. 1°] + χριστου ℵEFGLP al. vg sy | *5* om. ιησου Marcion B al. | *6* om. ου Lucif Ambrosiast | ζυμοι] δολοι D* | *7* εκκαθ.] + ουν CLP al. sy^{h} | ημων] + υπερ ημων LP al. sy | *8* πορνειας Fgr Ggr | *10* inc. και ου π. LP al. sy^{h} | η αρπ. EL al. vg sy | *12* μοι] + και Dgr Egr L al. sy^{h} | *13* και εξαρειτε EL al. sy | **6**,2 om. η EL al. sy^{h}

5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν
ὑμῖν οὐδεὶς σοφός, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ
6 μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ
7 ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἤδη
μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν ὅτι κρίματα
ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδι-
8 κεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ
ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελ-
9 φούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν
οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι
οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ
10 οὔτε ἀρσενοκοῖται οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκ-
ται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες βασι-
11 λείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν. καὶ ταῦτά τινες
ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ
ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου [ἡμῶν]
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ
ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει.
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσο-
13 μαι ὑπό τινος. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ
κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ
ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ
14 ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ
θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ
15 διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ
σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἆρας οὖν τὰ
μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γέ-
Gn 2,24. 16 νοιτο. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ
ἓν σῶμά ἐστιν; »ἔσονται γάρ« φησίν »οἱ δύο εἰς
17 σάρκα μίαν«. ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν

---

5 ενι] εστιν DEFG al. lat | om. ουδεις D*E | ανακριναι ℵ al. | *6* fin.] + και ου επι αγιων (om. verss. *7—14*) FG | *7* om. ουν ℵ*D* al. lat syh | εν υμιν f Cypr vg | κριμα ℵ al. | *8* ταυτα L al. syh | *10* ου κληρονομ. LP al. | *11* om. ημων ℵADEL al. syh | *14* εξεγερει] εξηγειρεν B 67 am fuld | *15* inc. η ουκ FG | ημων ℵ*A | αρα P 47. 67 al., η αρα FG | τα μελη] το σωμα 17 | *16* om. η DgrEgrKL al. syh

[5] Ad verecundiam vestram dico. Sic non est 5
inter vos sapiens quisquam, qui possit iudi-
care inter fratrem suum? Sed frater cum 6
fratre iudicio contendit: et hoc apud infideles?
Iam quidem omnino delictum est in vobis, 7
quòd iudicia habetis inter vos. Quare non
magis iniuriam accipitis? quare non magis
fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis, 8
et fraudatis: et hoc fratribus. An nescitis 9
quia iniqui regnum Dei non possidebunt?
Nolite errare: Neque fornicarii, neque idolis
servientes, neque adulteri, neque molles, neque
masculorum concubitores, [6] neque fures, neque 10
avari, neque ebriosi, neque maledici, neque
rapaces regnum Dei possidebunt. Et haec qui- 11
dam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati
estis, sed iustificati estis in nomine Domini
nostri Iesu Christi, et in Spiritu Dei nostri.

Omnia mihi licent, sed non omnia expe- 12
diunt: Omnia mihi licent, sed ego sub nullius
redigar potestate. Esca ventri, et venter escis: 13
Deus autem et hunc, et has destruet: corpus
autem non fornicationi, sed Domino: et
Dominus corpori. Deus vero et Dominum 14
suscitavit: et nos suscitabit per virtutem suam.
Nescitis quoniam corpora vestra membra 15
sunt Christi? Tollens ergo membra Christi,
faciam membra meretricis? Absit. [7] An nescitis 16 Gn 2,24
quoniam qui adhaeret meretrici, unum cor-
pus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in
carne una. Qui autem adhaeret Domino, unus 17

---

[5] 15, 34. L 12, 57 | [6] 2 Cor 6, 15 | [7] Mt 5, 39—40. 1 Thess 5, 15. 1 Pt 3, 9 | [9] 5, 11; 15, 50 | [10] Gal 5, 19—21. Eph 5, 5 | [11] Tit 3, 3—7 | [12] 7, 35; 10, 23 | [13] 1 Thess 4, 3—5 | [14] 15, 15. 20. 2 Cor 4, 14. Rm 8, 11 | [15] 12, 27 | [16] Gen 2, 24 | [17] J 17, 21—22. Eph 5, 30. 2 Cor 3, 17.

18 spiritus est. | Fugite fornicationem. Omne pec
catum, quodcumque fecerit homo, extra
corpus est: qui autem fornicatur, in corpus
19 suum peccat. An nescitis quoniam membra
vestra, templum sunt Spiritus sancti, qui in
vobis est, quem habetis a Deo, et non estis
20 vestri? Empti enim estis pretio magno.
Glorificate, et portate Deum in corpore vestro.
7 De quibus autem scripsistis mihi: Bonum
2 est homini mulierem non tangere: propter for-
nicationem autem unusquisque suam uxorem
habeat, et unaquaeque suum virum habeat.
3 Uxori vir debitum reddat: similiter autem et
4 uxor viro. Mulier sui corporis potestatem
non habet, sed vir. Similiter autem et vir
sui corporis potestatem non habet, sed mulier.
5 Nolite fraudare invicem, nisi forte ex con-
sensu ad tempus, ut vacetis orationi: et iterum
revertimini in idipsum, ne tentet vos Satanas
6 propter incontinentiam vestram. Hoc autem
dico secundum indulgentiam, non secundum
7 imperium. Volo enim omnes vos esse sicut
meipsum: sed unusquisque proprium donum
habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic.
8 Dico autem non nuptis, et viduis: bonum est
9 illis si sic permaneant, sicut et ego. Quòd si
non se continent, nubant. Melius est enim nu-
10 bere, quàm uri. Iis autem, qui matrimonio
iuncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus,
11 uxorem a viro non discedere: quòd si discesserit,

---

19 3, 16. 1 Thess 4, 8.
20 7, 23. 1 Pt 1, 18—19. Phil 1, 20.
7 2 1 Thess 4, 3—4.
7 Mt 19, 12.
9 1 Tim 5, 14.
10 12, 25. 40. Mt 5, 32. Mc 10, 11—12.

πνεῦμά ἐστιν. φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρ- 18
τημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ 19
ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; ἠγοράσθητε γὰρ 20
τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναι- 7
κὸς μὴ ἅπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος 2
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν 3
ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ 4
γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλ' ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε 5
ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγ- 6
γνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. θέλω δὲ πάντας ἀν- 7
θρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν 8
αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ· εἰ δὲ οὐκ ἐγκρα- 9
τεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παρ- 10
αγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι, — ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, 11

---

19 τα σωματα L **17** al. sy^{h} | *20* δη] αραγε Method, et portate (αρατε) fg Tert Cypr Lucif Ambr, om. ℵ* lat sy^{h} | fin.] + και εν τω πνευματι υμων ατινα εστιν του θεου KLP **37** al. sy | **7**.*1* εγρ.] + μοι ADEFGKLP al. sy | *2* την πορνιαν FG vg sy | om. και εκαστ.—εχετω FG al. | *3* την οφειλομενην ευνοιαν KL al. sy | *5* τη] + νηστεια και τη KL al. sy | ητε] συνερχησθε KLP al. (fg vg sy) | *7* δε 1°] γαρ BKLP **al.** sy | *9* γαμειν] γαμησαι BDEFGK al. | *10* χωριζεσθαι ADEFG

μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω, —
12 καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. τοῖς δὲ λοιποῖς
λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα
ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐ-
13 τοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα
ἄπιστον, καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐ-
14 τῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ
ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ
γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα
15 ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. εἰ δὲ
ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλω-
ται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν
16 δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς ὁ θεός. τί γὰρ οἶδας,
γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ
17 τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν
ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως
περιπατείτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
18 πάσαις διατάσσομαι. περιτετμημένος τις ἐκλή-
θη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληταί
19 τις; μὴ περιτεμνέσθω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν,
καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις
20 ἐντολῶν θεοῦ. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη,
21 ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι
μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέ-
22 σθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς
δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ
23 ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. τιμῆς
ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων.

---

13 ητις] *ει τις* ℵD*FGP al. e vg | *ουτ.*] *αυτος* EKL al. sy | *τον ανδρα*] *αυτον* (ℵ)KLP al. sy^{h} | *14 γυναικι*] + *τη πιστη* DEFG vg sy^{h} | *αδελφω*] *ανδρι* KL al. vg sy, + *τω πιστω* Ambrosiast vg sy^{p} | *νυν δε*] *νυνι* DEFG | *15 ημας* BDEFGL al. vg sy | *17* inc. *η μη* 18. 22 al. sy^{hm} | *μεμερικεν* ℵB | > *θεος . . . κυριος* KL al. sy^{h} | *διατασσ.*] *διδασκω* D*EFG lat | *19* om. *και η ακρ. ουδ. εστ.* FG 31 al. | *22 κυριου*] *χριστου* 17 | *ομοι.*] + *και* KL al. sy^{h}

manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. [12] Nam ceteris ego dico, non Dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem, et haec consentit habitare cum illo, non dimittat illam. [13] Et si qua mulier fidelis habet virum infidelem, et hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum: [14] sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem, et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem: alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt. [15] Quòd si infidelis discedit, discedat: non enim servituti subiectus est frater, aut soror in huiusmodi: in pace autem vocavit nos Deus. [16] Unde enim scis mulier, si virum salvum facies? aut unde scis vir, si mulierem salvam facies? [17] nisi unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque sicut vocavit Deus, ita ambulet, et sicut in omnibus Ecclesiis doceo. [18] Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat praeputium. In praeputio aliquis vocatus est? non circumcidatur. [19] Circumcisio nihil est, et praeputium nihil est: sed observatio mandatorum Dei. [20] Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. [21] Servus vocatus es? non sit tibi curae: sed et si potes fieri liber, magis utere. [22] Qui enim in Domino vocatus est servus, libertus est Domini: similiter qui liber vocatus est, servus est Christi. [23] Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum.

---

[14] Rm 11, 26.
[15] Rm 14, 19.
[16] 1 Pt 3, 1.
[17] 7, 20. 24; 4, 17; 14, 33.
[19] Gal 5, 6; 6, 15. Rm 2, 25—26.
[20] 7, 17. 24.
[22] Eph 6, 6. Philem 16.
[23] 6, 20.

24 Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in
hoc permaneat apud Deum.
25 De virginibus autem praeceptum Domini
non habeo: consilium autem do, tamquam mi-
sericordiam consecutus a Domino, ut sim
26 fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter
instantem necessitatem, quoniam bonum est
27 homini sic esse. Alligatus es uxori? noli
quaerere solutionem. Solutus es ab uxore?
28 noli quaerere uxorem. Si autem acceperis
uxorem: non peccasti. Et si nupserit virgo,
non peccavit: tribulationem tamen carnis
habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco.
29 Hoc itaque dico, fratres: Tempus breve est:
reliquum est, ut et qui habent uxores, tam-
quam non habentes sint: et qui flent, tamquam
30 non flentes: et qui gaudent, tamquam non
gaudentes: et qui emunt, tamquam non possi-
31 dentes: et qui utuntur hoc mundo, tamquam
non utantur: praeterit enim figura huius
32 mundi. Volo autem vos sine solicitudine esse.
Qui sine uxore est, solicitus est quae Domini
33 sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum
uxore est, solicitus est quae sunt mundi, quo-
34 modo placeat uxori, | et divisus est. Et mulier
innupta, et virgo cogitat quae Domini sunt, ut
sit sancta corpore, et spiritu. Quae autem nup-
ta est, cogitat quae sunt mundi, quomodo pla-
35 ceat viro. Porro hoc ad utilitatem vestram
dico: non ut laqueum vobis iniiciam, sed ad id,
quod honestum est, et quod facultatem prae-
beat sine impedimento Dominum obsecrandi.
36 Si quis autem turpem se videri existimat super
virgine sua, quòd sit superadulta, et ita oportet
fieri: quod vult faciat: non peccat, si nubat.

[25] 7, 10. 40. 1 Tim 1, 12—13 | [26] 10, 11 | [28] L 21, 23 | [29] Rm 13, 11. L 14, 26 | [31] 1 J 2, 15—17 | [33] L 14, 20. Eph 5, 29 | [35] 6, 12; 9, 13. L 10, 39—40.

ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέ- 24
τω παρὰ θεῷ.

Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ 25
ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυ-
ρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν 26
ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν
ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ 27
ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει
γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες, 28
καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλῖψιν
δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν
φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς 29
συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχον-
τες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, καὶ οἱ κλαί- 30
οντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ
χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατ-
έχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ 31
καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κό-
σμου τούτου. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. 32
ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσῃ
τῷ κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κό- 33
σμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί, καὶ μεμέρισται. 34
καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ
τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ τῷ σώματι καὶ
τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ
κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. τοῦτο δὲ πρὸς 35
τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρό-
χον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ
εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. Εἰ δέ 36
τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει,
ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι,
ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν.

24 ⟩ αδελφ. εν ω DEFG Ambrosiast | εκληθητε Dgr | om. παρα θεω 13. 26 | 28 γαμησης] λαβης γυναικα DEFG | 29 αδελφ.] + οτι DEFG al. sy | 31 κοσμον] + τουτον D*FG al. | παραχρωμενοι L | 32 κυριω] θεω FG vg | 34 om. και 1° EFGKL al. | om. τα του κοσμου B (Tert?) | 35 συμφερον EFGKLP al. | 36 γαμειτω D*FG Aug syp

37 ὃς δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, μὴ
ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου
θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρ-
δίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει.
38 ὥστε καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον κα-
λῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρεῖσσον ποιήσει.
39 Γυνὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς·
ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει
40 γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριωτέρα δέ
ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην·
δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι πάντες
γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη
2 οἰκοδομεῖ· εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω ἔγνω
3 καθὼς δεῖ γνῶναι· εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν,
4 οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως
οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον
5 ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ
γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ
εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι
6 πολλοί, ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ
πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰη-
σοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι'
7 αὐτοῦ. ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ
συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον
ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα
8 μολύνεται. βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ

---

38 εκγαμιζων (bis) K al. | om. την εαυτ. παρθ. KL al. Aug | ποιει] ποιησει B | *39* δεδ.] + νομω EFGLP al | δε] + και Fgr^{Ggr}L al. sy^h | αποθανη A sy^{hm} | γαμηθη FG lat | *40* δε 2°] γαρ B 4 al. Ambr sy^h | **8**,*2* ει] + δε DEFGKL al. sy | ειδεναι KL al. | ουπω] ουδεπω ουδεν EKL al. sy | εδει 17 | *4* θεος] + ετερος KL al. sy | *6* om. αλλ B | fin.] + και εν πνευμα αγιον εν ω τα παντα και ημεις εν αυτω **55**. 72 al. Greg-Nyss | *7* συνηθ] συνειδησει DEFGL al. vg sy | *8* παριστησιν DELP al. vg

Nam qui statuit in corde suo firmus, non 37
habens necessitatem, potestatem autem habens
suae voluntatis, et hoc iudicavit in corde suo,
servare virginem suam, bene facit. Igitur et 38
qui matrimonio iungit virginem suam, bene
facit: et qui non iungit, melius facit. Mulier 39
alligata est legi quanto tempore vir eius vivit.
quòd si dormierit vir eius, liberata est: cui vult
nubat: tantùm in Domino. Beatior autem 40
erit si sic permanserit secundum meum consi-
lium: puto autem quòd et ego Spiritum Dei
habeam.

De iis autem, quae idolis sacrificantur, 8
scimus quia omnes scientiam habemus. Scien-
tia inflat, charitas vero aedificat. Si quis 2
autem se existimat scire aliquid, nondum
cognovit quemadmodum oporteat eum scire.
Si quis autem diligit Deum, hic cognitus est 3
ab eo. De escis autem, quae idolis immo- 4
lantur, scimus quia nihil est idolum in mundo,
et quòd nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi 5
sunt qui dicantur dii sive in caelo, sive in
terra (siquidem sunt dii multi, et domini
multi:) nobis tamen unus Deus, Pater, ex 6
quo omnia, et nos in illum: et unus Dominus
Iesus Christus, per quem omnia, et nos
per ipsum. Sed non in omnibus est scien- 7
tia. Quidam autem cum conscientia usque
nunc idoli, quasi idolothytum manducant:
et conscientia ipsorum cum sit infirma,
polluitur. Esca autem nos non commendat 8

---

39 Rm 7, 2 | 40 7, 25 | 8 1 Act 15, 29 | 2 Gal 6, 3 | 3 Gal 4, 9 | 4 10, 19. Deut 6, 4 | 5 Ps 81, 6. J 10, 34 | 6 12, 5—6. Col 1, 16. Mal 2, 10 | 7 10, 27 | 8 Rm 14, 17.

Deo. Neque enim si manducaverimus, abundabimus: neque si non manducaverimus,
9 deficiemus. Videte autem ne forte haec licentia
10 vestra offendiculum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolio recumbentem: nonne conscientia eius, cum sit infirma, aedificabitur ad manducandum ido-
11 lothyta? Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est?
12 Sic autem peccantes in fratres, et percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum
13 peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum: non manducabo carnem in aeternum, ne fratrem meum scandalizem.

9 Non sum liber? Non sum Apostolus? Nonne Christum Iesum Dominum nostrum vidi?
2 Nonne opus meum vos estis in Domino? | Et si aliis non sum Apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum Apostolatus mei vos
3 estis in Domino. mea defensio apud eos,
4 qui me interrogant, haec est: Numquid non habemus potestatem manducandi, et
5 bibendi? Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi sicut et ceteri Apostoli, et fratres Domini, et
6 Cephas? Aut ego solus, et Barnabas, non
7 habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis umquam? Quis plantat vineam, et de fructu eius non edit? Quis pascit gregem, et de lacte gregis non man-
8 ducat? Numquid secundum hominem haec

---

9 Gal 5, 13.
11 Rm 14, 15.
13 Rm 14, 21.
9 1 15, 8. Act 26, 16; 22, 17.
2 2 Cor 3, 2—3.
3 4, 3.
4 L 10, 8.
5 J 1, 42.

θεῷ· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε
ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν. βλέπετε δὲ μή πως 9
ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη προσκομμα γένηται τοῖς
ἀσθενέσιν. ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν 10
ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ
εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν 11
ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν Χριστὸς ἀπ-
έθανεν. οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελ- 12
φοὺς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθε-
νοῦσαν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ βρῶμα 13
σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα
εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδα-
λίσω.

Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; 9
οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἑόρακα; οὐ τὸ
ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ 2
εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγίς
μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. Ἡ 3
ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη.
μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; μὴ 4/5
οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν,
ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ
κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας 6
οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; τίς στρα- 7
τεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπε-
λῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς
ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς
ποίμνης οὐκ ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα 8

---

8 ουτε εαν φαγ. περισσευομεν ουτε εαν μη φαγ. υστερουμεθα ℵA*DEFGLP al. | *10* om. σε BGF vg | *11* inc. και απολειται EFGL al. vg sy | *13* om. μου (bis) FG | **9**,*1* > αποστ. . . . . ελευθ. DEFGKL al. | χριστον ιησ. FG Tert Aug, ιησ χριστ. DEKLP al. syp | *2* μου της] της εμης DEFGKLal. | *5* αδελφας γυναικας FG Tert Hil Hier | *7* εκ του καρπου EKL al. sy | εσθιει 1°] + και πινει DEFG | om. η BDEFG al. vg syh | της ποιμνης] αυτης D*FG al. Aug

Dt 25,4. 9 λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ἐν γὰρ τῷ
Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· »οὐ φιμώσεις βοῦν
10 ἀλοῶντα.« μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ;[1] ἢ δι'
ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι
ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ
11 ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν
τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν
12 τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξου-
σίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρη-
σάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν
ἵνα μή τινα ἐγκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
13 Χριστοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι
τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ
παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται;
14 οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον
15 καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν· ἐγὼ δὲ
οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ
ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι
μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κε-
16 νώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι
καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ
17 μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. εἰ γὰρ ἑκὼν
τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκο-
18 νομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μισθός;
ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέ-
λιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου
19 ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάν-
των πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας
20 κερδήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰου-
δαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον

---

8 λαλ.] λεγω DEFG al. vg | *9* εν—γεγρ.] γεγρ. γαρ D*EFG Hil | κημωσεις B*D*FG | *10* επ ελπ. τ. μετεχ.] της ελπιδος αυτου μετεχειν D*FG (+ επ ελπιδι EKL al.) | *13* om. τα. 2° ACEKLP al. d sy | προσεδρευ. KL al. | *15* ουδεις] ινα τις CKLP, τις FG 26 | *16* καυχ.] χαρις ℵ*DEFG | *18* μου 1°] μοι LP al. Aug syP | > εσται μοι D*FG | το ευαγγ.] + του χριστου FGKLP al. sy | *19* πλειονας] παντας 44. 109 syh | *20* om. και D* 37 e | om. ως FgrG al.

dico? An et lex haec non dicit? 9 Scriptum Dt 25,4.
est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi
trituranti. Numquid de bobus cura est Deo?
10 An propter nos utique hoc dicit? Nam
propter nos scripta sunt. quoniam debet in
spe qui arat, arare: et qui triturat, in spe
fructus percipiendi. Si nos vobis spiritualia 11
seminavimus, magnum est si nos carnalia
vestra metamus? Si alii potestatis vestrae 12
participes sunt, quare non potius nos? Sed
non usi sumus hac potestate: sed omnia sus-
tinemus, ne quod offendiculum demus Evan-
gelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario 13
operantur, quae de sacrario sunt, edunt: et
qui altari deserviunt, cum altari participant?
Ita et Dominus ordinavit iis, qui Evangelium 14
annunciant, de Evangelio vivere. Ego autem 15
nullo horum usus sum. Non autem scripsi haec
ut ita fiant in me: bonum est enim mihi magis
mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet.
Nam si evangelizavero, non est mihi gloria: 16
necessitas enim mihi incumbit: vae enim mihi
est, si non evangelizavero. Si enim volens 17
hoc ago, mercedem habeo: si autem invitus,
dispensatio mihi credita est. Quae est ergo 18
merces mea? Ut Evangelium praedicans,
sine sumptu ponam Evangelium, ut
non abutar potestate mea in Evangelio.
Nam cum liber essem ex omnibus, omnium 19
me servum feci, ut plures lucrifacerem. Et 20
factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus, ut
Iudaeos lucrarer. iis qui sub lege sunt,

[9] 1 Tim 5, 18 | [10] 2 Tim 2, 6 | [11] Rm 15, 27 | [12] 13, 7. Act 20, 34—35. 2 Cor 11, 9 | [13] 7, 35. Num 18, 8. 31. Deut 18, 1—3 | [14] L 10, 7. Gal 6, 6. 2 Thess 3, 9 | [15] Act 18, 3 | [16] Jr 20, 9 | [17] 4, 1. Eph 3, 2 | [18] 8, 9 | [19] Mt 20, 26—27 | [20] Act 16, 3; 21, 20—26.

quasi sub lege essem (cum ipse non essem sub
lege) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem.
21 iis, qui sine lege erant, tamquam sine lege
essem (cum sine lege Dei non essem: sed in
lege essem Christi) ut lucrifacerem eos, qui
22 sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus,
ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia
23 factus sum, ut omnes facerem salvos. Omnia
autem facio propter Evangelium: ut particeps
24 eius efficiar. Nescitis quòd ii, qui in stadio
currunt, omnes quidem currunt, sed unus
accipit bravium? Sic currite ut comprehen-
25 datis. Omnis autem, qui in agone contendit,
ab omnibus se abstinet, et illi quidem ut
corruptibilem coronam accipiant: nos autem
26 incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi
in incertum: sic pugno, non quasi aërem
27 verberans: sed castigo corpus meum, et in
servitutem redigo: ne forte cum aliis praedi-
caverim, ipse reprobus efficiar.

10 Nolo enim vos ignorare fratres quoniam
patres nostri omnes sub nube fuerunt, et
2 omnes mare transierunt, et omnes in Moyse
3 baptizati sunt in nube, et in mari: et omnes
4 eandem escam spiritalem manducaverunt, et
omnes eundem potum spiritalem biberunt:
(bibebant autem de spiritali, consequente
5 eos, petra: petra autem erat Christus) [1] sed
non in pluribus eorum beneplacitum est
6 Deo: nam prostrati sunt in deserto. Haec
autem in figura facta sunt nostri, ut non
simus concupiscentes malorum, sicut et illi
Ex 32 6. 7 concupierunt. neque idololatrae efficiamini,
sicut quidam ex ipsis: quemadmodum scrip-
tum est: Sedit populus manducare, et bi-
Num 25,1.9. 8 bere, et surrexerunt ludere. Neque fornice-

---

21 Gal 2, 3; 6, 2 | 22 2 Cor 11, 29. Rm 11, 14 | 23 Phil 1, 5 | 24 2 Tim 4, 7. Phil 3, 14 | 25 2 Tim 2, 4—5; 4, 8. 1 Pt 5, 4. Jc 1, 12 | 26 14, 9 | 27 Rm 8, 13; 13, 14 | **10** 1 Ex 13, 21; 14, 22. Rm 1, 13 | 3 Ex 16, 4. 35. Deut 8, 3 | 4 Ex 17, 6. 1 Pt 2, 4 | 5 Num 14, 16. 23. 30 | 6 Num 11, 4. 34.

ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ 21
ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερ-
δάνω τοὺς ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν [ὡς] 22
ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν
γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. πάντα δὲ 23
ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ
γένωμαι. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες 24
πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βρα-
βεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ 25
ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν
οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ
ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ 26
ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων·
ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, 27
μή πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γέ-
νωμαι.

Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 10
πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ
πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, καὶ πάντες 2
εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ
ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 3
βρῶμα ἔφαγον, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 4
ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολου-
θούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. 5
ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός·
κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι 6
ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυ-
μητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.
μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· 7 Ex 32 6
ὥσπερ γέγραπται· »ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ
πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.« μηδὲ πορνεύω- 8 Nu 25,

---

20 om. μη ων — νομον DgrK al. syp | *21* om. τους FGKL al. | *22* om. ως ℵ*ABde vg | παντως τινας] παντας DEFG lat | *23* παντα] τουτο KL al. sy | *24* βραβ.] + εγω δε λεγω υμιν FG | **10**,2 εβαπτισθησαν ℵACDEFG al. | *3* om. το αυτο ℵ*(A 46) | *7* ανεστη FgrGgr | *8* εκπορν. . . . εξεπορν. D*FG

μεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν
9 ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. μηδὲ ἐκπει-
ράζωμεν τὸν κύριον, καθώς τινες αὐτῶν ἐπείρα-
10 σαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο. μηδὲ γογγύ-
ζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπ-
11 ώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ταῦτα δὲ πάντα τυ-
πικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νου-
θεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατ-
12 ήντηκεν. Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ
13 πέσῃ. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀν-
θρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς
πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν
τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι
ὑπενεγκεῖν.
14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδω-
15 λολατρείας. ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ
16 φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν,
οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ;
τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος
17 τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ
πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου
18 μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα·
οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυ-
19 σιαστηρίου εἰσίν; [1] τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλό-
20 θυτόν τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἴδωλόν τί ἐστιν; [1] ἀλλ' ὅτι
ἃ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύει· οὐ
θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.
21 οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον
δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετ-

---

9 κυριον] *χριστον* Marcion DEFGKL al. lat sy | *απολλυντο* ℵAB | *10 γογγυζομεν* ℵDEFG Aug arm | *11* om. *παντα* Marcion AB 17 | *τυποι συνεβαινον* DEFGL al. | *13 ου καταλαβη* FG e vg | *εασ.*] *αφησει* DEFG | *υπερ ο*] + *ου* FG 123 d | *δυνασθαι*] + *υμας* K al. | *16 ευχαριστιας* FG al. syp | *χριστ. 2ο*] *κυριου* D*FG al. e Aug vg | *17 αρτου*] + *και του ενος ποτηριου* (DE)FG | *20 θυει τα εθνη*] *θυουσιν* Marcion BDEFᵍʳGᵍʳ Aug | *δαιμονιων κοινωνους ειναι* FgrGgr

mur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, et ceciderunt una die viginti tria millia. Neque 9
tentemus Christum: sicut quidam eorum tentaverunt, et a serpentibus perierunt. Neque 10
murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore.
Haec autem omnia in figura contingebant illis: 11
scripta sunt autem ad correptionem nostram,
in quos fines saeculorum devenerunt. Itaque 12
qui se existimat stare, videat ne cadat. Ten- 13
tatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum ut possitis sustinere.

Propter quod charissimi mihi, fugite 14
ab idolorum cultura: Ut prudentibus loquor, 15
vos ipsi iudicate quod dico. Calix bene- 16
dictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Quoniam unus panis, unum corpus 17
multi sumus, omnes, qui de uno pane participamus. Videte Israel secundum carnem: 18
nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris? | Quid ergo? dico quòd idolis immo- 19
latum sit aliquid? aut quòd idolum, sit aliquid? Sed quae immolant Gentes, dae- 20
moniis immolant, et non Deo. Nolo autem vos socios fieri daemoniorum: non potestis calicem Domini bibere, et calicem daemoniorum: non potestis mensae Domini parti- 21

---

[9] Num 21, 5—6 | [10] Num 14, 2. 36. Heb 3, 11. 17 | [11] 1 Pt 4, 7. Heb 9, 26 | [12] Rm 11, 20 | [13] Heb 13, 7 | [14] 1 J 5, 21 | [16] Mt 26, 27. Act 2, 42 | [17] 12, 27. Rm 12, 5 | [18] Lev 7, 6. 15. Gal 6, 16 | [19] 8, 4 | [20] Lev 17, 7. Deut 32, 17. Ps 105, 37. Bar 4, 7. Apoc 9, 20 | [21] 2 Cor 6, 15—16. Mal 1, 7. 12.

22 cipes esse, et mensae daemoniorum. An
aemulamur Dominum? Numquid fortiores
illo sumus?
23 Omnia mihi licent, sed non omnia ex-
pediunt. Omnia mihi licent, sed non omnia
24 aedificant. Nemo quod suum est quaerat, sed
25 quod alterius. Omne, quod in macello vae-
nit, manducate, nihil interrogantes propter
Ps 23,1 26 conscientiam. Domini est terra, et plenitudo
27 eius. Si quis vocat vos infidelium, et vultis
ire: omne, quod vobis apponitur, manducate,
28 nihil interrogantes propter conscientiam. Si
quis autem dixerit: Hoc immolatum est idolis:
nolite manducare propter illum, qui indicavit,
29 et propter conscientiam: conscientiam autem
dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim
libertas mea iudicatur ab aliena conscientia?
30 Si ego cum gratia participo, quid blas-
31 phemor pro eo quòd gratias ago? Sive
ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud
quid facitis: omnia in gloriam Dei facite.
32 Sine offensione estote Iudaeis, et Genti-
33 bus, et Ecclesiae Dei: sicut et ego per omnia
omnibus placeo, non quaerens quod mihi
utile est, sed quod multis: ut salvi fiant.
11 Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.
2 Laudo autem vos fratres quòd per om-
nia mei memores estis: et sicut tradidi vobis,
3 praecepta mea tenetis. Volo autem vos scire
quòd omnis viri caput, Christus est: caput
autem mulieris, vir: caput vero Christi, Deus.
4 Omnis vir orans, aut prophetans velato ca-
5 pite, deturpat caput suum. Omnis autem

---

[22] Deut 32, 21 | [23] 6, 12 | [24] 10, 33. Rm 15, 2 | [25] 14, 2—10. 22 | [27] L 10, 8 | [28] 8, 7 | [30] 1 Tim 4, 4 [31] Col 3, 17. L 13,26 | [32] Rm 14, 13 | [33] 9, 20—22. Phil 2, 4 | **11** [1] 4, 16. Phil 3, 17 | [2] 11, 23. 2 Thess 2, 15 | [3] 3; 23. Eph 5, 23. Gen 3, 16 | [4] 12, 10; 14, 1.

ἔχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. ἢ παραζηλοῦμεν 22
τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν; Πάντα 23
ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν,
ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζη- 24
τείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ 25
πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν
συνείδησιν· »τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλή- 26 Ps 23,1.
ρωμα αὐτῆς.« εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων 27
καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον
ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συν-
είδησιν. ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτόν 28
ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ
τὴν συνείδησιν· συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυ- 29
τοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία
μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ 30
χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ
εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε 31
τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρό- 32
σκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν καὶ
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶ- 33
σιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ
τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. μιμηταί μου γί- 11
νεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.

Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ 2
καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε.
Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κε- 3
φαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ
ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. πᾶς ἀνὴρ 4
προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ 5

---

23 παντα (bis)] + μοι HKL al. sy | *24* fin.] + εκαστος EKL al. sy | *27* απιστ.] + εις δειπνον D*EFG | *28* om. υμιν FG de | ειδωλοθυτον CDEF GKLP al. vg sy^{h} | fin.] + του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης HKL al. sy^{h} | *29* αλλης] απιστου Fgr G de Ambr | *33* 〉 πασιν παντα DE(FG) | **11**,*2* υμας] + αδελφοι DEFGKL al. vg sy | καθως] + πανταχου FG d Ambrosiast | παραδ.] + μου D*FG vg Ambrosiast

γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατα-
καλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.
6 εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω·
εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι,
7 κατακαλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα
θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν.
8 οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ
9 ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυ-
10 ναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦτο ὀφεί-
λει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ
11 τοὺς ἀγγέλους. πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς
12 οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· ὥσπερ γὰρ
ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς
13 γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ἐν ὑμῖν
αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατα-
14 κάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἡ φύσις
αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ,
15 ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν, γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα
αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
16 αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς
τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλη-
σίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν ὅτι οὐκ
εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε.
18 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ
ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι
19 πιστεύω. δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα
20 [καὶ] οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. Συν-
ερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυ-
21 ριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖ-

---

6 κειρασθω] + η ξυρασθω B | om. η ξυρ. 37 | *10* εξουσιαν] καλυμμα Iren Hier Aug (Orig) | *11* inc. η ουδε EKL al. sy^{hm} | *15* om αυτη 2° DEFgr Ggr KL al. | *17* παραγγελλων ουκ επαινω ℵ(B) EFgr GKLP al. | ησσον] ελαττον FG | *19* om. εν υμιν 1° D*FG e Cypr vg | ινα] + και BD* 37 al. e Ambrosiast vg | *20* om. ουν D*FG e

mulier orans, aut prophetans non velato capite, deturpat caput suum: unum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier, 6
tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, velet caput suum. Vir quidem 7
non debet velare caput suum: quoniam imago et gloria Dei est, mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est, sed mulier 8
ex viro. Etenim non est creatus vir propter 9
mulierem, sed mulier propter virum. Ideo 10
debet mulier potestatem habere supra caput propter Angelos. Verumtamen neque vir sine 11
muliere: neque mulier sine viro in Domino. Nam sicut mulier de viro, ita et vir per mu- 12
lierem: omnia autem ex Deo. Vos ipsi iudi- 13
cate: decet mulierem non velatam orare Deum? Nec ipsa natura docet vos, quòd vir quidem 14
si comam nutriat, ignominia est illi: mulier 15
vero si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autem 16
videtur contentiosus esse: nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei.

Hoc autem praecipio: non laudans quòd 17
non in melius, sed in deterius convenitis. Primum quidem convenientibus vobis in 18
Ecclesiam, audio scissuras esse inter vos, et ex parte credo. Nam oportet et haereses 19
esse, ut et qui probati sunt, manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergo vobis in 20
unum, iam non est Dominicam coenam manducare. Unusquisque enim suam coe- 21

---

[7] Gen 1, 27; 5, 1.
[8] Gen 2, 22—23. 1 Tim 2, 13.
[9] Gen 2, 18.
[10] Gen 6, 2. Eph 3, 10.
[17] 11, 22.
[18] 1, 10—12; 3, 3.
[19] 1 J 2, 19. Deut 13, 4.

nam praesumit ad manducandum. Et alius
22 quidem esurit: alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum, et bibendum? aut Ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? in hoc non laudo.
23 Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus in qua nocte
24 tradebatur, accepit panem, | et gratias agens fregit, et dixit: Accipite, et manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur:
25 hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine. hoc facite quotiescumque bibetis,
26 in meam commemorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, et calicem bibetis: mortem Domini annunciabitis donec
27 veniat. Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne: reus erit corporis, et sanguinis
28 Domini. Probet autem seipsum homo: et sic
29 de pane illo edat, et de calice bibat. Qui enim manducat, et bibit indigne, iudicium sibi manducat, et bibit: non diiudicans corpus
30 Domini. Ideo inter vos multi infirmi et im-
31 becilles, et dormiunt multi. Quòd si nosmetipsos diiudicaremus, non utique iudicare-
32 mur. Dum iudicamur autem, a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.
33 Itaque fratres mei, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate.
34 Si quis esurit, domi manducet: ut non in iudicium conveniatis. Cetera autem, cum venero, disponam.

[22] Jc 2, 5—6 | [23] Mt 26, 26—28. Mc 14, 22—24. L 22, 19—20 | [24] Ex 12, 4; 13, 9. Deut 16, 3 | [25] Ex 12, 14; 24, 8. Zach 9, 11 | [26] Mt 26, 29 | [27] Heb 6, 6; 10, 29 | [28] Mt 26, 22. 2 Cor 13, 5 | [30] 15, 20. Eph 5, 14. 1 Thess 5, 6 | [32] Heb 12, 5—6. 1 Pt 4, 17.

πνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ 22
ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, 23
ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον [1] καὶ εὐχα- 24
ριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν [κλώμενον]· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτή- 25
ριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον 26
τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἔλθῃ. ὥστε ὃς 27
ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος 28
ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρί- 29
μα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι 30
καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, 31
οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυ- 32
ρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ 33
φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. εἴ τις πεινᾷ, ἐν 34
οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

---

22 επαινεσω] επαινω BFG lat | *24* ειπεν] + λαβετε φαγετε KLP al. sy | κλωμ.] θρυπτομενον D* (Cypr f vg), om. ℵ*ABC* 17 al. | *25* om. οσακις εαν πινητε 37. 43 al. (A) | *26* ποτ.] + τουτο EKLP al. sy | *27* αρτ.] + τουτον KLP al. | και πιη A 39 al. sy | *29* πινων] + αναξιως DEFGKLP al. lat sy | fin.] + του κυριου DEFGKLP sy vg | *31* δε] γαρ CKLP al. sy | *34* ει] + δε EKLP al. sy

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω
2 ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ
3 εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. διὸ
γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν
λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰ-
πεῖν· κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦ-
5 μα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς
6 κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ
7 αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ἑκάστῳ
δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ
8 συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται
λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ
9 αὐτὸ πνεῦμα, ἑτέρῳ δὲ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύ-
ματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ
10 πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ
δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων,
ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσ-
11 σῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ
πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.
12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ μέλη πολλὰ
ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα
13 ἓν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός· καὶ γὰρ
ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτί-
σθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι
εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτί-
14 σθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος ἀλλὰ
15 πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ
εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν
16 ἐκ τοῦ σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ
εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ

12,1 > αγν αδελφ. D*EFG vg | 2 om. οτε FerGer de sy, om. οτι K 1. 23 al. Aug | αφωνα] αμορφα FerG | 3 om. λαλων DEFerG | ιησουν . . . κυριον ιησουν DEGKLP al. | 9 ενι] αυτω ℵDEFGKLP al. | 10 ενεργεια δυναμεως DEFG | διακρισις ℵCD*FGP al. vg | 11 om. ιδια D*FG e vg syp | 12 σωματος] + του ενος DE al. | 13 παντ. 2ο] + εις EK al. | πνευμα] πομα 134. 139 al.

De spiritualibus autem, nolo vos ignorare **12**
fratres. Scitis quoniam cum Gentes essetis, 2
ad simulachra muta prout ducebamini euntes.
Ideo notum vobis facio, quòd nemo in Spiritu 3
Dei loquens, dicit anathema Iesu. Et nemo
potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu
sancto. Divisiones vero gratiarum sunt, 4
idem autem Spiritus: Et divisiones ministra- 5
tionum sunt, idem autem Dominus: Et divi- 6
siones operationum sunt, idem vero Deus,
qui operatur omnia in omnibus. Unicuique 7
autem datur manifestatio Spiritus ad utili-
tatem. Alii quidem per Spiritum datur sermo 8
sapientiae: alii autem sermo scientiae secun-
dum eundem Spiritum: alteri fides in eodem 9
Spiritu: alii gratia sanitatum in uno Spiritu,
| alii operatio virtutum, alii prophetia, alii dis- 10
cretio spirituum, alii genera linguarum, alii
interpretatio sermonum. Haec autem omnia 11
operatur unus atque idem Spiritus, dividens
singulis prout vult. Sicut enim corpus unum 12
est, et membra habet multa, omnia autem
membra corporis cum sint multa, unum tamen
corpus sunt: ita et Christus. Etenim in uno 13
Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati
sumus, sive Iudaei, sive Gentiles, sive servi,
sive liberi: et omnes in uno Spiritu potati su-
mus. Nam et corpus non est unum membrum, 14
sed multa. Si dixerit pes: Quoniam non sum 15
manus, non sum de corpore: num ideo non
est de corpore? Et si dixerit auris: Quoniam 16
non sum oculus, non sum de corpore: num

---

12 [1] Rm 1, 13 | [2] Hab 2, 18—19 | [3] Mc 9, 39. 1 J 4, 2—3. Mt 7, 21 | [4] Rm 12, 6. Eph 4, 4 | [5] 12, 28. Eph 4, 11 | [7] 14, 26 | [10] 14, 5. Act 2, 4 | [11] 7, 7. Rm 12, 3. Eph 4, 7 | [12] 12, 27; 10, 17 | [13] Gal 3, 28 | [14] 12, 20.

17 ideo non est de corpore? Si totum corpus
oculus: ubi auditus? Si totum auditus: ubi
18 odoratus? Nunc autem posuit Deus membra,
unumquodque eorum in corpore sicut voluit.
19 Quòd si essent omnia unum membrum, ubi
20 corpus? Nunc autem multa quidem membra,
21 unum autem corpus. Non potest autem oculus dicere manui: Opera tua non indigeo: aut
iterum caput pedibus: Non estis mihi neces-
22 sarii. Sed multo magis quae videntur membra corporis infirmiora esse, necessariora sunt:
23 et quae putamus ignobiliora membra esse
corporis, his honorem abundantiorem circumdamus: et quae inhonesta sunt nostra, abun-
24 dantiorem honestatem habent. Honesta autem nostra nullius egent: sed Deus temperavit
corpus, ei, cui deerat, abundantiorem tribu-
25 endo honorem, ¹ ut non sit schisma in corpore,
sed idipsum pro invicem solicita sint membra.
26 Et si quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum
27 membrum, congaudent omnia membra. Vos
autem estis corpus Christi, et membra de
28 membro. Et quosdam quidem posuit Deus
in Ecclesia primùm Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde
gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes ser-
29 monum. ¹ Numquid omnes Apostoli? numquid
omnes Prophetae? numquid omnes Doctores?
30 numquid omnes virtutes? ¹ numquid omnes
gratiam habent curationum? numquid omnes
linguis loquuntur? numquid omnes interpre-
31 tantur? Aemulamini autem charismata meliora.

Et adhuc excellentiorem viam vobis
13 demonstro. Si linguis hominum loquar,
et angelorum, charitatem autem non
habeam, factus sum velut aes sonans,

[18] 15, 38. Apoc 4, 11 | [20] 12, 14 | [27] Rm 12, 5. Eph 5
30 | [28] Eph 4, 11—12 | [31] 14, 1 | 13 [1] Ps 150, 5 (LXX).

παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. εἰ ὅλον 17
τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή,
ποῦ ἡ ὄσφρησις; νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, 18
ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν.
εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν 19/20
δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ 21
ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω,
ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρείαν ὑμῶν οὐκ
ἔχω· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ 22
σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν,
καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, 23
τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ
ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,
τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ 24
θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ πε-
ρισσοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ 25
σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν
τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει 26
πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συνχαί-
ρει πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ 27
καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς 28
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον
προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις,
ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνή-
σεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ 29
πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ
πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν 30
ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάν-
τες διερμηνεύουσιν; ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ 31
μείζονα.

Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. 13
Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν
ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν

---

24 εχει] + τιμης DEFgr Ggr syp | υστερουντι DEFGKL al. | *25* σχισματα ℵD*FGL al. | *26* ειτε 1°] ει τι BFGe vg syh | *27* μερους] μελους D* ef vg syh | *28* om. επειτα 2° DEFG Hil Ambr | *31* κρεισσονα DEFGKL al. vg | om. και FGde syp

2 ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν
καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶ-
σιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθ-
3 ιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. καὶ
ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν
παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην
4 δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακρο-
θυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ, [ἡ ἀγάπη]
5 οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, | οὐκ ἀσχημονεῖ,
οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται
6 τὸ κακόν, | οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ
7 τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα
8 ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε
ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται·
εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθή-
9 σεται. ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους
10 προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ
11 μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλά-
λουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζό-
μην ὡς νήπιος· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα
12 τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου
ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον·
ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι
13 καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις,
ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
ἡ ἀγάπη.

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευμα-
2 τικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν
γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ τῷ θεῷ·
οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια·
3 ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ

13,3 καυχησωμαι ℵAB 17 al. Ephr (cf. Hier) | 4 om. η αγαπ. 3° B 17 al. f vg | 5 τα] το μη B Clem | 8 προφητεια καταργηθησεται B | γνωσις καταργηθησεται BD*KL(P) | 10 τελειον] + τοτε KL al. sy | 11 om. δε ℵ*ABD* al. Hil | 12 εσοπτ.] + και LP al. | καθως και] + εγω FᵉʳGde Cypr | **14**,2 γλωσσαις DEFG al. | 3 inc. ει γαρ ο προφ. FGde vg

aut cymbalum tinniens. Et si habuero pro- 2
phetiam, et noverim mysteria omnia, et om-
nem scientiam: et si habuero omnem fidem ita
ut montes transferam, charitatem autem non
habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos 3
pauperum omnes facultates meas, et si tradi-
dero corpus meum ita ut ardeam, charitatem
autem non habuero, nihil mihi prodest.
Charitas patiens est, benigna est: Charitas non 4
aemulatur, non agit perperam, non inflatur,
[1] non est ambitiosa, non quaerit quae sua 5
sunt, non irritatur, non cogitat malum, [1] non 6
gaudet super iniquitate, congaudet autem
veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia 7
sperat, omnia sustinet. Charitas numquam 8
excidit: sive prophetiae evacuabuntur, sive
linguae cessabunt, sive scientia destruetur.
Ex parte enim cognoscimus, et ex parte prophe- 9
tamus. Cum autem venerit quod perfectum 10
est, evacuabitur quod ex parte est. Cum 11
essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapie-
bam ut parvulus, cogitabam ut parvulus.
Quando autem factus sum vir, evacuavi quae
erant parvuli. Videmus nunc per speculum 12
in aenigmate: tunc autem facie ad faciem.
Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognos-
cam sicut et cognitus sum. Nunc autem 13
manent, fides, spes, charitas: tria haec. maior
autem horum est charitas.

Sectamini charitatem, aemulamini spi- **14**
ritalia: magis autem ut prophetetis. Qui 2
enim loquitur lingua, non hominibus loqui-
tur, sed Deo: nemo enim audit. Spiritu 3
autem loquitur mysteria. nam qui prophe-
tat, hominibus loquitur ad aedificationem, et

[2] Mt 7, 22; 17, 20 | [3] Mt 6, 2 | [5] Zach 8, 17 (LXX). Phil 2, 4. 21 | [6] Rm 12, 9. 2 Cor 13, 8 | [7] 9, 12. Prov 10, 12. Rm 15, 1 | [8] 1 Pt 4, 8 | [12] 2 Cor 5, 7. Jc 1, 23. Num 12, 8 | [13] 1 Thess 1, 3. 1 J 4, 16 | **14** [1] 12, 10. 31.

4 exhortationem, et consolationem. Qui loqui-
tur lingua, semetipsum aedificat: qui autem
5 prophetat, Ecclesiam Dei aedificat. Volo
autem omnes vos loqui linguis: magis au-
tem prophetare. Nam maior est qui pro-
phetat, quàm qui loquitur linguis: nisi forte
interpretetur ut Ecclesia aedificationem
6 accipiat. Nunc autem, fratres, si venero ad
vos linguis loquens: quid vobis prodero, nisi
vobis loquar aut in revelatione, aut in scien-
7 tia, aut in prophetia, aut in doctrina? Tamen
quae sine anima sunt vocem dantia, sive tibia,
sive cithara: nisi distinctionem sonituum
dederint, quomodo scietur id, quod canitur,
8 aut quod citharizatur? Etenim si incertam
vocem det tuba, quis parabit se ad bellum?
9 Ita et vos per linguam nisi manifestum ser-
monem dederitis: quomodo scietur id, quod
10 dicitur? eritis enim in aëra loquentes. Tam
multa, utputa genera linguarum sunt in hoc
11 mundo: et nihil sine voce est. Si ergo nes-
ciero virtutem vocis, ero ei, cui loquor, bar-
12 barus: et qui loquitur, mihi barbarus. Sic et
vos, quoniam aemulatores estis spirituum, ad
aedificationem Ecclesiae quaerite ut abundetis.
13 Et ideo qui loquitur lingua: oret ut interprete-
14 tur. Nam si orem lingua, spiritus meus orat,
15 mens autem mea sine fructu est. Quid ergo
est? Orabo spiritu, orabo et mente: psallam
16 spiritu, psallam et mente. Ceterum si bene-
dixeris spiritu: qui supplet locum idiotae, quo-
modo dicet, Amen, super tuam benedictionem?
17 quoniam quid dicas, nescit. [1] nam tu quidem
bene gratias agis: sed alter non aedificatur.
18 Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrum

---

[5] 12, 10. Num 11, 29 | [6] 12, 8 | [9] 9, 26 | [12] 14, 1—4 | [13] 12, 10 | [15] Eph 5, 19.

παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ 4
ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν
οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ- 5
σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ
προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ
διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. νῦν 6
δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λα-
λῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ
ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν
διδαχῇ; ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε 7
αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις
μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ
κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ φω- 8
νὴν δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; οὕτως 9
καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λό-
γον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον;
ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. τοσαῦτα εἰ τύχοι 10
γένη φωνῶν εἰσιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον·
ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι 11
τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρ-
βαρος. οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευ- 12
μάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζη-
τεῖτε ἵνα περισσεύητε. Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ 13
προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ προσ- 14
εύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται,
ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. τί οὖν ἐστιν; προσ- 15
εύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ
νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ.
ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν 16
τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ
σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· [1]σὺ 17
μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ
οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν 18

---

4 γλωσσαις DE al. | εκκλ.] + θεου FgrG | *5* εκτ. η ο διερμηνευων FG | *7* τοις φθ.] φθογγου B | *10* om. τοσαυτα DgrFgrG | ουδεν] + αυτων EKL al. g sy | *14* om. γαρ BFgrG al. arm | *16* εν πνευμ. BDEP al. | *17* εταιρος FgrGgr syp | *18* θεω] + μου KL al.

19 μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ· ἀλλ᾽ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω
πέντε λόγους τῷ νοΐ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους
20 κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελ-
φοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ
κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε.
Is 28,11.12. 21 ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι »ἐν ἑτερογλώσσοις
καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ,
καὶ οὐδ᾽ οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριος.«
22 ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πι-
στεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ
23 τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν συν-
έλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λα-
λῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι,
24 οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφη-
τεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγ-
25 χεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, τὰ
κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ
οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ,
26 ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν. Τί
οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος
ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει,
γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκο-
27 δομὴν γινέσθω. εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ
δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς
28 διερμηνευέτω· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σι-
γάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ.
29 προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ
30 ἄλλοι διακρινέτωσαν· ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ
31 καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. δύνασθε γὰρ καθ᾽
ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν
32 καὶ πάντες παρακαλῶνται. καὶ πνεύματα προ-
33 φητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· οὐ γάρ ἐστιν

18 γλωσση ℵ ADEFG al. vg | λαλων KL al. | *19* δια του νοος μου KL al. de | *21* ετερων] ετερους DEFGKLP al. lat | ουδ ουτ.] ουδεπω FgrG e | *25* inc. και ουτω τα κρ. KL al. syh | *26* εκαστ.] + υμων DEFGKL al. lat sy | om. διδ. εχει A al. | *27* om. και ανα μερ. K 46 al. | *29* ανακρινετωσαν D*FG | *31* > παντ. καθ ενα DEFG lat syp | *32* πνευμα DEFgrG al.

lingua loquor. Sed in Ecclesia volo quinque 19
verba sensu meo loqui, ut et alios instruam:
quàm decem millia verborum in lingua. Fra- 20
tres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia
parvuli estote: sensibus autem perfecti estote.
In lege scriptum est: Quoniam in aliis linguis 21 Is 28,11.12.
et labiis aliis loquar populo huic: et nec sic
exaudient me, dicit Dominus. Itaque linguae 22
in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus:
prophetiae autem non infidelibus, sed fidelibus.
Si ergo conveniat universa Ecclesia in unum, 23
et omnes linguis loquantur, intrent autem
idiotae, aut infideles: nonne dicent quòd
insanitis? Si autem omnes prophetent, intret 24
autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab
omnibus, diiudicatur ab omnibus: occulta 25
cordis eius manifesta fiunt: et ita cadens in
faciem adorabit Deum, pronuncians quòd vere
Deus in vobis sit. Quid ergo est, fratres? cum 26
convenitis, unusquisque vestrum psalmum
habet, doctrinam habet, apocalypsim habet,
linguam habet, interpretationem habet: omnia
ad aedificationem fiant. Sive lingua quis lo- 27
quitur, secundum duos, aut ut multum tres, et
per partes, et unus interpretetur. Si au- 28
tem non fuerit interpres, taceat in Ecclesia,
sibi autem loquatur, et Deo. Prophetae 29
autem duo, aut tres dicant, et ceteri diiu-
dicent. Quòd si alii revelatum fuerit sedenti, 30
prior taceat. Potestis enim omnes per singulos 31
prophetare: ut omnes discant, et omnes ex-
hortentur: [1] et spiritus prophetarum prophe- 32
tis subiecti sunt. Non enim est dissen- 33

---

[20] Eph 4, 14. Phil 3, 12. 15 | [21] Deut 28, 49 | [23] Act 2, 13 | [24] Act 4, 13 | [25] J 4, 19; 16, 8. Is 45, 14. Dan 2, 47. Zach 8, 23 | [26] 11, 18. 20; 12, 8—10. Eph 4, 12 | [29] 1 Thess 5, 21. Act 17, 11 | [32] 2 Pt 1, 21. Apoc 22, 6 | [33] 4, 17; 7, 17. Rm 15, 33; 16, 20.

sionis Deus, sed pacis: sicut et in omnibus
34 Ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in
Ecclesiis taceant, non enim permittitur eis
loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit.
35 Si quid autem volunt discere, domi viros suos
interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in
36 Ecclesia. An a vobis verbum Dei processit?
37 aut in vos solos pervenit? Si quis videtur
propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quae
38 scribo vobis, quia Domini sunt mandata. Si
39 quis autem ignorat, ignorabitur. Itaque
fratres aemulamini prophetare: et loqui
40 linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste,
et secundum ordinem fiant.

15 Notum autem vobis facio, fratres, Evan-
gelium, quod praedicavi vobis, quod et acce-
2 pistis, in quo et statis, [1] per quod et salvamini:
qua ratione praedicaverim vobis, si tenetis,
3 nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis
in primis quod et accepi: quoniam Christus
mortuus est pro peccatis nostris secundum
4 Scripturas: et quia sepultus est, et quia re-
5 surrexit tertia die secundum Scripturas: et
quia visus est Cephae, et post hoc undecim:
6 Deinde visus est plus quàm quingentis fratri-
bus simul: ex quibus multi manent usque
7 adhuc, quidam autem dormierunt: Deinde
visus est Iacobo, deinde Apostolis omnibus:
8 Novissime autem omnium tamquam abortivo,
9 visus est et mihi. Ego enim sum minimus
Apostolorum, qui non sum dignus vocari
Apostolus, quoniam persecutus sum Eccle-

---

[34] 11, 3. 1 Tim 2, 12. Eph 5, 22. Tit 2, 5. Gen 3, 16 | [37] 1 J 4, 6 | [40] Col 2, 5 | **15** [1] 16, 13. 2 Cor 1, 24 [2] 15, 14 | [3] Is 53, 8—9 | [4] 4 Reg 20, 5. Is 54, 7. Os 6, 2. Jonas 2, 1. Ps 15, 10 | [5] L 24, 34. Mc 16, 14. J 21, 15 | [7] L 24, 50 | [8] 9, 1 | [9] Eph 3, 8. 1 Tim 1, 15. Mt 5, 19.

ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης. Ὡς ἐν πάσαις
ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς 34
ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐ-
ταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ
ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ 35
τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ
ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. Ἢ ἀφ' ὑμῶν 36
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους
κατήντησεν; Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ 37
πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι
κυρίου ἐστὶν ἐντολή· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται. 38
Ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, 39
καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις· πάντα δὲ 40
εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ 15
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
ἑστήκατε, δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγε- 2
λισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπι-
στεύσατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ 3
παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, 4
καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς
γραφάς, καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα· 5
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφ- 6
άπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς
δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα 7
τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων ὡσ- 8
περεὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι 9
ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλη-

---

verss. *34. 35* post v. *40* pon: D E F G 93 Ambrosiast Sedul | *34 γυν.*] + *υμων* D E F G K L al. Ambrosiast Sedul | *επιτετραπται* K al. | *υποτασσεσθαι* D F G K L lat sy^{h}, + *τοις ανδρασιν* A | *37* om. *εντολη* D F^{gr}G Hil al. | *38 αγνοειται*] *-ειτω* B E K L al. sy | **15** *2 κατεχ.*] *οφειλετε κατεχειν* D F^{gr}G e Ambrosiast | *5 δωδ.*] *ενδεκα* D*F G 122 lat sy^{hm} | *6* om. *και* ℵ*BD*EFG al. lat sy^{h}

10 σίαν τοῦ θεοῦ· χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ
11 δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν
ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως
ἐπιστεύσατε.
12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγή-
γερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις
13 νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ
14 ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ
ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
15 καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδο-
μάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ
θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν
16 εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. εἰ γὰρ νεκροὶ
17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ
Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν,
18 ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ
19 κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ
ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινό-
20 τεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χρι-
στὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμη-
21 μένων. ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ
22 δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν
23 τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἕκαστος
δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα
24 οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἶτα τὸ
τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ
πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν
Ps 109,1. 25 ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν
»ἄχρις οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς

10 ου κενη] πτωχη ου(κ) D*FrrGg e Ambr Ambrosiast | *14* om. και 1° BL al. d e f vg sy | υμων] ημων BD* al. | *15* χριστ.] + αυτου ℵ* | om. ειπερ - εγειρονται DE 43 Ambrosiast syp | *17* πιστ. υμων] + εστιν BD lat sy | *20* fin.] + εγενετο KL al. sy | *23* οι εν τη παρουσια αυτου ελπισαντες FG Hil Ambrosiast | *25* εχθρ.] + αυτου AFG al. syp

siam Dei. Gratia autem Dei sum id, quod sum, 10
et gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum: Sive enim 11
ego, sive illi: sic praedicamus, et sic credidistis.

Si autem Christus praedicatur quòd resur- 12
rexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio mortuorum non est: 13
neque Christus resurrexit. Si autem Christus 14
non resurrexit, inanis est ergo praedicatio nostra, inanis est et fides vestra: invenimur 15
autem et falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus adversus Deum quòd suscitaverit Christum, quem non suscitavit, si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, 16
neque Christus resurrexit. Quòd si Christus 17
non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis vestris. Ergo et qui 18
dormierunt in Christo, perierunt. Si in hac 19
vita tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resurrexit a mortuis 20
primitiae dormientium, quoniam quidem per 21
hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes mo- 22
riuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine, 23
primitiae Christus: deinde ii, qui sunt Christi, qui in adventu eius crediderunt. Deinde finis: cum tradiderit regnum Deo et Patri, 24
cum evacuaverit omnem principatum, et potestatem, et virtutem. Oportet autem illum 25 Ps 109,1.
regnare donec ponat omnes inimicos sub

[10] 2 Cor 11, 5. 23; 6, 1 | [15] Act 1, 22; 5, 32. 1 Cor 2, 1 | [16] 6, 14 | [20] 11, 30. Col 1, 18 | [21] Gen 3, 17—19. Rm 5, 12. 18 | [23] 1 Thess 4, 16. Rm 8, 9. Apoc 20, 5 | [24] Dan 2, 44 | [25] Mt 22, 44. Heb 10, 13.

26 pedibus eius. Novissima autem inimica de-
Ps 8,7. 27 struetur mors: Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat: Omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter eum, qui subiecit
28 ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia: tunc et ipse Filius subiectus erit ei, qui subiecit sibi omnia, ut sit Deus omnia
29 in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? ut quid et baptizantur pro
30 illis? ut quid et nos periclitamur omni hora?
31 Quotidie morior per vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo Iesu Domino nostro.
Is 22,13, 32 Si (secundum hominem) ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgunt? manducemus, et bibamus, cras enim
33 moriemur. Nolite seduci: Corrumpunt mores
34 bonos colloquia mala. Evigilate iusti, et nolite peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent, ad reverentiam vobis loquor.
35 Sed dicet aliquis: Quomodo resurgunt
36 mortui? qualive corpore venient? Insipiens, tu quod seminas non vivificatur, nisi prius
37 moriatur. Et quòd seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum granum, ut
38 puta tritici, aut alicuius ceterorum. Deus autem dat illi corpus sicut vult: et unicuique
39 seminum proprium corpus. Non omnis caro, eadem caro: sed alia quidem hominum, alia vero pecorum, alia volucrum, alia autem pi-
40 scium. Et corpora caelestia, et corpora terrestria: sed alia quidem caelestium gloria, alia
41 autem terrestrium: Alia claritas solis, alia claritas lunae, et alia claritas stellarum. Stella
42 enim a stella differt in claritate: sic et

[26] Apoc 20, 14; 21, 4 | [27] Ps 8, 7. Heb 2, 8 | [30] Rm 8, 36 | [31] 2 Cor 4, 10—11 | [34] 6, 5. Rm 13, 11. Eph 5, 14. Act 26, 8. Mt 22, 29 | [36] J 12, 24 | [38] 12, 18. Gen 1, 11.

πόδας αὐτοῦ.« ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ 26
θάνατος· »πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας 27 Ps 8,7.
αὐτοῦ.« ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται,
δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα.
ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς 28
ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ
πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ 29
τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;
εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται
ὑπὲρ αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν 30
ὥραν; καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέ- 31
ραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομά- 32 Is 22,13.
χησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ
ἐγείρονται, »φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ
ἀποθνήσκομεν.« μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη 33
χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ 34
ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν·
πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.

Ἀλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ 35
δὲ σώματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ 36
ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὃ σπείρεις, οὐ 37
τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν
κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ 38
θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ
ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα 39
σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων,
ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη
δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα 40
ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα,
ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ 41
ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων·
ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτως καὶ 42

---

27 om. οτι 1° B d e vg | *28* ℵ om. ο υιος Tert Hil al. | *29* αυτων] των νεκρων L al. syp | *31* ημετεραν A al. | om. αδελφ. DEFG L al. | χριστ. — ημων] κυριω D e Ambrosiast | *34* λεγω AFGKL al. | *40* om. σωματα 2° FgrG

ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ,
43 ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγεί-
ρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται
44 ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται
σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν,
Gn 2,7. 45 ἔστιν καὶ πνευματικόν. οὕτως καὶ γέγραπται·
»ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν
ζῶσαν·« ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν.
46 ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν,
47 ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ
γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ.
48 οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ
49 ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθ-
ὡς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσω-
50 μεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ
φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ
κληρονομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν
51 ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω·
πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλα-
52 γησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ
ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερ-
53 θήσονται ἄφθαρτοι καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ
γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ
54 τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ
τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνη-
Is 25,8. Os 13,14. τὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται
ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· »κατεπόθη ὁ θάνατος
55 εἰς νῖκος. ποῦ σου, θάνατε, τὸ νῖκος; ποῦ σου,
56 θάνατε, τὸ κέντρον;« τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου
ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος·

---

45 ουτως και] καθως FG Aug | *47* ανθρ. 2°] + ο κυριος AKLP al. sy | fin.] + ο ουρανιος FG Ambr Ambrosiast vg | *50* δε] γαρ DEFgrG | *51* κοιμηθ.] αναστησομεθα D*ef vg, > κοιμηθ. ου ℵCFG 17 | *52* εγερθ.] αναστησονται ADEFGP al. | *54* om. οταν – αθανασιαν FG, om. το φθαρτ. τ. ενδ. αφθαρ. και Marcion ℵ*C*IM al. vg | *55* > κεντρον ... νικος ADEFGKLP al. sy | θανατε 2°] αδη AKLMP al. sy

resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione. Seminatur in 43
ignobilitate, surget in gloria: Seminatur in
infirmitate, surget in virtute: Seminatur cor- 44
pus animale, surget corpus spiritale. Si est
corpus animale, est et spiritale, | sicut scriptum 45 Gn 2,7.
est: Factus est primus homo Adam in animam
viventem, novissimus Adam in spiritum vivi-
ficantem. Sed non prius quod spiritale est, sed 46
quod animale: deinde quod spiritale. Primus 47
homo de terra, terrenus: secundus homo de
caelo, caelestis. Qualis terrenus, tales et terre- 48
ni: et qualis caelestis, tales et caelestes. Igi- 49
tur, sicut portavimus imaginem terreni, porte-
mus et imaginem caelestis. Hoc autem dico, 50
fratres: quia caro et sanguis regnum Dei possi-
dere non possunt: neque corruptio incorrupte-
lam possidebit. Ecce mysterium vobis dico: 51
Omnes quidem resurgemus, sed non omnes
immutabimur. In momento, in ictu oculi, in 52
novissima tuba: canet enim tuba, et mortui
resurgent incorrupti: et nos immutabimur.
Oportet enim corruptibile hoc induere incor- 53
ruptionem: et mortale hoc induere immortali-
tatem. Cum autem mortale hoc induerit immor- 54 Is 25,8. Os 13,14.
talitatem, tunc fiet sermo, qui scriptus est: Ab-
sorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria 55
tua? ubi est mors stimulus tuus? Stimulus autem 56
mortis peccatum est: virtus vero peccati lex.

---

43 Phil 3, 20—21.
45 Gen 2, 7. 2 Cor 3, 6. 17. J 6, 63.
47 Gen 2, 7.
49 Gen 5, 3.
50 6, 9—10. 13.
51 1 Thess 4, 15. 17.
52 Mt 24, 31. 1 Thess 4, 16.
53 2 Cor 5, 4.
56 Rm 7, 13; 6, 14.

57 Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam
58 per Dominum nostrum Iesum Christum. Itaque fratres mei dilecti, stabiles estote, et immobiles: abundantes in opere Domini semper, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino.

16 De collectis autem, quae fiunt in sanctos, sicut ordinavi Ecclesiis Galatiae, ita et vos
2 facite. Per unam sabbati unusquisque vestrum apud se seponat, recondens quod ei bene placuerit: ut non, cum venero, tunc
3 collectae fiant. Cum autem praesens fuero: quos probaveritis per epistolas, hos mittam
4 perferre gratiam vestram in Ierusalem. Quòd si dignum fuerit ut et ego eam, mecum ibunt.
5 Veniam autem ad vos, cum Macedoniam per-
6 transiero: nam Macedoniam pertransibo. Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hiemabo: ut vos me deducatis quocumque iero.
7 Nolo enim vos modo in transitu videre, spero enim me aliquantulum temporis manere
8 apud vos, si Dominus permiserit. Permanebo
9 autem Ephesi usque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est magnum, et evidens:
10 et adversarii multi. Si autem venerit Timotheus, videte ut sine timore sit apud vos: opus enim Domini operatur, sicut et ego.
11 Nequis ergo illum spernat: deducite autem illum in pace, ut veniat ad me: expecto
12 enim illum cum fratribus. De Apollo autem fratre vobis notum facio, quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus: et utique non fuit voluntas ut nunc veniret:
13 veniet autem, cum ei vacuum fuerit. Vi-

[58] 2 Par 15, 7. Apoc 14, 13. Col 1, 23 | **16** [1] Act 11, 29. 2 Cor 8; 9. Gal 2, 10 | [2] Act 20, 7 | [4] 2 Cor 8, 20—21 | [5] Act 19, 21 | [6] Rm 15, 24. Tit 3, 12 | [7] Act 20, 2; 18, 21 | [8] Act 19, 1. 10 | [9] 2 Cor 2, 12. Col 4, 3. Apoc 3, 8 | [10] 4, 17. Phil 2, 20 | [11] 16, 6. 1 Tim 4, 12 | [12] 1, 12; 3, 6.

τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ 57
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί 58
μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι,
περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε,
εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν
κυρίῳ.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ 16
διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ
ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος 2
ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἂν
εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται.
ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, δι' 3
ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν
ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ τοῦ κἀμὲ 4
πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι 5
δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακε-
δονίαν γὰρ διέρχομαι, πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παρα- 6
μενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμ-
ψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς 7
ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ
ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ. ἐπι- 8
μενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· θύρα 9
γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντι-
κείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, 10
βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ
ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ· μή τις οὖν αὐ- 11
τὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ,
ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ
τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, 12
πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς
μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα
ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. Γρη- 13

16,2 σαββατω ℵ* 37, σαββατων K L M al. | ευοδωθη A C K M | 6 καταμενω B M 67 | om. και B M 3. 116 syr | 9 om. και αντικ. πολλ. L | 10 καγω | εγω B M 67 11 om. μετα τ. αδελφ. B | 12 om. απολλω ℵ | αδελφου] + δηλω υμιν οτι ℵ* D* E F G Ambrosiast

γορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κρα-
14 ταιοῦσθε.[1] πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. Παρα-
15 καλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στε-
φανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς δια-
16 κονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ ὑμεῖς
ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνερ-
17 γοῦντι καὶ κοπιῶντι. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ
Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ
18 ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· ἀνέπαυσαν
γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε
οὖν τοὺς τοιούτους.
19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας.
ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ
Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.
20 [1]ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε
21 ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ
22 ἐμῇ χειρὶ Παύλου. εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον,
23 ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά.[1] ἡ χάρις τοῦ κυρίου
24 Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων
ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-
ματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις
2 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν

---

15 στεφ] + και φορτουνατου D E al., + κ. φορτ. και αχαικου C*F G 74 | *16* και κοπ.] om. 17, + εν υμιν F G | *17* αυτοι A D E F G M vg sy | *18* γαρ] + και D*F G e vg | *19* om. vers. A 34 (om. vers. 19a 37. 39 al.) | εκκλ.] + πασαι C P al. syp | πρισκιλλα A C D E F G K L al. sy | fin.] + παρ οις και ξενιζομαι D E F G | *22* κυρ.] + ιησουν χριστον D E F G K L P al. vg sy | *23* ιησ.] + χριστου A C D E F G K al. sy | *24* fin] + αμην ℵ A C D E K L P al. sy, + γενεθητω γενεθητω G^{gr}

1,1 > ιησ. χριστ. A D E G K L al.

gilate, state in fide, viriliter agite, et confortamini. omnia vestra in charitate fiant. Obsecro autem vos fratres, nostis domum Stephanae, et Fortunati, et Achaici: quoniam sunt primitiae Achaiae, et in ministerium sanctorum ordinaverunt seipsos: ut et vos subditi sitis eiusmodi, et omni cooperanti, et laboranti. Gaudeo autem in praesentia Stephanae, et Fortunati, et Achaici: quoniam id, quod vobis deerat, ipsi suppleverunt: refecerunt enim et meum spiritum, et vestrum. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt. 14/15 16 17 18

Salutant vos Ecclesiae Asiae. Salutant vos in Domino multum, Aquila, et Priscilla cum domestica sua ecclesia: apud quos et hospitor. Salutant vos omnes fratres. Salutate invicem in osculo sancto. Salutatio, mea manu Pauli. Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema, Maran Atha. Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Charitas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen. 19 20 21 22 23 24

EPISTOLA BEATI PAULI APOSTOLI AD CORINTHIOS SECUNDA.

PAULUS Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, et Timotheus frater, Ecclesiae Dei, quae est Corinthi cum omnibus sanctis, qui sunt in universa Achaia. Gratia vobis, 1 2

---

13 Ps 30, 25 (LXX). Eph 6, 10 | 15 1, 16. Rm 16, 5 | 16 Phil 2, 29 | 18 1 Thess 5, 12. 2 Cor 2, 13 | 19 Act 18, 2. 18. 26. Rm 16, 3. 5 | 20 Rm 16, 16. 2 Cor 13, 12. 1 Pt 5, 14 | 21 Col 4, 18. 2 Thess 3, 17 | 22 Gal 1, 3—9 | 1 1 Cor 1, 1 | 2 Rm 1, 7.

et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.

3 Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius
4 consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus et ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhorta-
5 tionem, qua exhortamur et ipsi a Deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita et per Christum abundat consolatio nostra.
6 Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, quae operatur tolerantiam earundem passionum, quas et nos patimur:
7 [1] ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quòd sicut socii passionum estis, sic eritis et
8 consolationis. Non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra, quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut taederet nos etiam vi-
9 vere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in
10 nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos: qui de tantis periculis nos eripuit, et eruit: in quem speramus quoniam et adhuc eripiet,
11 [1] adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis: ut ex multorum personis, eius quae in nobis est donationis, per multos gratiae agantur pro nobis.
12 Nam gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae, quòd in simplicitate cordis et

---

[3] Rm 15, 5. Eph 1, 3. 1 Pt 1, 3. Dan 9, 9.
[5] Ps 33, 20; 93, 19.
[6] 4, 15. 17.
[8] Act 19, 23. 1 Cor 15, 32.
[10] 2 Tim 4, 18.
[12] 2, 17. Heb 13, 18. 1 Cor 1, 17.

καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς
πάσης παρακλήσεως; ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ 4
πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρα-
καλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως
ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ὅτι 5
καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς
ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ
παράκλησις ἡμῶν. εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς 6
ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρα-
καλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς
ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθη-
μάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν 7
βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν, εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐστε
τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.
Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ 8
τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ,
ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν,
ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλὰ 9
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχή-
καμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς
ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς·
ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ 10
ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,
συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ 11
δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς
χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρ- 12
τύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ

---

3 και θεος] και πατηρ 37 | *4* και αυτοι D E F G 14 Ambr | *5* το παθημα D^{gr} E^{gr} | *6* om. και σωτηριας B 17. 176 | > ειτε παρακ. υπ. της υμ. παρακ. + και σωτηριας post υμων (v. 7) pon.: B D E F G K L al. | υπομονη] + πολλη 1. 108 al. | *8* θελω K 109 al. arm | γενομ | + ημιν E K L al. sy † *10* και ρυεται E F G K L M al. vg sy^{h}, om. A D^{*} e sy^{p} | *12* αγιοτ.] απλοτητι D E F G L al. vg sy, πραοτητι 93. 211

εἰλικρινείᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ,
13 περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε,
14 καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον
16 πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν
17 προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βουλόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ'
18 ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ; πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ
19 καὶ οὔ. ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ,
20 ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν
21 τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός,
22 ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.
23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον
24 εἰς Κόρινθον. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν·
2 τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο,

---

12 θεου] + και BM 37 al. f vg sy^{h} | σαρκικη FG | *13* om. αλλ BFG | om. η α A | om. η και επιγιν. B 31 al. | *14* om. ημων 2° ACDEKL al. sy^{h} | *15* προτ.] δευτερον K, om. ℵ* 121 | χαραν BLP al | *19* χριστ. ιησ. ℵ*AC | *20* διο και δι αυτου] και εν αυτω EKL al. sy^{h} | δοξαν] + και τιμην FG | *21* υμας συν ημιν C al sy^{h} | *23* ουκετι] ουκ FG de syp

2,1 δε] γαρ B 17. 37 sy^{h}

sinceritate Dei: et non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conversati sumus in hoc mundo: abundantius autem ad vos. Non enim alia 13
scribimus vobis, quàm quae legistis, et cognovistis. Spero autem quòd usque in finem cognoscetis, sicut et cognovistis nos ex parte, 14
quòd gloria vestra sumus, sicut et vos nostra, in die Domini nostri Iesu Christi.

Et hac confidentia volui prius venire ad 15
vos, ut secundam gratiam haberetis: et per 16
vos transire in Macedoniam, et iterum a Macedonia venire ad vos, et a vobis deduci in Iudaeam. Cum ergo hoc voluissem, numquid 17
levitate usus sum? Aut quae cogito, secundum carnem cogito, ut sit apud me EST, et NON? Fidelis autem Deus, quia sermo noster, 18
qui fuit apud vos, non est in illo EST, et NON. Dei enim filius Iesus Christus, qui in 19
vobis per nos praedicatus est, per me, et Silvanum, et Timotheum, non fuit EST et NON, sed EST in illo fuit. Quotquot enim 20
promissiones Dei sunt, in illo EST: ideo et per ipsum Amen Deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, 21
et qui unxit nos Deus: qui et signavit nos, 22
et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem Deum invoco in animam 23
meam, quòd parcens vobis, non veni ultra Corinthum: non quia dominamur fidei vestrae, 24
sed adiutores sumus gaudii vestri: nam fide statis. Statuti autem hoc ipsum apud me, **2**

---

[14] 5, 12. Phil 2, 16 | [16] 1 Cor 16, 5—6 | [17] 5, 16 | [20] Apoc 3, 14 | [21] 1 J 2, 27 | [22] 5, 5. Rm 8, 16. Eph 1, 13—14 | [23] 11, 31. Rm 1, 9 | [24] 1 Cor 3, 9; 15, 1; 16, 13. 1 Pt 5, 3. 1 J 1, 3—4 | **2** [1] 12, 21. 1 Cor 4, 21.

2 ne iterum in tristitia venirem ad vos. Si
enim ego contristo vos: et quis est, qui me
3 laetificet, nisi qui contristatur ex me? Et hoc
ipsum scripsi vobis, ut non cum venero, tri-
stitiam super tristitiam habeam, de quibus
oportuerat me gaudere: confidens in omnibus
vobis, quia meum gaudium, omnium vestrum
4 est. Nam ex multa tribulatione, et angustia
cordis scripsi vobis per multas lacrymas: non
ut contristemini: sed ut sciatis, quam chari-
5 tatem habeam abundantius in vobis. Si
quis autem contristavit, non me contristavit:
6 sed ex parte, ut non onerem omnes vos. Suf-
ficit illi, qui eiusmodi est, obiurgatio haec,
7 quae fit a pluribus: ita ut econtrario magis
donetis, et consolemini, ne forte abundantiori
8 tristitia absorbeatur qui eiusmodi est. Pro-
pter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum
9 charitatem. Ideo enim et scripsi, ut cogno-
scam experimentum vestrum, an in omnibus
10 obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis,
et ego: nam et ego quod donavi, si quid do-
11 navi, propter vos in persona Christi, [1] ut non
circumveniamur a satana: non enim ignora-
12 mus cogitationes eius. Cum venissem autem
Troadem propter Evangelium Christi, et
13 ostium mihi apertum esset in Domino, non
habui requiem spiritui meo, eo quòd non
invenerim Titum fratrem meum, sed valefa-
14 ciens eis, profectus sum in Macedoniam. Deo
autem gratias, qui semper triumphat nos in
Christo Iesu, et odorem notitiae suae mani-
15 festat per nos in omni loco: quia Christi bonus
odor sumus Deo in iis, qui salvi fiunt, et in
16 iis, qui pereunt: aliis quidem odor mortis

[3] 1 Cor 5 ? | [4] Act 20, 31 | [5] 1 Cor 5, 1 ? | [9] 7, 15 | [10] L 10, 16 | [11] L 22, 31 | [12] Act 14, 27. 1 Cor 16, 9 | [13] 7, 5. 13. Act 20, 1. 1 Cor 16, 18 | [15] 1 Cor 1, 18 | [16] 3, 5—6. L 2, 34.

τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἰ 2
γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ
μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα τοῦτο 3
αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαί-
ρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ
πάντων ὑμῶν ἐστιν. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως 4
καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν
δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην
ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. Εἰ 5
δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ
ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. ἱκα- 6
νὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν
πλειόνων, ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσα- 7
σθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ
λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς 8
κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ 9
ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα
ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ 10
γὰρ ἐγὼ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς
ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν 11
ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα
ἀγνοοῦμεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ 12
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγ-
μένης ἐν κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί 13
μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ
ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.
Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς 14
ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ
φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ὅτι Χριστοῦ 15
εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ
ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μὲν ὀσμὴ ἐκ θανάτου 16

---

2 τις] + εστιν DEFGKLOP al. lat | *3* inc. και γαρ 17. 137 sy^{h} | εγρ.] + υμιν DEFGKL al. lat sy | λυπην] + επι λυπην DEFG al. lat sy^{h} | *7* om. μαλλον AB Aug sy^{p} | *9* εγρ.] + υμιν FG | δοκ.] + παντων Fgr G | ει] η AB 17 | *10* εγω ει τι κεχ. ω κεχ. KL 17 al. sy^{h} | *12* δια το ευαγγ. FG d e vg | *14* εν χριστω] ιησου 17 al. Ambrosiast vg | *15* om. τω θεω K Orig Aug | *16* om. εκ (bis) DEFGKL al. lat

εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν.
17 καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; [1] οὐ γάρ ἐσμεν
ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ
θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.
3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ
χρῄζομεν ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς
2 ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,
ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκο-
μένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώ-
3 πων, φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ
διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι
ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λι-
θίναις ἀλλ' ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις.
4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χρι-
5 στοῦ πρὸς τὸν θεόν. οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοί
ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανό-
6 της ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς δια-
κόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ
πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει, τὸ δὲ
7 πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου
ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν
δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν
8 τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, πῶς
οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν
9 δόξῃ; εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα,
πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιο-
10 σύνης δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξα-
σμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλού-
11 σης δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης,

17 πολλοι] λοιποι DEFGL al. sy | om. ως 2° FG de vg | κατενωπιον DEFGKL al. | **3**,*1* η 1°] ει AKLP al. arm | fin.] + συνστατικων D*EFG al. sy, + επιστολων FG | *2* καρδ. υμων ℵ al. | και εγγεγρ. B 67. 74 vg | *3* καρδιας FK al. lat syp | *4* εχω A | *6* αποκτειννει B al. | *7* γραμματι BDgr FgrG syp | *9* η 1°] τη ℵACD*FG al. c sy | δοξη] εν δοξη DEFGKLP al. lat arm

in mortem: aliis autem odor vitae in vitam. Et
ad haec quis tam idoneus? Non enim sumus 17
sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex
sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in
Christo loquimur.

Incipimus iterum nosmetipsos commen- 3
dare? aut numquid egemus (sicut quidam)
commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis?
Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus 2
nostris, quae scitur, et legitur ab omnibus
hominibus: manifestati quòd epistola estis 3
Christi, ministrata a nobis, et scripta non
atramento, sed spiritu Dei vivi: non in tabu-
lis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.

Fiduciam autem talem habemus per Chri- 4
stum ad Deum: non quòd sufficientes simus 5
cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis: sed
sufficientia nostra ex Deo est: qui et idoneos 6
nos fecit ministros novi testamenti: non lit-
tera, sed Spiritu: littera enim occidit, Spiri-
tus autem vivificat. Quòd si ministratio 7
mortis litteris deformata in lapidibus, fuit in
gloria, ita ut non possent intendere filii Is-
rael in faciem Moysi propter gloriam vultus
eius, quae evacuatur: quomodo non magis 8
ministratio Spiritus erit in gloria? Nam si 9
ministratio damnationis gloria est: multo
magis abundat ministerium iustitiae in glo-
ria. Nam nec glorificatum est, quod claruit 10
in hac parte, propter excellentem gloriam.
Si enim quod evacuatur, per gloriam est: 11

---

17 1, 12. 1 Pt 4, 11 | 3 1 5, 12. Rm 16, 1. Act 18, 27 | 2 1 Cor 9, 2 | 3 Ex 24, 12; 31, 18; 34, 1. Prov 3, 3; 7, 3. Ez 11, 19; 36, 26. Jr 31, 33. Rm 15, 16 | 5 2, 16 | 6 Jr 31, 31. 1 Cor 11, 25. Rm 7, 6. J 6, 63 | 7 Ex 34, 30 | 8 Gal 3, 2. 5 | 9 Deut 27, 26. Rm 1, 17; 3, 21 | 10 Ex 34, 29—35.

multo magis quod manet, in gloria est.
12 Habentes igitur talem spem, multa fiducia
13 utimur: et non sicut Moyses ponebat velamen
super faciem suam, ut non intenderent filii
14 Israel in faciem eius, quod evacuatur, | sed
obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodier-
num enim diem, idipsum velamen in lectione
veteris testamenti manet non revelatum, (quo-
15 niam in Christo evacuatur) sed usque in ho-
diernum diem, cum legitur Moyses, velamen
16 positum est super cor eorum. Cum autem
conversus fuerit ad Dominum, auferetur ve-
17 lamen. Dominus autem Spiritus est: Ubi
18 autem Spiritus Domini: ibi libertas. Nos
vero omnes, revelata facie gloriam Domini
speculantes, in eandem imaginem transforma-
mur a claritate in claritatem, tamquam a Do-
4 mini Spiritu. Ideo habentes administratio-
nem, iuxta quod misericordiam consecuti su-
2 mus, non deficimus, | sed abdicamus occulta
dedecoris, non ambulantes in astutia, neque
adulterantes verbum Dei, sed in manifesta-
tione veritatis commendantes nosmetipsos ad
omnem conscientiam hominum coram Deo.
3 Quòd si etiam opertum est Evangelium nostrum:
4 in iis, qui pereunt, est opertum: | in quibus
Deus huius saeculi excaecavit mentes infide-
lium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii
5 gloriae Christi, qui est imago Dei. Non enim
nosmetipsos praedicamus, sed Iesum Chri-
stum Dominum nostrum: nos autem servos

---

[13] Ex 34, 33. 35 | [14] Rm 10, 4; 11, 25. Eph 2, 15 | [15] Act 15, 21 | [16] Rm 11, 23. 26. Ex 34, 34 | [17] J 7, 39; 8, 36. Rm 8, 2. Ex 16, 7. 10; 24, 17 | [18] Mt 17, 2 | 4 [1] 3, 6. 1 Cor 7, 25 | [2] 2, 17; 5, 11. 1 Thess 2, 5. 2 Tim 1, 12 | [3] 1 Cor 1, 18 | [4] Heb 1, 3. Eph 2, 2. 2 Thess 2, 11. Col 1, 15 | [5] 1, 24.

πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν 12
τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, καὶ 13
οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς
υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου.
ἀλλ᾽ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς 14
σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀνα-
γνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακα-
λυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ᾽ ἕως 15
σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κά-
λυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· ἡνίκα 16
δ᾽ ἐὰν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ
κάλυμμα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ 17
τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες 18
ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου
κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφού-
μεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου
πνεύματος. Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν 4
ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν,
ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ 2
περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας
συνιστάνοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν
ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν 3
κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολ-
λυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ 4
αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπί-
στων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγ-
γελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν
τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ 5
Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους

---

13 τελος] προσωπον A f Ambrosiast (?) vg | *14* om. ημερας KL al. sy | *17* κυριου] το αγιον L, om. 33. 35, + εκει EFGKLP al. vg sy^{h} | *18* καθωσπερ B | **4**.*2* συνιστωντες EKL al. | om. ανθρ. K | *4* καταυγασαι CDEH, διαυγ. A 10 al., + αυτοις EKLP al. sy χριστ.] κυριου C | του ωρατου θεου LP al. sy^{h} | *5* > ιησ. χριστ. ℵACDE f sy^{h}

6 ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπών· ἐκ σκό-
τους φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις
ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης
τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρα-
κίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
8 ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν παντὶ θλιβόμενοι
ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ᾽ οὐκ
9 ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλει-
πόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι,
10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
11 σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες
εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ
ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ
12 ἡμῶν. ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ
Ps 115,10. 13 ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς
πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· »ἐπίστευσα, διὸ
ἐλάλησα,« καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦ-
14 μεν, εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ
ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.
15 τὰ γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα
διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς
16 τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ᾽
εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ᾽
17 ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ
γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ᾽
ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης
18 κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλε-
πόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπό-
μενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

---

5 δια ιησου ℵ* A* C 17 lat | *6* om. ος D* F G 36 e | om. της δοξης 17 al. | τ. θεου] αυτου C* D* F G 39 | om. ιησου A B 17 | *11* inc. ει γαρ F K g Tert syp | ιησου χριστου D* F G | *13* διο] + και ℵ F G sy | *14* om. κυριον B 17 al. Tert vg | συν] δια K L al. sy | παραστ.] + ημας 17 | *17* παραυτ.] + προσκαιρον και D* E F G 31 vg syp | om. ημων B syp

vestros per Iesum: quoniam Deus, qui dixit de 6
tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in
cordibus nostris ad illuminationem scientiae
claritatis Dei, in facie Christi Iesu.

Habemus autem thesaurum istum in vasis 7
fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, et
non ex nobis. In omnibus tribulationem pa- 8
timur, sed non angustiamur: aporiamur, sed
non destituimur: persecutionem patimur, sed 9
non derelinquimur: deiicimur, sed non peri-
mus: semper mortificationem Iesu in corpore 10
nostro circumferentes, ut et vita Iesu mani-
festetur in corporibus nostris. Semper enim 11
nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter
Iesum: ut et vita Iesu manifestetur in carne
nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, 12
vita autem in vobis. Habentes autem eun- 13 Ps. 115,10,
dem spiritum fidei, sicut scriptum est: Cre-
didi, Propter quod locutus sum: et nos cre-
dimus, propter quod et loquimur: scientes 14
quoniam qui suscitavit Iesum, et nos cum
Iesu suscitabit, et constituet vobiscum. Omnia 15
enim propter vos: ut gratia abundans, per
multos in gratiarum actione, abundet in glo-
riam Dei. Propter quod non deficimus: sed 16
licet is, qui foris est, noster homo corrumpa-
tur: tamen is, qui intus est, renovatur de die
in diem. Id enim, quod in praesenti est 17
momentaneum et leve tribulationis nostrae,
supra modum in sublimitate aeternum gloriae
pondus operatur in nobis, non contemplan- 18
tibus nobis quae videntur, sed quae non
videntur. Quae enim videntur, temporalia
sunt: quae autem non videntur, aeterna sunt.

---

[6] 3,18. Gen 1, 3. Is 9,1. 2 Pt 1, 3 | [7] 5, 1. Act 9, 15 | [8] 1, 8; 7, 5 | [10] 1 Cor 15, 31 | [11] Rm 8, 36 | [14] 1 Cor 6, 14. Rm 8, 11 | [15] 1, 3—6 | [16] 4, 10. Eph 3, 16 | [17] Rm 8, 17—18 | [18] Heb 11, 1. 3. Col 1, 16.

5 Scimus enim quoniam si terrestris domus
nostra huius habitationis dissolvatur, quòd
aedificationem ex Deo habemus, domum non
2 manufactam, aeternam in caelis. Nam et in
hoc ingemiscimus, habitationem nostram,
3 quae de caelo est, superindui cupientes. si
4 tamen vestiti, non nudi inveniamur. Nam et
qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus
gravati: eo quòd nolumus expoliari, sed super-
vestiri, ut absorbeatur quod mortale est, a
5 vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum,
6 Deus, qui dedit nobis pignus spiritus. Au-
dentes igitur semper, scientes quoniam dum
sumus in corpore, peregrinamur a Domino:
7 (per fidem enim ambulamus, et non per spe-
8 ciem) [1] audemus autem, et bonam voluntatem
habemus magis peregrinari a corpore, et
9 praesentes esse ad Dominum. Et ideo conten-
dimus sive absentes, sive praesentes placere
10 illi. Omnes enim nos manifestari oportet
ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque
propria corporis, prout gessit, sive bonum,
sive malum.

11 Scientes ergo timorem Domini hominibus
suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero
autem et in conscientiis vestris manifestos nos
12 esse. Non iterum commendamus nos vobis,
sed occasionem damus vobis gloriandi pro
nobis: ut habeatis ad eos, qui in facie glo-
13 riantur, et non in corde. Sive enim mente
excedimus, Deo: sive sobrii sumus, vobis.
14 Charitas enim Christi urget nos: aesti-
mantes hoc, quoniam si unus pro omnibus

---

5 [1] Job 4, 19. 2 Pt 1, 13—14 | [2] Rm 8, 23 | [4] 1 Cor 15, 53 | [5] 1, 22. Rm 8, 16. 26. Eph 1, 13—14 | [6] Heb 11, 13 | [7] 1 Cor 13, 12 | [8] Phil 1, 23 | [9] Ps 38, 13 | [10] Act 17, 31. Rm 2, 16; 14, 10 | [11] 4, 2. 1 Pt 1, 17 | [12] 3, 1.

οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ 5
σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν,
οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν 2
τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε 3
καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ 4
γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι,
ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι,
ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ 5
κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δοὺς
ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. Θαρροῦντες 6
οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ
σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· διὰ πί- 7
στεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· θαρροῦ- 8
μεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ
σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. διὸ καὶ 9
φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδη-
μοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ 10
πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ
βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ
διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν
εἴτε φαῦλον.

Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους 11
πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ
ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. οὐ 12
πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν
διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε
πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν
καρδίᾳ. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρο- 13
νοῦμεν, ὑμῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει 14
ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων

5,3 *ει γε*] *ειπερ* BDEFG al. | *εκδυσαμενοι* D*FG e Tert Ambrosiast | *4 σκηνει*] + *τουτω* DEFG al. sy | *5 ο και δους* EKL al. sy^{h} | *6 κυρ.*] *θεου* D* Fgr G | *7 και ου δια* FG | *8 θαρρουντες* ℵ 80 Tert | *κυρ.*] *θεον* Dgr 17 Ambrosiast arm | *10 δια*] *ιδια* lat | *φαυλ.*] *κακον* BDEFGKLP al. | *12* inc. *ου γαρ* EKL al. | *υπ. υμων* ℵB 17 | *14 οτι*] + *ει* C al. f Aug vg arm

15 ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· | καὶ ὑπὲρ
πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς
ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερ-
16 θέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν
κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χρι-
17 στόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ὥστε εἴ τις
ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν,
18 ἰδοὺ γέγονεν καινά. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ
τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ
19 δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ὡς ὅτι
θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ,
μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν,
καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.
20 Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ θεοῦ
παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χρι-
21 στοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. τὸν μὴ γνόντα ἁμαρ-
τίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς
6 γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Συν-
ergοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν
Is 49,8. 2 τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· — λέγει
γάρ· »καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ
σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·« ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐ-
3 πρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· — μηδε-
μίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μω-
4 μηθῇ ἡ διακονία, ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάνοντες
ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ,
5 ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, | ἐν
πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κό-
6 ποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, | ἐν ἁγνότητι,
ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν
7 πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, | ἐν λόγῳ
ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς

---

16 > και ει FG d e vg syp, ει δε και ELP al. syh | *17* fin.] + τα παντα EKLP (17 al.) | *18* δια ιησου χο. EKL al. | *19* ημιν] + του ευαγγελιου D*EFG | *20* δεομεθα D*FG e | *6,1* παρακαλουντες D*EFG | *2* ευπρ.] δεκτος FG | *3* η διακ. ημων DEFG al. vg sy | *7* δυν.] + πνευματος 47

mortuus est, ergo omnes mortui sunt: et pro 15
omnibus mortuus est Christus: ut, et qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. Itaque nos ex hoc 16
neminem novimus secundum carnem: Et si cognovimus secundum carnem Christum: sed nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo 17
nova creatura, vetera transierunt: ecce facta sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui 18
nos reconciliavit sibi per Christum: et dedit nobis ministerium reconciliationis. quoniam 19
quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, et posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro 20
Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum, qui non 21
noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso. Adiuvantes autem exhortamur ne in vacuum **6**
gratiam Dei recipiatis. Ait enim: Tempore 2 Is 49,8.
accepto exaudivi te, et in die salutis adiuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. nemini dantes ullam offensionem, 3
ut non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut 4
Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus in necessitatibus, in angustiis, in plagis, | in carceribus, in seditionibus, in labo- 5
ribus, in vigiliis, in ieiuniis, | in castitate, in 6
scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, | in 7
verbo veritatis, in virtute Dei, per arma

[15] 1 Tim 2, 6. Rm 14, 7—8 | [17] Rm 8, 1. 10. Gal 6, 15. Apoc 21, 5. Is 43, 18; 65, 17 | [18] Rm 5, 10. 1 Cor 1, 30 | [19] Rm 3, 24—25. Col 1, 19—20. 1 J 3, 20 | [20] Is 52, 7 | [21] J 8, 46. Heb 4, 15. Gal 3, 13. 1 Cor 1, 30. Phil 3, 9. 1 Pt 2, 22 | **6** [1] 1, 24; 5, 20 | [2] L 4, 19. 21 | [4] 4, 2 | [5] 11, 23—27 | [6] 1 Tim 4, 12. Rm 12, 9 | [7] 1 Cor 2, 4.

8 iustitiae a dextris, et a sinistris, | per gloriam,
et ignobilitatem, per infamiam, et bonam
9 famam: ut seductores, et veraces, | sicut qui
ignoti, et cogniti: quasi morientes, et ecce
vivimus: ut castigati, et non mortificati:
10 | quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut
egentes, multos autem locupletantes: tam-
quam nihil habentes, et omnia possidentes.
11 Os nostrum patet ad vos o Corinthii,
12 cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini
in nobis: angustiamini autem in visceribus
13 vestris: eandem autem habentes remunera-
tionem, tamquam filiis dico: dilatamini et vos.
14 | Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quae
enim participatio iustitiae cum iniquitate?
15 Aut quae societas luci ad tenebras? | Quae
autem conventio Christi ad Belial? Aut quae
Lv 26,12. Ez 37,27. 16 pars fideli cum infideli? Qui autem consensus
templo Dei cum idolis? Vos enim estis tem-
plum Dei vivi, sicut dicit Deus: Quoniam
inhabitabo in illis, et inambulabo inter eos, et
ero illorum Deus, et ipsi erunt mihi populus.
17 Propter quod exite de medio eorum, et
separamini, dicit Dominus, et immundum ne
18 tetigeritis: et ego recipiam vos: | et ero vobis
in patrem, et vos eritis mihi in filios, et filias,
7 dicit Dominus omnipotens. Has ergo ha-
bentes promissiones charissimi, mundemus
nos ab omni inquinamento carnis, et
spiritus perficientes sanctificationem in
2 timore Dei. | Capite nos. Neminem laesi-
mus, neminem corrupimus, neminem circum-
3 venimus. Non ad condemnationem vestram

[8] Mt 27, 63 | [9] 4, 10—11. Ps 117, 18 | [10] Phil 4, 12—13 | [11] Ps 118, 32. Mt 5, 34 | [13] 1 Cor 4, 14 | [14] Eph 5, 7. 11 | [16] 1 Cor 3, 16. J 14, 23 | [17] Jr 51, 45. Ez 20, 34. 41. Is 52, 11. Apoc 18, 4 | [18] 2 Reg 7, 8. 14. Is 43, 6. Jr 31, 9; 32, 38. Os 1, 10. Am 4, 13 (LXX) | 7[1] 2 Pt 1, 4 | [2] 12, 17. Act 20, 33 | [3] 6, 11—13.

δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ 8
δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας·
ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ' ὡς ἀγνοούμενοι καὶ 9
ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ
ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι,
' ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ 10
πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ
πάντα κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, 11
ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· οὐ στενοχωρεῖσθε 12
ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις
ὑμῶν· τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, 13
πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυ- 14
γοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ
ἀνομίᾳ; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ' τίς 15
δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ; ἢ τίς
μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συγκατάθεσις 16 Lv 26,12. Ez 37,27.
ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ
ἐσμεν ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι »ἐνοικήσω
ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν
θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μου λαός.« διὸ »ἐξέλθατε 17
ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος,
καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι
ὑμᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς 18
ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύ-
ριος παντοκράτωρ.« ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς 7
ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ
παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτε-
λοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ. Χωρήσατε 2
ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν,
οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. πρὸς κατάκρισιν οὐ 3

---

9 παιδ.] πειραζομενοι D*FGe Ambrosiast | *11* ω κορινθ. FGgr vg | *15 χριστω* DEFgrGKL al. sy | βελιαν Dgr EgrK al., -λιαβ FgrGgr, -λιαλ Tert Lucif fg vg | *μερ. πιστου* B 17 | *16 υμεις ... εστε* CEFGK al. vg sy | *ναοι* ℵ* 122 Clem | *καθ. ειπ.*] λεγει γαρ DEFgrG Tert Aug | *μου*] μοι DEFGKL al. lat | *17* om. *λεγ. κυρ.* K 4 Tert | **7**,2 om *ουδ. εφθ.* 46. 109

λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
4 ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. πολλή μοι
παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ
ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισ-
5 σεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ
γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν
ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλι-
6 βόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ' ὁ
παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ
7 θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ
παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ
παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν
ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον
8 ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι εἰ καὶ
ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι,
εἰ καὶ μετεμελόμην. βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ
9 ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, νῦν
χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε
εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν
10 μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν
λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργά-
ζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργά-
11 ζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπη-
θῆναι πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ
ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ
ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν
παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι τῷ πράγ-
12 ματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ
ἀδικήσαντος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ'
ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν
ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. διὰ
13 τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει
ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ

---

4 υμας] + **εστιν** D*E (vg) | *7* om. **υπ. εμου** K | *8* **ει** 2°] + **δε** B | om. **γαρ** BD* Ambrosiast | *9* om. **νυν** D*e | *10* **εργ.**] **κατεργαζεται** FGKL al. | *11* **λυπ.**] + **υμας** DEKLP al. vg | *12* **αλλ ουδε ενεκ.** B 37. 73 | **ημων την υπ. υμων** f Ambrosiast vg

dico. praediximus enim quòd in cordibus
nostris estis ad commoriendum, et ad convi-
vendum. Multa mihi fiducia est apud vos, 4
multa mihi gloriatio pro vobis, repletus sum
consolatione, superabundo gaudio in omni
tribulatione nostra. Nam et cum venissemus 5
in Macedoniam, nullam requiem habuit caro
nostra, sed omnem tribulationem passi sumus:
foris pugnae, intus timores. Sed qui consolatur 6
humiles, consolatus est nos Deus in adventu
Titi. Non solum autem in adventu eius, sed 7
etiam in consolatione, qua consolatus est in
vobis, referens nobis vestrum desiderium,
vestrum fletum, vestram aemulationem pro
me, ita ut magis gauderem. Quoniam etsi 8
contristavi vos in epistola, non me poenitet:
etsi poeniteret, videns quòd epistola illa (etsi
ad horam) vos contristavit; nunc gaudeo: 9
non quia contristati estis, sed quia contristati
estis ad poenitentiam. Contristati enim estis
secundum Deum, ut in nullo detrimentum pa-
tiamini ex nobis. Quae enim secundum Deum 10
tristitia est, poenitentiam in salutem stabilem
operatur: saeculi autem tristitia mortem ope-
ratur. Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum 11
contristari vos, quantam in vobis operatur
solicitudinem: sed defensionem, sed indigna-
tionem, sed timorem, sed desiderium, sed ae-
mulationem, sed vindictam. in omnibus exhi-
buistis vos, incontaminatos esse negotio. Igi- 12
tur, etsi scripsi vobis, non propter eum, qui
fecit iniuriam, nec propter eum, qui passus est:
sed ad manifestandam solicitudinem nostram,
quam habemus pro vobis coram Deo: ideo 13
consolati sumus. In consolatione autem no-
stra, abundantius magis gavisi sumus super

[5] 2, 13. Act 20, 1—2 | [6] 1, 3—4; 2, 13. Ps 112, 6; 137, 6. Is 66, 2 | [8] 2, 4 | [10] Mt 27, 3—5. Heb 12, 17 | [13] 2, 13.

gaudio Titi, quia refectus est spiritus eius ab
14 omnibus vobis. et si quid apud illum de vobis
gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut
omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et
gloriatio nostra, quae fuit ad Titum, veritas
15 facta est, et viscera eius abundantius in vobis
sunt: reminiscentis omnium vestrum obedien-
tiam: quomodo cum timore, et tremore ex-
16 cepistis illum. Gaudeo quòd in omnibus con-
fido in vobis.

8 Notam autem facimus vobis, fratres,
gratiam Dei, quae data est in Ecclesiis Ma-
2 cedoniae: quòd in multo experimento tri-
bulationis abundantia gaudii ipsorum fuit,
et altissima paupertas eorum abundavit in
3 divitias simplicitatis eorum: quia secundum
virtutem testimonium illis reddo, et supra
4 virtutem voluntarii fuerunt, cum multa ex-
hortatione obsecrantes nos gratiam, et com-
municationem ministerii, quod fit in Sanctos.
5 Et non sicut speravimus, sed semetipsos de-
derunt primùm Domino, deinde nobis per
6 voluntatem Dei, | ita ut rogaremus Titum: ut
quemadmodum coepit, ita et perficiat in
7 vobis etiam gratiam istam. Sed sicut in
omnibus abundatis fide, et sermone, et
scientia, et omni solicitudine, insuper et
charitate vestra in nos, ut et in hac gratia
8 abundetis. Non quasi imperans dico: sed
per aliorum solicitudinem, etiam vestrae
9 charitatis ingenium bonum comprobans. Scitis
enim gratiam Domini nostri Iesu Christi,
quoniam propter vos egenus factus est, cum
esset dives, ut illius inopia vos divites esse-
10 tis. Et consilium in hoc do: hoc enim

---

15 2, 9. Eph 6, 5. Phil 2, 12 | 8 1 Rm 15, 26 |
4 9, 1. Act 11, 29 | 7 1 Cor 1, 5; 16, 1—2 | 9 Mt 8, 20.

χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
ἀπὸ πάντων ὑμῶν· ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν 14
κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ᾽ ὡς πάντα ἐν
ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχη-
σις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. καὶ τὰ 15
σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν
ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν,
ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν.
χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν. 16

Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ 8
θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακε-
δονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία 2
τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία
αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἁπλότη-
τος αὐτῶν· ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ 3
δύναμιν, αὐθαίρετοι [1] μετὰ πολλῆς παρακλήσεως 4
δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς
διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, καὶ οὐ καθὼς 5
ἠλπίσαμεν, ἀλλ᾽ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυ-
ρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, εἰς τὸ παρακα- 6
λέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως
καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ἀλλ᾽ 7
ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ
γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν
ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.
Οὐ κατ᾽ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων 8
σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον
δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου 9
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι᾽ ὑμᾶς ἐπτώχευσεν
πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλου-
τήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ 10

---

14 παντοτε CFgrG syh | η καυχ. υμων BFgr | om. η 2° ℵ*B al. | προς τιτον DEFGP al. lat sy | *15* om. παντων ℵ* | **8**,*2* απλ.] χρηστοτητος 37 | *3* παρα] υπερ KL Ψ al. | *4* fin.] + δεξασθαι ημας 132 al. Ambrosiast arm | *7* εξ υμων εν ημιν ℵCDEFGKLP a¹. lat syh | *8* την ετερ. σπουδην DE g Aug Ambrosiast | δοκιμαζω DgrFgrGgr | *9* om. χριστου B | δι ημας CK al. Aug | εκειν.] αυτου DgrEgrFgrGgr

ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ
11 καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ
καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ
προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι
12 ἐκ τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ
13 ἐὰν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ
ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν [δὲ] θλῖψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότη-
14 τος ' ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ
ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα
γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται
Ex 16,18. 15 ἰσότης, ' καθὼς γέγραπται· »ὁ τὸ πολὺ οὐκ
ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.«
16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν
17 ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν
παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων
18 αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν
δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ
19 εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, οὐ μόνον
δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν
συνέκδημος ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ δια-
κονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου
20 δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν, στελλόμενοι τοῦτο,
μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ
21 τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· προνοοῦμεν γὰρ
καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐν-
ώπιον ἀνθρώπων. συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν
22 ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς
πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαι-
23 ότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. εἴτε
ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνερ-
γός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,
24 δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης

---

10 οιτ.] οτι FG syp | *12* εχει] + τις D^{gr} E^{gr} F^{gr} G | *13* om. δε ℵ*BC 17 al. de | *14* om. νυν F^{gr}G | *16* δοντι DEFG^{gr} L lat sy | *19* συν. ημων] + εγενετο D^{gr} E^{gr}.arm | om. αυτου BCD*FGL al. lat | *21* προνοουμενοι CKL 17 al. | *22* πεποιθ.] + δε B | om. πολλη F^{gr}G al. | *23* χριστ.] κυριου CF^{gr}

vobis utile est, qui non solum facere, sed et
velle coepistis ab anno priore: nunc vero et 11
facto perficite: ut quemadmodum promptus
est animus voluntatis, ita sit et perficiendi ex
eo, quod habetis. Si enim voluntas prompta 12
est, secundum id, quod habet, accepta est, non
secundum id, quod non habet. Non enim ut 13
aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed
ex aequalitate. In praesenti tempore vestra 14
abundantia illorum inopiam suppleat: ut et
illorum abundantia vestrae inopiae sit supple-
mentum, ut fiat aequalitas, ¹ sicut scriptum 15 Ex 16,18.
est: Qui multum non abundavit: et qui modi-
cum, non minoravit. Gratias autem Deo, qui 16
dedit eandem solicitudinem pro vobis in
corde Titi, quoniam exhortationem quidem 17
suscepit: sed cum solicitior esset, sua volun-
tate profectus est ad vos. Misimus etiam 18
cum illo fratrem, cuius laus est in Evangelio
per omnes Ecclesias: non solum autem, sed 19
et ordinatus est ab Ecclesiis comes peregri-
nationis nostrae in hanc gratiam, quae mini-
stratur a nobis ad Domini gloriam, et desti-
natam voluntatem nostram: devitantes hoc, 20
ne quis nos vituperet in hac plenitudine,
quae ministratur a nobis. Providemus enim 21
bona non solum coram Deo, sed etiam coram
hominibus. Misimus autem cum illis et fra- 22
trem nostrum, quem probavimus in multis
saepe solicitum esse: nunc autem multo solici-
tiorem, confidentia multa in vos, ¹ sive pro 23
Tito, qui est socius meus, et in vos adiutor,
sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloria
Christi. Ostensionem ergo, quae est charitatis 24

---

[12] Prov 3, 27—28. Mc 12, 43 | [14] 9, 12 | [15] Ex 16, 18 | [19] Gal 2, 10 | [21] Prov 3, 4 (LXX) | [23] 7, 13; 12, 18. Rm 16, 7 | [24] 7, 14.

vestrae, et nostrae gloriae pro vobis, in illos
9 ostendite in faciem Ecclesiarum. Nam de
ministerio, quod fit in sanctos ex abundanti
2 est mihi scribere vobis. Scio enim promptum
animum vestrum: pro quo de vobis glorior
apud Macedones. Quoniam et Achaia parata
est ab anno praeterito, et vestra aemulatio
3 provocavit plurimos. Misi autem fratres: ut
ne quod gloriamur de vobis, evacuetur in hac
parte, ut (quemadmodum dixi) parati sitis:
4 ne cum venerint Macedones mecum, et inve-
nerint vos imparatos, erubescamus nos (ut
5 non dicamus vos) in hac substantia. Ne-
cessarium ergo existimavi rogare fratres, ut
praeveniant ad vos, et praeparent repro-
missam benedictionem hanc paratam esse sic,
quasi benedictionem, non tamquam avaritiam.
6 Hoc autem dico: Qui parce seminat, parce
et metet: et qui seminat in benedictionibus,
7 de benedictionibus et metet. Unusquisque
prout destinavit in corde suo, non ex tristitia,
aut ex necessitate: hilarem enim datorem
8 diligit Deus. Potens est autem Deus omnem
gratiam abundare facere in vobis: ut in omni-
bus semper omnem sufficientiam habentes,
Ps 111,9. 9 abundetis in omne opus bonum, [1] sicut scrip-
tum est: Dispersit, dedit pauperibus: iustitia
10 eius manet in saeculum saeculi. Qui autem
administrat semen seminanti: et panem ad
manducandum praestabit, et multiplicabit
semen vestrum, et augebit incrementa frugum

---

9 [1] 8, 4. 20.
[2] 8, 19.
[3] 8, 24
[6] Prov 11, 24; 19, 17.
[7] Rm 12, 8. Prov 22, 8 (LXX). 1 Par 29, 17.
[10] Is 55, 10. Os 10, 12.

ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐ-
τοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.
Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους 9
περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· οἶδα γὰρ τὴν 2
προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακε-
δόσιν ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι,
καὶ ὁ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ἔπεμψα 3
δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ
ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα
καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, μή πως 4
ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν
ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς,
ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ.
ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελ- 5
φοὺς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκατάρ-
τίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν,
ταύτην ἑτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ
ὡς πλεονεξίαν. Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδο- 6
μένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων
ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος 7
καθὼς προῄρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ
ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός.
δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς 8
ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν
ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν,
καθὼς γέγραπται· »ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς 9 Ps 111,9.
πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν
αἰῶνα.« ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπεί- 10
ροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πλη-
θυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα

---

24 ενδεικνυμενοι BD*E*FG 17 | **9,2** *ο*] το ℵB 17, + εξ DEFGKL al. sy^{h} | *3* om. το υπερ υμων FgrG 45 | *4* λεγω C*DEFG Ambrosiast Aug | fin.] + της καυχησεως EKLP al. sy | *5* om. υμων D*e vg | om. και 2ο ℵ*FG lat syp | *6* om. και 3ο DgrE | *7* προαιρειται DEKL al. | *8* om. παντοτε FgrG 7 | *9* fin.] + του αιωνος FGK al. aeth | *10* σπερμ.] σπορον BD*FG 80 | χορηγησαι . . . πληθυναι . . . αυξησαι FgrGgrKL al.

11 τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι
εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν
12 εὐχαριστίαν τῷ θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λει-
τουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦ-
σα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισ-
13 σεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· διὰ
τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες
τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν
εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἁπλότητι τῆς
14 κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν
δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν
15 ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. Χάρις
τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ
τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς
κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ
2 θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆ-
σαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας
τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περι-
3 πατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ
4 σάρκα στρατευόμεθα, τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατιᾶς
ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς
καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦν-
5 τες [1] καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώ-
σεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα
6 εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ
ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πλη-
7 ρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέ-
πετε. εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο
λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς
8 Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς. ἐάν τε γὰρ περισ-
σότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν,
ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς
9 καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, [1] ἵνα μὴ

---

11 inc. ινα εν παντι FG lat | ευχαρ. θεου B | *12* θεω] χριστω και B (46) | **10**,*7* δοκει πεποιθεναι B, χριστ. 1°] + δουλος D*E*FG Ambrosiast | εφ] αφ CDEFGKP al. | ὃ κυρ.] + ημων EFGKL al.

iustitiae vestrae: ut in omnibus locupletati 11
abundetis in omnem simplicitatem, quae
operatur per nos gratiarum actionem Deo.
Quoniam ministerium huius officii non solum 12
supplet ea, quae desunt sanctis, sed etiam
abundat per multas gratiarum actiones in
Domino, per probationem ministerii huius, 13
glorificantes Deum in obedientia confessionis
vestrae, in Evangelium Christi, et simplicitate
communicationis in illos, et in omnes, | et in 14
ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium
vos propter eminentem gratiam Dei in vobis.
Gratias Deo super inenarrabili dono eius. 15

Ipse autem ego Paulus obsecro vos per 10
mansuetudinem, et modestiam Christi, qui in
facie quidem humilis sum inter vos, absens
autem confido in vobis. Rogo autem vos ne 2
praesens audeam per eam confidentiam, qua
existimor audere in quosdam, qui arbitrantur
nos tamquam secundum carnem ambulemus.
In carne enim ambulantes, non secundum 3
carnem militamus. Nam arma militiae nostrae 4
non carnalia sunt, sed potentia Deo ad de-
structionem munitionum, consilia destruentes,
et omnem altitudinem extollentem se adver- 5
sus scientiam Dei, et in captivitatem redigen-
tes omnem intellectum in obsequium Christi,
et in promptu habentes ulcisci omnem inobe- 6
dientiam, cum impleta fuerit vestra obedientia.
| Quae secundum faciem sunt, videte. Si quis 7
confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet ite-
rum apud se: quia sicut ipse Christi est, ita
et nos. Nam, et si amplius aliquid gloriatus 8
fuero de potestate nostra, quam dedit nobis
Dominus in aedificationem, et non in destruc-
tionem vestram: non erubescam. Ut autem non 9

[11] 1, 11; 4, 15 | [12] 8, 14 | 10 [1] 1 Cor 2, 3. Gal 5, 2 | [2] 10, 11. 1 Cor 4, 21 | [4] 13, 10. Eph 6, 13—17 | [6] 2, 9 | [8] 12, 6; 13, 10. 1 Cor 5, 4—5.

existimer tamquam terrere vos per epistolas:
10 quoniam quidem epistolae, inquiunt, graves
sunt et fortes: praesentia autem corporis
11 infirma, et sermo contemptibilis: hoc cogitet
qui eiusmodi est, quia quales sumus verbo per
epistolas absentes, tales et praesentes in facto.
12 Non enim audemus inserere, aut comparare
nos quibusdam, qui seipsos commendant: sed
ipsi in nobis nosmetipsos metientes, et com-
13 parantes nosmetipsos nobis. Nos autem non
in immensum gloriabimur, sed secundum
mensuram regulae, qua mensus est nobis Deus,
14 mensuram pertingendi usque ad vos. Non
enim quasi non pertingentes ad vos, super-
extendimus nos: usque ad vos enim perveni-
15 mus in Evangelio Christi. non in immensum
gloriantes in alienis laboribus: spem autem
habentes crescentis fidei vestrae, in vobis
magnificari secundum regulam nostram in
16 abundantiam, | etiam in illa, quae ultra vos
sunt, evangelizare, non in aliena regula in
Jr 9,22.23. 17 iis quae praeparata sunt gloriari. Qui autem
18 gloriatur, in Domino glorietur. Non enim
qui seipsum commendat, ille probatus est:
sed quem Deus commendat.

11 Utinam sustineretis modicum quid insi-
2 pientiae meae, sed et supportate me: Aemulor
enim vos Dei aemulatione. Despondi enim
vos uni viro virginem castam exhibere
3 Christo. Timeo autem ne sicut serpens
Hevam seduxit astutia sua, ita cor-
rumpantur sensus vestri, et excidant a

---

[10] 10, 1 | [11] 13, 2. 10 | [12] 3, 1; 5, 12 | [13] Rm 12, 3 | [15] Rm 15, 20 | [16] Act 19, 21 | [17] Jr 9, 22—23. 1 Cor 1, 31 | [18] 1 Cor 4, 5 | **11** [2] Eph 5, 26—27 | [3] Gen 3, 4. 13.

δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν.
ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, 10
ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λό-
γος ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, 11
ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες,
τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολ- 12
μῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισιν τῶν
ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς
ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα 13
καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος
οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι
καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς 14
ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν
ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ· οὐκ 15
εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις,
ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως
ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα
ἡμῶν εἰς περισσείαν, εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν 16
εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ
ἕτοιμα καυχήσασθαι. »Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν 17 Jr 9,22.23.
κυρίῳ καυχάσθω·« οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστά- 18
νων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος
συνίστησιν.

Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· 11
ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ 2
ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον
ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι δὲ μή 3
πως, ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν ἐν τῇ πανουρ-
γίᾳ αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς

---

9 δοξωμεν . . . εκφοβουντες DE(Fgr G) | *10* φασιν Bf𝔎 vg sy. | *12* τολμω B | εγκρ.] + εαυτους D* ℭ | *12. 13* om. ου συνιασ. ημ. δε D*FG | *13* εις το αμετρον D*FG lat | καυχωμενοι FG | θεος] κυριος DE. *14* inc. ως γαρ μη εφικ. B 114. 116 | *18* συνιστων KL al. | **11**,*1* ωφελον EFGKL al. | μου . . . τι αφρ.] της αφροσυνης μου FG, μου . . . τη αφροσυνη KLP al. *2* χρ.] θεω 37 | *3* μηποτε FG | ουτω φθαρη EKLM al. vg sy

ἁπλότητος καὶ τῆς ἁγνότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν.
4 εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει
ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε
ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέ-
5 ξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε. λογίζομαι γὰρ μηδὲν
6 ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ
καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ'
7 ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. Ἢ
ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς
ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον
8 εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα
9 λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ
παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρ-
κησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσαν-
επλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακε-
δονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα
10 καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι
ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς
11 κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ
12 ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω,
ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν,
ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς.
13 οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι,
μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ.
14 καὶ οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχη-
15 ματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα οὖν εἰ
καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς
διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ
τὰ ἔργα αὐτῶν.
16 Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ
δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ
17 μικρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον

3 > αγνοτ. . . . απλοτ. D*E, om. κ. τ. αγνοτ. KLMP al. f vg sy | 4 ιησ.] χριστον FG 4 vg arm | ανεχεσθε BD* 17 | 6 φανερωθεντες EKLP al. sy | om. εν πασιν FG Ambrosiast vg | 7 εαυτον DEFGLP al. | 13 inc. ου γαρ FgrGgr | 14 θαυμαστον EKLM al. | ως αγγελος D* e Lucif al. | 15 om. ουν D* e Lucif syp | 17 κυρ.] ανθρωπον 37, θεον 114 f Ambrosiast Aug

simplicitate, quae est in Christo. Nam si is, 4
qui venit, alium Christum praedicat, quem
non praedicavimus, aut alium spiritum acci-
pitis, quem non accepistis: aut aliud Evan-
gelium, quod non recepistis: recte pateremini.
Existimo enim nihil me minus fecisse a magnis 5
Apostolis. Nam etsi imperitus sermone, sed 6
non scientia, in omnibus autem manifestati
sumus vobis. Aut numquid peccatum feci, 7
me ipsum humilians, ut vos exaltemini? quo-
niam gratis Evangelium Dei evangelizavi
vobis? Alias Ecclesias expoliavi, accipiens 8
stipendium ad ministerium vestrum. Et cum 9
essem apud vos, et egerem; nulli onerosus
fui: nam quod mihi deerat, suppleverunt fra-
tres, qui venerunt a Macedonia: et in omni-
bus sine onere me vobis servavi, et servabo.
Est veritas Christi in me, quoniam haec glo- 10
riatio non infringetur in me in regionibus
Achaiae. ¹ Quare? quia non diligo vos? Deus 11
scit. Quod autem facio, et faciam: ut am- 12
putem occasionem eorum, qui volunt occa-
sionem, ut in quo gloriantur, inveniantur sicut
et nos. Nam eiusmodi pseudoapostoli, sunt 13
operarii subdoli, transfigurantes se in apo-
stolos Christi. Et non mirum: ipse enim 14
satanas transfigurat se in angelum lucis. non 15
est ergo magnum, si ministri eius transfigu-
rentur velut ministri iustitiae: quorum finis
erit secundum opera ipsorum.

Iterum dico, (ne quis me putet in- 16
sipientem esse, alioquin velut insipien-
tem accipite me, ut et ego modicum
quid glorier) ¹ quod loquor, non loquor 17

[4] Gen 1, 8—9 | [5] 12, 11. 1 Cor 15, 10. Gal 2, 6. 9 | [6] 1 Cor 2, 1—2. 13. Eph 3, 4 | [7] 1 Cor 9, 12. 18 | [8] Phil 4, 10. 15 | [9] 12, 13. 1 Thess 2, 7 | [10] 1 Cor 9, 15 | [13] 2, 17. Phil 3, 2 | [16] 12, 6.

secundum Deum, sed quasi in insipientia,
18 in hac substantia gloriae. Quoniam multi
gloriantur secundum carnem: et ego gloriabor.
19 Libenter enim suffertis insipientes: cum sitis
20 ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in
servitutem rediget, si quis devorat, si quis
accipit, si quis extollitur, si quis in faciem
21 vos caedit. Secundum ignobilitatem dico,
quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. In
quo quis audet (in insipientia dico) audeo et
22 ego: [1] Hebraei sunt, et ego: Israelitae sunt, et
23 ego: Semen Abrahae sunt, et ego: [1] Ministri
Christi sunt, (ut minus sapiens dico) plus ego:
in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus
24 frequenter. A Iudaeis quinquies, quadragenas,
25 una minus, accepi. Ter virgis caesus sum,
semel lapidatus sum, ter naufragium feci,
26 nocte et die in profundo maris fui, [1] in itineribus saepe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus
periculis in civitate, periculis in solitudine,
periculis in mari, periculis in falsis fratribus:
27 in labore, et aerumna, in vigiliis multis, in
fame, et siti, in ieiuniis multis, in frigore, et
28 nuditate, [1] praeter illa, quae extrinsecus sunt,
instantia mea quotidiana, solicitudo omnium
29 Ecclesiarum. Quis infirmatur, et ego non
infirmor? quis scandalizatur, et ego non
30 uror? Si gloriari oportet: quae infirmita-
31 tis meae sunt, gloriabor. Deus et Pater
Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in saecula, scit quòd non mentior.
32 Damasci praepositus Gentis Aretae regis,

---

[22] Phil 3, 5 | [23] 1 Cor 15, 10 | [24] Deut 25, 3 | [25] Act 14, 19; 16, 22 | [26] Act 20, 3 | [27] 6, 5. 1 Thess 2, 9 | [28] Act 20, 18—21 | [29] 1 Cor 9, 22 | [30] 12, 5 | [31] 1, 23 | [32] Mt 10, 23.

λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
στάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται 18
κατὰ [τὴν] σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως 19
γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες·
ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις 20
κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ
τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ἀτιμίαν 21
λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν. ἐν ᾧ δ' ἂν
τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ.
[1] Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραηλῖταί εἰσιν; κἀγώ. 22
σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. [1] διάκονοι Χριστοῦ 23
εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις
περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν
πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις.
ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν 24
ἔλαβον,[1] τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς 25
ἐνανάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·
ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κιν- 26
δύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις
ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ,
κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλ-
φοις, [1] ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολ- 27
λάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις,
ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ 28
ἐπίστασίς μοι ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν
τῶν ἐκκλησιῶν. τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; 29
τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; [1] εἰ 30
καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι.
ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ 31
ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.
ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως 32

---

21 ησθενηκαμεν ℵB 17 al., + εν τουτω τω μερει DE Ambrosiast | *23* > πληγ. περισσ. εν φυλ. v. ℵ* FgrG Hil | πολλοις Dgr | *26* πολλοις D e syp | *27* om. εν 1° ℵ* BDEFG | πολλαις (bis) D* e f vg syp | *28* επισυστασις KLMP al. | *31* θεος] + του ισραηλ D*E | κυρ.] + ημων DEMP al. vg syp | ιησ. χριστου DEKLMP al. vg syp

ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν πιάσαι με
33 θέλων, καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην
διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐ-
12 τοῦ. Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μέν,
ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυ-
2 ρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκα-
τεσσάρων, — εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς
τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, — ἁρπα-
3 γέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα
τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον — εἴτε ἐν σώματι εἴτε
χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, —
4 ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν
ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.
5 ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυ-
τοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις
6 μου. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι
ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις
εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει
7 ἐξ ἐμοῦ | καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων.
διὸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ
σαρκί, ἄγγελος σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ
8 ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον
9 παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. καὶ εἴρηκέν
μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις
[μου] ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. Ἥδιστα οὖν
μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα
10 ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ
εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις,
ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ·
ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

---

32 om. θελων BD* f vg syp | *33* om. εν σαργ. FgrGgr | **12**,*1* inc. ει καυχ. 39 f Ambrosiast vg | δει] δη KM al. | ου συμφερει μοι EKL al. d syh | *3* χωρ.] εκτος ℵEFGKLMP al. | om. ουκ οιδα B | *5* om. μου BD* 17 al. sy | *6* ακουει] + τι D*E*KLP al. f syh | *7* om. διο DEKLP al. vg sy | σατανα ℵ*A*BD*FG al. lat | om. ινα μη υπεραιρ. 2° ℵ*ADEFG 17 vg | *9* δυν.] + μου EKLP al. | τελειουται EKLP al. | om. μου 3° B 67. 71 syh

custodiebat civitatem Damascenorum ut me
comprehenderet: et per fenestram in sporta 33
dimissus sum per murum, et sic effugi manus
eius. Si gloriari oportet (non expedit quidem:) 12
veniam autem ad visiones, et revelationes
Domini. Scio hominem in Christo ante annos 2
quattuordecim, sive in corpore nescio, sive
extra corpus nescio, Deus scit, raptum huius-
modi usque ad tertium caelum. Et scio huius- 3
modi hominem sive in corpore, sive extra
corpus nescio, Deus scit: quoniam raptus est 4
in Paradisum: et audivit arcana verba, quae
non licet homini loqui. Pro huiusmodi glo- 5
riabor: pro me autem nihil gloriabor nisi in
infirmitatibus meis. Nam, et si voluero glo- 6
riari, non ero insipiens: veritatem enim dicam:
parco autem, ne quis me existimet supra id,
quod videt in me, aut aliquid audit ex me.
Et ne magnitudo revelationum extollat me, 7
datus est mihi stimulus carnis meae angelus
satanae, qui me colaphizet. Propter quod ter 8
Dominum rogavi ut discederet a me: et dixit 9
mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in
infirmitate perficitur. Libenter igitur gloria-
bor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me
virtus Christi. Propter quod placeo mihi in 10
infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessi-
tatibus, in persequutionibus, in angustiis pro
Christo: Cum enim infirmor, tunc potens sum.

---

33 Act 9, 24—25.
12 4 L 23, 43. Apoc 2, 7.
5 11, 30.
6 10, 8; 11, 16.
7 Job 2, 6.
9 L 1, 35. Deut 4, 26 (LXX).
10 Phil 4, 13.

11 Factus sum insipiens, vos me coegistis.
Ego enim a vobis debui commendari: nihil
enim minus fui ab iis, qui sunt supra modum
12 Apostoli: tametsi nihil sum: [1] signa tamen
Apostolatus mei facta sunt super vos in
omni patientia, in signis, et prodigiis, et vir-
13 tutibus. Quid est enim, quod minus habu-
istis prae ceteris Ecclesiis, nisi quòd ego ipse
non gravavi vos? Donate mihi hanc iniu-
14 riam. Ecce tertiò hoc paratus sum venire
ad vos: et non ero gravis vobis. Non enim
quaero quae vestra sunt, sed vos. Nec enim
debent filii parentibus thesaurizare, sed paren-
15 tes filiis. Ego autem libentissime impendam,
et superimpendar ipse pro animabus vestris:
16 licet plus vos diligens, minus diligar. Sed esto:
ego vos non gravavi: sed cum essem astutus,
17 dolo vos cepi. Numquid per aliquem eorum,
18 quos misi ad vos, circumveni vos? Rogavi
Titum, et misi cum illo fratrem. Numquid
Titus vos circumvenit? nonne eodem spiritu
19 ambulavimus? nonne iisdem vestigiis? [1] Olim
putatis quòd excusemus nos apud vos? Coram
Deo in Christo loquimur: omnia autem charis-
20 simi propter aedificationem vestram. Timeo
enim ne forte cum venero, non quales volo,
inveniam vos: et ego inveniar a vobis, qualem
non vultis: ne forte contentiones, aemula-
tiones, animositates, dissensiones, detractiones,
susurrationes, inflationes, seditiones sint inter
21 vos: ne iterum cum venero, humiliet me Deus

---

11 11, 5.
12 Rm 15, 19. Heb 2, 4.
13 11, 9.
14 13, 1.
15 Phil 2, 17.
18 8, 6. 16—18.
20 10, 2. 1 Cor 4, 6.
21 2, 1; 13, 2.

Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ 11
γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν
εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη 12
ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις τε καὶ τέρασιν
καὶ δυνάμεσιν. τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ 13
τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ
κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν
ταύτην. Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν 14
πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ
τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα
τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς
τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανη- 15
θήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ [καὶ] περισ-
σοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν ἧσσον ἀγαπῶμαι; Ἔστω 16
δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων
πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπ- 17
έσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς;
παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· 18
μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ
πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνε-
σιν; Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. 19
κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ
πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.
φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω 20
εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε,
μή πως ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, κατα-
λαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι·
μὴ πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με ὁ θεός 21

---

11 αφρ.] + καυχωμενος LP al. sy | *13* ησσωθητε ℵ*BD* (17) | αδικ.] αμαρτιαν FG | *14* om. τουτο KLP al. | *15* δαπ] + και εκδαπανησω D*E Ambrosiast | om. και 2° ℵ* ABFG 17 | υμ. αγαπω ℵ* A 17 | *16* ου κατεναρκησα υμων ℵFG al. | *17* om. δι αυτ. FG vg | *19* inc. παλιν δοκ. DEKLP al. sy | κατενωπιον του θεου DEKLP al. | om. εν χριστ. de | αγαπ.] αδελφοι P 73 | *20* ερεις BDEFGKLP al. lat sy^{h} | ζηλοι ℵEKLP al. lat sy^{h} | *21* ελθοντα με KL al.

μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.
Dt 19,15. 13 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· «ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν
2 ῥῆμα.» προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν
3 οὐ φείσομαι, ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ
4 ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα
5 σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς
6 Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε.
7 ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν
8 ἀδόκιμοι. εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς
9 δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ
10 τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.
Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.
11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ

13,1 ερχ.] ετοιμως εχω ελθειν A syp | υμας] + ινα ℵ* 33 g sy | 2 om. ως D* e syʰ | νυν] + γραφω EKLP al. sy | 4 γαρ 1°] + ει AEL al. f vg sy | εν] συν ℵAFG syp | ζησομεν ℵABD* al. | συν] εν D* 17 e(g) | om. εις υμας BE arm | 5 om. εαυτ. δοκιμ. A | > χριστ. ιησ. ℵAFGP al. vg arm | om εστιν BD* 17 al. | 7 ευχομαι EKL al. syp|

apud vos, et lugeam multos ex iis, qui ante peccaverunt, et non egerunt poenitentiam super immunditia, et fornicatione, et impudicitia, quam gesserunt. Ecce tertiò hoc venio 13 Dt 19,15.
ad vos: In ore duorum, vel trium testium stabit omne verbum. Praedixi, et praedico, ut 2
praesens, et nunc absens iis, qui ante peccaverunt, et ceteris omnibus, quoniam si venero iterum, non parcam. An experimentum quae- 3
ritis eius, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non infirmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed vivit 4
ex virtute Dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed vivemus cum eo ex virtute Dei in vobis. Vosmetipsos tentate si estis in fide: 5
ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Iesus in vobis est? nisi forte reprobi estis. Spero autem quòd 6
cognoscetis, quia nos non sumus reprobi. Oramus autem Deum ut nihil mali faciatis, 7
non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis: nos autem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid ad- 8
versus veritatem, sed pro veritate. Gaudemus 9
enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc et oramus vestram consummationem. Ideo haec absens scribo, ut 10
non praesens durius agam secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in aedificationem, et non in destructionem.

De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, 11
exhortamini, idem sapite, pacem habete, et

13 [1] Mt 18, 16. 1 Tim 5, 19.
[3] Rm 15, 18.
[4] Phil 2, 7—8.
[5] 1 Cor 11, 28.
[8] 1 Cor 13, 6.
[10] 2, 3; 10, 4. 8, 11.
[11] Phil 4, 4. Rm 15, 33.

12 Deus pacis, et dilectionis erit vobiscum. Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos omnes sancti.

13 Gratia Domini nostri Iesu Christi, et charitas Dei, et communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

---

[12] 1 Cor 16, 20.

θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
12 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. Ἀσπά- 12
ζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.
13 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ 13
ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

13 om. χριστ. B | fin.] + αμην DEKP·al. vg

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

1 *Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων οὐδὲ*
δι᾽ ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ
2 *πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ*
σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
3 *Γαλατίας· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πα-*
4 *τρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόν-*
τος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως
ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος
πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς
5 *ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·*
ἀμήν.
6 *Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ*
τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον
7 *εὐαγγέλιον, [1] ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν*
οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι
8 *τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς*
ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ᾽
9 *ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς προ-*
ειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς
εὐαγγελίζεται παρ᾽ ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
10 *Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ*
ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις
11 *ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. γνωρίζω*
γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελι-

1,3 ⟩ *και κυριου ημων* BDEFGKL al. vg sy | *4 υπερ*] *περι* ℵ*ADEFGKLP al | *6 θαυμ.*] + *δε* FgrG | om. *ουτως* FgrGgr al. | *ιησου χριστου* DE al. syh, om. *χρ.* Marcion FgrG Tert Cypr al. | *8* om. *υμιν* ℵFgrG Tert Cypr al. | *9 προειρηκα* ℵ* 3 al. | *10 ει*] + *γαρ* EKLP al. sy | *11 γαρ*] *δε* ℵ*AEgrKLP al. sy

EPISTOLA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD GALATAS.

Paulus Apostolus non ab hominibus, 1
neque per hominem, sed per Iesum Christum,
et Deum Patrem, qui suscitavit eum a mor-
tuis: et qui mecum sunt omnes fratres, Ec- 2
clesiis Galatiae. Gratia vobis, et pax a Deo 3
Patre, et Domino nostro Iesu Christo, [1] qui 4
dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eri-
peret nos de praesenti saeculo nequam, se-
cundum voluntatem Dei et Patris nostri, cui 5
est gloria in saecula saeculorum: Amen.

Miror quòd sic tam cito transferimini ab 6
eo, qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud
Evangelium: quod non est aliud, nisi sunt 7
aliqui, qui vos conturbant, et volunt convertere
Evangelium Christi. Sed licet nos, aut Ange- 8
lus de caelo evangelizet vobis praeterquàm
quod evangelizavimus vobis, anathema sit.
Sicut praediximus, et nunc iterum dico: Si 9
quis vobis evangelizaverit praeter id, quod
accepistis, anathema sit.

Modo enim hominibus suadeo, an Deo? An 10
quaero hominibus placere? Si adhuc hominibus
placerem, Christi servus non essem. Notumenim 11
vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangeliza-

---

1 [1] 1, 11—12 | [3] Rm 1, 7 | [4] 2, 20. Mt 26, 42. 1 Tim 2, 6. Tit 2, 14. 1 J 5, 19. Act 2, 40. Heb 10, 9—10 | [7] Act 15, 1. 24 | [8] 1 Cor 16, 22. 2 Cor 11, 4 | [9] 5, 3 | [10] 1 Thess 2, 4.

tum est a me, quia non est secundum homi-
12 nem: neque enim ego ab homine accepi illud,
neque didici, sed per revelationem Iesu
13 Christi. Audistis enim conversationem meam
aliquando in Iudaismo: quoniam supra mo-
dum persequebar Ecclesiam Dei, et expu-
14 gnabam illam, et proficiebam in Iudaismo
supra multos coaetaneos meos in genere meo,
abundantius aemulator existens paternarum
15 mearum traditionum. Cum autem placuit ei,
qui me segregavit ex utero matris meae, et
16 vocavit per gratiam suam, ut revelaret Filium
suum in me, ut evangelizarem illum in
Gentibus: continuo non acquievi carni et
17 sanguini, neque veni Ierosolymam ad ante-
cessores meos Apostolos: sed abii in Ara-
biam: et iterum reversus sum Damascum:
18 deinde post annos tres veni Ierosolymam
videre Petrum, et mansi apud eum diebus
19 quindecim: alium autem Apostolorum vidi
20 neminem, nisi Iacobum fratrem Domini. Quae
autem scribo vobis, ecce coram Deo quia non
21 mentior. Deinde veni in partes Syriae, et Ci-
22 liciae. Eram autem ignotus facie Ecclesiis Iu-
23 daeae, quae erant in Christo: tantùm autem
auditum habebant: Quoniam qui persequeba-
tur nos aliquando, nunc evangelizat fidem,
24 quam aliquando expugnabat: et in me clarifi-
2 cabant Deum. Deinde post annos quattuorde-
cim, iterum ascendi Ierosolymam cum Barna-
2 ba, assumpto et Tito. Ascendi autem secun-
dum revelationem: et contuli cum illis Evange-
lium, quod praedico in Gentibus, seorsum
autem iis, qui videbantur aliquid
esse: ne forte in vacuum currerem, aut
3 cucurrissem. Sed neque Titus, qui me-

---

[13] Act 9, 21; 26, 4—20 | [14] Act 22, 3 | [15] Rm 1, 1. Jr 1, 5. Is 49, 1. Act 13, 2 | [16] 2, 7. Mt 11, 27; 16, 17 | [18] Act 9, 26 | [19] Mt 13, 55 | [21] Act 9, 30 | [22] 1 Thess 2, 14 | [23] 1, 13. Act 9, 21 | **2** [1] Act 15, 2 | [2] 2, 6. 9 | [3] Act 16, 3.

σθὲν ὑπ᾽ ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ 12
γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε
ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι᾽ ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε 13
ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐδίωκον
τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ 14
προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς
συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως
ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παρα-
δόσεων. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας 15
με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς
χάριτος αὐτοῦ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν 16
ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ 17
ἀνῆλθον εἰς Ἰεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ
ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ
πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ 18
τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἰεροσόλυμα ἱστορῆσαι
Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκα-
πέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ 19
μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ἃ δὲ 20
γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύ-
δομαι. ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας 21
καὶ τῆς Κιλικίας. ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσ- 22
ώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν
Χριστῷ. μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώ- 23
κων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν
ἣν ποτε ἐπόρθει, καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. 24
Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς 2
Ἰεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ
Τίτον· ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀν- 2
εθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς
ἔθνεσιν, κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς
κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ἀλλ᾽ οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν 3

12 ουτε] ουδε ℵ A D* F G P al. | *13* εποροθ.] επολεμουν F G | *15* om. ο θεος B F G al. vg sy | *17* ανηλθ.] απηλθον B D E F G al. syp | *18* κηφ.] πετρον D E F G K L P al. lat syh | *23* εποροθ.] επολεμει F G

4 ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· διὰ
δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες
παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν
ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς κατα-
5 δουλώσουσιν· οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ
ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ
6 πρὸς ὑμᾶς. ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, —
ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον
θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει — ἐμοὶ γὰρ οἱ
7 δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ἀλλὰ τοὐναντίον
ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς
8 ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ὁ
γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περι-
9 τομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, καὶ γνόντες
τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κη-
φᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι,
δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας,
ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περι-
10 τομήν· μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,
11 ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ
ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον
12 αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν
ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ
ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περι-
13 τομῆς. καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ
Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν
14 τῇ ὑποκρίσει. ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοπο-
δοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον
τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος
ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς
15 τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς φύσει

2,4 ινα] + μη FgrG | 5 om. οις ουδε L* e Vict Ambrosiast Pelag, om. οις Marcion syp | διαμενη AFG al. | 9 > πετρος και ιακωβος DEFG, om. και κηφ. A | 11 πετρος DEFGKL al. syh | 12 ηλθεν ℵBD*FG al. | 13 om. και 2° Bf vg, ιουδ.] + παντες ℵ* | 14 πετρω DEFGKLP al. syh | πως] τι KL al.

cum erat, cum esset Gentilis, compulsus est
circumcidi: sed propter subintroductos falsos 4
fratres, qui subintroierunt explorare liber-
tatem nostram, quam habemus in Christo Iesu,
ut nos in servitutem redigerent. Quibus neque 5
ad horam cessimus subiectione, ut veritas
Evangelii permaneat apud vos: ab iis autem, 6
qui videbantur esse aliquid, (quales aliquando
fuerint, nihil mea interest. Deus personam
hominis non accipit) mihi enim qui videban-
tur esse aliquid, nihil contulerunt. Sed econ- 7
tra cum vidissent quòd creditum est mihi
Evangelium praeputii, sicut et Petro circum-
cisionis: (qui enim operatus est Petro in Apo- 8
stolatum circumcisionis, operatus est et mihi
inter Gentes) et cum cognovissent gratiam, 9
quae data est mihi, Iacobus, et Cephas, et
Ioannes, qui videbantur columnae esse, dex-
tras dederunt mihi, et Barnabae societatis:
ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisio-
nem: tantum ut pauperum memores essemus, 10
quòd etiam solicitus fui hoc ipsum facere.
Cum autem venisset Cephas Antiochiam: in 11
faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat.
Prius enim quàm venirent quidam a Iacobo, 12
cum Gentibus edebat: cum autem venissent,
subtrahebat, et segregabat se timens eos,
qui ex circumcisione erant. Et simulationi 13
eius consenserunt ceteri Iudaei, ita ut et
Barnabas duceretur ab eis in illam simu-
lationem. Sed cum vidissem quòd non recte 14
ambularent ad veritatem Evangelii, dixi
Cephae coram omnibus: Si tu, cum Iudaeus
sis, gentiliter vivis, et non Iudaice: quo-
modo Gentes cogis Iudaizare? Nos natura 15

[4] Act 15, 1. 24 | [5] 3, 1 | [6] Sir 35, 16. Deut 10, 17 | [7] 1, 16. Act 9, 15; 15, 12; 22, 21 | [9] J 1, 42 | [10] Act 11, 30; 12, 25 | [12] L 15, 2. Act 11, 3. Prov 29, 25.

16 Iudaei, et non ex Gentibus peccatores. Scientes autem quòd non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi: et nos in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex fide Christi, et non ex operibus legis: propter quod ex operibus legis non iustificabitur om-
17 nis caro. Quòd si quaerentes iustificari in Christo, inventi sumus et ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit.
18 Si enim quae destruxi, iterum haec aedifico:
19 praevaricatorem me constituo. Ego enim per legem, legi mortuus sum, ut Deo vivam:
20 Christo confixus sum cruci. Vivo autem, iam non ego: vivit vero in me Christus. Quòd autem nunc vivo in carne: in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro
21 me. | Non abiicio gratiam Dei. Si enim per legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.

3 O insensati Galatae, quis vos fascinavit non obedire veritati, ante quorum oculos Iesus Christus praescriptus est, in vobis crucifixus?
2 Hoc solum a vobis volo discere: Ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei?
3 Sic stulti estis, ut cum spiritu coeperitis, nunc
4 carne consummemini? Tanta passi estis sine
5 causa? si tamen sine causa. Qui ergo tribuit vobis Spiritum, et operatur virtutes in vobis:
Gn 15,6. 6 ex operibus legis, an ex auditu fidei? Sicut scriptum est: Abraham credidit Deo, et reputatum est illi ad iustitiam.
7 Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ii sunt filii
Gn 12,3; 18,18. 8 Abrahae. Providens autem Scriptura quia ex

---

16 Act 15, 10. 11. Rm 3, 20. 28; 4, 5; 11, 6. Eph 2, 8. Ps 142, 2. Gen 6, 12.
19 Rm 7, 6. 11—12.
20 1. 4. J 13, 1; 17, 23. 1 J 3, 16.
3 8 Act 3, 25.

Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, εἰδότες 16
δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου
ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς
εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιω-
θῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων
νόμου, διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται
πᾶσα σάρξ. εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν 17
Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα
Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. εἰ 18
γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παρα-
βάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω. ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου 19
νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ συν-
εσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ 20
Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ
παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ 21
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιο-
σύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

3 ¹Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς 3
κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη
ἐσταυρωμένος; τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' 2
ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ
ἀκοῆς πίστεως; ¹οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξά- 3
μενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τοσαῦτα 4
ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. ὁ οὖν ἐπιχορη- 5
γῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν
ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;
καθὼς Ἀβραὰμ »ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογί- 6 Gn 15,6.
σθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.«

Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοί 7
εἰσιν Ἀβραάμ. προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ 8 Gn 12,3; 18,18

---

16 om. δε AKP al. sy | > πιστ. χριστ. ιησ. AB 17 Vict Aug | > εις ιησ. χριστ. B 17. 74 Aug sy | *20* τη του θεου και χριστου του αγ. B*DFG | εξαγορασαντος Marcion | *3,1* εβασκ.] + τη αληθεια μη πειθεσθαι CEKLP vg sy^{h} | προεγρ.] + εν υμιν DEFGKLP al. sy^{h} | *3* om. εναρξ.—επιτελεισθε K | *5* νομου] + το πνευμα ελαβετε A | *6* καθως] + γεγραπται FG vg | om. 3,6—8 Marcion

πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι »ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα
9 τὰ ἔθνη.« ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν
Dt 27,26. 10 τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου
εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι
»ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς
γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι
Hab 2,4. 11 αὐτά.« ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ
τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι »ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται·«
Lv 18,5. 12 ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' »ὁ ποιήσας
Dt 21,23. 13 αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς.« Χριστὸς ἡμᾶς ἐξ-
ηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος
ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται· »ἐπικατά-
14 ρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου,« ἵνα εἰς
τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύ-
15 ματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. Ἀδελφοί, κατὰ
ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην
Gn 12,7. 16 διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ
δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ
σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν,
ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· »καὶ τῷ σπέρ-
17 ματί σου,« ὅς ἐστιν Χριστός. τοῦτο δὲ λέγω·
διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ
μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νό-
μος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγε-
18 λίαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ
ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κε-
19 χάρισται ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παρα-
βάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρ-
μα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ
20 μεσίτου. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς

---

11 δηλον] + γεγραπται γαρ D*E syp(FG) | *12* αυτα] + ο ανθρωπος EKL al. syhm | εν αυτω FgrG | *14* > ιησ. χριστ. ℵB syp | επαγγ.] ευλογιαν DFgrGe al. | *16* om. δε D*FG lat | ος] ο DgrEgr, ου FgrG | *17* θεου] + εις χριστον DEFGKL al. sy | *19* παραβ.] πραξεων FgrG de Ambrosiast | στεθη D*FG al. lat

fide iustificat Gentes Deus, praenunciavit
Abrahae: Quia benedicentur in te omnes
Gentes. Igitur qui ex fide sunt, benedicentur 9
cum fideli Abraham. Quicumque enim ex 10 Dt 27,26.
operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim: Maledictus omnis, qui non
permanserit in omnibus, quae scripta sunt in
Libro legis ut faciat ea. Quoniam autem in 11 Hab 2,4.
lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum
est: quia iustus ex fide vivit. Lex autem 12 Lv 18,5.
non est ex fide, sed, Qui fecerit ea, vivet in
illis. Christus nos redemit de maledicto legis, 13 Dt 21,23.
factus pro nobis maledictum: quia scriptum
est: Maledictus omnis qui pendet in ligno:
ut in Gentibus benedictio Abrahae fieret in 14
Christo Iesu, ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem.

Fratres (secundum hominem dico) tamen 15 Gn 12,7.
hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat. Abrahae dictae sunt 16
promissiones, et semini eius. Non dicit: Et
seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno:
Et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem 17
dico, testamentum confirmatum a Deo:
quae post quadringentos et triginta annos facta est Lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem. Nam si ex lege here- 18
ditas, iam non ex promissione. Abrahae autem
per repromissionem donavit Deus. Quid 19
igitur lex? Propter transgressiones posita
est donec veniret semen, cui promiserat,
ordinata per angelos in manu mediatoris.
Mediator autem unius non est: Deus autem 20

---

[9] Rm 4, 16 | [10] Jc 2, 10 | [11] Rm 1, 17. Heb 10, 38 | [12] Rm 10, 5 | [13] Rm 8, 3. 2 Cor 5, 21 | [16] Gen 13, 15; 17, 7; 22, 18; 24, 7 | [17] Ex 12, 40 | [18] Rm 11, 6 | [19] Rm 5, 20. Act 7, 38. 53. Heb 2, 2. Deut 33, 2 (LXX).

21 unus est. Lex ergo adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quae posset
22 vivificare, vere ex lege esset iustitia. Sed conclusit scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.
23 Prius autem quàm veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem, quae
24 revelanda erat. Itaque lex paedagogus noster
25 fuit in Christo, ut ex fide iustificemur. At ubi venit fides, iam non sumus sub paedagogo.
26 Omnes enim filii Dei estis per fidem, quae
27 est in Christo Iesu. Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis.
28 Non est Iudaeus, neque Graecus: non est servus, neque liber: non est masculus, neque femina. Omnes enim vos unum estis in
29 Christo Iesu. Si autem vos Christi: ergo semen Abrahae estis, secundum promissionem
4 heredes. Dico autem: Quanto tempore heres parvulus est, nihil differt a servo, cum sit do-
2 minus omnium: sed sub tutoribus, et actoribus
3 est usque ad praefinitum tempus a patre: ita et nos cum essemus parvuli, sub elementis
4 mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum
5 ex muliere, factum sub lege, [1] ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum
6 reciperemus. Quoniam autem estis filii, misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra cla-
7 mantem: Abba, Pater. Itaque iam non est servus, sed filius: Quod si filius: et heres per Deum.

---

[21] Rm 8, 2—4 | [22] Rm 3, 9—19; 11, 32 | [23] 4, 3. 1 Pt 1, 5 | [25] Rm 10, 4 | [26] J 1, 12. Rm 8, 17 | [27] Rm 6, 3; 13, 14 | [28] Rm 10, 12. 1 Cor 12, 13 | [29] 3, 7. Rm 9, 7 | 4 [3] 3, 23; 5, 1. Col 2, 20 | [4] Eph 1, 10. Gen 3, 15 | [5] 3, 13. 26 | [6] Mc 14, 36. Rm 8, 15 | [7] 3, 29. Rm 8, 16—17.

εἷς ἐστιν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ 21
θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνά-
μενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἂν ἡ δι-
καιοσύνη· ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα 22
ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον 23
ἐφρουρούμεθα συγκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν
πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγω- 24
γὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι 25
ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ 26
ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι γὰρ 27
εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.
οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος 28
οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες
γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς 29
Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ᾽
ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. Λέγω δέ, ἐφ᾽ ὅσον 4
χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν δια- 2
φέρει δούλου κύριος πάντων ὤν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπι-
τρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προ- 3
θεσμίας τοῦ πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν
νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδου-
λωμένοι· ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, 4
ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον
ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς 5
ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπο-
λάβωμεν. Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς 6
τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν,
κρᾶζον· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος 7
ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.

21 om. *του θεου* B d e Vict Ambrosiast | *οντως εν νομω* B | *23 συγκεκλεισμενοι* C E L P al. *24 χριστ.*] + *ιησουν* D* E* F G Ambrosiast | *29 εστε*] + *και* Fgr G K L P al. sy | **4**,*1 δε*] + *αδελφοι* F G | *6 υιοι*] + *θεου* D E F G al. | om. *ο θεος* B | *κραζον*] *εν ω κραζομεν* Fgr G | *7* om. *ει* 1° Fgr G | *θεου*] + *δια χριστου* D E K L P al.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε
9 τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς· νῦν δὲ γνόντες θεόν,
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέ-
φετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
10 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; ἡμέρας παρα-
τηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς.
11 φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.
12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί,
13 δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· | οἴδατε δὲ
ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν
14 τὸ πρότερον, καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν τὸν ἐν τῇ
σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε,
ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν
15 Ἰησοῦν. | ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ
γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
16 ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν
17 γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς,
ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζη-
18 λοῦτε. καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε,
καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς,
19 | τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ
20 Χριστὸς ἐν ὑμῖν· ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς
ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι
ἐν ὑμῖν.
21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν
Gn 16,15. Gn 21,2.9. 22 νόμον οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ
δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα
23 ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης
κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
24 διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα·
αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους
25 Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. τὸ

---

8 om. *φυσει* Kde Vict Ambrosiast | *10* > *ενιαυτ. κ. καιρ.* DEFgrG Aug | *13* om. *δε* D*FgrGe al. | *14 υμων*] *μου* EKLP al. syh | *15 που*] *τις* DEKL al. syh | *16 ωστε*] + *εγω* D*E*FgrG Cypr | *17* fin.] + *ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα* D*EFG Vict Ambrosiast | *21 ακουετε*] *αναγινωσκετε* DEFG al. lat

Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, 8
qui natura non sunt dii, serviebatis. Nunc 9
autem cum cognoveritis Deum, immo cogniti
sitis a Deo: quomodo convertimini iterum ad
infirma, et egena elementa, quibus denuo ser-
vire vultis? Dies observatis, et menses, et 10
tempora, et annos. Timeo vos, ne forte sine 11
causa laboraverim in vobis.

Estote sicut ego, quia et ego sicut vos: 12
fratres obsecro vos: Nihil me laesistis. Scitis 13
autem quia per infirmitatem carnis evangeli-
zavi vobis iampridem: et tentationem vestram 14
in carne mea non sprevistis, neque respuistis:
sed sicut Angelum Dei excepistis me, sicut
Christum Iesum. Ubi est ergo beatitudo ve- 15
stra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia,
si fieri posset, oculos vestros eruissetis, et
dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus 16
sum, verum dicens vobis? Aemulantur vos 17
non bene: sed excludere vos volunt, ut illos
aemulemini. Bonum autem aemulamini in 18
bono semper: et non tantum cum praesens
sum apud vos. Filioli mei, quos iterum par- 19
turio, donec formetur Christus in vobis. Vel- 20
lem autem esse apud vos modo, et mutare
vocem meam: quoniam confundor in vobis.

Dicite mihi qui sub lege vultis esse: 21
legem non legistis? Scriptum est enim: Quo- 22 Gn 16,15. Gn 21,2.9.
niam Abraham duos filios habuit: unum de
ancilla, et unum de libera. Sed qui de ancilla, 23
secundum carnem natus est: qui autem de
libera, per repromissionem: quae sunt per 24
allegoriam dicta. Haec enim sunt duo
testamenta. Unum quidem in monte Sina,
[1] in servitutem generans: quae est Agar:

[10] Rm 14, 5. Col 2, 16 | [11] 2 J 8 | [12] 2 Cor 2, 5 | [13] Act 16, 6. 1 Cor 2, 3 | [14] Act 14, 11—12 | [16] Is 63, 10. Am 5, 10 | [17] 1, 7 | [19] 1 Cor 4, 15 | [21] 4, 9; 3, 23 | [23] Rm 9, 7—9. Gen 17, 16 | [24] 5, 1. Rm 8, 15. Heb 12, 18—24,

25 Sina enim mons est in Arabia, qui coniunctus
est ei, quae nunc est Ierusalem, et servit cum
26 filiis suis. Illa autem, quae sursum est Ieru-
salem, libera est, quae est mater nostra.
Is 54,1 27 Scriptum est enim: Laetare sterilis, quae non
paris: erumpe, et clama, quae non parturis:
quia multi filii desertae, magis quàm eius,
28 quae habet virum. Nos autem fratres secun-
29 dum Isaac promissionis filii sumus. Sed quo-
modo tunc is, qui secundum carnem natus
fuerat, persequebatur eum, qui secundum
Gn 21,10 12. 30 spiritum: ita et nunc. Sed quid dicit Scrip-
tura? Eiice ancillam, et filium eius: non enim
heres erit filius ancillae cum filio liberae.
31 Itaque, fratres, non sumus ancillae filii, sed
5 liberae: qua libertate Christus nos liberavit.
State, et nolite iterum iugo servitutis
contineri.
2 Ecce ego Paulus dico vobis: quoniam si
circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.
3 Testificor autem rursus omni homini circum-
cidenti se, quoniam debitor est universae legis
4 faciendae. Evacuati estis a Christo, qui in lege
5 iustificamini: a gratia excidistis. Nos enim
spiritu ex fide, spem iustitiae expectamus.
6 Nam in Christo Iesu neque circumcisio aliquid
valet, neque praeputium: sed fides, quae per
7 charitatem operatur. Currebatis bene: quis vos
8 impedivit veritati non obedire? Persuasio haec

---

[26] Heb 12, 22 | [28] 4, 23 | [29] Gen 21, 9. | [30] J 8, 35 | [31] 3, 29 | **5** [1] 4, 5. 31. Act 15, 10 | [2] 2 Cor 10, 1 | [3] 1, 9 | [6] 6, 15. 1 Cor 7. 19 | [8] 1, 6.

γὰρ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ· συστοι-
χεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ
τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ ἐλευ- 26
θέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν· γέγραπται 27 Is 54,1.
γάρ· »εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον
καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα
τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.«
ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα 28
ἐστέ. ἀλλ᾽ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς 29
ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ 30 Gn 21,10.12.
τί λέγει ἡ γραφή; »ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ
τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς
τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.«
διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ 31
τῆς ἐλευθέρας.

Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· 5
στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐν-
έχεσθε.

Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμ- 2
νησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύ- 3
ρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ
ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατ- 4
ηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαι-
οῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ πνεύ- 5
ματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχό-
μεθα. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι 6
ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι᾽ ἀγάπης
ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐν- 7
έκοψεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ἡ πεισμονὴ 8

---

25 γαρ] *δε* ABDᵍʳEᵍʳ al. syʰᵐ | om. *αγαρ* ℵCFG 17 Vict Ambrosiast Aug vg | *συνστοιχουσα τη* D*FG lat | *26* om. *ητις εστιν* ℵ* Vict | *μητ.*] + *παντων* AKLP al. syʰ | *28 ημεις . . . εσμεν* ℵACEKLP al. vg sy | *30 παιδ.*] + *ταυτην* A | fin.] + *μου* D*E* FᵍʳG Vict Ambrosiast | **5**,*1 τη*] *η* FG lat, + *ουν* KL, + *η* EKL al. | om. *ουν* DEKL al. vg syʰ | *2* om. *παυλος* ℵ* | *3* om. *παλιν* D*FᵍʳG al. Vict Ambrosiast Aug | *6* om. *ιησου* B | *7* fin.] + *μηδενι πειθεσθαι* FG Lucif Vict

9 οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον
10 τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν
κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων
11 ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. Ἐγὼ δέ,
ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώ-
κομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ στα-
12 ροῦ. Ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες
ὑμᾶς.
13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί·
μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί,
Lv 19,18. 14 ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὁ γὰρ
πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ· ἀγα-
15 πήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.« εἰ δὲ ἀλ-
λήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ'
16 ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. Λέγω δέ, πνεύματι περι-
πατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.
17 ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ
πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις
ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε.
18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον.
19 φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν
20 πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, | εἰδωλολατρεία,
φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι,
21 διχοστασίαι, αἱρέσεις, | φθόνοι, [φόνοι], μέθαι,
κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν
καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσον-
22 τες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ
καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰ-
ρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πί-

---

8 om. *ουκ* D* 14 al. e Lucif Vict | *9 ζυμοι*] *δολοι* D* e f ı *10* om. *εν κυριω* B | *11* om. *ετι* 1° D* FgrG al. Vict Ambrosiast | fin.] + *του χριστου* AC al. | *13 σαρκι*] + *δωτε* FG vg | *αλλα τη αγαπη του πνευματος δουλ.* D E FgrG Vict Ambrosiast Ambr | *14 νομος*] *λογος* KL al., + *εν υμιν* D* E FgrG Vict al. | *πληρουται* DEFGKLNP al. lat | *17 γαρ* 2°] *δε* ACKLP al. | *19 εστιν* 2°] + *μοιχεια* DEFGKLN al. syh | *20 ερεις ζηλοι* KLN al. vg | *21* om. *φονοι* ℵ B **17 al.**

non est ex eo, qui vocat vos. Modicum fermen- 9
tum totam massam corrumpit. Ego confido in 10
vobis in Domino, quòd nihil aliud sapietis: qui
autem conturbat vos, portabit iudicium, qui-
cumque est ille. Ego autem, fratres, si circum- 11
cisionem adhuc praedico: quid adhuc perse-
cutionem patior? Ergo evacuatum est scanda-
lum crucis. Utinam et abscindantur qui vos 12
conturbant.

Vos enim in libertatem vocati estis fratres: 13
tantùm ne libertatem in occasionem detis
carnis, sed per charitatem Spiritus servite in-
vicem. Omnis enim lex in uno sermone im- 14 Lv 19,18.
pletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum.
Quòd si invicem mordetis, et comeditis: videte 15
ne ab invicem consumamini. Dico autem: 16
Spiritu ambulate, et desideria carnis non per-
ficietis. Caro enim concupiscit adversus spi- 17
ritum: spiritus autem adversus carnem: haec
enim sibi invicem adversantur: ut non quae-
cumque vultis, illa faciatis. Quòd si spiritu 18
ducimini, non estis sub lege. Manifesta sunt 19
autem opera carnis: quae sunt fornicatio,
immunditia, impudicitia, luxuria, | idolorum 20
servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones,
aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae,
| invidiae, homicidia, ebrietates, commessatio- 21
nes, et his similia, quae praedico vobis, sicut
praedixi: quoniam qui talia agunt, regnum Dei
non consequentur. Fructus autem Spiritus 22
est: charitas, gaudium, pax, patientia, beni-
gnitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fi-

---

[9] 1 Cor 5, 6 | [10] 1, 7. 2 Cor 11, 15 | [11] 1 Cor 1, 23 | [12] Ps 11, 4 | [13] 1 Pt 2, 16. Rm 7, 8 | [16] 5, 25 | [17] Rm 7, 15. 23. Jc 4, 5. 1 Pt 2, 11 | [18] Rm 8, 14 | [19] 1 Cor 6, 9. 10 | [21] Eph 5, 5. Apoc 22, 15 | [22] Eph 5, 9.

23 des, [1] modestia, continentia, castitas. Adver-
24 sus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt
Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis,
25 et concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spi-
26 ritu et ambulemus. Non efficiamur inanis
gloriae cupidi, invicem provocantes, invicem
6 invidentes. Fratres, et si praeoccupatus fu-
erit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales
estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis,
2 considerans te ipsum, ne et tu tenteris. Alter
alterius onera portate, et sic adimplebitis
3 legem Christi. Nam si quis existimat se ali-
4 quid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Opus
autem suum probet unusquisque, et sic in
semetipso tantùm gloriam habebit, et non in
5 altero. Unusquisque enim onus suum porta-
6 bit. Communicet autem is, qui catechizatur
verbo, ei, qui se catechizat, in omnibus bonis.
7 [1] Nolite errare: Deus non irridetur. Quae enim
8 seminaverit homo, haec et metet. Quoniam
qui seminat in carne sua, de carne et metet
corruptionem: qui autem seminat in spiritu,
9 de spiritu metet vitam aeternam. Bonum
autem facientes, non deficiamus: tempore
10 enim suo metemus non deficientes. Ergo
dum tempus habemus, operemur bonum ad
omnes, maxime autem ad domesticos fidei.
11 Videte qualibus litteris scripsi vobis
12 mea manu. Quicumque enim volunt
placere in carne, hi cogunt vos circumcidi,

---

[23] 1 Tim 1, 9 | [24] Rm 6, 6; 8, 9. Col 3, 5. 1 Pt 2, 11 | [25] 5, 16. Rm 8, 4 | [26] Phil 2,3 | **6** [1] Mt 18, 15. Jc 5, 19. 1 Cor 4, 21 | [2] 1 Cor 9, 21 | [4] 2 Cor 13, 5 | [5] Rm 14, 12 | [6] 1 Cor 9, 14 | [8] Rm 8, 13. J 6, 63; 3, 6 | [9] 2 Thess 3, 13. Heb 12, 3 | [10] 2 Pt 1, 7 | [12] 5, 11. Phil 3, 18.

στις, πραΰτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων 23
οὐκ ἔστιν νόμος. οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν 24
σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς
ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ 25
στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους 26
προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες. Ἀδελφοί, 6
ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώ-
ματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦ-
τον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν σεαυτόν, μὴ
καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, 2
καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ.
εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὤν, φρεναπατᾷ 3
ἑαυτόν. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, 4
καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει καὶ
οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον 5
βαστάσει. Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν 6
λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλα- 7
νᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ
ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς 8
τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν,
ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος
θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ 9
ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυό-
μενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα 10
τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς
οἰκείους τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ 11
ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν 12
σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,

---

23 πραοτης DEFGKLNP al. | εγκρ.] + αγνεια D*EFG Cypr Ambrosiast | *24* om. ιησου DEFGKL al. Cypr Ambrosiast vg | σαρκα] + αυτων FG Cypr Aug vg syp | *25* om. και FgrG | στοιχουμεν DgrEKL al. | **6**,*1* πραοτητος ACDEFGKLN al. | σκοπ.] + εκαστος FgrG d e Cypr Vict | μη και αυτος πειρασθη FgrG d e | *2* αναπληρωσετε BFG al. lat syp | *4* om. εκαστ. B | *9* ενκακωμ. B*D (ℵA al.) | *10* εχομεν ACDEFGKLP al. lat

μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται.
13 οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν
14 τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
15 ἐσταύρωται κἀγὼ κόσμῳ. οὔτε γὰρ περιτομή τί
16 ἐστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.
17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ [κυρίου] Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

1 Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ] καὶ
2 πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ,
4 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς

1² **χριστ**] + **ιησου** B 37 | *13* **περιτετμημενοι** BL (FG) vet. lat | **θελ.**] **βουλονται** AC al. | *15* inc. **εν γαρ χριστω ιησου ουτε περ.** ℵACDEFGKLP al. lat | **εστιν**] **ισχυει** KLP al. f vg sy^{h} | *16* **στοιχουσιν** AC* DEF^{gr}G al. | **θεου**] **κυριου** D*E*Fgr G Vict | *17* om. **κυριου** ABC* 17 am fuld | *18* om. **ημων** ℵP 37 | om. **αμην** G Vict Ambrosiast | **1**,*1* > **χρ. ιησ.** BDEP 17 Ambrosiast sy^{h} | **αγ.**] + **πασιν** AP al. am fuld | om. **εν εφεσω** Marcion ℵ*B* 67 | *3* om. **και πατηρ** B Hil | **κυρ.**] + **και σωτηρος** ℵ* | **χριστω**] + **ιησου** EK al. Vict sy^{h} | *4* **εν αυτω**] **εαυτω** FgrGgr

tantùm ut crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui circumciduntur, 13
legem custodiunt: sed volunt vos circumcidi,
ut in carne vestra glorientur. Mihi autem absit 14
gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu
Christi: per quem mihi mundus crucifixus est,
et ego mundo. In Christo enim Iesu neque 15
circumcisio aliquid valet, neque praeputium,
sed nova creatura. Et quicumque hanc regu- 16
lam secuti fuerint, pax super illos, et miseri-
cordia, et super Israel Dei.

De cetero nemo mihi molestus sit: ego enim 17
stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.

Gratia Domini nostri Iesu Christi, cum 18
spiritu vestro, fratres. Amen.

EPISTOLA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD EPHESIOS.

Paulus Apostolus Iesu Christi per vo- 1
luntatem Dei, omnibus sanctis, qui sunt Ephe-
si, et fidelibus in Christo Iesu. Gratia vobis, et 2
pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu
Christo.

Benedictus Deus et Pater Domini nostri 3
Iesu Christi, qui benedixit nos in omni bene-
dictione spirituali in caelestibus in Christo,
sicut elegit nos in ipso ante mundi con- 4

---

14 1 Cor 1, 31; 2, 2.
15 5, 6. 1 Cor 7, 19. 2 Cor 5, 17.
16 Ps 72, 1; 124, 5; 127, 6. Phil 3, 3.
17 2 Cor 4, 10.
18 Phil 4, 23.
1 1 Rm 1, 7. 1 Cor 1, 2. Col 1, 1.
2 Col 1, 2.
3 2, 6.
4 J 15, 16; 17, 24. Eph 5, 27. Rm 8, 29.

stitutionem, ut essemus sancti et immaculati
5 in conspectu eius in charitate. Qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum: secundum propositum
6 voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto filio
7 suo. In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum se-
8 cundum divitias gratiae eius, quae superabundavit in nobis in omni sapientia, et pru-
9 dentia: ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae, secundum beneplacitum eius,
10 quod proposuit in eo, ¹ in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caelis, et quae in terra sunt, in ipso:
11 In quo etiam et nos sorte vocati sumus praedestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis
12 suae: ut simus in laudem gloriae eius nos,
13 qui ante speravimus in Christo: In quo et vos, cum audissetis verbum veritatis, (Evangelium salutis vestrae) in quo et credentes si-
14 gnati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostrae, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriae ipsius.
15 Propterea et ego audiens fidem vestram, quae est in Domino Iesu, et dilectionem in
16 omnes sanctos, non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationi-
17 bus meis: ut Deus, Domini nostri Iesu Chri-

---

[5] J 1, 12. 1 J 3, 1 | [6] Mt 3, 17. Col 1, 13 | [7] Col 1, 14. 20. Eph 2, 7; 3, 8. 16 | [8] Col 1, 9 | [9] 3, 9. Rm 16, 25. Col 1, 9 | [10] Rm 13, 9. Gal 4, 4. Col 1, 16 | [11] Col 1, 12. Rm 8, 28 | [13] 4, 30. Col 1, 5—6. 1 Tim 2, 4 | [14] 2 Cor 1, 22; 5, 5 | [15] Col 1, 4. 9; 2, 1. Rm 1, 8. Eph 3, 2 | [16] Col 1, 3 | [17] Col 1, 10.

κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ | προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱο- 5
θεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν
εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης 6
τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ
ἠγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ 7
τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, | ἧς 8
ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει | γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήμα- 9
τος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο
ἐν αὐτῷ | εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν 10
καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ
Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς·
ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες 11
κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν
βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς 12
εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν
τῷ Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λό- 13
γον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας
ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ
πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅς ἐστιν ἀρ- 14
ραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν
τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πί- 15
στιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς
πάντας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν 16
ὑπὲρ ὑμῶν μνείαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν
μου, ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 17

---

5 > χριστ. ιησ. B | *6* ης] εν η DEGKL al. f vg sy^{h} | ηγαπ.] + υιω αυτου D*E*FG κ^{h} | *7* εσχομεν ℵ*D*^{gr} | χαρ.] χρηστοτητος A 109 | *9* γνωρισαι FG 76 lat | om. αυτου 2° DEFgrG Vict Hil | *10* εν τοις ουρ. AFGKP lat | *11* εκληθημεν ADEFG | προθ] + του θεου DEFG al. Ambrosiast | *12* om. αυτου D*FgrG e | *14* ος] ο ABFGLP al. | *15* ιησ.] + χριστω D*EFgrG Vict sy^{p} | om. την αγαπην ℵ*ABP 17 Aug | *16* παυσομαι DgrEgr Vict | μνειαν] + υμων DgrEKLP al. vg sy

στοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σο-
φίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ,
18 πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας
ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς
κλήσεως αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης
19 τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ τί
τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ
εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέρ-
20 γειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν
ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νε-
κρῶν, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπου-
21 ρανίοις [1] ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ
δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος
ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ
22 καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν
23 ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα
αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πλη-
2 ρουμένου. καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώ-
2 μασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἐν αἷς ποτε περι-
επατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου,
κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ
πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς
3 τῆς ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστρά-
φημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν,
ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν δια-
νοιῶν, καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ
4 λοιποί· ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν
5 πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ
ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωο-
ποίησεν τῷ Χριστῷ, χάριτί ἐστε σεσωσμένοι,

---

18 om. *υμων* B 17 | *αυτου*] + *και* EKLP al. sy | *19* om. *υπερβαλλ.* FgrGgr | *υμας* D*FgrGP al. | *20* *ενηργησεν* ℵDEFGKLP al. | *ουρανοις* B al. Vict Hil | *21* > *εξουσ. και αρχ.* B | **2**.*1* *αμαρτ.*] *επιθυμιαις* B | *3* *ημεις*] *υμεις* A*D*, om. FgrGL | *4* om. *αυτου* D*FgrG al. Ambr Aug | *5* *τοις παραπτ.*] *τη αμαρτια* FgrG, *ταις αμαρτιαις* D*E, + *και ταις επιθυμιαις* B | *χριστ.*] + *οὗ* D*EFG lat

sti pater gloriae, det vobis spiritum sapientiae
et revelationis, in agnitione eius: illuminatos 18
oculos cordis vestri, ut sciatis quae sit spes
vocationis eius, et quae divitiae gloriae here-
ditatis eius in sanctis, et quae sit supereminens 19
magnitudo virtutis eius in nos, qui credimus
secundum operationem potentiae virtutis eius,
[1] quam operatus est in Christo, suscitans illum 20
a mortuis, et constituens ad dexteram suam
in caelestibus: supra omnem principatum et 21
potestatem, et virtutem, et dominationem, et
omne nomen, quod nominatur non solum in
hoc saeculo, sed etiam in futuro. Et omnia 22
subiecit sub pedibus eius: et ipsum dedit
caput supra omnem Ecclesiam, quae est cor- 23
pus ipsius, et plenitudo eius, qui omnia in
omnibus adimpletur. Et vos, cum essetis **2**
mortui delictis, et peccatis vestris, [1] in quibus 2
aliquando ambulastis secundum saeculum
mundi huius, secundum principem potestatis
aeris huius, spiritus, qui nunc operatur in filios
diffidentiae, in quibus et nos omnes aliquando 3
conversati sumus in desideriis carnis nostrae,
facientes voluntatem carnis, et cogitationum, et
eramus natura filii irae, sicut et ceteri: Deus 4
autem, qui dives est in misericordia, propter
nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, [1] et 5
cum essemus mortui peccatis, convivificavit
nos in Christo, (cuius gratia estis salvati)

---

[18] 4, 4. Deut 33, 3—4. Col 1, 5. 11. 12. 27 | [19] 2 Cor 13, 4. Col 1, 11; 2, 12. Eph 3, 20 | [20] Ps 109, 1 | [21] Col 1, 16; 2, 10. Heb 2, 5 | [22] 4, 15. Ps 8, 7. Mt 28, 18. Col 1, 18 | [23] 4, 10. Rm 12, 5. Col 1, 19. 1 Cor 12, 27 | 2 [1] Col 1, 21; 2, 13 | [2] 5, 6; 6, 12. Tit 3, 3. J 12, 31. Col 1, 13 | [3] Col 3, 6. Mt 3, 17; 17, 5. J 3, 36 | [4] Tit 3, 5. 1 Pt 1, 3 | [5] 5, 14. L 15, 24. 32. Rm 6. 13.

6 | et conresuscitavit, et consedere fecit in
7 caelestibus in Christo Iesu: ut ostenderet in
saeculis supervenientibus abundantes divitias
gratiae suae, in bonitate super nos in Christo
8 Iesu. Gratia enim estis salvati per fidem, et
9 hoc non ex vobis: Dei enim donum est, | non
10 ex operibus, ut nequis glorietur. Ipsius enim
sumus factura, creati in Christo Iesu in ope-
ribus bonis, quae praeparavit Deus ut in illis
ambulemus.
11 Propter quod memores estote, quòd ali-
quando vos Gentes in carne, qui dicimini prae-
putium ab ea, quae dicitur circumcisio in carne,
12 manu facta: quia eratis illo in tempore sine
Christo, alienati a conversatione Israel, et ho-
spites testamentorum, promissionis spem non
Is 57,19. 13 habentes, et sine Deo in hoc mundo. Nunc
autem in Christo Iesu vos, qui aliquando eratis
longe, facti estis prope in sanguine Christi.
14 Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque
unum, et medium parietem maceriae solvens,
15 inimicitias in carne sua: legem mandatorum
decretis evacuans, ut duos condat in semetipso
16 in unum novum hominem, faciens pacem, | et
reconciliet ambos in uno corpore, Deo per cru-
cem, interficiens inimicitias in semetipso.
Is 57,19 17 Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui
18 longe fuistis, et pacem iis, qui prope. quo-
niam per ipsum habemus accessum ambo
19 in uno Spiritu ad Patrem. Ergo iam non
estis hospites, et advenae: sed estis cives

---

[6] Rm 8, 10. Phil 3, 20 | [7] 1, 7 | [8] 4, 5. Rm 3, 28; 11, 6. Gal 2, 16; 3, 2 | [9] 1 Cor 1, 29 | [10] Tit 2, 14. Col 2, 10 | [11] 5, 8 | [12] Rm 9, 4. 1 Thess 4, 13 | [13] Is 52, 7. Col 1, 20 | [14] Is 9, 5. Gal 3, 28. Col 2, 14 | [15] Col 2, 14. 2 Cor 5, 17 | [16] Col 1, 20. 22 | [17] 6, 15. Act 10, 36. Zach 9, 10 | [18] 3, 12. J 4, 23. Rm 5, 2 | [19] 3, 6. Heb 12, 22—23.

καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρα- 6
νίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς 7
αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦ-
τος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσω- 8
σμένοι διὰ πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν,
θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυ- 9
χήσηται. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες 10
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοί-
μασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη 11
ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγο-
μένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε 12
τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριω-
μένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν
διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ
ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ 13 Is 57,19.
ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν
τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ 14
εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ
τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν,
ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ [1] τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν 15
δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν
αὐτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην,
καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώ- 16
ματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν
ἔχθραν ἐν αὐτῷ· καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην 17 Is 57,19.
ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς· ὅτι δι' αὐ- 18
τοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ
πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ 19
ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συμπολῖται τῶν

---

6 om. *εν χρ. ιησ.* FgrG Vict Hil | *7* om. *ιησου* D*E*FgrG Vict | *10 εν κυριω ιησ.* FgrG d e | *12* > *των επαγγελιων της διαθηκης* 61. 213 | *διαθ.*] + *αυτων* FG d e Vict Ambrosiast | *κοσμ.*] + *τουτω* FG lat | *13* om. *ιησου* L Vict | *του χριστ.*] *αυτου* Marcion | *15 εν εαυτω* DEGKL lat | *16 εν εαυτω* FG al. lat | *17* om. *ειρηνην* 2° KL al. sy

20 ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες
ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν,
21 ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ
πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν
22 ἅγιον ἐν κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε
εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χρι-
2 στοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν, εἴ γε ἠκού-
σατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς
3 δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν
ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα
4 ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι
τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ,
5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν
ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-
6 στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, εἶναι
τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτ-
οχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
7 εὐαγγελίου, οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δω-
ρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ
8 τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοὶ τῷ ἐλα-
χιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,
τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον
9 πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτίσαι πάντας τίς
ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμ-
μένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα
10 κτίσαντι, ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς

---

20 om. και προφ. Marcion 4 | ακρογ.] + λιθου D*EFG lat | > ιησ. χρ. CDEFGKLP al. Vict sy, om ιησ. ℵ* 37 | *22* θεου] χριστου B | **3**,*1* om. ιησ. ℵ*DFG al. e Vict | εθν.] + πρεσβευω DE 10, + κεκαυχημαι 71 al. | *3* inc. κατα αποκ. γαρ FG, om. οτι Bde | εγνωρισε EKL al. | *5* om αποστ. B Ambrosiast | πνευμ.] + αγιω DE 2 al. | *6* επαγγ.] + αυτου EFGKL Vict Hil al. | om. ιησ. DEFGKL al. Vict Hil | *8* ελαχιστω FG 49 | αυτη] + του θεου FG | *9* om. παντας ℵ* A 67 Hil Aug | αιων.] + και απο των γενεων FG sy^{h} | om. ἐν Marcion ℵ | κτισ.] + δια ιησου χριστου EKL al. sy^{h} | *10* om. νυν FGd vg syp

sanctorum, et domestici Dei: superaedificati 20
super fundamentum Apostolorum, et Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo
Iesu: in quo omnis aedificatio constructa cre- 21
scit in templum sanctum in Domino, in quo et 22
vos coaedificamini in habitaculum Dei in
Spiritu.

Huius rei gratia, ego Paulus vinctus **3**
Christi Iesu, pro vobis Gentibus, [1] si tamen 2
audistis dispensationem gratiae Dei, quae data
est mihi in vobis: quoniam secundum reve- 3
lationem notum mihi factum est sacramentum,
sicut supra scripsi in brevi: prout potestis 4
legentes intelligere prudentiam meam in my-
sterio Christi: quod aliis generationibus non 5
est agnitum filiis hominum, sicuti nunc reve-
latum est sanctis Apostolis eius, et Prophetis
in Spiritu, [1] Gentes esse coheredes, et concor- 6
porales, et comparticipes promissionis eius in
Christo Iesu per Evangelium: Cuius factus 7
sum minister secundum donum gratiae Dei,
quae data est mihi secundum operationem vir-
tutis eius. Mihi omnium sanctorum minimo 8
data est gratia haec, In Gentibus evangeli-
zare investigabiles divitias Christi, et illumi- 9
nare omnes, quae sit dispensatio sacramenti
absconditi a saeculis in Deo, qui omnia
creavit: ut innotescat principatibus, et 10

20 Mt 16, 18. Is 28, 16. Col 2, 7. 1 Cor 3, 11.
21 Col 2, 19.
22 1 Pt 2, 5. Col 2, 7.
3 1 Phil 1, 7. 13. Col 1, 24.
2 1, 15. Col 1, 25. 1 Cor 4, 1.
3 1, 9. 10. Col 1, 26.
5 Col 1, 26.
6 2, 13. 18. 19.
7 Col 1, 25. 29.
8 1, 7. 1 Cor 15, 9—10. Gal 1, 16.
9 Rm 16, 25. Col 1, 16. 26. Apoc 4, 11.
10 1 Pt 1, 12. Rm 11, 33. Col 1, 26.

potestatibus in caelestibus per Ecclesiam,
11 multiformis sapientia Dei, | secundum praefini-
tionem saeculorum, quam fecit in Christo Iesu
12 Domino nostro: In quo habemus fiduciam, et
13 accessum in confidentia per fidem eius. Prop-
ter quod peto ne deficiatis in tribulationibus
14 meis pro vobis: quae est gloria vestra. Huius
rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini
15 nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas
16 in caelis, et in terra nominatur, | ut det vobis
secundum divitias gloriae suae, virtute corro-
borari per Spiritum eius in interiorem homi-
17 nem, Christum habitare per fidem in cordibus
18 vestris: in charitate radicati, et fundati, | ut
possitis comprehendere cum omnibus sanctis,
quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas,
19 et profundum: scire etiam supereminentem
scientiae charitatem Christi, ut impleamini in
omnem plenitudinem Dei.

20 Ei autem, qui potens est omnia facere
superabundanter quàm petimus, aut intelligi-
mus, secundum virtutem, quae operatur in
21 nobis: Ipsi gloria in Ecclesia, et in Christo
Iesu in omnes generationes saeculi saeculo-
rum. Amen.

4 Obsecro itaque vos ego vinctus in
Domino, ut digne ambuletis vocatione, qua
2 vocati estis, | cum omni humilitate, et man-
suetudine, cum patientia, supportantes in-
3 vicem in charitate, soliciti servare unitatem
4 Spiritus in vinculo pacis. Unum corpus, et
unus Spiritus sicut vocati estis in una spe
5 vocationis vestrae. Unus Dominus, una

---

[11] 1, 11 | [12] J 14, 6. Heb 4, 16. Rm 5, 2 | [13] Col 1, 24 | [16] 1, 7; 6, 10. Col 1, 11 | [17] J 14, 23. Col 1, 23; 2, 7 | [18] Col 2, 2 | [19] Col 2, 3 | [20] 1, 19. Col 1, 29 | **4** [1] Col 1, 10 | [2] Col 3, 12 | [3] Col 3, 14—15 | [4] Col 3, 15. Rm 12, 5 | [5] J 10, 16. 1 Cor 8, 6.

ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας
ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν 11
τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ 12
προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως
αὐτοῦ. διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν 13
μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. Τού- 14
του χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν
πατέρα, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ 15
γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος 16
τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ
πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατ- 17
οικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ
τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι 18
σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος
καὶ βάθος καὶ ὕψος, γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλου- 19
σαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πλη-
ρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκ- 20
περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύ-
ναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν 21
τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς
γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ 4
ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2
μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος,
μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν
ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ 3
πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἓν 4
σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν
μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· εἷς κύριος, μία 5

---

13 εκκακειν CEFGKLP al. | *14* πατερα] + του κυριου ημων ιησου χριστου DEFGKL al. lat sy | *18* > υψ. κ. βαθ. BCDEFG al. lat | *19* πληρωθη παν B 17 al. | του θεου] εις υμας 17 | *20* om. υπερ DEFG | *21* > εν χρ. ιησ. και τη εκκλ. D*FG e Vict Ambrosiast | 4,4 om. και 2° B 19 al. Ambrosiast vg syp

6 πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάν-
των, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν.
7 Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ
Ps 67,19. 8 μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. διὸ λέγει·
»ἀναβὰς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν,
9 καὶ ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.« τὸ δὲ
ἀνέβη τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη [πρῶτον] εἰς
10 τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός
ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρα-
11 νῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκεν
τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ
εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους,
12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια-
κονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ,
13 μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα
τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ
14 πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὦμεν νή-
πιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ
ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώ-
πων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης,
15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν
16 τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, Χριστός, ¹ ἐξ οὗ
πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβι-
βαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ᾽
ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν
αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν
ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ,
μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περι-
18 πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτω-

---

6 om. και 1° 38. 47 al. syp | fin.] + ημιν DEFGKL lat sy | *8* om. και ℵ* A D*FG al lat | εν ανθρ. FgrG Hil | *9* om. πρωτον ℵ* A C* DEFG al. vet. lat | om. μερη D*EFG vet. lat syp | *10* om. παντων P 113 | *11* om. τους δε ευαγγ. K | *13* om. του υιου FgrG Lucif | *14* fin.] + του διαβολου A | *15* ο χριστ. DEFGKLP al. | *16* om. εν μετρω K 3 | μελους AC 14 vg syp | *17* τα] + λοιπα ĖĠLP al. sy

fides, unum baptisma. Unus Deus et Pater 6
omnium, qui est super omnes, et per omnia, et
in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum 7
data est gratia secundum mensuram donatio-
nis Christi. Propter quod dicit: Ascendens in 8 Ps 67,19.
altum captivam duxit captivitatem: dedit
dona hominibus. Quòd autem ascendit, quid 9
est, nisi quia et descendit primùm in inferiores
partes terrae? Qui descendit, ipse est et qui 10
ascendit super omnes caelos, ut impleret omnia.
Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, 11
quosdam autem Prophetas, alios vero Evan-
gelistas, alios autem pastores, et doctores | ad 12
consummationem sanctorum in opus ministe-
rii, in aedificationem corporis Christi: donec 13
occurramus omnes in unitatem fidei, et agni-
tionis filii Dei, in virum perfectum, in men-
suram aetatis plenitudinis Christi: ut iam non 14
simus parvuli fluctuantes, et circumferamur
omni vento doctrinae in nequitia hominum, in
astutia ad circumventionem erroris. Veri- 15
tatem autem facientes in charitate, crescamus
in illo per omnia, qui est caput Christus: ex 16
quo totum corpus compactum, et connexum
per omnem iuncturam subministrationis, se-
cundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri, augmentum corporis facit
in aedificationem sui in charitate.

Hoc igitur dico, et testificor in Domino, 17
ut iam non ambuletis, sicut et Gentes ambu-
lant in vanitate sensus sui, tenebris obscu- 18

---

[6] 1 Cor 12, 6 | [7] Rm 12, 3. 6. 1 Cor 12, 11 | [8] Col 2, 15 | [9] J 3, 13 | [11] 1 Cor 12, 28. Act 21, 8 | [12] 1 Pt 2, 5. 2 Tim 3, 17 | [13] Col 1, 28 | [14] 1 Cor 14, 20. Heb 13, 9 | [15] 1, 22; 5, 23. Col 1, 18 | [16] Col 2, 19 | [17] Rm 1, 21. Col 2, 4. 6 | [18] 2, 12. Col 1, 21. 1 Pt 1, 14.

ratum habentes intellectum, alienati a vita
Dei per ignorantiam, quae est in illis, propter
19 caecitatem cordis ipsorum, qui desperantes,
semetipsos tradiderunt impudicitiae, in ope-
rationem immunditiae omnis in avaritiam.
20/21 Vos autem non ita didicistis Christum, si
tamen illum audistis, et in ipso edocti estis,
22 sicut est veritas in Iesu. deponere vos se-
cundum pristinam conversationem veterem
hominem, qui corrumpitur secundum desideria
23 erroris. Renovamini autem spiritu mentis
24 vestrae, | et induite novum hominem, qui se-
cundum Deum creatus est in iustitia, et sancti-
tate veritatis.
25 Propter quod deponentes mendacium, lo-
quimini veritatem unusquisque cum proximo
Ps 4,5. 26 suo: quoniam sumus invicem membra. Ira-
scimini, et nolite peccare: sol non occidat
27 super iracundiam vestram. Nolite locum dare
28 diabolo: qui furabatur, iam non furetur:
magis autem laboret, operando manibus suis,
quod bonum est, ut habeat unde tribuat
29 necessitatem patienti. Omnis sermo malus
ex ore vestro non procedat: sed siquis bo-
nus ad aedificationem fidei ut det gratiam
30 audientibus. Et nolite contristare Spiritum
sanctum Dei: in quo signati estis in diem
31 redemptionis. Omnis amaritudo, et ira,
et indignatio, et clamor, et blasphemia tolla-
32 tur a vobis cum omni malitia. Estote autem
invicem benigni, misericordes, donantes invi-

---

19 Col 3, 5 | 22 Rm 8, 13. Col 3, 9. Gal 6, 8 | 23 Rm 12, 2 | 24 Gen 1, 26. Rm 6, 4 | 25 Zach 8, 16. Col 3, 8 | 26 Jc 1, 19—20 | 28 1 Thess 4, 11 | 29 5, 4. Col 3, 16, 17; 4, 6 | 30 1, 13. Is 63, 10 | 31 Col 3, 8 | 32 Mt 6, 14; 18, 22—35. Col 3, 12—13.

μένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐ-
τοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, [1] οἵ- 19
τινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελ-
γείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεο-
νεξίᾳ. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, 20
εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε 21
καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ἀποθέσθαι 22
ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν πα-
λαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς
ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύ- 23
ματι τοῦ νοὸς ὑμῶν [1] καὶ ἐνδύσασθαι τὸν και- 24
νὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν
δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν 25
ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλ-
λήλων μέλη. »ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·« 26 Ps 4,5.
ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν,
μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων μη- 27/28
κέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος
ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μετα-
διδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ 29
τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ
τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ
χάριν τοῖς ἀκούουσιν. καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα 30
τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν
ἀπολυτρώσεως. πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ 31
ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ'
ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλή- 32
λους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυ-

---

19 απηλπικοτες DE(FG) lat syp | και πλεονεξιας DE FG Vict Ambrosiast | *22* την επιθυμιαν D E Tert Lucif Vict | *23* ανανεουσθε 10. 14. 31 al. lat sy | *24* ενδυσασθε ℵB*K 4. 10. 14. 31 al. lat sy | και αληθεια D*FgrG Cypr Lucif Hil Ambr | *25* εκαστ. αληθ. προς τον πλησ ℵ* | *29* χρειας] πιστεως D*E*FG 46 Tert Cypr Vict Ambrosiast | *30* om. του θεου 2. 49 | *32* δε] ουν D*FgrG, om. B 32 al.

τοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο
5 ὑμῖν. γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα
2 ἀγαπητά, ¹καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς
καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέδωκεν
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ
3 θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. Πορνεία δὲ καὶ ἀκα-
θαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν
4 ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, ¹καὶ αἰσχρότης καὶ
μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ
5 μᾶλλον εὐχαριστία. τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες,
ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὅ
ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
6 βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς
ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται
ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
7/8 μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν· ἦτε γάρ ποτε
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς
9 περιπατεῖτε, ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ
10 ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, δοκι-
11 μάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, καὶ μὴ
συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό-
12 τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ¹τὰ γὰρ κρυφῇ
γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν·
13 τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανε-
ροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν.
14 διὸ λέγει· »Ἔγειρε, ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ
τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.«
15 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς
16 ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν,
17 ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. διὰ τοῦτο μὴ
γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ

---

32 εχαρ. ημιν BDᵍʳEᵍʳKL am fuld sy | *2* ηγαπ. ημας DEFGKL al. lat sy | *4* και 1ᵒ] η AD*FG al. lat | και 2ᵒ] η ℵ*AD*FGP al. lat syʰ | *5* ο] ος ADEKLP al. syʰ | *9* φωτος] πνευματος KL al. syʰ | *10* κυρ.] θεω D*FG lat | *14* επιψαυσεις του χριστου D*e Vict Ambrosiast | *17* θελ.] φρονημα ℵ*

cem sicut et Deus in Christo donavit vobis.
Estote ergo imitatores Dei, sicut filii charissi- 5
mi: et ambulate in dilectione, sicut et Christus 2
dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis
oblationem, et hostiam Deo in odorem sua-
vitatis. Fornicatio autem, et omnis immun- 3
ditia, aut avaritia nec nominetur in vobis,
sicut decet sanctos: aut turpitudo, aut stulti- 4
loquium, aut scurrilitas, quae ad rem non
pertinet: sed magis gratiarum actio. Hoc enim 5
scitote intelligentes: quòd omnis fornicator,
aut immundus, aut avarus, quod est idolorum
servitus, non habet hereditatem in regno
Christi, et Dei. Nemo vos seducat inanibus 6
verbis: propter haec enim venit ira Dei in
filios diffidentiae. Nolite ergo effici participes 7
eorum. Eratis enim aliquando tenebrae: nunc 8
autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate: 9
fructus enim lucis est in omni bonitate, et iu-
stitia, et veritate: probantes quid sit bene- 10
placitum Deo: et nolite communicare operibus 11
infructuosis tenebrarum, magis autem redar-
guite. Quae enim in occulto fiunt ab ipsis, 12
turpe est et dicere. Omnia autem, quae argu- 13
untur, a lumine manifestantur: omne enim,
quod manifestatur, lumen est. Propter quod 14
dicit: Surge qui dormis, et exurge a mortuis,
et illuminabit te Christus.

Videte itaque fratres, quomodo caute 15
ambuletis: non quasi insipientes, sed ut
sapientes: redimentes tempus, quoniam dies 16
mali sunt. Propterea nolite fieri impru- 17
dentes: sed intelligentes quae sit voluntas

5 [1] Mt 5, 48. Col 3, 12 | [2] 5, 25. Gal 2, 20. Heb 10, 10. Col 3, 13. Ps 39, 7. Ex 29, 18. Ez 20, 41 | [3] 4, 19. Col 3, 5 | [4] 4, 29. Col 3, 8 | [5] 1 Cor 6, 9—10. Col 3, 5. Act 8, 21. Apoc 21, 8 | [6] 2, 2. Rm 1, 18. Col 2, 4. 8 | [7] 2 Cor 6, 14 | [8] 2, 11. 13. L 16, 8. 1 Pt 2, 9. J 12, 36 | [10] 5, 17. Rm 12, 2 | [11] J 16, 8 | [12] Rm 1, 24 | [13] J 3, 20—21 | [14] Is 26, 19; 60, 1. Rm 13, 11; 6, 13. Eph 2, 5 | [15] Mt 10, 16. Col 4, 5 | [17] 5, 10. Rm 12, 2.

18 Dei. Et nolite inebriari vino, in quo est
19 luxuria: sed implemini Spiritu sancto, [1] loquentes vobismetipsis in psalmis, et hymnis, et canticis spiritualibus, cantantes, et psal-
20 lentes in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Do-
21 mini nostri Iesu Christi Deo et Patri. Subiecti invicem in timore Christi. Mulieres
23 viris suis subditae sint, sicut Domino: quoniam vir caput est mulieris: sicut Christus caput est Ecclesiae: Ipse, salvator corporis
24 eius. Sed sicut Ecclesia subiecta est Christo,
25 ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite uxores vestras, sicut et Christus dile-
26 xit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, [1] ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in
27 verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta et
28 immaculata. Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem
29 diligit, seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit: sed nutrit, et fovet
30 eam, sicut et Christus Ecclesiam: quia membra sumus corporis eius, de carne eius, et
Gn 2,23 24 31 de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem, et matrem suam, et adhaerebit uxori
32 suae: et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in
33 Christo et in Ecclesia. Verumtamen et vos

---

[18] Prov 23, 31 (LXX). L 21, 34 | [19] Col 3, 16. Ps 32, 2. 3 | [20] Col 3, 17 | [21] 1 Pt 5, 5 | [22] Gen 3, 16. Col 3, 18. 1 Pt 3, 1 | [23] 1 Cor 11, 3. Col 1, 18 | [25] Col 3, 19 | [26] Tit 3, 5 | [27] Ps 44, 14. 2 Cor 11, 2 | [30] 1, 23. 1 Cor 6, 15. Act 9, 4. Gen 2, 23 | [32] Apoc 19, 7.

κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν 18
ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 19 λαλοῦντες
ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευμα-
τικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
τῷ κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων 20
ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ
θεῷ καὶ πατρί, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ 21
Χριστοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν 22
ὑποτασσέσθωσαν ὡς τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀνήρ ἐστιν 23
κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ
τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλ' 24
ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως
καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, 25
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ
Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν
παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθα- 26
ρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα 27
παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν,
μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων,
ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. οὕτως ὀφείλουσιν 28
[καὶ] οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας
ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ
γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν 29
ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ
θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλη-
σίαν, ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. »ἀντὶ 30/31 Gn 2.23.24.
τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυ-
ναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.« 32
τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς
Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς 33

---

17 κυρ.] θεου A **14** al. de | *19* εν ψαλμοις BP al. de Vict Ambrosiast vg | πνευμ.] + εν χαριτι A, om. B de | om. εν ℵ*B | *21* χριστου ιησου DE 35, ιησ. χρ. FgrG | *22* om. υποτασσ. B Hier^{codd} | *23* και αυτος εστι KLP al. sy | *24* om. ως B | *28* om. και ℵ^{c}KL al. syp | *30* fin.] + εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου DEFGLP al. lat sy | *31* om. και προσκ. γυν. αυτου Orig (cf. ad Marc. 10,7)

οἱ καθ' ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν
6 ἄνδρα. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν
Ex 20,12. 2 ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. »τίμα
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα,« ἥτις ἐστὶν ἐν-
Dt 5,16. 3 τολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, »ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ
4 ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.« Καὶ οἱ πατέρες,
μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε
5 αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου. Οἱ δοῦ-
λοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ
φόβου καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν
6 ὡς τῷ Χριστῷ, μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς
ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦν-
7 τες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας
δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις,
8 εἰδότες ὅτι ἕκαστος ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
κομίσεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύ-
9 θερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς
αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ
αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.
10 Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν
11 τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν πανο-
πλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι
12 πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν
ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς
τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμο-
κράτορας τοῦ σκότους [τοῦ αἰῶνος] τούτου,
πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπ-
13 ουρανίοις. διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν
τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ

6,*1* om. *εν κυρ.* BD*FG e Cypr | *2* om. *εστιν* B 46 | *5 χριστ.*] *κυριω* AL al. | *7* om. *ως* EKL al. | *ανθρωπω* B | *8 κομιειται* EKL al. | *9* > *υμων κ. αυτων* L 6 al. Cypr Ambrosiast | *παρ αυτω*] *παρα τω θεω* (D*)FG e | *10 το λοιπον αδελφοι μου* KLP al. sy | *δυναμουσθε* B 17 | *11 ενδυσ.*] + *υμας* FG Ambrosiast vg | *12 εστ. υμιν* BD*FG al. Lucif Ambrosiast syp | om. *του αιωνος* ℵ*ABD*FG 17 al. lat syp

singuli, unusquisque uxorem suam sicut se-
p sum diligat: uxor autem timeat virum suum.
iFilii, obedite parentibus vestris in Domino: **6**
hoc enim iustum est. Honora patrem tuum, 2 Ex 20,12
et matrem tuam. quod est mandatum pri-
mum in promissione: ut bene sit tibi, et sis 3 Dt 5,16.
longaevus super terram. Et vos patres no- 4
lite ad iracundiam provocare filios vestros:
sed educate illos in disciplina, et correptione
Domini. Servi obedite dominis carnalibus 5
cum timore et tremore, in simplicitate cordis
vestri, sicut Christo: non ad oculum servien- 6
tes, quasi hominibus placentes, sed ut servi
Christi, facientes voluntatem Dei ex animo,
[1] cum bona voluntate servientes, sicut Domino, 7
et non hominibus: scientes quoniam unus- 8
quisque quodcumque fecerit bonum, hoc reci-
piet a Domino, sive servus, sive liber. Et vos 9
domini eadem facite illis, remittentes mi-
nas: scientes quia et illorum, et vester Do-
minus est in caelis: et personarum acceptio
non est apud eum.

De cetero fratres confortamini in Domino, 10
et in potentia virtutis eius. Induite vos ar- 11
maturam Dei, ut possitis stare adversus insi-
dias diabuli. quoniam non est nobis colluctatio 12
adversus carnem et sanguinem: sed adversus
principes, et potestates, adversus mundi
rectores tenebrarum harum, contra spiritualia
nequitiae, in caelestibus. Propterea accipite 13
armaturam Dei, ut possitis resistere in die

---

6 [1] Col 3, 20 | [4] Col 3, 21. Prov 2, 2; 3, 11; 19, 18. Is 50, 5. Deut 6, 7. 20—25. Ps 77, 4 | [5] Col 3, 22—25. Tit 2, 9. 10. 1 Pt 2, 18 | [8] 2 Cor 5, 10 | [9] Col 4, 1. 2 Par 19, 7. Act 10, 34 | [10] 1 Cor 16, 13. 1 Jʒ 2, 14 | [11] 4, 14. 2 Cor 10, 4 | [12] 2, 2. J 14, 30. Col 1, 13. 1 Pt 5, 8. 9 | [13] 3 Reg 20, 11.

14 malo, et in omnibus perfecti stare. State
ergo succincti lumbos vestros in veritate, et
15 induti loricam iustitiae, et calceati pedes in
16 praeparatione Evangelii pacis: in omnibus
sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia
17 tela nequissimi ignea extinguere: et galeam
salutis assumite: et gladium spiritus (quod
18 est verbum Dei) [1] per omnem orationem, et
obsecrationem orantes omni tempore in spiritu: et in ipso vigilantes in omni instantia,
19 et obsecratione pro omnibus sanctis: et pro
me, ut detur mihi sermo in apertione oris
mei cum fiducia, notum facere mysterium
20 Evangelii: pro quo legatione fungor in catena,
ita ut in ipso audeam, prout oportet me, loqui.
21 Ut autem et vos sciatis quae circa me
sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet
Tychicus, charissimus frater, et fidelis minister
22 in Domino: quem misi ad vos in hoc ipsum,
ut cognoscatis quae circa nos sunt, et consoletur corda vestra.
23 Pax fratribus, et charitas cum fide a
24 Deo Patre, et Domino Iesu Christo. Gratia
cum omnibus, qui diligunt Dominum nostrum
Iesum Christum in incorruptione. Amen.

EPISTOLA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD PHILIPPENSES.

1 Paulus, et Timotheus servi Iesu Christi,
omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt

---

[14] Is 11, 5; 59, 17. L 12, 35. 1 Pt 1, 13. 1 Thess 5, 8 | [15] 2, 7. Is 52, 7; 40, 3. 9. Act 10, 36 | [16] 1 Pt 5, 9. 1 J 5, 4 | [17] 1 Thess 5, 8. Is 59, 17; 11, 4; 49, 2; 51, 16. Os 6, 5 | [18] Mt 26, 41. Col 4, 2—3. Judas 20 | [19] Col 4, 3. 2 Thess 3, 1. Act 4, 29 | [20] 2 Cor 5, 20. Col 4, 4 | [21] Act 20, 4. 2 Tim 4, 12. Col 4, 7. Phil 1, 12 | [22] Col 4, 7—8 | [24] 1 Pt 1, 8 | 1 [1] 1 Cor 1, 2. 1 Tim 3, 1. 8.

τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι.
στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν 14
ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς
δικαιοσύνης, καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν 15
ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ἐπὶ πᾶ- 16
σιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ
δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πε-
πυρωμένα σβέσαι· καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ 17
σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύ-
ματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ, διὰ πάσης προσ- 18
ευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ
ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν
πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων
τῶν ἁγίων, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ 19
λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ
γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ὑπὲρ οὗ 20
πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσω-
μαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, 21
πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελ-
φὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα 22
πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ
ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως 23
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύ- 24
ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ 1
πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν

16 εν πασιν ℵBP 17 al. lat sy^{h} | *17* om. δεξασθε D*FgrG Cypr Lucif Vict | *19* om. του ευαγγ. BFgrG Vict | *24* fin.] + αμην DEKLP al. fuld sy

1,1 > ιησ. χρ. FGKLP al. vg sy | om τοις ουσ. εν φιλιππ. 115

ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις·
2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ
4 μνείᾳ ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ
πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος,
5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς
6 πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, πεποιθὼς αὐτὸ
τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν
7 ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ· καθώς
ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων
ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν
τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ
βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνούς μου
8 τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς γάρ μου
ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις
9 Χριστοῦ Ἰησοῦ. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ
ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ
10 ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκι-
μάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρι-
11 νεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πε-
πληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.
12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι
τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγε-
13 λίου ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς
ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ
14 τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελ-
φῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου
περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ
15 θεοῦ λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν,
τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσου-

---

3 inc. εγω μεν ευχ. τω κυριω ημων D*E*FG Ambrosiast | 6 > ιησ. χρ. ℵAFGKP al sy | 8 θεος] κυριος Fgr G | > ιησ. χρ FKL al. Ambrosiast syp | 11 > χρ. ιησ. 37 vg | θεου] χριστου Dgr μοι Fgr G | 14 θεου] κυριου Fgr G, om. K al. syh

Philippis, cum episcopis, et diaconibus. Gra- 2
tia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Do-
mino Iesu Christo.

Gratias ago Deo meo in omni memoria 3
vestri, semper in cunctis orationibus meis pro 4
omnibus vobis, cum gaudio deprecationem
faciens, super communicatione vestra in Evan- 5
gelio Christi a prima die usque nunc. confi- 6
dens hoc ipsum, quia qui coepit in vobis
opus bonum, perficiet usque in diem Christi
Iesu. sicut est mihi iustum hoc sentire pro 7
omnibus vobis: eo quòd habeam vos in corde,
et in vinculis meis, et in defensione, et con-
firmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes
vos esse. Testis enim mihi est Deus, quo- 8
modo cupiam omnes vos in visceribus Iesu
Christi. Et hoc oro ut charitas vestra magis 9
ac magis abundet in scientia, et in omni sensu:
ut probetis potiora, ut sitis sinceri, et sine 10
offensa in diem Christi, repleti fructu iustitiae 11
per Iesum Christum, in gloriam et laudem Dei.

Scire autem vos volo fratres, quia 12
quae circa me sunt, magis ad profectum
venerunt Evangelii: ita ut vincula mea 13
manifesta fierent in Christo in omni prae-
torio, et in ceteris omnibus, [1] et plures e 14
fratribus in Domino confidentes vinculis
meis, abundantius auderent sine timore ver-
bum Dei loqui. Quidam quidem et propter 15
invidiam, et contentionem: quidam autem et
propter bonam voluntatem Christum praedi-

---

[2] Rm 1, 7 | [3] Rm 1, 8. 1 Cor 1, 4 | [5] 1 Cor 9, 23 | [6] 2, 13. 1 Cor 1, 6—8 | [8] Rm 1, 9. 2 Cor 1, 23. 1 Thess 2, 5 | [10] Rm 2, 18; 12, 2. 1 Thess 5, 23. Heb 5, 14 | [11] Eph 5, 9; 1, 6. 12. 14. J 15, 8 | [12] 2 Tim 2, 9. Eph 6, 21. Col 4, 7 | [13] 4, 22. Eph 3, 1.

16 cant: | quidam ex charitate: scientes quoniam
17 in defensionem Evangelii positus sum. Quidam autem ex contentione Christum annunciant non sincere, existimantes pressuram se
18 suscitare vinculis meis. | Quid enim? Dum omni modo sive per occasionem, sive per veritatem Christus annuncietur: et in hoc gaudeo
19 sed et gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem, per vestram orationem, et
20 subministrationem Spiritus Iesu Christi | secundum expectationem, et spem meam, quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper, et nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem.
21 Mihi enim vivere Christus est, et mori lucrum.
22 Quòd si vivere in carne, hic mihi fructus operis
23 est, et quid eligam ignoro. Coarctor autem e duobus: desiderium habens dissolvi, et esse
24 cum Christo, multo magis melius: permanere
25 autem in carne, necessarium propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo, et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum, et gau-
26 dium fidei: ut gratulatio vestra abundet in Christo Iesu in me, per meum adventum ite-
27 rum ad vos. Tantum digne Evangelio Christi conversamini: ut sive cum venero, et videro vos, sive absens audiam de vobis quia statis in uno spiritu unanimes, collaborantes fidei Evan-
28 gelii: | et in nullo terreamini ab adversariis: quae illis est causa perditionis, vobis autem salu-

---

17 1, 7. Rm 2, 8 | 18 2, 17—18 | 19 Job 13, 16. 2 Cor 1, 11 | 20 1 Pt 4, 16 | 21 Gal 2, 20 | 22 Rm 1, 13. J 15, 16 | 23 3 Reg 19, 4. 2 Cor 5, 8 | 27 4, 3. Col 1, 10. 1 Thess 2, 12. Act 4, 32 | 28 1 Cor 16, 9. 2 Thess 1, 5—10.

σιν· οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν 16
τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν 17
Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι
θλῖψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. τί γάρ; πλὴν 18
ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ,
Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω·
ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι· οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι 19
ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως
καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι 20
ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρη-
σίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς
ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανά-
του. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθα- 21
νεῖν κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι 22
καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω.
συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων 23
εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ
γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον· τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ 24
ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. καὶ τοῦτο πεποιθὼς 25
οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς
τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως,
ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ 26
Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν
πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου 27
τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ
ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν,
ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθ-
λοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρό- 28
μενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις
ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτη-

16. 17 > οι μεν εξ εριθειας . . . οι δε εξ αγαπης K (L) al. sy^{h} | *17* εγειρ.] επιφερειν EKL al. | *18* om. πλην B | om. οτι DEKL al. sy | *19* > χριστ. ιησ. DEFG Vict | *20* ουδενι] + υμων FG | *23* πολλω] ποσω D*FgrG e Vict | om. γαρ ℵ*DEFGKLP al. vg sy | *25* συμπαραμενω EKLP al. | *27* om. του χριστ. ℵ* | ακουω ℵ*BD*P al. *28* υμων] υμιν EKL al. f Ambrosiast vg

29 ρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη
τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν
30 ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, τὸν αὐτὸν
ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε
ἐν ἐμοί.

2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παρα-
μύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ
2 τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν
χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην
3 ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, μηδὲν
κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ
ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχον-
4 τας ἑαυτῶν, μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες,
5 ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστοι. τοῦτο φρονεῖτε
6 ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ
θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι
7 ἴσα θεῷ, ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου
λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος·
8 καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν
ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανά-
9 του δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψω-
σεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν
10 ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ
11 ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ
πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι κύριος Ἰησοῦς
Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπη-
κούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ
νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ
φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργά-
13 ζεσθε· θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ

---

29 ημιν A al. | **2**,*3* μηδε κατα] η DEFGKLP al. | *4* εκαστοι σκοπ. ℵ A B D^{gr} E^{gr} P al. Vict Aug | σκοπειτε L al. | om. και D*FGK Vict Ambrosiast | *5* τουτο] + γαρ DEFGKLP al. sy^{h} | φρονεισθω KLP al. | *7* ανθρωπου Orig Cypr Hil | *11* εξομολογησεται ACDEFGKLP al. | οτι χριστος κυριος K | *12* om. ως B 3 17 al. Ambrosiast sy^{p} | om. εν τη απουσ. μου E^{gr}G

tis, et hoc a Deo: quia vobis donatum est pro 29
Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut
etiam pro illo patiamini: idem certamen ha- 30
bentes, quale et vidistis in me, et nunc audistis
de me.

Si qua ergo consolatio in Christo, si quod **2**
solatium charitatis, siqua societas spiritus,
siqua viscera miserationis: implete gaudium 2
meum ut idem sapiatis, eandem charitatem
habentes, unanimes, idipsum sentientes, [1] nihil 3
per contentionem, neque per inanem gloriam:
sed in humilitate superiores sibi invicem arbi-
trantes, non quae sua sunt singuli considéran- 4
tes, sed ea, quae aliorum. Hoc enim sentite in 5
vobis, quod et in Christo Iesu: qui cum in for- 6
ma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse
se aequalem Deo: sed semetipsum exinanivit 7
formam servi accipiens, in similitudinem ho-
minum factus, et habitu inventus ut homo.
Humiliavit semetipsum factus obediens usque 8
ad mortem, mortem autem crucis. Propter 9
quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi
nomen, quod est super omne nomen: ut in 10
nomine Iesu omne genu flectatur caelestium,
terrestrium, et infernorum, [1] et omnis lingua 11
confiteatur quia Dominus Iesus Christus in
gloria est Dei Patris.

Itaque charissimi mei (sicut semper obe- 12
distis:) non ut in praesentia mei tantum,
sed multo magis nunc in absentia mea, cum
metu et tremore vestram salutem operamini.
Deus est enim, qui operatur in vobis et 13

[29] Act 5, 41. 1 Pt 4, 13 | [30] Act 16, 22 | **2** [3] Gal 5, 26. Rm 12, 10 | [4] 1 Cor 10, 24. 33, 13, 5 | [6] J 1, 1—2; 17, 5. Gen 1, 27; 3, 5 | [7] Is 53, 3. 2 Cor 8, 9. Heb 2, 14. 17 | [8] Heb 12, 2; 5, 8. J 10, 17 | [9] Act 2, 33. Eph 1, 21. Heb 1, 3—4 | [10] Is 45, 23. J 5, 23. Apoc 5, 13 | [11] Rm 10, 9 | [12] 1 Pt 1, 17. 2 Pt 1, 5. Ps 2, 11. Rm 7, 18 | [13] J 15, 5. 2 Cor 3, 5. 1 Thess 2, 13.

14 velle, et perficere pro bona voluntate. Omnia
autem facite sine murmurationibus, et haesi-
15 tationibus: ut sitis sine querela, et simplices
filii Dei, sine reprehensione in medio nationis
pravae, et perversae: inter quos lucetis sicut
16 luminaria in mundo, verbum vitae continen-
tes ad gloriam meam in die Christi, quia non
in vacuum cucurri, neque in vacuum laboravi.
17 Sed et si immolor supra sacrificium, et
obsequium fidei vestrae, gaudeo, et congra-
18 tulor omnibus vobis. Idipsum autem et vos
gaudete, et congratulamini mihi.
19 Spero autem in Domino Iesu, Timotheum
me cito mittere ad vos: ut et ego bono animo
20 sim, cognitis quae circa vos sunt. Neminem
enim habeo tam unanimem, qui sincera affec-
21 tione pro vobis solicitus sit. Omnes enim quae
sua sunt quaerunt, non quae sunt Iesu Christi.
22 Experimentum autem eius cognoscite, quia
sicut patri filius, mecum servivit in Evangelio.
23 Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox ut
24 videro quae circa me sunt. Confido autem in
Domino quoniam et ipse veniam ad vos cito.
25 Necessarium autem existimavi Epaphroditum
fratrem, et cooperatorem, et commilitonem
meum, vestrum autem apostolum, et mini-
26 strum necessitatis meae, mittere ad vos: quo-
niam quidem omnes vos desiderabat: et moe-
stus erat, propterea quòd audieratis illum infir-
27 matum. Nam et infirmatus est usque ad mor-
tem: sed Deus misertus est eius: non solum
autem eius, verum etiam et mei, ne tristitiam
28 super tristitiam haberem. Festinantius ergo
misi illum, ut viso eo iterum gaudeatis, et ego
29 sine tristitia sim. Excipite itaque illum cum
omni gaudio in Domino, et eiusmodi cum honore

[14] 1 Pt 4, 9 | [15] 1, 10. Mt 5, 14; 10, 16. Eph 5, 8. Deut 32, 5. Dan 12, 3. Act 2, 40 | [16] 1 Thess 2, 19. Is 49, 4; 65, 23. Gal 2, 2 | [17] Rm 15, 16. 2 Tim 4, 6 | [18] 3, 1; 4, 4 | [20] 1 Cor 16, 10 | [21] 2 Tim 4, 10. 16. Gal 4, 17 | [22] 1 Cor 13, 5 | [24] 1, 25 | [25] 4, 18 | [29] 1 Cor 16, 16. 1 Tim 5, 17.

θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα 14
ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα 15
γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ
ἄμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης,
ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον 16
ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν
Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς
κενὸν ἐκοπίασα. Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ 17
τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν,
χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ 18
καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως 19
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ
ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως 20
τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυ- 21
τῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τὴν δὲ δο- 22
κιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν
ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν 23
οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ
ἐξαυτῆς· πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς τα- 24
χέως ἐλεύσομαι. ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπ- 25
αφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρα-
τιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν
τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὴ ἐπι- 26
ποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι
ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. καὶ γὰρ ἠσθένησεν πα- 27
ραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν,
οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην
ἐπὶ λύπην σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐ- 28
τόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε κἀγὼ ἀλυ-
πότερος ὦ. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ 29
μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους

---

14 om. και διαλογ. K 43. 71 | *15* ητε AD*E* FG lat | αμωμητα DEFGKLP al. | *19* κυρ.] χριστω CD* FG al. | *21* > ιησ. χριστ. ℵACDEFGP al. latpler sy | *22* εν τοις δεσμοις του ευαγγελιου C | *24* fin.] + προς υμας ℵ*ACP al. f Ambrosiast vg syp | *26* υμας] + ιδειν ℵ*ACDE al. sy

30 ἔχετε, ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

3 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς
3 ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
4 πεποιθότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί,
5 ἐγὼ μᾶλλον· περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,
6 κατὰ νόμον Φαρισαῖος, | κατὰ ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενό-
7 μενος ἄμεμπτος. Ἀλλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη,
8 ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ μὲν οὖν γε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι
9 σκύβαλα εἶναι ἵνα Χριστὸν κερδήσω | καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ
10 δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφι-
11 ζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως καταντήσω
12 εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν. οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ

---

0 χριστ.] κυριου ℵ A P 17 al. syh. om. C | παραβουλευσ. C K L P al. | **3**,3 θεω D* P al. e f vg sy | *6 ζηλος* ℵ* A B D* F G | *διωκ. εκκλ θεου* F G Aug Ambrosiast vg | *7* om. *αλλ* ℵ* A G 17 de Lucif | *8* > *ιησ. χρ.* A K P al. f vg syp | om. *ειναι* ℵ* B D* F G 17 lat syp | *12 ελαβ.*] + η ηδη δεδικαιωμαι D* E F (G) | om. *και* 1° ℵ* D* E* F G Tert Hil Vict al.

habetote. quoniam propter opus Christi usque 30
ad mortem accessit, tradens animam suam ut
impleret id, quod ex vobis deerat erga meum
obsequium.

De cetero fratres mei gaudete in Domino. **3**
Eadem vobis scribere, mihi quidem non pi-
grum, vobis autem necessarium.

Videte canes, videte malos operarios, vi- 2
dete concisionem. Nos enim sumus circum- 3
cisio, qui spiritu servimus Deo, et gloriamur in
Christo Iesu, et non in carne fiduciam haben-
tes, quamquam ego habeam confidentiam et 4
in carne. Si quis alius videtur confidere in
carne, ego magis, [1] circumcisus octavo die, ex 5
genere Israel, de tribu Beniamin, Hebraeus ex
Hebraeis, secundum legem Pharisaeus, [1] secun- 6
dum aemulationem persequens Ecclesiam Dei,
secundum iustitiam, quae in lege est, conver-
satus sine querela: Sed quae mihi fuerunt 7
lucra, haec arbitratus sum propter Christum
detrimenta. Verumtamen existimo omnia 8
detrimentum esse propter eminentem scien-
tiam Iesu Christi Domini mei: propter quem
omnia detrimentum feci, et arbitror ut
stercora, ut Christum lucrifaciam, [1] et inveniar 9
in illo non habens meam iustitiam, quae
ex lege est, sed illam, quae ex fide est Chri-
sti Iesu: quae ex Deo est iustitia in fide 10
ad cognoscendum illum, et virtutem resurrec-
tionis eius, et societatem passionum illius:
configuratus morti eius: si quo modo occur- 11
ram ad resurrectionem, quae est ex mortuis:
non quòd iam acceperim, aut iam per- 12
fectus sim: sequor autem, si quomodo com-
prehendam in quo et comprehensus sum a

3 [1] 2, 18; 4, 4 | [2] Apoc 22, 15 | [3] Rm 1, 9; 2, 29; 14, 18 | [4] 2 Cor 11, 18. 22 | [5] Act 26, 5. L 1, 59; 2, 21 | [7] Mt 13, 44. 46 | [8] Mt 16, 26 | [9] Rm 3, 21—22 | [10] Rm 6, 3—5; 8, 17. Gal 6, 17 | [11] L 20, 35. Act 4, 2. Apoc 20, 5—6 | [12] 1 Tim 6, 12. Act 9, 6.

13 Christo Iesu. Fratres, ego me non arbitror
comprehendisse. Unum autem: quae quidem
retro sunt obliviscens, ad ea vero, quae sunt
14 priora, extendens meipsum, | ad destinatum
persequor, ad bravium supernae vocationis
15 Dei in Christo Iesu. Quicumque ergo perfecti
sumus, hoc sentiamus: et siquid aliter sapitis,
16 et hoc vobis Deus revelabit. Verumtamen ad
quod pervenimus ut idem sapiamus, et in
17 eadem permaneamus regula. Imitatores mei
estote fratres, et observate eos qui ita ambu-
18 lant, sicut habetis formam nostram. Multi
enim ambulant, quos saepe dicebam vobis
(nunc autem et flens dico) inimicos crucis
19 Christi: | quorum finis interitus: quorum Deus
venter est: et gloria in confusione ipsorum, qui
20 terrena sapiunt. Nostra autem conversatio
in caelis est: unde etiam Salvatorem expec-
tamus Dominum nostrum Iesum Christum,
21 qui reformabit corpus humilitatis nostrae,
configuratum corpori claritatis suae, secun-
dum operationem, qua etiam possit subiicere
4 sibi omnia. Itaque fratres mei charissimi,
et desideratissimi, gaudium meum, et corona
2 mea: sic state in Domino, charissimi: | Evo-
diam rogo, et Syntychen deprecor idipsum
3 sapere in Domino. Etiam rogo et te germane
compar, adiuva illas, quae mecum labora-
verunt in Evangelio cum Clemente, et ceteris
adiutoribus meis, quorum nomina sunt in
4 libro vitae. Gaudete in Domino semper:
5 iterum dico gaudete. Modestia vestra nota
sit omnibus hominibus: Dominus prope est.
6 Nihil soliciti sitis: sed in omni oratione, et

---

[13] L 9, 62 | [14] 1 Cor 9, 24 | [15] 1 Cor 2, 6 | [16] Gal 6, 16 | [17] 1 Cor 11, 1. 1 Thess 1, 7. 1 Pt 5, 3 | [18] 1 Cor 1, 23. Gal 6, 12 | [19] Rm 16, 18. Os 4, 7 | [20] Eph 2, 6. Col 3, 1. Heb 12, 22. 1 Cor 1, 7 | [21] 1 Cor 15, 43. 49. 53 | 4 [1] 2 Cor 1, 14. 1 Thess 2, 19—20 | [3] 1, 27. Ps 68, 29. L 10, 20 | [4] 3, 1. 2 Cor 13, 11 | [5] Heb 10, 37. Jc 5, 8—9 | [6] Mt 6, 25—34. Col 4, 2. 1 Pt 5, 7. Ps 144, 18. J 14, 27. Col 3, 15.

Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω 13
λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω
ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινό-
μενος, κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον 14
τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέ- 15
ρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκα-
λύψει· πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. 16
Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε 17
τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον
ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις 18
ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχ-
θροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὧν τὸ τέλος 19
ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ
αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν 20
γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ
καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χρι-
στόν, ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώ- 21
σεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης
αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν
καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, 4
χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ,
ἀγαπητοί. Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην 2
παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ναὶ ἐρωτῶ 3
καὶ σέ, γνήσιε σύζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵ-
τινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ
Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν
τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν κυρίῳ 4
πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν 5
γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς.
μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ 6

---

12 om. ιησου BD*E*FG al. Tert Hil Vict | *13* ουπω] ου BEFGKL al. Tert Vict vg sy | *14* της ανεγκλησιας Tert Orig | *15* φρονουμεν ℵL al. | *16* τω αυτ. στοιχ.] το αυτο φρονειν τω αυτω κανονι στοιχειν DE(FG) al. vg | *21* ημων] + εις το γενεσθαι αυτο EKLP al Vict Aug sy | **4**,*1* αγαπ. 2°] + μου B 17 syp, om. **D** 108 e Vict

τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν
7 γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ
θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς
καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ
8 Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ,
ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ,
ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος,
9 ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε
καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσ-
σετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ
11 ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρη-
σιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης
12 εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισ-
σεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ
χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ
13 ὑστερεῖσθαι. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί
14 με. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου
15 τῇ θλίψει. οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακε-
δονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς
λόγον δόσεως καὶ λήψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,
16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν
17 χρείαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα,
ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
18 λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω·
πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ
παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐ-
19 άρεστον τῷ θεῷ. ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν
χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν

---

7 θεου] *χριστου* A Ambr sy^{hm} | *νοημ.*] *σωματα* Fgr G d e Vict al. | *8 επαιν.*] + *επιστημης* D*E*F G al. | *13 με*] + *χριστω* Egr Fgr G K L P al. | *15* om. *μονοι* A arm | *16* om. *εις* AD* 39 al. Vict | *χρ. μου* D E L P al. g Ambrosiast Aug | *18 υμων*] + *πεμφθεντα* F G d e Cypr Vict Ambrosiast vg | *19 πληρωσει* D*F G al. Vict Ambrosiast vg

obsecratione, cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum. Et pax 7
Dei, quae exuperat omnem sensum, custodiat
corda vestra, et intelligentias vestras in
Christo Iesu. De cetero fratres, quaecumque 8
sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque
iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, siqua virtus,
siqua laus disciplinae, haec cogitate. Quae et 9
didicistis, et accepistis, et audistis, et vidistis
in me, haec agite: et Deus pacis erit vobiscum.

Gavisus sum autem in Domino vehementer, 10
quoniam tandem aliquando refloruistis pro me
sentire, sicut et sentiebatis: occupati autem
eratis. Non quasi propter penuriam dico: 11
ego enim didici, in quibus sum, sufficiens
esse. Scio et humiliari, scio et abundare: 12
(ubique et in omnibus institutus sum) et
satiari, et esurire, et abundare, et penuriam
pati: omnia possum in eo, qui me confortat. 13
Verumtamen bene fecistis, communicantes 14
tribulationi meae. Scitis autem et vos Phi- 15
lippenses, quòd in principio Evangelii, quando
profectus sum a Macedonia, nulla mihi Ecclesia communicavit in ratione dati et
accepti, nisi vos soli: quia et Thessalonicam 16
semel et bis in usum mihi misistis. Non 17
quia quaero datum, sed requiro fructum
abundantem in ratione vestra. Habeo autem 18
omnia, et abundo: repletus sum, acceptis
ab Epaphrodito quae misistis odorem suavitatis, hostiam acceptam, placentem Deo.
Deus autem meus impleat omne desiderium 19
vestrum secundum divitias suas in gloria in

---

[8] Rm 12, 17 | [9] 1 Thess 5, 23. Rm 16, 20. 1 Cor 14, 33 | [11] 1 Tim 6, 6 | [12] 2 Cor 6, 10 | [13] 2 Cor 12, 10. 2 Tim 4, 17 | [14] Heb 10, 33 | [15] 2 Cor 11, 9 | [17] 1 Cor 9, 11 | [18] 2, 25. Ex 29, 18. Ez 20, 41.

20 Christo Iesu. Deo autem et Patri nostro gloria
in saecula saeculorum: Amen.
21 Salutate omnem sanctum in Christo Iesu.
22 Salutant vos, qui mecum sunt, fratres. | Salu-
tant vos omnes sancti, maxime autem qui de
Caesaris domo sunt.
23 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum
spiritu vestro. Amen.

EPISTOLA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD COLOSSENSES.

1 Paulus Apostolus Iesu Christi per vo-
2 luntatem Dei, et Timotheus frater: eis, qui
sunt Colossis, sanctis, et fidelibus fratribus in
3 Christo Iesu. Gratia vobis, et pax a Deo
Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
Gratias agimus Deo, et Patri Domini
nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes:
4 audientes fidem vestram in Christo Iesu,
et dilectionem, quam habetis in sanctos
5 omnes, | propter spem, quae reposita est vobis
in caelis: quam audistis in verbo veritatis
6 Evangelii: quod pervenit ad vos, sicut et
in universo mundo est, et fructificat, et cres-
cit sicut in vobis, ex ea die, qua audistis, et
7 cognovistis gratiam Dei in veritate, sicut
didicistis ab Epaphra charissimo conservo

---

[22] 1, 13 | [23] Gal 6, 18 | 1 [1] Eph 1, 1 | [2] Rm 1, 7. Eph 1, 2 | [3] 1 Cor 13, 13. 1 Thess 1, 2—3. Eph 1, 16 | [4] Eph 1, 15 | [5] 1 Pt 1, 4. Eph 1, 13. 18. Heb 6, 18 | [6] 1 Tim 3, 16. Eph 1, 13. 2 Pt 1, 12 | [7] 2, 1; 4, 12. Philem 23.

Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ 20
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 21
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. | ἀσπά- 22
ζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ
τῆς Καίσαρος οἰκίας.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ 23
πνεύματος ὑμῶν. [ἀμήν].

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- **1**
ματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς | τοῖς ἐν 2
Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χρι-
στῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου 3
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσ-
ευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν 4
Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάν-
τας τοὺς ἁγίους | διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμέ- 5
νην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ
λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου | τοῦ παρόν- 6
τος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ
ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς
καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπ-
έγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς 7
ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου

---

20 om. **των αιων.** KL al. | *23* **του πνευμ.**] **παντων** KL al. sy | om. **αμην** BFG 47 Vict.

1,1 > **ιησ. χρ.** Dgr Egr K al. syp | *2* **κολοσσαεις** D* E, **κολασσαις** KP al. | **χριστ.**] + **ιησου** A D* E* FG al. Ambrosiast vg | fin.] + **και κυριου ιησου χριστου** ℵ A C F G al. | *3* **και**] **τω** D* F G, om. B C* | om. **χριστ.** B | *4* om. **ην εχ.** B | *6* **κοσμ.**] + **και** F G K L al. d e vg sy | om. **και αυξ.** K al.

ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ
8 Χριστοῦ, ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν
9 πνεύματι. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας
ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσ-
ευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπί-
γνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ
10 συνέσει πνευματικῇ, περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ κυ-
ρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει
11 τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ
τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν
12 καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς[1] εὐχαριστοῦντες τῷ
πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλή-
13 ρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί· ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς
ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν
14 βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχο-
μεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν·
15 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότο-
16 κος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα
τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ
καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε
ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ
17 εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων
18 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, καὶ αὐτός
ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς
ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα
19 γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ
20 εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι[1] καὶ δι'
αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρη-
νοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ,
δι' αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρα-
21 νοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους

---

7 υπερ ημων ℵ* A B Der Fgr G al. Ambrosiast | *9* om. και αιτ. BK al. | *10* περιπ.] + υμας E K L P al. arm εις την επιγνωσιν K L al. | *12* ευχ.] + αμα B | τω θεω πατρι ℵ 37 fg fuld syp | ικανωσ.] καλεσαντι D* F G (B) | *14* εσχομ. B | *20* om. δι αυτου 2° B D* F G L al. lat

nostro, qui est fidelis pro vobis minister
Christi Iesu, qui etiam manifestavit nobis 8
dilectionem vestram in spiritu: ideo et nos 9
ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis
orantes, et postulantes ut impleamini agni-
tione voluntatis eius, in omni sapientia et in-
tellectu spirituali: ut ambuletis digne Deo per 10
omnia placentes: in omni opere bono fructi-
ficantes, et crescentes in scientia Dei: in omni 11
virtute confortati secundum potentiam clari-
tatis eius in omni patientia, et longanimitate
cum gaudio [1] gratias agentes Deo Patri, qui 12
dignos nos fecit in partem sortis sanctorum
in lumine: qui eripuit nos de potestate tene- 13
brarum, et transtulit in regnum filii dilectionis
suae, in quo habemus redemptionem per san- 14
guinem eius, remissionem peccatorum: qui est 15
imago Dei invisibilis, primogenitus omnis crea-
turae: quoniam in ipso condita sunt universa 16
in caelis, et in terra, visibilia, et invisibilia, sive
throni, sive dominationes, sive principatus,
sive potestates: omnia per ipsum, et in ipso
creata sunt: et ipse est ante omnes, et omnia 17
in ipso constant. Et ipse est caput corporis 18
Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex
mortuis: ut sit in omnibus ipse primatum
tenens. quia in ipso complacuit, omnem ple- 19
nitudinem inhabitare: et per eum reconciliare 20
omnia in ipsum, pacificans per sanguinem cru-
cis eius, sive quae in terris, sive quae in caelis
sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati, 21

[9] Eph 1, 8—9. 15—17. Phil 1, 9 | [10] Eph 1, 17; 2, 10; 4, 1. Phil 1, 27. 2 Pt 1, 2 | [11] 1 Cor 1, 5. Eph 1, 18—19; 3, 16 | [12] Eph 1, 11. 18. Act 20, 32 | [13] 2, 15. L 22, 53. Eph 2, 2; 6, 12; 1, 6. Act 26, 18 | [14] Eph 1, 7 | [15] Heb 1, 3. 2 Cor 4, 4. Apoc 3, 14. 1 Tim 6, 16. J 1, 18 | [16] J 1, 3. 10. Eph 1, 10. 21 | [17] Prov 8, 25—27. Eph 1, 22. Heb 1, 3 | [18] Eph 1, 22; 4, 15; 5, 23. Act 4, 2; 26, 23. Rm 8, 29. 1 Cor 15, 20. Apoc 1, 5 | [19] Eph 1, 23. Col 2, 9. J 1, 16 | [20] Eph 1, 7. 10; 2, 13—17. 1 J 2, 2 | [21] Eph 2, 1. 12; 4, 18. Rm 5, 10.

22 et inimici sensu in operibus malis: nunc
autem reconciliavit in corpore carnis eius
per mortem, exhibere vos sanctos, et imma-
23 culatos, et irreprehensibiles coram ipso: si
tamen permanetis in fide fundati, et stabiles,
et immobiles a spe Evangelii, quod audistis,
quod praedicatum est in universa creatura,
quae sub caelo est, cuius factus sum ego
Paulus minister.
24 Qui nunc gaudeo in passionibus pro vo-
bis, et adimpleo ea, quae desunt passionum
Christi, in carne mea pro corpore eius, quod
25 est Ecclesia: cuius factus sum ego minister
secundum dispensationem Dei, quae data
est mihi in vos, ut impleam verbum Dei:
26 mysterium, quod absconditum fuit a sae-
culis, et generationibus, nunc autem mani-
27 festatum est sanctis eius, quibus voluit Deus
notas facere divitias gloriae sacramenti huius
in Gentibus, quod est Christus, in vobis spes
28 gloriae, [1] quem nos annunciamus, corripientes
omnem hominem, et docentes omnem homi-
nem, in omni sapientia, ut exhibeamus om-
29 nem hominem perfectum in Christo Iesu. in
quo et laboro, certando secundum operatio-
nem eius, quam operatur in me in virtute.
2 Volo enim vos scire qualem solicitudinem
habeam pro vobis, et pro iis, qui sunt Lao-
diciae, et quicumque non viderunt faciem

---

22 Eph 2, 11. 14. 16; 5, 27.
23 Mc 16, 15. 1 Tim 3, 16. Eph 3, 17. Heb 3, 14. 1 Cor 15, 58.
24 Eph 3, 1. 13. Act 9, 16. 1 Thess 3, 10.
25 Eph 3, 2. 7—8.
26 Rm 16, 25—26. Eph 3, 3. 5. 9—10.
27 1 Tim 1, 1. Rm 16, 25. Eph 3, 9; 1, 18.
28 1, 22; 3, 16. Eph 4, 13.
29 Phil 4, 13. Eph 3, 7. 20.
2 1 1, 7; 4, 12. Act 20, 38.

καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πο-
νηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς 22
σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι
ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατ-
ενώπιον αὐτοῦ, εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθε- 23
μελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι
ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ
κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, 24
καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων
τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος
αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, [1] ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διά- 25
κονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δο-
θεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν 26
αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη
τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι 27
τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς
τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες 28
πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρω-
πον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα
ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς ὃ καὶ κοπιῶ 29
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ-
γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. Θέλω γὰρ ὑμᾶς 2
εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν
Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν

---

21 τη διαν.] της διανοιας υμων FGde Hil | *22* αποκαταλλαγεντες D*FgrGe Ambrosiast, -ηλλαγητε B (17) | om. της σαρκ. Marcion | om. αυτου 1° FgrG | θαν.] + αυτου ℵAP al. sy | *23* παση] + τη EKLP al. | διακ.] κηρυξ και αποστολος ℵ*P (A syhm) | *26* αγιοις] αποστολοις FgrG | *27* om. τι DgrFG | τουτου] του θεου D*FGe Hil Ambrosiast | ος] ο ABFGP al. lat | *28* om. παντ. ανθρ. D*E*FG al. Ambrosiast | σοφ.] + πνευματικη FGde | χρ.] + ιησου EKLP al. f vg syh | **2**,*1* λαοδ.] + **και των εν ιεραπολει 10. 31 al.** syh

2 μου ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι
αὐτῶν, συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν
πλοῦτος τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς
ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, καὶ πατρὸς
3 καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ
4 τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. Τοῦτο δὲ
λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθα-
5 νολογίᾳ. εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ
πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων
ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν
πίστεως ὑμῶν.
6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν
7 κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ
ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι [ἐν]
τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν
8 εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλ-
αγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ
9 στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι
ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
10 σωματικῶς, καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς
11 ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ
καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ
ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περι-
12 τομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βα-
πτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως
τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ
13 νεκρῶν· καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώ-
μασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συν-

---

1 om. *εν σαρκι* ℵ* | *2 συμβιβασθεντων* KL al. sy^{hm} | om. *και πατρος και του* B Hil, *τ. θ. ο εστιν χριστος* D* e Aug, *τ. θ. πατρος* (+ *του* AC 4) *χριστου* ℵ* AC 4 am fuld | *4* om. *δε* ℵAB Ambrosiast Aug | *μη τις* KL al. | *7 περισσ.*] + *εν αυτη* BEKL al. sy, + *εν αυτω* D* 1 e f vg | *10 ος*] ο BDE^{gr}F^{gr} 47 Hil | *αρχ. κ. εξουσ.*] *εκκλησιας* D^{gr}E^{gr} (ℵ) | *11 σωμ.*] + *των αμαρτιων* KL al. Aug^{codd} sy | *12 βαπτισμω* BD*FG 47 al. lat | *13 υμας 2°*] *ημας* B 17 al. Ambr, om. DEFGP al. lat

meam id carne: ut consolentur corda ipsorum, 2
instructi in charitate, et in omnes divitias
plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterii
Dei Patris et Christi Iesu: in quo sunt omnes 3
thesauri sapientiae, et scientiae absconditi.
Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in 4
sublimitate sermonum. Nam etsi corpore ab- 5
sens sum, sed spiritu vobiscum sum: gaudens,
et videns ordinem vestrum, et firmamentum
eius, quae in Christo est, fidei vestrae.

Sicut ergo accepistis Iesum Christum 6
Dominum, in ipso ambulate, [1] radicati, et 7
superaedificati in ipso, et confirmati fide, sicut
et didicistis, abundantes in illo in gratiarum
actione: Videte ne quis vos decipiat per philo- 8
sophiam, et inanem fallaciam secundum tra-
ditionem hominum, secundum elementa mundi,
et non secundum Christum: quia in ipso in- 9
habitat omnis plenitudo divinitatis corpora-
liter: et estis in illo repleti, qui est caput omnis 10
principatus, et potestatis: in quo et circumcisi 11
estis circumcisione non manu facta in expolia-
tione corporis carnis, sed in circumcisione
Christi: consepulti ei in baptismo, in quo et re- 12
surrexistis per fidem operationis Dei, qui susci-
tavit illum a mortuis. Et vos cum mortui esse- 13
tis in delictis, et praeputio carnis vestrae, con-

---

[2] 1, 26. Eph 3, 18 | [3] 1, 27. Is 45, 3. Prov 2, 3—4. Eph 3, 19. 1 Cor 1, 24. 30 | [4] Rm 16, 18. Eph 4, 17; 5, 6 | [5] 1 Cor 5, 3; 14, 40. 1 Pt 5, 9 | [6] Eph 4, 17 | [7] Eph 3, 17; 2, 20. 22 | [8] 2, 20. Eph 5, 6 | [9] 2, 17. J 1, 14. 16 | [10] Eph 1, 21 | [11] 1 Pt 3, 21. Rm 2, 29 | [12] 3, 1. Rm 6, 4. Eph 1, 19—20 | [13] Eph 2, 1. 5.

vivificavit cum illo, donans vobis omnia de-
14 licta: delens quod adversus nos erat chiro-
graphum decreti, quod erat contrarium nobis,
et ipsum tulit de medio, affigens illud cruci:
15 et expolians principatus, et potestates traduxit
confidenter, palam triumphans illos in semet-
16 ipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo, aut in
potu, aut in parte diei festi, aut neomeniae,
17 aut sabbatorum: quae sunt umbra futuro-
18 rum: corpus autem Christi. Nemo vos seducat,
volens in humilitate, et religione angelorum,
quae non vidit ambulans, frustra inflatus
19 sensu carnis suae, | et non tenens caput, ex
quo totum corpus per nexus, et coniunctiones
subministratum, et constructum crescit in
augmentum Dei.
20 Si ergo mortui estis cum Christo ab
elementis huius mundi: quid adhuc tamquam
21 viventes in mundo decernitis? Ne tetigeritis,
neque gustaveritis, neque contrectaveritis:
22 quae sunt omnia in interitum ipso usu, secun-
23 dum praecepta, et doctrinas hominum: quae
sunt rationem quidem habentia sapientiae in
superstitione, et humilitate, et non ad par-
cendum corpori, non in honore aliquo ad
3 saturitatem carnis. Igitur, si consurrexistis
cum Christo: quae sursum sunt quaerite, ubi
2 Christus est in dextera Dei sedens: quae
sursum sunt sapite, non quae super terram.
3 Mortui enim estis, et vita vestra est abscondita
4 cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit,
vita vestra: tunc et vos apparebitis cum ipso
in gloria.
5 Mortificate ergo membra vestra,
quae sunt super terram: forni-

[14] Eph 2, 14—15. 1 Pt 2, 24 | [15] 1, 13 | [16] Rm 14, 1—12 | [17] Heb 8, 5; 10, 1 | [18] 2, 23 | [19] Eph 2, 21; 4, 15—16 | [20] Gal 4, 3. 9 | [21] Gal 6, 8 | [22] Is 29, 13. Mt 15, 9. Tit 1, 14 | [23] Rm 13, 14. 1 Tim 4, 3 | 3 [1] Ps 109, 1. Col 2, 12 | [2] Mt 6, 33 | [3] Rm 6, 2 | [4] 1 Cor 15, 43. Phil 1, 21. Gal 2, 20 | [5] Rm 6, 6; 8, 13. Eph 4, 19; 5, 3. 5. Apoc 21, 8.

ἐξωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν
πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν 14
χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν,
καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ
τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς 15
ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύ-
σας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω 16
ἐν βρώσει καὶ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νου-
μηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων, 17
τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς καταβρα- 18
βευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ
τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυ-
σιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ 19
κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ
τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ
συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων 20
τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε·
μὴ ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, ἅ ἐστιν πάντα εἰς 21/22
φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ
διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; ἅτινά ἐστιν λόγον 23
μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινο-
φροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι
πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρ- 3
θητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός 2
ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· τὰ ἄνω φρο- 2
νεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ 3
ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ·
ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε 4
καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορ- 5

---

13 ημιν] υμιν LP al. f Tert Hil vg | *15* om. τας αρχ. και FgrG Hil Novat | *16* και] η B syp | *17* α] ο BFgrGde Aug | *18* α] + μη CKLP(FG) al. vg sy | *19* κεφ.] + χριστον D*E* syh | *21* om. μηδε γευση K | *23* ταπ.] + του νοος FGde Hil al. vg syh | om. και 2o B Hil Ambrosiast Ambr | 3,*4* om. συν αυτω A 57 | *5* μελη] + υμων ADEFGHKLP al. lat

νείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ
6 τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι' ἃ
ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
7 ἀπειθείας. ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ
8 ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε
καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν,
βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος
9 ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυ-
σάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πρά-
10 ξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνα-
καινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτί-
11 σαντος αὐτόν, ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰου-
δαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος,
Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ [τὰ] πάντα
12 καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός. Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκ-
λεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα
οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραΰ-
13 τητα, μακροθυμίαν,[1] ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ
μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν
14 οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγά-
15 πην, ὅ ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. καὶ ἡ
εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ
16 εὐχάριστοι γίνεσθε. ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ
ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ
διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς
ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες
17 ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ· καὶ πᾶν ὅ τι
ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι

---

5 om. κακην FgrG Hil | *6* om. επι — απειθ. B Cypr Ambrosiast | *8* om. και υμεις ℵ* sa | fin.] + μη εκπορευεσθω FGAmbrosiast | *11* ενι] + αρσεν και θηλυ D*E*FG Ambr Aug | *12* om. και B 17 | *13* μομφ.] οργην FgrGgr | χριστ.] κυριος ABD*FG al. e Aug vg, θεος ℵ (17 Aug) | *14* ο] ος ℵ*D, ητις EKL al. | τελ.] ενοτητος D*FgrG e Ambrosiast | *15* χριστ.] θεου EKL 17 al. Ambrosiast | *16* χριστ.] κυριου AC 17 al. | θεω] κυριω EKL al.

cationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, et avaritiam, quae est simulacrorum servitus: propter quae venit ira Dei 6
super filios incredulitatis: in quibus et vos 7
ambulastis aliquando, cum viveretis in illis.
Nunc autem deponite et vos omnia: iram, 8
indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri 9
invicem, expoliantes vos veterem hominem
cum actibus suis, et induentes novum eum, 10
qui renovatur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creavit illum. ubi non est Gentilis, et Iudaeus, circumcisio, et praeputium, 11
Barbarus, et Scytha, servus, et liber: sed omnia, et in omnibus Christus. Induite vos ergo 12
sicut electi Dei, sancti, et dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam: supportantes invicem, et 13
donantes vobismetipsis si quis adversus aliquem habet querelam: sicut et Dominus donavit vobis, ita et vos. Super omnia autem haec, 14
charitatem habete, quod est vinculum perfectionis: et pax Christi exultet in cordibus 15
vestris, in qua et vocati estis in uno corpore:
et grati estote. Verbum Christi habitet in vobis 16
abundanter, in omni sapientia, docentes, et
commonentes vosmetipsos, psalmis, hymnis, et
canticis spiritualibus, in gratia cantantes
in cordibus vestris Deo. Omne, quodcumque 17
facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine

---

[6] Eph 5, 6 | [7] Tit 3, 3 | [8] Eph 4, 25—26. 31. 29; 5, 4 | [9] Eph 4, 25. 22 | [10] Eph 4, 24. Gen 1, 27 | [11] Gal 3, 28 | [12] 1 Pt 2, 9. Eph 4, 2. 32; 5, 1 | [13] Mt 6, 14; 17, 17. Eph 4, 2. 32; 5, 2 | [14] Rm 13, 8. 10. Eph 4, 3 | [15] Eph 4, 3—4. Phil 4, 7. 1 Cor 12, 13. 27 | [16] 1, 28. Eph 5, 19 | [17] 1 Cor 10, 31. Eph 5, 20.

Domini Iesu Christi, gratias agentes Deo et Patri per ipsum.

18 Mulieres subditae estote viris, sicut oportet, in Domino.
19 Viri diligite uxores vestras, et nolite amari esse ad illas.
20 Filii obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est
21 in Domino. Patres, nolite ad indignationem provocare filios vestros, ut non pusillo animo
22 fiant. Servi obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed in simplicitate
23 cordis, timentes Deum. Quodcumque facitis, ex animo operamini sicut Domino,
24 et non hominibus: scientes quòd a Domino accipietis retributionem hereditatis. Domino
25 Christo servite. qui enim iniuriam facit recipiet id, quod inique gessit: et non est
4 personarum acceptio apud Deum. Domini, quod iustum est et aequum, servis praestate: scientes quòd et vos Dominum habetis in caelo.

2 Orationi instate, vigilantes in ea in gra-
3 tiarum actione: orantes simul et pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi (propter quod
4 etiam vinctus sum) ut manifestem illud ita ut
5 oportet me loqui. In sapientia ambulate ad
6 eos, qui foris sunt: tempus redimentes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere.

---

18 Eph 5, 22—6, 9 | 19 1 Pt 3, 7 | 24 Rm 12, 11 25 Rm 2, 11 | 4 1 Lev 25, 43. 53. 1 Tim 6, 15 | 2 1 Thess 5, 17. Eph 6, 18. Phil 4, 6 | 3 Rm 15, 30. Eph 6, 18—19. 2 Thess 3, 1. 1 Cor 16, 9 | 4 Eph 6, 20 5 Eph 5, 15—16. 1 Thess 4, 12 | 6 Eph 4, 29. Mc 9, 50. 1 Pt 3, 15.

κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς 18
ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖ- 19
κας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, 20
ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ
εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθί- 21
ζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ 22
δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα
κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπ-
άρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβού-
μενοι τὸν κύριον. ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς 23
ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις,
εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀντ- 24
απόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ κυρίῳ Χριστῷ
δουλεύετε· ὁ γὰρ ἀδικῶν κομίσεται ὃ ἠδίκησεν, 25
καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία. Οἱ κύριοι, τὸ 4
δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε,
εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν 2
αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ 3
ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου,
λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ
δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 4
Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν 5
ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, 6
ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ
ἀποκρίνεσθαι.

---

17 θεω και πατρι DEFGKL al. vg sy^{h} | *18* τοις] + ιδιοις L al. | ανδρ.] + υμων D*E*FG syp | *19* γυν.] + υμων D*E*FG Ambrosiast vg | *21* ερεθ.] παροργιζετε ℵACD*E*FGKL al. sy^{hm} | *22* κυριον] θεον K al. de | *23* inc. και παν οτι εαν EKL (al.) sy | κυρ.] + δουλευοντες A 61 | *24. 25* κληρ. του κυριου ημων ιησου χριστου ω δουλ. FG de Ambrosiast | *25* γαρ] δε EKL al. sy | fin.] + παρα τω θεω FG Ambrosiast | **4**,*1* ουρανοις DEFGKL al. sy^{h} | *2* om. εν αυτη ℵ* | om. εν ευχ. D*E* Cypr Ambrosiast | *3* λογ.] + εν παρρησια A | χριστ.] θεου B*L al. | δι ον BFgrG | *5* εν παση σοφια 37

7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύν-
8 δουλος ἐν κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ
τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
9 τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν
γνωριοῦσιν τὰ ὧδε.
10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλω-
τός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ
οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέ-
11 ξασθε αὐτόν, καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος,
οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι
12 παρηγορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ
ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζό-
μενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε
τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι
13 τοῦ θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν
πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν
14 ἐν Ἱεραπόλει. ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς
15 ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν
Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ'
16 οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ
παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ
Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ
Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. καὶ εἴπατε
17 Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες
ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνη-
μονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

---

7 om. *και συνδ.* ℵ* | *ὁ γνω τ. π. υμων* C E L K al. f Ambrosiast vg sy | *9* > *αγαπ. κ. πιστ.* D E F G al. lat | fin.] + *πραττομενα* F G lat | *11 συνεργ.*] + *μου* D* E* F G lat arm | *12* > *ιησ. χρ.* P 73 al., om. *ιησ.* D E F G K al. Ambrosiast sy | *σταθητε* ℵ* B al., *ητε* 43. 55 al. | *θεου*] *χριστου* D* e | *13 πονον*] *κοπον* D* F G lat, *ζηλον* E K L al. sy, *ποθον* 10. 31 al., *αγωνα* 6. 67 | *14* om. *ο αγαπ.* 17 | *15 αυτου*] *αυτης* B 67 sy^{h}, *αυτων* ℵ A C P al. | *17 βλεπεται* Fgr Ggr 17 | *18* fin.] + *αμην* D E K L P al. f vg sy

Quae circa me sunt, omnia vobis nota 7
faciet Tychicus charissimus frater, et fidelis
minister, et conservus in Domino: quem misi 8
ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat, quae circa
vos sunt, et consoletur corda vestra, | cum 9
Onesimo charissimo, et fideli fratre, qui ex
vobis est. Omnia, quae hic aguntur, nota
facient vobis.

Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, 10
et Marcus consobrinus Barnabae, de quo ac-
cepistis mandata: si venerit ad vos, exci-
pite illum: | et Iesus, qui dicitur Iustus: qui 11
sunt ex circumcisione: hi soli sunt adiutores
mei in regno Dei, qui mihi fuerunt solatio.
Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, 12
servus Christi Iesu, semper solicitus pro vobis
in orationibus, ut stetis perfecti, et pleni in
omni voluntate Dei. Testimonium enim illi 13
perhibeo quòd habet multum laborem pro
vobis, et pro iis, qui sunt Laodiciae, et qui
Hierapoli. Salutat vos Lucas medicus cha- 14
rissimus, et Demas. Salutate fratres, qui sunt 15
Laodiciae, et Nympham, et quae in domo eius
est Ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos 16
epistola haec, facite ut et in Laodicensium
Ecclesia legatur: et eam, quae Laodicensium
est, vos legatis. Et dicite Archippo: Vide 17
ministerium, quod accepisti in Domino, ut
illud impleas.

Salutatio, mea manu Pauli. Memores estote 18
vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

---

[7] Eph 6, 21. Phil 1, 12 | [8] Eph 6, 22 | [9] Philem 10 | [10] Act 19, 29; 27, 2; 18, 27 | [12] 1, 7 | [14] 2 Tim 4, 10—11. Philem 24 | [16] 1 Thess 5, 27 | [17] Philem 2 | [18] 1 Cor 16, 21. 2 Thess 3, 17.

EPISTOLA BEATI PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES PRIMA.

1 Paulus, et Silvanus, et Timotheus Ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre, et
Domino Iesu Christo. Gratia vobis, et pax.
2 Gratias agimus Deo semper pro omnibus
vobis, memoriam vestri facientes in orationi-
3 bus nostris sine intermissione, memores operis
fidei vestrae, et laboris, et charitatis, et
sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi,
4 ante Deum et Patrem nostrum: scientes
5 fratres, dilecti a Deo, electionem vestram: quia
Evangelium nostrum non fuit ad vos in ser-
mone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu
sancto, et in plenitudine multa, sicut scitis
6 quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos
imitatores nostri facti estis, et Domini, ex-
cipientes verbum in tribulatione multa, cum
7 gaudio Spiritus sancti: ita ut facti sitis forma
omnibus credentibus in Macedonia, et in
8 Achaia. A vobis enim diffamatus est sermo
Domini, non solum in Macedonia, et in
Achaia, sed et in omni loco fides vestra, quae
est ad Deum, profecta est, ita ut non sit nobis
9 necesse quidquam loqui. Ipsi enim de nobis
annunciant qualem introitum habuerimus ad
vos: et quomodo conversi estis ad Deum a
10 simulacris, servire Deo vivo, et vero, [1] et
expectare Filium eius de caelis (quem suscitavit ex mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab
ira ventura.

1 [1] Act 15, 40; 16, 1. 19; 17, 1. 10. 2 Thess 1, 1 | [2] 2 Thess 1, 11 | [3] 1 Cor 13, 13. Col 1, 4—5 | [4] 2 Thess 2, 13 | [5] 1 Cor 2, 4—5 | [6] 2, 19. 1 Cor 4, 16. Act 13, 52; 2 Thess 3, 7. 9 | [7] 4, 10. 2 Thess 3, 9. Phil 3, 17. 1 Pt 5, 3 | [8] Rm 1, 8 | [9] Act 14, 15. 1 Cor 12, 2. J 17, 3 [10] 5, 9. Tit 2, 13. Act 17, 31. Rm 5, 9.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ- 1
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.
Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων 2
ὑμῶν, μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν
ἡμῶν, ἀδιαλείπτως ¹μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ 3
ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης
καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς
ἡμῶν, ¹εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ [τοῦ] 4
θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ¹ὅτι τὸ εὐαγγέλιον 5
ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ
καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ [ἐν]
πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν
ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν 6
ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον
ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου,
ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν 7
ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ἀφ' ὑμῶν 8
γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν
τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ
ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν,
ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι· αὐτοὶ γὰρ 9
περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν
πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν
ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀλη-
θινῷ, καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρα- 10
νῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυό-
μενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

1,*1* *πατρ.*] + *ημων* A 37 al. Ambrosiast | *ειρ.*] + *απο θεου (πατρος ημων) και κυριου ιησου χριστου* ℵA(DE)KLP al. fuld syh | *5 ημων*] *του θεου* (ℵ)C | *6 χαρας*] + *και* B | *7 τυπους* ℵACFgrGKLP al. syp | *8* om. *γαρ* ℵ* | *κυρ.*] *θεου* ℵ* 46 syhm | *αλλα και εν* KL al. | *9 περι υμων* B al. de

2 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν
2 τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ¹ ἀλλὰ προπα-
θόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπ-
ποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ
3 ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης
4 οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὔτε ἐν δόλῳ, ἀλλὰ καθὼς
δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ
εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις
ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς
5 καρδίας ἡμῶν. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολα-
κίας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προ-
6 φάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, ¹ οὔτε ζητοῦντες
ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ'
7 ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ
ἀπόστολοι· ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ
ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα·
8 οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μετα-
δοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ
ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ
9 ἡμῖν ἐγενήθητε. μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί,
τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς καὶ
ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί
τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
10 θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ
δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν
11 ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον
12 ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ ¹ παρακαλοῦντες
ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι εἰς
τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦν-
τος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.
13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ
θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς
παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώ-

2,3 ουτε] ουδε ℵ A B C D* F G P al. | *4* αλλα θεω ℵ* B C D P al. | *7* νηπιοι ℵ* B C* D* F G al. lat | *9* νυκτ.] + γαρ E K L al. sy^{hm} | *12* καλεσαντος ℵ A al. f Ambrosiast vg sy | *13* om και 1° D E F G H K L al. lat sy^{p}

Nam ipsi scitis, fratres, introitum nostrum **2** 1
ad vos, quia non inanis fuit: sed ante passi, 2
et contumeliis affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad
vos Evangelium Dei in multa solicitudine. Ex- 3
hortatio enim nostra non de errore, neque de
immunditia, neque in dolo, [1] sed sicut pro- 4
bati sumus a Deo ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur non quasi hominibus
placentes, sed Deo, qui probat corda nostra.
Neque enim aliquando fuimus in sermone adu- 5
lationis, sicut scitis: neque in occasione avaritiae: Deus testis est: [1] nec quaerentes ab ho- 6
minibus gloriam, neque a vobis, neque ab
aliis. Cum possemus vobis oneri esse ut 7
Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli in
medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios
suos. Ita desiderantes vos, cupide volebamus 8
tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed
etiam animas nostras: quoniam charissimi
nobis facti estis. Memores enim estis fratres 9
laboris nostri, et fatigationis: nocte ac die
operantes, ne quem vestrum gravaremus, praedicavimus in vobis Evangelium Dei. Vos te- 10
stes estis, et Deus, quam sancte, et iuste, et
sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus:
sicut scitis, qualiter unumquemque vestrum 11
(sicut pater filios suos) [1] deprecantes vos, et 12
consolantes, testificati sumus, ut ambularetis
digne Deo, qui vocavit vos in suum regnum,
et gloriam.

Ideo et nos gratias agimus Deo 13
sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei,
accepistis illud, non ut verbum homi-

2 [1] 1, 5. 9. 2 Thess 3, 7 | [2] Act 16, 20—24; 17, 1—5 | [4] Jr 11, 20. 1 Tim 1, 11. Gal 1, 10 | [5] Act 20, 33. Mc 12, 40. 2 Pt 2, 3 | [6] J 5, 41. 44 | [7] 2 Cor 11, 9. 1 Cor 3, 2. 1 Pt 2, 2 | [9] 1 Cor 4, 12. Act 20, 34. 2 Thess 3, 8. 2 Cor 11, 27 | [11] Act 20, 31. 1 Cor 4, 15 | [12] Eph 4, 1. Phil 1, 27. 2 Thess 1, 5. 1 Pt 5, 10.

num, sed (sicut est vere) verbum Dei, qui ope-
14 ratur in vobis, qui credidistis. vos enim imitatores facti estis fratres Ecclesiarum Dei, quae sunt in Iudaea in Christo Iesu: quia eadem passi estis et vos a contribulibus ve-
15 stris, sicut et ipsi a Iudaeis: qui et Dominum occiderunt Iesum, et Prophetas, et nos persecuti sunt, et Deo non placent, et omnibus
16 hominibus adversantur, prohibentes nos Gentibus loqui ut salvae fiant, ut impleant peccata sua semper: pervenit enim ira Dei super illos usque in finem.
17 Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horae, aspectu, non corde, abundantius festinavimus faciem vestram videre cum
18 multo desiderio: quoniam voluimus venire ad vos: ego quidem Paulus, et semel, et iterum,
19 sed impedivit nos satanas. Quae est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriae? Nonne vos ante Dominum nostrum Iesum
20 Christum estis in adventu eius? vos enim
3 estis gloria nostra et gaudium. Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis re-
2 manere Athenis, solis: et misimus Timotheum fratrem nostrum, et ministrum Dei in Evangelio Christi ad confirmandos vos, et ex-
3 hortandos pro fide vestra: ut nemo moveatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis
4 quòd in hoc positi sumus. Nam et cum apud vos essemus, praedicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut et factum est, et

---

[13] 1, 2. Gal 1, 11. 2 Thess 2, 13 | [14] Gal 1, 22 | [15] Act 2, 23; 7, 52 | [16] Gen 15, 16. Mt 12, 28; 23, 32—33. L 21, 23 | [17] Rm 1, 11. 13. Act 20, 38 | [19] Phil 2, 16; 4, 1. 2 Thess 1, 4 | 3 [1] Act 17, 14—15 | [2] Act 16, 1—3 | [3] Eph 3, 13. 2 Tim 3, 12. 2 Thess 1, 4 | [4] 2 Thess 3, 10. Act 14, 22.

πων ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς
καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς 14
γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν
τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν
ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων 15
Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάν-
των, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λα- 16
λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν
τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς
ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' 17
ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ,
περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν
ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διότι ἠθελήσαμεν ἐλ- 18
θεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ
δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. τίς γὰρ ἡμῶν 19
ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως ἢ οὐχὶ καὶ
ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν
τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν 20
καὶ ἡ χαρά. Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν 3
καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν 2
Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ
θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στη-
ρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως
ὑμῶν | τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύ- 3
ταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·
καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν 4
ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ

---

13 > αληθ. εστιν B 17, om. αληθ. ℵ* | *15* τους] + ιδιους Marcion KL al. sy | *16* εφθακεν BD* | οργη] + του θεου DEFG lat | *19* καυχ.] αγαλλιασεως A Tert | υμεις] + μαλλον 17 | ιησ.] + χριστου FGL al. Tert | **3**,*2* διακ.] συνεργον D*(BFG) e Ambrosiast | θεου] + και συνεργον ημων KL al. sy | παρακ.] + υμας KL al. syp

5 οἴδατε. διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα
εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρα-
σεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ
6 κόπος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς
ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν
πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν
7 καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο παρεκλή-
θημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ
8 καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν
9 ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ
εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι
περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι'
10 ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ
ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν
ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερή-
11 ματα τῆς πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
12 κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς
δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ
εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς
13 εἰς ὑμᾶς, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμ-
πτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ
πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

4 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ
παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, [ἵνα] καθὼς
παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περι-
πατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε,
2 ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας πα-
ραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

---

7 ημων] + και A D^{gr} | *9* θεω] κυριω ℵ* D^{gr} F^{gr} G | θεου] κυριου ℵ* 46 | *11* ιης.] + χριστος E F G K L al. sy | *12* κυρ.] + ιησους D* E* F^{gr} G | *13* αμεμπτως B L, αγιωσ.] δικαιοσυνη A 23. 57. | ιης. χριστου F G L al. Tert Ambrosiast sy | fin.] + αμην ℵ* A D* E al. vg | **4**,*1* om. ουν B 17 al. sy^{p} | om. ινα ℵ A K L al. sy^{h} | om. καθ. κ. περιπ. K L al. sy^{p} | *2* κυρ. ημων ιησου χριστου F G 45. 115 al.

scitis. Propterea et ego amplius non sustinens, 5
misi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte
tentaverit vos is, qui tentat, et inanis fiat labor
noster. Nunc autem veniente Timotheo ad nos 6
a vobis, et annunciante nobis fidem et chari-
tatem vestram, et quia memoriam nostri habe-
tis bonam semper, desiderantes nos vidēre,
sicut et nos quoque vos: ideo consolati sumus 7
fratres in vobis in omni necessitate, et tribu-
latione nostra per fidem vestram, quoniam 8
nunc vivimus, si vos statis in Domino. Quam 9
enim gratiarum actionem possumus Deo
retribuere pro vobis in omni gaudio, quo gau-
demus propter vos ante Deum nostrum,
[1] nocte ac die abundantius orantes, ut videamus 10
faciem vestram, et compleamus ea, quae de-
sunt fidei vestrae? Ipse autem Deus, et Pater 11
noster, et Dominus noster Iesus Christus diri-
gat viam nostram ad vos. Vos autem Domi- 12
nus multiplicet, et abundare faciat charitatem
vestram in invicem, et in omnes, quemad-
modum et nos in vobis: ad confirmanda corda 13
vestra sine querela in sanctitate, ante Deum
et Patrem nostrum, in adventu Domini nostri
Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

De cetero ergo, fratres, rogamus vos et 4
obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmo-
dum accepistis a nobis quomodo oporteat vos
ambulare, et placere Deo, sic et ambuletis
ut abundetis magis. Scitis enim quae prae- 2
cepta dederim vobis per Dominum Iesum.

---

[5] Phil 2, 16 | [6] Act 18, 5 | [7] 2 Thess 1, 4 | [8] Rm 14, 4. 1 Cor 10, 12; 16, 13 | [10] Col 1, 24 | [11] 2 Thess 2, 16 | [13] Phil 1, 10. 2 Thess 1, 7. 10. Zach 14, 5 | 4[1] 4, 10. 2 Thess 3, 6.

3 Haec est enim voluntas Dei, sanctificatio
vestra: ut abstineatis vos a fornicatione,
4 ut sciat unusquisque vestrum vas suum
5 possidere in sanctificatione, et honore: non
in passione desiderii, sicut et Gentes, quae
6 ignorant Deum: et nequis supergrediatur,
neque circumveniat in negotio fratrem suum:
quoniam vindex est Dominus de his omnibus,
sicut praediximus vobis, et testificati sumus.
7 non enim vocavit nos Deus in immunditiam,
8 sed in sanctificationem. Itaque qui haec sper-
nit, non hominem spernit, sed Deum: qui
etiam dedit Spiritum suum sanctum in nobis.
9 De charitate autem fraternitatis non necesse
habemus scribere vobis: ipsi enim vos a Deo
10 didicistis ut diligatis invicem. Etenim illud
facitis in omnes fratres in universa Macedonia.
Rogamus autem vos fratres ut abundetis ma-
11 gis, | et operam detis ut quieti sitis, et ut ve-
strum negotium agatis, et operemini manibus
12 vestris, sicut praecepimus vobis: et ut honeste
ambuletis ad eos, qui foris sunt: et nullius
aliquid desideretis.
13 Nolumus autem vos ignorare fratres de
dormientibus, ut non contristemini sicut
14 et ceteri, qui spem non habent. Si enim
credimus quòd Iesus mortuus est, et re-
surrexit: ita et Deus eos, qui dormierunt
15 per Iesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis
dicimus in verbo Domini, quia nos, qui vivi-
mus, qui residui sumus in adventum Do-
mini, non praeveniemus eos, qui dormierunt.
16 Quoniam ipse Dominus in iussu, et in voce
Archangeli, et in tuba Dei descendet de
caelo: et mortui, qui in Christo sunt,

[3] 5, 23. Heb 10, 10. 1 Pt 1, 16 | [4] 1 Cor 6, 13, 15; 7, 2. 1 Pt 3, 7 | [5] Jr 10, 25. Ps 78, 6 | [6] Ps 93, 2. Gal 5, 21 | [7] 2 Thess 2, 13—14 | [8] L 10, 16. Ez 36, 27; 37, 14. 1 Cor 6, 19 | [9] J 6, 45; 13, 34. Jr 31, 33—34 | [10] 4, 1. 2 Thess 3, 4 | [11] Eph 4, 28. 2 Thess 3, 8. 12 [12] Col 4, 5. 1 Cor 5, 12—13 | [13] 1 Cor 15, 20. Rm 1, 13. Eph 2, 12 | [14] Rm 14, 9. 1 Cor 15, 3—4. 12 | [15] 1 Cor 15, 51; 7, 10. 25. Mc 13, 26—27 | [16] 1 Cor 15, 23. 52. 2 Thess 1, 7.

Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς 3
ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, εἰδέ- 4
ναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν
ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθ- 5
άπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, τὸ 6
μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος κύριος περὶ
πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν
καὶ διεμαρτυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ 7
θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοι- 8
γαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν
θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον
εἰς ὑμᾶς. Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν 9
ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδα-
κτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε 10
αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ
Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,
περισσεύειν μᾶλλον, καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχά- 11
ζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς
ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν,
ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω 12
καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ 13
τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ
λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν 14
ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ
θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν
αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, 15
ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν
παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοι-
μηθέντας· ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν 16
φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, κατα-
βήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ

---

8 om. και A B C al. d syp | διδοντα ℵ* B D E F G al. | 9 εχομεν D* F G al. e Ambrosiast. vg sy^{h}, εισχομεν B am | 11 om. ιδιαις B D* E F G al. lat | 13 κεκοιμημενων D$_{b}$ (F G) K L | 14 > ουτ. ο θεος και B sy^{h} | 15 κυριου 2°] ιησου B

17 ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ
περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα
ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα·
18 καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥστε
παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.
5 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί,
2 οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ γὰρ ἀκρι-
βῶς οἴδατε ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν
3 νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ὅταν δὲ λέγωσιν· εἰρήνη
καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται
ὄλεθρος ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ
4 οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ
ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης κατα-
5 λάβῃ· πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ
υἱοὶ ἡμέρας. Οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους·
6 ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ
7 γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες
νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκ-
8 τὸς μεθύουσιν· ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν,
ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ
9 περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· ὅτι οὐκ ἔθετο
ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν
σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
10 τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶ-
μεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν.
11 Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς
τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.
12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς
κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν
13 κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι
αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον

---

16 πρωτοι D*FG lat | *17* om. οι περιλειπ. FgrG Tert Ambr | υπαντησιν D*E*FG | του κυριου] το χριστω D*E*FG Tert Hil | *5,3* δε] γαρ KL Ψ al. Ambrosiast vg, om. ℵ*AFG al. de Tert Cypr syp | εκφευξονται D*FG | *5* εσμεν] εσιε D*FG e Ambrosiast syp | *7* μεθυοντες B Clem | *9* om. χριστ. B | *13* ηγεισθε B al. syh | υπερεκπερισσως BD*FG

resurgent primi. Deinde nos, qui vivimus, 17
qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in
nubibus obviam Christo in aera, et sic semper
cum Domino erimus. Itaque consolamini in- 18
vicem in verbis istis.

De temporibus autem, et momentis fra- **5**
tres non indigetis ut scribamus vobis. Ipsi 2
enim diligenter scitis quia dies Domini, sicut
fur in nocte, ita veniet. cum enim dixerint 3
pax, et securitas: tunc repentinus eis super-
veniet interitus, sicut dolor in utero habenti,
et non effugient. Vos autem fratres non estis 4
in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur com-
prehendat: omnes enim vos filii lucis estis, et 5
filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum.
Igitur non dormiamus sicut et ceteri, sed vi- 6
gilemus, et sobrii simus. Qui enim dormiunt, 7
nocte dormiunt: et qui ebrii sunt, nocte ebrii
sunt. Nos autem, qui diei sumus, sobrii si- 8
mus, induti loricam fidei, et charitatis, et ga-
leam spem salutis: quoniam non posuit nos 9
Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per
Dominum nostrum Iesum Christum, qui mor- 10
tuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive
dormiamus, simul cum illo vivamus. Propter 11
quod consolamini invicem: et aedificate alter
utrum, sicut et facitis.

Rogamus autem vos fratres ut noveritis 12
eos, qui laborant inter vos, et praesunt vobis
in Domino, et monent vos, [1] ut habeatis 13
illos abundantius in charitate propter opus

---

[17] Mt 24, 31. J 12, 26; 14, 3; 17, 24. Act 8, 39 | 5 [1] Mt 24, 36 | [2] Mt 24, 42—44. 2 Pt 3, 10. Apoc 3, 3; 16, 15 | [3] Jr 6, 14. Mt 24, 39. J 16, 21—22. L 21, 34—35 | [5] Rm 13, 12. Eph 5, 9 | [8] Eph 6, 14—17. Is 59, 17 | [9] 1, 10. 2 Thess 2, 14 | [10] 4, 14. Rm 14, 8—9 | [11] Judas 20. Rm 15, 2 | [12] 1 Cor 16, 18. 1 Tim 5, 17.

14 illorum: pacem habete cum eis. Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patien-
15 tes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum
16 est sectamini in invicem, et in omnes. Sem-
17 per gaudete. Sine intermissione orate.
18 In omnibus gratias agite: haec est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.
19/20 Spiritum nolite extinguere. Prophetias nolite
21 spernere. Omnia autem probate: quod
22 bonum est tenete. Ab omni specie mala
23 abstinete vos: Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester, et anima, et corpus sine querela in adventu
24 Domini nostri Iesu Christi servetur. Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet.
25 Fratres orate pro nobis.
26 Salutate fratres omnes in osculo sancto.
27 Adiuro vos per Dominum ut legatur epistola haec omnibus sanctis fratribus.
28 Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

EPISTOLA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD THESSALONICENSES SECUNDA.

1 Paulus, et Silvanus, et Timotheus: Ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro,

---

[14] 2 Thess 3, 6. 11. 15. 1 Cor 13, 4 | [15] Prov 20, 22. Rm 12, 17. 1 Pt 3, 9 | [16] Phil 4, 4 | [17] L 18, 1. Rm 12, 12. Col 4, 2 | [18] Eph 5, 20 | [19] 1 Cor 14, 30. 39 | [20] 1 Cor 14, 1 | [21] 1 Cor 14, 29. 1 J 4, 1 | [22] Job 1, 1. 8; 2, 3 | [23] 2 Thess 2, 16. Heb 13, 20 | [24] 2, 12. 1 Cor 1, 9. 2 Thess 3, 3 | [25] 2 Thess 3, 1 | [26] 1 Cor 16, 20 | [27] Col 4, 16 | 1 [1] 1 Thess 1, 1.

αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. 14 Παρακαλοῦμεν
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους,
παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν
ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. 15 ὁρᾶτε
μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάν-
τοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ
εἰς πάντας. 16/17 Πάντοτε χαίρετε, ἀδιαλείπτως
προσεύχεσθε, 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ
θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. 19 τὸ
πνεῦμα μὴ σβέννυτε, 20 προφητείας μὴ ἐξου-
θενεῖτε· 21 πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατ-
έχετε· 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.
23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτε-
λεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ
ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη.
24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε [καὶ] περὶ ἡμῶν.
26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλή-
ματι ἁγίῳ. 27 Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνω-
σθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς [ἁγίοις] ἀδελ-
φοῖς.
28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μεθ' ὑμῶν. [ἀμήν].

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ

---

15 om. και 1° ℵ*ADEFG al. syp | *16* χαιρ.] + εν κυριω FgrG | *21* om. δε ℵ*A al. syp | *24* fin.] + την ελπιδα ημων βεβαιαν 31. 38 al. | *25* om. και ℵAEFGKLP al. Ambrosiast vg sy | *27* om. αγιοις ℵ*BDEFG al. Ambrosiast | *28* om. αμην BD*FG al. e Ambrosiast

2 κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ
ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυ-
ξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς
4 ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε αὐ-
τοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ
πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς
5 θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας
κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς
τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε,
6 εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς
7 θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν [1] καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις
ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως
8 αὐτοῦ [1] ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς
μὴ εἰδόσιν θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ
9 εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, οἵτινες
δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου
τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ
καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν,
ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν
11 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα
πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλή-
σεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
κίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει,
12 ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν
τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1,*1* om. *κυριω* FgrG | > *χρ. ιησ.* DEFgrG al. | *2 πατρ.*] + *ημων* ℵAFGKL al. Ambrosiast vg sy | *4* om. *ταις θλιψ.* D*FG | *ενεχεσθε* B | *7 ιησ. χριστου* L al. syp | *8* inc. *και εν* FgrG de | *φλογι πυρος* BDgr EgrFG al. Tert vg sy | *ιησ. χριστου* ℵAFG al. de Ambrosiast vg syp | *11 κλησ.*] + *υμων* FgrG syp | *ευδοκ.*] *επιθυμιαν* 17 | *12 ιησ.*] + *χριστου* AFGP 17 Ambrosiast vg sy | om. *και υμεις—χριστου* FG

et Domino Iesu Christo. Gratia vobis, et pax 2
a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.

Gratias agere debemus semper Deo pro 3
vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam
supercrescit fides vestra, et abundat charitas
uniuscuiusque vestrum in invicem: ita ut et 4
nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro
patientia vestra, et fide, et in omnibus perse-
cutionibus vestris, et tribulationibus, quas
sustinetis [1] in exemplum iusti iudicii Dei, ut 5
digni habeamini in regno Dei, pro quo et pa-
timini. si tamen iustum est apud Deum retri- 6
buere tribulationem iis, qui vos tribulant: et 7
vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in
revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis
virtutis eius, in flamma ignis dantis vindictam 8
iis, qui non noverunt Deum, et qui non obe-
diunt Evangelio Domini nostri Iesu Christi.
qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie 9
Domini, et a gloria virtutis eius: cum venerit 10
glorificari in sanctis suis, et admirabilis fieri
in omnibus, qui crediderunt, quia creditum est
testimonium nostrum super vos in die illo.
In quo etiam oramus semper pro vobis: ut 11
dignetur vos vocatione sua Deus noster, et
impleat omnem voluntatem bonitatis, et opus
fidei in virtute, ut clarificetur nomen Domini 12
nostri Iesu Christi in vobis, et vos in illo secun-
dum gratiam Dei nostri, et Domini Iesu Christi.

---

[2] Rm 1, 7 | [3] 2, 13. 1 Thess 1, 2—3 | [4] 2 Cor 7, 4. Apoc 1, 9. 1 Thess 2, 19; 3, 2. 7 | [5] 1 Thess 2, 12. Phil 1, 28. L 21, 36 | [6] Apoc 18, 6—7. Rm 12, 19 | [7] Mt 25, 31. 1 Thess 3, 13; 4, 16 | [8] Rm 2,8. Is 66, 15. Jr 10, 25. Ps 78, 6. 1 Pt 4, 17 | [9] Is 2, 10. 19. 21 | [10] 1 Thess 3, 13. Col 3, 4. Ps 88, 7; 67, 36 (LXX). Is 49, 3; 2, 11. 17 | [11] 1 Thess 1, 2—3 | [12] Is 24, 15; 66, 5. Mal 1, 11.

2 Rogamus autem vos fratres per adventum
Domini nostri Iesu Christi, et nostrae congre-
2 gationis in ipsum: ut non cito moveamini a
vestro sensu, neque terreamini, neque per
spiritum, neque per sermonem, neque per
epistolam tamquam per nos missam, quasi
3 instet dies Domini. Ne quis vos seducat ullo
modo: quoniam nisi venerit discessio primùm,
et revelatus fuerit homo peccati, filius per-
4 ditionis, [1] qui adversatur, et extollitur supra
omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur,
ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tam-
5 quam sit Deus. Non retinetis quòd cum adhuc
6 essem apud vos, haec dicebam vobis? Et
nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo
7 tempore. Nam mysterium iam operatur ini-
quitatis: tantum ut qui tenet nunc, teneat,
8 donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille
iniquus, quem Dominus Iesus interficiet
spiritu oris sui, et destruet illustratione ad-
9 ventus sui eum: cuius est adventus secundum
operationem satanae in omni virtute, et
10 signis, et prodigiis mendacibus, [1] et in omni
seductione iniquitatis iis, qui pereunt: eo quòd
charitatem veritatis non receperunt ut salvi
11 fierent. Ideo mittet illis Deus operationem
12 erroris ut credant mendacio, ut iudicentur
omnes, qui non crediderunt veritati, sed
consenserunt iniquitati.
13 Nos autem debemus gratias agere Deo
semper pro vobis fratres dilecti a Deo,

---

2 [1] 1 Thess 4, 13—17 | [2] 3, 17 | [3] 1 Tim 4, 1. 1 J 2, 18; 4, 3. J 17, 12 | [4] Dan 11, 36. Ez 28, 2 | [7] Act 20, 29. 1 Tim 3, 16 | [8] Is 11, 4. Job 4, 9. Apoc 19, 15. 20 | [9] Mt 24, 24. Apoc 13, 11—13 | [10] 2 Cor 2, 15; 4, 3. 1 Tim 2, 4 | [11] 1, 28. 2 Tim 4, 4 | [12] Rm 1, 32. 1 Cor 13, 6 | [13] 1, 3. Eph 1, 4. Deut 33, 12. 1 Thess 1, 4; 2, 13; 4, 7. 1 Pt 1, 2.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου- 2
σίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν
ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ- 2
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε
διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστο-
λῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ
κυρίου. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα 3
τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ
ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς
τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρό- 4
μενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα,
ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι,
ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός. Οὐ μνη- 5
μονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον
ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφ- 6
θῆναι αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. τὸ γὰρ μυστή- 7
ριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατ-
έχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. καὶ τότε ἀπο- 8
καλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς
ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ
καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ,
οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ 9
ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύ-
δους [1] καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυ- 10
μένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ
ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. καὶ διὰ τοῦτο 11
πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ
πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσιν 12
πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ
εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάν- 13
τοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυ-

2,*1* om. ημων 1° B syp | *2* μητε θρ. EKLP al., μηποτε θρ. 17 | *3* αμαρτ.] ανομιας ℵB 3 al. Ambr | *4* om. και υπεραιρ. ℵ* | θεου] + ως θεον EFgrGKL al. sy | ὁ ετι εμου οντος D*E* Ambrosiast | *8* om. ιησ. BKL* al. | αναλωσει EKL al. | *10* της αδικ. εν τοις (D)EKL al. | αληθ.] + χριστου D*E* | *11* πεμψει EKLP al. dfg Cypr sy | om. αυτους FG al. lat

ρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σω-
τηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀλη-
14 θείας, εἰς ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγε-
λίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου
15 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.
16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,
17 παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

3 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθ-
2 ὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάν-
3 των ἡ πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
4 πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγ-
5 γέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.
6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβοσαν
7 παρ' ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖ-
8 σθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, [1] οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν

---

13 απαρχην BFGgrP al. Ambr vg sy^{h} | *14* om. και ABDEKL al. Ambrosiast | εκαλ. ημας ABD* al. ef | *15* παραδ.] + ημων D*E* 44 Ambrosiast | *16* > χρ. ιησ. B | ο πατηρ] και πατ. AEKLP al. d Ambr vg sy^{h} | *17* στηριξ.] + υμας KL al. | > λογ. κ. εργ. FGK al. syp | **3**,*1* κυριου] θεου FgrGP vg *3* κυρ.] θεος AD*FG e Ambrosiast | στηρ.] τηρησει FgrGgr | *4* παραγγ.] + υμιν AEFGKLP al. sy. | + και εποιησατε BFgrGgr | *6* om. ημων 1° BD*E* Cypr | παρελαβον EKLP al., παρελαβετε BFgrG al. sy^{h} |

quòd elegerit vos Deus primitias in salutem in
sanctificatione spiritus, et in fide veritatis:
in qua et vocavit vos per Evangelium nostrum 14
in acquisitionem gloriae Domini nostri Iesu
Christi. Itaque fratres state: et tenete 15
traditiones, quas didicistis, sive per sermonem,
sive per epistolam nostram. Ipse autem 16
Dominus noster Iesus Christus, et Deus et
Pater noster, qui dilexit nos, et dedit conso-
lationem aeternam, et spem bonam in gratia,
[1] exhortetur corda vestra, et confirmet in omni 17
opere, et sermone bono.

De cetero fratres orate pro nobis ut ser- 3
mo Dei currat, et clarificetur, sicut et apud
vos: et ut liberemur ab importunis, et malis 2
hominibus: non enim omnium est fides. Fi- 3
delis autem Deus est, qui confirmabit vos, et
custodiet a malo. Confidimus autem de vobis, 4
in Domino, quoniam quae praecipimus, et fa-
citis, et facietis. Dominus autem dirigat corda 5
vestra in charitate Dei, et patientia Christi.

Denunciamus autem vobis fratres in 6
nomine Domini nostri Iesu Christi, ut sub-
trahatis vos ab omni fratre ambulante inor-
dinate, et non secundum traditionem, quam
acceperunt a nobis. Ipsi enim scitis quem- 7
admodum oporteat imitari nos: quoniam
non inquieti fuimus inter vos: neque gratis 8
panem manducavimus ab aliquo, sed in

---

14 1 Thess 4, 7; 5, 9. Rm 8, 30.
15 3, 6. 1 Cor 11, 2. 23.
16 1 Thess 3, 11—13.
3 1 Col 4, 3. 1 Thess 5, 25.
3 1 Thess 5, 24.
4 1 Thess 4, 10. 2 Cor 7, 16. Gal 5, 10.
6 Mt 18, 17. Rm 16, 17. 1 Thess 5, 14; 4, 1.
7 1 Thess 2, 1; 1, 6.
8 1 Cor 4, 12. 1 Thess 2, 9. Phil 3, 17.

labore, et in fatigatione, nocte et die operantes,
9 ne quem vestrum gravaremus. Non quasi
non habuerimus potestatem, sed ut nos-
metipsos formam daremus vobis ad imitan-
10 dum nos. Nam et cum essemus apud vos, hoc
denunciabamus vobis: quoniam si quis non
11 vult operari, nec manducet. Audivimus enim
inter vos quosdam ambulare inquiete, nihil
12 operantes, sed curiose agentes. Iis autem, qui
eiusmodi sunt, denunciamus, et obsecramus
in Domino Iesu Christo, ut cum silentio
13 operantes, suum panem manducent. Vos
autem fratres nolite deficere benefacientes.
14 Quòd si quis non obedit verbo nostro per
epistolam, hunc notate, et ne commisceamini
15 cum illo ut confundatur: et nolite quasi ini-
micum existimare, sed corripite ut fratrem.
16 Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem
sempiternam in omni loco. Dominus sit cum
omnibus vobis.
17 Salutatio, mea manu Pauli: quod est signum
18 in omni epistola. ita scribo. Gratia Domini
nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

EPISTOLA BEATI PAULI APOSTOLI AD TIMOTHEUM PRIMA.

1 Paulus Apostolus Iesu Christi secundum
imperium Dei Salvatoris nostri, et Christi Iesu
2 spei nostrae. Timotheo dilecto filio in fide.
Gratia, misericordia, et pax a Deo Patre, et
Christo Iesu Domino nostro.

[9] Mt 10, 10. 1 Thess 1, 6—7. 1 Cor 4, 16; 9, 6. 14 | [10] Gen 3, 19. 1 Thess 3, 4; 4, 11 | [11] 1 Thess 5, 14 | [12] 1 Thess 4, 11. 2 Thess 3, 8 | [13] Gal 6, 9 | [14] 3, 6. 1 Cor 5, 9. 11 | [16] 1 Thess 5, 23. J 14, 27; 16, 33 | [17] 2, 2. 1 Cor 16, 21 | 1 [1] Col 1, 27 | [2] Tit 1, 4. 2 Tim 1, 2.

κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι
πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ 9
ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν
ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν 10
πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ
τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν 11
γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν
ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ 12
τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν
κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζό-
μενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, 13
ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ 14
τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστο-
λῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι
αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, 15
ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος 16
τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς
ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν 17
σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ἡ 18
χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
πάντων ὑμῶν. [ἀμήν].

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπι- 1
ταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
τῆς ἐλπίδος ἡμῶν Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν 2
πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

---

8 νυκτος κ. ημερας ℵBFG al. | *12* δια του κυριου ημων ι. χριστου KL al. sy | *13* εγκακ. ℵAB* al. | *14* και μη συναναμιγνυσθε KLP (al.) vg sy | *16* κυρ. 1°] θεος FGL al. τοπω A*D*FG 17. 49 e Ambrosiast vg | *18* om. ημων FgrG | om. αμην ℵ*B 17 al. Ambrosiast fuld

1,*1* απ. ιησ. χρ. AKL al. syp | επιτ.] επαγγελιαν ℵ | *2* πατρ.] + ημων KLP al. Ambrosiast sy

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ,
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς
4 τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν[1] μηδὲ προσέχειν μύ-
θοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζη-
τήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν
5 ἐν πίστει· τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν
ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως
6 ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστο-
7 χήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες
εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέ-
8 γουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Οἴ-
δαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομί-
9 μως χρῆται,[1] εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ
κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ
ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις
10 καὶ μητρολῴαις, ἀνδροφόνοις,[1] πόρνοις, ἀρσενο-
κοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ
εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκει-
11 ται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου
12 θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυ-
ναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν,
ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν,
13 τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ
ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα
14 ἐν ἀπιστίᾳ, ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν
15 Χριστῷ Ἰησοῦ. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀπο-
δοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν
κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ·
16 ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ
ἐνδείξηται Χριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἅπασαν μακρο-
θυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πι-
17 στεύειν ἐπ᾽ αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ βα-

---

4 οικοδομην D* fg Ambrosiast vg | om. την εν πιστει FG | *5* om. αγαθης FᵍʳGᵍʳ | *S* χρησηται AP 73 | *12* inc. και χαρ. DKL al. Lucif Ambrosiast sy | ενδυναμουντι ℵ* al. | *13* οντα] + με A 73 g | *16* om. πρωτω D* › ιησ. χρ. ℵKLP al. sy

Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi cum 3
irem in Macedoniam, ut denunciares quibus-
dam ne aliter docerent, neque intenderent 4
fabulis, et genealogiis interminatis: quae
quaestiones praestant magis quàm aedificatio-
nem Dei, quae est in fide. Finis autem prae- 5
cepti est charitas de corde puro, et conscientia
bona, et fide non ficta. A quibus quidam 6
aberrantes, conversi sunt in vaniloquium,
[1] volentes esse legis doctores, non intelligentes 7
neque quae loquuntur, neque de quibus
affirmant. Scimus autem quia bona est lex, 8
si quis ea legitime utatur: sciens hoc quia lex 9
iusto non est posita, sed iniustis, et non sub-
ditis, impiis, et peccatoribus, sceleratis, et
contaminatis, parricidis, et matricidis, homi-
cidis, [1] fornicariis, masculorum concubitoribus, 10
plagiariis, mendacibus, et periuris, et si quid
aliud sanae doctrinae adversatur, quae est 11
secundum Evangelium gloriae beati Dei, quod
creditum est mihi. Gratias ago ei, qui me 12
confortavit Christo Iesu Domino nostro, quia
fidelem me existimavit, ponens in mini-
sterio: qui prius blasphemus fui, et perse- 13
cutor, et contumeliosus: sed misericordiam
Dei consecutus sum, quia ignorans feci in
incredulitate. Superabundavit autem gratia 14
Domini nostri cum fide, et dilectione, quae
est in Christo Iesu. Fidelis sermo, et omni 15
acceptione dignus: quòd Christus Iesus venit
in hunc mundum peccatores salvos facere,
quorum primus ego sum: Sed ideo mi- 16
sericordiam consecutus sum: ut in me pri-
mo ostenderet Christus Iesus omnem pa-
tientiam ad informationem eorum, qui cre-
dituri sunt illi, in vitam aeternam. Regi au- 17

[3] Act 20, 1 | [4] 4, 7 | [5] Rm 13, 10. Gal 5, 6. Mt 5, 8. 2 Tim 2, 22 | [6] 6, 4. 20 | [8] Rm 7, 12 | [10] 6, 3 | [11] 6, 15 | [12] Act 9, 15. 1 Cor 15, 9—10. Gal 1, 13—16 | [15] 4. 9. L 15, 2; 19,10 | [17] Rm 16, 27.

tem saeculorum immortali, invisibili, soli
Deo honor, et gloria in saecula saeculorum.
18 Amen. | Hoc praeceptum commendo tibi fili
Timothee, secundum praecedentes in te
prophetias ut milites in illis bonam militiam,
19 | habens fidem, et bonam conscientiam, quam
quidam repellentes, circa fidem naufragave-
20 runt: ex quibus est Hymenaeus, et Alexander:
quos tradidi Satanae, ut discant non blas-
phemare.

2 Obsecro igitur primùm omnium fieri ob-
secrationes, orationes, postulationes, gratia-
2 rum actiones pro omnibus hominibus: pro
regibus, et omnibus, qui in sublimitate sunt,
ut quietam, et tranquillam vitam agamus in
3 omni pietate, et castitate. hoc enim bonum
est, et acceptum coram Salvatore nostro Deo,
4 | qui omnes homines vult salvos fieri, et ad
5 agnitionem veritatis venire. Unus enim
Deus, unus et mediator Dei et hominum
6 homo Christus Iesus: qui dedit redemp-
tionem semetipsum pro omnibus, testimonium
7 temporibus suis: in quo positus sum ego
praedicator, et Apostolus (veritatem dico,
non mentior) doctor Gentium in fide, et veri-
8 tate. Volo ergo viros orare in omni loco,
levantes puras manus sine ira, et discep-
9 tatione. Similiter et mulieres in habitu
ornato, cum verecundia, et sobrietate ornantes
se, et non in tortis crinibus, aut auro, aut
10 margaritis, vel veste pretiosa: sed quod decet

---

[18] 4, 14; 6, 12. Judas 3 | [19] 3, 9; 6, 10 | [20] 2 Tim 2, 17. 1 Cor 5, 5 | 2 [1] Phil 4, 6 | [3] 1, 1; 4, 10 | [4] 4, 3. Ez 18, 23. 2 Tim 2, 25; 3, 7. Heb 10, 26. 2 Pt 3, 9 | [5] Rm 3, 29—30. Heb 12, 24 | [6] Gal 1, 4; 2, 20. Mt 20, 28. Tit 2, 14 | [7] 2 Tim 1, 11. Gal 2, 7—8 | [9] 1 Pt 3, 3—5 | [10] 5, 10.

σιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,
19 ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν·
20 ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ
2 πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.
3 τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος
4 ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.
5 εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
6 Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ
7 πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.
8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς
9 ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὡσαύτως γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ
10 μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει

---

17 αφθ.] αθανατω D* f Tert al. vg | αορατ.] + αθανατο FgrG | μονω] + σοφω K L P al. syh | **2**,*1* παρακαλει (obsecra) D* FgrG Hil sa | om. παντων 1° F G | *2* om. παση D* Lucif | *3* τουτο] + γαρ D F G K L P al. Lucif vg sy | *5* > ιησ. χρ. K al. syp | *6* οὐ το μαρτ. κ. ιδ. εδοθη D FgrG Ambrosiast | *7* inc. ὁ επιστευθην εγω A | λεγω] + εν χριστω ℵ* K L al. arm | πιστει] γνωσι ℵ. πνευματι A | *8* διαλογισμων FgrG al. sy *9* κοσμιως DgrF G 17 | ἢ χρυσω K L al. Cypr Ambrosiast vg

γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων
11 ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ
12 ὑποταγῇ· διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω,
οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ.
13/14 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. καὶ Ἀδὰμ
οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παρα-
15 βάσει γέγονεν· σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας,
ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ
μετὰ σωφροσύνης.

3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται,
2 καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον
ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφά-
λιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,
3 μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον,
4 ἀφιλάργυρον, τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστά-
μενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνό-
5 τητος, εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ
6 οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; μὴ
νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ
7 τοῦ διαβόλου. δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν
ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ
8 καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως
σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχον-
9 τας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον
10 τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ
δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν
11 ἀνέγκλητοι ὄντες. γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς,
12 μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. διά-
κονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων
13 καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. οἱ
γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν
περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ
14 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων

3.*1* πιστος] ανθρωπινος D* g Ambrosiast Aug | *3* πληκτ.] + μη αισχροκερδη 37 al. | *7* δε] + αυτον DKLP al. f Ambrosiast vg | *8* om. σεμνους ℵ* 46 al. | *10* ειτα] και ουτω D*f Ambrosiast vg | *12* διακ.] + δε FG

mulieres, promittentes pietatem per opera
bona. Mulier in silentio discat cum omni sub- 11
iectione. Docere autem mulieri non permitto, 12
neque dominari in virum: sed esse in silentio.
Adam enim primus formatus est: deinde 13
Heva. et Adam non est seductus: mulier autem 14
seducta in praevaricatione fuit. Salvabitur 15
autem per filiorum generationem, si perman-
serit in fide, et dilectione, et sanctificatione
cum sobrietate.

Fidelis sermo: Si quis episcopatum desi- **3**
derat, bonum opus desiderat. Oportet ergo 2
episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris
virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudi-
cum, hospitalem, doctorem, [1] non vinolentum, 3
non percussorem, sed modestum: non litigio-
sum, non cupidum, sed [1] suae domui bene prae- 4
positum: filios habentem subditos cum omni
castitate. Si quis autem domui suae praeesse 5
nescit, quomodo Ecclesiae Dei diligentiam ha-
bebit? Non neophytum: ne in superbiam ela- 6
tus, in iudicium incidat diaboli. Oportet 7
autem illum et testimonium habere bonum
ab iis, qui foris sunt, ut non in opprobrium
incidat, et in laqueum diaboli. Diaconos 8
similiter pudicos, non bilingues, non multo
vino deditos, non turpe lucrum sectantes:
habentes mysterium fidei in conscientia 9
pura. Et hi autem probentur primùm: et sic 10
ministrent, nullum crimen habentes. Mulie- 11
res similiter pudicas, non detrahentes, so-
brias, fideles in omnibus. Diaconi sint 12
unius uxoris viri: qui filiis suis bene prae-
sint, et suis domibus. Qui enim bene ministra- 13
verint, gradum bonum sibi acquirent, et
multam fiduciam in fide, quae est in
Christo Iesu. Haec tibi scribo sperans 14

---

[11] Eph 5, 22 | [12] 1 Cor 14, 34. Gen 3, 16 | [13] Gen 1, 27; 2, 7. 22. 1 Cor 11, 8—9 | [14] Gen 3, 6. 2 Cor 11, 3 | [15] 5, 14 | **3** [1] Act 20, 28 | [2] Tit 1, 6—7 | [4] 1 Reg 2, 12 | [7] 5, 10. 1 Cor 5, 12—13. 2 Cor 8, 21 | [8] Phil 1, 1. Act 6, 3 | [9] 3, 16 | [11] Tit 2, 3 | [12] 3, 2.

15 me ad te venire cito. si autem tardavero, ut
scias quomodo oporteat te in domo Dei con-
versari, quae est Ecclesia Dei vivi, columna
16 et firmamentum veritatis. Et manifeste
magnum est pietatis sacramentum, quod
manifestatum est in carne, iustificatum est
in spiritu, apparuit angelis, praedicatum est
Gentibus, creditum est in mundo, assumptum
est in gloria.

4 Spiritus autem manifeste dicit, quia in
novissimis temporibus discedent quidam a
fide, attendentes spiritibus erroris, et doctrinis
2 daemoniorum, in hypocrisi loquentium men-
dacium, et cauteriatam habentium suam con-
3 scientiam, [1] prohibentium nubere, abstinere a
cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum
gratiarum actione fidelibus, et iis, qui cogno-
4 verunt veritatem. Quia omnis creatura Dei
bona est, et nihil reiiciendum quod cum gra-
5 tiarum actione percipitur: sanctificatur enim
6 per verbum Dei, et orationem. Haec pro-
ponens fratribus, bonus eris minister Christi
Iesu, enutritus verbis fidei, et bonae doctrinae,
7 quam assecutus es. Ineptas autem, et aniles
fabulasdevi ta: exerce autem teipsum ad pie-
8 tatem. Nam corporalis exercitatio, ad mo-
dicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis
est, promissionem habens vitae, quae nunc est,
9 et futurae. Fidelis sermo, et omni acceptione
10 dignus. In hoc enim laboramus, et maledici-
mur, quia speramus in Deum vivum, qui est
Salvator omnium hominum, maxime fidelium.

---

15 2 Tim 2, 20. Eph 2, 19—22. Heb 3, 6 | 16 3, 9. J 1, 14; 16, 10. Rm 1, 4. Mc 16, 19. 2 Thess 2, 7 | 4 1 J 16, 13. 2 Tim 3, 1. 2 Pt 3, 3. Jc 3, 15. Judas 18. 1 J 2, 18. 2 Thess 2, 3 | 3 Gen 9, 3. 1 Cor 10, 30—31 | 4 Gen 1, 31. Act 10, 15 | 7 1, 4; 6, 20. 2 Tim 2, 16. 23. Tit 1, 14; 3, 9 | 8 6. 6 | 9 1, 15 | 10 2, 3—4.

ἐλθεῖν πρός σε τάχιον· ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς 15
πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν
ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς
ἀληθείας. καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ 16
τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὃς ἐφανερώθη ἐν
σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις,
ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀν-
ελήφθη ἐν δόξῃ.

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιρο- 4
ῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες
πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν 2
ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν
ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι 3
βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ
εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν
ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ 4
οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον·
ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. 5
Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ 6
διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λό-
γοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ᾗ
παρηκολούθηκας· τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώ- 7
δεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν
πρὸς εὐσέβειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία 8
πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέ-
βεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν
ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. πιστὸς 9
ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος· εἰς τοῦτο γὰρ 10
κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ
θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων,
μάλιστα πιστῶν.

---

14 εν ταχει ACD*P al. | *15* δει] + σε D*f Hil Ambrosiast vg | *16* ος] *o* D*fg Hil Aug Ambrosiast vg, θεος KLP al. | **4**,*1* πλανης P al. Ambr Aug vg | *2* κεκαυτηρ. CDFGKP al. | *9* om. πασης ℵ* syp | *10* γαρ] + και FGrGKL al. | αγων.] ονειδιζομεθα DLP al. fg Ambrosiast vg sy | ηλπισαμεν D* 17

11/12 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς σου
τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ,
13 ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ
14 ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ
ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ
προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρε-
15 σβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου
16 ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ
τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν
καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει
2 ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ¹πρεσβυτέ-
ρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ
3 4 ἁγνείᾳ. Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ τις
χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον
τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι
τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐν-
5 ώπιον τοῦ θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονω-
μένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεὸν καὶ προσμένει ταῖς
δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας·
6/7 ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. καὶ ταῦτα παρ-
8 άγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν
ἰδίων καὶ μάλιστα [τῶν] οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν
9 πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγο-
10 νυῖα, ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυ-
ρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ
ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ
11 παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. νεωτέρας
δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν
12 τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ¹ἔχουσαι κρίμα
13 ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ
ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ

---

12 αγαπη] + εν πνευματι K L P al. | *14* πρεσβυτερου ℵ* 37 | *15* εν πασιν K L P al. | **5**,*1* om. ως πατ. ℵ* | *4* εστιν] + καλον και 37 al. arm | *5* θεον] κυριον ℵ* Dgr Aug

Praecipe haec, et doce. Nemo adolescen- 11/12
tiam tuam contemnat: sed exemplum esto
fidelium in verbo, in conversatione, in chari-
tate, in fide, in castitate. Dum venio, attende 13
lectioni, exhortationi, et doctrinae. Noli neg- 14
ligere gratiam, quae in te est, quae data est
tibi per prophetiam, cum impositione manuum
presbyterii. Haec meditare, in his esto: ut pro- 15
fectus tuus manifestus sit omnibus. Attende 16
tibi, et doctrinae: insta in illis. Hoc enim
faciens, et teipsum salvum facies, et eos, qui
te audiunt.

Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut **5**
patrem: iuvenes, ut fratres: [1] anus, ut matres: 2
iuvenculas, ut sorores in omni castitate: Vi- 3
duas honora, quae vere viduae sunt. Si qua 4
autem vidua filios, aut nepotes habet: discat
primùm domum suam regere, et mutuam vi-
cem reddere parentibus: hoc enim acceptum
est coram Deo. Quae autem vere vidua est, 5
et desolata, speret in Deum, et instet obse-
crationibus, et orationibus nocte ac die. Nam 6
quae in deliciis est, vivens mortua est. Et 7
hoc praecipe ut irreprehensibiles sint. Si 8
quis autem suorum, et maxime domesticorum
curam non habet, fidem negavit, et est in-
fideli deterior. Vidua eligatur non minus 9
sexaginta annorum, quae fuerit unius viri
uxor, in operibus bonis testimonium habens, 10
si filios educavit, si hospitio recepit, si sanc-
torum pedes lavit, si tribulationem patienti-
bus subministravit, si omne opus bonum sub-
secuta est. Adolescentiores autem viduas de- 11
vita: Cum enim luxuriatae fuerint in Christo,
nubere volunt: habentes damnationem, quia 12
primam fidem irritam fecerunt, simul autem 13
et otiosae discunt circuire domos: non

---

[12] Tit 2, 15 | [14] 5, 22. Act 6, 6; 8, 17. 2 Tim 1, 6 | [15] 2 Tim 3, 13 | [16] Rm 11, 14 | 5 [1] Lev 19, 32 | [5] Jr 49, 11. L 2, 37; 18, 7 | [8] Mt 5, 46. L 6, 32—33 | [10] Heb 13, 2. J 13, 14 | [12] Apoc 2, 4 | [13] 2 Thess 3, 11.

solum otiosae, sed et verbosae, et curiosae,
14 loquentes quae non oportet. Volo ergo iuniores nubere, filios procreare, matresfamilias
esse, nullam occasionem dare aduersario male-
15 dicti gratia. Iam enim quaedam conversae
16 sunt retro satanam. Si quis fidelis habet viduas, subministret illis, et non gravetur Ecclesia: ut iis, quae vere viduae sunt, sufficiat.
17 Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore
digni habeantur: maxime qui laborant in
Dt 25,4; 24,15. 18 verbo et doctrina. Dicit enim Scriptura: Non
alligabis os bovi trituranti. Et: Dignus est
19 operarius mercede sua. Adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub
20 duobus aut tribus testibus. Peccantes coram omnibus argue: ut et ceteri timorem habeant.
21 Testor coram Deo, et Christo Iesu, et electis angelis, ut haec custodias sine praeiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando.
22 Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Teipsum castum
23 custodi. Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino utere propter stomachum tuum, et
24 frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, praecedentia ad iudicium: quosdam autem et subsequuntur.
25 Similiter et facta bona, manifesta sunt: et quae aliter se habent, abscondi non possunt.
6 Quicumque sunt sub iugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini et doctrina blasphemetur.
2 Qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis ser-

---

14 2, 15. 1 Cor 7, 9 | 17 Rm 12, 8. Phil 2, 29 | 18 1 Cor 9, 9. L 10, 7 | 19 Deut 19, 15. 2 Cor 13, 1. Mt 18, 16 | 20 Gal 2, 11 | 21 L 9, 26 | 22 4, 14. 2 J 11. Apoc 18, 4 | **6** 1 Eph 6, 5. Tit 2, 9—10 | 2 Philem 16.

μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι,
λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας 14
γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν
ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν·
ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. 15
εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ 16
μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις
ἐπαρκέσῃ. Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι 17
διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες
ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή· 18 Dt 25,4; 24,15. L 10,7.
»βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις,« καί· »ἄξιος ὁ
ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.« κατὰ πρεσβυτέρου 19
κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο
ἢ τριῶν μαρτύρων. Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον 20
πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν.
διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ 21
Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυ-
λάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ
πρόσκλισιν. Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, 22
μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν
ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ 23
χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθε-
νείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί 24
εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπ-
ακολουθοῦσιν· ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ 25
πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύ-
ναται. 6 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους
δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα 2
μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφη-
μῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ κατα-
φρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δου-

14 νεωτ.] + χηρας 39. 43 al. | *16* τις] + πιστος ἢ DKL al. Ambrosiast sy | *18* κημωσεις D | και αξ.] αξ. γαρ FG | του μισθ.] της τροφης ℵ* | *19* om. εκτος — μαρτ. Cypr Hier^{codd} Ambrosiast | *20* τους] + δε AD* fg al. | *21* > ιησ. χρ. FKLP al. Hil sy | προσκλισιν ADLP al. | *23* στομαχ.] + σου FGKL al. vg sy | *25* ωσαυτ.] + δε AFG | **6** *2* om. οτι αδ. εισιν ℵ*

λευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

3 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ 4 τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασ- 5 φημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι 6 τὴν εὐσέβειαν. ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ 7 εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι 8 δυνάμεθα· ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπά- 9 σματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς 10 ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς 11 περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραϋπα- 12 θίαν. ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολ- 13 λῶν μαρτύρων. παραγγέλλω ἐνώπιον τοῦ θεοῦ

---

3 προσεχεται ℵ* lat *4* γεννωνται φθονοι D* g Lucif | ερεις DFGL al. Lucif Ambrosiast vg | *5* fin.] + αφιστασο απο των τοιουτων KLP al. Lucif Ambrosiast sy | *6* ευσεβ.] + θεου FgrG | *7* κοσμ.] + δηλον KLP al. | *8* διατροφην DFGKP al. lat | *9* παγ.] + του διαβολου D*FG al. Ambr | *10* πολλαις] ποικιλαις ℵ* | *11* προοτητα KL(D al. | *12* ην] + και 37 al. Ambrosiast sy^{h} | *13* παραγγ.] + σοι ADKLP al. f Tert Ambrosiast vg

viant, quia fideles sunt et dilecti, qui beneficii participes sunt.

Haec doce, et exhortare. [1] Si quis aliter 3
docet, et non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi, et ei, quae secundum pietatem est, doctrinae: superbus est, nihil 4
sciens, sed languens circa quaestiones, et pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidiae, contentiones, blasphemiae, suspiciones malae, conflictationes hominum mente corruptorum, 5
et qui veritate privati sunt, existimantium quaestum esse pietatem. Est autem quaestus 6
magnus pietas cum sufficientia. Nihil enim 7
intulimus in hunc mundum: haud dubium quòd nec auferre quid possumus. Habentes 8
autem alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri, in- 9
cidunt in tentationem, et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia, et nociva, quae mergunt homines in interitum, et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas: 10
quam quidam appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis. Tu autem o 11
homo Dei haec fuge: sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei, 12
apprehende vitam aeternam, in qua vocatus es, et confessus bonam confessionem coram multis testibus. Praecipio tibi coram Deo, 13

---

[3] Gal 1, 6—9. 2 Tim 1, 13 | [5] 2 Tim 3, 8; 4, 4. Tit 1, 14 | [6] 4, 8. Phil 4, 11—12. Heb 13, 5 | [7] Eccl 5, 14. Job 1, 21 | [8] Prov 30, 8 | [9] Prov 23, 4; 28, 22 | [10] Eph 5, 5 | [11] 2 Tim 2, 22; 3, 17 | [12] 1 Cor 9, 25—26. 2 Tim 4, 7. Heb 12, 1 | [13] J 18, 36—37; 19, 11.

qui vivificat omnia, et Christo Iesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato, bonam
14 confessionem: ut serves mandatum sine macula, irreprehensibile usque in adventum
15 Domini nostri Iesu Christi, quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens, Rex
16 regum, et Dominus dominantium: qui solus habet immortalitatem, et lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, et imperium
17 sempiternum: Amen. Divitibus huius saeculi praecipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo (qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum)
18 | bene agere, divites fieri in bonis operibus,
19 facile tribuere, communicare, | thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut
20 apprehendant veram vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis scien-
21 tiae, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt.

Gratia tecum. Amen.

EPISTOLA BEATI PAULI APOSTOLI AD TIMOTHEUM SECUNDA.

1 Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, secundum promissionem
2 vitae, quae est in Christo Iesu: Timotheo charissimo filio, gratia, misericordia, pax a Deo Patre, et Christo Iesu Domino nostro.

---

[15] 1, 11. Apoc 17, 14. Deut 10, 17 | [16] Ex 33, 20 | [17] Ps 61, 11. L 12, 20. Rm 12, 16. Jc 1, 10 | [19] Mt 6, 20 | [20] 4, 7. 2 Tim 1, 14; 2, 16 | [21] 1, 6. 2 Tim 2, 18 | [1:2] 1 Tim 1, 2.

τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν
καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον 14
ἀνεπίληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ 15
μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν
βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ μό- 16
νος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν
εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ
τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν. Τοῖς πλου- 17
σίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλό-
φρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι,
ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλου-
σίως εἰς ἀπόλαυσιν, [1] ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν 18
ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,
ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς 19
τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.
Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπό- 20
μενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις
τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλό- 21
μενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.
Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1
ματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ [1] Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, 2
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.

13 ζωοποιουντος ℵKL al. | > ιησ. χρ. ℵFG al. Ambr syᵖ | > *14* χρ. ιησ. ℵ | *16* αθαν.] + και D*E* fuld | *17* θεω] + τω ζωντι DEKL al. Ambrosiast sy | *19* οντως] αιωνιου KLP al. | *20* καινοφωνιας FG lat (cf. 2 Tim 2, 16) | *21* μ. υμων] μετα σου DEKL al. f vg sy | fin.] + αμην EKLP al. f vg sy

1.*1* > ιησ. χρ. AL al. syʰ | *2* αγ. τεκν.] γνησιω τεκνω εν πιστει 17 | και κυριου ιησ. χρ. 43. 49 syᵖ (ℵ 17. 37)

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων
ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν
περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ
4 ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου
5 τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ὑπόμνησιν
λαβὼν τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις
ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ
6 μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι ἐν σοί. Δι'
ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χά-
ρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως
7 τῶν χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς
πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ
8 σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύ-
ριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον
αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ
9 κατὰ δύναμιν θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέ-
σαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ
κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν
ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων,
10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ
σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος
μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ
11 ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ
κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν·
12 δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ
ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ
πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην
13 μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύ-
πωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ
ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰη-
14 σοῦ· τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύ-
15 ματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας

---

3 θεω] + μου D*E* 17 Ambrosiast al. | *5* λαμβανων DEKL al. lat | *6* υπομιμνησκω DE | θεου] χριστου A | *10* > χρ. ιης. ℵ*AD*E* | *11* διδασκ.] διακονος 17 | om. εθνων ℵ*A 17 | *12* om. και 1° ℵ* 73 | om. μου DgrEgr al. | *14* ενοικ.] δοθεντος 17 Ambr

Gratias ago Deo, cui servio a progenitoribus in conscientia pura, quòd sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis, nocte ac die [1] desiderans te videre, memor lacrymarum tuarum, ut gaudio implear, [1] recordationem accipiens eius fidei, quae est in te non ficta, quae et habitavit primùm in avia tua Loide, et matre tua Eunice, certus sum autem quòd et in te. Propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris: sed virtutis, et dilectionis, et sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum eius: sed collabora Evangelio secundum virtutem Dei: qui nos liberavit, et vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, et gratiam, quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora saecularia. Manifestata est autem nunc per illuminationem Salvatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminavit autem vitam, et incorruptionem per Evangelium: in quo positus sum ego praedicator, et Apostolus, et magister Gentium. Ob quam causam etiam haec patior, sed non confundor. Scio enim cui credidi, et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. Formam habe sanorum verborum, quae a me audisti in fide, et in dilectione in Christo Iesu. Bonum depositum custodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Scis

[3] Act 23, 1; 24, 16. Phil 3, 5 | [5] Act 16, 1 | [6] 1 Thess 5, 19. 1 Tim 4, 14 | [7] Rm 8, 15. Apoc 21, 8 | [8] Rm 1, 16 | [9] Tit 3, 5 | [10] Rm 16, 26. 1 Cor 15, 55. 57. Heb 2, 14 | [11] 1 Tim 2, 7 | [12] 2 Cor 4, 2 | [13] 1 Tim 6, 3. Tit 2, 1 | [14] 1 Tim 6, 20 | [15] 4, 16.

hoc, quòd aversi sunt a me omnes, qui in Asia
sunt, ex quibus est Phigelus, et Hermogenes.
16 Det misericordiam Dominus Onesiphori do-
mui: quia saepe me refrigeravit, et catenam
17 meam non erubuit: sed cum Romam venisset,
18 solicite me quaesivit, et invenit. Det illi
Dominus invenire misericordiam a Domino
in illa die. Et quanta Ephesi ministravit
mihi, tu melius nosti.

2 Tu ergo fili mi confortare in gratia, quae
2 est in Christo Iesu: et quae audisti a me per
multos testes, haec commenda fidelibus homi-
3 nibus, qui idonei erunt et alios docere. La-
4 bora sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo
militans Deo implicat se negotiis saecularibus:
5 ut ei placeat, cui se probavit. Nam et qui
certat in agone, non coronatur nisi legitime
6 certaverit. Laborantem agricolam oportet
7 primùm de fructibus percipere. Intellige
quae dico: dabit enim tibi Dominus in om-
8 nibus intellectum. Memor esto Dominum
Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex
semine David, secundum Evangelium meum,
9 [1] in quo laboro usque ad vincula, quasi male
operans: sed verbum Dei non est alligatum.
10 Ideo omnia sustineo propter electos, ut et
ipsi salutem consequantur, quae est in Christo
11 Iesu, cum gloria caelesti. Fidelis sermo:
12 Nam si commortui sumus, et convivemus: [1] si
sustinebimus, et conregnabimus: si negaveri-
13 mus, et ille negabit nos: si non credimus,
ille fidelis permanet, negare seipsum non

---

[18] Judas 21 | 2 [3] 1, 8; 4, 5 | [5] 4, 8 | [6] 1 Cor 9, 7. 10 | [8] Rm 1, 3; 2, 16. 1 Cor 15, 4. 20. 2 Reg 7. 12 | [9] Eph 3, 1. 13. Act 28, 31. Phil 2, 17; 1, 12—14 | [10] Col 1, 24 | [11] 2 Cor 4, 11 | [12] Mt 10, 33 | [13] Rm 3, 2—3. Num 23, 19.

τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ
Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. δώῃ 16
ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολ-
λάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ
ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπου- 17
δαίως ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν· δώῃ αὐτῷ ὁ κύ- 18
ριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον
σὺ γινώσκεις.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι 2
τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ 2
διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς
ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
διδάξαι. συγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης 3
Χριστοῦ Ἰησοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκε- 4
ται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατο-
λογήσαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφα- 5
νοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα 6
γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.
νόει ὃ λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν 7
πᾶσιν. Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερ- 8
μένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυίδ, κατὰ τὸ
εὐαγγέλιόν μου· ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν 9
ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται.
διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, 10
ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος· 11
εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συνζήσομεν· εἰ 12
ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνησό-
μεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· εἰ ἀπιστοῦμεν,
ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ 13

---

17 σπουδαιοτερον EKL al., -οτερως A al. | *18* παρα θεω D*E* | διηκ.] + μοι 31 al. fg Ambrosiast fuld sy^{l} | *2,2* ικανοι] δυνατοι K | *3* inc. συ ουν κακοπαθησον KL al. | συνστρατιωτ. DgrEgr | > ιησ. χρ. KL al. syp | *4* στρατευομ.] + τω θεω FG Cypr Ambrosiast vg | *7* δ] α DEKL al. lat sy^{h} | δωη KLP al. | *12* αρνουμεθα DEKLP al. Ambrosiast | *13* om. γαρ K al. de Tert Ambrosiast vg sy^{h}

14 δύναται. Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου μὴ λογομαχεῖν, ἐπ᾽
οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόν-
15 των. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι
τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα
16 τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περίϊστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν
17 ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα
νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός,
18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες
τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν
Nu 16,5.26. Is 26,13. 19 τήν τινων πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος
τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην·
»ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ,« καί· »ἀπο-
στήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα
20 κυρίου.« ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον
σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ
ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν·
21 ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται
σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον καὶ εὔχρηστον τῷ
δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.
22 τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ
δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν
ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας.
23 τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραι-
24 τοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· δοῦλον δὲ κυ-
ρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς
25 πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ἐν πραΰτητι
παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μή ποτε
δώῃ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀλη-
26 θείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου
παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου
θέλημα.

---

14 κυρ.] θεου ℵCFG al. syp | λογομαχει· AC* al. lat | *16* καινοφων. FG lat (cf. 1 Tim 6, 20) | *19* θεου] κυριου ℵ* | κυριος] + παντας ℵ* | *22* μετα] + παντων ACFgrG al. syh | επικαλ.] αγαπωντων A | *24* νηπιον Dgr Egr Fgr Ggr

potest. Haec commone: testificans coram 14
Domino. Noli contendere verbis: ad nihil
enim utile est, nisi ad subversionem audien-
tium. Solicite cura teipsum probabilem ex- 15
hibere Deo, operarium inconfusibilem, recte
tractantem verbum veritatis: Profana autem, 16
et vaniloquia devita: multum enim proficiunt
ad impietatem: et sermo eorum ut cancer 17
serpit: ex quibus est Hymenaeus, et Philetus,
qui a veritate exciderunt, dicentes resurrec- 18
tionem esse iam factam, et subverterunt quo-
rundam fidem. Sed firmum fundamentum Dei 19 Nu 16,5.26 Is 26,13.
stat, habens signaculum hoc: Cognovit Do-
minus qui sunt eius, et discedat ab iniquitate
omnis, qui nominat nomen Domini. In magna 20
autem domo non solum sunt vasa aurea, et
argentea, sed et lignea, et fictilia: et quaedam
quidem in honorem, quaedam autem in con-
tumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab 21
istis, erit vas in honorem sanctificatum, et
utile Domino ad omne opus bonum paratum.
Iuvenilia autem desideria fuge, sectare vero 22
iustitiam, fidem, spem, charitatem, et pacem
cum iis, qui invocant Dominum de corde
puro. Stultas autem, et sine disciplina quae- 23
stiones devita: sciens quia generant lites.
Servum autem Domini non oportet litigare: 24
sed mansuetum esse ad omnes, docibilem,
patientem, | cum modestia corripientem eos, 25
qui resistunt veritati: nequando Deus det il-
lis poenitentiam ad cognoscendam veritatem,
et resipiscant a diaboli laqueis, a quo captivi 26
tenentur ad ipsius voluntatem.

[14] 1 Tim 6, 4. Tit 3, 9 | [15] 1 Tim 4, 6. Tit 2, 7—8. L 12, 42 | [16] 1 Tim 4, 7; 6, 20 | [17] 1 Tim 1, 20 | [19] Is 28, 16—17. J 10, 14 | [20] 1 Cor 3, 12 | [21] 3, 17 | [22] 1 Tim 3, 11; 1, 5. Mt 5, 8 | [23] 1 Tim 4, 7 | [24] Tit 1, 7 | [25] 3, 7. 1 Tim 2, 4; 4, 3. Heb 10, 26. Act 11, 18.

3 Hoc autem scito, quòd in ñovissimis die
2 bus instabunt tempora periculosa: erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati,
3 scelesti, [1] sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate,
4 [1] proditores, protervi, tumidi, et voluptatum
5 amatores magis quàm Dei: habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abne-
6 gantes. Et hos devita: [1] ex his enim sunt, qui penetrant domos, et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quae ducuntur variis
7 desideriis: semper discentes, et numquam ad
8 scientiam veritatis pervenientes. Quemadmodum autem Iannes, et Mambres restiterunt Moysi: ita et hi resistunt veritati, homines
9 corrupti mente, reprobi circa fidem, [1] sed ultra non proficient: insipientia enim eorum mani-
10 festa erit omnibus, sicut et illorum fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem,
11 dilectionem, patientiam, [1] persecutiones, passiones: qualia mihi facta sunt Antiochiae, Iconii, et Lystris: quales persecutiones sustinui, et
12 ex omnibus eripuit me Dominus. Et omnes, qui pie volunt vivere in Christo Iesu, persecutio-
13 nem patientur. Mali autem homines, et seductores proficient in peius, errantes, et in errorem
14 mittentes. Tu vero permane in iis, quae didicisti, et credita sunt tibi: sciens a quo didiceris.
15 et quia ab infantia sacras litteras nosti, quae te

---

3 [1] 1 Tim 4, 1 | [2] Rm 1, 29—31 | [4] Phil 3, 19 | [5] Mt 7, 15. 21. Rm 2, 20. Tit 1, 16 | [6] Mt 23, 14. Tit 1, 11 | [7] 2, 25. 1 Tim 2, 4; 4, 3. Heb 10, 26 | [8] Ex 7, 11. 22. 1 Tim 6, 5; 1, 12 | [11] Act 13, 50; 14, 5. 19. Ps 33, 20 | [12] Mt 16, 24. Act 14, 22 | [13] 1 Tim 4, 1. 15 | [14] 2, 2 | [15] J 5, 39. Ps 118, 99.

Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις 3
ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἄν- 2
θρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερή-
φανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
ἀνόσιοι, ¹ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, 3
ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ¹ προδόται, προπετεῖς, τε- 4
τυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ¹ ἔχοντες 5
μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνη-
μένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γάρ 6
εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτί-
ζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγό-
μενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα 7
καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν
δυνάμενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς 8
ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστα-
νται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν
νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ᾽ οὐ προκό- 9
ψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος
ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ 10
παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ,
τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ
ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθή- 11
μασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ,
ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ
πάντων με ἐρύσατο ὁ κύριος. καὶ πάντες δὲ οἱ 12
θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθή-
σονται. πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες 13
προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ
πλανώμενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπι- 14
στώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, ¹ καὶ ὅτι 15
ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνά-

3,1 γινωσκετε AFᵍʳG 17 al. Aug | 3 > ασπονδ. αστοργ. DgrEgr al. Ambrosiast Optat, om. αστοργ. ℵ (syᵖ) | 6 αιχμαλωτευοντες EKL al. | επιθυμ.] + και ηδοναις A syʰ | 8 μαμβρης FG lat | 10 συ δε] + τεκνον τιμοθεε 37 | παρηκολουθησας ℵACFG 17 | om. τη αγαπη A al. | 11 εγενοντο A al. | αντιοχ.] + α δια την θεκλαν επαθεν 46 | κυρ.] θεος DgrEgr | 14 τινος ĐEKL al. f Hil Aug vg sy

μενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς
16 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος
καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγμόν,
πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιο-
17 σύνῃ, ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς
4 πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος. Διαμαρτύ-
ρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ
μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν
2 ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κήρυ-
ξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως,
ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ
3 μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε
τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται,
ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύ-
4 σουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ
ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν,
5 ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. σὺ δὲ νῆφε
ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγε-
6 λιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ
γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς
7 μου ἐφέστηκεν. τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι,
8 τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοι-
πὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος,
ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ
δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι
τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
9/10 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· Δημᾶς
γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ
ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλα-
11 τίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· Λουκᾶς ἐστιν μόνος
μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυ-
τοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν.

---

16 ελεγχον DEKLP al. | *17* αρτιος] τελιος D*E | **4**,*1* διαμαρτ.] + ουν εγω KL al. sy^{h} | om. του θεου και 17 | του κυριου ιησ. χρ. EKL al. sy | και την] κατα την EKLP al. Ambrosiast sy | *2* > παρακαλ. επιτιμ. ℵ*FG al. lat | *3* συ δε] + τεκνον τιμοθεε 37 | κακοπ.] + ως καλος στρατιωτης χριστου ιησου A | *8* om. πασι D*E* lat syp | *10* γαλατ.] γαλλιαν ℵC al.

possunt instruere ad salutem, per fidem, quae est in Christo Iesu. Omnis scriptura divinitus 16
inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia: ut perfectus sit homo Dei, ad omne 17
opus bonum instructus. Testificor coram Deo, **4**
et Iesu Christo, qui iudicaturus est vivos, et mortuos, per adventum ipsius, et regnum eius:
praedica verbum, insta opportune, importune: 2
argue, obsecra, increpa in omni patientia, et doctrina. Erit enim tempus, cum sanam doc- 3
trinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus, et a veritate quidem auditum avertent, 4
ad fabulas autem convertentur. Tu vero vi- 5
gila, in omnibus labora, opus fac Evangelistae, ministerium tuum imple. Sobrius esto. [1] Ego 6
enim iam delibor, et tempus resolutionis meae instat. Bonum certamen certavi, cursum con- 7
summavi, fidem servavi. In reliquo reposita 8
est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex; non solum autem mihi, sed et iis, qui diligunt adventum eius.

Festina ad me venire cito. Demas 9/10
enim me reliquit, diligens hoc saeculum, et abiit Thessalonicam: Crescens in
Galatiam, Titus in Dalmatiam. Lucas est 11
mecum solus.. Marcum assume, et adduc tecum: est enim mihi utilis in ministerium.

---

[16] 2 Pt 1, 19—21. Rm 15, 4 | [17] 1 Tim 6, 11 | **4** [1] Act 10, 42. Rm 14, 9—10. 1 Pt 4, 5 | [2] Act 20, 20. 31 | [3] 1, 13. 1 Tim 4, 1 | [4] 1 Tim 4, 7. Tit 1, 14. 2 Thess 2, 11 | [5] 2, 3. Eph 4, 11 | [6] Phil 2, 17. 2 Pt 1, 14 | [7] 1 Cor 9, 25. 1 Tim 6, 12. Phil 3, 14. Act 20, 24 | [8] 2, 5. 1 Pt 5, 4. Jc 1, 12. Apoc 2, 10 | [9] 4, 21; 1, 4 | [10] Col 4, 14 | [11] Act 15, 37. Col 4, 10.

12/13 Tychicum autem misi Ephesum. Penulam,
quam reliqui Troade apud Carpum, veniens
affer tecum, et libros, maxime autem mem-
14 branas. Alexander aerarius multa mala mihi
ostendit: reddet illi Dominus secundum opera
15 eius: | quem et tu devita: valde enim restitit
16 verbis nostris: In prima mea defensione nemo
mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt: non
17 illis imputetur. Dominus autem mihi astitit,
et confortavit me, ut per me praedicatio
impleatur, et audiant omnes Gentes: et libera-
18 tus sum de ore Leonis. Liberavit me Dominus
ab omni opere malo: et salvum faciet in re-
gnum suum caeleste, cui gloria in saecula sae-
culorum. Amen.
19 Saluta Priscam, et Aquilam, et Onesi-
20 phori domum. Erastus remansit Corinthi.
Trophimum autem reliqui infirmum Mileti.
21 | Festina ante hiemem venire. Salutant te
Eubulus, et Pudens, et Linus, et Claudia, et
fratres omnes.
22 Dominus Iesus Christus cum spiritu tuo.
Gratia vobiscum. Amen.

EPISTOLA BEATI PAULI APOSTOLI AD TITUM.

1 Paulus servus Dei, Apostolus autem Iesu
Christi secundum fidem electorum Dei, et agni-

---

12 Act 20, 4. Eph 6, 21. Col 4, 7.
14 1 Tim 1, 20. 2 Reg 3, 39. Ps 27, 4; 61, 13. Prov 24, 12.
16 1, 15. Mc 14, 50.
17 Ps 21, 22. Dan 6, 21. 28. Act 23, 11; 27, 23.
19 Act 18, 2. 2 Tim 1, 16. Rm 16, 3.
20 Act 19, 22; 20, 4; 21, 29.

Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. τὸν φελόνην, 12/13
ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος
φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.
Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδεί- 14
ξατο· ἀποδώσει αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα
αὐτοῦ· ¹*ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀνθέστη-* 15
κεν τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου 16
ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάν-
*τες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη·*¹ *ὁ δὲ* 17
κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα
δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσω-
σιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος
λέοντος. ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου 18
πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν
ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων, ἀμήν.

Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησι- 19
φόρου οἶκον. Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, 20
Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.
¹*Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπά-* 21
ζεταί σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ
Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

Ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός 22
σου. ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ 1
Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνω-

13 μαλ.] + δε D*E* Ambrosiast vg | *14* αποδωη ℵ*ACD*FG 17 | *15* αντεστη ℵ*ACD*FG 17 | *16* παρεγεν. ℵ*ACFG 17 al. | *18* και ρυσετ. E(Fgr G) KLP al. sy | *19* ακυλ.] + λεκτραν την γυναικα αυτου και σιμαιαν και ζηνωνα τους υιους αυτου 46. 109 | *21* om. παντες ℵ* 17 | *22* om. ο κυρ.— σου 57 | om. ιησ. χρ. ℵ*FgrG 17, om. χρ. A al. | η χαρ. μεθ υμ.] ερρωσο εν ειρηνη D*E* | fin.] + αμην DEKLP al.

1,*1* > χρ. ιησ. A al. syh, om. ιησ. Dgr

2 σιν ἀληθείας τῆς κατ᾽ εὐσέβειαν ¹ἐπ᾽ ἐλπίδι
ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς
3 πρὸ χρόνων αἰωνίων, ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς
ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην
ἐγὼ κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,
4 ¹Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.
5 Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ
λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πό-
6 λιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην, ¹εἴ
τίς ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα
ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπό-
7 τακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι
ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ
8 πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ¹ἀλλὰ
φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον,
9 ἐγκρατῆ, ¹ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν
πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν
ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντι-
10 λέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀν-
υπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα
11 οἱ ἐκ [τῆς] περιτομῆς, οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν,
οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες
12 ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέν τις ἐξ
αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης· »Κρῆτες ἀεὶ ψεῦ-
13 σται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.« ἡ μαρτυρία

---

4 και 1°] ελεος AKL al. sy^{h} | και 2°] + κυριου EFGKLP al. sy | *5* επιδιορθωσης AD*E*FG | *8* φιλοξ.] φιλοπτωχον 52 | *9* εν τ. διδ. τ. υγ.] τους εν παση θλιψει A | fin.] + μη χειροτονειν διγαμους μηδε διακονους αυτους ποιειν μηδε γυναικας εχειν εκ διγαμιας μηδε προσερχεσθωσαν εν τω θυσιαστηριω λειτουργειν το θειον. τους αρχοντας τους αδικοκριτας και αρπαγας και ψευστας και ανελεημονας ελεγχε ως θεου διακονος 109^{gr} | *10* om. και 1° ℵACIP 17 al. Hil Aug sy | *11* fin.] + τα τεκνα οι τους ιδιους γονεις υβριζοντες η τυπτοντες επιστομιζε και ελεγχε και τουθετει ως πατηρ τεκνα 109^{gr} | *12* ειπεν] + δε ℵ*FG

tionem veritatis, quae secundum pietatem est
[1] in spem vitae aeternae, quam promisit qui non 2
mentitur, Deus, ante tempora saecularia:
manifestavit autem temporibus suis verbum 3
suum in praedicatione, quae credita est mihi
secundum praeceptum Salvatoris nostri Dei:
Tito dilecto filio secundum communem fidem, 4
gratia, et pax a Deo Patre, et Christo Iesu
Salvatore nostro.

Huius rei gratia reliqui te Cretae, ut ea, 5
quae desunt, corrigas, et constituas per civi-
tates presbyteros, sicut et ego disposui tibi.
Si quis sine crimine est, unius uxoris vir, 6
filios habens fideles, non in accusatione luxu-
riae, aut non subditos. Oportet enim epi- 7
scopum sine crimine esse, sicut Dei dispen-
satorem: non superbum, non iracundum, non
vinolentum, non percussorem, non turpis
lucri cupidum: sed hospitalem, benignum, 8
sobrium, iustum, sanctum, continentem, [1] am- 9
plectentem eum, qui secundum doctrinam
est, fidelem sermonem: ut potens sit ex-
hortari in doctrina sana, et eos, qui con-
tradicunt, arguere. Sunt enim multi etiam 10
inobedientes, vaniloqui, et seductores: maxi-
me qui de circumcisione sunt: quos oportet 11
redargui: qui universas domos subvertunt,
docentes quae non oportet, turpis lucri
gratia. Dixit quidam ex illis, proprius 12
ipsorum propheta: Cretenses semper mendaces,
malae bestiae, ventres pigri. Testimonium 13

---

[1] [3] Eph 1, 9—10. 1 Tim 1, 1. 11 | [4] 1 Tim 1, 2 | [5] Act 14, 23 | [6] 1 Tim 3, 2—4 | [7] 1 Cor 4, 1. 2 Tim 2, 24. 1 Pt 5, 2 | [9] 2, 1. 1 Tim 1, 10. 2 Tim 4, 3 | [11] 2 Tim 3, 6. J 10, 12. 1 Pt 5, 2 | [13] 2 Tim 4, 2.

hoc verum est. Quam ob causam increpa illos
14 dure, ut sani sint in fide, ¹ non intendentes
Iudaicis fabulis, et mandatis hominum, aver-
15 santium se a veritate. Omnia munda mundis:
coinquinatis autem, et infidelibus nihil est
mundum, sed inquinatae sunt eorum et mens,
16 et conscientia. Confitentur se nosse Deum,
factis autem negant: cum sint abominati, et
incredibiles, et ad omne opus bonum reprobi.
2 Tu autem loquere quae decent sanam
2 doctrinam: Senes ut sobrii sint, pudici, ¹ pru-
dentes, sani in fide, in dilectione, in patientia:
3 Anus similiter in habitu sancto, non crimina-
trices, non multo vino servientes, bene do-
4 centes: ut prudentiam doceant adolescentulas,
5 ut viros suos ament, filios suos diligant, ¹ pru-
dentes, castas, sobrias, domus curam habentes,
benignas, subditas viris suis, ut non blasphe-
6 metur verbum Dei: Iuvenes similiter hortare
7 ut sobrii sint. In omnibus teipsum praebe
exemplum bonorum operum, in doctrina, in
8 integritate, in gravitate, ¹ verbum sanum,
irreprehensibile: ut is, qui ex adverso est, vere-
atur, nihil habens malum dicere de nobis:
9 Servos dominis suis subditos esse, in omnibus
10 placentes, non contradicentes, ¹ non fraudan-
tes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes:
ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in
11 omnibus. Apparuit enim gratia Dei Salva-
12 toris nostri omnibus hominibus, ¹ erudiens

---

[14] 1 Tim 4, 7. 2 Tim 4, 4. Mt 15, 9. Col 2, 22 | [15] Mt 15, 11. Rm 14, 20 | [16] 2 Tim 3, 5. Ps 13, 1. 3 | 2 [1] 1 Tim 6, 3. 2 Tim 1, 13 | [2] 1 Tim 5, 1 | [3] 1 Tim 3, 11 | [5] Eph 5, 22 | [7] 1 Tim 4, 12. 1 Pt 5, 3 | [8] 1 Pt 2, 15 | [9] Eph 6, 5. 1 Tim 6, 1. 1 Pt 2, 18 | [10] 1, 3 | [12] Eph 1, 4. 1 J 2, 16.

αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, 14 μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. πάντα 15 καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. θεὸν ὁμολο- 16 γοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδα- 2 σκαλίᾳ. πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, 2 σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι 3 ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ἵνα σωφρονί- 4 ζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, σώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασ- 5 σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους ὡσ- 6 αύτως παρακάλει σωφρονεῖν περὶ πάντα, σεαυ- 7 τὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν, σεμνότητα, λόγον ὑγιῆ 8 ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. δούλους ἰδίοις 9 δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ 10 πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ 11 θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα 12

---

14 ενταλμασιν FG, *γενεαλογιαις* 47 | *15* παντα] + μεν KL al. sy^{h} | *16* μη ειδεναι 37 | om. αγαθον ℵ* | 2,*3* πρεσβυτερας 44 | ιεροπρεπει C 17 al. | *4* om. φιλοτεκν. K | *5* οικουρους HKLP al. | θεου] + και η διδασκαλια C 5 sy^{h} | *7* αφθορ.] + αγνειαν C al. sy^{h} | σεμν.] + αφθαρσιαν KL al. | *8* ημων] υμων A al. | *10* μη] μηδε $D^{gr}F^{gr}G^{gr}$ 17 | om. πιστιν ℵ* 17 | αγαθ.] αγαπην 17.

ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς
κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως
13 καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχό-
μενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς
δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
14 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν
ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ
καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν κα-
15 λῶν ἔργων. Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ
ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περι-
3 φρονείτω. Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξ-
ουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν
2 ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, μηδένα βλασφη-
μεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυ-
μένους πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.
3 Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς,
πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδο-
ναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες,
4 στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. ὅτε δὲ ἡ χρη-
στότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος
5 ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ
ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος
ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ
6 ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ'
ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆ-
7 ρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι
κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰω-
8 νίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βού-
λομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν κα-
λῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ.
ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις·
9 μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις

---

13 > χρ. ιησ. ℵ* FgrG | *15* λαλει] διδασκε A | καταφρονειτω 1. 43 al. | **3**,*1* αρχ.] + και KLP al. d ef vg sy | υποτ.] + και FgrG syp | *3* α] ὠν EKLP al. | δια πνευμ. αγ. D*E* FgrG Lucif Ambrosiast | *6* σωτ.] κυριου P 31 | *7* om. κατ ελπ. 47. 112 *9* γενεαλ.] λογομαχιας FgrG | εριν ℵ* DgrEgrFgrGgr

nos, ut abnegantes impietatem, et saecularia
desideria: sobrie, et iuste, et pie vivamus in
hoc saeculo, [13] expectantes beatam spem, et 13
adventum gloriae magni Dei, et Salvatoris
nostri Iesu Christi: qui dedit semetipsum pro 14
nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et
mundaret sibi populum acceptabilem, secta-
torem bonorum operum. Haec loquere, et 15
exhortare, et argue, cum omni imperio. Nemo
te contemnat. Admone illos principibus, et 3
potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad
omne opus bonum paratos esse: neminem blas- 2
phemare, non litigiosos esse, sed modestos,
omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes
homines. Eramus enim aliquando et nos 3
insipientes, increduli, errantes, servientes
desideriis, et voluptatibus variis, in malitia et
invidia agentes, odibiles, odientes invicem.
Cum autem benignitas, et humanitas apparuit 4
Salvatoris nostri Dei: non ex operibus iusti- 5
tiae, quae fecimus nos, sed secundum suam
misericordiam salvos nos fecit per lavacrum
regenerationis, et renovationis Spiritus sancti,
quem effudit in nos abunde per Iesum 6
Christum Salvatorem nostrum: ut iustificati 7
gratia ipsius, heredes simus secundum spem
vitae aeternae. Fidelis sermo est: et de 8
his volo te confirmare: ut curent bonis operi-
bus praeesse qui credunt Deo. Haec sunt
bona, et utilia hominibus. Stultas autem 9
questiones, et genealogias, et contentiones,

---

[13] 1 Cor 1, 7. Rm 5, 2. Phil 3, 20 | [14] Gal 1, 4. 1 Tim 2, 6. Eph 2, 10. Ps 129, 8. Ex 19, 5. Deut 14, 2. Ez 37, 23. 1 Pt 3, 13 | [15] 1 Tim 4, 12 | 3 [1] 1 Pt 2, 13 | [2] Phil 4, 5 | [3] 1 Cor 6, 11. Eph 2, 2; 5, 8 | [4] 2, 11. Prov 8, 31 | [5] Eph 2, 8—9; 5, 26. J 3, 5. 2 Tim 1, 9 | [6] Joel 3, 1 | [7] Rm 3, 24 | [8] 3, 14 | [9] 1 Tim 4. 7.

et pugnas legis devita. sunt enim inutiles, et
10 vanae. Haereticum hominem post unam, et
11 secundam correptionem devita: sciens quia subversus est, qui eiusmodi est, et delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus.
12 Cum misero ad te Artemam, aut Tychicum, festina ad me venire Nicopolim: ibi
13 enim statui hiemare. Zenam legisperitum, et Apollo solicite praemitte, ut nihil illis desit.
14 Discant autem et nostri bonis operibus praeesse ad usus necessarios: ut non sint infructuosi.
15 Salutant te qui mecum sunt omnes: saluta eos, qui nos amant in fide.
Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

EPISTOLA BEATI PAULI APOSTOLI AD PHILEMONEM.

1 Paulus vinctus Christi Iesu, et Timotheus frater: Philemoni dilecto, et adiutori
2 nostro, et Appiae sorori charissimae, et Archippo commilitoni nostro, et Ecclesiae, quae
3 in domo tua est. Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam
5 tui faciens in orationibus meis, audiens charitatem tuam, et fidem, quam habes in Do-

---

10 2 J 10. Mt 18, 15—16.
11 1 Tim 6, 4—5.
12 2 Tim 4, 12.
13 Act 18, 24. 1 Cor 3, 5—6.
14 2, 14. Eph 4, 28—29. Mt 7, 19.
15 2 Cor 5, 16.
1 1 Eph 3, 1.
2 Col 4, 17. 2 Tim 2, 3.
3 Rm 1, 7.

καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀν- 10
ωφελεῖς καὶ μάταιοι. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ
μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς 11
ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν
αὐτοκατάκριτος.

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, 12
σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ
κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ 13
Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐ-
τοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι 14
καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας
χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι 15
τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος 1
ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ
ἡμῶν ' καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ 2
συστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλη-
σίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς 3
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου 4
ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου 5
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύ-

---

10 > νουθεσ. η δευτερα FgrG, νουθ. και δυο D*E, om. και δευτ. Tert Cypr Lucif Ambr Ambrosiast Aug | *13* σπουδ.] ταχαιως FG | *15* ασπασασθε τ. φ. A | χαρ.] + του κυριου DE, + του θεου FG Ambrosiast vg | fin.] + αμην EFGHKLP al. vg sy

1 δεσμ.] αποστολος D*E*, δουλος 33 al. | > ιησ. χρ. D*E*L al. Ambr sy | αγαπ.] + αδελφω D*E Ambrosiast | *2* αδελφ.] αγαπητη KL al. syp | *3* om. ημων ℵ* | *5* > πιστ. και την αγαπ. DE al. Ambrosiast syp

6 ριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως
ἡ κοινωνία τῆς πίστεως σου ἐνεργὴς γένηται ἐν
ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χρι-
7 στὸν Ἰησοῦν· χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παρά-
κλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν
8 ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. Διό,
πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
9 σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρα-
καλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ
10 δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, παρακαλῶ σε
περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δε-
11 σμοῖς, Ὀνήσιμον, [1]τόν ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ
12 καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά σοι,
σὺ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα προσ-
13 λαβοῦ· ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατ-
έχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς
14 τοῦ εὐαγγελίου, χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐ-
δὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην
15 τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. τάχα γὰρ
διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον
16 αὐτὸν ἀπέχῃς, οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλ' ὑπὲρ
δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ
17 δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. εἰ οὖν
με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ.
18 εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα·
19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω·
ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφεί-
20 λεις. ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ·
ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.
21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς
22 ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοί-

---

5 ιησ.] + χριστον D*E al. | *6* παντος] + εργου FgrG al. fuld | om. ιησ. ℵ*AC al. Ambrosiast | *7* χαριν KLP al. | εχομεν πολλην KL al. sy | *9* > ιησ. χρ. EFGKL al. d vg sy | *10* ον] + εγω A al. | δεσμ.] + μου EKLP al. sy. | *12* om. συ δε ℵ*AC* 17 ; om. προσλαβου ℵ*AFgrGgr 17 | *16* om. αλλ υπερ δουλ FgrG | *19* αποδωσω D* lat | fin.] + εν κυριω D*E* | *20* χριστ.] κυριω EK al.

mino Iesu, et in omnes sanctos: ut communi- 6
catio fidei tuae evidens fiat in agnitione om-
nis operis boni, quod est in vobis in Christo
Iesu. Gaudium enim magnum habui, et con- 7
solationem in charitate tua: quia viscera sanc-
torum requieverunt per te, frater. Propter 8
quod multam fiduciam habens in Christo Iesu
imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter 9
charitatem magis obsecro, cum sis talis, ut
Paulus senex, nunc autem et vinctus Iesu
Christi: Obsecro te pro meo filio, quem genui 10
in vinculis, Onesimo, [1] qui tibi aliquando inuti- 11
lis fuit, nunc autem et mihi, et tibi utilis,
[1] quem remisi tibi. Tu autem illum, ut mea vi- 12
scera, suscipe: quem ego volueram mecum de- 13
tinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis
Evangelii: sine consilio autem tuo nihil volui 14
facere, uti ne velut ex necessitate bonum tuum
esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideo 15
discessit ad horam a te, ut aeternum illum
reciperes: iam non ut servum, sed pro servo 16
charissimum fratrem, maxime mihi: quanto
autem magis tibi et in carne, et in Domino?
Si ergo habes me socium, suscipe illum sicut 17
me: Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet: 18
hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi mea 19
manu: ego reddam, ut non dicam tibi, quod
et teipsum mihi debes: [1] ita frater. Ego te 20
fruar in Domino: Refice viscera mea in Domino.

Confidens in obedientia tua scripsi 21
tibi: sciens quoniam et super id,
quod dico, facies. Simul autem et pa- 22

[6] Phil 1, 9 | [7] 2 Cor 7, 4 | [10] Col 4, 9. 1 Cor 4, 15. Gal 4, 19 | [13] Phil 2, 30 | [14] 2 Cor 9, 7. 1 Pt 5, 2 | [16] 1 Tim 6, 2. | [19] Gal 6, 11. 2 Thess 3, 17 | [20] Philem 7 | [22] Phil 1, 25; 2, 24.

ra mihi hospitium: nam spero per orationes vestras donari me vobis.
23 Salutat te Epaphras concaptivus meus in
24 Christo Iesu, [1] Marcus, Aristarchus, Demas, et Lucas, adiutores mei.
25 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

EPISTOLA BEATI PAULI APOSTOLI AD HEBRAEOS.

1 Multifariam, multisque modis olim Deus
2 loquens patribus in Prophetis: novissime, diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem universorum, per quem fe-
3 cit et saecula: qui cum sit splendor gloriae, et figura substantiae eius, portansque omnia verbo virtutis suae, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in ex-
4 celsis: tanto melior Angelis effectus, quanto
5 differentius prae illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum: Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium?
6 Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae, dicit: Et adorent eum omnes
7 Angeli Dei. Et ad Angelos quidem dicit: Qui facit Angelos suos spiritus, et ministros
8 suos flammam ignis. Ad filium autem: Thronus tuus Deus in saeculum saeculi:

---

[23] Col 1, 7; 4, 12 | [24] Col 4, 10. 14. Act 27, 2 | 1 [2] Ps 2, 8. J 1, 3. Col 1, 16. Mt 21, 38 | [3] Ps 109, 1. 2 Cor 4, 4. Col 1, 15. Heb 9, 14. 26. Mc 16, 19 | [4] Phil 2, 9. 1 Pt 3, 22 | [5] 5, 5. Act 13, 33 | [6] Rm 8, 29.

μαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσ-
εὐχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.
Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου 23
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, [1] Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, 24
Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.
Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ Χριστοῦ 25
μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς 1
λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις [1] ἐπ' 2
ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν
ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ
ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς 3
δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέ-
ρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐ-
τοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς,
τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ 4
διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνο-
μα. Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· »υἱός 5 Ps 2,7.
μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε;« καὶ 2 Sam 7,14.
πάλιν· »ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐ-
τὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;« ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ 6 Dt 32,43 Lx
τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Ps 96,7.
»καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι
θεοῦ«. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· »ὁ ποιῶν 7 Ps 103,4.
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουρ-
γοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·« πρὸς δὲ τὸν υἱόν· 8 Ps 44,7.8
»ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.«

---

23 ασπαζονται KL al. | *25* om. ημων ℵP 17 al. syh | om. αμην ℵD* 17 Ambrosiast

1 *2* εσχατων 47 al. de sy | > τ. αι. εποιησεν KLP al. | *3* αυτου 2ο] + δι εαυτου (D*)EKLM al. sy | αμαρτ.] + ημων KL al. syh | *7* αγγ. 1ο] + αυτου D*E* 71 | πνευμα DE al. | *8* om. του αιωνος B 17

καί· »ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασιλείας
9 σου. ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν·
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον
1,26–28. 10 ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.« καί·
»σὺ κατ᾽ ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ
11 ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ
ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμά-
12 τιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις
αὐτούς, ὡς ἱμάτιον καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ
δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.«
Ps 109,1. 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε· »κάθου
ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
14 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;« οὐχὶ πάντες εἰσὶν
λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλό-
μενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;
2 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς
2 τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μή ποτε παραρυῶμεν. εἰ γὰρ
ὁ δι᾽ ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος,
καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον
3 μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλι-
καύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λα-
βοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκου-
4 σάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπιμαρτυροῦν-
τος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικί-
λαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς
κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν
8,5–7. 6 μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο δέ
πού τις λέγων· »τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ
αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;
7 ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους, δόξῃ
8 καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, πάντα ὑπέταξας

---

8 βασ. σου] *βασ. αυτου* ℵB | *9 ανομιαν*] *αδικιαν* ℵA 17 *ul.* | *12 αλλαξεις* ℵ*D* 43 *ef vg* | *om. ως ιματ.* KLMP *al. f vg sy* | *14 διακονιας* B | **2**,*2 αγγελου* L | *4 αυτου*] *του θεου* Dgr Egr | *5 υπεταξ.*] + *ο θεος* C *f vg* | *6 τι*] *τις* C*P *de* | *7 fin.*] + *και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου* ℵACD*E*MP *al. f vg sy*

virga aequitatis, virga regni tui. Dilexisti 9
iustitiam, et odisti iniquitatem: propterea
unxit te Deus, Deus tuus oleo exultationis
prae participibus tuis. Et: Tu in principio 10 Ps 101,26–28.
Domine terram fundasti: et opera manuum
tuarum sunt caeli. Ipsi peribunt, tu autem 11
permanebis, et omnes ut vestimentum vete-
rascent: et velut amictum mutabis eos, et mu- 12
tabuntur: tu autem idem ipse es, et anni tui
non deficient. Ad quem autem Angelorum 13 Ps 109,1.
dixit aliquando: Sede a dextris meis, quoadus-
que ponam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum? Nonne omnes sunt administratorii 14
spiritus, in ministerium missi propter eos,
qui hereditatem capient salutis? Propterea **2**
abundantius oportet observare nos ea, quae
audivimus ne forte pereffluamus. Si enim qui 2
per Angelos dictus est sermo, factus est fir-
mus, et omnis praevaricatio, et inobedientia
accepit iustam mercedis retributionem: quo- 3
modo nos effugiemus si tantam neglexerimus
salutem? quae cum initium accepisset enarrari
per Dominum ab eis, qui audierunt, in nos con-
firmata est, contestante Deo signis et por- 4
tentis, et variis virtutibus, et Spiritus sancti
distributionibus secundum suam voluntatem.

Non enim Angelis subiecit Deus orbem 5
terrae futurum, de quo loquimur. Testatus 6 Ps 8,5–7.
est autem in quodam loco quis, dicens: Quid est
homo quòd memor es eius, aut filius hominis
quoniam visitas eum? Minuisti eum 7
paulominus ab Angelis: gloria et honore
coronasti eum: et constituisti eum super
opera manuum tuarum. Omnia subiecisti 8

[13] Mt 22, 44. Act 2, 34 | [14] Dan 7, 10. Ps 33, 8; 90, 11. Act 5, 19; 12, 7 | 2[1] Act 8, 6. 12 | [2] Act 7, 38. 53. Gal 3, 19. Deut 33, 2 (LXX) | [3] 10, 29; 12, 25. Mt 3, 7; 22, 5. Act 10, 37 | [4] Mc 16, 20. 1 Cor 12, 4. 11. 2 Cor 12, 12 | [5] 6, 5. Eph 1, 21 | [8] 1 Cor 15, 27.

sub pedibus eius: In eo enim quòd omnia ei
subiecit, nihil dimisit non subiectum ei. Nunc
autem necdum videmus omnia subiecta ei.
9 Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem
mortis, gloria et honore coronatum: ut gratia
10 Dei, pro omnibus gustaret mortem. Decebat
enim eum, propter quem omnia, et per quem
omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat,
auctorem salutis eorum per passionem con-
11 summare. Qui enim sanctificat, et qui sanctificantur, ex uno omnes. Propter quam causam
Ps 21,23. 12 non confunditur fratres eos vocare, dicens:
Nunciabo nomen tuum fratribus meis: in
Is 8,17.18. 2 Reg 22,3. 13 medio Ecclesiae laudabo te. Et iterum: Ego
ero fidens in eum. Et iterum: Ecce ego, et
14 pueri mei, quos dedit mihi Deus. Quia ergo
pueri communicaverunt carni, et sanguini, et
ipse similiter participavit eisdem: ut per
mortem destrueret eum, qui habebat mortis
15 imperium, id est, diabolum: et liberaret eos,
qui timore mortis per totam vitam obnoxii
16 erant servituti. Nusquam enim Angelos
apprehendit, sed semen Abrahae apprehendit.
17 Unde debuit per omnia fratribus similari, ut
misericors fieret, et fidelis pontifex ad Deum,
18 ut repropitiaret delicta populi. In eo enim,
in quo passus est ipse et tentatus, potens est
et eis, qui tentantur, auxiliari.

3 Unde fratres sancti, vocationis caelestis
participes, considerate Apostolum, et ponti-
2 ficem confessionis nostrae Iesum: qui fidelis
est ei, qui fecit illum sicut et Moyses in omni

---

[9] Phil 2, 8—9 | [10] Rm 11, 36 | [11] Mc 3, 34—35. Mt 25, 40. J 20, 17 | [12] J 17, 6 | [14] 2, 17. 2 Tim 1, 10. J 1₂, 3₁. Apoc 12, 10. 1 Cor 15, 56 | [16] Is 41, 8—9 | [17] 5, 1. Ps 21, 23. Phil 2, 7 | [18] 4, 15 | **3** [1] 4, 14; 9, 15; 10, 23 | [2] Num 12, 7.

ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.« ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι
αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον.
νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγ-
μένα· τὸν δὲ βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους ἠλαττωμέ- 9
νον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ
ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. Ἔπρεπεν γὰρ 10
αὐτῷ, δι᾽ ὃν τὰ πάντα καὶ δι᾽ οὗ τὰ πάντα, πολ-
λοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς
σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ὅ τε 11
γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες·
δι᾽ ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς
καλεῖν, 12 λέγων· »ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς Ps 21,23.
ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε·«
13 καὶ πάλιν· »ἐγὼ ἔσομαι πεπoιθὼς ἐπ᾽ αὐτῷ·« Is 8,17.18.
καὶ πάλιν· »ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν 2 Sm 22,3.
ὁ θεός.« ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵμα- 14
τος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν
τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν
τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ᾽ ἔστιν τὸν
διάβολον, 15 καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ
θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δου-
λείας. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, 16
ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν 17
ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι,
ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ
πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας
τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, 18
δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου 3
μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχ-
ιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, πιστὸν ὄντα τῷ 2
ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ

---

8 om. αυτω 1° B d e *9* χαριτι] χωρις M 67 Orig Theod.—Mops. Theodoret Ambr Fulg al. | *11* καλων 17 | *14* > σαρκ. κ. αιμ. K L al. f Ambr Aug syp αυτων] + παθηματων D* E* | *17* ταις αμαρτιαις A 17 | *18* om. πειρασθεις ℵ* | 3,*1* ιησ.] + χριστον E K L al. Hil sy | *2* om. ολω B sa Ambr

3 οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ
Μωϋσῆν ἠξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει
4 τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος
κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευά-
5 σας θεός. καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαλη-
6 θησομένων, Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον
αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάν [περ] τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος [μέχρι τέλους
Ps 94,8—11. 7 βεβαίαν] κατάσχωμεν. Διό, καθὼς λέγει τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον· »σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς
8 αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας
ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν
9 τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπείρασαν οἱ
πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον τὰ ἔργα
10 μου [1] τεσσεράκοντα ἔτη. διὸ προσώχθισα τῇ γε-
νεᾷ ταύτῃ καὶ εἶπον· ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
11 αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου, [1] ὡς ὤμοσα
ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατά-
12 παυσίν μου.« βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται
ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ
13 ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε
ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ »σή-
μερον« καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν
14 ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ
γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως
Ps 94,8. 15 μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. ἐν τῷ λέ-
γεσθαι· »σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ
16 παραπικρασμῷ.« τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρ-
επίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰ-
17 γύπτου διὰ Μωϋσέως; τίσιν δὲ προσώχθισεν

---

6 om. μεχρι τελ. βεβ. B 1739 aeth Lucif Ambr | *9* επειρ.] + με KLMP al. f Ambr vg sy | εν δοκ.] εδοκιμασαν με KL al. (f Ambr vg syᵖ) | *10* om. διο 43. 55 al. | ταυτη] εκεινη CEKLP al. sy | *14* υποστ.] + αυτου A 71 al. f vg | *15* om. ως M 44 al. | *17* δε] + και A de

domo eius. Amplioris enim gloriae iste prae 3
Moyse dignus est habitus, quanto ampliorem
honorem habet domus, qui fabricavit illam.
Omnis namque domus fabricatur ab aliquo: 4
qui autem omnia creavit, Deus est. Et Moyses 5
quidem fidelis erat in tota domo eius tam-
quam famulus, in testimonium eorum, quae
dicenda erant: Christus vero tamquam filius in 6
domo sua: quae domus sumus nos, si fiduciam,
et gloriam spei usque ad finem, firmam retine-
amus. Quapropter sicut dicit Spiritus sanctus: 7 Ps 94,8–11
Hodie si vocem eius audieritis, [1] nolite obdurare 8
corda vestra, sicut in exacerbatione secundum
diem tentationis in deserto, ubi tentaverunt 9
me patres vestri: probaverunt, et viderunt
opera mea [1] quadraginta annis: Propter quod 10
infensus fui generationi huic, et dixi: Semper
errant corde. Ipsi autem non cognoverunt vias
meas, [1] sicut iuravi in ira mea: Si introibunt 11
in requiem meam. Videte fratres, ne forte sit 12
in aliquo vestrum cor malum incredulitatis,
discedendi a Deo vivo: sed adhortamini vos- 13
metipsos per singulos dies, donec Hodie cogno-
minatur, ut non obduretur quis ex vobis falla-
cia peccati. Participes enim Christi effecti 14
sumus: si tamen initium substantiae eius usque
ad finem firmum retineamus. Dum dicitur: 15 Ps 94,8.
Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare
corda vestra, quemadmodum in illa exacerba-
tione. Quidam enim audientes exacerbave- 16
runt: sed non universi qui profecti sunt ex Ae-
gypto per Moysen. Quibus autem infensus est 17

---

[5] Num 12, 7 | [6] Rm 15, 4. Eph 2, 19. Col 1, 23. Heb 6, 11; 10, 23 | [8] Ex 17, 7. Num 20, 2—5 | [11] Num 14, 21—23 | [12] 12, 15 | [13] 1 Thess 5, 11 | [14] 6, 11; 11, 1 | [15] 3, 7 | [16] Ex 17, 1 | [17] Num 14, 29. 1 Cor 10, 10.

quadraginta annis? Nonne illis, qui peccaverunt, quorum cadavera prostrata sunt in
18 deserto? Quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius, nisi illis, qui increduli
19 fuerunt? Et videmus, quia non potuerunt
4 introire propter incredulitatem. Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex vobis
2 deesse. Etenim et nobis nunciatum est, quemadmodum et illis. sed non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei ex iis, quae audi-
Ps 94,11. 3 erunt. Ingrediemur enim in requiem, qui credidimus: quemadmodum dixit: Sicut iuravi in ira mea: Si introibunt in requiem meam: et quidem operibus ab institutione mundi per-
Gn 2,2. 4 fectis. Dixit enim in quodam loco de die septima sic: Et requievit Deus die septima ab
Ps 94,11. 5 omnibus operibus suis. Et in isto rursum:
6 Si introibunt in requiem meam. Quoniam ergo superest introire quosdam in illam, et ii, quibus prioribus annunciatum est, non introi-
Ps 94,7.8 7 erunt propter incredulitatem: iterum terminat diem quendam, Hodie, in David dicendo, post tantum temporis, sicut supra dictum est: Hodie si vocem eius audieritis, nolite ob-
8 durare corda vestra. Nam si eis Iesus requiem praestitisset, numquam de alia loqueretur,
9 posthac, die. Itaque relinquitur sabbatismus
10 populo Dei. Qui enim ingressus est in requiem eius: etiam ipse requievit ab operibus suis,
11 sicut a suis Deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem: ut ne in idipsum

---

[18] Num 14, 22—23. Heb 3, 11 | **4** [1] Ps 94, 11 | [3] 3, 11 | [7] 3, 7 | [8] Deut 31, 7. Jos 22, 4 | [10] Gen 2, 2. Apoc 14, 13 | [11] Ps 94, 11.

τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ
κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ 18
εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ
τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνή- 19
θησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. φοβηθῶμεν οὖν μή 4
ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς
τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερη-
κέναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ 2
κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς
ἐκείνους μὴ συγκεκερασμένους τῇ πίστει τοῖς
ἀκούσασιν. εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατά- 3 Ps 94 11.
παυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν· »ὡς
ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν
κατάπαυσίν μου,« καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ κατα-
βολῆς κόσμου γενηθέντων. εἴρηκεν γάρ που 4 Gn 2 2.
περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως· »καὶ κατέπαυσεν ὁ
θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν
ἔργων αὐτοῦ·« καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· »εἰ εἰσελεύ- 5 Ps 94,11.
σονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.« ἐπεὶ οὖν 6
ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ
πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι'
ἀπείθειαν, [1] πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον, 7 Ps 94,8.
ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς
προείρηται· »σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.«
εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ 8
ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολεί- 9
πεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ 10
εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ
τῶν ἰδίων ὁ θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν 11
εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ

---

17 αμαρτ.] απειθησασιν A 47 | **4** *2* συνκεκερασμενος ℵ 31 al. de Lucif | ακουσθεισιν 71 Theod-Mops | *3* εισερχωμεθα ουν AC 17 | *4* om. εν τ. ημ. τ. εβδ. A | *6* απιστιαν ℵ* f vg | *7* > οριζει τινα ℵ* f vg | προειρηκεν B al., ειρηται KL al. | *9* om. vers. ℵ* | *10* απο 1°] + παντων Dgr Egr syh | *11* εισελθ.] + αδελφοι D* F*

12 τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος
ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνού-
μενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος,
ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων
13 καὶ ἐννοιῶν καρδίας· καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς
ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλι-
σμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ
14 λόγος. Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυ-
θότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ,
15 κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχ-
ιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις
ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιό-
16 τητα χωρὶς ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν μετὰ
παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν
ἔλεος καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.
5 1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανό-
μενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν
θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ
2 ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦ-
σιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται
3 ἀσθένειαν, [1] καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ
τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν
4 περὶ ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει
τὴν τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ,
Ps 2,7. 5 καθώσπερ καὶ Ἀαρών. Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς
οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ'
ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· »υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ
Ps 109,4. 6 σήμερον γεγέννηκά σε·« καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ
λέγει· »σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν
7 Μελχισεδέκ.« ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς
αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνά-
μενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς
ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακου-

---

12 ἐναργης B Hier | πνευμ.] σωματος 258. 329 al. | *16* om. ευρωμεν B ; om. εις D* E* | **5**,*1* om. τε B lat *3* δια ταυτην E K L al. syhm, δια τουτο 73 f vg | *4* non quemadmodum aaron sic et chr. d ; om. και 2° D* lat syp | *5* γενηθ.] γενεσθαι A 71 | *6* ετερω] + παλιν Dgr Egr

quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus 12
est enim sermo Dei, et efficax, et penetrabilior
omni gladio ancipiti: et pertingens usque ad
divisionem animae ac spiritus, compagum
quoque ac medullarum, et discretor cogitatio-
num et intentionum cordis. Et non est ulla crea- 13
tura invisibilis in conspectu eius: omnia autem
nuda et aperta sunt oculis eius, ad quem nobis
sermo. Habentes ergo pontificem magnum, 14
qui penetravit caelos, Iesum filium Dei: tenea-
mus confessionem. Non enim habemus ponti- 15
ficem, qui non possit compati infirmitatibus
nostris: tentatum autem per omnia pro simili-
tudine absque peccato. Adeamus ergo cum 16
fiducia ad thronum gratiae: ut misericordiam
consequamur, et gratiam inveniamus in auxilio
opportuno.

Omnis namque Pontifex ex hominibus **5**
assumptus, pro hominibus constituitur in iis,
quae sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacri-
ficia pro peccatis: qui condolere possit iis, 2
qui ignorant, et errant: quoniam et ipse cir-
cumdatus est infirmitate: et propterea debet, 3
quemadmodum pro populo, ita etiam et pro
semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam 4
sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo,
tamquam Aaron. Sic et Christus non semet- 5 Ps 2,7.
ipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui
locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego
hodie genui te. Quemadmodum et in alio loco 6 Ps 109.
dicit: Tu es sacerdos in aeternum, secundum
ordinem Melchisedech. Qui in diebus carnis 7
suae preces, supplicationesque ad eum, qui
possit illum salvum facere a morte cum
clamore valido, et lacrymis offerens, exaudi-

[12] Jr 23, 29. Is 49, 2. Eph 6, 17. 1 Cor 4, 5. J 12, 48. Apoc 19, 15 | [14] 3, 1; 6, 20; 7, 26; 8, 1; 9, 11 | [15] 2, 17 | [16] 10, 22. 1 J 3, 21. Rm 3, 25 | [5,1] 2, 17 | [2] 4, 15 | [3] Lev 9, 7; 16, 6 | [4] Ex 28, 1 | [5] 1, 5. Act 13, 33 | [6] Heb 7 | [7] Mt 26, 39—46. L 22, 43—44.

8 tus est pro sua reverentia: Et quidem cum
esset Filius Dei, didicit ex iis, quae passus est,
9 obedientiam: et consummatus, factus est
omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis
10 aeternae, appellatus a Deo pontifex iuxta
ordinem Melchisedech.
11 De quo nobis grandis sermo, et ininter-
pretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles
12 facti estis ad audiendum. Etenim cum debe-
retis magistri esse propter tempus: rursum
indigetis ut vos doceamini quae sint elementa
exordii sermonum Dei: et facti estis quibus
13 lacte opus sit, non solido cibo. Omnis enim,
qui lactis est particeps, expers est sermonis
14 iustitiae: parvulus enim est. Perfectorum
autem est solidus cibus: eorum, qui pro con-
suetudine exercitatos habent sensus ad dis-
6 cretionem boni ac mali. Quapropter inter-
mittentes inchoationis Christi sermonem, ad
perfectiora feramur, non rursum iacientes fun-
damentum poenitentiae ab operibus mortuis,
2 et fidei ad Deum, | baptismatum doctrinae, im-
positionis quoque manuum, ac resurrectionis
3 mortuorum, et iudicii aeterni. Et hoc facie-
4 mus, si quidem permiserit Deus. Impossibile
est enim eos, qui semel sunt illuminati, gu-
staverunt etiam donum caeleste, et parti-
5 cipes facti sunt Spiritus sancti, gustaverunt
nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque
6 saeculi venturi, | et prolapsi sunt; rursus re-
novari ad poenitentiam, rursum crucifigentes
sibimetipsis filium Dei, et ostentui haben-
7 tes. Terra enim saepe venientem super se
bibens imbrem, et generans herbam oppor-
tunam illis, a quibus colitur: accipit bene-
8 dictionem a Deo. proferens autem spinas,
ac tribulos, reproba est, et maledicto pro-
xima: cuius consummatio in combustionem.
9 Confidimus autem de vobis dilectis-

[8] Phil 2, 8 | [9] Is 45, 17. J 17, 1. 5 | [10] Ps 109. 4 | [11] 6, 12 | [12] 1 Cor 3, 1—3. 1 Pt 2, 2 | [13] Eph 4, 14 | [14] Phil 1, 10. Rm 16, 19. Gen 2, 17 | 6 [1] 9, 14. 1 Cor 3, 10 | [4] 10, 26—27. 32. Mt 12, 31. 1 J 5, 16 | [5] 2, 5. 1 Pt 2, 3 | [7] Gen 1, 11—12 | [8] Gen 3, 17—18.

σθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν 8
ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς 9
ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος
σωτηρίας αἰωνίου, προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ 10
θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευ- 11
τος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.
καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρό- 12
νον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα
τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ
γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, [καὶ] οὐ στε-
ρεᾶς τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπει- 13
ρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· τελείων 14
δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ
αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διά-
κρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν 6
τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα
φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι
μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ
θεόν, βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χει- 2
ρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰω-
νίου. καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ 3
ὁ θεός. Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας 4
γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ
μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου καὶ κα- 5
λὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλον-
τος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινί- 6
ζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν
υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. γῆ γὰρ 7
ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις
ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι'
οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ
τοῦ θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους 8
ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς
καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπη- 9

12 om. και 3° ℵ*C 17 f Aug vg | *13* γαρ] + ακμην D*E* | **6**,*2* διδαχην B d | *3* ποιησομεν ℵBKL 17 def vg | *9* αγαπ.] αδελφοι ℵ* 1. 73 sy

τοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ
10 οὕτως λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπι-
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς
ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες
11 τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ
ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους,
12 [1] ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πί-
στεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς
Gn 22,16.17 13 ἐπαγγελίας. Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ
θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι,
14 ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, [1] λέγων· νεὶ μὴν εὐλογῶν
15 εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε·« καὶ
οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.
16 ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν,
καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίω-
17 σιν ὁ ὅρκος· ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ
θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας
τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν
18 ὅρκῳ, [1] ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν
οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι τὸν θεόν, ἰσχυρὰν
παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι
19 τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν
τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερ-
χομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος,
20 ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς,
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος
εἰς τὸν αἰῶνα.

Gn 14,17—20. 7 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ,
ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας
Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασι-

---

10 και 1°] + του κοπου KL al. | *11* πληροφορ.] + της πιστεως 17 | *14* ει μη Cdef Ambr vg. η μην KL* al. | *16* ανθρ.] + μεν CKLal. | *17* τοις] + κλητοις 37 | *19* εχωμεν DE al. | *20* ιησ.] + χριστος D*E* | **7**,*1* βασιλεων] + οτι εδιωξεν τους αλλογενους και εξειλατο λωτ μετα πασης αιχμαλωσιας 96. 109sr

simi meliora, et viciniora saluti: tametsi ita loquimur. Non enim iniustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, et dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis, et ministratis. Cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare solicitudinem ad expletionem spei usque in finem: ut non segnes efficiamini, verum imitatores eorum, qui fide, et patientia hereditabunt promissiones. Abrahae namque promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quem iuraret, maiorem, iuravit per semetipsum, [1] dicens: Nisi benedicens benedicam te, et multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem. Homines enim per maiorem sui iurant: et omnis controversiae eorum finis, ad confirmationem, est iuramentum. In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui, interposuit iusiurandum: ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animae tutam ac firmam, et incedentem usque ad interiora velaminis, ubi praecursor pro nobis introivit Iesus, secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in aeternum.

10 13 Gn 22,16,17. 14 15 16 17 18 19 20

Hic enim Melchisedech, rex Salem, sacerdos Dei summi, qui obviavit Abrahae regresso a caede re 7 Gn 14,17–20.

10 10, 32—34.
11 3, 6. 14. Phil 1, 6.
12 5, 11.
16 Ex 22, 10.
17 Rm 11, 29; 15, 8.
18 Num 23, 19. 1 Reg 15, 29. Col 1, 5.
19 Lev 16, 2. 12.
20 5, 6. Ps 109 4.

2 gum, et benedixit ei: cui et decimas omnium
divisit Abraham: primùm quidem qui inter-
pretatur rex iustitiae: deinde autem et rex
3 Salem, quod est, rex pacis, [1] sine patre, sine
matre, sine genealogia, neque initium dierum,
neque finem vitae habens, assimilatus autem
Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.
4 Intuemini autem quantus sit hic, cui et
decimas dedit de praecipuis Abraham pa-
5 triarcha. Et quidem de filiis Levi sacerdotium
accipientes, mandatum habent decimas sumere
a populo secundum legem, id est, a fratribus
suis: quamquam et ipsi exierint de lumbis
6 Abrahae. Cuius autem generatio non annu-
meratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham,
et hunc, qui habebat repromissiones, bene-
7 dixit. Sine ulla autem contradictione, quod
8 minus est, a meliore benedicitur. Et hic qui-
dem, decimas morientes homines accipiunt:
9 ibi autem contestatur, quia vivit. Et (ut ita
dictum sit) per Abraham, et Levi, qui decimas
10 accepit, decimatus est: adhuc enim in lumbis
patris erat, quando obviavit ei Melchisedech.
11 Si ergo consummatio per sacerdotium Leviti-
cum erat (populus enim sub ipso legem acce-
pit) quid adhuc necessarium fuit secundum or-
dinem Melchisedech, alium surgere sacerdotem,
12 et non secundum ordinem Aaron dici? Trans-
lato enim sacerdotio, necesse est ut et legis
13 translatio fiat. In quo enim haec dicuntur, de
alia tribu est, de qua nullus altari praesto fuit.
14 Manifestum est enim quòd ex Iuda ortus
sit Dominus noster: in qua tribu nihil

---

[3] Ps 109, 4.
[5] Num 18, 21.
[11] 8, 6. Ps 109, 4.
[14] Gen 49, 10. Is 11, 1. L 1, 78.

λέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ 2
πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμη-
νευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ
βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, ¹ ἀπά- 3
τωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμε-
ρῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ
τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην 4
Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρ-
χης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν 5
λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν
λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος
Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν 6
δεδεκάτωκεν τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς
ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. χωρὶς δὲ πάσης ἀντι- 7
λογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.
καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι 8
λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ.
καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ 9
δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ 10
ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ [ὁ]
Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς 11
Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς
νενομοθέτηται, τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ
κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; μετατιθεμένης 12
γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετά-
θεσις γίνεται. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς 13
ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν
τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα 14
ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ

---

1 fin.| + και αβρααμ ευλογηθεις υπ αυτου D*E* 61 | *2* om. απο D*E*f vg | om. αβρ. D*E* | *4* om. ουτος DgrEgr | om. και BD*E* fuld syp | *9* λευεις BC*(A) | *11* om. ην B | νενομοθετητο EKL al. | *12* om. και νομου B | *13* προσεσχεν AC 17 al. | *14* ημων} + ιησους 17. 31

15 ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. Καὶ περισσότε-
ρον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα
16 Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ
νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύνα-
17 μιν ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι
»σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
18 χισεδέκ.« ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης
ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές,
19 [1] οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ
κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.
20 Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, — οἱ μὲν
Ps 109,4. 21 γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ
δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐ-
τόν· »ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται·
22 σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα·« — κατὰ τοσοῦτο καὶ
κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς.
23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ
24 τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ
μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν
25 ἱερωσύνην· ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς
δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ
θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐ-
26 τῶν. Τοιοῦτος γὰρ ἦμῖν [καὶ] ἔπρεπεν ἀρχι-
ερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος
ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐ-
27 ρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν
ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν
ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν
τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν
28 ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν
ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς
ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν
αἰῶνα τετελειωμένον.

---

16 σαρκικης EK al. | *17* μαρτυρει CKL al. | *21* fin.] + κατα την ταξιν μελχισεδεκ ADEKLP al. sy | *22* τοσουτον EKL al. | om. και DEKLP al. | *24* ιερατιαν D* *25* om. και 1° ℵCKLP al. lat arm | *27* ο αρχιερευς Dgr θυσιαν DEP al. προσενεγκας ℵA al. *28* ιερεις De

de sacerdotibus Moyses locutus est. Et 15
amplius adhuc manifestum est: si secundum
similitudinem Melchisedechexurgat alius sacer-
dos, qui non secundum legem mandati carnalis 16
factus est, sed secundum virtutem vitae inso-
lubilis. Contestatur enim: Quoniam tu es 17
sacerdos in aeternum, secundum ordinem
Melchisedech. Reprobatio quidem fit prae- 18
cedentis mandati, propter infirmitatem eius,
et inutilitatem: nihil enim ad perfectum 19
adduxit lex: introductio vero melioris spei,
per quam proximamus ad Deum. Et quan- 20
tum est non sine iureiurando (alii quidem sine
iureiurando sacerdotes facti sunt, hic autem 21 Ps 109,4
cum iureiurando per eum, qui dixit ad illum:
Iuravit Dominus, et non poenitebit eum: tu es
sacerdos in aeternum:) in tantum melioris te- 22
stamenti sponsor factus est Iesus. Et alii 23
quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco
quòd morte prohiberentur permanere: hic 24
autem eo quòd maneat in aeternum, sempiter-
num habet sacerdotium. Unde et salvare in 25
perpetuum potest accedentes per semetipsum
ad Deum: semper vivens ad interpellandum
pro nobis. Talis enim decebat ut nobis esset 26
pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segre-
gatus a peccatoribus, et excelsior caelis factus:
qui non habet necessitatem quotidie, quemad- 27
modum sacerdotes, prius pro suis delictis ho-
stias offerre, deinde pro populi: hoc enim fecit
semel, seipsum offerendo. Lex enim homines 28
constituit sacerdotes infirmitatem habentes:
sermo autem iurisiurandi, qui post legem est,
Filium in aeternum perfectum.

---

15 Ps 109, 4 | 17 5, 6. Ps 109, 4 | 18 13, 9. Rm 8, 3 | 19 6, 18; 9, 9 | 22 8, 6; 9, 15; 12, 24 | 24 Ps 109, 4 | 25 Rm 8, 34. 1 J 2, 1. Apoc 1, 18 | 26 1, 3; 4, 14 | 27 Lev 16, 6. 15 | 28 5, 1. 2. Ps 2, 7; 109, 4.

8 Capitulum autem super ea, quae dicuntur:
Talem habemus Pontificem, qui consedit in
2 dextera sedis magnitudinis in caelis, sancto-
rum minister, et tabernaculi veri, quod fixit
3 Dominus, et non homo. Omnis enim pontifex
ad offerendum munera, et hostias constituitur:
unde necesse est et hunc habere aliquid, quod
4 offerat: si ergo esset super terram, nec esset
sacerdos: cum essent qui offerrent secundum
Ex 25,40. 5 legem munera, [1] qui exemplari, et umbrae de-
serviunt caelestium. Sicut responsum est
Moysi, cum consummaret tabernaculum: Vide
(inquit) omnia facito secundum exemplar,
6 quod tibi ostensum est in monte. Nunc autem
melius sortitus est ministerium, quanto et me-
lioris testamenti mediator est, quod in meli-
7 oribus repromissionibus sancitum est. Nam
si illud prius culpa vacasset: non utique se-
Jr 31,31–34. 8 cundi locus inquireretur. Vituperans enim
eos dicit: Ecce dies venient, dicit Dominus:
et consummabo super domum Israel, et super
9 domum Iuda testamentum novum, non secun-
dum testamentum, quod feci patribus eorum
in die, qua apprehendi manum eorum ut
educerem illos de Terra Aegypti: quoniam
ipsi non permanserunt in testamento meo:
10 et ego neglexi eos, dicit Dominus: Quia hoc
est testamentum, quod disponam domui
Israel post dies illos, dicit Dominus: Dando
leges meas in mentem eorum, et in corde
eorum superscribam eas: et ero eis in Deum,
11 et ipsi erunt mihi in populum: et non docebit

---

8 [1] 4, 14. Ps 109, 1 | [2] Num 24, 6 (LXX) | [3] 5, 1 | [5] Col 2, 17 | [6] 7, 22; 9, 15; 12, 24. 2 Cor 3,6 | [8] 10, 16—17 | [9] Ex 19, 5—6 | [10] 2 Cor 6, 16.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον 8
ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρό-
νου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων 2
λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπη-
ξεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος. πᾶς γὰρ 3
ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας
καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον
ὃ προσενέγκῃ. εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν 4
ἦν ἱερεύς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ [τὸν]
νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ 5 Ex 25,40.
λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρη-
μάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν·
»ὅρα« γάρ φησιν, »ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν
τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει·« νυνὶ δὲ 6
διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ
κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ
κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ γὰρ 7
ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας
ἐζητεῖτο τόπος. μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· 8 Jr 31,31—34.
»ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντε-
λέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον
Ἰούδα διαθήκην καινήν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην 9
ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ
ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν
αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐν-
έμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐ-
τῶν, λέγει κύριος. ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν δια- 10
θήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεί-
νας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν
διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπι-
γράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν καὶ
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν 11

8,1 ουρ.] νψηλοις 17 Eus | 2 om. και 2° ℵBD*E 17 | 4 ουν] γαρ EKL al. sy^{h} | οντων] + των ιερεων KL al. sy | om. τον ℵ*AB 17 al. | 6 om. και D*K al. | 7 ετερας B* | 9 ημεραις B 34 | γης] της DgrEgr 48. | 10 διαθηκη] + μου ADgrEgr | καρδιαν ℵ

ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι
πάντες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου
12 αὐτῶν. ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,
13 καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. « ἐν
τῷ λέγειν »καινὴν« πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ
δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
9 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας
2 τό τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη
ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ
3 ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἅγια· μετὰ
δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη
4 Ἅγια Ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ
τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην
πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα
τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ
5 αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χε-
ρουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ
6 ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ
οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκη-
νὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας
7 ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυ-
τοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσ-
φέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοη-
8 μάτων, τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,
μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς
9 πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, ἥτις παραβολὴ εἰς
τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ
θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδη-
10 σιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώ-

---

11 πολιτην] πλησιον P al. f vg sy^{hm} | μικρου] + αυτων L al. sy | *12* αμαρτ αυτ.] + και των ανομιων αυτων ADEKLP al. | **9**,*1* om. και B al. syp | πρωτη] + σκηνη 47. 73 al. | *2* αρτ.] + και το χρυσουν θυμιατηριον B aeth | τα αγια B | αγ.] + αγιων AD*E | *3* τα αγια των αγιων BKL al. | *4* om. χρυσουν et θυμιατ. και B aeth | om. η 2° B 37 | *5* χερουβειν BE^{1}AD* vg) | *9* ητις] + πρωτη D*E | ην] ον EKLP d

unusquisque proximum suum, et unusquisque
fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum:
quoniam omnes scient me a minore usque ad
maiorem eorum: quia propitius ero iniquitati- 12
bus eorum, et peccatorum eorum iam non
memorabor. Dicendo autem novum: veteravit 13
prius. Quod autem antiquatur, et senescit,
prope interitum est.

Habuit quidem et prius, iustificationes **9**
culturae, et Sanctum saeculare. Tabernaculum 2
enim factum est primum, in quo erant candelabra, et mensa, et propositio panum, quae
dicitur Sancta. Post velamentum autem se- 3
cundum, tabernaculum, quod dicitur Sancta
sanctorum: aureum habens thuribulum, et ar- 4
cam testamenti circumtectam ex omni parte
auro, in qua urna aurea habens manna, et
virga Aaron, quae fronduerat, et tabulae testamenti, superque eam erant Cherubim gloriae 5
obumbrantia propitiatorium: de quibus non
est modo dicendum per singula. His vero 6
ita compositis: in priori quidem tabernaculo
semper introibant sacerdotes, sacrificiorum
officia consummantes: in secundo autem 7
semel in anno solus pontifex non sine sanguine,
quem offert pro sua, et populi ignorantia:
hoc significante Spiritu sancto, nondum 8
propalatam esse sanctorum viam, adhuc
priore tabernaculo habente statum. quae 9
parabola est temporis instantis: iuxta quam
munera, et hostiae offeruntur, quae non
possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem, solummodo in ci- 10

---

[13] Rm 10, 4 | **9** [2] Ex 25, 23. 30—31 | [3] Ex 26, 33 | [4] Ex 16, 33. Num 17, 25. Ex 25, 16. 21 | [5] Ex 25, 18; 26, 34 | [6] Num 18, 3—4 | [7] Ex 30, 10. Lev 16, 2. 14—15 | [8] 10, 19 | [9] 10, 1—2, 13,9 | [10] Lev 11, 2; 15, 18. Num 19, 13.

bis, et in potibus, et variis baptismatibus,
et iustitiis carnis usque ad tempus correctio-
11 nis impositis. Christus autem assistens pon-
tifex futurorum bonorum, per amplius et per-
fectius tabernaculum non manufactum, id est,
12 non huius creationis: neque per sanguinem
hircorum, aut vitulorum, sed per proprium
sanguinem introivit semel in Sancta, aeterna
13 redemptione inventa. Si enim sanguis hir-
corum, et taurorum, et cinis vitulae aspersus
inquinatos sanctificat ad emundationem car-
14 nis: quanto magis sanguis Christi, qui per
Spiritum sanctum semetipsum obtulit imma-
culatum Deo, emundabit conscientiam no-
stram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo
15 viventi? Et ideo novi testamenti mediator est:
ut morte intercedente, in redemptionem earum
praevaricationum, quae erant sub priori
testamento, repromissionem accipiant qui
16 vocati sunt aeternae hereditatis. Ubi enim
testamentum est: mors necesse est intercedat
17 testatoris. Testamentum enim in mortuis
confirmatum est: alioquin nondum valet, dum
18 vivit qui testatus est. Unde nec primum
19 quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto
enim omni mandato legis a Moyse universo
populo: accipiens sanguinem vitulorum, et
hircorum cum aqua et lana coccinea, et hys-
sopo: ipsum quoque librum, et omnem popu-
Ex 24,8. 20 lum aspersit, | dicens: Hic sanguis testamenti,
21 quod mandavit ad vos Deus. Etiam tabernacu-
lum, et omnia vasa ministerii sanguine similiter

---

[11] 6, 20; 10, 1 | [12] Dan 9, 24 | [13] 10, 4. Lev 16, 3. 14—15. Num 19, 9. 17 | [14] 6, 1. 1 Pt 1, 18—19. 1 J 1, 7. Apoc 1, 5. 1 Cor 15, 45 | [15] 3, 1; 7, 22; 8, 6; 12, 24. 1 Tim 2, 5 | [19] Lev 14, 4. Ex 24, 3. Num 19, 6 | [20] Mt 26, 28 | [21] Lev 8, 15. 19.

μασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς,
δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως
ἐπικείμενα. Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχ- 11
ιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος
καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ'
ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος 12
τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος
εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν
εὑράμενος. εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων 13
καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινω-
μένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,
πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύ- 14
ματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ
θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν
ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι. Καὶ διὰ 15
τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως
θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ
τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν
λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονο-
μίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέ- 16
ρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νε- 17
κροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέ-
μενος. Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος 18
ἐγκεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς 19
κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ,
λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων
μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου,
αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν,
λέγων· »τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετεί- 20 Ex 24,8.
λατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός.« καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ 21
πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως

---

10 om. *και πομ.* 47 | *βαπτ. και δικαιωμασιν* EKL al. f vg sy^{h} | *11 μελλ.*] *γενομενων* BD* e sy | *12 αγ.*] + *των αγιων* P | *13* > *ταυρ. κ. τραγ.* KLP al. Ambr sy^{h} | *14 αιωνιου*] *αγιου* D*P ef vg | *συνειδ. ημων* AD*KP al. syp | *ζωντι*] + *και αληθινω* AP 21. 31 | *17 μηποτε*] *μη τοτε* ℵ*D* | *18 πρωτη*] + *διαθηκη* D*E* | *19* om. *πασης* K 46 | om. *και των τραγ.* KL al. sy | *20 ενετειλ.*] *διεθετο* C

22 ἐράντισεν. καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας
23 οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυ-
24 σίαις παρὰ ταύτας. οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι
25 τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι
26 ἀλλοτρίῳ, ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας διὰ
27 τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ
28 δὲ τοῦτο κρίσις, [1] οὕτως καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς
2 τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμενοι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν
3 ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρισμένους; ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ'
4 ἐνιαυτόν· ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τρά-
Ps 39,7—9. 5 γων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· »θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ

---

24 ὑπερ υμων C 17 | *25* αγια] + των αγιων 37. 71 al. | *26* παθειν] αποθανειν 47. 120 | της αμαρτ.] αμαρτιων Dgr Aug | *28* fin.] + δια πιστεως AP al. syh | **10**,*1* θυσ.] + αυτων ℵP | ας] αις D*HL al., om. A al. sy | δυνανται ℵACP al. | *2* om. ουκ H* 74 al. f syp | *3* fin.] + γινεται D*E* al. f vg arm | *4* > τραγ. ℵ τανρ. ℵ 37 | αφελειν L al.

aspersit: Et omnia pene in sanguine secundum 22
legem mundantur: et sine sanguinis effusione
non fit remissio. Necesse est ergo exemplaria 23
quidem caelestium his mundari: ipsa autem
caelestia melioribus hostiis quàm istis. Non 24
enim in manufacta Sancta Iesus introivit
exemplaria verorum: sed in ipsum caelum, ut
appareat nunc vultui Dei pro nobis: Neque ut 25
saepe offerat semetipsum, quemadmodum Pon-
tifex intrat in Sancta per singulos annos in
sanguine alieno: alioquin oportebat eum fre- 26
quenter pati ab origine mundi: nunc autem
semel in consummatione saeculorum, ad de-
stitutionem peccati, per hostiam suam appa-
ruit. Et quemadmodum statutum est homini- 27
bus semel mori, post hoc autem iudicium: sic 28
et Christus semel oblatus est ad multorum ex-
haurienda peccata: secundo sine peccato ap-
parebit expectantibus se, in salutem.

Umbram enim habens lex futurorum bo- **10**
norum, non ipsam imaginem rerum: per singu-
los annos eisdem ipsis hostiis, quas offerunt
indesinenter, numquam potest accedentes per-
fectos facere: alioquin cessassent offerri: ideo 2
quòd nullam haberent ultra conscientiam pec-
cati, cultores semel mundati: sed in ipsis com- 3
memoratio peccatorum per singulos annos fit.
impossibile enim est sanguine taurorum et 4
hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens 5 Ps 39,7–9
mundum dicit: Hostiam, et oblationem no-

---

[22] Lev 17, 11. Eph 1, 7 | [23] 8, 5 | [24] 9, 11—12. 1 J 2, 1 | [26] 1 Cor 10, 11. Gal 4, 4 | [27] Gen 3, 19 | [28] 10, 10. 12. 14. Is 53, 12. Phil 3, 20. 2 Tim 4, 8. 1 Pt 2, 24 | **10** [1] 8, 5; 7, 19 | [3] Lev 16, 21 | [4] 10, 11. Is 1, 11. Heb 9, 13.

6 luisti: corpus autem aptasti mihi: [9] holocauto-
7 mata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc
dixi: Ecce venio: in capite libri scriptum est
de me: Ut faciam, Deus, voluntatem tuam.
8 Superius dicens: Quia hostias, et oblationes,
et holocautomata pro peccato noluisti, nec
placita sunt tibi, quae secundum legem offe-
9 runtur, [9] tunc dixi: Ecce venio, ut faciam,
Deus, voluntatem tuam: aufert primum, ut
10 sequens statuat. In qua voluntate sanctificati
sumus per oblationem corporis Iesu Christi
11 semel. Et omnis quidem sacerdos praesto est
quotidie ministrans, et easdem saepe offerens
hostias, quae numquam possunt auferre pec-
12 cata: hic autem unam pro peccatis offerens
hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei,
13 de cetero expectans donec ponantur inimici
14 eius scabellum pedum eius. Una enim obla-
tione, consummavit in sempiternum sancti-
15 ficatos. Contestatur autem nos et Spiritus
Jr 31,33.34. 16 sanctus. Postquam enim dixit: [9] Hoc autem
testamentum, quod testabor ad illos post dies
illos, dicit Dominus, Dando leges meas in
cordibus eorum, et in mentibus eorum super-
17 scribam eas: et peccatorum, et iniquitatum
18 eorum iam non recordabor amplius. Ubi
autem horum remissio: iam non est oblatio
pro peccato.
19 Habentes itaque fratres fiduciam in in-
20 troitu Sanctorum in sanguine Christi, quam
initiavit nobis viam novam, et viventem per ve-

---

[9] Mt 6, 10; 26, 39. 42. Gal 1, 4 | [10] 9, 12. 28 | [11] Ex 29, 38 | [13] Ps 109, 1. 1 Cor 15, 25 | [14] 7, 25 | [16] 8, 10 | [17] 8, 12 | [19] Mt 27, 51 | [20] 9, 8.

ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· ὁλοκαυτώ- 6
ματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. τότε 7
εἶπον· ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται
περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου.«
ἀνώτερον λέγων ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ 8
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας
οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρον-
ται, [1] τότε εἴρηκεν· »ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ 9
θέλημά σου.« ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον
στήσῃ. ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ 10
τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' 11
ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις
προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται
περιελεῖν ἁμαρτίας· οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρ- 12
τιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκά-
θισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος 13
ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν 14
εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ 15
δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ
εἰρηκέναι· »αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς 16 Jr 31,33. 34.
αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος·
διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ
τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ τῶν 17
ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ
μὴ μνησθήσομαι ἔτι.« ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, 18
οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσ- 19
οδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν 20
ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ κατα-

---

7 ιδου] + εγω D* syp | *8* θυσιαν κ. προσφοραν EKL al. sy^{h} | *9* ποιησαι] + ο θεος L al. f vg syp | *10* σωμ.] αιματος D*E* | *11* αρχιερευς ACP al. sy | *12* ουτος] αυτος KL al. | εκ δεξιων A 31 | προειρηκεναι KL al. | *16* αυτη] + δε Dgr Ambr f vg | επι των διανοιων EKL al. d sy | fin.] + υστερον λεγει 31. 37 al. sy^{hm} | *17* μνησθω KLP al. | *18* τουτων] αυτων 38. 72, om. ℵ* arm

21 πετάσματος, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, | καὶ ἱε-
22 ρέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, προσερχώ-
μεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πί-
στεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδή-
σεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι
23 καθαρῷ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος
24 ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, | καὶ κατα-
νοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ
25 καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυ-
ναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρα-
καλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγ-
26 γίζουσαν τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόν-
των ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς
ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυ-
27 σία, φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς
28 ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ἀθε-
τήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ
29 δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δο-
κεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν
τοῦ θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς δια-
θήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ
Dt 32,35.36. Ps 134,14. 30 τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. οἴδαμεν γὰρ
τὸν εἰπόντα· »ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω«
καὶ πάλιν· »κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ.«
31 φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.
32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν
αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε
33 παθημάτων, τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ
θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν
34 οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. καὶ γὰρ
τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν

---

23 ελπ.] + ημων ℵ* f vg syp | *25* παρακαλ.] + εαυτους 17. 47 al. syp | *28* οικτ.] + και δακρυων D*E syh | *29* ποσω] + μαλλον K al. def vg | om. εν ω ηγιασθ. A | *30* ανταπ.] + λεγει κυριος AEKL al. syh | παλιν] + οτι DE al. f vg arm | *32* ημερ. (αμαρτιας ℵ*)] + υμων ℵ* 17 al. | *33* θεατρ.] ονειδιζομενοι L*(E) | *34* τ. δεσμιοις μου ℵEHKLP al. d

lamen, id est, carnem suam, [1] et sacerdotem 21
magnum super domum Dei: accedamus cum 22
vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda
a conscientia mala, et abluti corpus aqua
munda, teneamus spei nostrae confessionem 23
indeclinabilem, (fidelis enim est qui repromi-
sit) et consideremus invicem in provocationem 24
charitatis, et bonorum operum: non deserentes 25
collectionem nostram, sicut consuetudinis est
quibusdam, sed consolantes, et tanto magis
quanto videritis appropinquantem diem. Vo- 26
luntarie enim peccantibus nobis post acceptam
notitiam veritatis, iam non relinquitur pro
peccatis hostia, terribilis autem quaedam ex- 27
pectatio iudicii, et ignis aemulatio, quae con-
sumptura est adversarios. Irritam quis faciens 28
legem Moysi, sine ulla miseratione duobus vel
tribus testibus moritur: quanto magis putatis 29
deteriora mereri supplicia qui filium Dei con-
culcaverit, et sanguinem testamenti pollutum
duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui
gratiae contumeliam fecerit? Scimus enim 30 Dt 32,35.36. Ps 134 14.
qui dixit: Mihi vindicta, et ego retribuam. Et
iterum: Quia iudicabit Dominus populum
suum. Horrendum est incidere in manus Dei 31
viventis. Rememoramini autem pristinos dies, 32
in quibus illuminati, magnum certamen susti-
nuistis passionum: et in altero quidem oppro- 33
briis, et tribulationibus spectaculum facti: in
altero autem socii taliter conversantium effecti.
Nam et vinctis compassi estis, et rapinam 34

[21] 3, 6. Zach 6, 11. Num 12, 7 | [22] 4, 16. Ez 36, 25. Eph 5, 26 | [23] 4, 14 | [24] 13, 1 | [25] 3, 13; 13, 22. Rm 13, 12 | [26] 6, 4—8. 1 Tim 2, 4; 4, 3. 2 Tim 2, 25; 3, 7 | [27] Is 26, 11 (LXX) | [28] Num 15, 30; 35, 30. Deut 17, 6 | [29] 2, 3. Ex 24, 8 | [30] Rm 12, 19 | [31] 12, 29 | [32] 6, 4; 12, 4 | [33] 1 Cor 4, 9 | [34] Mt 6, 20; 19, 21. 29.

bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis,
cognoscentes vos habere meliorem, et manen-
35 tem substantiam. Nolite itaque amittere
confidentiam vestram, quae magnam habet
36 remunerationem. Patientia enim vobis ne-
cessaria est: ut voluntatem Dei facientes,
Is 26,20. Hab 2,3. 37 reportetis promissionem. Adhuc enim modi-
cum aliquantulum, qui venturus est, veniet,
38 et non tardabit. iustus autem meus ex fide
vivit. quòd si subtraxerit se, non placebit
39 animae meae. Nos autem non sumus sub-
tractionis filii in perditionem, sed fidei in
acquisitionem animae.

11 Est autem fides sperandarum substantia
2 rerum, argumentum non apparentium. In hac
3 enim testimonium consecuti sunt senes. Fide
intelligimus aptata esse saecula verbo Dei:
4 ut ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam Abel, quàm Cain, obtulit Deo, per
quam testimonium consecutus est esse iustus,
testimonium perhibente muneribus eius Deo,
5 et per illam defunctus adhuc loquitur. Fide
Henoch translatus est ne videret mortem, et
non inveniebatur: quia transtulit illum Deus:
ante translationem enim testimonium habuit
6 placuisse Deo. Sine fide autem impossibile
est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, et inquirentibus
7 se remunerator sit. Fide Noe responso accepto de iis, quae adhuc non videbantur,
metuens aptavit arcam in salutem domus
suae, per quam damnavit mundum: et iustitiae, quae per fidem est, heres est institutus.

[35] 11, 6 | [36] 6, 12. L 21, 19 | [37] 10, 25. L 21, 28. Jc 5, 8 | [38] Hab 2, 4. Rm 1, 17. Gal 3, 11 | [39] 1 Pt 1, 9. L 21, 19 | 11 [1] 3, 14. 2 Cor 5, 7 | [2] 11, 39 | [3] Gen 1 [4] 12, 24. Gen 4, 4. Mt 23, 35 | [5] Gen 5, 24 | [6] 7, 25; 10, 35 | [7] Gen 6, 8—9. 13—22; 7, 1. Ps 36, 29. Rm 4, 20; 3, 22. 24 | [8] Gen 12, 1. 4.

τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέ-
ξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα
ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν 35
παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθα-
ποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ 36
θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
γελίαν. »ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος 37 Is 26,20. Hab 2,3.
ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ· ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως 38
ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ
ψυχή μου ἐν αὐτῷ.« ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑπο- 39
στολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περι-
ποίησιν ψυχῆς.

Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγ- 11
μάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ γὰρ 2
ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν 3
κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ
ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. Πίστει 4
πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ
θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυ-
ροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ
δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. Πίστει Ἐνὼχ 5
μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ηὑρί-
σκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ γὰρ
τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέναι
τῷ θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρε- 6
στῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον
[τῷ] θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν
μισθαποδότης γίνεται. Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε 7
περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατ-
εσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου
αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς
κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

---

34 ἑαυτοις DEKL al. | ὑπαρξιν] + εν ουρανοις EHKLP al. sy | *37* χρονισει ℵ*D* | *38* om. μου 1° DEKLP al. sy | πιστεως] + μου D*e sy | **11**,*3* τα βλεπομενα KL al. f vg sy | *4* του θεου] τω θεω ℵ*AD* 17 | λαλειται DEKL al. | *5* μεταθεσ.] + αυτου EKL al. sy^{h}

8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελ-
θεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονο-
μίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.
9 Πίστει παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς
ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας
10 τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους
ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ
11 θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς
καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν
ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
12 διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγενήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρω-
μένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει
καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης
13 ἡ ἀνάριθμητος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι
πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ
πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ
ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν
14 ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουν-
15 σιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης
ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν
16 ἀνακάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ'
ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς
ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ
17 αὐτοῖς πόλιν. Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ
τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσ-
Gn 21,12. 18 ἔφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς
ὃν ἐλαλήθη ὅτι «ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρ-
19 μα,» λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνα-
τὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομί-

---

8 ὁ καλουμ. A D al. vg | *9* inc. και πιστει D*E* *11* σαρρα] + (η) στειρα (ουσα) D*P al. e f vg sy ελαβ.] + εις το τεκνωσαι D*E P al. sy^{h} | ηλικ.] + ετεκεν E K L P al. sy | *12* εγεννηθ. ℵ E L al. | om. η παρα το χειλ. D*E | *13* κ(μισ.] λαβοντες D E K L al., προσδεξαμενοι A ξενοι] + και παροικοι Dgr Egr | *15* μνημονευουσιν ℵ* D* al., εμνημονευσαν 17. 31 εξηλθον K L al. | *18* om. οτι D*P al. e | *19* om. και 1ο 109 d e

Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum 8
exire, quem accepturus erat in hereditatem: et
exiit, nesciens quo iret. Fide demoratus est in 9
Terra repromissionis, tamquam in aliena, in
casulis habitando cum Isaac, et Iacob coheredi-
bus repromissionis eiusdem. Expectabat enim 10
fundamenta habentem civitatem: cuius arti-
fex, et conditor Deus. Fide et ipsa Sara 11
sterilis virtutem in conceptionem seminis acce-
pit, etiam praeter tempus aetatis: quoniam
fidelem credidit esse eum, qui repromiserat.
Propter quod et ab uno orti sunt (et hoc emor- 12
tuo) tamquam sidera caeli in multitudinem, et
sicut arena, quae est ad oram maris, innumera-
bilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, 13
non acceptis repromissionibus, sed a longe eas
aspicientes, et salutantes, et confitentes,
quia peregrini, et hospites sunt super terram.
Qui enim haec dicunt, significant se patriam 14
inquirere. Et si quidem ipsius meminissent 15
de qua exierunt, habebant utique tempus
revertendi. nunc autem meliorem appetunt, 16
id est, caelestem. Ideo non confunditur
Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis
civitatem. Fide obtulit Abraham Isaac, 17
cum tentaretur, et unigenitum offerebat, qui
susceperat repromissiones: ad quem dictum 18 Gn 21,21.
est: Quia in Isaac vocabitur tibi semen:
arbitrans quia et a mortuis suscitare potens 19
est Deus: unde eum et in parabolam ac-

9 6, 12. 17. Gen 23, 4; 26, 3; 35, 12.
10 Apoc 21, 14. 19—20.
11 Gen 17, 19; 21, 2. L 1, 45.
12 Rm 4, 19. Gen 15, 5; 22, 17; 32, 13. Ex 32, 13. Dan 3, 36.
13 11, 39. Ps 38, 13. 1 Par 29, 15. Gen 23, 4; 47, 9. 1 Pt 1, 1; 2, 11.
16 2, 11. Ex 3, 6. Mc 12, 26—27. J 14, 2.
17 Gen 22. Jc 2, 21.
19 Rm 4, 17.

20 cepit. Fide et de futuris benedixit Isaac Iacob,
21 et Esau. Fide Iacob, moriens, singulos filiorum Ioseph benedixit: et adoravit fastigium
22 virgae eius. Fide Ioseph, moriens, de profectione filiorum Israel memoratus est: et de
23 ossibus suis mandavit. Fide Moyses, natus, occultatus est mensibus tribus a parentibus suis, eo quòd vidissent elegantem infantem,
24 et non timuerunt regis edictum. Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filiae
25 Pharaonis, | magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere incunditatem, maiores divitias aestimans thesauro
26 Aegyptiorum, improperium Christi: aspiciebat
27 enim in remunerationem. Fide reliquit Aegyptum, non veritus animositatem regis: invisi-
28 bilem enim tamquam videns sustinuit. Fide celebravit pascha, et sanguinis effusionem: ne
29 qui vastabat primitiva, tangeret eos. Fide transierunt Mare rubrum tamquam per aridam terram: quod experti Aegyptii, devorati sunt.
30 Fide muri Iericho corruerunt, circuitu dierum
31 septem. Fide Rahab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum
32 pace. | Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Samson, Iephte, David, Samuel, et Prophetis:
33 qui per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, obtu-

---

[20] Gen 27, 28—29. 39—40. | [21] Gen 48, 15—16; 47, 31 | [22] Gen 50, 24 | [23] Ex 2, 2 | [24] Ex 2, 11—12 | [26] Ps 88, 51—52; 68, 10. Heb 13, 13. 10, 34—35 | [27] Ex 2, 15; 12, 51 | [28] Ex 12, 12—13 | [29] Ex 14, 22. 27 | [30] Jos 6, 20 | [31] Jos 2, 11—12; 6, 17. 23. Jc 2, 25 [32] Jud 6, 11; 4, 6; 15, 20; 12, 7. Act 3, 24 | [33] Jud 14, 6 1 Reg 17, 34—35. Dan 6, 23.

σατο. Πίστει καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν 20
Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ 21
ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν,
καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐ-
τοῦ. Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου 22
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν
ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωϋσῆς γεν- 23
νηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐ-
τοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ
ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. Πίστει 24
Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς
θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλλον ἑλόμενος συγκακου- 25
χεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν
ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα πλοῦτον ἡγησά- 26
μενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν
τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθ-
αποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φο- 27
βηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον
ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. Πίστει πεποίηκεν τὸ 28
πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ
ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. Πίστει 29
διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς
γῆς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπό-
θησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἰεριχὼ ἔπεσαν κυκλω- 30
θέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη 31
οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη
τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι 32
λέγω; ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρό-
νος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμψών, Ἰεφθάε,
Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, οἳ 33
διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργά-
σαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφρα-

---

20 om. και 1° ℵEKLP al. sy | *23* διατ.] δογμα A(?) 34 | fin.] + πιστι μεγας γενομενος μωυσης ανιλεν τον αιγυπτιον κατανοων την ταπινωσιν των αδελφων αυτου D*E 420 | *29* om. γης KLP al. | κατεποντισθησαν 10. 31 al. | *31* η επιλεγομενη πορνη ℵ* Ephr | *32* των αλλων προφητων 37 Ambr syp

34 ξαν στόματα λεόντων, [1] ἔσβεσαν δύναμιν πυ-
ρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν
ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ,
35 παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. ἔλαβον γυναῖκες
ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ
ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύ-
τρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν·
36 ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον,
37 ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπει-
ράσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπ-
έθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρ-
μασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχού-
38 μενοι, [1] ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις
πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς
39 ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες
διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγε-
40 λίαν, τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψα-
μένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι-
κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέ-
μενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι'
ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,
2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τε-
λειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ
χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρο-
νήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκά-
3 θικεν. ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπο-
μεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν
ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν
4 ἐκλυόμενοι. Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατ-
Prv 3,11.12. 5 έστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς
διαλέγεται· »υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυ-

---

35 γυναικας ℵ*AD* | *37* > επρισθ. επειρασθ. AEK al. df vg arm | *39* τας επαγγελιας A 80 Aug | **12** *1* τηλικουτον ℵ* | *2* om. του θεου ℵ* | *3* εις αυτον KL al., εις εαυτους ℵ*D*E* Ephr am fuld syp | *4* ουπω] + γαρ Dg l. al. arm *5* om. μου D* al. e

raverunt ora leonum, extinxerunt impetum 34
ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt
de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra
verterunt exterorum: acceperunt mulieres de 35
resurrectione mortuos suos: alii autem distenti
sunt non suscipientes redemptionem, ut melio-
rem invenirent resurrectionem. Alii vero 36
ludibria, et verbera experti, insuper et vincula,
et carceres: lapidati sunt, secti sunt, tentati 37
sunt, in occisione gladii mortui sunt, circuie-
runt in melotis, in pellibus caprinis, egentes,
angustiati, afflicti: quibus dignus non erat 38
mundus: in solitudinibus errantes, in monti-
bus, et speluncis, et in cavernis terrae. Et hi 39
omnes testimonio fidei probati, non acce-
perunt repromissionem, Deo pro nobis melius 40
aliquid providente, ut non sine nobis consum-
marentur.

Ideoque et nos tantam habentes im- **12**
positam nubem testium, deponentes omne pon-
dus, et circumstans nos peccatum, per patien-
tiam curramus ad propositum nobis certamen:
aspicientes in Auctorem fidei, et consumma- 2
torem Iesum, qui proposito sibi gaudio susti-
nuit crucem, confusione contempta, atque in
dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, 3
qui talem sustinuit a peccatoribus adversum
semetipsum contradictionem: ut ne fatigemini,
animis vestris deficientes. Nondum enim us- 4
que ad sanguinem restitistis, adversus peccа-
tum repugnantes: et obliti estis consolationis, 5 Prv 3,11 12,
quae vobis tamquam filiis loquitur, dicens:
Fili mi, noli negligere disciplinam Do-

---

[34] Dan 3, 23—25 | [35] 3 Reg 17, 23. 4 Reg 4, 36. 2 Macc 6, 18—7, 42 | [36] Jr 20; 37; 38 | [37] 2 Par 24, 21. Mt 22, 37 | [39] 11, 2. 13 | **12** [1] 10, 36. Rm 7, 21. 1 Cor 9, 24. 1 Tim 6, 12 | [2] 2, 10. Ps 109, 1. Mt 25, 21 | [3] Num 16, 37 (LXX). L 2, 34. Gal 6, 9 | [4] 10, 52—36.

mini: neque fatigeris dum ab eo argueris.
6 Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat
7 autem omnem filium, quem recipit. In
disciplina perseverate. Tamquam filiis vobis
offert se Deus: quis enim filius, quem non
8 corripit pater? Quòd si extra disciplinam
estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo
9 adulteri, et non filii estis. Deinde patres qui-
dem carnis nostrae, eruditores habuimus, et
reverebamur eos. non multo magis obtempe-
10 rabimus Patri spirituum, et vivemus? Et illi
quidem in tempore paucorum dierum, secun-
dum voluntatem suam erudiebant nos: hic
autem ad id, quod utile est in recipiendo
11 sanctificationem eius. Omnis autem disciplina
in praesenti quidem videtur non esse gaudii,
sed moeroris: postea autem fructum pacatis-
simum exercitatis per eam, reddet iustitiae.
12 Propter quod remissas manus, et soluta ge-
13 nua, erigite, | et gressus rectos facite pedibus
vestris: ut non claudicans quis erret, magis
14 autem sanetur. Pacem sequimini cum om-
nibus, et sanctimoniam, sine qua nemo vide-
15 bit Deum: contemplantes nequis desit gratiae
Dei: nequa radix amaritudinis sursum germi-
nans impediat, et per illam inquinentur
16 multi. Ne quis fornicator, aut profanus
ut Esau: qui propter unam escam vendidit
17 primitiva sua: scitote enim quoniam et
postea cupiens hereditare benedictionem, re-
probatus est: non enim invenit poenitentiae
locum, quamquam cum lacrymis inquisisset
18 eam. Non enim accessistis ad tractabilem
montem, et accensibilem ignem, et turbinem,
19 et caliginem, et procellam, | et tubae sonum,
et vocem verborum, quam qui audierunt,

[6] Apoc 3, 19 | [8] Ps 72, 14—15 | [9] Num 16, 22 | [11] 2 Cor 4, 17—18. Jc 3, 18 | [12] Is 35, 3 | [13] Prov 4, 26 (LXX) | [14] Ps 33, 15. Mt 5, 8. Rm 12, 18. 2 Tim 2, 22 | [15] Deut 29, 17 (LXX, cod. A). Act 8, 23. Heb 3, 12; 10, 24 | [16] Gen 25, 33—34 | [17] Gen 27, 30—40 | [18] Ex 19, 12. 16. 18. Deut 4, 11, Gal 4, 24—26 | [19] Ex 19, 16. 19; 20, 19. Deut 5, 23.

ρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν 6
γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα
υἱὸν ὃν παραδέχεται.« εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς 7
υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ υἱός
ἐστιν ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρίς ἐστε 8
παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νό-
θοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρ- 9
κὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐν-
ετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα
τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν 10
γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς
ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μετα-
λαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία 11
πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ
λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι᾽
αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.
Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυ- 12
μένα γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς 13
ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν
ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. εἰρήνην διώκετε 14
μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐ-
δεὶς ὄψεται τὸν κύριον, ἐπισκοποῦντες μή τις 15
ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μή τις
ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ διὰ ταύ-
της μιανθῶσιν οἱ πολλοί, μή τις πόρνος ἢ βέβηλος 16
ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ
πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα 17
θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη,
μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ
δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. Οὐ γὰρ προσεληλύ- 18
θατε ψηλαφωμένῳ ὄρει καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ
καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ [1] καὶ σάλπιγ- 19
γος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες

---

7 εις] ει Theophyl Euthym | om. εστιν ℵ*APf vg | *11* δε 1°] μεν ℵ*P 17 al. d. om. Dgr al. | *15* χαριτος] δοξης K | δι αυτης AP 17 al. | om. οι DKLP al. *16* om. ος Dgr | *18* om. ορει ℵAC al. d vg^{codd}. > ορει ψηλαφ. 37. 116

παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
Ex 19,13. 20 οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· «κἂν θηρίον
21 θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται·» καί, οὕτως
φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν·
22 «ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος·» ἀλλὰ προσεληλύ-
θατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἰερου-
σαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, παν-
23 ηγύρει, καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμ-
μένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ
24 πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης
νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖτ-
25 τον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ
παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ
ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματί-
ζοντα, πολὺ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ᾽ οὐρανῶν
Agg 2,6. 26 ἀποστρεφόμενοι· οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν
τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· «ἔτι ἅπαξ ἐγὼ
σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.»
27 τὸ δὲ «ἔτι ἅπαξ» δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων
μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ
28 σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμ-
βάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι᾽ ἧς λατρεύωμεν εὐ-
αρέστως τῷ θεῷ, μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους·
29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

13 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. τῆς φιλοξενίας μὴ
ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες
3 ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων
ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ
4 αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν
καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς
Dt 31,6. 8. 5 κρινεῖ ὁ θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκού-

---

19 om. μη ℵ* P al. | προσθειναι A | *21* εκτρομος ℵ D* | *22* om. και 1° D* Hil | *23* τεθεμελιωμενων D* Hil | *24* τον] το L al. | *25* ουρανου ℵ M al. | *26* σειω D K L P al. | *28* εχομεν ℵ K P al. d f vg | λατρευομεν ℵ K M P al. | ευαρ.] ευχαριστως Dgr al. | δεους] αιδους M P d f vg, > αιδ. κ. ευλαβ. K L al. | **13**,*4* om. εν πασιν 23*. 71* al. | γαρ] δε C K L al. f syp

excusaverunt se, ne eis fieret verbum. Non 20 Ex 19,13
enim portabant quod dicebatur: Et si bestia
tetigerit montem, lapidabitur. Et ita terrible 21
erat quod videbatur. Moyses dixit: Exterritus
sum, et tremebundus. Sed accessistis ad Sion 22
montem, et civitatem Dei viventis, Ierusalem
caelestem, et multorum millium Angelorum
frequentiam, | et Ecclesiam primitivorum, qui 23
conscripti sunt in caelis, et iudicem omnium
Deum, et spiritus iustorum perfectorum, | et 24
testamenti novi mediatorem Iesum, et sanguinis
aspersionem melius loquentem quàm Abel.
| Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi 25
non effugerunt, recusantes eum, qui super
terram loquebatur: multo magis nos, qui de
caelis loquentem nobis avertimus. cuius vox 26 Agg 2,6
movit terram tunc: nunc autem repromittit,
dicens: Adhuc semel: et ego movebo non
solum terram, sed et caelum. Quod autem, 27
Adhuc semel, dicit: declarat mobilium translationem tamquam factorum, ut maneant ea,
quae sunt immobilia. Itaque regnum immobile 28
suscipientes, habemus gratiam: per quam
serviamus placentes Deo, cum metu et reverentia. Etenim Deus noster ignis consumens 29
est.

Charitas fraternitatis maneat in vobis. **13**
Et hospitalitatem nolite oblivisci, per hanc 2
enim latuerunt quidam, Angelis hospitio
receptis. Mementote vinctorum, tamquam 3
simul vincti: et laborantium, tamquam et
ipsi in corpore morantes. Honorabile con- 4
nubium in omnibus, et thorus immaculatus. Fornicatores enim, et adulteros iudicabit Deus. Sint mores sine avaritia, con- 5 Dt 31,6.8

---

[21] Deut 9, 19 | [22] Apoc 14, 1; 21, 2; 5, 11. Gal 4, 26 | [23] L 10, 20; 18, 7. 2 Tim 4, 8. Apoc 6, 10 | [24] 8, 6; 9, 15; 11, 4. Gen 4, 10. 1 Pt 1, 2 | [25] 2, 2; 10, 28—29 | [28] 9, 14. Phil 3, 3. L 1, 74 | [29] Is 33, 14. Deut 4, 24; 9, 3 | **13** [1] J 13, 34. 2 Pt 1, 7 | [2] Rm 12, 13. 1 Pt 4, 9. Gen 18, 3; 19, 2—3 | [3] 10, 34; 11, 37. Mt 25, 36 | [4] Gal 5, 19. 21. Eph 5, 5.

tenti praesentibus: ipse enim dixit: Non te
Ps 117,6. 6 deseram, neque derelinquam. ita ut confidenter dicamus: Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo.
7 Mementote praepositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fi-
8 dem. Iesus Christus heri, et hodie: ipse et in
9 saecula. Doctrinis variis, et peregrinis nolite abduci. Optimum est enim gratia stabilire cor, non escis: quae non profuerunt ambu-
10 lantibus in eis. Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo
11 deserviunt. Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in Sancta per pontificem,
12 horum corpora cremantur extra castra. Propter quod et Iesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est.
13 Exeamus igitur ad eum extra castra, impro-
14 perium eius portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inqui-
15 rimus. Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, idest, fructum labiorum
16 confitentium nomini eius. Beneficentiae autem, et communionis nolite oblivisci: talibus
17 enim hostiis promeretur Deus. Obedite praepositis vestris, et subiacete eis. Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes: hoc enim non expedit vobis.
18 Orate pro nobis: confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene volen-

---

[5] Jos 1, 5. 1 Tim 6, 6 | [7] 13, 17. 1 Cor 4, 16; 10, 13 | [8] 1 Cor 3, 11. Apoc 1, 17 | [9] 7, 18; 9, 9—10. Eph 4, 14. 2 Cor 1, 21. Rm 14, 17 | [10] 8, 4—5 | [11] Lev 16, 27 | [12] Mt 21, 39. J 9, 22 | [13] 11, 26; 12, 2 | [14] 11, 10; 12, 22 | [15] Lev 7, 12. 2 Par 29, 31. Ps 49, 14. 23. Is 57, 19. Os 14, 3 | [16] Phil 4, 18 | [17] 1 Thess 5, 12. Ez 3, 18. Heb 13, 7. 24 | [18] 2 Cor 1, 12. Act 24, 16.

μενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· »οὐ
μή σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω·« ὥστε 6 Ps 117,6.
θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· »κύριος ἐμοὶ βοηθὸς
[καὶ] οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρω-
πος;«

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες 7
ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεω-
ροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε
τὴν πίστιν. Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σή- 8
μερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. διδαχαῖς 9
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν
γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώ-
μασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.
Ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν 10
ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ 11
εἰσφέρεται ζῴων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ
ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα
κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. διὸ καὶ Ἰη- 12
σοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν,
ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. τοίνυν ἐξερχώμεθα 13
πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες· οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν 14
πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. δι' 15
αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ
παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων
ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὖ- 16
ποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύ-
ταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. Πεί- 17
θεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ
γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς
λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν
καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι 18
καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλον-

---

6 om. *και* ℵ*C*P 17 al. d f vg syp | *8* fin.] + *αμην* D* | *9* *περιφερεσθε* K L 47 | *10* om. *εξουσ.* D*M | *12* om. *ιδιου* 17 | *15* om. *ουν* ℵ*D*P syp, *17* *αποδωσονται περι υμων* D* | *18* *προσευχ.*] + *και* D*

19 τες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ
τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.
20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν
τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι
διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν,
21 καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ
ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ
εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ
λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων
23 ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν
Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον
ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.
24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν
καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ
ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.
25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

---

20 ιησ.] + χριστον D* 17 al. f fuld syp | *21* om. εργω ℵD*f vg, + και λογω A | ποιησ.] + ημας D | θελ. αυτου] + αυτω ℵ*AC* | εν υμιν ACP al. df vg | om. ω — αμην 4*. 43 | om. των αιωνων D 31 al. arm | *22* ανεχεσθαι D* 17 al. f vg arm | *23* om. ημων KP al. | *25* υμων] των αγιων D* | om. αμην ℵ* 17 fuld

tes conversari. Amplius autem deprecor 19
vos hoc facere, quò celerius restituar vobis.
Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis 20
pastorem magnum ovium, in sanguine testa-
menti aeterni, Dominum nostrum Iesum Chri-
stum, ' aptet vos in omni bono, ut faciatis 21
eius voluntatem: faciens in vobis quod pla-
ceat coram se per Iesum Christum: cui est
gloria in saecula saeculorum. Amen. ' Ro- 22
go autem vos fratres, ut sufferatis verbum
solatii. Etenim perpaucis scripsi vobis.
Cognoscite fratrem nostrum Timotheum di- 23
missum: cum quo (si celerius venerit) vide-
bo vos.

Salutate omnes praepositos vestros, et 24
omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres.

Gratia cum omnibus vobis. Amen. 25

---

20 Is 63, 11; 55, 3. Zach 9, 11. Jr 32, 40. Ez 37, 26. J 10, 12. 1 Thess 5, 23. 1 Pt 2, 25.
22 10, 25; 11, 32. Jc 1, 21. Act 13, 15.
24 13, 7. 17.

EPISTOLA CATHOLICA BEATI IACOBI APOSTOLI.

1 Iacobus Dei, et Domini nostri Iesu Christi servus, duodecim tribubus, quae sunt in dispersione, salutem.
2 Omne gaudium existimate fratres mei, 3 cum in tentationes varias incideritis: scientes quòd probatio fidei vestrae patientiam opera- 4 tur. Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes. 5 Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, et 6 non improperat: et dabitur ei. Postulet autem in fide nihil haesitans: qui enim haesitat, similis est fluctui maris, qui a vento movetur 7 et circumfertur. non ergo aestimet homo ille 8 quòd accipiat aliquid a Domino. Vir duplex 9 animo inconstans est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua: 10 dives autem in humilitate sua, quoniam sicut 11 flos foeni transibit: exortus est enim sol cum ardore, et arefecit foenum, et flos eius decidit, et decor vultus eius deperiit: ita et dives in

---

1 [1] 1 Pt 1, 1. Act 15, 23 | [2] Rm 5, 3—5. 1 Pt 1, 6 | [3] 1 Pt 1, 7 | [5] Prov 2, 3—6 | [6] Mc 11, 24 | [9] 2,5 | [10] 1 Pt 1, 24. 1 Tim 6, 17 | [11] Is 40, 6—7.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΑΙ

ΙΑΚΩΒΟΥ

Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦ- 1
λος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ
χαίρειν.

Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν 2
πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες 3
ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται
ὑπομονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, 4
ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λει-
πόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω 5
παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ
ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ 6
ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ δια-
κρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμι-
ζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ 7
ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυ-
ρίου, ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις 8
ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ 9
ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλούσιος ἐν 10
τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου
παρελεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ 11
καύσωνι καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος
αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου
αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς

1,*1* θεου] + πατρος 69 | om. χριστ. 47. 101 | *6* μηδ. διακρ.] + οτι ληψεται 68 | *7* om. τι ℵC* al. | *8* ανηρ] + γαρ 33 sy^{h} | *9* om. ο αδελφ. B arm | *11* om. αυτου 1° 69 sy^{h} | om. αυτου 2° B

12 πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος ἀνὴρ
ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος
λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο
13 ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειρα-
ζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ
γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ
14 αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς
ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος·
15 εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν,
ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.
16, 17 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πᾶσα
δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν
ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων,
παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.
18 βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς
τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτι-
σμάτων.
19 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ
20 λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς
21 δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. διὸ ἀποθέμενοι
πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰ-
τητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶ-
22 σαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου,
καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι ἑαυ-
23 τούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ
οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ
24 πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατ-
ενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως
25 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον
τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ

---

12 ανθρωπος A 70. 104 | ο κυρ.] ο θεος 4. 13 al. vg, om. ℵAB ff | *13* απο] υπο ℵ 69 | *17* κατερχομενον 27. 29 | αποσκιασματος ℵ*B | *18* βουλ.] + γαρ 7. 106 al. vg | απεκ.] εποιησεν 69 | *19* ιστε] ωστε KLP al. om. δε KL al. sy | *20* ου κατεργαζ. C*KLP al. | *21* πραϋτ.] + σοφιας P | *22* λογ.] νομου 38. 83 al. | *23* λογ.] νομου 83 al. | *25* παραμειν.] + ουτος KLP al. sy^h

itineribus suis marcescet. Beatus vir, qui 12
suffert tentationem: quoniam cum probatus
fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit
Deus diligentibus se. Nemo cum tentatur, 13
dicat quoniam a Deo tentatur: Deus enim in-
tentator malorum est: ipse autem neminem
tentat. Unusquisque vero tentatur a concupi- 14
scentia sua abstractus, et illectus. Deinde 15
concupiscentia cum conceperit, parit pecca-
tum: peccatum vero cum consummatum fue-
rit, generat mortem. Nolite itaque errare 16
fratres mei dilectissimi. Omne datum opti- 17
mum, et omne donum perfectum desursum
est, descendens a Patre luminum, apud quem
non est transmutatio, nec vicissitudinis obum-
bratio. Voluntarie enim genuit nos verbo veri- 18
tatis, ut simus initium aliquod creaturae eius.

Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem 19
omnis homo velox ad audiendum: tardus au-
tem ad loquendum, et tardus ad iram. Ira 20
enim viri, iustitiam Dei non operatur. Propter 21
quod abiicientes omnem immunditiam, et
abundantiam malitiae, in mansuetudine sus-
cipite insitum verbum, quod potest salvare
animas vestras. Estote autem factores verbi, 22
et non auditores tantum: fallentes vosmetip-
sos. Quia si quis auditor est verbi, et non 23
factor: hic comparabitur viro consideranti
vultum nativitatis suae in speculo: considera- 24
vit enim se, et abiit, et statim oblitus est qua-
lis fuerit. Qui autem perspexerit in legem 25
perfectam libertatis, et permanserit in ea, non

---

[12] 2, 5. Dan 12, 12. Rm 8, 28. 2 Tim 4, 8. 1 Pt 5, 4. 1 Cor 2, 9; 9, 25. Apoc 2, 10 | [14] Rm 7, 7—8 | [15] Rm 7, 10 | [17] 3, 15. 17. 1 J 1, 5. Mt 7, 11. J 3, 3 | [18] J 1, 13. 1 Pt 1, 23. Apoc 14, 4 | [19] Eccl 7, 9 | [20] Eph 4, 26 | [21] Col 3, 8. 1 Pt 2, 1 | [22] Mt 7, 26. Rm 2, 13 | [25] 2, 12. Rm 8, 2. J 13, 17. 1 Pt 1, 12.

auditor obliviosus factus, sed factor operis:
26 hic beatus in facto suo erit. Si quis autem
putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana
27 est religio. Religio munda, et immaculata
apud Deum et Patrem, haec est: Visitare pupillos, et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab hoc saeculo.

2 Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi
2 gloriae. Etenim si introierit in conventum
vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem et pauper in sordido
3 habitu, | et intendatis in eum, qui indutus est
veste praeclara, et dixeritis ei: Tu sede hic bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic; aut
4 sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos, et facti estis
5 iudices cogitationum iniquarum? Audite
fratres mei dilectissimi, nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, et heredes regni, quod repromisit Deus dili-
6 gentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt
7 vos, et ipsi trahunt vos ad iudicia? Nonne ipsi
blasphemant bonum nomen, quod invocatum
Lv 19,18. 8 est super vos? Si tamen legem perficitis
regalem secundum Scripturas: Diliges proxi-
9 mum tuum sicut teipsum: bene facitis: | si
autem personas accipitis, peccatum operamini, redarguti a lege quasi transgressores.
10 Quicumque autem totam legem servaverit,

---

26 Ps 33, 14.
2 1 1 Cor 2, 8.
2 Heb 10, 25.
5 1, 12. 1 Cor 1, 26; 2, 9. L 12, 21. Mt 5, 2.
9 Deut 1, 17.
10 Mt 5, 19. Gal 3, 10.

ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς
ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν 26
γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ,
τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθαρὰ 27
καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν,
ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει
αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε 2
τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς
δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν 2
ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ
δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ἐπιβλέψητε 3
δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν
καὶ εἴπητε· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ
εἴπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν
μου, οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κρι- 4
ταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί 5
μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτω-
χοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονό-
μους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτόν; [1] ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ 6
πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλ-
κουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφη- 7
μοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;
εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γρα- 8 Lv 19,18.
φήν· »ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,«
καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρ- 9
τίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς
παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, 10

---

26 ει δε CP al. vg | ειναι] + εν υμιν KL al. | *27* θρησκ.] + γαρ A al. syp | **2**,*1* om. της δοξ. 13, > της δοξ. του κυριου 69. 73 | *3* > καθου εκει B ff | υποποδ.] + των ποδων A 13 Aug vg | *4* inc. και ου KLP al. | *5* του κοσμου KLP al. ff syp | βασ.] επαγγελιας ℵA | *7* ουκ] και A 13 syh | *8* τας γραφας 27. 29 vg

Ex 20,13.14. Dt 5,17
11 πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ
εἰπών· »μὴ μοιχεύσῃς,« εἶπεν καί· »μὴ φονεύ-
σῃς·« εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας
12 παραβάτης νόμου. οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως
ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες
13 κρίνεσθαι. ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιή-
14 σαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί
τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις
ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις
15 σῶσαι αὐτόν; ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ
ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,
16 εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ.
θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐ-
τοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος;
17 οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστιν
18 καθ' ἑαυτήν. ἀλλ' ἐρεῖ τις· σὺ πίστιν ἔχεις.
κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς
τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ τῶν ἔργων μου
19 τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστιν ὁ θεός;
καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ
20 φρίσσουσιν. θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ,
ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν;
21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη,
ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσια-
22 στήριον; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς
ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτε-
Is 41,8. Gn 15,6. 2 Chr 20,7.
23 λειώθη, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα·
»ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη
αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην,« καὶ »φίλος θεοῦ«
24 ἐκλήθη. ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος

---

11 εγενου αποστατης νομ. A (13) | *13* κατακαυχασθω A 13 al., + δε A 13 al. ff sy^{h} vg | *15* εαν] + δε ADLK al. vg sy^{h} | λειπ.] + ωσιν ALP al. | *16* και ειπη A 13 al. syp | *18* om. σου 68ff | χωρις] εκ KL al. | εργ. 1°] + σου CKL al. | om. μου ff vg sy^{h} | πιστ.] + μου AKPL al. vg sy | *20* αργη] νεκρα ℵAKLP al. sy | *22* συνεργει ℵ*Affs | *23* φιλος] δουλος 69 sy^{h} | *24* ορατε] + τοινυν KL al.

offendat autem in uno, factus est omnium
reus. Qui enim dixit, Non moechaberis, dixit 11 Ex 20,13.14. Dt 5,17.
et, Non occides. Quòd si non moechaberis,
occides autem, factus es transgressor legis.
Sic loquimini, et sic facite sicut per legem liber- 12
tatis incipientes iudicari. Iudicium enim sine 13
misericordia illi, qui non fecit misericordiam:
superexaltat autem misericordia iudicium.
Quid proderit fratres mei si fidem quis dicat 14
se habere, opera autem non habeat? Numquid
poterit fides salvare eum? Si autem frater, et 15
soror nudi sint, et indigeant victu quotidiano,
dicat autem aliquis ex vobis illis: Ite in pace, 16
calefacimini et saturamini: non dederitis au-
tem eis, quae necessaria sunt corpori, quid
proderit? Sic et fides, si non habeat opera, 17
mortua est in semetipsa. Sed dicet quis: 18
Tu fidem habes, et ego opera habeo. ostende
mihi fidem tuam sine operibus: et ego osten-
dam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis 19
quoniam unus est Deus: Bene facis: et dae-
mones credunt, et contremiscunt. Vis autem 20
scire o homo inanis, quoniam fides sine operi-
bus mortua est? Abraham pater noster 21
nonne ex operibus iustificatus est, offerens
Isaac filium suum super altare? Vides quo- 22
niam fides cooperabatur operibus illius:
et ex operibus fides consummata est? Et 23 Is 41,8. Gn 15,6. 2 Chr 20,7
suppleta est Scriptura, dicens: Credidit Abra-
ham Deo, et reputatum est illi ad iusti-
tiam, et amicus Dei appellatus est. Videtis 24
quoniam ex operibus iustificatur homo,

---

12 1, 25 | 13 Mt 5, 7; 18, 29. 34; 25, 45—46 | 14 Mt 7, 21; 21, 29 | 16 1 J 3, 17 | 18 Gal 5, 6 | 19 Mc 5, 7 | 21 Gen 22, 9—10. 12. Heb 11, 17 | 23 Rm 4, 3 | 24 J 8, 39. Rm 4, 12.

25 et non ex fide tantum? Similiter et Rahab
meretrix, nonne ex operibus iustificata est
suscipiens nuncios, et alia via eiiciens?
26 Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est,
ita et fides sine operibus mortua est.
3 Nolite plures magistri fieri fratres mei,
2 scientes quoniam maius iudicium sumitis. In
multis enim offendimus omnes. Si quis in
verbo non offendit: hic perfectus est vir. po-
test etiam freno circumducere totum corpus.
3 Si autem equis frena in ora mittimus ad con-
sentiendum nobis, et omne corpus illorum cir-
4 cumferimus. Ecce et naves, cum magnae sint,
et a ventis validis minentur, circumferuntur a
modico gubernaculo ubi impetus dirigentis
5 voluerit. Ita et lingua modicum quidem mem-
brum est, et magna exaltat. Ecce quantus
6 ignis quàm magnam silvam incendit! Et
lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lin-
gua constituitur in membris nostris, quae
maculat totum corpus, et inflammat rotam
nativitatis nostrae inflammata a gehenna.
7 Omnis enim natura bestiarum, et volu-
crum, et serpentium, et ceterorum domantur,
8 et domita sunt a natura humana: linguam
autem nullus hominum domare potest:
inquietum malum, plena veneno mortifero.
9 In ipsa benedicimus Deum et Patrem: et in
ipsa maledicimus homines, qui ad similitu-
10 dinem Dei facti sunt. Ex ipso ore procedit
benedictio, et maledictio. Non oportet,

25 Heb 11, 31. Jos 2, 4. 15; 6, 17.
26 2, 17.
3 1 1, 19.
2 1, 26.
3 Ps 31, 9.
6 Mt 15, 11. 18—19; 12, 36—37.
8 Ps 139, 4.
9 Gen 1, 27. Mal 2, 10.

καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ 25
Ραὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδε-
ξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;
ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν 26
ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά
ἐστιν.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, 3
εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λήψόμεθα. πολλὰ γὰρ 2
πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗ-
τος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ
ὅλον τὸ σῶμα. εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς 3
εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς
ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ἰδοὺ 4
καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων
σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου
πηδαλίου ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βού-
ληται· οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν 5
καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην
ἀνάπτει· καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδι- 6
κίας, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν
ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα
τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ
τῆς γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ 7
πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ
δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ 8
γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων·
ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου.
ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ 9
ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ'
ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στό- 10
ματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή,

25 ουτως C | αγγ.] κατασκοπους CL al. ff syp^{hm} | 26 om. γαρ B syp | 3,1 ληψεσθε 73 Aug vg | 3 ει δε] ιδε CP al. sy | εις το στομα A al. sy | 5 ωσαυτως A al. | μεγαλα αυχει ABC*P ff vg | ηλικον] ολιγον A*KL al. ff sy | 6 om. και 1° ℵ* | αδικιας] + ουτως P al., + ουτ. και L 106 | γενεσ.] + ημων ℵ al. vg syp | 7〉 δεδομ. κ. δαμαζ. C al. arm | 9 κυρ.] θεον KL al. vg syh

11 ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ
πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ
12 πικρόν; μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας
ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ
13 ποιῆσαι ὕδωρ. Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν
ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ
14 ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον
πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ
κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀλη-
15 θείας. οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερ-
χομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης·
16 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία
17 καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία
πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής,
εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν,
18 ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος. καρπὸς δὲ δικαιο-
σύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ
ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομέ-
2 νων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ
ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε
3 διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμ-
βάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς
4 ὑμῶν δαπανήσητε. μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι
ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς
ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς
5 τοῦ θεοῦ καθίσταται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ
γραφὴ λέγει· »πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα
Prv 3,34 Lxx. Job 22,29. 6 ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν;« μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν·
διὸ λέγει· »ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-

---

12 ουτως ουδεμια πηγη αλυκ. κ. γλυκυ KLP al. sy^{h} | *13* inc. ει τις 7. 32 al., om. τις K al. | *14* δε] + αρα AP al. | > της αληθ. κ. ψευδ. ℵ* | *17* καρπ.] + εργων C 27 al. | **4**,*1* om. ποθεν 2° KL al. s vg syp | *2* και ουκ εχ. δια ℵ P al. ff vg | *4* inc. μοιχοι και μοιχαλ. KLP al. sy^{h} | κοσμ. 1°] + τουτου ℵ 68 vg arm | *5* κατωκησεν KLP al. lat sy

fratres mei, haec ita fieri. Numquid fons de 11
eodem foramine emanat dulcem, et amaram
aquam? Numquid potest, fratres mei, ficus 12
uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa
dulcem potest facere aquam. Quis sapiens, 13
et disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona
conversatione operationem suam in mansue-
tudine sapientiae. Quòd si zelum amarum 14
habetis, et contentiones sint in cordibus ve-
stris: nolite gloriari, et mendaces esse adver-
sus veritatem. non est enim ista sapientia 15
desursum descendens: sed terrena, animalis,
diabolica. Ubi enim zelus et contentio: ibi 16
inconstantia, et omne opus pravum. Quae 17
autem desursum est sapientia, primùm qui-
dem pudica est, deinde pacifica, modesta, su-
adibilis, bonis consentiens, plena misericordia,
et fructibus bonis, non iudicans, sine simula-
tione. Fructus autem iustitiae, in pace semi- 18
natur, facientibus pacem.

Unde bella, et lites in vobis? Nonne hinc 4
ex concupiscentiis vestris, quae militant in
membris vestris? Concupiscitis, et non habe- 2
tis: occiditis, et zelatis: et non postestis adi-
pisci: litigatis, et belligeratis, et non habetis,
propter quod non postulatis. Petitis, et 3
non accipitis: eo quòd male petatis: ut in con-
cupiscentiis vestris insumatis. Adulteri nes- 4
citis quia amicitia huius mundi, inimica est
Dei? Quicumque ergo voluerit amicus esse
saeculi huius, inimicus Dei constituitur.
An putatis quia inaniter Scriptura dicat: 5
Ad invidiam concupiscit spiritus, qui habitat
in vobis? Maiorem autem dat gratiam. 6 Prv 3 34 Lxx. Job 22,29.
Propter quod dicit: Deus superbis resistit, hu-

[13] 2, 18. 1 Pt 2, 12 | [14] Eph 4, 31 | [15] 1, 5. 17. 1 Tim 4, 1 | [17] 1, 5. 17 | [18] Is 32, 17. Mt 5, 9. Heb 12, 11 | 4 [1] Rm 7, 23. 1 Pt 2, 11 | [4] L 6, 26. Rm 8, 7. 1 J 2, 15 | [5] Ex 20, 3. 5. Gen 4, 7. Mt 6, 24. Gal 5, 17 | [6] Mt 23, 12. 1 Pt 5, 5.

7 milibus autem dat gratiam. Subditi ergo
estote Deo, resistite autem diabolo, et fugiet
8 a vobis. Appropinquate Deo, et appropin-
quabit vobis. Emundate manus, peccatores:
9 et purificate corda, duplices animo. Miseri
estote, et lugete, et plorate: risus vester in
luctum convertatur, et gaudium in moero-
10 rem. Humiliamini in conspectu Domini, et
11 exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum
fratres. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat
fratrem suum, detrahit legi, et iudicat legem.
Si autem iudicas legem: non es factor legis,
12 sed iudex. Unus est legislator, et iudex, qui
potest perdere, et liberare. Tu autem quis es,
qui iudicas proximum?
13 Ecce nunc qui dicitis: Hodie, aut crastino
ibimus in illam civitatem, et faciemus ibi qui-
dem annum, et mercabimur, et lucrum facie-
14 mus: [1] qui ignoratis quid erit in crastino. Quae
est enim vita vestra? vapor est ad modicum
15 parens, et deinceps exterminabitur; pro eo
ut dicatis: Si Dominus voluerit. Et: Si
16 vixerimus, faciemus hoc, aut illud. Nunc au-
tem exultatis in superbiis vestris. Omnis exul-
17 tatio talis, maligna est. Scienti igitur bonum
facere, et non facienti, peccatum est illi.
5 Agite nunc divites, plorate ululantes in mi-
2 seriis vestris, quae advenient vobis. Divitiae

---

7 Eph 6, 12. 1 Pt 5, 8—9.
8 Zach 1, 3. Is 1, 16.
10 1 Pt 5, 6.
11 Lev 19, 16.
12 Mt 7, 1. Rm 2, 1; 14, 4.
13 Prov 27, 1.
14 L 12, 20. Ps 38, 6. 12.
15 Act 18, 21.
17 L 12, 47. Rm 14, 23.
5 1 L 6, 24.

πειναῖς δὲ δίδωσιν χάριν.« ὑποτάγητε οὖν τῷ 7
θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται
ἀφ᾽ ὑμῶν· ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. 8
καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε
καρδίας, δίψυχοι. ταλαιπωρήσατε καὶ πεν- 9
θήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πέν-
θος μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.
ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. 10
[1]Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν 11
ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ
νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις,
οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. εἷς ἐστιν ὁ 12
νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ
ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον;

Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευ- 13
σόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ
ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν·
[1]οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ 14
ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον
φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ 15
λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν
καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. νῦν δὲ καυχᾶσθε 16
ἐν ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
πονηρά ἐστιν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ 17
μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. Ἄγε νῦν 5
οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς τα-
λαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦτος 2

---

7 om. δε KLP al. | 8 εγγισει B | 9 om. και κλαυσ. 15. 38 al. Aug syp | μετατραπητω BP al. | 10 ταπ.] + ουν ℵ 56 | 11 η] και KL al. ff | ουκ] ουκετι KP al. | 12 om. και κριτης KL al. | ος κρινεις ετερον KL al. | fin.] + οτι ουκ εν ανθρωπω αλλ εν θεω τα διαβηματα ανθρωπου κατευθυνεται K 15. 36 al. | 13 η] και AKLP al. syh | om. ενα ℵBP 36 lat | 14 om. γαρ 1° ℵ*B syh | om. ατμ. γ. εστε ℵ* | om. γαρ 2° A 13 vg | 15 om. και 2° vg syp | 16 κατακαυχασθε ℵ al. | πασα] + ουν 16. 69 al. | 17 om. ποιειν 22. 27 al. syp | 5.1 fin.] + υμιν ℵ al. vg syp

ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
3 γέγονεν, ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται,
καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ
φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε
4 ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν
τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀπεστερη-
μένος ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάν-
των εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν.
5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέ-
6 ψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. κατ-
εδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντι-
τάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρ-
ουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν
τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ
8 ἕως λάβῃ ὑετὸν πρόϊμον καὶ ὄψιμον. μακρο-
θυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας
9 ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. μὴ
στενάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων ἵνα μὴ κρι-
θῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν.
10 ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας
καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἳ ἐλά-
11 λησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. ἰδοὺ μακαρίζομεν
τοὺς ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκού-
σατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύ-
12 σπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων. Πρὸ
πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν
οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον·
ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ ναί, καὶ τὸ Οὒ οὔ, ἵνα μὴ

---

3 > κατιωτ. και ο αργ. A 13 | σαρκ. υμ.] + ο ιος AP 5. 13 sy^{h} | > ημερ. εσχ. A 13 | *4* αφυστερημ. ℵB* | *5* καρδ.] σαρκας 40. 73 sy^{p} | ως εν ημερ. KL al. sy | *7* υετον] καρπον ℵ 9 ff sy^{hm}, om. B 31 (ff) vg arm | *8* μακρ.] + ουν ℵL al. fuld | *9* αδ.] + μου A 13 sy^{p} | *10* om. λαβετε A 13 | αδ.] + μου ℵKL al. sy^{p} | μακρ.] + εχετε A 13 | *11* υπομενοντ. KL al. | πολυευσπλαγχνος 1. 3 al. | om. ο κυρ. KL al. | *12* δε 1°] ουν ℵ, om. K al. | δε 2°] + ο λογος ℵ* 8 al. vg

vestrae putrefactae sunt: et vestimenta vestra
a tineis comesta sunt. Aurum, et argentum 3
vestrum aeruginavit: et aerugo eorum in testi-
monium vobis erit, et manducabit carnes ve-
stras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in
novissimis diebus. Ecce merces operariorum, 4
qui messuerunt regiones vestras, quae frau-
data est a vobis, clamat: et clamor eorum in
aures Domini sabbaoth introivit. Epulati 5
estis super terram, et in luxuriis enutristis
corda vestra in die occisionis. Addixistis, et 6
occidistis iustum, et non restitit vobis.

Patientes igitur estote fratres usque ad 7
adventum Domini. Ecce agricola expectat
pretiosum fructum terrae, patienter ferens
donec accipiat temporaneum, et serotinum.
Patientes igitur estote et vos, et confirmate 8
corda vestra: quoniam adventus Domini ap-
propinquavit. Nolite ingemiscere fratres in 9
alterutrum, ut non iudicemini. Ecce iudex
ante ianuam assistit. Exemplum accipite, 10
fratres, exitus mali, laboris, et patientiae, Pro-
phetas: qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce 11
beatificamus eos, qui sustinuerunt. Sufferen-
tiam Iob audistis, et finem Domini vidistis,
quoniam misericors Dominus est, et miserator.
Ante omnia autem fratres mei nolite iurare, 12
neque per caelum, neque per terram, neque
aliud quodcumque iuramentum. Sit autem
sermo vester: Est, est: Non, non: ut non

---

[2] Mt 6, 19 | [3] Prov 16, 27 | [4] Lev 19, 13. Deut 24, 14—15. Mal 3, 5. Is 5, 9. Job 31, 38—40 | [5] L 16, 19. 25. Jr 12, 3 | [6] Prov 3, 34 (LXX). Os 1, 6 (LXX) | [7] Deut 11, 14. Joel 2, 23. Zach 10, 1. Jr 5, 24. L 21, 19. Heb 10, 36 | [8] Heb 10, 25. 1 Thess 2, 16. Jc 3, 13 | [10] Mt 5, 12 | [11] Dan 12, 12. Ps 102, 8; 110, 4. Job 1, 21—22 | [12] Mt 5, 34—37.

13 sub iudicio decidatis. Tristatur aliquis
vestrum? oret: Aequo animo est? psallat.
14 Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros
Ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum
15 oleo in nomine Domini: et oratio fidei salvabit
infirmum, et alleviabit eum Dominus: et si
16 in peccatis sit, remittentur ei. Confitemini
ergo alterutrum peccata vestra, et orate pro
invicem ut salvemini: multum enim valet
17 deprecatio iusti assidua. Elias homo erat
similis nobis passibilis: et oratione oravit ut
non plueret super terram, et non pluit annos
18 tres, et menses sex. Et rursum oravit: et
caelum dedit pluviam, et terra dedit fructum
19 suum. Fratres mei, si quis ex vobis erraverit
20 a veritate, et converterit quis eum: scire debet
quoniam qui converti fecerit peccatorem ab
errore viae suae, salvabit animam eius a
morte, et operiet multitudinem peccatorum.

EPISTOLA BEATI PETRI APOSTOLI PRIMA.

1 Petrus Apostolus Iesu Christi, electis
advenis dispersionis Ponti, Galatiae,
2 Cappadociae, Asiae, et Bithyniae | secundum praescientiam Dei Patris, in
sanctificationem Spiritus, in obedientiam,

---

13 Ps 49, 15. Col 3, 16 | 14 Mc 6, 13 | 15 Mc 16, 18
16 Act 12, 5 | 17 3 Reg 17, 1; 18, 1. I. 4, 25. Act 14, 15 |
18 3 Reg 18, 42 | 19 Gal 6, 1 | 20 Ps 50, 15. Prov 10,
12. 1 Pt 4, 8 | 1 1 Jc 1, 1. Gen 23, 4. Ps 38, 13 |
2 Rm 8, 29. Hcb 12, 24. 2 Thess 2, 13. Ex 24, 3—8.

ὑπὸ κρίσιν πέσητε. Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; 13
προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. ἀσθενεῖ
τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους 14
τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν
ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυ-
ρίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνον- 15
τα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ
πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ἐξομολογεῖσθε 16
οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ
ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις
δικαίου ἐνεργουμένη. Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο- 17
παθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ
βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς
τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ 18
ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν
καρπὸν αὐτῆς. Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν 19
πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις
αὐτόν, γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν 20
ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ
θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

ΠΕΤΡΟΥ Α

Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς 1
παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καπ-
παδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, [1] κατὰ πρόγνωσιν 2
θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν

---

12 εις υποκρισιν πεσ. KLP al. arm | *14* επ αυτους ℵ* 26 | om. αυτον 2ο BPff | om. του κυριου B | *15* προσευχη P al. | αφεθησονται P al. lat | *16* ουν] δε 107 syp, om. L al. ff | τα παραπτωματα KL al. | προσευχεσθε AB 73 | *19* om. μου L al. | της] + οδου της ℵ al. syp | *20* γινωσκετε B 31 syh | fin.] + αμην 40 syh

1,*1* εκλεκτοις] + και ℵ* sy | om. ασιας ℵ* 177 | om. και βιθυν. B 177

καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.
3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος
ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστά-
4 σεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρονο-
μίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον,
5 τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς [1] τοὺς ἐν δυ-
νάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς
σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ
6 ἐσχάτῳ. ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον
7 λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ἵνα τὸ
δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυ-
σίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκι-
μαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ
8 τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃν οὐκ
ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύον-
τες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδο-
9 ξασμένῃ, κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως
10 ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξ-
εζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς
11 εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, ἐρευνῶντες
εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦ-
μα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν
12 παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκα-
λύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά,
ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων
ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρα-
νοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.
13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας
ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερο-
μένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 ζωης 9. 46 Aug sy | *4* > αμαρ. κ. αμιαντ. ℵ | ουρανω ℵ | *5* ετοιμως ℵ* | *6* δεον] + εστιν ACKLP al. | *7* δοκιμον 23. 56. 69 | πολυ τιμιωτερον K(L) al. | om. δια πυρ. δ. δοκ. 96. 142 | *9* om. υμων B al. Aug | *10* ημας K al. | *11* εδηλοῦτο L al. | om. χριστου B | προμαρτυρουμ. AP al. | *13* om. της διαν. 4*. 99

et aspersionem sanguinis Iesu Christi: Gratia vobis, et pax multiplicetur.

Benedictus Deus et Pater Domini nostri 3
Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis,
in hereditatem incorruptibilem, et incontami- 4
natam, et immarcescibilem, conservatam in caelis in vobis, qui in virtute Dei custodimini 5
per fidem in salutem, paratam revelari in tempore novissimo. In quo exultabitis, modi- 6
cum nunc si oportet contristari in variis tentationibus: ut probatio vestrae fidei multo 7
pretiosior auro (quod per ignem probatur) inveniatur in laudem, et gloriam, et honorem in revelatione Iesu Christi: quem cum non 8
videritis, diligitis: in quem nunc quoque non videntes creditis: credentes autem exultabitis laetitia inenarrabili, et glorificata: reportantes 9
finem fidei vestrae, salutem animarum. De 10
qua salute exquisierunt, atque scrutati sunt prophetae, qui de futura in vobis gratia prophetaverunt: scrutantes in quod, vel quale 11
tempus significaret in eis Spiritus Christi: praenuncians eas quae in Christo sunt passiones, et posteriores glorias: quibus revelatum est 12
quia non sibimetipsis, vobis autem ministrabant ea, quae nunc nunciata sunt vobis per eos, qui evangelizaverunt vobis, Spiritu sancto misso de caelo, in quem desiderant Angeli prospicere.

Propterquod succincti lumbos mentis vestrae, 13
sobrii perfecte sperate in eam, quae offertur vobis, gratiam, in revelationem Iesu Christi:

[3] 1, 23. Jc 1, 18. Eph 2, 4 | [4] Col 1, 12 | [5] J 10, 28; 17, 11. Rm 5, 3—4. 1 Cor 2, 5. Gal 3, 23 | [6] 5, 10. Rm 5, 2. 2 Cor 4, 17. Heb 12, 11. Jc 1, 2 | [7] Prov 17, 3. Mal 3, 3. Rm 2, 7. 10. Jc 1, 3 | [8] J 17, 20. 20, 29. 2 Cor 5, 7. 2 Tim 4, 8 | [9] Rm 6, 22 | [10] Mt 13, 17. L 10, 24. Act 7, 52 | [11] Ps 21. Is 53. L 24, 26. Apoc 19, 10 | [12] Eph 3, 10. L 2, 13. Jc 1, 25 | [13] L 12, 35. Eph 6, 14.

14 quasi filii obedientiae, non configurati priori-
15 bus ignorantiae vestrae desideriis: sed secun-
dum eum, qui vocavit vos, Sanctum: et ipsi
Lv 11,44. 16 in omni conversatione sancti sitis: quoniam
scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego
17 Sanctus sum. Et si patrem invocatis eum, qui
sine acceptione personarum iudicat secundum
uniuscuiusque opus, in timore incolatus vestri
18 tempore conversamini. Scientes quòd non
corruptibilibus auro, vel argento redempti
estis de vana vestra conversatione paternae
19 traditionis: sed pretioso sanguine quasi agni
20 immaculati Christi, et incontaminati: prae-
cogniti quidem ante mundi constitutionem,
manifestati autem novissimis temporibus
21 propter vos, qui per ipsum fideles estis in Deo,
qui suscitavit eum a mortuis, et dedit ei
gloriam, ut fides vestra, et spes esset in Deo:
22 Animas vestras castificantes in obedientia
charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex
23 corde invicem diligite attentius: renati non ex
semine corruptibili, sed incorruptibili per ver-
bum Dei vivi, et permanentis in aeternum:
Is 40,6.8. 24 ¹ quia omnis caro ut foenum: et omnis gloria
eius tamquam flos foeni: exaruit foenum, et
25 flos eius decidit. Verbum autem Domini
manet in aeternum. hoc est autem verbum,
2 quod evangelizatum est in vos. Deponentes
igitur omnem malitiam, et omnem dolum, et
simulationes, et invidias, et omnes detrac-

---

[14] Rm 12, 2. Eph 2, 3; 4, 17 | [16] Lev 19, 2; 20, 7 | [17] Ps 88, 27. Jr 3, 19. Mal 1, 6. Mt 6, 9. Rm 2, 11. 2 Cor 5, 11 | [18] 4, 3. Is 52, 3. 1 Cor 6, 20; 7, 23. Gal 3, 3 | [19] Is 53, 7. Heb 9, 14 | [20] Rm 16, 25—26. Eph 1, 4 | [21] J 14, 6. Rm 4, 24. Col 1, 27 | [22] 1 J 5, 1. 1 Pt 4, 8 | [23] Dan 6, 27. J 1, 13. Jc 1, 18. Deut 4, 33; 5, 26 (LXX) | [24] Jc 1, 10—11 | **2** [1] Eph 4, 22. Jc 1, 21.

ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς 14
πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ 15
κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι
ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται· 16 Lv 11,44.
ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.« καὶ εἰ πα- 17
τέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα
κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροι-
κίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, εἰδότες ὅτι οὐ 18
φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ
τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου,
ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπί- 19
λου Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν πρὸ κατα- 20
βολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου
τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύ- 21
οντας εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν
καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν 22
ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελ-
φίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ [καθαρᾶς] καρδίας ἀλλή-
λους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννημένοι οὐκ 23
ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ λόγου
ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. διότι »πᾶσα σὰρξ 24 Is 40,6.7.
ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρ-
του· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξ-
έπεσεν· τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.« 25
τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.
Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον 2
καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας κατα-

---

16 διοτι] οτι ℵC 60 | *γεγρ.*] + οτι B 31. 70 sy | *γενεσθε* KP(L) al. | om. *ειμι* ℵA*B | *17 αναστρεφομενοι* ℵ* | *18 φθαρτου αργυριου* ℵ* | *20 ανεγνωσμενου* ℵ* | *εσχατων* KLP al. vg | *του χρονου* ℵ | *δι ημας* A 4 al. | *21 πιστους* AB 9 vg | *22 αληθ.*] + *δια πνευματος* KLP al. | om. *καθαρ.* AB vg | *23 σπορ.*] *φθορας* ℵAC | fin.] + *εις τον αιωνα* KLP al. vg syp | *24* om. *ως* 1° A 4 al. am sy | *αυτης*] *αυτου* ℵ*, *ανθρωπου* KLP al., om. 27 | *ανθος* 2°] + *αυτου* CKLP al. | *2,1 υποκρισιν* B Aug syp | *πασαν καταλαλιαν* ℵ* (Aug syp)

2 λαλιάς, ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον
γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς
3 σωτηρίαν, εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος.
4 πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀν-
θρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ
5 ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες
οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα
ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσ-
Is 28,16. 6 δέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι περιέχει
ἐν γραφῇ· »ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογω-
νιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ᾽
Ps 117,22. 7 αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.« ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ
τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ »λίθος ὃν
ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη
8 εἰς κεφαλὴν γωνίας«[1] καὶ λίθος προσκόμματος
καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσιν τῷ
9 λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς
δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος
ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς
ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος
10 εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· οἵ ποτε οὐ λαός,
νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ
ἐλεηθέντες.
11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρ-
επιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν,
12 αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀνα-
στροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν,
ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ
τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν
θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
13 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν

---

2 om. εις σωτ. L al. | *3* ειπερ] ει ℵ*AB | χριστος KL 13 al. | *5* om. εις KLP al. vg sy^{h} | om. πνευματικας ℵ* syp | *6* > εκλ. ακρ. BC 31 arm | *7* ημιν ℵ* | απειθουσιν AKLP al. | λιθον ℵ*KLP al. | *8* απιστουντες B vg | εις ην παρεσκευασαν εαυτους ταξιν και ετεθησαν 69. 137 | *9* ημεις δε γεν. 31 | *11* απεχεσθε ACLP al. Cypr | *13* υποταγ.] + ουν KLP al. sy^{h}

tiones, [1] sicut modo geniti infantes, rationabile, 2
sine dolo lac concupiscite: ut in eo crescatis in
salutem: si tamen gustastis quoniam dulcis 3
est Dominus. Ad quem accedentes lapidem 4
vivum, ab hominibus quidem reprobatum, a
Deo autem electum, et honorificatum: et ipsi 5
tamquam lapides vivi superaedificamini, do-
mus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre
spirituales hostias, acceptabiles Deo per Iesum
Christum. Propter quod continet Scriptura: 6 Is 28,16.
Ecce pono in Sion lapidem summum angu-
larem, electum, pretiosum: et qui crediderit
in eum, non confundetur. Vobis igitur honor 7 Ps 117,22.
credentibus: non credentibus autem lapis,
quem reprobaverunt aedificantes, hic factus
est in caput anguli: et lapis offensionis, et 8
petra scandali his, qui offendunt verbo, nec
credunt in quo et positi sunt. Vos autem genus 9
electum, regale sacerdotium, gens sancta, po-
pulus acquisitionis: ut virtutes annuncietis
eius, qui de tenebris vos vocavit in admirabile
lumen suum. Qui aliquando non populus, 10
nunc autem populus Dei: qui non consecuti
misericordiam, nunc autem misericordiam
consecuti.

Charissimi, obsecro vos tamquam advenas 11
et peregrinos abstinere vos a carnalibus de-
sideriis, quae militant adversus animam, [1] con- 12
versationem vestram inter Gentes habentes
bonam: ut in eo, quod detrectant de vobis
tamquam de malefactoribus, ex bonis operi-
bus vos considerantes, glorificent Deum in
die visitationis. Subiecti igitur estote 13
omni humanae creaturae propter

[2] Heb 5, 12—13. Mt 18, 3. 1 Cor 3, 2 | [3] Ps 33, 9 | [4] Ps 117, 22. Is 28, 16. Mt 21, 42. Act 4, 11. 1 Cor 10, 4 | [5] Eph 2, 21—22. Rm 12, 1 | [6] Rm 9, 33 | [7] Mt 21, 42 | [8] Is 8, 14. Rm 9, 33 | [9] Is 43, 20—21. Ex 19, 6; 23, 22 (LXX). Act 26, 18. 2 Cor 4, 6. Eph 5, 8. Phil 2, 15. Apoc 1, 6 | [10] Os 1, 6. 9; 2, 3. 25. Rm 9, 25 | [11] Ps 38, 13. Gal 5, 17. 24. Eph 2, 19. Jc 4, 1 | [12] Is 10, 3. Mt 5, 16. Jc 3, 13 | [13] Rm 13, 1—7. Tit 3, 1.

14 Deum: sive regi quasi praecellenti: [1] sive duci-
bus tamquam ab eo missis ad vindictam male-
15 factorum, laudem vero bonorum: quia sic
est voluntas Dei, ut benefacientes obmutes-
cere faciatis imprudentium hominum igno-
16 rantiam: quasi liberi, et non quasi velamen
habentes malitiae libertatem, sed sicut servi
17 Dei. Omnes honorate: fraternitatem diligite:
18 Deum timete: Regem honorificate. Servi
subditi estote in omni timore dominis, non
tantum bonis et modestis, sed etiam dyscolis.
19 Haec est enim gratia, si propter Dei conscien-
tiam sustinet quis tristitias, patiens iniuste.
20 Quae enim est gloria, si peccantes, et colaphi-
zati suffertis? Sed si bene facientes patienter
21 sustinetis: haec est gratia apud Deum. In
hoc enim vocati estis: quia et Christus passus
est pro nobis, vobis relinquens exemplum ut
22 sequamini vestigia eius. qui peccatum non
23 fecit, nec inventus est dolus in ore eius: qui
cum malediceretur, non maledicebat: cum
pateretur, non comminabatur: tradebat au-
24 tem iudicanti se iniuste: qui peccata nostra
ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut
peccatis mortui, iustitiae vivamus: cuius li-
25 vore sanati estis. Eratis enim sicut oves er-
rantes, sed conversi estis nunc ad pastorem,
3 et episcopum animarum vestrarum. Simi-
liter et mulieres subditae sint viris suis: ut
et si qui non credunt verbo, per mulierum

---

[15] 3, 16 | [16] Gal 5, 13 | [17] Rm 12, 10. Prov 24, 21. Mt 22, 21 | [18] Eph 6, 5. Tit 2, 9 | [20] 3, 14. 17; 4, 13—14. Mt 5, 10 | [21] Mt 16, 24. J 13, 15. Rm 4, 12. 2 Cor 12, 18 | [22] Is 53, 9. J 8, 46. 2 Cor 5, 21 | [23] Jr 11, 20 | [24] Is 53, 4—5. 12. 1 J 3, 5. Rm 3, 24—25; 6, 11. Heb 9, 28 | [25] 5, 4. Is 53, 6. Ez 34, 5. J 10, 12; 21. 15—18. Mt 9, 36 | 3 [1] Eph 5, 22. Tit 2, 5.

κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, 14 εἴτε ἡγε-
μόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν
κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως 15
ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φι-
μοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·
ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες 16
τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦ-
λοι. πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγα- 17
πᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.
Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς 18
δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιει-
κέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. τοῦτο γὰρ χάρις 19
εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας
πάσχων ἀδίκως. ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνον- 20
τες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ
ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦ-
το χάρις παρὰ θεῷ. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, 21
ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμ-
πάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς
ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ 22
εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορού- 23
μενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει,
παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς τὰς ἁμαρ- 24
τίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ
ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι
τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι ἰάθητε.
ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλ' ἐπεστρά- 25
φητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν
ψυχῶν ὑμῶν. Ὁμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασ- 3
σόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες
ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν

---

14 ενδικ.] + μεν P al. sy^{h} | *15* αγαθ.] + υμας C al. sy | *18* υποτασσ.] + ητε 69. 137 al. | δεσπ.] + υμων ℵ syp | *19* χαρ.] + παρα τω θεω C al. sy | θεου] + αγαθην A (C al.) 13 sy | *20* τουτο] + γαρ A 13 al. | *21* om. και A al. sy^{h} | επαθ.] απεθανεν ℵ al. Ambr Fulg syp | *23* κριν. δε αδικως Cypr vg | *24* μωλ.] + αυτου ℵ*LP al. | *25* πλανωμενα CKLP ul. | ημων L al. | 3,*1* ομοιως] + και 96 vg | om. και B al. arm

2 ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ἐποπτεύ-
σαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.
3 ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ
περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κό-
4 σμος, ἀλλ᾽ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν
τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύ-
ματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές.
5 οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπί-
ζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι
6 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ
Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε
τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδε-
7 μίαν πτόησιν. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες
κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναι-
κείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοις
χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσ-
8 ευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες,
συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινό-
9 φρονες, μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ
λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλο-
γοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν
Ps 33,13–17. 10 κληρονομήσητε. ὁ γὰρ »θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν
καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν
ἀπὸ κακοῦ καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,
11 ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν,
12 ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν· ὅτι
ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ
εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ
ποιοῦντας κακά.«

---

2 om. *αγνην* 18. 22 al. | *3* *εκ πλοκης* 2. 3. 18 al. | om. *τριχων* C arm | *και*] *η* C Cypr vg syp | *4* > *ησυχ. κ. πρα.* B vg | *5* om. *αγιαι* 16. 96 al. arm | *6* *υπηκουεν* B 31 Ang vg syp | *7* *συνοικ.*] *συνομιλουντες* ℵ* | om. *κατα γνωσιν* ℵ* 97* | *σκευει*] *μερει* 13 | *συγκληρ.*] + *ποικιλης* ℵA al. Hier | *8* *ταπ.*] *φιλοφρονες* KP al. | *9* *ευλογ.*] + *ειδοτες* LP al. sy^{h} | *10* *γλωσσ.*] + *αυτου* ℵKLP al. vg sy | *χειλη*] + *αυτου* LP al. vg syp | *11* om. *δε* ℵKLP al. vg syp | *12* fin.] + *του εξολοθρευσαι αυτους εκ γης* 32. 57 al. sy^{h}

conversationem sine verbo lucrifiant, considerantes in timore castam conversationem vestram. Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: sed qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, et modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Sic enim aliquando et sanctae mulieres, sperantes in Deo, ornabant se, subiectae propriis viris. Sicut Sara obediebat Abrahae, dominum eum vocans: cuius estis filiae benefacientes, et non pertimentes ullam perturbationem. Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem, tamquam et coheredibus gratiae vitae: ut non impediantur orationes vestrae. In fine autem omnes unanimes, compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles: non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed econtrario benedicentes: quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere, et dies videre bonos, coerceat linguam suam in malo, et labia eius ne loquantur dolum: Declinet a malo, et faciat bonum: inquirat pacem, et sequatur eam: Quia oculi Domini super iustos, et aures eius in preces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala.

2 2, 12.
3 Is 3, 18—24. 1 Tim 2, 9. Apoc 17, 4.
6 Gen 18, 12. Prov 3, 25.
7 Eph 5, 25.
8 Rm 12, 16.
9 2, 23. Mt 5, 44. Rm 12, 14. 1 Thess 5, 15.
10 Jc 1, 26.

Ps 33,13–17

13 Et quis est qui vobis noceat, si boni
14 aemulatores fueritis? Sed et si quid patimini
propter iustitiam, beati. Timorem autem
eorum ne timueritis, et non conturbemini.
15 Dominum autem Christum sanctificate in cor-
dibus vestris, parati semper ad satisfactionem
omni poscenti vos rationem de ea, quae in
16 vobis est, spe. sed cum modestia, et timore,
conscientiam habentes bonam: ut in eo, quod
detrahunt vobis, confundantur, qui calum-
niantur vestram bonam in Christo conversa-
17 tionem. Melius est enim benefacientes (si
voluntas Dei velit) pati, quàm malefacientes.
18 quia et Christus semel pro peccatis nostris
mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret
Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus
19 autem spiritu. In quo et his, qui in carcere
20 erant, spiritibus veniens praedicavit: qui
increduli fuerant aliquando, quando expec-
tabant Dei patientiam in diebus Noe, cum
fabricaretur arca: in qua pauci, id est octo
21 animae salvae factae sunt per aquam. Quod
et vos nunc similis formae salvos facit
baptisma: non carnis depositio sordium,
sed conscientiae bonae interrogatio in Deum
22 per resurrectionem Iesu Christi, qui est
in dextera Dei, deglutiens mortem ut vitae
aeternae heredes efficeremur: profectus in
caelum subiectis sibi angelis, et pote-
4 statibus, et virtutibus. Christo igitur passo
in carne, et vos eadem cogitatione arma-

---

[13] Rm 8, 34 | [14] 2, 20. Mt 5, 10. Is 8, 12 | [15] 1, 3. 13. Is 8, 13 | [16] 2, 12 | [17] 3, 14; 2, 20 | [18] 2, 21—24. Rm 6, 10. Eph 2, 18. Heb 9, 28; 10, 10. J 6, 63 | [19] 4, 6 | [20] Gen 7, 7. 17 | [21] Eph 5, 26. Heb 10, 22 | [22] Eph 1, 20—21. Ps 109, 1. Col 1, 16 | 4[1] 2 Cor 5, 14—15. Rm 6, 2. 7. 2 Pt 2, 14.

Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ 13
ζηλωταὶ γένησθε; ἀλλ᾽ εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιο- 14
σύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβη-
θῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, κύριον δὲ τὸν Χριστὸν 15
ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ
πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον
περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος 16
καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν
ᾧ καταλαλεῖσθε καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες
ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν.
κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα 17
τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας. ὅτι καὶ 18
Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος
ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ,
θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύ-
ματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευ- 19
θεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασίν ποτε ὅτε ἀπεξεδέ- 20
χετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε
κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ᾽
ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι᾽ ὕδατος. ὃ 21
καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ
σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγα-
θῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι᾽ ἀναστάσεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, πορευθεὶς 22
εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ
ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. Χριστοῦ οὖν πα- 4
θόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλί-

---

13 ζηλ.] μιμηται KLP al. | *14* inc. ει δε και A al. | μακ.] + εστε ℵ 25 arm | om. μηδε ταρ. BL 43 | *15* χριστ.] θεον KLP al. | ετοιμ.] + δε AKLP al. | om. αει A 123 syp | *16* om. αλλα KLP al. syp | καταλαλωσιν υμων ως κακοποιων ℵACKLP al. syp | εις χριστον ℵ* | *17* om. θελοι 22. 26 al. | *18* αμαρτ.] + υπερ ημων ℵL(A) al. | απεθ.] επαθεν BKΨP al. Aug | υμας B al. syp | om. τω θεω B | *19* πνευματι 137 | *20* απαξ εδεχετο 2. 29 al. | την τ. θ. μακροθυμιαν ℵ* | ολιγαι CKLP al. syh | *21* ημας CKL al. | *22* θεου] + deglutiens mortem ut vitae aeternae heredes efficeremur Aug vg | 4,*1* παθ.] + υπερ ημων AKLP al. Aug. syh

σασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας,
2 εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελή-
ματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρό-
3 νον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευ-
μένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις,
κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις.
4 ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν
αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·
5 οἳ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι
6 ζῶντας καὶ νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους
σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.
7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε
8 οὖν καὶ νήψατε εἰς προσευχάς· πρὸ πάντων τὴν
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη
9 καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν· φιλόξενοι εἰς ἀλλή-
10 λους ἄνευ γογγυσμοῦ· ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χά-
ρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
11 οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ,
ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς
χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν
13 συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ
Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀπο-
καλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.

---

1 εν σαρκι KP al. vg | *3* γαρ] + ημιν CKLP al., + υμιν ℵ* al. Aug | χρον.] + του βιου KLP al. | θελημα τ. εθν. κατεργασασθαι KLP al. | *4* και βλασφημουσιν ℵ*C* al. | *5* εχ. κριν.] κρινοντι B al. | *7* om. και ℵ* | *8* παντ.] + δε KLP al. vg sy^{h} | καλυψει ℵLP al. | *9* γογγυσμων KLP al. | *11* ης] ως KLP al. h | om. εστιν A 13 al. arm | om. των αιων. 11. 14 al. am fuld sy^{h}

mini: quia qui passus est in carne, desiit a
peccatis: Ut iam non desideriis hominum, 2
sed voluntati Dei, quod reliquum est in carne
vivat temporis. Sufficit enim praeteritum 3
tempus ad voluntatem Gentium consummandam
his, qui ambulaverunt in luxuriis, desideriis,
vinolentiis, comessationibus, potationibus,
et illicitis idolorum cultibus. In quo 4
admirantur non concurrentibus vobis in eandem
luxuriae confusionem, blasphemantes.
Qui reddent rationem ei, qui paratus est 5
iudicare vivos et mortuos. Propter hoc enim 6
et mortuis evangelizatum est: ut iudicentur
quidem secundum homines in carne, vivant
autem secundum Deum in Spiritu.

Omnium autem finis appropinquavit. Est- 7
ote itaque prudentes, et vigilate in orationibus.
Ante omnia autem, mutuam in vobismetipsis 8
charitatem continuam habentes: quia charitas
operit multitudinem peccatorum. Hospitales 9
invicem sine murmuratione: Unusquisque, 10
sicut accepit gratiam, in alterutrum illam
administrantes, sicut boni dispensatores multiformis
gratiae Dei. Si quis loquitur, quasi 11
sermones Dei: si quis ministrat, tamquam ex
virtute, quam administrat Deus: ut in omnibus
honorificetur Deus per Iesum Christum: cui
est gloria, et imperium in saecula saeculorum:
Amen.

Charissimi, nolite peregrinari in fervore, 12
qui ad tentationem vobis fit, quasi novi aliquid
vobis contingat: sed communicantes 13
Christi passionibus gaudete, ut et in revelatione
gloriae eius gaudeatis exultantes.

[2] 1 J 2, 16—17 | [3] Eph 2, 2—3. Tit 3, 3 | [5] Act 10, 42. Rm 14, 9—10. 2 Tim 4, 1 | [6] 3, 19. Sap 3, 4. Rm 8, 10. 1 Cor 5, 5 | [7] 1 Cor 10, 11. 1 J 2, 18 | [8] 1, 22. Prov 10, 12. Jc 5, 20. 1 Cor 13, 7. Mt 18, 22 | [9] Heb 13, 2 | [10] I, 12, 42 | [11] Rm 3, 2; 12, 7. 1 Cor 10, 31 | [12] 1, 6—7 | [13] Act 5, 41. Jc 1, 2. Rm 8, 17. 2 Tim 2, 12 | [14] 2, 20. L 10, 6. Act 5, 41. Ps 88, 51—52. Is 11, 2.

14 Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis:
quoniam quod est honoris, gloriae, et virtutis
Dei, et qui est eius Spiritus, super vos re-
15 quiescit. Nemo autem vestrum patiatur ut
homicida, aut fur, aut maledicus, aut alieno-
16 rum appetitor. Si autem ut Christianus, non
erubescat: glorificet autem Deum in isto no-
17 mine. quoniam tempus est ut incipiat iudicium
a domo Dei. Si autem primùm a nobis: quis
finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio?
18 Et si iustus vix salvabitur, impius, et pecca-
19 tor ubi parebunt? Itaque et hi, qui patiuntur
secundum voluntatem Dei, fideli Creatori
commendent animas suas in benefactis.

5 Seniores ergo, qui in vobis sunt, ob-
secro, consenior et testis Christi passionum:
qui et eius, quae in futuro revelanda est,
2 gloriae communicator: pascite qui in vobis
est gregem Dei, providentes non coacte,
sed spontanee secundum Deum: neque turpis
3 lucri gratia, sed voluntarie: neque ut domi-
nantes in cleris, sed forma facti gregis ex
4 animo. Et cum apparuerit princeps pastorum,
percipietis immarcescibilem gloriae coronam.
Prv 3.34 l.xx. 5 Similiter adolescentes subditi estote senio-
ribus.

Omnes autem invicem humili-
tatem insinuate, quia Deus superbis
resistit, humilibus autem dat gratiam.

---

[16] Act 11, 26; 26, 28. Phil 1, 20 | [17] Ez 9, 6. Jr 25, 29. 2 Thess 1, 8. Heb 3, 6. 1 Cor 11, 32 | [18] Prov 11, 31 (LXX). L 23, 31 | [19] Ps 30, 6. L 23, 46 | 5[1] Mt 17, 5. 2 J 1. Rm 8, 17. Apoc 1, 9 | [2] J 10, 12; 21, 16. Philem 14. Tit 1, 11. Act 20, 28. 1 Tim 3, 2—7 | [3] 2 Cor 1, 24. Tit 2, 7; 1, 11. Phil 3, 17. 1 Thess 1, 7 | [4] 2, 25. Heb 13, 20. 1 Cor 9, 25. 2 Tim 4, 8 | [5] Eph 5, 21. Prov 3, 34 (LXX). Mt 23, 12. J 13, 4. 14. Jc 4, 6.

εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι 14
τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς
ἀναπαύεται. μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φο- 15
νεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτρι-
επίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, 16
δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. ὅτι 17
ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου
τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος
τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ 18
εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρ-
τωλὸς ποῦ φανεῖται; ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες 19
κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρα-
τιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ 5
συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ
παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτε-
σθαι δόξης κοινωνός· ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν 2
ποίμνιον τοῦ θεοῦ ἐπισκοποῦντες, μὴ ἀναγ-
καστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ θεόν, μηδὲ αἰσχρο-
κερδῶς ἀλλὰ προθύμως, μηδ' ὡς κατακυριεύον- 3
τες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ
ποιμνίου· καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος 4
κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.
Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· 5 Prv 3,34 κχ.
πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομ-
βώσασθε, ὅτι »ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,
ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.«

---

14 inc. *αλλ ει και* 69. 137 | *ιησου χριστ.* 13. 33 | *δοξ.*] + *και δυναμεως* AP al. vg sy^{h}. + *και της δυν. αυτου* ℵ* | *θεου*] + *ονομα και* 69. 137 al. (Cypr) | fin.] + *κατα μεν αυτους βλασφημειται κατα δε υμας δοξαζεται* KLP al. Cypr arm sy^{h} | *15 φον.*] + *η λοιδορος* 31. 40 | *κακουργος* 69. 137 | *16 χρηστιαν.* ℵ* | *ονομ.*] *μερει* KLP al. | *18 ο δε ασεβ.* B* 137 sy^{h} | *19 ως πιστω κτ.* KLP al. Hil sy | *αγαθοποιιαις* A al. vg sy | *5,1* om. *ουν* KLP al. sy^{h} | *ως συμπρεσβ.* P al. sy^{h} | *2 του χριστου* 2. 30 al. | om. *επισκ.* ℵB al. Hier | om. *κατα θεον* BKL al. | *3* om vers. B | *5 ομ.*] + *δε* ℵ* 13 al. sy^{h} | *αλλ.*] + *υποτασσομενοι* KLP al. sy^{h}

6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ
7 θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ¹ πᾶσαν τὴν μέ-
ριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι αὐτῷ
8 μέλει περὶ ὑμῶν. ¹ Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ
ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος
9 περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ᾧ ἀντίστητε
στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθη-
μάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖ-
10 σθαι. Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς
εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει,
11 σθενώσει, θεμελιώσει. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς
λογίζομαι, δι᾽ ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ
ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ,
13 εἰς ἣν στῆτε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι
14 συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

ΠΕΤΡΟΥ Β

1 Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν
δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ

---

6 fin.] + επισκοπης A P al. vg sy^{h} *7* περι ημων ℵ* 13 al. | *8* γρηγ.] + οτι L 13 al. Cypr vg sy | *10* ημας K al. vg sy^{p} | βασιλειαν και δοξαν L | om. ιησου ℵ B al. sy^{h} | καταρτισει υμας K L P al. sy^{h} | om. θεμελ. A B lat | *11* ⟩ κρατ. . . . δοξ. 5. 13 al., om η δοξα και A B 23 vg | om. των αιων. B al. arm | om. αμην 68 | *12* εστηκατε K L P al. | *13* βαβ.] + εκκλησια ℵ am sy^{p} | *14* αγαπ.] αγιω 2. 5 al. lat sy^{p} | χριστ.] + ιησου αμην ℵ K L P al. vg sy^{p}

1.*1* αιμων B al. lat | θεου] κυριου ℵ al. | ιησ.] + χριστου ℵ A L al. sy^{h}

Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut 6
vos exaltet in tempore visitationis: omnem 7
solicitudinem vestram proiicientes in eum,
quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, 8
et vigilate: quia adversarius vester diabolus
tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem
devoret: [1] Cui resistite fortes in fide: scientes 9
eandem passionem ei, quae in mundo est,
vestrae fraternitati fieri. Deus autem omnis 10
gratiae, qui vocavit nos in aeternam suam
gloriam in Christo Iesu, modicum passos ipse
perficiet, confirmabit, solidabitque. Ipsi gloria, 11
et imperium in saecula saeculorum: Amen.

Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut 12
arbitror, breviter scripsi: obsecrans et
contestans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua
statis. Salutat vos Ecclesia, quae est in Ba- 13
bylone coëlecta, et Marcus filius meus. Salu- 14
tate invicem in osculo sancto:

Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo Iesu. Amen.

EPISTOLA BEATI PETRI APOSTOLI SECUNDA.

Simon Petrus, servus, et Apostolus Iesu Chri- 1
sti, iis, qui coaequalem nobiscum sortiti sunt
fidem in iustitia Dei nostri, et Salvatoris Iesu

---

6 Job 22, 29. Jc 4, 10.
7 Ps 54, 23. Mt 6, 25. Phil 4, 6.
8 Ps 21, 14. 1 Thess 5, 6. L 18, 3. Jc 4, 7. Mt 5, 25. Apoc 5, 5.
9 Eph 6, 11—13.
10 1, 6. 1 Thess 2, 12.
12 Heb 13, 22.
14 Act 12, 12. 25. 2 Tim 4, 11.
14 1 Cor 16, 20.

2 Christi. Gratia vobis, et pax adimpleatur in
cognitione Dei, et Christi Iesu Domini nostri:
3 quomodo omnia nobis divinae virtutis suae,
quae ad vitam, et pietatem donata sunt, per
cognitionem eius, qui vocavit nos propria glo-
4 ria, et virtute, [1] per quem maxima, et pretiosa
nobis promissa donavit: ut per haec efficia-
mini divinae consortes naturae: fugientes
eius, quae in mundo est, concupiscentiae cor-
5 ruptionem. Vos autem curam omnem sub-
inferentes, ministrate in fide vestra virtutem,
6 in virtute autem scientiam, in scientia autem
abstinentiam, in abstinentia autem patientiam,
7 in patientia autem pietatem, [1] in pietate autem
amorem fraternitatis, in amore autem fraterni-
8 tatis charitatem. Haec enim si vobiscum ad-
sint, et superent, non vacuos, nec sine fructu
vos constituent in Domini nostri Iesu Christi
9 cognitione. Cui enim non praesto sunt haec,
caecus est, et manu tentans, oblivionem acci-
piens purgationis veterum suorum delictorum.
10 Quapropter fratres magis satagite ut per bona
opera certam vestram vocationem, et elec-
tionem, faciatis: haec enim facientes, non
11 peccabitis aliquando. Sic enim abundanter
ministrabitur vobis introitus in aeternum
regnum Domini nostri, et Salvatoris Iesu
Christi.
12 Propter quod incipiam vos semper commo-
nere de his: et quidem scientes et confirmatos
13 vos in praesenti veritate. Iustum autem arbitror
quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos

---

[2] Judas 2. Col 1, 10 | [3] 1 Pt 2, 9. 2 Cor 4, 4. 6 | [4] 2 Cor 7, 1. Eph 4, 22 | [5] Gal 5, 6. 22. Phil 1, 12. Judas 3 | [7] Gal 6, 10 | [9] 1 J 2, 9. 11 | [11] J 3, 5; 10, 7 | [12] Judas 5 | [13] 2 Cor 5, 1.

Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν 2
ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ 3
τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς
ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ
ἀρετῇ, δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγ- 4
γέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας
κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ
ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν 5
πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ
πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶ-
σιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ 6
ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν
εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, 7
ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ταῦτα γὰρ 8
ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς
οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· ᾧ γὰρ μὴ 9
πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην
λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρ-
τιῶν. διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν 10
ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα
γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. οὕτως γὰρ 11
πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς
τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ
σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ 12
τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ
παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον 13
εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς

3 ημας δια δοξης και αρετης BKL al. | *4* > τιμ. ημιν κ. μεγ. ℵKL al., μεγ. κ. τιμ. ημιν ACP al. vg | την εν τω κ. επιθυμιαν φθ. ℵ Hier | *5* αυτο τουτο] αυτοι A | om. πασαν C al. am syh | *7* fin.] + εν δε τη αγαπη την παρακλησιν 40 | *8* υπαρχ.] παροντα A al. vg | *9* αμαρτηματων ℵAKL al. | *10* σπουδ. ινα δια των καλων υμων εργων βεβ. . . . ποιησθε ℵA) 5 al. vg syp | *11* om. και σωτ 32. 42 al. | *12* ουκ αμελησω KL al.

14 ἐν ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις
τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν
15 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· σπουδάσω δὲ καὶ
ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν
16 τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις
μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ
παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου
17 μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς
τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε
ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· »οὗτός ἐστιν ὁ
υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα,«
18 καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐ-
ρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ
19 ὄρει. καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν
λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ
φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυ-
γάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις
20 ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προ-
21 φητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· οὐ
γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία ποτέ,
ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν
ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

2 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ,
ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες
παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγορά-
σαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες
2 ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολου-
θήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς
3 τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται· καὶ ἐν πλεονεξίᾳ
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρί-

---

14 σκην.] σωματος 16. 23 al. | *16* om. χριστ. P | *17* > αγαπ. μου ουτος εστιν B(P) | *18* > ορει τω αγιω ℵAKLP al. lat | *19* η ημερα ℵP al. | φωσφ.] εωσφορος 69 (φορος 137) | *20* γραφη προφητειας 69. 137 | *21* αγ. θευ] απο θεου 13P al. syh (+ αγιοι C al.) | **2,2** οδος] δοξα A 9

in commonitione: certus quòd velox est depo- 14
sitio tabernaculi mei secundum quod et Dominus noster Iesus Christus significavit mihi.
Dabo autem operam et frequenter habere vos 15
post obitum meum, ut horum memoriam faciatis.

Non enim doctas fabulas secuti notam 16
fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem, et praesentiam: sed speculatores facti
illius magnitudinis. Accipiens enim a Deo 17
Patre honorem, et gloriam, voce delapsa ad
eum huiuscemodi a magnifica gloria: Hic est
Filius meus dilectus, in quo mihi complacui,
ipsum audite. Et hanc vocem nos audivimus 18
de caelo allatam, cum essemus cum ipso
in monte sancto. Et habemus firmiorem 19
propheticum sermonem: cui benefacitis attendentes quasi lucernae lucenti in caliginoso
loco donec dies elucescat, et lucifer oriatur
in cordibus vestris: hoc primum intelligen- 20
tes quòd omnis prophetia Scripturae propria
interpretatione non fit. Non enim volun- 21
tate humana allata est aliquando prophetia:
sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti
Dei homines.

Fuerunt vero et pseudoprophetae in po- 2
pulo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, et
eum, qui emit eos, Dominum negant: superducentes sibi celerem perditionem. Et multi 2
sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur: et in avaritia fictis 3
verbis de vobis negotiabuntur: quibus iudi-

---

14 J 21, 18—19. 2 Tim 4, 6 | 15 L 9, 31 | 16 L 9, 43 | 17 Mt 17, 5. Ps 2, 7. Gen 22, 2. Is 42, 1 | 21 2 Tim 3, 16—17 | 2 1 Mt 24, 11. 1 Tim 4, 1. Deut 13, 2. Judas 4 | 2 Is 52, 5 | 3 Rm 16, 18. 2 Cor 9, 5. 1 Thess 2, 5.

cium iam olim non cessat: et perditio eorum
4 non dormitat. Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni
detractos in tartarum tradidit cruciandos, in
5 iudicium reservari. Et originali mundo non
pepercit, sed octavum Noe iustitiae praeconem custodivit, diluvium mundo impiorum
6 inducens. Et civitates Sodomorum, et Gomorrhaeorum in cinerem redigens, eversione
damnavit: exemplum eorum, qui impie acturi
7 sunt, ponens: et iustum Lot oppressum a
nefandorum iniuria, ac luxuriosa conversatione
8 eripuit: aspectu enim, et auditu iustus erat:
habitans apud eos, qui de die in diem animam
9 iustam iniquis operibus cruciabant. Novit
Dominus pios de tentatione eripere: iniquos
vero in diem iudicii reservare cruciandos:
10 magis autem eos, qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant, dominationemque contemnunt, audaces, sibi placentes,
sectas non metuunt introducere blasphe-
11 mantes: ubi angeli fortitudine, et virtute cum
sint maiores, non portant adversum se exe-
crabile iudicium.
12 Hi vero velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem, et in perniciem in his
quae ignorant blasphemantes in corruptione
13 sua peribunt, percipientes mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes diei delicias:
conquinationes, et maculae deliciis affluentes,
14 in conviviis suis luxuriantes vobiscum, [1] oculos
habentes plenos adulterii, et incessabilis delicti. Pellicientes animas instabiles, cor exerci-

---

[4] Gen 6. Judas 6 | [5] 3, 6. Gen 8, 18 | [6] Gen 19, 25. Judas 7 | [8] Ez 9, 4 | [9] 1 Cor 10, 13. Apoc 3, 10. Judas 6 | [10] Judas 7. 8. 16 | [11] Judas 9 | [12] Judas 10. Ps 48, 13 | [13] Judas 12.

μα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν
οὐ νυστάζει. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων 4
οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειροῖς ζόφου ταρταρώσας
παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ ἀρχαίου 5
κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιο-
σύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ
ἀσεβῶν ἐπάξας, καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρ- 6
ρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα
μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, καὶ δίκαιον Λὼτ 7
καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελ-
γείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύσατο, — βλέμματι γὰρ καὶ 8
ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν
ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβα-
σάνιζεν, — οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ 9
ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζο-
μένους τηρεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς 10
ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ κυριό-
τητος καταφρονοῦντας. τολμηταὶ αὐθάδεις, δό-
ξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, ὅπου ἄγγελοι 11
ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν
κατ᾽ αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν.
οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα γεγεννημένα φυσικὰ εἰς 12
ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασ-
φημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρή-
σονται, κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν 13
ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶ-
μοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευω-
χούμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς 14
μοιχαλίδος καὶ ἀκατα παύστους ἁμαρτίας, δελεά-
ζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνα-

3 νυσταξει KL al. | *4* κολαζομενους τηρειν ℵA al. | *6* καταστρ. κατεκρ.] κατεστρεψεν P, om. καταστρ. BC* al. | *9* πειρασμων ℵ* al sy^{h} | δε] + πεφυλακισμενους ℵ* | *10* επιθυμιαις (ℵ*)CP al. Hier sy^{h} | *11* om. παρα κυρ. A 9 al. vg sy^{h} | *12* αυτοι δε ℵ | αγνοουντες βλασφημουσιν ℵ | και φθαρ.] καταφθαρησονται KL al. | *13* κομ.] αδικουμενοι ℵ*BP | απατ.] αγαπαις B, αγνοιαις 27. 29 | *14* μοιχαλιας ℵA al. | ακαταπαστους AB

15 σμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· καταλείποντες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς
16 μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προ-
17 φήτου παραφρονίαν. οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ
18 ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύ-
19 γοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται,
20 τούτῳ καὶ δεδούλωται. εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
21 χείρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς
Prv 26,11. 22 παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· »κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα,« καί· »ὗς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.«

3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει
2 τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ

---

15 βεωρ B (ℵ*) 81 | *17* και ομ.] νεφελαι L al. | σκοτ.] + εις αιωνα ACLP al. | *18* ασελγειας P al. lat sy^{h} | ολιγ.] οντως ℵCKLP al. arm | *20* κυρ.] + ημων ℵACLP al. vg sy^{h} | σωτ.] + ημων 4. 18 al., om. και σωτ. L al. | *21* επιγν. υποστρεψαι (επιστρ. KL al.) εκ της παρ. BCKLP al. | *22* συμβ.] + δε CKLP al. sy^{h}, + enim Aug vg | κυλισμα ℵAKLP al. **3**,*2* om. αγιων 16. 22 al.

tatum avaritia habentes, maledictionis filii: derelinquentes rectam viam erraverunt, secuti 15
viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit: correptionem vero habuit 16
suae vesaniae: subiugale mutum animal, hominis voce loquens prohibuit prophetae insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua, et nebulae 17
turbinibus exagitatae, quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba enim vanitatis 18
loquentes, pelliciunt in desideriis carnis luxuriae eos, qui paululum effugiunt, qui in errore
conversantur: libertatem illis promittentes, 19
cum ipsi servi sint corruptionis: a quo enim
quis superatus est, huius et servus est. Si 20
enim refugientes coinquinationes mundi in
cognitione Domini nostri, et Salvatoris Iesu
Christi, his rursus implicati superantur: facta
sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius 21
enim erat illis non cognoscere viam iustitiae,
quàm post agnitionem, retrorsum converti ab
eo, quod illis traditum est sancto mandato.
Contigit enim eis illud veri proverbii: Canis 22 Prv 26,11.
reversus ad suum vomitum: et, Sus lota in
volutabro luti.

Hanc ecce vobis, charissimi, secundam **3**
scribo epistolam, in quibus vestram excito
in commonitione sinceram mentem: ut 2
memores sitis eorum, quae praedixi verborum a sanctis Prophetis, et Apostolorum vestrorum, praeceptorum Domini et

---

15 Num 22, 7. Apoc 2, 14. Judas 11 | 16 Num 22, 28 | 17 Judas 12. 13 | 18 Judas 16 | 19 J 8, 34. Rm 6, 16 | 20 Mt 12, 45 | 21 L 12, 47—48. Judas 3 | 3¹ 1, 13 | 2 Judas 17.

3 Salvatoris. hoc primum scientes, quòd venient
in novissimis diebus in deceptione illusores,
iuxta proprias concupiscentias ambulantes,
4 [1] dicentes: Ubi est promissio, aut adventus
eius? ex quo enim patres dormierunt, omnia
5 sic perseverant ab initio creaturae. Latet
enim eos hoc volentes, quòd caeli erant prius,
et terra, de aqua, et per aquam consistens Dei
6 verbo: per quae, ille tunc mundus aqua
7 inundatus periit. Caeli autem, qui nunc sunt,
et terra eodem verbo repositi sunt, igni
reservati in diem iudicii, et perditionis im-
8 piorum hominum. Unum vero hoc non lateat
vos, charissimi, quia unus dies apud Dominum
sicut mille anni, et mille anni sicut dies unus.
9 Non tardat Dominus promissionem suam,
sicut quidam existimant: sed patienter agit
propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes
10 ad poenitentiam reverti. Adveniet autem
dies Domini ut fur: in quo caeli magno
impetu transient, elementa verò calore sol-
ventur, terra autem et quae in ipsa sunt opera,
11 exurentur. Cum igitur haec omnia dissol-
venda sint, quales oportet vos esse in sanctis
12 conversationibus, et pietatibus, [1] expectantes,
et properantes in adventum diei Domini, per
quem caeli ardentes solventur, et elementa
13 ignis ardore tabescent? Novos vero caelos, et
novam terram secundum promissa ipsius

---

[3] 1 Tim 4, 1. Judas 18 | [4] Is 5, 19. Ez 12, 22. Mt 24, 48 | [5] Mt 24, 38. Gen 1, 2. 6. 9. Ps 23, 2. | [6] 2, 5. Gen 7, 21 | [7] 3, 10 | [8] Ps 89, 4 | [9] Heb 2, 3. 1 Tim 2, 4 | [10] 1 Thess 5, 2—3. 2 Pt 3, 7. Mt 24, 29. 35. Apoc 20, 11. Is 66, 16 | [12] Is 34, 4. Judas 5 | [13] Is 65, 17; 66, 22. Apoc 21, 1. 27.

σωτῆρος, [1] τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύ- 3
σονται ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ
ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας
πορευόμενοι [1] καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγ- 4
γελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ᾽ ἧς γὰρ οἱ πατέρες
ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ᾽ ἀρχῆς
κτίσεως. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας 5
ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ
δι᾽ ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, δι᾽ 6
ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο·
οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθη- 7
σαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν
κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.
Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι 8
μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια
ἔτη ὡς ἡμέρα μία. οὐ βραδύνει κύριος τῆς 9
ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ
μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας
ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.
Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης, ἐν ᾗ οἱ 10
οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ
καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ
ἔργα εὑρεθήσεται. Τούτων οὕτως πάντων λυο- 11
μένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις
ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας καὶ 12
σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας,
δι᾽ ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοι-
χεῖα καυσούμενα τήκεται· καινοὺς δὲ οὐρα- 13
νοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ

---

3 εσχατου KLP al. Aug sy^h | om. εν εμπαιγμ. KL al. | *4* πατερες] + ημων 69. 137 sy^h | *7* τω αυτου ℵCKL al. | απωλ.] ασεβειας A | *9* εις ημας KL al. | *10* κλεπτ.] + εν νυκτι CKL al. sy^h | ευρεθ.] κατακαησεται AL al. vg sy^h, αφανισθησονται C | *11* ουτως] ουν ℵAKL al. vg, δε CP al. | υμ.] ημας ℵ* al., om. B | *12* om. και σπευδ. ℵ* | θεου] κυριου CP al. | τακησεται C(P) al., λυομενα τηκ. 13 | *13* κατα] και A vg | τα επαγγελματα ℵA al. lat sy^h

14 προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,
15 καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν
16 ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστιν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπ-
17 ώλειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ,
18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς
2 ζωῆς, —[1] καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα
3 καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν, — ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ

---

13 ενοικει A 13. 69. 137 Aug | *14* αμωμοι A al. | *16* αις] οις CKLP al. | *18* γνωσ.] πιστει P 31 | om. αμην B 10 Aug

1,2 και ο εωρ. B 40 (+ και ακηκοαμεν) | 3 > ακηκ. κ. εωρ. και απαγγ. ℵ | om και 2° KL al Aug vg sy^{h} | om. δε C* P al. vg sy^{h}

expectamus, in quibus iustitia habitat. Propter quod charissimi haec expectantes, satagite 14
immaculati, et inviolati ei inveniri in pace. et 15
Domini nostri longanimitatem, salutem arbitremini: sicut et charissimus frater noster
Paulus secundum datam sibi sapientiam
scripsit vobis, [1] sicut et in omnibus epistolis, 16
loquens in eis de his, in quibus sunt quaedam
difficilia intellectu, quae indocti, et instabiles
depravant, sicut et ceteras Scripturas, ad
suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres 17
praescientes custodite, ne insipientium errore
traducti excidatis a propria firmitate. crescite 18
vero in gratia, et in cognitione Domini nostri,
et Salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria et nunc,
et in diem aeternitatis. Amen.

EPISTOLA BEATI IOANNIS APOSTOLI PRIMA.

Quod fuit ab initio, quod audivimus, 1
quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, et manus nostrae contrectaverunt
de verbo vitae: et vita manifestata est, 2
et vidimus, et testamur, et annunciamus vobis vitam aeternam, quae erat apud
Patrem, et apparuit nobis: quod vidimus 3
et audivimus, annunciamus vobis, ut et
vos societatem habeatis nobiscum, et
societas nostra sit cum Patre, et cum

14 1 Cor 1, 7—8. Judás 24.
15 Rm 2, 4. 1 Cor 3, 10.
17 Mc 13, 5. 9. 33.
18 judas 25.
1 1 J 1, 1. 14. L 24, 39. Act 4, 20; 17, 27.
2 J 1, 4. 1 J 4, 9. Rm 3, 21.
3 1, 7. Mt 13, 17. J 17, 20. 1 Cor 1, 9.

4 Filio eius Iesu Christo. Et haec scribimus
vobis ut gaudeatis, et gaudium vestrum sit
plenum.
5 Et haec est annunciatio, quam audivimus
ab eo, et annunciamus vobis: Quoniam Deus
6 lux est, et tenebrae in eo non sunt ullae. Si
dixerimus quoniam societatem habemus cum
eo, et in tenebris ambulamus, mentimur, et
7 veritatem non facimus. Si autem in luce
ambulamus sicut et ipse est in luce, socie-
tatem habemus ad invicem, et sanguis Iesu
Christi, Filii eius, emundat nos ab omni pec-
8 cato. Si dixerimus quoniam peccatum non
habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in
9 nobis non est. Si confiteamur peccata no-
stra: fidelis est, et iustus, ut remittat nobis
peccata nostra, et emundet nos ab omni
10 iniquitate. Si dixerimus quoniam non
peccavimus: mendacem facimus eum, et ver-
2 bum eius non est in nobis. Filioli mei,
haec scribo vobis, ut non peccetis. Sed et
si quis peccaverit, advocatum habemus apud
2 Patrem, Iesum Christum iustum: et ipse
est propitiatio pro peccatis nostris: non
pro nostris autem tantum, sed etiam
3 pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam
cognovimus eum, si mandata eius observe-
4 mus. Qui dicit se nosse eum, et mandata
eius non custodit, mendax est, et in hoc
5 veritas non est. Qui autem servat verbum
eius, vere in hoc charitas Dei perfecta est:

---

[4] J 15, 11; 16, 24. 2 Cor 1, 24. 2 J 12 | [5] Jc 1, 17 | [6] 2, 4. J 3, 21 | [7] 1, 3. Heb 9, 14. Apoc 1, 5; 7, 14 | [8] 2, 4. Prov 20, 9 | [9] Prov 28, 13 | 2 [1] Rm 8, 34. Heb 7, 25. J 14, 16 | [2] Col 1, 20. J 11, 51—52 | [4] 1, 8; 4, 20 | [5] 5, 3. J 14, 21. 23.

τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ ταῦτα 4
γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρω-
μένη.

Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' 5
αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς
ἐστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.
Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ 6
καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ
οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ 7
περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινω-
νίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.
ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς 8
πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἐὰν 9
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ
δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθα-
ρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι 10
οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ
ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Τεκνία μου, 2
ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν
τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα,
Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἱλασμός 2
ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν
ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κό-
σμου. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν 3
αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων 4
ὅτι ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ
τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια
οὐκ ἔστιν· ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον ἀλη- 5
θῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται.

---

4 ημεις] υμιν CKL al. vg sy | υμων ACKP al. syh | fin.] + εν ημιν C* (syp) | *5* επαγγελια (ℵ) CP al. | > ουκ εστ. εν αυτ. ουδ. B al. | *6* εαν] + γαρ A | *7* αλληλ.] αυτου A* Tert | ιησ.] + χριστου AKL al. Tert Aug vg syh | *9* αμαρτ. 2°] + ημων ℵC al. Aug vg sy | 2 2 μονων B al. | *3* τηρ.] φυλαξωμεν ℵ* | *4* om. οτι CKLP al. arm | om. και 2° AP al. | om. εν τουτω 19 ℵ | αληθ.] + του θεου ℵ 8. 25 | *5* om. αληθως 27. 29

6 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν· ὁ λέ-
γων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος
περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν,
ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ
ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε.
8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται
9 καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν
τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν
10 τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν
11 αὐτῷ οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν
τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ,
καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύ-
12 φλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν,
τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ
ὄνομα αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώ-
13 κατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι,
ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. ἔγραψα ὑμῖν, παι-
14 δία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν,
πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα
ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος
τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονη-
15 ρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ
κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν
16 ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν
τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπι-
θυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου,
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου
17 ἐστίν. καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία

---

6 om. ουτως A B al. Cypr Aug vg | *7* αδελφοι K L al. | fin.] + απ αρχης K L al. | *8* υμιν 2°] ημιν A P al. Hier syhm | σκοτια] σκια A | *9* μισ.] + ψευστης εστιν και ℵ al. Cypr | σκοτ.] σκια 100 | *12* παιδια 27. 29 al. | *13* το πονηρ. ℵ 95 | *14* om. του θεου B | *15* πατρος] θεου A C al.

et in hoc scimus quoniam in ipso sumus.
Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille 6
ambulavit, et ipse ambulare.

Charissimi, non mandatum novum scribo 7
vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis
ab initio: Mandatum vetus est verbum, quod
audistis. Iterum mandatum novum scribo vo- 8
bis, quod verum est et in ipso, et in vobis:
quia tenebrae transierunt, et verum lumen
iam lucet. Qui dicit se in luce esse, et fratrem 9
suum odit, in tenebris est usque adhuc. Qui 10
diligit fratrem suum, in lumine manet, et
scandalum in eo non est. Qui autem odit 11
fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris
ambulat, et nescit quo eat: quia tenebrae ob-
caecaverunt oculos eius. Scribo vobis, filioli, 12
quoniam remittuntur vobis peccata propter
nomen eius. Scribo vobis patres, quoniam 13
cognovistis eum, qui ab initio est. Scribo vobis
adolescentes, quoniam vicistis malignum.
Scribo vobis infantes, quoniam cognovistis 14
patrem. Scribo vobis iuvenes, quoniam fortes
estis, et verbum Dei manet in vobis, et vicistis
malignum. Nolite diligere mundum, neque ea, 15
quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum,
non est charitas Patris in eo: quoniam omne, 16
quod est in mundo, concupiscentia carnis est,
et concupiscentia oculorum, et superbia vitae:
quae non est ex Patre, sed ex mundo est.
Et mundus transit, et concupiscentia 17

---

[6] J 13, 15 | [7] J 13, 34. Mt 5, 17 | [8] Rm 13, 12. J 13, 34; 15, 10. 12 | [9] 4, 20 | [10] Rm 14, 13. 15. J 11, 9 | [11] J 11, 10; 12, 35 | [12] 1 Cor 6, 11 | [13] 1, 1. J 1, 1 | [14] Eph 6, 10 | [15] Jc 4, 4. J 5, 42 | [16] Prov 27, 20. Jc 4, 16. Tit 2, 12 | [17] Mt 7, 21. 1 Pt 4, 2.

eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in aeternum.

18 Filioli, novissima hora est: et sicut audistis quia Antichristus venit: et nunc Antichristi multi facti sunt; unde scimus, quia
19 novissima hora est. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. nam, si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum: sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex
20 nobis. Sed vos unctionem habetis a Sancto, et
21 nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: et quoniam omne mendacium ex veritate non
22 est. Quis est mendax, nisi is, qui negat quoniam Iesus est Christus? Hic est Antichristus,
23 qui negat Patrem, et Filium. Omnis, qui negat Filium, nec Patrem habet, qui confitetur Fi-
24 lium, et Patrem habet. Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis permanserit quod audistis ab initio, et vos in Filio,
25 et Patre manebitis. Et haec est repromissio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam aeternam.
26 Haec scripsi vobis de his, qui seducunt vos.
27 Et vos unctionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio eius docet vos de omnibus, et verum est, et non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete
28 in eo. Et nunc filioli manete in eo: ut cum apparuerit, habeamus fiduciam, et non
29 confundamur ab eo in adventu eius. Si

---

[15] Mt 24, 5. 24. 1 Pt 4, 7. 1 Cor 10, 11 | [19] Act 20, 30. 1 Cor 11, 19 | [25] 2, 27. 1 Cor 2, 15 | [23] 4, 15. J 5, 23; 15, 23 | [24] 2, 7 | [27] 2, 20. J 14, 26; 16, 13. Jr 31, 34 | [28] 3, 2; 4, 17 | [29] 3, 7. 10.

αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει ἐν ὑμῖν. καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν

---

17 fin.] + quomodo et ille manet in aeternum vet. lat | *18* om. *ο* ℵ*BC al. | *20* om. *και* 2° B | *πωτες* ℵBP al. | *21* om. *παν* C | *23* om. *ο ομολ.*—*εχει* KL al. | *24* inc. *υμεις ουν* KL al. Aug | *25* *υμιν* B 31* vg | *26* *ταυτα*] + *δε* ℵ syp | *27* om. *και* 5° A Aug | *μενειτε* KL al.

εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς
ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.
3 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ
ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο
ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.
2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω
ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φα-
νερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν
3 καθώς ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην
ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός
4 ἐστιν. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνο-
5 μίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ
οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας
6 ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. πᾶς ὁ ἐν
αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων
7 οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία,
μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
8 δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ὁ
ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν,
ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο
ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα
9 τοῦ διαβόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ
ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ
10 θεοῦ γεγέννηται. ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ
τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου·
πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
11 ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς,
12 ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ
τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐ-
τοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ

---

29 om. *και* BKL al. Ambr Aug sy^{h} | **3** *1 δεδ. υμιν* BK* al. | om. *και εσμεν* KL al. | *υμας* ℵ*KLP al. | *εγνωκατε αυτ.* P 192 | *2 οιδ.*] + *δε* KL al. Ambr sy^{p} | *5 αμαρτιας*] + *ημων* ℵCKL al. sy^{p} | *7 παιδια* ACP al. Lucif sy^{hm} | *8* inc *ο δε ποι.* A al. Lucif | *10 ποι δικ.*] *ων δικαιος* lat sy^{hm} | *11 επαγγελια*] ℵCP al. Lucif sy^{p}

scitis quoniam iustus est, scitote quoniam et
omnis, qui facit iustitiam, ex ipso natus est.
Videte qualem charitatem dedit nobis 3
Pater, ut filii Dei nominemur et simus. Prop
ter hoc mundus non novit nos: quia non novit
eum. Charissimi, nunc filii Dei sumus: et non- 2
dum apparuit quid erimus. Scimus quoniam
cum apparuerit, similes ei erimus: quoniam
videbimus eum sicuti est. Et omnis, qui habet 3
hanc spem in eo, sanctificat se, sicut et ille
sanctus est. Omnis, qui facit peccatum, et 4
iniquitatem facit: et peccatum est iniquitas.
Et scitis quia ille apparuit ut peccata nostra 5
tolleret: et peccatum in eo non est. Omnis, qui 6
in eo manet, non peccat: et omnis, qui peccat,
non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli, 7
nemo vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus
est: sicut et ille iustus est. Qui facit pecca- 8
tum, ex diabolo est: quoniam ab initio dia-
bolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut
dissolvat opera diaboli. Omnis, qui natus 9
est ex Deo, peccatum non facit: quoniam se-
men ipsius in eo manet, et non potest pec-
care, quoniam ex Deo natus est. In hoc ma- 10
nifesti sunt Filii Dei, et filii diaboli. Omnis,
qui non est iustus, non est ex Deo, et qui
non diligit fratrem suum: quoniam haec est 11
annunciatio, quam audistis ab initio, ut dili-
gatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex 12
maligno erat, et occidit fratrem suum. Et
propter quid occidit eum? Quoniam

---

3 [1] 5, 20. J 1, 12—13; 16, 3. Eph 1, 5 | [2] 2, 28. Rm 8, 17. 2 Cor 3, 18. Phil 3, 21. Col 3, 4. Ex 34, 29 | [3] Heb 12, 14 | [4] Mt 7, 23 | [5] Is 53, 4. 5. 9. J 1, 29. 1 Pt 2, 24 | [6] Rm 6, 14 | [7] 2, 29 | [8] J 8, 44 | [9] 3, 6; 5, 18 | [11] J 13, 34; 15, 12 | [12] Gen 4, 8.

opera eius maligna erant: fratris autem eius, iusta.
13 Nolite mirari fratres, si odit vos mundus.
14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non
15 diligit, manet in morte: omnis, qui odit fratrem suum, homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in
16 semetipso manentem. In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit: et nos debemus pro fratri-
17 bus animas ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauserit viscera sua ab
18 eo: quomodo charitas Dei manet in eo? Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua,
19 sed opere et veritate. in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus: et in conspectu
20 eius suadebimus corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: maior est Deus
21 corde nostro, et novit omnia. Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam
22 habemus ad Deum: et quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, et ea, quae sunt placita coram eo, facimus.
23 Et hoc est mandatum eius: Ut credamus in nomine Filii eius Iesu Christi: et diligamus alterutrum, sicut de-
24 dit mandatum nobis. Et qui servat

---

[13] Mt 5, 11. J 15, 18—19 | [14] 2, 11. J 5, 24 | [15] Mt 5, 21—22. J 8, 44 | [16] J 13, 1. 14; 15, 13. Gal 2, 20. Rm 9, 3; 16, 4 | [17] 4, 20. Deut 15, 7 | [18] Jc 1, 22; 2, 15—16 | [20] L 15, 22 | [21] Rm 5, 1—2. Heb 4, 16 | [22] Mc 11, 24 | [23] J 6, 29; 15, 17 | [24] 4, 13. Rm 8, 9.

ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κό- 13
σμος. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ 14
θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελ-
φούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς 15
ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν,
καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει
ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. Ἐν τούτῳ 16
ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν
ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. ὃς δ' ἂν 17
ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα
αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει
ἐν αὐτῷ; Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ 18
γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. [καὶ] ἐν 19
τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν,
καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὴν καρδίαν
ἡμῶν ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, 20
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ
γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία μὴ 21
καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν,
καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι 22
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐν-
ώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ 23
αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους
καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὁ τηρῶν τὰς 24

---

13 inc. *και μη* ℵC*P al. syp | *αδελφ.*] + *μου* KL al. sy | *14* *αδελφ.*] + *ημων* ℵ al. syp | *αγαπων*] + *τον αδελφον* CKLP al. sy | *16* *αγαπ.*] + *του θεου* 52 vg | *τιθεναι* KL al. | *18* *τεκν.*] + *μου* KL al. vg syp | *19* om. *και* 1° AB 40 vg sy^{h} | *γινωσκομεν* KL al vg sy | *τας καρδιας* ℵCKLP al. vg sy^{h} | *20* om. *οτι* 2° A al. Aug vg | *θεος*] *κυριος* C | *21* *αδελφοι* ℵ | *καρδ.*] + *ημων* ℵCKL al. vg sy | *καταγιν.*] + *ημων* ℵAKL al. vg sy | *22* *απ*] *παρ* KL al. | *23* *πιστευ-σωμεν* ℵAC al. | om. *του υιου* A 43 | om. *ημιν* KL al.

ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν
2 κόσμον. Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
3 σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ
4 ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν
5 ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος
6 αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ
8 θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη
9 ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.

---

*2*4 om. και 3° ℵ* al. Aug | **4**,*1* δοκ.] + παντα K | *2* γινωσκεται K al. Aug vg syp. γινωσκομεν ℵ* al. arm | *3* μη ομολ.] λυει Clem.-Al. Orig Iren^{lat} Tert Lucif Aug Fulg vg | ιησ. κυριον ℵ, ιησ. χριστον K L al. Aug arm, + εν σαρκι εληλυθοτα ℵ K L al. Tert Cypr sy | om. εκ K L al. | *5* om. διο τουτο 68. 103, *6* om. ος — ημων A L 3 al. | εκ τουτου] εν τουτω A vg | *7* ο αγαπ.] + τον θεον A | *8* ου γινωσκει A al. Fulg arm | *9* om. ο θεος 15. 18 al. Aug

mandata eius, in illo manet, et ipse in eo: et in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

Charissimi, nolite omni spiritui credere, **4** sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum. in hoc cognoscitur spiritus Dei: 2 omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: et omnis 3 spiritus, qui solvit Iesum, ex Deo non est, et hic est Antichristus, de quo audistis quoniam venit, et nunc iam in mundo est. Vos ex 4 Deo estis filioli, et vicistis eum, quoniam maior est qui in vobis est, quàm qui in mundo. Ipsi de mundo sunt: ideo de mundo loquun- 5 tur, et mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. 6 Qui novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus Spiritum veritatis, et spiritum erroris.

Charissimi, diligamus nos invicem: quia 7 charitas ex Deo est. Et omnis, qui diligit, ex Deo natus est, et cognoscit Deum. Qui 8 non diligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in 9 nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum.

---

4 [1] 1 Thess 5, 21. Mt 7, 15.
[2] 1 Cor 12, 3.
[3] 2, 18. J 8, 47.
[4] Mt 12, 29.
[5] J 15, 19.
[6] J 8, 47.
[7] 2, 29.
[9] 1, 2. J 3, 16. Rm 3, 21.

10 In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus
Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, et
misit Filium suum propitiationem pro pecca-
11 tis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit
nos: et nos debemus alterutrum diligere.
12 ¦ Deum nemo vidit umquam. Si diligamus in-
vicem, Deus in nobis manet, et charitas
13 eius in nobis perfecta est. In hoc cogno-
scimus quoniam in eo manemus, et ipse in
nobis: quoniam de Spiritu suo dedit nobis.
14 Et nos vidimus, et testificamur quoniam
Pater misit Filium suum Salvatorem mundi.
15 Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est
Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo.
16 Et nos cognovimus, et credidimus charitati,
quam habet Deus in nobis. Deus charitas
est: et qui manet in charitate, in Deo manet,
17 et Deus in eo. In hoc perfecta est charitas
Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die
iudicii: quia sicut ille est, et nos sumus in
18 hoc mundo. Timor non est in charitate: sed
perfecta charitas foras mittit timorem, quo-
niam timor poenam habet. qui autem timet,
19 non est perfectus in charitate. Nos ergo
diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit
20 nos. Si quis dixerit quoniam diligo Deum,
et fratrem suum oderit, mendax est. Qui
enim non diligit fratrem suum quem videt,
Deum, quem non videt, quomodo potest

---

10 4, 19; 2, 2.
11 Mt 18, 33.
12 J 1, 18.
13 3, 24. Rm 5, 5.
14 J 3, 17.
15 5, 5.
16 4, 8.
17 2, 28.
19 4, 10.
20 2, 4.

ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς 10
ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν
ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ
τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ 11
θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλή-
λους ἀγαπᾶν. θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν 12
ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ
ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστιν.
ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ 13
αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέ-
δωκεν ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦ- 14
μεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ
κόσμου. ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς 15
τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν 16
τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς
ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ
θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. Ἐν τούτῳ 17
τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς
ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τε- 18
λεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος
κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται
ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος 19
ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν 20
θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ. ψεύστης
ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν
ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύναται

---

10 η αγαπ.] + του θεου ℵ | ηγαπηκαμεν B al. | απεσταλκεν ℵ | *12* αγ. αυτ.] + τετελειωται και 13 | *13* μεν.] + και ημεις 13 | εδωκεν A al. | *14* εθεασαμεθα A al. | *15* ιησ.] + χριστος B arm | *16* πιστευομεν A 13 am | om. μενει 2° A al. Cypr vg | *17* μεθ. ημ.] + εν ημιν ℵ | εσομεθα ℵ | *19* ημεις ουν αγαπ. A al. vg syp, + τον θεον ℵ al. sy, + αυτον KL al. Aug, + invicem am | αυτος] ο θεος A al. vg | *20* om. οτι ℵ Aug | ου] πως AKL al. vg syp

21 ἀγαπᾶν. καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ᾽ αὐ-
τοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ.
5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς
ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐ-
2 τοῦ. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ
τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ
3 τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ
ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν·
4 καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, [1]ὅτι πᾶν
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον·
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ
5 πίστις ἡμῶν. τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ
μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;
6 οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι᾽ ὕδατος καὶ αἵματος καὶ
πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι
μόνον, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ
τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά
7 ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦν-
8 τες, [1]τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ
9 τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀν-
θρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ
μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ
θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

---

21 απο του θεου A | 5,*1* om. *και* 2° B al. Hil Aug | *το γεγενν.* ℵ 31 | *2 τηρωμεν* ℵ K L P al. (A al.) | *4 υμων* L al. | *5 τις δε εστ.* ℵ (B) K P al. sy^{h} | *ιησ. εστ.*] + *ο χριστος* 13. 56 | *6*) *πνευμ. κ. αιμ.* 5. 68. 83 arm. om. *και αιμ.* 54. 103. 104 Ambr, om. *και πνευμ.* B K L al. Tert *vg* syp | *το πνευμα* 2°] *χριστος vg* 34 | *8 το πν. κ. το υδ. κ. το αιμ.*] in terra spiritus et aqua et sanguis et hi tres unum sunt in christo iesu . et tres sunt qui testimonium dicunt in caelo pater verbum et spiritus tol cav demid (Priscill Ps-Aug Fulg Cassiod *vg*^{codd} 34. 162) | *9 οτι* 2°] *ην* K L P al. | fin.] + quem misit salvatorem super terram. et filius testimonium perhibuit in terra scripturas perficiens. et nos testimonium perhibemus quoniam vidimus eum et annunciamus vobis ut credatis. et ideo tol

diligere? Et hoc mandatum habemus a Deo: 21
ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum.

Omnis, qui credit, quoniam Iesus est Chri- **5**
stus, ex Deo natus est. Et omnis, qui diligit
eum qui genuit, diligit et eum qui natus est
ex eo. In hoc cognoscimus quoniam diligi- 2
mus natos Dei, cum Deum diligamus, et man-
data eius faciamus. Haec est enim charitas 3
Dei, ut mandata eius custodiamus: et mandata
eius gravia non sunt. Quoniam omne, quod 4
natum est ex Deo, vincit mundum: et haec
est victoria, quae vincit mundum, fides nostra.
Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit 5
quoniam Iesus est filius Dei? hic est, qui 6
venit per aquam et sanguinem, Iesus Christus:
non in aqua solum, sed in aqua et sanguine.
Et spiritus est, qui testificatur, quoniam Chri-
stus est veritas. Quoniam tres sunt, qui te- 7
stimonium dant in caelo: Pater, Verbum, et
Spiritus sanctus: et hi tres unum sunt. Et 8
tres sunt, qui testimonium dant in terra:
Spiritus, et aqua, et sanguis: et hi tres
unum sunt. Si testimonium hominum acci- 9
pimus, testimonium Dei maius est: quo-
niam hoc est testimonium Dei, quod maius
est, quoniam testificatus est de Filio suo.

---

21 Mc 12, 29—31.
5 1 4, 15—16. 1 Pt 1, 22—23. J 8, 42.
3 J 14, 15. 23—24. Mt 11, 30. 2 J 6.
4 J 16, 33.
5 4, 4.
6 J 19, 34—35.
9 J 5, 32. 36; 8, 18.

10 Qui credit in filium Dei, habet testimonium
Dei in se. Qui non credit Filio, mendacem facit
eum: quia non credit in testimonium quod
11 testificatus est Deus de Filio suo. Et hoc est
testimonium, quoniam vitam aeternam dedit
12 nobis Deus. Et haec vita in Filio eius est. [1] Qui
habet Filium, habet vitam: qui non habet
13 Filium, vitam non habet. Haec scribo vobis:
ut sciatis quoniam vitam habetis aeternam,
14 qui creditis in nomine Filii Dei. Et haec est
fiducia, quam habemus ad eum: Quia quod-
cumque petierimus: secundum voluntatem
15 eius, audit nos. Et scimus quia audit nos quid-
quid petierimus: scimus quoniam habemus
16 petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit
fratrem suum peccare peccatum non ad mor-
tem, petat, et dabitur ei vita peccanti non
ad mortem. Est peccatum ad mortem: non
17 pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas,
peccatum est: et est peccatum ad mortem.
18 Scimus quia omnis, qui natus est ex Deo,
non peccat: sed generatio Dei conservat eum,
19 et malignus non tangit eum. Scimus quo-
niam ex Deo sumus: et mundus totus in ma-
20 ligno positus est. Et scimus quoniam Filius
Dei venit. et dedit nobis sensum ut cogno-
scamus verum Deum, et simus in vero
Filio eius. Hic est verus Deus, et vita

---

10 Rm 8, 16. 1 Cor 15, 15.
12 J 3, 36.
13 J 20, 31.
14 3, 21—22. J 14, 13; 16, 23.
16 Mt 12, 31. Heb 6, 4—6.
18 3, 9. J 17, 15.
19 Gal 1, 4. J 8, 47.
20 J 17, 3. Rm 9, 5.

ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρ- 10
τυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην
πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν
μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι 11
ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ
ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. ὁ ἔχων τὸν υἱὸν 12
ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν
ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε 13
ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ 14
παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι
αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν.
καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώ- 15
μεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτή-
καμεν παρ᾽ αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν 16
αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον,
αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνου-
σιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θά-
νατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα 17
ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς
θάνατον. Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ 18
τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶς ἐκ
τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ
ἅπτεται αὐτοῦ. οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, 19
καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. οἴδαμεν 20
δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν
διάνοιαν ἵνα γινώσκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ
ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ
Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ

---

10 μαρτ. 1º] + του θεου A al. vg | θεω] νιω A al. vg sy^{hm} | *13* υμιν] + τοις πιστευουσιν εις το ονομα του υιου του θεου KLP al. | τοις πιστ.] οι πιστευοντες A al. vg, και ινα πιστευητε KLP al. | *14* θελ.] ονομα A | *15* om. και — ημων ℵ* A al. | *16* ειδη 13 Hil Aug vg | ινα] + τις 15. 26 al. Tert vg | *17* om. ου 13. 67* Tert vg sy^{h} | *18* τηρ. αυτον A*B 105 vg | *20* και οιδ. οτι A al. vg sy | το αληθ. ℵ* Facund, + θεον A al. vg | om. ιησ. χρ. A 162 vg(?)

21 αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ
2 ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλή-
θειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ
3 μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν
5 ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινήν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.
7 ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί·
8 οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μι-
9 σθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα

---

21 εαυτους AKP al. | fin.] + αμην KLP al. vg
2 om. δια την αληθ. 27. 29 al fuld syh | μεν.] ενοικουσαν A, ουσαν 13. 65 | *3* εστ. μεθ υμων K al. vg syh, om. A | παρα κυρ. ιης. ℵKLP al. syh | *4* ελαβον ℵ 13. 28 | *5* αλλα] + εντολην ℵ (syh) | *6* εντ. εστ.] + ινα ℵAK al. vg | om. ινα 2° K 13 al. vg arm | *7* εισηλθον KLP al. | *8* απολεσωμεν . . . ειργασαμεθα . . . απολαβωμεν KLP al. | *9* παραβ.] προαγων ℵAB vg | διδαχ. 1°] αγαπη 13 | διδ. 2°] + του χριστου KLP al. | > υιον . . . πατερα A al. vg

aeterna. Filioli, custodite vos a simulacris. 21
Amen.

EPISTOLA
BEATI IOANNIS APOSTOLI
SECUNDA.

Senior Electae dominae, et natis eius, 1
quos ego diligo in veritate, et non ego solus,
sed et omnes qui cognoverunt veritatem, [1] pro- 2
pter veritatem, quae permanet in nobis, et
nobiscum erit in aeternum. Sit vobiscum gra- 3
tia, misericordia, pax a Deo Patre, et a Christo
Iesu Filio Patris in veritate, et charitate.
Gavisus sum valde, quoniam inveni de filiis 4
tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum
accepimus a Patre. Et nunc rogo te domina, 5
non tamquam mandatum novum scribens tibi,
sed quod habuimus ab initio, ut diligamus
alterutrum. Et haec est charitas, ut ambule- 6
mus secundum mandata eius. Hoc est enim
mandatum, ut quemadmodum audistis ab
initio, in eo ambuletis: quoniam multi 7
seductores exierunt in mundum, qui non
confitentur Iesum Christum venisse in car-
nem: hic est seductor, et antichristus.
Videte vosmetipsos, ne perdatis quae ope- 8
rati estis: sed ut mercedem plenam acci-
piatis. Omnis, qui recedit, et non permanet 9
in doctrina Christi, Deum non habet:
qui permanet in doctrina, hic et Patrem

---

[21] 1 Cor 10, 14 | [1] 1 Pt 5, 1. 3 J 1. J 8. 32. | [2] J 5, 38; 8, 44. 1 J 3, 15; 1, 8; 2, 4 | [3] 1 Tim 1, 2. 2 Tim 1, 2 | [5] 1 J 2, 7 | [6] 1 J 5, 3 | [7] 1 J 2, 18; 4, 1—3 | [8] Gal 4, 11 | [9] 1 J 2, 23. 3 J 9.

10 et Filium habet. Si quis venit ad vos, et hanc
doctrinam non affert, nolite recipere eum in
11 domum, nec Ave ei dixeritis. Qui enim dicit
illi Ave, communicat operibus eius malignis.
12 Plura habens vobis scribere, nolui per
chartam, et atramentum: spero enim me fu-
turum apud vos, et os ad os loqui: ut gaudium
13 vestrum plenum sit. Salutant te filii sororis
tuae Electae.

EPISTOLA
BEATI IOANNIS APOSTOLI
TERTIA.

1 Senior Gaio charissimo, quem ego diligo
in veritate.
2 Charissime, de omnibus orationem facio
prospere te ingredi, et valere, sicut prospere
3 agit anima tua. Gavisus sum valde venienti-
bus fratribus, et testimonium perhibentibus
veritati tuae, sicut tu in veritate ambulas.
4 Maiorem horum non habeo gratiam, quàm
ut audiam filios meos in veritate ambulare.
5 Charissime, fideliter facis quidquid ope-
6 raris in fratres, et hoc in peregrinos, [1] qui
testimonium reddiderunt charitati tuae
in conspectu Ecclesiae: quos, benefa-
7 ciens, deduces digne Deo. Pro nomine
enim eius profecti sunt, nihil accipientes a

---

10 2 Thess 3, 6. 3 J 8. 3 Reg 13, 17.
11 1 Tim 5, 22. Apoc 18, 4.
12 1 J 1, 4. 3 J 13.
1 2 J 1. Act 20, 4.
3 2 J 4.
4 Philem 10.
6 Tit 3, 13.
7 Act 20, 35. 1 Cor 9, 12. 15.

καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς 10
καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε
αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε·
ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις 11
αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην 12
διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι
πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ
χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ 13
τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγα- 1
πῶ ἐν ἀληθείᾳ.

Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦ- 2
σθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή.
ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυ- 3
ρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ
περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, 4
ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περι-
πατοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ 5
εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, οἳ ἐμαρτύρη- 6
σάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς
ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ· ὑπὲρ γὰρ 7
τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ

---

11 om. αυτω K al. | fin.] + ecce praedixi vobis ut in diem domini nostri iesu christi non confundamini vg^{codd} | *12* εχω ℵ* A* al. | γραψαι A 17. 73 | ελπιζω γαρ A al. vg | γεν.] ελθειν KLP al. | υμων AB al. vg | > πεπληρ. η ℵB vg | *13* εκλ.] εκκλησιας 15. 26 fuld, om. 73, + της εν εφεσω 114 | fin.] + η χαρις μεθ υμων 68. 69 sy^{h} | + αμην KL al. fuld

3 om. γαρ ℵ al. vg | om. σν A 37 | *4* χαριν B 5. 35 vg | *5* τουτο] εις τους KLP al. | *6* ποιησας προπεμψεις C arm

8 τῶν ἐθνικῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ
9 ἀληθείᾳ. Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων
10 αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ κακο-
12 ποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.
13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω
14 διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα
15 λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις
2 καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γρά-

---

7 εθνων KLP al. | *8* απολαμβ. KLP al. | αληθ.] εκκλησια ℵ*A | *9* om. τι KLP al. vg sy^{h} | *10* βουλ.] επιδεχομενους C al. sy^{hm} | om. εκ ℵ al. | *11* ο δε κακ. L al. | *12* της] + εκκλησιας και C sy^{hm} (A) | οιδατε KLP al. sy^{h} | *13* γρ. σοι] γραφειν KLP al. | ουκ εβουληθην A (27) vg | *15* φιλοι] αδελφοι A 33 al. sy^{hm} | φιλους] αδελφους 33 al. sy^{h} | fin.] + αμην L al., + vale tol

1〉 χρ. ιησ. KP al. | τοις] + εθνεσιν 27. 29 sy^{h} | ηγαπ.] ηγιασμενοις KLP al. | *2* ειρ.] + εν κυριω 163 sy^{h}

Gentibus. Nos ergo debemus suscipere huius- 8
modi, ut cooperatores simus veritatis.

Scripsissem forsitan Ecclesiae: sed is, 9
qui amat primatum gerere in eis, Diotrephes,
non recipit nos. propter hoc si venero, com- 10
monebo eius opera, quae facit: verbis ma-
lignis garriens in nos: et quasi non ei ista
sufficiant: neque ipse suscipit fratres: et eos,
qui suscipiunt, prohibet, et de Ecclesia eiicit.

Charissime, noli imitari malum, sed quod 11
bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui
malefacit, non vidit Deum. Demetrio testi- 12
monium redditur ab omnibus, et ab ipsa veri-
tate, sed et nos testimonium perhibemus: et
nosti quoniam testimonium nostrum verum est.

Multa habui tibi scribere: sed nolui per 13
atramentum, et calamum scribere tibi. Spero 14
autem protinus te videre, et os ad os loque-
mur. [1] Pax tibi. Salutant te amici. Saluta 15
amicos nominatim.

EPISTOLA CATHOLICA BEATI IUDAE APOSTOLI.

Iudas Iesu Christi servus, frater autem 1
Iacobi, his, qui sunt in Deo Patre dilectis, et
Christo Iesu conservatis, et vocatis. Miseri- 2
cordia vobis, et pax, et charitas adimpleatur.

Charissimi, omnem solicitudinem faciens scri- 3

---

[8] Heb 13, 2. 2 J 10.
[9] Mt 20, 27. 2 J 9.
[11] 1 J 3, 6. 9.
[12] J 19, 35; 21, 24.
[13] 2 J 12.
[1] Mt 13, 55. 1 J 5, 18.
[2] 2 Pt 1, 2.
[3] 1 Tim 1, 18. 2 Pt 1, 5; 2, 21.

bendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis: deprecans super-
4 certari semel traditae sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim praescripti sunt in hoc iudicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum Dominatorem, et Dominum nostrum Iesum Christum negantes.

5 Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Iesus populum de terra Aegypti salvans, secundò eos, qui non cre-
6 diderunt, perdidit: Angelos vero, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis aeternis sub caligine reservavit.
7 Sicut Sodoma, et Gomorrha, et finitimae civitates simili modo exfornicatae, et abeuntes post carnem alteram, factae sunt exemplum,
8 ignis aeterni poenam sustinentes. Similiter et hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, maiestatem autem
9 blasphemant. Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiae: sed dixit: Imperet tibi Dominus.
10 Hi autem quaecumque quidem ignorant, blasphemant: quaecumque autem naturaliter, tamquam muta animalia, norunt, in his
11 corrumpuntur. Vae illis, quia in via Cain abierunt, et errore Balaam mercede effusi sunt,
12 et in contradictione Core perierunt: Hi sunt

---

4 Gal 2, 4. 2 Pt 2, 1—2.
5 Num 14, 35. 1 Cor 10, 5. 2 Pt 1, 12.
6 Gen 6. J 8, 44. 2 Pt 2, 4. 9.
7 Gen 19, 4—25. 2 Pt 2, 6. 10.
8 2 Pt 2, 10.
9 Dan 12, 1. Zach 3, 2. 2 Pt 2, 11.
10 2 Pt 2, 12.
11 Gen 4, 8. Num 31, 16; 16, 22. 2 Pt 2, 15.
12 Ez 34, 8. 2 Pt 2, 13. 17.

φειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προ- 4
γεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βού- 5
λομαι, εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι ὁ κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρή- 6
σαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ὡς Σόδομα 7
καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. Ὁμοίως 8
μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, 9
ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν· »ἐπιτιμήσαι σοι κύριος.« οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν 10
βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. οὐαὶ 11
αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί εἰσιν 12

---

3 ημων] υμων 6. 7 al. vg, om. KLP al. | *4* δεσπ.] + θεον KLP al. syh | *5* δε] ουν C Lucif | ειδοτ.] + υμας ℵKL al. | παντα] τουτο KL al. | κυρ.] ιησους AB al. vg | *6* τε] δε A al. vg syh | δεσμ.] + αλυτοις και 13 | αϊδ.] + αγιων αγγελων Clem (αγρ. αγγ.) Lucif | *8* κυριοτητας ℵ | *9* κυρ.] θεος ℵ* | *12* εισιν] + γογγυσται μεμψιμυροι κατα τας επιθυμιας αυτων πορευομενοι ℵ* (sa)

οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι
ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα,
13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ
14 σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων·
»ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ,
15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας
αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσε-
16 βεῖς.« Οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα
αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.
17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυ-
18 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ὅτι ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται
κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν
19 ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχι-
20 κοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν
21 πίστει, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ
ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν
22/23 αἰώνιον. καὶ οὓς μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους σώ-

---

12 om. οι K al. Lucif vg | αγαπ.] απαταις A C al., ευωχιαις 6 | συνευωχ.] + υμιν C 6 al. arm | υπο αν.] παντι ανεμω ℵ al. Lucif | *14* επροφητ. B* (ℵ) | *15* παντ. τ. ασ.] πασαν ψυχην ℵ sa | om. ασεβειας αυτ. ℵ 6 al. | σκληρ.] + λογων ℵ C al. sy^{h} | *16* επιθ. εαυτων C L P al. | *18* om. οτι 2° ℵ B L* Lucif | εν εσχατω χρονω K L(P) al. vg | ελευσονται A al. | *19* αποδιορ.] + εαυτους C al. Aug | *21* τηρησωμεν B C* sy^{h} | *22* ελεειτε K L P al. syp, ελεγχετε A C* al. vg | διακρινομενοι K L P al.

in epulis suis maculae, convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosae, bis mortuae, eradicatae, [13] fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est in aeternum. Prophetavit autem [14] et de his septimus ab Adam Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis [15] facere iudicium contra omnes, et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impie egerunt, et de omnibus duris, quae locuti sunt contra Deum peccatores impii. Hi sunt murmuratores querulosi, [16] secundum desideria sua ambulantes, et os eorum loquitur superba, mirantes personas quaestus causa.

Vos autem charissimi memores estote ver- [17] borum, quae praedicta sunt ab Apostolis Domini nostri Iesu Christi, qui dicebant vobis, [18] quoniam in novissimo tempore venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus. Hi sunt, qui segregant semet- [19] ipsos, animales, Spiritum non habentes.

Vos autem charissimi superaedificantes [20] vosmetipsos sanctissimae vestrae fidei, in Spiritu sancto orantes, vosmetipsos in dilectione [21] Dei servate, expectantes misericordiam Domini nostri Iesu Christi in vitam aeternam. Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero sal- [22/23]

---

[13] Is 57, 20. 2 Pt 2, 17.
[14] Gen 5, 21. Deut 33, 2. Zach 14, 5.
[15] Mt 15, 31.
[16] Lev 19, 15. 2 Pt 2, 10. 18.
[17] 2 Pt 3, 2.
[18] 1 Tim 4, 1. 2 Pt 3, 3.
[19] 1 Cor 2, 14.
[20] Col 2, 7. Eph 6, 18. 1 Thess 5, 11.

vate, de igne rapientes. Aliis autem miseremini in timore: odientes et eam, quae carnalis est, maculatam tunicam.

24 Ei autem, qui potens est vos conservare sine peccato, et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatos in exultatione in
25 adventu Domini nostri Iesu Christi. Soli Deo Salvatori nostro, per Iesum Christum Dominum nostrum, gloria et magnificentia, imperium et potestas ante omne saeculum, et nunc, et in omnia saecula saeculorum. Amen.

---

23 Am 4, 11. Zach 3, 2. Jo 5, 19—20. Apoc 3, 4.
24 1 Thess 5, 23. Phil 1, 10. 2 Pt 3, 14.
25 Rm 16, 27. 1 Tim 1, 17. 2 Pt 3, 18.

ζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, 25 μόνῳ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

---

23 ους δε εν φοβω σωζετε εκ του πυρ. αρπ. KLP al. | ελεατε] ελεγχετε 8. 15 al. | om. εν φοβω KLP al. | 24 ημας A, αυτους KP al. | απαιστ. κ.] + ασπιλους και C 6 al. sy^{h} | αμεμπτους A | 25 μονω] + σοφω KLP al. | om. δια — ημων KP al. | om. προ παντ. τ. αιων. KP al., om. παντας ℵ al. | αιων.] + των αιωνων L al. Fulg sy^{hm} | om. αμην 6

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐ-
τῷ ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέ-
σθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ
2 ἀγγέλου αὐτοῦ, τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ' ὃς
ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρ-
3 τυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. Μακάριος ὁ
ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς
προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμ-
μένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ
Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν
καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμά-
5 των ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος
τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς.
Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν
6 ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, καὶ ἐποίη-
σεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐ-
τοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας
7 τῶν αἰώνων· ἀμήν. Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφε-
λῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες

1,*1* δουλ.] αγιοις ℵ* | *2* om.. του θεου 28. 99 | fin.] + και ατινα εισι και ατινα χρη γενεσθαι μετα ταυτα 1. 7 al. | *3* λογ.] + τουτους C | προφ.] + ταυτης 7. 16 Prim vg sy | *4* απο 1°] + θεου Q 8 al. Vict Prim | α] + εστιν P al. | *5* λουσαντι PQ al. latpler | om. ημων A al. Vict Prim | *6* ποιησαντι Q al. | ημας] ημιν A al., ημων C vg | βασιλειαν και P al. | ιερατευμα 13 al. | εις τον αιωνα ℵ* | om. των αιων. AP al. | *7* μετα] επι C

APOCALYPSIS
BEATI IOANNIS APOSTOLI.

Apocalypsis Iesu Christi, quam dedit 1
illi Deus palam facere servis suis, quae oportet
fieri cito: et significavit, mittens per Angelum
suum servo suo Ioanni, qui testimonium per- 2
hibuit verbo Dei, et testimonium Iesu Christi,
quaecumque vidit. Beatus, qui legit, et audit 3
verba prophetiae huius: et servat ea, quae in
ea scripta sunt: tempus enim prope est.

Ioannes septem Ecclesiis, quae sunt in Asia. 4
Gratia vobis, et pax ab eo, qui est, et qui erat,
et qui venturus est: et a septem spiritibus,
qui in conspectu throni eius sunt: et a Iesu 5
Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mor-
tuorum, et princeps regum terrae, qui dilexit
nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine
suo, [1] et fecit nos regnum, et sacerdotes Deo et 6
Patri suo: ipsi gloria, et imperium in saecula
saeculorum: Amen. Ecce venit cum nubi- 7
bus, et videbit eum omnis oculus, et qui

---

1 [1] 1, 19. Dan 2, 28—29.
[2] 1, 9; 6, 9.
[3] 22, 7. 10.
[4] 1, 8; 3, 1; 5, 6. Ex 3, 14—15. Is 41, 4. Is 11, 2 (LXX). Zach 3, 9; 4, 6.
[5] 3, 14; 1, 18; 19, 16; 7, 14. Ps 88, 28. 38; 129, 8. Is 40, 2. J 18, 37. Col 1, 18. Heb 9, 14.
[6] 5, 10. 1 Pt 2, 5. 9. Ex 19, 6. Is 61, 6.
[7] Dan 7, 13. Zach 12, 10. 12. 14. J 19, 37. L 23, 27—28.

eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terrae: Etiam: Amen.

8 Ego sum α, et ω, principium, et finis, dicit Dominus Deus: qui est, et qui erat, et qui venturus est, omnipotens.

9 Ego Ioannes frater vester, et particeps in tribulatione, et regno et patientia in Christo Iesu: fui in insula, quae appellatur Patmos
10 propter verbum Dei, et testimonium Iesu: Fui in spiritu in Dominica die, et audivi post me
11 vocem magnam tamquam tubae, dicentis: Quod vides, scribe in libro: et mitte septem Ecclesiis, quae sunt in Asia, Epheso, et Smyrnae, et Pergamo, et Thyatirae, et Sardis, et
12 Philadelphiae, et Laodiciae: Et conversus sum ut viderem vocem, quae loquebatur mecum: Et conversus vidi septem cande-
13 labra aurea: [1] et in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis, vestitum podére, et praecinctum ad ma-
14 millas zona aurea: caput autem eius, et capilli erant candidi tamquam lana alba, et tamquam nix, et oculi eius tamquam flamma
15 ignis, [1] et pedes eius similes aurichalco, sicut in camino ardenti, et vox illius tamquam vox
16 aquarum multarum: et habebat in dextera sua stellas septem: et de ore eius gladius utraque parte acutus exibat: et facies eius
17 sicut sol lucet in virtute sua. Et cum vidissem

---

[8] 1, 4; 4, 8; 21, 6. Ex 3, 14. Is 41, 4. Am 4, 13 (LXX) | [10] 1, 15; 4, 2 | [12] 1, 20 | [13] 2, 1; 14, 14. Ez 1, 26; 8, 2; 9, 2. 11 (LXX). Dan 7, 13; 10, 5—6 [14] 2, 18; 19, 12. Dan 7, 9; 10, 6 | [15] 2, 18. Ez 1, 24; 43, 2 | [16] 2, 12. 16; 19, 15; 1, 20; 2, 1. Jud 5, 31. Mt 17, 2 | [17] Is 44, 2. 6; 48, 12. Dan 8, 18; 10, 15—19.

αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν.

8 Ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. 10 ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην 11 ὡς σάλπιγγος λεγούσης· ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδικίαν. 12 Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν· 14 ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, 16 καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. 17 Καὶ ὅτε εἶδον

---

7 οψονται ℵ al. Vict arm | *8* ω] + αρχη και τελος ℵ al. g vg | *9* κ. εν τη βασιλεια P al. | εν χριστω ιησου Q al. Prim, εν χριστω A 25, ιησου χριστου 1. 28 al. | fin.] + χριστου Q al. Prim sy | *10* εγω εγενομην A | *11* λεγ.] + εγω ειμι το α και το ω ο πρωτος και ο εσχατος και 1. 36 al. | *12* και 1°] + εκει Q al. | *13* των] + επτα ℵQ al. vg | λυχν.] + των χρυσων 34. 35 al. g Tyc vg (?) | *15* πεπυρωμενω ℵ al. lat sy, -μενης AC | *16* και ειχεν ℵ* al. lat sy, om. A 41 | αστερες A 41 | om οξεια 46. 48

αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος
18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς
19 κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦ-
20 τα. τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

2 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ
2 λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέ-
3 γοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ
4 ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες.
5 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου
6 ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν,
7 ἃ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

---

17 δεξ. αυτ.] + χειρα 1. 28 al. Tyc sy om. μη φοβου ℵ* | πρωτοτοκος A | *18* αιωνων] + αμην Q al. sy *19* μελλ.] δει μελλειν ℵ* (C) | **2** *1* λεγει] + κυριος 34. 35 al. | *2* om. σου 2° ACP al. g Tyc Aug Prim vg sy | αποστ.] + ειναι Q al. g Vict Aug Prim | *5* εκπεπτωκας P al. vg | σοι] + ταχυ Q al. Prim sy | *7* ταις] + επτα A | om αυτω ℵ al. g Tyc | fin.] + μου Q al. lat sy

eum, cecidi ad pedes eius tamquam mortuus.
Et posuit dexteram suam super me, dicens:
Noli timere: ego sum primus, et novissimus, [18] et vivus, et fui mortuus, et ecce sum vivens in saecula saeculorum, et habeo claves mortis, et inferni. [19] Scribe ergo quae vidisti, et quae sunt, et quae oportet fieri post haec. [20] Sacramentum septem stellarum, quas vidisti in dextera mea, et septem candelabra aurea: septem stellae Angeli sunt septem Ecclesiarum: et candelabra septem, septem Ecclesiae sunt.

Angelo Ephesi Ecclesiae scribe: **2**

Haec dicit, qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum: [2] Scio opera tua, et laborem, et patientiam tuam, et quia non potes sustinere malos: et tentasti eos, qui se dicunt Apostolos esse, et non sunt: et invenisti eos mendaces: [3] et patientiam habes, et sustinuisti propter nomen meum, et non defecisti. [4] Sed habeo adversum te, quòd charitatem tuam primam reliquisti. [5] Memor esto itaque unde excideris: et age poenitentiam, et prima opera fac. sin autem, venio tibi, et movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi poenitentiam egeris. [6] Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum, quae et ego odi. [7] Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno vitae, quod est in Paradiso Dei mei.

---

[18] Heb 7, 25 | [19] Is 48, 6 (LXX). Dan 2, 29. | [20] Mal 2, 7 | **2** [1] 1, 13. 16. 20 | [2] 2, 9. 13. 19; 3, 1. 8. 15. 1 J 4, 1 | [4] 1 Tim 5, 12 | [5] 2, 16. 22; 3, 3. 19 | [6] 2, 15. Ps 138, 21 | [7] 2, 11. 17. 26; 3, 5. 12. 21; 22, 2. Gen 2, 9; 3, 22. 24. Ez 31, 8 (LXX). L 23, 43. 2 Cor 12, 4.

8 Et Angelo Smyrnae Ecclesiae scribe:
Haec dicit primus, et novissimus, qui
9 fuit mortuus, et vivit: Scio tribulationem tuam, et paupertatem tuam, sed dives es: et blasphemaris ab his, qui se dicunt Iudaeos esse, et non sunt, sed sunt synagoga sa-
10 tanae. Nihil horum timeas quae passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini: et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitae.
11 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Qui vicerit, non laedetur a morte secunda.
12 Et Angelo Pergami Ecclesiae scribe:
Haec dicit qui habet rhomphaeam utraque
13 parte acutam: Scio ubi habitas, ubi sedes est satanae: et tenes nomen meum, et non negasti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos,
14 ubi satanas habitat. Sed habeo adversus te pauca: quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel, edere, et fornicari:
15 ita habes et tu tenentes doctrinam Nicolai-
16 tarum. Similiter [1] poenitentiam age: si quo minus veniam tibi cito, et pugnabo cum illis
17 in gladio oris mei. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo

---

[8] 1, 11. 17. 18. Is 44, 6; 48, 12 | [9] 3, 9. Jc 2, 5. 2 Cor 11, 14—15 | [10] 3, 11. Dan 1, 12. 14. Mt 10, 28. 2 Tim 4, 8. Jc 1, 12 | [11] 20, 14 | [12] 1, 16; 19, 15. Is 49, 2. Heb 4, 12 | [13] 13, 2; 3, 8; 14, 12; 1, 5 | [14] Num 31, 16; 25, 1—2. Judas 11 | [15] 2, 6 | [16] 2, 12; 1, 16 | [17] 3, 12. Ps 77, 24. Is 62, 2; 65, 15.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας 8
γράψον·
Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγέ- 9
νετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ
τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφη-
μίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς,
καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. μηδὲν 10
φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ
διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε,
καὶ ἕξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς
ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς
ζωῆς. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει 11
ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ
τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας 12
γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστο-
μον τὴν ὀξεῖαν· οἶδα ποῦ κατοικεῖς· ὅπου ὁ 13
θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου,
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου,
ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατ-
οικεῖ. ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ 14
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ
Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ,
φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως ἔχεις 15
καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν
ὁμοίως. μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι 16
ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ
τοῦ στόματός μου. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ 17
πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω

---

8 πρωτοτοκος A | *9* σου] + τα εργα και ℵQ al. | *10* μηδεν] μη ACQ al. | ιδου] + δη Q al. | *13* οιδα] + τα εργα σου και Q al. | πιστιν μου εν ταις ημ. (εν) αις αντ. PQ al. | om. μου 4° ℵPQ al. lat | *14* om. κατα σου ℵ* | om. οτι C al. Prim vg sy | ισρ.] + και Q al. | *16* om. ουν ℵP al. g Tyc Prim vg sy

αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον·

Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες
19 αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ
20 ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα·
21 καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ
22 θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοή-
23 σωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς· καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
24 ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέχω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέ-
25 γουσιν· οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· πλὴν
26 ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου,
27 δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ

---

17 αυτω 1°] + φαγειν P al. (g) sy, + εκ ℵ al., + απο 1. 7 al. Tyc | *18* της] τω A, om. C | om. αυτου 1° A al. g Prim vg sy | *19* om. σου 2° ℵ 49 g Tyc Prim | *20* σου] + πολυ ℵ al., + πολλα 28. 79 Tyc Cypr, + ολιγα 1 al. | γυν.] + σου AQ al. Cypr sy | *22* εργ. αυτων A al. Cypr | *23* υμων] αυτου Q 38 Cypr, om. ℵ* | *24* βαλω ℵQ al. Prim vg | *25* αν ηξω] ανοιξω Q al.

manna absconditum, et dabo illi calculum candidum: et in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit.

Et Angelo Thyatirae Ecclesiae scribe: 18
Haec dicit Filius Dei, qui habet oculos tamquam flammam ignis, et pedes eius similes aurichalco: Novi opera tua, et fidem, et 19 charitatem tuam, et ministerium, et patientiam tuam, et opera tua novissima plura prioribus. Sed habeo adversus te pauca: quia 20 permittis mulierem Iezabel, quae se dicit propheten, docere, et seducere servos meos, fornicari, et manducare de idolothytis. Et dedi 21 illi tempus ut poenitentiam ageret: et non vult poenitere a fornicatione sua. Ecce mit- 22 tam eam in lectum: et qui moechantur cum ea, in tribulatione maxima erunt, nisi poenitentiam ab operibus suis egerint. et filios 23 eius interficiam in morte, et scient omnes Ecclesiae, quia ego sum scrutans renes, et corda: et dabo unicuique vestrum secundum opera sua. Vobis autem dico, et ceteris qui 24 Thyatirae estis: Quicumque non habent doctrinam hanc, et qui non cognoverunt altitudines satanae, quemadmodum dicunt, non mittam super vos aliud pondus: tamen id, 25 quod habetis, tenete donec veniam. Et qui 26 vicerit, et custodierit usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super Gentes, [1] et 27 reget eas in virga ferrea, et tamquam vas

---

18 1, 14. 15. Dan 10, 6.
20 2, 4. 14. 3 Reg 16, 31. 4 Reg 9, 22. Num 25, 1—2.
23 Ps 7, 10; 61, 13. Jr 11, 20; 17, 10.
25 3, 11.
26 Ps 2, 8. 9.
27 12, 5.

28 figuli confringentur, sicut et ego accepi a
Patre meo: et dabo illi stellam matutinam.
29 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat
Ecclesiis.

3 Et Angelo Ecclesiae Sardis scribe:
Haec dicit qui habet septem Spiritus Dei,
et septem stellas: Scio opera tua, quia nomen
2 habes quòd vivas, et mortuus es. Esto vigi-
lans, et confirma cetera, quae moritura erant.
Non enim invenio opera tua plena coram Deo
3 meo. In mente ergo habe qualiter acceperis, et audieris, et serva, et poenitentiam age. Si ergo non vigilaveris, Veniam ad te tamquam fur, et nescies qua hora veniam
4 ad te. Sed habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinaverunt vestimenta sua: et ambulant mecum in albis, quia digni sunt.
5 Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis, et non delebo nomen eius de Libro vitae, et confitebor nomen eius coram Patre meo,
6 et coram angelis eius. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
7 Et Angelo Philadelphiae ecclesiae scribe:
Haec dicit Sanctus et Verus, qui habet clavem David: qui aperit, et nemo claudit:
8 claudit, et nemo aperit: ' Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modicam

---

28 Ps 2, 8. 9.
29 3, 6. 13. 22.
3 1 5, 6; 1, 16.
2 3, 19. Ez 34, 4.
3 16, 15. 1 Thess 5, 2. Mt 24, 43.
4 Judas 23.
5 4, 4; 6, 11; 7, 9. 13. Ex 32, 32—33. Ps 68, 29. Phil 4, 3. Mt 10, 32.
7 6, 10. Is 22, 22. Job 12, 14.
8 1 Cor 16, 9.

κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ 28
τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν
πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα 29
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας 3
γράψον·

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα,
ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου 2
γρηγορῶν, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον
ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρω-
μένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου· μνημόνευε οὖν 3
πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόη-
σον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτης,
καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. ἀλλὰ 4
ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ
ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν οὕτως 5
περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξ-
αλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς,
καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πα-
τρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων 6
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας 7
γράψον·

Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν
κλεῖν τοῦ Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει,
καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει· οἶδά σου τὰ 8
ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγ-
μένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν

---

2 ῆ *συντριβησεται* PQ al. lat sy | **3**,*2 τηρησον* 9. 13 al. sy | *α ημελλες αποβαλλειν* Q al. | *3* om. *ουν* ℵ 14 g Prim arm | om. *και ηκουσ. κ. τηρ.* Q al. | *γρηγ.*] *μετανοησης* ℵ* Prim | *ηξω* 1°] + *επι σε* ℵQ al. (Prim) sy | *γνωση* ℵQ al. lat | *4 α*] *οι* 1. 17 al. lat | *5 ουτος* PQ al. | *ενωπ.* 1°] *εμπροσθεν* ℵ | *7* > *αληθ. ο αγιος* ℵA | *δαυιδ*] *αδου* 7*. 16 al. | *κλειων*] *κλειει* C al. vg sy | *ανοιγει*] *ανοιξει* ℵQ al. Hil | *8* om. *αυτην* ℵ 49 lat

ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ
9 οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συν-
αγωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰου-
δαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ
ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν
ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ
10 ἠγάπησά σε. ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς
μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρα-
σμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης
ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
11 ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ
12 τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν
στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ
μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα
τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ
μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά
13 μου τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ
πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας
γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ
15 ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· οἶδά σου
τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον
16 ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ
οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
17 στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ
πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ
οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ
18 πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι
ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ

---

9 διδωμι PQ al., δεδωκα ℵ | γνωση ℵ 14 Prim | *11* inc. ιδου ερχομαι 28. 36 al. Tyc arm | *14* κτισ.] εκκλησιας ℵ*, πιστεως 94 | *15* om. ωφελ. ψυ. ης η ζεστ. A 1. 47 arm | *16* και ουτε] ου 2. 6 al. sy | om. και ουτε ζε. ουτε ψυ. 10 al. Ambr Prim al. | μελλω σε εμ. εκ] παυσε ℵ* | *17* om. οτι 2° ℵPQ al. | ουδεν AC 12

habes virtutem, et servasti verbum meum, et
non negasti nomen meum. Ecce dabo de 9
synagoga satanae, qui dicunt se Iudaeos esse,
et non sunt, sed mentiuntur: Ecce faciam
illos ut veniant, et adorent ante pedes tuos:
et scient quia ego dilexi te | quoniam servasti 10
verbum patientiae meae, et ego servabo te ab
hora tentationis, quae ventura est in orbem
universum tentare habitantes in terra. Ecce 11
venio cito: tene quod habes, ut nemo accipiat
coronam tuam. Qui vicerit, faciam illum 12
columnam in templo Dei mei, et foras non
egredietur amplius: et scribam super eum
nomen Dei mei, et nomen civitatis Dei mei
novae Ierusalem, quae descendit de caelo a
Deo meo, et nomen meum novum. Qui habet 13
aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

Et Angelo Laodiciae ecclesiae scribe: 14

Haec dicit Amen, testis fidelis, et verus,
qui est principium creaturae Dei. Scio opera 15
tua: quia neque frigidus es, neque calidus:
utinam frigidus esses, aut calidus: | sed quia 16
tepidus es, et nec frigidus, nec calidus,
incipiam te evomere ex ore meo. quia 17
dicis: quòd dives sum, et locupletatus,
et nullius egeo: et nescis quia tu es miser,
et miserabilis, et pauper, et caecus, et nu-
dus. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum 18

---

[9] 2, 9. Is 60, 14; 49, 23; 45, 14; 66, 23; 43, 4. Ps 85, 9 | [10] 13, 10. Heb 10, 36. L 21, 19. 2 Tim 2, 12 | [11] 1, 3; 2, 5. 10 | [12] 14, 1; 22, 4; 21, 2; 19, 12. Ez 48, 35. Is 62, 2; 65, 15. Gal 2, 9 | [14] 1, 5. Ps 88, 38. Prov 8, 22. J 1, 3. Col 1, 15 | [15] 2, 2. Rm 12, 11 | [17] Os 12, 9. 1 Cor 3, 18; 4, 8 | [18] 16, 15. 1 Pt 1, 7. Is 55, 1.

probatum ut locuples fias, et vestimentis albis induaris, et non appareat confusio nuditatis tuae, et collyrio inunge oculos tuos
19 ut videas. Ego quos amo, arguo, et castigo.
20 Aemulare ergo, et poenitentiam age. [1] Ecce sto ad ostium, et pulso: siquis audierit vocem meam, et aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, et coenabo cum illo, et ipse mecum.
21 Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut et ego vici, et sedi cum patre meo
22 in throno eius. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

4 Post haec vidi: et ecce ostium apertum in caelo, et vox prima, quam audivi tamquam tubae loquentis mecum, dicens: Ascende huc, et ostendam tibi quae oportet fieri
2 post haec. Et statim fui in spiritu: et ecce sedes posita erat in caelo, et supra sedem se-
3 dens. Et qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis, et sardinis: et iris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdinae.
4 Et in circuitu sedis sedilia vigintiquattuor: et super thronos vigintiquattuor seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis, et
5 in capitibus eorum coronae aureae: Et de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua: et septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus Dei.
6 Et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile crystallo: et in medio sedis, et in circuitu sedis quattuor animalia plena

---

[19] Prov 3, 12. 1 Cor 11, 32. Heb 12, 6 | [20] Mc 13, 34. L 12, 36; 22, 29. J 14, 23 | [21] Mt 19, 28 **4** [1] 1, 10. 19; 11, 12. Ex 19, 16. 24. Dan 2, 29 | [2] 1, 10. Ez 1, 26; 10, 1. Is 6, 1. Ps 46, 9 | [3] Ez 1, 26—28 | [4] 3, 4; 5, 10. Is 24, 23 | [5] 8, 5; 11, 19; 16, 18; 1, 4; Ex 19, 16. Ez 1, 13. Zach 4, 2 | [6] Ez 1, 5. 18. 22. 26. 10, 1. Is 6, 1.

πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περι-
βάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός
σου, καὶ κολλούριον ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς
σου ἵνα βλέπῃς. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ 19
παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ 20
ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ
τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύ-
σομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ καὶ
αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι 21
μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα
καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ
αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει 22
ταῖς ἐκκλησίαις.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη 4
ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα
ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων· ἀνάβα
ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.
εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος 2
ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθ-
ήμενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ 3
ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρό-
νου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν 4
τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς
θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημέ-
νους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. καὶ 5
ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ
καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι
ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα
τοῦ θεοῦ· καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα 6
ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρό-
νου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα ζῷα γέμοντα

---

20 θυραν 2°] + και ℵQ al. | **4**,*1* λαλουσαν ℵ *g* Tyc Ambr Prim | λεγουσα P al., om. 15 Prim | *2* inc. και ευθεως P al. arm | *4* θρονου θρονους εικ. τεσσαρας ℵA | τεσσαρας] + ειδον 49. 91 al. | *5* α εστιν A | *6* om. ως 1. 94 al. Prim

7 ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῷον
τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῷον
ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ἔχον τὸ
πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῷον
8 ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. καὶ τὰ τέσσερα ζῷα, ἓν
καθ' ἓν αὐτῶν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν
καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν
οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· ἅγιος
ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν
9 καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ
ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθη-
μένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας
10 τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες
πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους
11 αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· ἄξιος εἶ,
ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ
τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ
πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκ-
τίσθησαν.

5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ
τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ
2 ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. καὶ
εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ με-
γάλῃ· τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς
3 σφραγῖδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ
οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς

---

7 *εχων* A Q al. | *ως*] *ομοιον* 35 (א) g Vict, om. Q al. arm | *ανθρωπος* P al. | 8 *ειχον* א g Tyc Prim vg | *κυκλ. και*] + *εξωθεν και* Q al. | *αγιος* sexies 38. 40, octies א*, novies Q al. | *ο θεος*] *σαβαωθ* 7. 17* al. | 9 om. *δοξαν* א* | *ευχαριστειας* A | *αιωνων*] + *αμην* א 32. 95* | 10 om. *του καθημ.* g Prim | 10 *αιωνων*] + *αμην* א 32 | *βαλλουσ.* א* P al. | 11 *ημων*] + *ο αγιος* Q al. sy | *σου ουκ ησαν* Q 14. 38. 51 | *εισιν* P al. | om. *και εκτισθ.* A | 5,1 *οπισθ.*] *εξωθεν* P Q al. Hil vg | 2 *ειδον*] + *αλλον* 35. 87 Hil | 3 *ουρ.*] + *ανω* Q al. sy | om. *ουδε υποκ. τ. γης* א 12. 49*. 94

oculis ante et retro. Et animal primum simile 7
leoni, et secundum animal simile vitulo, et tertium animal habens faciem quasi hominis, et quartum animal simile aquilae volanti. Et 8
quattuor animalia, singula eorum habebant alas senas: et in circuitu, et intus plena sunt oculis: et requiem non habebant die ac nocte, dicentia: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, et qui est, et qui venturus est. Et cum darent illa animalia 9
gloriam, et honorem, et benedictionem sedenti super thronum, viventi in saecula saeculorum, procidebant vigintiquattuor seniores 10
ante sedentem in throno, et adorabant viventem in saecula saeculorum, et mittebant coronas suas ante thronum dicentes: Dignus es 11
Domine Deus noster accipere gloriam, et honorem, et virtutem: quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant, et creata sunt.

Et vidi in dextera sedentis supra 5
thronum, librum scriptum intus et foris, signatum sigillis septem. Et vidi Ange- 2
lum fortem, praedicantem voce magna: Quis est dignus aperire librum, et solvere signacula eius? Et nemo poterat neque in 3
caelo, neque in terra, neque subtus terram

---

7 Ez 1, 10; 10, 14.
8 Is 6, 2—3; 41, 4. Ez 1, 18; 10, 12. Am 4, 13 (LXX). Ex 3, 14.
9 Is 6, 1. Ps 46, 9. Dan 4, 31; 6, 26; 12, 7.
10 5, 14.
11 Eph 3, 9.
5 1 4, 2. Is 6, 1; 29, 11. Ps 46, 9. Ez 2, 9—10.

4 aperire librum, neque respicere illum. Et ego
flebam multum, quoniam nemo dignus in-
5 ventus est aperire librum, nec videre eum. Et
unus de senioribus dixit mihi: Ne fleveris:
ecce vicit leo de tribu Iuda, radix David,
aperire librum, et solvere septem signacula
6 eius. Et vidi: et ecce in medio throni et
quattuor animalium, et in medio seniorum,
agnum stantem tamquam occisum, habentem
cornua septem, et oculos septem: qui sunt
septem spiritus Dei, missi in omnem terram.
7 Et venit: et accepit de dextera sedentis in
8 throno librum. Et cum aperuisset librum,
quattuor animalia, et vigintiquattuor seniores
ceciderunt coram agno, habentes singuli
citharas, et phialas aureas plenas odoramen-
9 torum, quae sunt orationes sanctorum: et
cantabant canticum novum, dicentes: Dignus
es Domine accipere librum, et aperire signa-
cula eius: quoniam occisus es, et redemisti nos
Deo in sanguine tuo ex omni tribu, et lingua,
10 et populo, et natione: et fecisti nos Deo
nostro regnum, et sacerdotes: et regnabimus
11 super terram. Et vidi, et audivi vocem
angelorum multorum in circuitu throni, et
animalium, et seniorum: et erat numerus
12 eorum millia millium, dicentium voce magna:
Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere
virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et

---

5 22, 16. Gen 49, 9—10. Is 11, 1. 10. 1 Pt 5, 8.
6 4, 5. Is 53, 7; 11, 2. J 1, 29. 36. Zach 4, 10.
7 Is 6, 1. Ps 46, 9.
8 14, 2; 15, 2; 8, 3—4. Ps 140, 2.
9 Ps 32, 3; 143, 9.
10 1, 6; 20, 6; 22, 5. Ex 19, 6. Is 61, 6.
11 3 Reg 22, 19. Dan 7, 10.
12 Is 53, 7. 1 Par 29, 11. Phil 2, 9—10.

ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ ἐγὼ 4
ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι
τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν 5
πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν
ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυίδ,
ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ.
Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων 6
ζῴων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον ἑστη-
κὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλ-
μοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ
ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἦλθεν καὶ 7
εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα 8
ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν
ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ
φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν
αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καιν- 9
ὴν λέγοντες· ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ
ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ
ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ
πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους,
καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν 10
καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ 11
εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν
κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες
μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ 12
μεγάλῃ· ἄξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον
λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ

---

4 om. vers. A 98 om. *εγω* ℵP al. Hil sy | *εκλαιον* ℵ* | *πολλοι* 1 al., om. Orig Hil | *ανοιξαι*] + *και αναγνωναι* 1. 36. 49. 91 al. | *5 βιβλ. και*] + *λυσαι* ℵ Cypr arm | *6 ειδον*] + *και ιδου* A 35. 87 vg *εσφραγισμενον* 7. 31. 32. 38 | *7 ειληφ.*] + *το βιβλιον* 7. 36 Cypr vg sy | *8 α εισιν* ℵQ 36 | *9* > *ημας τω θεω* 16. 31 al. latpler, om. *τω θεω* 1 Cypr, om. *ημας* A | *10* om. *τω θεω ημων* A | *βασιλειαν* Q al. sy | *βασιλευουσιν* AQ al. | *11 ως φωνην* ℵ al. Cassiod sy | *12 αξιος* A

13 ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. καὶ
πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης
[ἐστίν], καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγον-
τας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ
ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
14 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ τὰ τέσσερα
ζῷα ἔλεγον· ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν
καὶ προσεκύνησαν.

6 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν
ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσά-
ρων ζῴων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· ἔρχου.
2 καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθ-
ήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.
3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν,
ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζῴου λέγοντος· ἔρχου.
4 καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθ-
ημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην
ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ
5 ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. Καὶ ὅτε
ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ
τρίτου ζῴου λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ
ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν
6 ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσα ὡς
φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῴων λέγουσαν·
χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κρι-
θῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ
7 ἀδικήσῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα
τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζῴου

---

13 om. *και υποκατω τ. γης* ℵ al. fuld arm | om. *εστιν* ℵ A Q al. | *παντας* (Q) 2. 7 al. lat^{pler}, + *και* ℵ Q al. g | *λεγοντα* A al. | fin.] + *αμην* Q 1 al. Tert | *6.1 ως φωνη*] *φωνην* ℵ al. g Tyc vg arm | fin.] + *και ιδε* ℵ Q al. | *2* om. *και* 6° 26 vg arm | *3* fin.] + *και ιδε* ℵ 34. 35 al. | *4* inc. *και ειδον και ιδου εξηλθ.* ℵ 34. 35 | om. *αυτω* 1° A 31 g Tyc Prim | *5 ερχου*] + *και ιδε* ℵ Q al. sy | om. *και ειδον* Q al. | *6* om. *ως* Q al. Prim | ⟩ *οινον . . . ελαιον* 36 Prim vg al.

fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem. Et omnem creaturam, quae in 13
caelo est, et super terram, et sub terra, et quae
sunt in mari, et quae in eo: omnes audivi
dicentes: Sedenti in throno, et Agno: benedictio, et honor, et gloria, et potestas in saecula
saeculorum. Et quattuor animalia dicebant: 14
Amen. Et viginti quattuor seniores ceciderunt
in facies suas: et adoraverunt viventem in
saecula saeculorum.

Et vidi quòd aperuisset Agnus unum de **6**
septem sigillis, et audivi unum de quattuor animalibus, dicens, tamquam vocem
tonitrui: Veni, et vide. Et vidi: et ecce 2
equus albus, et qui sedebat super illum
habebat arcum, et data est ei corona, et
exivit vincens ut vinceret. Et cum ape- 3
ruisset sigillum secundum, audivi secundum
animal, dicens: Veni, et vide. Et exivit alius 4
equus rufus: et qui sedebat super illum, datum est ei ut sumeret pacem de terra, et ut
invicem se interficiant, et datus est ei gladius
magnus. Et cum aperuisset sigillum ter- 5
tium, audivi tertium animal, dicens: Veni, et
vide. Et ecce equus niger: et qui sedebat
super illum, habebat stateram in manu sua.
Et audivi tamquam vocem in medio quattuor 6
animalium dicentium: Bilibris tritici denario,
et tres bilibres hordei denario, et vinum, et
oleum ne laeseris. Et cum aperuisset sigil- 7
lum quartum, audivi vocem quarti animalis

---

13 Is 6, 1. Ps 46, 9.
14 4, 10; 19, 4.
6 1 4, 6; 5, 1—2. 6. 8.
2 Zach 1, 8; 6, 1—3.
3 4, 7.
5 4, 7.
7 4, 7.

8 dicentis: Veni, [1] et vide. Et ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum, nomen illi Mors, et infernus sequebatur eum, et data est illi potestas super quattuor partes terrae, interficere gladio, fame, et morte, et bestiis terrae.
9 Et cum aperuisset sigillum quintum: vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, et propter testimonium,
10 quod habebant, [1] et clamabant voce magna, dicentes: Usquequo Domine, (sanctus, et verus) non iudicas, et non vindicas sanguinem
11 nostrum de iis, qui habitant in terra? Et datae sunt illis singulae stolae albae: et dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum donec compleantur conservi eorum, et fratres eorum, qui interficiendi sunt sicut
12 et illi. Et vidi cum aperuisset sigillum sextum: et ecce terraemotus magnus factus est, et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus:
13 et luna tota facta est sicut sanguis: et stellae de caelo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit grossos suos cum a vento magno
14 movetur. et caelum recessit sicut liber involutus: et omnis mons, et insulae de locis
15 suis motae sunt: et reges terrae, et principes, et tribuni, et divites, et fortes, et omnis servus, et liber absconderunt se in speluncis, et

---

[8] Os 13, 14. Ez 5, 12; 14, 21; 29, 5; 33, 27; 34, 28. Jr 14, 12; 15, 3.
[9] 8, 5; 14, 18; 16, 7.
[10] 3, 7; 18, 10; 19, 2. Zach 1, 12. Ps 78, 5, 10. Deut 32, 43. Gen 4, 10. 4 Reg 9, 7. Os 4, 1.
[11] 3, 4—5; 7, 9. 13—14. Mt 23, 32.
[12] Is 13, 10. Ez 32, 7—8. Joel 3, 3—4. L 21, 25.
[13] Is 34, 4; 13, 10.
[15] Ps 47, 5; 2, 2. Is 24, 21; 34, 12. Jr 4, 29. Is 2, 10. 19. 21. Mc 6, 21.

λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος 8
χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα
αὐτῷ [ὁ] θάνατος, καὶ ὁ ᾅδης ἠκολούθει μετ'
αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρ-
τον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ
καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.
Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον 9
ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν
ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν
μαρτυρίαν ἣν εἶχον. καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ 10
λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ
ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν
ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐδόθη 11
αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς
ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως
πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ
ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς
καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφρα- 12
γῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ
ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ
ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες 13
τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει
τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου
σειομένη, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον 14
ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν
τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς 15
γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ
πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ
ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ

---

7 fin.] + *και ιδε* ℵQ al. vg sy | *8* om. *και ειδον* Q al. | om. *αυτου* 1° CP al. | *ακολουθει* 1. 28 al. | *μετ αυτου*] *αυτω* ℵQ al. lat | *αυτοις*] *αυτω* Q al. lat | *9* *των* (+ *ανθρωπων των* ℵP al.) *εσφαγ.*] *των εσφραγισμ.* 7. 16*. 33 arm | *μαρτ.*] + *του αρνιου* Q al., + *ιησου χριστου* 34. 35. 87 (Tyc) | *11* > *χρονον ετι* A Cypr vg | *πληρωσωσιν* ℵPQ al. | *12* *και* 2°] + *ιδου* A al. Prim | om. *ολη* P al. Prim | *13* *βαλλουσ.* ℵ al. *βαλουσα* 2 al. | *σαλευομενη* A 12 | *14* *ελισσομενος* ℵ al. | *νησ.*] *βουνος* ℵ | *15* *και πας ελευθ.* P al., om. ℵ*

16 εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσιν τοῖς
ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ
κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου
ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου,
17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν,
καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

7 Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶ-
τας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας
τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε
2 ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαί-
νοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ
ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν
ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ
3 τὴν θάλασσαν, λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν
μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγί-
σωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν
4 μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν
ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν
Ἰσραήλ·

5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγι-
σμένοι,
ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,

---

17 om. η μεγ. 9. 14. 27 | αυτων] αυτου APQ al. Prim | 7,1 om. και AC Prim vg | om. της γης 2° 38 vg | om. επι τ. γης A | παν] τι CQ al., om. A sy | 2 ανατολων A 90 | om. αυτοις 16. 17 al. lat | 4 χιλ. εσφραγισμενων Q al. | 5—8 χιλ.] + εσφραγισμενοι 31 g Tyc vg arm | ὁ νεφθαλι ℵ vg (?)

in petris montium: et dicunt montibus, et 16
petris: Cadite super nos, et abscondite nos a
facie sedentis super thronum, et ab ira Agni:
quoniam venit dies magnus irae ipsorum: 17
et quis poterit stare?

Post haec vidi quattuor Angelos stantes 7
super quattuor angulos terrae, tenentes quat-
tuor ventos terrae ne flarent super terram,
neque super mare, neque in ullam arborem.
Et vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu 2
solis, habentem signum Dei vivi: et clamavit
voce magna quattuor Angelis, quibus datum
est nocere terrae, et mari, [1] dicens: Nolite no- 3
cere terrae, et mari, neque arboribus, quoad-
usque signemus servos Dei nostri in frontibus
eorum. Et audivi numerum signatorum, cen- 4
tum quadraginta quattuor millia signati, ex
omni tribu filiorum Israel.

Ex tribu Iuda duodecim millia signati: 5
Ex tribu Ruben duodecim millia signati:
Ex tribu Gad duodecim millia signati:
Ex tribu Aser duodecim millia signati: 6
Ex tribu Nephtali duodecim millia signati:
Ex tribu Manasse duodecim millia signati:
Ex tribu Simeon duodecim millia signati: 7
Ex tribu Levi duodecim millia signati:
Ex tribu Issachar duodecim millia signati:
Ex tribu Zabulon duodecim millia signati: 8

---

16 Os 10, 8. Is 6, 1. Ps 46, 9. L 23, 30.

17 Joel 2, 11; 3, 4. Soph 1, 14. 18. Mal 3, 2. Rm 2, 5.

7 1 Ez 7, 2; 37, 9. Dan 7, 2. Zach 6, 5. Mt 24, 31.

2 Ez 9, 4. 6.

4 9, 16; 14, 1. 3.

Ex tribu Ioseph duodecim millia signati:
Ex tribu Beniamin duodecim millia signati.
9 Post haec vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis: stantes ante thronum, et in conspectu Agni, amicti stolis
10 albis, et palmae in manibus eorum: et clamabant voce magna dicentes: Salus Deo nostro,
11 qui sedet super thronum, et Agno. Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, et seniorum, et quattuor animalium: et ceciderunt in conspectu throni in facies suas, et adoravе-
12 runt Deum, | dicentes, Amen. Benedictio, et claritas, et sapientia, et gratiarum actio, honor, et virtus, et fortitudo Deo nostro in
13 saecula saeculorum, Amen. Et respondit unus de senioribus, et dixit mihi: Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? et unde
14 venerunt? Et dixi illi: Domine mi, tu scis. Et dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, et laverunt stolas suas,
15 et dealbaverunt eas in sanguine Agni. ideo sunt ante thronum Dei, et serviunt ei die ac nocte in templo eius: et qui sedet in
16 throno, habitabit super illos: non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos
17 sol, neque ullus aestus: quoniam Agnus, qui in medio throni est, reget illos, et deducet

---

9 6, 11 | 10 12, 10. Is 6, 1. Ps 46, 9 | 11 5, 11; 11, 16 | 12 5, 12 | 14 3, 10; 22, 14. Dan 12, 1. Gen 49, 11. Mt 24, 21. Heb 9, 14 | 15 11, 19; 14, 15. 17; 15, 5. 8; 16, 1; 21, 3. 22. Is 6, 1. Ps 46, 9 | 16 Is 49, 10 | 17 5, 6; 21, 4. Ez 34, 23. Jr 2, 13; 31, 16. Ps 22, 2. Is 25, 8.

ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν 9
ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς
ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν,
ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ
ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ
φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσιν 10
φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ
ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ.
καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ 11
θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων
ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέ- 12
γοντες· ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία
καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ
ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέ- 13
ρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς
στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον;
καὶ εἴρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ 14
εἶπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως
τῆς μεγάλης καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ
ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ 15
τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ
λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ
ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου
σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ 16
διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ
ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ 17
μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει

---

8 > βενιαμ. . . ιωσηφ ℵ 28 | 9 om. και ιδου A latpler sy | οχλον πολυν A lat | om. αυτον Q al. lat | 10 κραζοντες 1 | 12 om. αμην 2° C 28 | 14 om. μου A 1 Prim | om. μοι ℵ | επλατυναν 1. 2 al. | 15 σκηνωσει επ] γινωσκει ℵ* | 16 om. ετι 1° ℵ 36 al. lat sy | om. ετι 2° P al. g Tyc

αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει
ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
8 Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην,
2 ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. καὶ
εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.
3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ
θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ
ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει ταῖς
προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσια-
4 στήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ
ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσ-
ευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον
5 τοῦ θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανω-
τόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ
ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ
6 σεισμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς
ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλ-
πίσωσιν.
7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα
καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν
γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρί-
τον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς
8 κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν·
καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
9 αἷμα, καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν
ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον
10 τῶν πλοίων διεφθάρησαν. Καὶ ὁ τρίτος ἄγ-
γελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

---

17 ζωσας 1. 38 al. sy | **8**,*1* οτε ℵ P al. | ημιωρον AC al. | *2* εδοθη A al. | *5* > αστρ. κ. φων. A 16. 38 sy | *7* πρωτ.] + αγγελος 1. 28 al. g Tyc Prim vg | μεμιγμενον ℵ P al. Tyc | om. και τ. τρ. τ. γ. κατεκαη 1. 35 | om. και τ. τρ. τ. δενδρ. κατεκαη Q al. | *8* om. αγγ. ℵ | om. πυρι Q al. arm | *9* τριτον 1°] + μερος ℵ al. lat | om. των εν τ. θαλ. 1. 12 am arm

eos ad vitae fontes aquarum, et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.

8 Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in caelo, quasi media hora. 2 Et vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei: et datae sunt illis septem tubae. 3 Et alius Angelus venit, et stetit ante altare habens thuribulum aureum: et data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei. 4 Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu Angeli coram Deo. 5 Et accepit Angelus thuribulum, et implevit illud de igne altaris, et misit in terram, et facta sunt tonitrua, et voces, et fulgura, et terraemotus magnus. 6 Et septem Angeli, qui habebant septem tubas, praeparaverunt se ut tuba canerent.

7 Et primus Angelus tuba cecinit, et facta est grando, et ignis, mista in sanguine, et missum est in terram, et tertia pars terrae combusta est, et tertia pars arborum concremata est, et omne foenum viride combustum est. 8 Et secundus Angelus tuba cecinit: et tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare, et facta est tertia pars maris sanguis, 9 et mortua est tertia pars creaturae eorum, quae habebant animas in mari, et tertia pars navium interiit. 10 Et tertius Angelus tuba cecinit: et cecidit de caelo

---

8 1 Zach 2, 17. Heb 2, 20.
2 Mt 24, 31.
3 5, 8. Am 9, 1.
4 Ps 140, 2.
5 Lev 16, 12. Ex 19, 16. Ez 10, 2.
7 16, 2. Ez 38, 22. Joel 3, 3. Ex 9, 23—26.
8 16, 3. Jr 51, 25. Ex 7, 20—21.
10 16, 4. Is 14, 12. Dan 8, 10.

stella magna, ardens tamquam facula, et cecidit in tertiam partem fluminum, et in fontes
11 aquarum: et nomen stellae dicitur Absinthium; et facta est tertia pars aquarum in absinthium: et multi hominum mortui sunt
12 de aquis, quia amarae factae sunt. Et quartus Angelus tuba cecinit: et percussa est tertia pars solis, et tertia pars lunae, et tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars eorum, et diei non luceret pars tertia, et noctis similiter.

13 Et vidi, et audivi vocem unius aquilae volantis per medium caeli, dicentis voce magna: Vae, vae, vae habitantibus in terra de ceteris vocibus trium Angelorum, qui erant tuba canituri.

9 Et quintus Angelus tuba cecinit: et vidi stellam de caelo cecidisse in terram, et data
2 est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteum abyssi: et ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magnae: et obscuratus est sol, et aer
3 de fumo putei: Et de fumo putei exierunt locustae in terram, et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terrae:
4 et praeceptum est illis ne laederent foenum terrae, neque omne viride, neque omnem arborem: nisi tantum homines, qui non habent signum Dei in frontibus suis.
5 et datum est illis ne occiderent eos: sed ut

---

12 6, 12; 16, 8. Ex 10, 21.
13 14, 6; 9, 12; 11, 14; 12, 12.
9 1 8, 10; 20, 1; 16, 10; 17, 8.
2 Gen 19, 28. Ex 19, 18. Joel 2, 2. 10.
3 Ex 10, 12. 15.
4 7, 3. Ez 9, 4.

ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς
τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται 11
ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων
εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέ- 12
ταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρί-
τον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν
καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ
νὺξ ὁμοίως.

Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου 13
ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ
οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν
λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων
τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον 9
ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσ-
σου. καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ 2
ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου
μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ
καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλ- 3
θον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία
ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. καὶ 4
ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσιν τὸν χόρτον τῆς
γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ
μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφρα-
γῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. καὶ ἐδόθη 5
αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα

---

11 ο αψ.] αψινθιον ℵ* g Tyc Prim | εις αψινθιον ℵ al. | *12* ινα σκοτ.] και εσκοτισθη 35. 87 Tyc arm | μη φανη] ουκ εφαινεν 35. 87 arm | *13* om. ενος ℵ | αετου] αγγελου P al. (13) Vict | μεγ.] + τρις 7. 28 al. | 9,2 om. και ηνοιξ. — αβυσσου ℵQ al. arm | μεγαλ.] καιομενης Q al. sy (36 al. + καιομ.) | om. εκ τ. καπν. τ. φρ. ℵ* | *3. 4* αυτοις ℵQ al. | *4* om. ουδε π. χλωρ. ℵ* Tyc | ανθρ.] + μονους 49. 91 al. vg | om. του θεου 1. 12 al. arm

βασανισθήσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς
αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ
6 ἄνθρωπον. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσου-
σιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν
αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει
7 ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν
ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον,
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι
χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀν-
8 θρώπων, καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν,
9 καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, [1] καὶ εἶχον
θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολ-
10 λῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς
ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
11 πους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα
τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἑβρα�ϊστὶ
Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολ-
12 λύων. Ἡ Οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται
ἔτι δύο Οὐαὶ μετὰ ταῦτα.
13 Καὶ ὁ ἕκτος· ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα
φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσια-
14 στηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, λέγοντα
τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς
τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ πο-
15 ταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσ-
σαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνω-
16 σιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς

---

5 πεντε] sex Prim | παιση] πληξη 10. 26 al. | *6* φευξεται Q al. | *7* ομοιοι ℵ | *10* ειχον 38 g Tyc Prim vg | ομοιοις ℵA 14 | η εξ. αυτ.] εξουσιαν εχουσιν Q al. sy | *11* om. τον Q al. | ον. αυτω] ω ονομα 18 (ℵ) Prim vg | fin.] + latine habens nomen exterminans vg (lat) | *12* ερχονται PQ a . | *13* om. και 1° ℵ | om. μιαν — κερατων ℵ* | om. τεσσαρων A al. g vg | *15* om. και ημεραν ℵ 1

cruciarent mensibus quinque: et cruciatus
eorum, ut cruciatus scorpii cum percutit
hominem. Et in diebus illis quaerent homines 6
mortem, et non invenient eam: et desidera-
bunt mori, et fugiet mors ab eis. Et similitu- 7
dines locustarum, similes equis paratis in prae-
lium: et super capita earum tamquam coronae
similes auro: et facies earum tamquam facies
hominum. Et habebant capillos sicut capillos 8
mulierum: et dentes earum, sicut dentes
leonum erant: et habebant loricas sicut loricas 9
ferreas, et vox alarum earum sicut vox curruum
equorum multorum currentium in bellum: et 10
habebant caudas similes scorpionum, et aculei
erant in caudis earum: et potestas earum
nocere hominibus mensibus quinque: et habe- 11
bant super se regem angelum abyssi, cui nomen
Hebraice Abaddon, Graece autem Apollyon,
Latine habens nomen Exterminans. Vae 12
unum abiit, et ecce veniunt adhuc duo vae
post haec.

Et sextus Angelus tuba cecinit: et audivi 13
vocem unam ex quattuor cornibus altaris
aurei, quod est ante oculos Dei, | dicen- 14
tem sexto Angelo, qui habebat tubam:
Solve quattuor angelos, qui alligati sunt in
flumine magno Euphrate. Et soluti sunt 15
quattuor Angeli, qui parati erant in horam,
et diem, et mensem, et annum: ut occide-
rent tertiam partem hominum. Et numerus 16

6 Job 3, 21. L 23, 30.
7 Joel 2, 4.
8 Joel 1, 6.
9 Joel 2, 5.
10 9, 19.
11 9, 1.
12 8, 13; 11, 14.
13 8, 8. Ex 30, 1—3.
14 16, 12. Gen 15, 18. Deut 1, 7. Jos 1, 4.
15 8, 7—12.

equestris exercitus vicies millies dena millia.
17 Et audivi numerum eorum. Et ita vidi equos
in visione: et qui sedebant super eos, habe-
bant loricas igneas, et hyacinthinas, et
sulphureas, et capita equorum erant tamquam
capita leonum: et de ore eorum procedit ignis,
18 et fumus, et sulphur. Et ab his tribus plagis
occisa est tertia pars hominum de igne, et de
fumo, et sulphure, quae procedebant de ore
19 ipsorum. Potestas enim equorum in ore
eorum est, et in caudis eorum. nam caudae
eorum similes serpentibus, habentes capita: et
20 in his nocent. Et ceteri homines, qui non sunt
occisi in his plagis, neque poenitentiam ege-
runt de operibus manuum suarum, ut non ado-
rarent daemonia, et simulacra aurea, et argen-
tea, et aerea, et lapidea, et lignea, quae neque
videre possunt, neque audire, neque ambulare,
21 et non egerunt poenitentiam ab homicidiis
suis, neque a veneficiis suis, neque a forni-
10 catione sua, neque a furtis suis. Et vidi alium
Angelum fortem descendentem de caelo amic-
tum nube, et iris in capite eius, et facies eius
erat ut sol, et pedes eius tamquam colum-
2 nae ignis: et habebat in manu sua libellum
apertum: et posuit pedem suum dextrum
3 super mare, sinistrum autem super terram: et
clamavit voce magna, quemadmodum cum leo

---

16 7, 4.
20 16, 9. 11. 21. Is 2, 8. 20; 17, 8. Dan 5, 4. 23. Ps 114, 4; 134, 15. 1 Cor 10, 20.
21 4 Reg 9, 22.
10 1 5, 2; 4, 3. Mt 17, 2.
2 5, 1.
3 Jr 25, 30. Os 11, 10. Am 1, 2.

τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως 17
εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάν- 18
θησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν 19
ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. καὶ 20
οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν 21
οὔτε ἐκ τῶν φαρμακιῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα 10
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον 2
ἠνεῳγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων 3

---

16 δυο μυριαδων μυριαδας ℵ, μυριαδες μυριαδων Q al. Tyc | *17* om. ουτως 38 Prim arm | ακανθινους Prim | *18* om. τριων ℵ arm | *20* om. και τ. χαλκα 2. 6 al. Tyc | > ξυλ. κ. τ. λιθ. ℵ Tyc | *21* πονηριας ℵ*A Prim | **10**,*1* > αγγ. αλλ. 7. 16 Prim, om. αλλ. Q 1 al. | ιρις] θριξ ℵ* | *2* βιβλιον Q al. | om. τον δεξιον C | *3* και εκρ.] + ως ℵ*

μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ
4 βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν
αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ἃ
ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς.
5 Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης
καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν
6 εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ
τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν
θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι
7 ἔσται, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ
ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ
ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν
8 τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας. Καὶ ἡ φωνὴ
ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ᾽
ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλαρίδιον
τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ
9 ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ
ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί
μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ
κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν,
ἀλλ᾽ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι.
10 καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ
ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ
στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον
11 αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν
μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ
ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

---

3 om. αι ℵ* 7 al. | ταις εαυτων φωναις ℵ 7 | *4* οτε] οσα ℵ 37. 39 g Tyc Prim | μη αυτα γρ.] μετα ταυτα γραφεις 1. 10 al. | *5* om. την δεξιαν A al. vg | *6* om. των αιωνων 1. 12. 47 arm, + αμην 16. 36 Tyc | om. και τ. γην κ. τ. εν αυτη A 1. 12 | om. και τ. θαλ. κ. τ. εν αυτη ℵ* A al. g Prim | *8* inc. και ηκουσα φωνην 7 g Tyc Prim | λαλουσα . . . λεγουσα 1 al. | βιβλιδαριον Q al., βιβλιον AC al. | *9* δος μοι P al. | βιβλιον ℵ g vg | κοιλ.] καρδιαν A | *10* επικρ.] εγεμισθη ℵ g Tyc Prim

rugit. Et cum clamasset, locuta sunt septem
tonitrua voces suas. Et cum locuta fuissent 4
septem tonitrua voces suas, ego scripturus
eram: et audivi vocem de caelo dicentem mihi:
Signa quae locuta sunt septem tonitrua: et
noli ea scribere. Et angelus, quem vidi stan- 5
tem super mare, et super terram, levavit
manum suam ad caelum: et iuravit per viven- 6
tem in saecula saeculorum, qui creavit caelum,
et ea quae in eo sunt: et terram, et ea quae in
ea sunt: et mare, et ea quae in eo sunt: Quia
tempus non erit amplius: sed in diebus vocis 7
septimi angeli, cum coeperit tuba canere,
consummabitur mysterium Dei, sicut evan-
gelizavit per servos suos Prophetas. Et audivi 8
vocem de caelo iterum loquentem mecum, et
dicentem: Vade, et accipe librum apertum de
manu angeli stantis super mare, et super
terram. Et abii ad angelum, dicens ei, ut 9
daret mihi librum. Et dixit mihi: Accipe
librum, et devora illum: et faciet amaricari
ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tam-
quam mel. Et accepi librum de manu angeli, 10
et devoravi illum: et erat in ore meo tamquam
mel dulce: et cum devorassem eum, amari-
catus est venter meus: | et dixit mihi: Opor- 11
tet te iterum prophetare Gentibus, et
populis, et linguis, et regibus multis.

---

4 Dan 8, 26; 12, 4. 9.
5 Deut 32, 40.
6 6, 11. Dan 12, 7. Gen 14, 22. 19. Ps 145, 6. Neh 9, 6. Ex 20, 11.
7 11, 15; 16, 17. 19; 17, 17. Am 3, 7. Dan 9, 6. 10. Zach 1, 6. Act 3, 21.
8 10, 4. 2.
9 Ez 2, 8; 3, 1—3.
11 Jr 1, 10; 25, 30. Dan 3, 4; 7, 14.

11 Et datus est mihi calamus similis virgae, et
dictum est mihi: Surge, et metire templum
2 Dei, et altare, et adorantes in eo. atrium autem,
quod est foris templum, eiice foras, et ne
metiaris illud: quoniam datum est Gentibus,
et civitatem sanctam calcabunt mensibus
3 quadraginta duobus: et dabo duobus testibus
meis, et prophetabunt diebus mille ducentis
4 sexaginta, amicti saccis. Hi sunt duae olivae,
et duo candelabra in conspectu Domini terrae
5 stantes. Et si quis voluerit eos nocere, ignis
exiet de ore eorum, et devorabit inimicos
eorum: et si quis voluerit eos laedere, sic
6 oportet eum occidi. Hi habent potestatem
claudendi caelum, ne pluat diebus prophetiae
ipsorum: et potestatem habent super aquas
convertendi eas in sanguinem, et percutere
terram omni plaga quotiescumque voluerint.
7 Et cum finierint testimonium suum, bestia,
quae ascendit de abysso, faciet adversum
eos bellum, et vincet illos, et occidet eos.
8 Et corpora eorum iacebunt in plateis civi-
tatis magnae, quae vocatur spiritualiter
Sodoma, et Aegyptus, ubi et dominus eorum
9 crucifixus est. Et videbunt de tribubus, et po-
pulis, et linguis, et Gentibus corpora eorum
per tres dies, et dimidium: et corpora eorum
10 non sinent poni in monumentis. et in-

---

11 [1] Ez 40, 3. Zach 2, 5—6. 2 Cor 6, 16.
[2] 12, 6. 14; 13, 5. Zach 12, 3 (LXX). Is 63, 18. Ps 78, 1. Dan 8, 10. L 21, 24.
[4] Zach 4, 3. 11—14.
[5] 4 Reg 1, 10. 2 Reg 22, 9. Jr 5, 14. L 9, 54—55.
[6] 3 Reg 17, 1. Jc 5, 17. Ex 7, 17. 19. 20. 1 Reg 4, 8.
[7] 13, 1. 7; 17, 8. Dan 7, 3. 7. 21.
[8] 16, 19. Is 1, 9—10. L 13, 34.
[10] Ps 104, 38.

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· 11
ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ
θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ.
καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε 2
ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς
ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν
μῆνας τεσσεράκοντα δύο. καὶ δώσω τοῖς δυσὶν 3
μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας
χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλημένοι σάκ-
κους. Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι 4
αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες. καὶ 5
εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται
ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς
ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ αὐτοὺς
ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. οὗτοι 6
ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα
μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας
αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων
στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν
πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. καὶ ὅταν 7
τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον
τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν
πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς.
καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς 8
πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν
ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ 9
φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν
ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. καὶ οἱ κατ- 10

11,*1 ραβδω*] + και ειστηκει ο αγγελος Q al. Vict Tyc sy | *2* εξωθ. 1ο] εσωθεν ℵ al. | εξωθ. 2ον] εξω Q al., εσω ℵ*, εσωθεν P | *3 περιβεβλημενους* ℵ A P Q al. | *5 θελησῃ*] θελει C P Q al. | om. *ουτως* C | *7 θηρ.*] + *το τεταρτον* A | om. *και αποκτ. αυτ.* 1. 12 al. | *8 τα πτωματα* ℵ P al. g Vict Prim vg sy | *αυτων* 1ο] + *εασει* 28. 37. 79 al. (lat^{pler}) | *μεγ.*] + *αταφα* 28. 79 | *9 βλεψουσ.* lat | *το πτ.*] *τα πτωματα* P al. g vg sy | *αφησουσι* Q al. Prim sy | *μνηματα* 98 al. Prim vg

οἰκοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ
εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι
οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατ-
11 οικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέ-
ρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν
αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ
φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐ-
12 τούς. καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβη-
σαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
13 αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως
ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα
ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι
ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.
14 Ἡ Οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ Οὐαὶ ἡ τρίτη
15 ἔρχεται ταχύ. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλ-
πισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
λέγουσαι· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ
κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασι-
16 λεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ οἱ
εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπε-
σαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν
17 τῷ θεῷ, λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ
θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας
τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας·
18 καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου
καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι
τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις
καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά

---

10 χαρησονται 38 al. g Prim vg | *11* αυτοις] εν αυτ. A al., εις αυτους ℵQ al. lat | *12* ηκουσα Q al. Tyc | om. αυτοις A 28 Tyc | *13* ωρα] ημερα Q al. | *15* om. του κοσμ. 28 Tyc Prim | κυριου] θεου 28 Tyc Prim Ambr | αιωνων] + αμην ℵ al. Tyc | *16* οι καθηνται ℵ* CQ al. vg | *17* θεος] + ημων 28. 79 g Tyc | ην] + και ο ερχομενος 28. 79 al. (Tyc), + και ℵ*C fuld

habitantes terram gaudebunt super illos, et iucundabuntur: et munera mittent invicem, quoniam hi duo prophetae cruciaverunt eos, qui habitabant super terram. Et post dies 11
tres, et dimidium, spiritus vitae a Deo intravit in eos. Et steterunt super pedes suos, et timor magnus cecidit super eos, qui viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de 12
caelo, dicentem eis: Ascendite huc. Et ascenderunt in caelum in nube: et viderunt illos inimici eorum. Et in illa hora factus est 13
terraemotus magnus, et decima pars civitatis cecidit: et occisa sunt in terraemotu nomina hominum septem millia: et reliqui in timorem sunt missi, et dederunt gloriam Deo caeli. Vae secundum abiit: et ecce vae tertium 14
veniet cito. Et septimus angelus tuba cecinit: 15
Factum est regnum huius mundi, Domini nostri et Christi eius, et regnabit in saecula saeculorum: Amen. Et viginti quattuor seniores, qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis, 16
ceciderunt in facies suas, et adoraverunt Deum,
dicentes: Gratias agimus tibi Domine Deus 17
omnipotens, qui es, et qui eras, et qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam magnam, et regnasti. Et iratae sunt Gentes, et 18
advenit ira tua, et tempus mortuorum iudicari, et reddere mercedem servis tuis Prophetis, et sanctis, et timentibus nomen

---

[11] Ez 37, 5. 10. Gen 15, 12 | [12] 4, 1. 4 Reg 2, 11 | [13] Ez 38, 19—20. Dan 2, 20 | [14] 9, 12; 12, 12 | [15] Ps 21, 29. Abd 21. Ps 9, 37; 2, 2. Dan 2, 44; 7, 14. 27. Zach 14, 9. Ex 15, 18 | [16] 4, 4. 10; 7, 11 | [17] 4, 8; 18, 8; 19, 6. Am 4, 13 (LXX). Ex 3, 14. Is 41, 4 | [18] 15, 1. Rm 2, 5. Ps 2, 1. 5. 12; 45, 7; 98, 1; 114, 18. Am 3, 7. Dan 9, 6. 10. Zach 1, 6.

tuum pusillis, et magnis, et exterminandi eos,
19 qui corruperunt terram. Et apertum est
templum Dei in caelo: et visa est arca testa-
menti eius in templo eius, et facta sunt ful-
gura, et voces, et terraemotus, et grando
magna.

12 Et signum magnum apparuit in caelo:
Mulier amicta sole, et luna sub pedibus
eius, et in capite eius corona stellarum
2 duodecim: et in utero habens, clamabat
3 parturiens, et cruciabatur ut pariat. Et
visum est aliud signum in caelo: et ecce
draco magnus rufus habens capita septem, et
cornua decem: et in capitibus eius diademata
4 septem, et cauda eius trahebat tertiam par-
tem stellarum caeli, et misit eas in terram,
et draco stetit ante mulierem, quae erat pa-
ritura: ut cum peperisset, filium eius devora-
5 ret. Et peperit filium masculum, qui recturus
erat omnes Gentes in virga ferrea: et raptus
est filius eius ad Deum, et ad thronum eius,
6 et mulier fugit in solitudinem ubi habebat
locum paratum a Deo, ut ibi pascant eam
7 diebus mille ducentis sexaginta. Et factum
est praelium magnum in caelo: Michael, et
angeli eius praeliabantur cum dracone, et
8 draco pugnabat, et angeli eius: et non valu-
erunt, neque locus inventus est eorum am-
9 plius in caelo. Et proiectus est draco

---

19 15, 5; 4, 5. 3 Reg 8, 1. 6. 2 Par 5, 7. Ex 9, 24; 19, 16 | 12 2 Is 66, 7. Mich 4, 10 | 3 12, 9. Dan 7, 7 | 4 Dan 8, 10 | 5 19, 15. Is 66, 7. Ps 2, 9 | 6 11, 2—3. Mt 2, 13 | 7 Dan 10, 13. 21; 12, 1 | 8 20, 11. Dan 2, 35 | 9 L 10, 18. J 12, 31. Gen 3, 1. 14. Zach 3, 1—2.

σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. καὶ ἠνοίγη 19
ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ [ὁ] ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη
ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ,
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ
καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ 12
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω
τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, 2
[καὶ] κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν.
καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ 3
δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ
κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ
διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον 4
τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς
τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς
γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ
τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρρενα, 5
ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ
σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν
θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ 6
ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον
ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν
αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ 7
ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ
ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δρά-
κοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐ- 8
τῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων 9

---

18 τους μικρους κ. τους μεγαλους ℵ* A C | διαφθειραντας C al. lat | *19* om. ο 2° ℵQ al. | om. και σεισμ. Q al. | **12,2** om. και 2° APQ al. | εκραξεν C al., εκραξεν Q al. | *3* πυρος CQ al. sy | *4. 5* τεκνον, παιδιον 38 | *5* αρσεν AC | *6* om. εκει 1° C al. h Tyc Prim vg | *8* ισχυσεν A al., ισχυον Q 14 | αυτων] αυτω 6. 7 al., αυτοις 17. 36

ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι
10 αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
11 ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν
12 ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς
13 ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα
14 ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρρενα. καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ
15 ἥμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμο-
16 φόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στό-
17 ματος αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

---

9 om. μετ αυτ. εβλ. 26. 28. 79 | *10* χριστ.] κυριου C | κατηγωρ A | *11* αιμα] ονομα 28. 79 | *12* ουαι] + τοις κατοικουσι 1 al | om. μεγαν ℵ | *14* om. και ημ. καιρ. C | *16* om. η γη 2° 34. 35 al. g Tyc Prim | *17* ιησ.] του θεου ℵ* (98)

ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabolus, et satanas, qui seducit universum orbem: et proiectus est in terram, et angeli eius cum illo missi sunt. Et audivi vocem magnam 10
in caelo dicentem: Nunc facta est salus, et virtus, et regnum Dei nostri, et potestas Christi eius: quia proiectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt 11
eum propter sanguinem Agni, et propter verbum testimonii sui, et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. propterea 12
laetamini caeli, et qui habitatis in eis. Vae terrae, et mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram magnam, sciens quòd modicum tempus habet. Et postquam vidit draco quòd 13
proiectus esset in terram, persecutus est mulierem, quae peperit masculum: et datae sunt 14
mulieri alae duae aquilae magnae ut volaret in desertum in locum suum, ubi alitur per tempus et tempora, et dimidium temporis a facie serpentis. Et misit serpens ex ore suo 15
post mulierem, aquam tamquam flumen, ut eam faceret trahi a flumine. Et adiuvit terra 16
mulierem, et aperuit terra os suum, et absorbuit flumen, quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem: et abiit 17
facere praelium cum reliquis de semine eius, qui custodiunt mandata Dei, et habent testimonium Iesu Christi.

---

[10] 11, 15. Job 1, 11. Zach 3, 1. L 22, 31. Mt 28, 18. J 12, 31 | [11] 12, 17; 7, 14. Rm 8, 37 | [12] Is 44, 23; 49, 13 | [14] 12, 6. Dan 7, 25; 12, 7 | [17] 14, 12; 19, 10; 13, 7. 1 J 5, 10. Gen 3, 15.

18 Et stetit supra arenam maris.
13 Et vidi de mari bestiam ascendentem,
habentem capita septem, et cornua decem,
et super cornua eius decem diademata, et
2 super capita eius nomina blasphemiae. Et
bestia, quam vidi, similis erat pardo, et pe-
des eius sicut pedes ursi, et os eius sicut os
leonis. Et dedit illi draco virtutem suam,
3 et potestatem magnam. Et vidi unum de
capitibus suis quasi occisum in mortem: et
plaga mortis eius curata est. Et admirata
4 est universa terra post bestiam. Et adorave-
runt draconem, qui dedit potestatem bestiae:
et adoraverunt bestiam, dicentes: Quis simi-
lis bestiae? et quis poterit pugnare cum ea?
5 Et datum est ei os loquens magna, et blas-
phemias: et data est ei potestas facere men-
6 ses quadraginta duos. Et aperuit os suum
in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen
eius, et tabernaculum eius, et eos, qui in caelo
7 habitant. Et est datum illi bellum facere
cum sanctis, et vincere eos. Et data est illi
potestas in omnem tribum, et populum, et
8 linguam, et gentem, [1] et adoraverunt eam om-
nes, qui inhabitant terram: quorum non sunt
scripta nomina in Libro vitae Agni, qui occisus
9 est ab origine mundi. Si quis habet aurem,
10 audiat. Qui in captivitatem duxerit, in captivi-

---

13 [1] 11, 7, 17, 3. 9. 12. Dan 7, 3. 7.
[2] 12, 3. Dan 7, 4—6. L 4, 6.
[3] 17, 8.
[5] Dan 7, 8. 11. 25; 11, 2; 12, 6. 14.
[7] 11, 7. Dan 7, 21.
[8] 12, 12; 3, 5; 17, 8. Dan 12, 1. Ps 68, 29. Is 53, 7.
[10] 14, 12. Jr 15, 2. Mt 26, 52.

Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. 18
καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, 13
ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν
κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κε-
φαλὰς αὐτοῦ ὄνομα βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον 2
ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ
καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ 3
μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς
θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθερα-
πεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ
θηρίου, [1] καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδω- 4
κεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν
τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ
τίς δύναται πολεμῆσαι μετ᾽ αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ 5
στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς 6
τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων 7
καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦν- 8
τες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν
τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγ-
μένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς, 9
ἀκουσάτω. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλω- 10

---

18 εσταθη ℵ A C al. g Tyc vg sy | **13**, *1* ονοματα ℵ A Q al. sy | *2* λεοντων ℵ 14. 92 Vict Tyc sy | *3* εσφραγισμενην 91 | εθαυμασθη A al. | *4* δυνατος Q al. | *5. 6* βλασφημιαν P Q al. | *5* om. εξουσια ℵ*, + πολεμον Q al. | ποιησ.] + ο θελει ℵ | *6* το ονομ. αυτ.] αυτον ℵ* | om. και τ. σκην. αυτ. C | *7* om. και εδοθ. — νικ. αυτους A C P al. arm | om. και λαον 1. 36 al. | *8* om. ων A | ονομα] + αυτων ℵ* 95 sy, + αυτου A C al. | εσφραγισμενου 1. 16 al. Tyc | *10* om. εις αιχμαλ. 2° ℵ C P Q al.

σίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ
αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. Ὧδέ ἐστιν ἡ
11 ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. Καὶ εἶδον
ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν
κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ
ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν
αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσιν τὸ θηρίον
τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
13 αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ
ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν
14 ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κα-
τοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς
κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ,
15 ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ
ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ
[ἵνα] ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ
16 θηρίου ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους
καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς
δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χει-
ρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν,
17 καὶ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ
μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ
18 τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ σοφία
ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ

---

10 αποκτεινει ℵ 28. 79 | πιστις] θλιψις 38. 97 | *11* om. δυο 2. 6 al. | *12* ποιει 1°] εποιει 38 vg, ποιησει 34. 35. 87 | *11* πλανα] + τους εμους 2. 6 al. | ος] ο ℵ al. | ειχε Q al. sy | *15* αυτω] αυτη A C P | om. ινα και λαλ. η εικ. τ. θηρ. C al. | + ινα 2° A P al. g vg | *16* > πτωχ. κ. τ. πλουσ. ℵ 79 | > δουλ. κ. τ. ελευθ. 36. 39 | των μετωπων Q al. lat sy | *17* om. και 1° ℵ*C al. Tyc Prim sy | μη τις] μηδεις 35. 87 | > πωλ. η αγορ. ετι 35. 87 | το ον. τ. θηρ.] του θηριου η το ονομα αυτου ℵ (36) 38

tatem vadet: qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hic est patientia, et fides Sanctorum. Et vidi aliam bestiam 11
ascendentem de terra, et habebat cornua duo similia Agni, et loquebatur sicut draco. Et 12
potestatem prioris bestiae omnem faciebat in conspectu eius: et fecit terram, et habitantes in ea, adorare bestiam primam, cuius curata est plaga mortis. Et fecit signa magna, 13
ut etiam ignem faceret de caelo descendere in terram in conspectu hominum. Et seduxit 14
habitantes in terra propter signa, quae data sunt illi facere in conspectu bestiae, dicens habitantibus in terra, ut faciant imaginem bestiae, quae habet plagam gladii, et vixit. Et datum est illi ut daret spiritum imagini 15
bestiae, et ut loquatur imago bestiae: et faciat ut quicumque non adoraverint imaginem bestiae, occidantur. Et faciet omnes 16
pusillos, et magnos, et divites, et pauperes, et liberos, et servos habere characterem in dextera manu sua, aut in frontibus suis. et 17
nequis possit emere, aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestiae, aut numerum nominis eius. Hic sapientia est. 18
Qui habet intellectum, computet numerum

---

11 16, 13. Mt 7, 15.
12 13, 2. 4. 5. 7.
13 20, 9. L 9, 54. Mt 24, 24. 2 Thess 2, 9—10. 3 Reg 18, 24—39.
14 19, 20. Deut 13, 2—4.
15 Dan 3, 5—6.
16 19, 20.
18 17, 9; 15, 2. 3 Reg 10, 14. Esdr 2, 13.

bestiae. Numerus enim hominis est: et numerus eius sexcenti sexaginta sex.

14 Et vidi: et ecce Agnus stabat supra montem Sion, et cum eo centum quadraginta quattuor millia habentes nomen eius, et nomen Patris eius scriptum in frontibus
2 suis. Et audivi vocem de caelo, tamquam vocem aquarum multarum, et tamquam vocem tonitrui magni: et vocem, quam audivi, sicut citharoedorum citharizantium in citharis
3 suis. Et cantabant quasi canticum novum ante sedem, et ante quattuor animalia, et seniores: et nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadragintaquattuor millia,
4 qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati: Virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiae
5 Deo, et Agno, [1] et in ore eorum non est inventum mendacium: sine macula enim sunt ante thronum Dei.

6 Et vidi alterum Angelum volantem per medium caeli, habentem Evangelium aeternum, ut evangelizaret sedentibus super terram, et super omnem gentem, et tribum, et linguam,
7 et populum: [1] dicens magna voce: Timete Dominum, et date illi honorem, quia venit hora iudicii eius: et adorate eum, qui fecit caelum,
8 et terram, mare, et fontes aquarum. Et alius Angelus secutus est dicens: Cecidit, cecidit Babylon illa magna: quae a vino

---

14 [1] 7, 4; 3, 12. Ez 9, 4 | [2] 1, 15. Ez 1, 24, 43, 2 | [3] 5, 9. Ps 32, 3; 39, 4; 95, 1; 97, 1; 143, 9; 148, 1. Is 42, 10 | [4] 5, 9. 2 Cor 11, 2. Eph 5, 27. Jc 1, 18 | [5] Ps 31, 2. Is 53, 9. Soph 3, 13 | [6] 8, 13 | [7] 15, 4. Ex 20, 11. Ps 145, 6 | [8] 18, 2. Dan 4, 27. Is 21, 9. Jr 51, 7—8.

θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ
ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.
Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ 14
ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσεράκοντα
τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ
τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν
μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ 2
οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φω-
νὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς
κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐ-
τῶν. καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ 3
θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν
ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες
χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί 4
εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρ-
θένοι γάρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ
ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ
τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ,
καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· 5
ἄμωμοί εἰσιν.
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσ- 6
ουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελί-
σαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ 7
δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως
αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρα-
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.
Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ἠκολούθησεν λέγων· 8
ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου

---

18 om. *και ο αρ. αυτου* ℵ | *εξηκοντα*] *δεκα* C 11 Ir$^{1.codd}$ Tyc | **14**,*1* om. *το* 1° P al. | om. *σιων* C | *αυτου* 1°] + *αριθμος* Q al. sy | *2* om. *και ως φ. βρ. μ.γ.* 28. 79 | *3* om. *ως* ℵPQ al. sy Prim | *4* om. *ουτοι εισιν* A | *ηγορ.*] + *υπο ιησου* Q al. sy | *απ αρχης* ℵ 16. 39 Tyc Prim | *5 αμωμ.*] + *γαρ* ℵQ al. | *6* om. *επι* 1° Q al. | *8* > *αγγελ. δευτ.* CP al. Tyc sy | om. *επεσεν* 2° CQ al.

τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα
9 τὰ ἔθνη. Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν
αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις προσκυνεῖ
τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει
χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν
10 χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου
τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου
ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσε-
ται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ
11 ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανι-
σμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ
ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσ-
κυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ
εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
12 Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες
τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης·
γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀπο-
θνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα
ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα
αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ
τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου,
ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν
15 καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλ-
λος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν
φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης·
πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ
16 ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. καὶ
ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον
17 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ

---

8 πεπτωκεν 12 (ℵc) Prim | *9* αυτοις] αυτω A Prim | *10* του θεου] αυτου 14. 38. 92 | βασανισθησονται A al | των αγιων αγγ. Q al. Cypr, των αγγελων A 26 | *12* των τηρουντων ℵ al. | fin.] + χριστου 28. 79 | *13* κυρ.] χριστω CP Tyc | > λεγει ναι Q al., om. ναι ℵ* (vg) | αναπαυσωνται P al. | *14* υιω C al. lat | *15* ναου] ουρανου 1. 7 al.

irae fornicationis suae potavit omnes gentes.
Et tertius Angelus secutus est illos, dicens voce 9
magna: Si quis adoraverit bestiam, et imaginem eius, et acceperit characterem in fronte sua, aut in manu sua: et hic bibet de vino 10
irae Dei, quod mistum est mero in calice irae ipsius, et cruciabitur igne, et sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, et ante conspectum Agni: et fumus tormentorum eorum 11
ascendet in saecula saeculorum: nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, et imaginem eius, et si quis acceperit characterem nominis eius. Hic patientia 12
Sanctorum est, qui custodiunt mandata Dei, et fidem Iesu. Et audivi vocem de caelo, di- 13
centem mihi: Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo iam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos. Et vidi et ecce nu- 14
bem candidam: et super nubem sedentem similem Filio hominis, habentem in capite suo coronam auream, et in manu sua falcem acutam. Et alius Angelus exivit de templo, 15
clamans voce magna ad sedentem super nubem: Mitte falcem tuam, et mete quia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terrae.
Et misit qui sedebat super nubem, falcem 16
suam in terram, et demessa est terra. Et 17

---

9 13, 12—17. Mt 10, 28.
10 16, 19; 19, 20. Is 51, 17. Ps 74, 9. Gen 19, 24. Ez 38, 22. Jr 25, 15.
11 19, 3. Is 34, 9—10.
12 2, 13; 13, 10; 12, 17. 2 Tim 4, 7.
13 Is 57, 2. Heb 4, 10. 1 Cor 15, 58.
14 Dan 7, 13; 10, 16. Mt 13, 39. 41.
15 Joel 4, 13. Mc 4, 29.

alius Angelus exivit de templo, quod est in
18 caelo, habens et ipse falcem acutam. Et
alius Angelus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem: et clamavit voce magna
ad eum, qui habebat falcem acutam, dicens:
Mitte falcem tuam acutam, et vindemia botros vineae terrae: quoniam maturae sunt
19 uvae eius. Et misit Angelus falcem suam
acutam in terram, et vindemiavit vineam ter-
20 rae, et misit in lacum irae Dei magnum: et
calcatus est lacus extra civitatem, et exivit
sanguis de lacu usque ad frenos equorum per
stadia mille sexcenta.

15 Et vidi aliud signum in caelo magnum
et mirabile, Angelos septem, habentes plagas
septem novissimas: Quoniam in illis consum-
2 mata est ira Dei. Et vidi tamquam mare
vitreum mistum igne, et eos, qui vicerunt bestiam, et imaginem eius, et numerum nominis
eius, stantes super mare vitreum, habentes
3 citharas Dei: et cantantes canticum Moysi
servi Dei, et canticum Agni, dicentes: Magna,
et mirabilia sunt opera tua Domine Deus omnipotens: iustae et verae sunt viae tuae, Rex
4 saeculorum. Quis non timebit te Domine, et
magnificabit nomen tuum? quia solus pius es:
quoniam omnes gentes venient, et adorabunt in
conspectu tuo, quoniam iudicia tua mani-

---

18 14, 15. Joel 4, 13.
19 19, 15.
20 Joel 4, 13. Is 63, 3.
15 1 6, 17; 12, 1. 3; 11, 18. Lev 26, 21.
2 4, 6; 13, 15. 18; 5, 8.
3 5, 9. 12. Deut 9, 26 (LXX); 32, 4. Jos 14, 7. Am 4, 13 (LXX). Ex 15, 1. 11; 34, 10. Ps 110, 2; 138, 14; 144, 17. Jr 10, 6—7.
4 14, 17. Ps 85, 9. Mal 1, 11.

ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. Καὶ 18
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων
ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν κραυγῇ
μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων·
πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον
τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν
αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ 19
δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν
ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ
θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς 20
ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς
ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων
χιλίων ἑξακοσίων.

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα 15
καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς
ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυ-
μὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλί- 2
νην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ
θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν
θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ.
καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ 3
θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλα
καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ
παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου,
ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν· τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, 4
καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος,
ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν
ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώ-

---

18 om. εξηλθεν **A** vg | ο εχων **AC** vg | κραυγη] φωνη ℵ**AQ** al. lat sy | αυτης] της γης **Q** al. sy | *19* την μεγαλην ℵ al., om. 12. 34 arm | *20* εξακοσιων εξ 79, διακοσιων ℵ* 26 | **15**,*2* και *4ο*] + εκ του χαραγματος αυτου 1. 35. 36. 79 al | κυριου του θεου ℵ | *3* βασιλευ ℵ* al. | εθνων] αιωνων ℵ*C al. vg sy | *4* φοβ.] + σε 6. 7 al., > σε ου φοβ. ℵ 95 | om. κυριε 14. 92 g h Cypr Tyc | αγιος **Q** al. | ενωπ. σου] + κυριε **A** 95 arm

5 θησαν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ,
6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ
7 στήθη ζώνας χρυσᾶς. καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς
8 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ
16 τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ
2 τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου
3 καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα
4 ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο
5 αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι
6 ταῦτα ἔκρινας, ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοί
7 εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ
8 δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν

---

6 om. εκ τ. ναου Q al. Prim | λιθον AC al. vg | *7* om. ἓν ℵ* al. arm | om. επτα 2° ℵ fuld | αιωνων] + αμην ℵ al. | *8* εκ του καπνου Q al. | om. επτα 2° P al. | **16**,*1* εκ τ. ναου] εκ τ. ουρανου 13 Tyc, om. Q al. sy | om. επτα 2° P al. | *4* εγενοντο A al. g Prim | *6* αιματα ℵ 36. 39

festa sunt. Et post haec vidi, et ecce apertum 5
est templum tabernaculi testimonii in caelo: et 6
exierunt septem Angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo, et candido, et praecincti circa pectora zonis aureis. Et 7
unum de quattuor animalibus dedit septem Angelis septem phialas aureas, plenas iracundiae Dei viventis in saecula saeculorum. Et impletum est templum fumo a maiestate 8
Dei, et de virtute eius: et nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagae septem Angelorum. Et audivi 16
vocem magnam de templo, dicentem septem Angelis: Ite, et effundite septem phialas irae Dei in terram. Et abiit primus, et effudit 2
phialam suam in terram, et factum est vulnus saevum, et pessimum in homines, qui habebant characterem bestiae: et in eos, qui adoraverunt imaginem eius. Et secundus An- 3
gelus effudit phialam suam in mare, et factus est sanguis tamquam mortui: et omnis anima vivens mortua est in mari. Et tertius 4
effudit phialam suam super flumina, et super fontes aquarum, et factus est sanguis. Et audivi Angelum aquarum dicentem: 5
Iustus es Domine qui es, et qui eras sanctus, qui haec iudicasti: quia sanguinem 6
Sanctorum, et Prophetarum effuderunt, et sanguinem eis dedisti bibere: digni enim sunt. Et audivi alterum ab altari dicentem: 7
Etiam Domine Deus omnipotens vera, et iusta iudicia tua. Et quartus Angelus effudit 8

[5] 11, 19. Ex 40, 34 | [6] 1, 13. Lev 26, 21. Ez 28, 13 | [7] 4, 6—8; 14, 10 | [8] Lev 26, 21. Ex 40, 34. 3 Reg 8, 10. Is 6, 4. Ez 44, 4 | **16** [1] 15, 7. Is 66, 6. Ps 68, 25. Jr 10, 25. Soph 3, 8 | [2] 8, 7. Deut 28, 35. Ex 9, 10—11 | [3] 8, 8. Ex 7, 17—21 | [4] 8, 10. Ex 7, 19—24. Ps 77, 44 | [5] Ps 118, 137; 144, 17. Ex 3, 14. Deut 32, 4. Is 41, 4 | [6] Is 49, 26. Ps 78, 3 | [7] Am 4, 13 (LXX). Ps 18, 10; 118, 137. Apoc 9, 13; 19, 2 | [8] 8, 12.

phialam suam in solem, et datum est illi aestu
9 affligere homines, et igni: et aestuaverunt
homines aestu magno, et blasphemaverunt
nomen Dei habentis potestatem super has
plagas, neque egerunt poenitentiam ut darent
10 illi gloriam. Et quintus Angelus effudit phia-
lam suam super sedem bestiae: et factum est
regnum eius tenebrosum, et commanducave-
11 runt linguas suas prae dolore: et blasphemave-
runt Deum caeli prae doloribus, et vulneribus
suis, et non egerunt poenitentiam ex operibus
12 suis. Et sextus Angelus effudit phialam suam
in flumen illud magnum Euphraten: et siccavit
aquam eius, ut praepararetur via regibus ab
13 ortu solis. Et vidi de ore draconis, et de ore
bestiae, et de ore pseudoprophetae spiritus
14 tres immundos in modum ranarum. Sunt enim
spiritus daemoniorum facientes signa, et pro-
cedunt ad reges totius terrae congregare illos
in praelium ad diem magnum omnipotentis
15 Dei. | Ecce venio sicut fur. Beatus, qui vigi-
lat, et custodit vestimenta sua, ne nudus am-
16 bulet, et videant turpitudinem eius. Et con-
gregabit illos in locum, qui vocatur Hebraice
17 Armagedon. Et septimus Angelus effudit
phialam suam in aerem, et exivit vox magna
18 de templo a throno, dicens: Factum est. Et
facta sunt fulgura, et voces, et tonitrua,

---

[9] 16, 11. 21; 9, 20—21 | [10] 9, 1. Ex 10, 21. Is 8, 21—22 | [11] 16, 9. Dan 2, 20 | [12] 9, 14. Gen 15, 18. Deut 1, 7. Jos 1, 4. Is 11, 15—16; 41, 2. 25; 44, 27. Jr 50, 38 | [13] 12, 9; 13, 1. 11. Ex 8, 3. 3 Reg 22, 21—23 [14] 13, 13; 19, 19. Am 4, 13 (LXX) | [15] 3, 3. 18. 1 Thess 5, 2 | [16] Jud 5, 19. 31. 4 Reg 9, 27; 23, 29. Zach 12, 11 | [17] 10, 7; 11, 15. Is 66, 6 | [18] 4, 5; 8, 5; 11, 19. Ex 19, 16. Dan 12, 1.

τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. καὶ ἐκαυ- 9
ματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασ-
φήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν
ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόη-
σαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἐξ- 10
έχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θη-
ρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη,
καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου,
καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν 11
πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ
μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκ- 12
τος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν
τὸν μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐ-
τοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν
ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος 13
τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ
ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα
τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι· εἰσὶν γὰρ πνεύματα 14
δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ
τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης
τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. Ἰδοὺ ἔρχομαι 15
ὡς κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ
βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν 16
αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ
Ἁρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην 17
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη
ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονεν.
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, 18

---

9 εβλασφ.] + οι ανθρωποι Q al. sy | το ονομα] ενωπιον A | *11* om. και εκ τ. ελκ. αυτ. ℵ Tyc | *12* ανατολων A al. | *13* βατραχους ℵ*, + εκπορευθεντα 28. 47. 79 | *14* α εκπορ.] εκπορευ..σθαι ℵ* al. | ημερ.] + εκεινης Q 1 al. (Prim) sy | *15* ερχεται ℵ* 38. 47 | *16* μαγεδων Q al. Prim fuld | *17* om. μεγαλη A al. | ναου] ουρανου 1. 12 (ναου του ουρ. Q al) | om. απο τ. θρον. ℵ

καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ'
οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος
19 σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ
μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν
ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ
20 οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. καὶ πᾶσα
21 νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. καὶ
χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφή-
μησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς
χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόν-
των τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς
2 μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν, μεθ'
ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύ-
σθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου
3 τῆς πορνείας αὐτῆς. καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον
ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ
θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνόματα βλασφημίας,
4 ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. καὶ ἡ γυνὴ
ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ
κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ-
γαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς
5 πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα
γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη,
ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς
6 γῆς. καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ
αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρ-
τύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα
7 μέγα. καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύ-

---

18 om. εγενετο 1° Q al. Prim fuld arm | ανθρωπος εγενετο A 38 | om. επι της γης 7. 14 | *19* om. της οργης 14. 92 | *21* om. ως ℵ* 43 Prim | **17**,*3* γεμον] + τα ℵ* A P | εχοντα ℵ P, εχων A al. | *4* om. και 3° P Q al. | αυτης 2°] της γης Q al. Cypr, + και της γης ℵ | *6* εκ τ. αιμ.] τω αιματι ℵ* 38

et terraemotus factus est magnus, qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram: talis terraemotus, sic magnus. Et facta 19
est civitas magna in tres partes: et civitates Gentium ceciderunt. et Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare illi calicem vini indignationis irae eius. Et omnis insula fugit, 20
et montes non sunt inventi. Et grando magna 21
sicut talentum descendit de caelo in homines: et blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehementer.

Et venit unus de septem Angelis, qui 17
habebant septem phialas, et locutus est mecum, dicens: Veni ostendam tibi damnationem meretricis magnae, quae sedet super aquas multas, cum qua fornicati sunt reges terrae, 2
et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius. Et abstulit me in 3
spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiae, habentem capita septem, et cornua decem. Et mulier erat circumdata 4
purpura, et coccino, et inaurata auro, et lapide pretioso, et margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione, et immunditia fornicationis eius: Et in fronte eius 5
nomen scriptum: Mysterium: Babylon magna, mater fornicationum, et abominationum terrae. Et vidi mulierem ebriam de sanguine 6
sanctorum, et de sanguine martyrum Iesu. Et miratus sum cum vidissem illam admiratione magna. Et dixit mihi Angelus: Quare mi- 7

[19] 11, 8; 14, 10. Dan 4, 27. Is 51, 17. Jr 25, 15 | [20] 6, 14; 20, 11 | [21] 16, 9. Ex 9, 23 | 17 [1] 15, 1. Jr 51, 13 | [2] 14, 8; 18, 3. Is 23, 17 | [3] 13, 1. Dan 7, 7 | [4] Ez 28, 13. 16. Jr 51, 7 | [5] 14, 8; 16, 19. 2 Thess 2, 7. Dan 4, 27 | [6] 18, 24.

raris? Ego dicam tibi sacramentum mulieris,
et bestiae, quae portat eam, quae habet
8 capita septem, et cornua decem. Bestia,
quam vidisti, fuit, et non est, et ascensura est
de abysso, et in interitum ibit: et mirabuntur
inhabitantes terram (quorum non sunt scripta
nomina in Libro vitae a constitutione mundi)
videntes bestiam, quae erat, et non est.
9 Et hic est sensus, qui habet sapientiam.
Septem capita: septem montes sunt, super
10 quos mulier sedet, et reges septem sunt. Quin-
que ceciderunt, unus est, et alius nondum
venit: et cum venerit, oportet illum breve
11 tempus manere. Et bestia, quae erat, et non
est: et ipsa octava est: et de septem est, et in
12 interitum vadit. Et decem cornua, quae vi-
disti, decem reges sunt: qui regnum nondum
acceperunt, sed potestatem tamquam reges
13 una hora accipient post bestiam. Hi unum
consilium habent, et virtutem, et potestatem
14 suam bestiae tradent. Hi cum Agno pugna-
bunt, et Agnus vincet illos: quoniam Dominus
dominorum est, et Rex regum, et qui cum illo
15 sunt, vocati, electi, et fideles. Et dixit mihi:
Aquae, quas vidisti ubi meretrix sedet, populi
16 sunt, et Gentes, et linguae. Et decem cornua,
quae vidisti in bestia: hi odient fornicariam,
et desolatam facient illam, et nudam, et
carnes eius manducabunt, et ipsam igni con-
17 cremabunt. Deus enim dedit in corda eorum
ut faciant quod placitum est illi: ut dent re-

---

[8] 13, 1—2. 3. 8; 8, 5. Dan 7, 3; 12, 1. Ps 68, 29 | [9] 13, 1. 18 | [11] 17, 8; 19, 20 | [12] 13, 1. Dan 7, 20. 24 | [14] 19, 14. 16. Deut 10, 17. Dan 2, 47 | [15] 17. 1. Is 8, 7. Jr 47, 2; 51, 13 | [16] 17, 12—13; 18, 8 | [17] 10, 7.

μασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς
καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ
ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.
τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει 8
ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν
ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ
τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βι-
βλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόν-
των τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.
[1]7 Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ 9
ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν.
καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· [1] οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ 10
εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ
ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν 11
καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ
τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ 12
τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν,
οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν
ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ
θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν 13
δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν.
οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρ- 14
νίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ
βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ
ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. Καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα 15
ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι
εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα 16
ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρ-
νην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμ-
νήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν
κατακαύσουσιν ἐν πυρί· ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς 17
τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ,
καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασι-

---

8 υπαγει A 12 lat | θαυμασθησονται AP | κατοικ. την γην Q al Prim vg | τα ονοματα ℵP al. g Prim vg | *11* αυτος] ουτος ℵQal. | *12* ουπω] ουκ A fuld | *14* > πιστ. κ. εκλ. 35. 79. 87 | *15* ειπεν A Tyc Prim vg | *16* om. και γυμν. Q al. | *17* om. και ποιησ. μ. γνωμ. A 79 g Tyc vg

λείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθήσονται οἱ
18 λόγοι τοῦ θεοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ
πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βα-
18 σιλέων τῆς γῆς. Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγ-
γελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα
ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς
2 δόξης αὐτοῦ. καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέ-
γων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ
ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων καὶ φυλακὴ
παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παν-
3 τὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, ὅτι ἐκ
τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπω-
καν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ'
αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ
τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.
4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέ-
γουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ
συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ
5 τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ὅτι ἐκολλήθη-
σαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
6 ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώ-
σατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ
7 ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· ὅσα ἐδόξασεν
αὑτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε
αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ
8 εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ
ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πέν-
θος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι
9 ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν· καὶ κλαύ-

---

18. 2 om. επεσεν 2° ℵQ al. Prim | δαιμονιων ℵAQ 95 πν.ακα.] + και μεμισημενου A 16 ορν.] θηριου A 3 > θυμου τ. οινου P al., om. του οιν. A vg | πεπτωκαν AC, πεπτωκασιν ℵQ | 4 εξελθε CQ al. Cypr | 6 απεδωκεν] + υμιν 1. 31 al. | 7 εαυτην 1. 8 al. | om. και πενθ. 1° 1*. 10 al. | om. οτι 2° 1 al. Iatpler | καθημ.] καθως 2. 8 al. | 8 ημερα] ωρα 14. 92 Cypr | > ο θεος ο κυρ. ℵ*, om. κυρ. A 95 vg

gnum suum bestiae donec consummentur verba
Dei. Et mulier, quam vidisti, est civitas ma- 18
gna, quae habet regnum super reges terrae.
Et post haec vidi alium Angelum descenden- **18**
tem de caelo, habentem potestatem magnam:
et terra illuminata est a gloria eius. Et excla- 2
mavit in fortitudine dicens: Cecidit, cecidit
Babylon magna: et facta est habitatio dae-
moniorum, et custodia omnis spiritus im-
mundi, et custodia omnis volucris immundae,
et odibilis: quia de vino irae fornicationis 3
eius biberunt omnes gentes: et reges terrae
cum illa fornicati sunt: et mercatores terrae
de virtute deliciarum eius divites facti sunt.
Et audivi aliam vocem de caelo, dicentem: 4
Exite de illa populus meus: ut ne participes
sitis delictorum eius, et de plagis eius non
accipiatis. Quoniam pervenerunt peccata eius 5
usque ad caelum, et recordatus est Dominus
iniquitatum eius. Reddite illi sicut et ipsa 6
reddidit vobis: et duplicate duplicia secun-
dum opera eius: in poculo, quo miscuit,
miscete illi duplum. Quantum glorificavit se, 7
et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum
et luctum: quia in corde suo dicit: Sedeo regi-
na: et vidua non sum: et luctum non videbo.
Ideo in una die venient plagae eius, mors, 8
et luctus, et fames, et igne comburetur: quia
fortis est Deus, qui iudicabit illam. Et fle- 9

---

18 18, 10. Ps 2, 2; 88, 28 | **18** [1] **10, 1.** Ez 43, 2 | [2] 14, 8. Dan 4, 27. Is 13, 21; 21, 9; 34, 11. 14. Jr 9, 10; 50, 39; 51, 8 | [3] Is 23, 17. Jr 25, 15. 27; 51, 7. Nah 3, 4 | [4] Is 48, 20; 52, 11. Jr 50, 8; 51, 6. 9. 45. 1 Tim 5, 22. 2 J 11. 2 Cor 6, 17 | [5] Gen 18, 20—21. Jr 51, 9 | [6] Ps 136, 8. Jr 50, 15. 29. 2 Thess 1, 6 | [7] Jr 50, 29. Is 47, 7—8 | [8] 17, 16. Is 47, 9. Jr 50, 31. 34.

bunt, et plangent se super illam reges terrae,
qui cum illa fornicati sunt, et in deliciis vixe-
runt, cum viderint fumum incendii eius:
10 longe stantes propter timorem tormentorum
eius, dicentes: Vae, vae civitas illa magna
Babylon, civitas illa fortis: quoniam una hora
11 venit iudicium tuum. Et negotiatores terrae
flebunt, et lugebunt super illam: quoniam
12 merces eorum nemo emet amplius: merces
auri, et argenti, et lapidis pretiosi, et marga-
ritae, et byssi, et purpurae, et serici, et cocci,
(et omne lignum thyinum, et omnia vasa
eboris, et omnia vasa de lapide pretioso, et
13 aeramento, et ferro, et marmore, | et cinna-
momum) et odoramentorum, et unguenti, et
thuris, et vini, et olei, et similae, et tritici, et
iumentorum, et ovium, et equorum, et rheda-
rum, et mancipiorum, et animarum hominum.
14 Et poma desiderii animae tuae discesserunt
a te, et omnia pinguia, et praeclara perierunt
15 a te, et amplius illa iam non invenient. Mer-
catores horum, qui divites facti sunt, ab ea
longe stabunt propter timorem tormentorum
16 eius, flentes, ac lugentes, | et dicentes: Vae,
vae civitas illa magna, quae amicta erat
bysso, et purpura, et cocco, et deaurata erat
17 auro, et lapide pretioso, et margaritis: quo-
niam una hora destitutae sunt tantae divi-
tiae, et omnis gubernator, et omnis, qui in
lacum navigat, et nautae, et qui in mari
18 operantur, longe steterunt, | et clamaverunt

---

[9] Ez 26, 16; 27, 30. 33. 35. Ps 47, 4 (LXX). Is 23, 17. Apoc 17, 2 | [10] 14, 8. Dan 4, 27. Ez 26, 17. Is 21, 9. Jr 51, 8 | [11] Ez 27, 36. 31 | [12] Ez 27, 12—13. 22 | [13] Ez 27, 13 [15] Ez 27, 36. 31 | [16] 17, 4 | [17] Is 23, 14. Ez 27, 27—29 | [18] Ez 27, 32. Is 34, 10.

σουσιν καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς
γῆς οἱ μετ᾽ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαν-
τες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως
αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον 10
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ
πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι
μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς 11
γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ᾽ αὐτήν, ὅτι τὸν
γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυ- 12
σοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου
καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκ-
κίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος
ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου
καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιν- 13
νάμωμον [καὶ ἄμωμον] καὶ θυμιάματα καὶ μύρον
καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν
καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ
ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων.
καὶ ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπ- 14
ῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ
λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ
εὑρήσουσιν. οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες 15
ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,
λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περι- 16
βεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ
μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος 17
πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τό-
πον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν
ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν καὶ ἔκραζον 18

---

9 om *και στρην.* ℵ* Tyc | *πυρωσ.*] *πτωσεως* ℵ* | *10 μιαν*
ραν A 95 | *11 κλαυσουσιν κ. πενθησουσιν* Q al. Prim
g | *12 μαργαριτων* ℵ al.. *-ριτας* CP | *ξυλου*] *λιθου*
. *vg* | *13* om. *και αμωμ.* Q 1 al. Prim *vg* | om. *και*
υρον C | *14 ευρης* Q al., *ευρησεις* 1. 37 g Tyc Prim |
ʃ > *κοκκ. κ. πορφ. κ. βυσσ.* A | *μαργαριταις* Q al.
ς | *18 εκραξαν* ACP al. *vg*

βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς
19 λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ
ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ
πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχον-
τες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότη-
20 τος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. Εὐφραίνου
ἐπ᾽ αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι
καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα
21 ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς
λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν
θάλασσαν λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι.
22 καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν
καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς
τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
23 καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ
φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ
νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·
ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,
ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ
24 ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων
εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.
19 Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου
πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλούϊα· ἡ
σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ
2 ἡμῶν, ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ
ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἥτις ἔφθειρε
τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τ
3 αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. κα
δεύτερον εἴρηκαν· ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆ

---

18 καπνον] τοπον A 10 vg | πολει] + ταυτη C al. Prim vg | *19* εκραξαν A C 35 vg | om. κλαι. κ. πεν A 1 | *20* om. και οι 2° C 1 al. | *21* om. ισχυρ. A sy μυλινον A, -λικον C | fin.] + εν αυτη ℵ Q al. | *22* σ πιγγων ℵ 35. 87 | om. πασ. τεχν. ℵA | *24* αιμα ℵA C al. | εσφραγισμενων 38 | **19**.*1* inc. και μετα 1. 36 a om. ως 1. 7 al. g Prim sy | *2* πορνην] πολιν 18 al.

videntes locum incendii eius, dicentes: Quae
similis civitati huic magnae? Et miserunt 19
pulverem super capita sua, et clamaverunt
flentes, et lugentes, dicentes: Vae, vae civitas
illa magna, in qua divites facti sunt omnes,
qui habebant naves in mari de pretiis eius:
quoniam una hora desolata est. Exulta super 20
eam caelum, et sancti Apostoli, et Prophetae:
quoniam iudicavit Deus iudicium vestrum de
illa. Et sustulit unus Angelus fortis lapidem 21
quasi molarem magnum, et misit in mare,
dicens: Hoc impetu mittetur Babylon civitas
illa magna, et ultra iam non invenietur. Et 22
vox citharoedorum, et musicorum, et tibia
canentium, et tuba non audietur in te amplius:
et omnis artifex omnis artis non invenietur in
te amplius: et vox molae non audietur in te
amplius: et lux lucernae non lucebit in te 23
amplius: et vox sponsi, et sponsae non audie-
tur adhuc in te: quia mercatores tui erant
principes terrae, quia in veneficiis tuis erraver-
runt omnes gentes. Et in ea sanguis prophe- 24
tarum et sanctorum inventus est: et omnium,
qui interfecti sunt in terra.

Post haec audivi quasi vocem turbarum **19**
multarum in caelo dicentium: Alleluia: Salus,
et gloria, et virtus Deo nostro est: quia 2
vera, et iusta iudicia sunt eius, qui iudi-
cavit de meretrice magna, quae corrupit ter-
ram in prostitutione sua, et vindicavit sangui-
nem servorum suorum de manibus eius.
[1] Et iterum dixerunt: Alleluja. Et fumus eius 3

[19] Ez 27, 30—34; 26, 19 | [20] Deut 32, 43. Is 44, 23. Jr 51, 48 | [21] Ez 26, 21. Dan 4, 27. Jr 51, 63—64 | [22] Is 24, 8. Ez 26, 13 | [23] Jr 7, 34; 16, 9; 25, 10. Is 23, 8; 47, 5 | [24] 6, 10; 17, 6; 19, 2. Jr 51, 49. Mt 23, 35. 37 | **19** [1] 11, 15. Ps 103, 1 | [2] 16, 7; 6, 10. 4 Reg 9, 7. Ps 18, 10; 118, 137. Deut 32, 43 | [3] Ps 103, 35. Is 34, 10.

4 ascendit in saecula saeculorum. Et ceciderunt
seniores vigintiquattuor, et quattuor animalia,
et adoraverunt Deum sedentem super thro-
5 num, dicentes: Amen: Alleluia. Et vox de
throno exivit, dicens: Laudem dicite Deo
nostro omnes servi eius: et qui timetis eum
6 pusilli, et magni. Et audivi quasi vocem
turbae, et sicut vocem aquarum multarum,
et sicut vocem tonitruorum magnorum, di-
centium: Alleluia: quoniam regnavit Dominus
7 Deus noster omnipotens. Gaudeamus, et
exultemus: et demus gloriam ei: quia vene-
runt nuptiae Agni, et uxor eius praeparavit
8 se. Et datum est illi ut cooperiat se byssino
splendenti, et candido. Byssinum enim
9 iustificationes sunt Sanctorum. Et dixit
mihi: Scribe: Beati, qui ad coenam nupti-
arum Agni vocati sunt: et dixit mihi: Haec
10 verba Dei vera sunt. Et cecidi ante pedes
eius, ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide
ne feceris: conservus tuus sum, et fratrum
tuorum habentium testimonium Iesu. Deum
adora. Testimonium enim Iesu est spiritus
11 prophetiae. Et vidi caelum apertum, et
ecce equus albus, et qui sedebat super eum,
vocabatur Fidelis, et Verax, et cum iustitia
12 iudicat, et pugnat. Oculi autem eius sicut
flamma ignis, et in capite eius diademata
multa, habens nomen scriptum, quod nemo
13 novit nisi ipse. Et vestitus erat veste asper-

---

[4] 5, 14. Is 6, 1. Ps 46, 9; 105, 48 | [5] Ps 21, 24; 114, 13; 133, 1; 134, 1 | [6] 11, 15. 17. Dan 10, 6. Ez 1, 24; 43, 2. Ps 92, 1; 96, 1; 98, 1; 103, 35. Am 4, 13 (LXX) | [7] 21, 2. 9. Ps 117, 24 | [8] Ps 44, 14—15. Is 61, 10 | [9] L 14, 15 | [10] 22, 8—9; 12, 11. 17. Act 10, 25—26. 1 Pt 1, 11. J 5, 39 | [11] 6, 2; 1, 5; 3, 14. Ez 1, 1. Ps 95, 13. Is 11, 4—5. 2 Macc 3, 25; 11, 8 | [12] 1, 14; 2, 18; 3, 12. Dan 10, 6 | [13] Is 63, 1—2. J 1, 1.

ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ 4
ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ
τέσσερα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθ-
ημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· ἀμὴν ἀλληλούϊα.
καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· 5
αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ
καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ με-
γάλοι. καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ 6
ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βρον-
τῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασί-
λευσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. χαί- 7
ρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν
αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ
γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ 8
ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν·
τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον 9
τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι·
οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. καὶ ἔπεσα 10
ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ.
καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι
καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυ-
ρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυ-
ρία Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.
Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος 11
λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν καλούμενος
πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει
καὶ πολεμεῖ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυρός, 12
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά,
ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ
μὴ αὐτός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμέ- 13

---

5 θρόνου] *ουρανου* Q 14. 92 | om. *και* 2° ℵCP *6* om. *ως* 1° 1*. 8 al. g Prim | om. *ως* 2° A al. | > *ο θεος ο κυρ.* ℵ* | om. *ημων* A al. | *7* *αγαλλιωμεθα* Q al. | *8* > *καθαρ. και λαμπρ.* 1. 36 al. | *9* om. *του γαμου* ℵ* P al. | *10* *μη*] + *ποιησης* 32. 95 lat | om. *σου* 2° ℵ* 6 | *11* om. *καλουμ.* A P al. | *12* *ως φλοξ* A al. lat sy | *ονοματα γεγραμμενα* α 9. 13 al. (Q al. sy) | *13* *βεβ.*] *ρεραντισμενον* P 36, *περιρεραμμενον* ℵ*

νον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ
14 λόγος τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν
τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς,
15 ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν. καὶ ἐκ
τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα,
ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ
αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν
ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ
16 τοῦ παντοκράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ
ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασι-
λεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.
17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ,
καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς
ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· δεῦτε
18 συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, ἵνα
φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων
καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ
τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων
ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγά-
19 λων. Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς
γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι
τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
20 καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη
τὸ θηρίον καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης
ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς
ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου
καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες
ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν
21 καιομένην ἐν θείῳ. καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν
ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ
ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ
ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

---

14 λευκοβυσσινον 95 | *15* οξ.] + διστομος Q al. Cypr sy | *16* om. επι τ. ιμ. και A | *17* ενα] αλλον ℵ 36 | *18* om. και σαρκ. χιλ. 1. 49 arm | *19* αυτων] αυτου A al. | *20* οι μετ αυτου A 34. 41 | την εικονα ℵ* 38. 39, το χαραγμα Q | της καιομενης ℵ AP (Tyc Prim vg)

sa sanguine: et vocatur nomen eius, Verbum Dei. Et exercitus qui sunt in caelo, seque- 14
bantur eum in equis albis, vestiti byssino albo, et mundo. Et de ore eius procedit gladius 15
ex utraque parte acutus: ut in ipso percutiat Gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea: et ipse calcat torcular vini furoris irae Dei omnipotentis. Et habet in vestimento, et in foemore 16
suo scriptum: Rex regum, et Dominus dominantium.

Et vidi unum Angelum stantem in sole, 17
et clamavit voce magna, dicens omnibus avibus, quae volabant per medium caeli: Venite, et congregamini ad coenam magnam Dei: ut 18
manducetis carnes regum, et carnes tribunorum, et carnes fortium, et carnes equorum, et sedentium in ipsis, et carnes omnium liberorum, et servorum, et pusillorum, et magnorum. Et vidi bestiam, et reges terrae, et 19
exercitus eorum congregatos ad faciendum praelium cum illo, qui sedebat in equo, et cum exercitu eius. Et apprehensa est bestia, 20
et cum ea pseudopropheta: qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos, qui acceperunt characterem bestiae, et qui adoraverunt imaginem eius. Vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis sulphure: Et ceteri occisi 21
sunt in gladio sedentis super equum, qui procedit de ore ipsius: et omnes aves saturatae sunt carnibus eorum.

---

[14] 17, 14 | [15] 12, 5; 14, 19—20. Ps 2, 9. Is 11, 4; 63, 3. Am 4, 13 (LXX). Joel 4, 13. J 12, 48. Heb 4, 12 | [16] 17, 14. Deut 10, 17. Dan 2, 47. 1 Tim 6, 15 | [17] Ez 39, 4. 17—20 | [18] 6, 15 | [19] 17, 12—14; 16, 14. 16. Ps 2, 2 | [20] 13, 1; 13, 11—17; 20, 10. Gen 19, 24. Is 30, 33. Ez 38, 22. Dan 7, 11. 26 | [21] Ez 39, 17. 20.

20 Et vidi Angelum descendentem de caelo,
habentem clavem abyssi, et catenam magnam
2 in manu sua. Et apprehendit draconem, ser-
pentem antiquum, qui est diabolus, et sata-
3 nas, et ligavit eum per annos mille: et misit
eum in abyssum, et clausit, et signavit super
illum ut non seducat amplius gentes, donec
consummentur mille anni: et post haec opor-
4 tet illum solvi modico tempore. Et vidi
sedes, et sederunt super eas, et iudicium da-
tum est illis: et animas decollatorum propter
testimonium Iesu, et propter verbum Dei,
et qui non adoraverunt bestiam, neque ima-
ginem eius, nec acceperunt characterem
eius in frontibus, aut in manibus suis, et
vixerunt, et regnaverunt cum Christo mille
5 annis. Ceteri mortuorum non vixerunt, donec
consummentur mille anni: Haec est resurrectio
6 prima. Beatus, et sanctus, qui habet partem
in resurrectione prima: in his secunda mors
non habet potestatem: sed erunt sacerdotes
Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille
7 annis. Et cum consummati fuerint mille
8 anni, solvetur satanas de carcere suo, | et ex-
ibit, et seducet Gentes, quae sunt super
quattuor angulos terrae, Gog, et Magog, et
congregabit eos in praelium, quorum nume-
9 rus est sicut arena maris. Et ascenderunt
super latitudinem terrae, et circuierunt castra
sanctorum, et civitatem dilectam. Et

---

20 [1] 9, 1. 2 Pt 2, 4. Judas 6 | [2] 12, 9. Gen 3, 1. Zach 3, 1 | [3] 2 Thess 2, 9—10 | [4] Dan 7, 9. 22. 27. L 22, 30. 1 Cor 6, 2 | [5] 1 Cor 15, 23. 1 Thess 4, 16 | [6] 5, 10. Is 61, 6 | [8] Ez 7, 2; 38, 2. 9. 15 | [9] Hab 1, 6. Jr 11, 15: 12, 7. Ps 86, 2; 77, 68. 4 Reg 1, 10. 12. Ez 38, 22; 39, 6. Zach 12, 9.

Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ- 20
ρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν
μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησεν 2
τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστιν
Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια
ἔτη, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ 3
ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ
πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη·
μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον.
Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ 4
κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπε-
λεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν
τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον
τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα
αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ
Χριστοῦ χίλια ἔτη. καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν 5
οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ
ἀνάστασις ἡ πρώτη. μακάριος καὶ ἅγιος ὁ 6
ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ
τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν,
ἀλλ᾽ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ,
καὶ βασιλεύσουσιν μετ᾽ αὐτοῦ χίλια ἔτη. Καὶ 7
ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς
ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται πλανῆ- 8
σαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς
γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς
εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ
ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ 9
πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν
τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ

20,*1* om. *εκ τ. ουρ.* ℵ* | *2 ο οφις ο αρχαιος* A | *ος*] *ο* ℵ | *σατ.*] + *ο πλανων την οικουμενην ολην* Q al. sy | *5* om. *και* 1° A g Vict Aug vg | *νεκρ.*] *ανθρωπων* Q 32. 34. eorum Vict Aug | *7 οταν τελ.*] *μετα* Q al. | *8 παντα τα εθνη* ℵ 79 | om. *της γης* ℵ* | *μαγωγ*] + *και* ℵ al. g Tyc vg | *9 αγιων*] + *και την πολιν των αγιων* Q 97

κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
10 κατέφαγεν αὐτούς· καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν
αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ
θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης,
καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων.
11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθ-
ήμενον ἐπ᾽ αὐτὸν οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν
ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς.
12 καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς
μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία
ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη· ὅ ἐστιν τῆς
ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμ-
μένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν
αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς
νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος
14 κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης
ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ
15 θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ
εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμ-
21 μένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Καὶ εἶ-
δον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος
οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον, καὶ ἡ θάλασσα
2 οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερου-
σαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφη
3 κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς
μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ
τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ᾽
αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς
4 ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτῶν ἔσται, καὶ ἐξαλείψει πᾶν δά-

9 om. απο του θεου A 12. 18. 79 | *11* επ αυτ.] επανω αυτου ℵ 38 | *12* > μικρ. κ. τ. μεγ. Q al. | *14* om. ουτος — πυρος 1. 18 al. arm, Tyc Aug | **21** *1* om. πρωτη 13. 29 Aug | και την θαλασσαν ουκ ιδον ετι A | *3* θρονου] ουρανου P Q al. Prim | εσκηνωσεν ℵ* g am | fin.] + αυτων θεος A Tyc Ambr vg (P 79 al.) | *4* εξαλ.] + ο θεος A 1 Tert Tyc Aug vg, + απ αυτων Q al.

descendit ignis a Deo de caelo, et devoravit
eos: et Diabolus, qui seducebat eos, missus est 10
in stagnum ignis, et sulphuris, ubi et bestia,
et pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in
saecula saeculorum.

Et vidi thronum magnum candidum, et 11
sedentem super eum, a cuius conspectu fugit
terra, et caelum, et locus non est inventus eis.
Et vidi mortuos magnos, et pusillos stantes 12
in conspectu throni, et libri aperti sunt: et
alius Liber apertus est, qui est vitae: et iudi-
cati sunt mortui ex his, quae scripta erant in
libris secundum opera ipsorum. et dedit mare 13
mortuos, qui in eo erant: et mors, et infernus
dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant:
et iudicatum est de singulis secundum opera
ipsorum. Et infernus, et mors missi sunt 14
in stagnum ignis. Haec est mors secunda.[1] Et 15
qui non inventus est in Libro vitae scriptus,
missus est in stagnum ignis. Et vidi caelum **21**
novum, et terram novam. Primum enim
caelum, et prima terra abiit, et mare iam
non est. Et ego Ioannes vidi sanctam civi- 2
tatem Ierusalem novam descendentem de
caelo a Deo, paratam, sicut sponsam ornatam
viro suo. Et audivi vocem magnam de 3
throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei
cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi
populus eius erunt, et ipse Deus cum eis erit
eorum Deus: et absterget Deus omnem la- 4

[10] 19, 20; 14, 10. 11. Gen 19, 24. Ez 38, 22 | [11] Is 6, 1. Dan 2, 35; 7, 9. Ps 113, 7. 3. Mt 25, 31—46. 2 Pt 3, 7. 10. 12 | [12] 3, 5. Ps 27, 4; 61, 13; 68, 29. Jr 17, 10. Dan 7, 10. Phil 4, 3. Rm 2, 6 | [13] J 5, 28—29 | [14] 1 Cor 15, 26. 54—55 | [15] 19, 20. Dan 12, 1. Ps 68, 29. Mt 25, 41 | **21** [1] 20, 11. Is 65, 17; 66, 22. 2 Pt 3, 13 | [2] 19, 7—8. Is 52, 1; 61, 10. Heb 11, 10. 16; 12, 22. Gal 4, 26 | [3] Zach 2, 10. Is 8, 8. Ez 37, 27; 48, 35. 2 Par 6, 18. J 1, 14 | [4] 7, 17. Is 25, 8; 35, 10; 65, 19. 17. Jr 31, 16.

crymam ab oculis eorum: et mors ultra non
erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor
5 erit ultra, quia prima abierunt. Et dixit qui
sedebat in throno: Ecce nova facio omnia.
Et dixit mihi: Scribe, quia haec verba fide-
6 lissima sunt, et vera. Et dixit mihi: Factum
est, ego sum α, et ω: initium, et finis. Ego
7 sitienti dabo de fonte aquae vitae, gratis. Qui
vicerit, possidebit haec, et ero illi Deus, et ille
8 erit mihi filius. Timidis autem, et incredulis,
et execratis, et homicidis, et fornicatoribus, et
veneficis, et idololatris, et omnibus menda-
cibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne,
et sulphure: quod est mors secunda.
9 Et venit unus de septem Angelis habenti-
bus phialas plenas septem plagis novissimis, et
locutus est mecum, dicens: Veni, et osten-
10 dam tibi sponsam, uxorem Agni. Et sustulit
me in spiritu in montem magnum, et altum,
et ostendit mihi civitatem sanctam Ieru-
11 salem descendentem de caelo a Deo, haben-
tem claritatem Dei: et lumen eius simile
lapidi pretioso tamquam lapidi iaspidis, sicut
12 crystallum. Et habebat murum magnum,
et altum, habentem portas duodecim: et in
portis Angelos duodecim, et nomina inscripta,
quae sunt nomina duodecim tribuum fili-
13 orum Israel. Ab Oriente portae tres: et ab
Aquilone portae tres: et ab Austro portae

---

[5] 4, 2; 5, 1. Is 6, 1; 43, 19. Ps 46, 9. 2 Cor 5, 17 | [6] 1, 8; 22, 17. Is 55, 1. Zach 14, 8 | [7] 2, 7. 2 Reg 7, 14. Ps 88, 27. Zach 8, 8 | [8] 22, 15; 20. 14. Gen 19, 24. Is 30, 33. Ez 38, 22. Heb 10, 38—39. Eph 5, 5. Col 3, 5 | [9] 15, 1. 6. 7; 19, 7. Lev 26, 21 | [10] Is 52, 1. Ez 40, 2. Mt 4, 8 | [11] 21, 3. 23. Is 58, 8; 60, 1. 2. 19 | [12] Ez 48, 31—35.

κρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος
οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πό-
νος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθεν. καὶ 5
εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ
ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ
λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. καὶ εἶπέν μοι· 6
γέγονα. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ
τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆς
πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ νικῶν 7
κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ
αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπί- 8
στοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρ-
νοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν
τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ
καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ
δεύτερος.

Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν 9
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ
πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα
τοῦ ἀρνίου. καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπ' 10
ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν
τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· 11
ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ
ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ 12
ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς
πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπι-
γεγραμμένα, ἅ ἐστιν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν
Ἰσραήλ. ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ 13
βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες

---

4 απηλθον P al.. -θαν A | *5* λεγει] + μοι ℵ P al. | *6* γεγοναν A (38) | om. αυτω ℵ A P al. lat | *7* κληρ.] δωσω αυτω Q al. | αυτων θεος A 1. 79 | *8* απιστ.] + και αμαρτωλοις Q al. sy | ψευσταις A | *9* τ. γεμ. των] γεμουσας Q al. | *10* πολ.] + την μεγαλην 1. 31 al. | om. απο τ. θεου 92. 94 Ambr | *11* om. εχουσ.— θεου A 98 | *12* ονομ.] + αυτων ℵ | εστ.] + τα ονοματα A (Q) al. vg sy

14 τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ
τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ
ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀπο-
15 στόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ
εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν
πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος
16 αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ
μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν
πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων·
τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα
17 ἐστίν. καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν
τεσσεράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώ-
18 που, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. καὶ ἦν ἡ ἐνδώμησις τοῦ
τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθα-
19 ρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. οἱ θεμέλιοι τοῦ τεί-
χους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι·
ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπ-
φειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγ-
20 δος, ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον,
ὁ βδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ
ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ
ἑνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ
εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου.
καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς
22 ὕαλος διαυγής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ·
ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐ-
23 τῆς ἐστιν, καὶ τὸ ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν
ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν
αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν,
24 καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. καὶ περιπατήσουσιν
τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς

---

13 > δυσμων . . . νοτου A am | *14* εχων APQ al. | *15* om. και το τειχ. αυτ. Q al. | *16* οσον] + και A al. Tyc Prim vg sy | σταδιους AQ al. | *18* om. ην AP sy | om. καθαρω P | *19* inc. και οι ℵ* al. sy | om. κεκοσμ. 92 Tyc Prim | *20* τοπαδιον ℵ* am | *21* ην] + ως Q 79. 92 *23* πολις] + αυτη 38. 97 sy | φαιν.] + εν 49. 91 al. vg

tres: et ab Occasu portae tres. Et murus civi- 14
tatis habens fundamenta duodecim, et in
ipsis duodecim nomina duodecim Apostolo-
rum Agni. Et qui loquebatur mecum, habebat 15
mensuram arundineam auream, ut metiretur
civitatem, et portas eius, et murum. et civitas 16
in quadro posita est, et longitudo eius tanta
est quanta et latitudo: et mensus est civi-
tatem de arundine aurea per stadia duodecim
millia: et longitudo, et altitudo, et latitudo
eius aequalia sunt. Et mensus est murum eius 17
centum quadraginta quattuor cubitorum,
mensura hominis, quae est angeli. Et erat 18
structura muri eius ex lapide iaspide: ipsa vero
civitas aurum mundum simile vitro mundo.
Et fundamenta muri civitatis omni lapide pre- 19
tioso ornata. Fundamentum primum, iaspis:
secundum, sapphirus: tertium, calcedonius:
quartum, smaragdus: | quintum, sardonyx: 20
sextum, sardius: septimum, chrysolithus: oc-
tavum, beryllus: nonum, topazius: decimum,
chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duo-
decimum, amethystus. Et duodecim portae, 21
duodecim margaritae sunt, per singulas: et
singulae portae erant ex singulis margaritis:
et platea civitatis aurum mundum, tamquam
vitrum perlucidum. Et templum non vidi in 22
ea. Dominus enim Deus omnipotens templum
illius est, et Agnus. Et civitas non eget sole, 23
neque luna ut luceant in ea. nam claritas Dei
illuminavit eam, et lucerna eius est Agnus. Et 24
ambulabunt gentes in lumine eius: et reges

---

[15] Ez 40, 3. 5 | [16] Ez 43, 16; 48, 16—17 | [19] Is 54, 11—12 | [21] 22, 2 | [22] Am 4, 13 (LXX) | [23] 22, 5. Is 24, 23; 60, 1. 6. 10. 13. 19—20 | [24] Ps 88, 28. Is 60, 3. 5.

terrae afferent gloriam suam, et honorem in
25 illam. Et portae eius non claudentur per
26 diem: nox enim non erit illic. Et afferent
27 gloriam, et honorem gentium in illam. Non intrabit in eam aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens, et mendacium, nisi
22 qui scripti sunt in libro vitae Agni. Et ostendit mihi fluvium aquae vitae, splendidum tamquam crystallum, procedentem de sede
2 Dei et Agni. In medio plateae eius, et ex utraque parte fluminis lignum vitae, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, et folia ligni ad sanitatem
3 Gentium. Et omne maledictum non erit amplius: sed sedes Dei, et Agni in illa erunt,
4 et servi eius servient illi. Et videbunt faciem eius: et nomen eius in frontibus eorum.
5 Et nox ultra non erit: et non egebunt lumine lucernae, neque lumine solis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos, et regnabunt in saecula saeculorum.

6 Et dixit mihi: Haec verba fidelissima sunt, et vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit Angelum suum ostendere servis
7 suis quae oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatus, qui custodit verba prophetiae
8 libri huius. Et ego Ioannes, qui audivi, et vidi haec. Et postquam audissem, et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes angeli, qui mihi

---

[25] 22, 5. Is 60, 11. Zach 14, 7 | [27] 20, 15. Is 52, 1. Dan 12, 1. Ps 68, 29. Phil 4, 3 | **22** [1] Gen 2, 9; 3, 22. Ez 47, 1. 7. Zach 14, 8 | [2] 21, 21. Ez 47, 12 | [3] Zach 14, 11 | [4] 21, 3; 3, 12. Ps 16, 15; 41, 3. Mt 5, 8 | [5] 21, 25; 5, 10. Is 60, 19. Dan 7, 18. 27 | [6] 1, 1. Dan 2, 28. Num 27, 16. 1 Cor 14, 32 | [7] 22, 12. 20; 3, 11; 1, 3. Is 40, 10 | [8] 19, 10.

τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν· καὶ 25
οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ
γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ 26
τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ 27
εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν βδέλυγμα καὶ
ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς
ζωῆς τοῦ ἀρνίου. καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος 22
ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον
ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. ἐν μέ- 2
σῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν
καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ,
καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.
καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος 3
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ
δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, καὶ ὄψονται 4
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν
μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ 5
ἔχουσιν χρείαν [φωτὸς] λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου,
ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ [ἐπ᾽] αὐτούς, καὶ βασι-
λεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀλη- 6
θινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν
προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι
τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. καὶ 7
ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. 8
καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι
ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύον-

---

24 δοξ.] + και τιμην Q al. vg sy | αυτων] των εθνων Q al. sy | *26* fin.] + ινα εισελθωσιν Q al. | om. vers: *1* | *27* ποιων] + ωσει ℵ* | αρν.] ουρανου ℵ | **22** *1* ποτ.] + καθαρον 7. 26 al. | om. λαμπρον 38. 40 | *2* ποιων A 18 | αποδιδους ℵQ al. | *3.* ὁ ετι] εκει 1. 7 al. | *5* om. φωτος 1ο PQ al. Ambr | φωτισει AP al., φωτιζει 30. 32 al., + επ ℵA 35 Tyc Ambr Prim | *6* λεγει Q al. | απεστειλ.] + με ℵ* sy | *8* > βλεπων κ. ακουων ℵ al. (1 al.)

9 τός μοι ταῦτα. καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου
10 τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ
11 βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω
12 ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι
13 ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ
14 τὸ τέλος. μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν
15 πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·
19 καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος

---

9 μη] + ποιησης 32 lat | om. και 3ο 1. 4 al. Prim | λογ.] + της προφητειας 38 Prim | *11* ρυπαρευθητω Q al. | δικ. δικαιωθητω 38. 79 | *12* εκαστ. κατα τα εργα αυτου 79 latpler | *14* μακ. οι ποιουντες τας εντολας αυτου Q al. Tert Cypr Tyc sy | *15* > ποιων κ. φιλων ℵ al. | *18* > ο θεος επ αυτον Q al. vg τας επτα πληγας Q al. | *19* λογ.] + τουτων ℵ (Ambr)

haec ostendebat: [1] et dixit mihi: Vide ne feceris: 9
conservus enim tuus sum, et fratrum tuorum
prophetarum, et eorum, qui servant verba
prophetiae libri huius: Deum adora. Et dicit 10
mihi: Ne signaveris verba prophetiae libri
huius: tempus enim prope est. Qui nocet, 11
noceat adhuc: et qui in sordibus est, sordescat
adhuc: et qui iustus est, iustificetur adhuc: et
sanctus, sanctificetur adhuc. Ecce venio cito, 12
et merces mea mecum est, reddere unicuique
secundum opera sua. Ego sum α, et ω, primus, 13
et novissimus, principium, et finis. Beati, qui 14
lavant stolas suas in sanguine Agni: ut sit
potestas eorum in ligno vitae, et per portas
intrent in civitatem. Foris canes, et venefici, 15
et impudici, et homicidae, et idolis servientes,
et omnis, qui amat, et facit mendacium.

Ego Iesus misi Angelum meum, testi- 16
ficari vobis haec in Ecclesiis. Ego sum radix,
et genus David, stella splendida, et matutina.

Et spiritus, et sponsa dicunt: Veni. Et 17
qui audit, dicat: Veni. Et qui sitit, veniat:
et qui vult, accipiat aquam vitae, gratis.

Contestor enim omni audienti verba pro- 18
phetiae libri huius: Si quis apposuerit ad haec,
apponet Deus super illum plagas scriptas in
libro isto. Et si quis diminuerit de verbis 19
libri prophetiae huius, auferet Deus partem

---

[10] 10, 4; 1, 3. Dan 8, 26; 12, 4 | [11] Dan 12, 10 | [12] 22, 7; 2, 23; 3, 11. Is 40, 10. Ps 27, 4; 61, 13. Jr 17, 10. Rm 2,6 | [13] 1, 8. 11. 17. Is 44, 6; 48, 12. Heb 13, 8 | [14] Gen 2, 9; 3, 22; 49, 11 | [15] 21, 8. 27. 1 Cor 6, 9—10 | [16] 1, 1—2; 5, 5; 2, 28. Is 11, 1. 10; 14, 12. L 1, 78. Num 24, 17 | [17] 21, 6. Zach 14, 8. Rm 8, 23. Is 55, 1. J 7, 37 | [18] 15, 1. 6. Deut 4, 2; 13, 1; 29, 19 | [19] Gen 2, 9; 3, 22.

eius de libro vitae, et de civitate sancta, et de his, quae scripta sunt in libro isto.

20 dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam venio cito: Amen. Veni Domine Iesu.

21 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

---

21 2 Thess 3, 18. Rm 16, 24.

αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. 20
Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου 21
Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. ἀμήν.

---

20 ταυτα] + *ειναι* ℵ* | om. *αμην* ℵ, + *ναι* (7) 35. 38 al. | fin.] + *χριστε* 4. 11 al. Tyc Prim | *21* om. vers. Tyc Prim Cassiod | *ιησ.*] + *χριστου* Q al. vg sy | om. *παντων* ℵ, om. *των αγ.* A | om. *αμην* A 79 fuld

WITHDRAWN

In gleichem Verlage ist erschienen:

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE

textum recensuit, apparatum criticum addidit

H. J. VOGELS

Leichte, handliche Taschenausgabe
XVI u. 662 Seiten auf Dünndruckpapier

Zweite, verbesserte Auflage

In biegsamem Pappband oder in Ganzleinenband

Preise auf Anfrage

Aus den zahlreichen Urteilen über die erste Auflage:

Eine große Freude löst diese Ausgabe innerhalb der kathol. Exegetenwelt aus. Wir brauchen nun nicht mehr bei der protestant. Württemberg. Bibelgesellschaft anzuklopfen, um einen für wissenschaftliche Zwecke voll geeigneten neutestamentl. Text zu bekommen. Von Nestles Ausgabe weicht Vogels vor allem dadurch ab, daß er nicht mechanisch dem Stichentscheid zwischen Westcott-Hort, Tischendorf und B. Weiß das Los einer in den Text aufzunehmenden Lesart anvertraut, sondern nach textkritischen Prinzipien urteilt. In diesen Abweichungen von Nestle verdient Vogels weitgehende Zustimmung. — Formell zeichnet sich die Ausgabe durch relativ große griechische Lettern aus. — Die alttestamentl. Zitate erscheinen in Anführungszeichen und nicht in Fettdruck, der Nestles Text entstellt. *Biblische Zeitschrift.*

Vogels legt uns die erste auf wissenschaftlicher Grundlage aufgebaute Textausgabe des N. T. vor, die uns katholischerseits geboten wird. Nach Format und Anlage ähnelt sie der Ausgabe von Nestle, ist dieser aber wissenschaftlich bedeutend überlegen. Während Nestle nur einen modernen Textus receptus schaffen wollte und dort, wo die führenden Editionen von Westcott-Hort, Tischendorf, B. Weiß voneinander abweichen, mechanisch die Mehrzahl entscheiden ließ, sucht Vogels auf Grund gründlichster textgeschichtlicher Untersuchungen, deren er uns schon mehrere geboten hat, zum ursprünglichen Text zu gelangen. Ein Vergleich von Vogels mit Nestle zeigt, mit welcher Sorgfalt Vogels hier vorgegangen ist. *Kirche und Kanzel.*

L. SCHWANN · VERLAG · DÜSSELDORF

THEOLOGISCHE WERKE aus dem Verlage von L. SCHWANN, DÜSSELDORF

Die Lehre des hl. Bonaventura von der Erlösung. Ein Beitrag zur Geschichte und zum System der Erlösungslehre von Dr. R. Guardini.

Gemeinschaftliche Andacht zur Feier der hl. Messe von Dr. R. Guardini. 28.—47. Tausend.

Alte Quellen neuer Kraft. Gesammelte Aufsätze von Ildefons Herwegen, O.S.B., Abt von Maria Laach.

Der hl. Benedikt. Ein Charakterbild von Ildefons Herwegen, O. S. B., Abt von Maria Laach.

Das Priesterideal des hl. Bernard. Der Priester in seiner Berufung, seinem Leben und Wirken nach der Darstellung des hl. Bernard von Clairvaux von Dr. Johs. Honnef.

Das Glaubensproblem bei Pascal von Dr. M. Laros.

Geistliches Tagebuch (1870-1908) der Lucie Christine, herausgegeben von P. Aug. Poulain, S. J., übersetzt von Dr. R. Guardini.

Der psychische Zwang und seine Beziehungen zu Moral und Pastoral (Abhandlungen aus Ethik und Moral, Band 2), von Dr. Theodor Müncker.
In Vorbereitung.

Die sonntäglichen Episteln im Dienste der Predigt erklärt von Universitätsprofessor Dr. Fritz Tillmann.
Band I. Vom I. Adventssonntag bis zum Palmsonntag.
Band II. Vom Ostersonntag bis zum letzten Sonntag nach Pfingsten.

Die sonntäglichen Evangelien im Dienste der Predigt erklärt von Universitätsprofessor Dr. Fritz Tillmann.
Band I. Vom I. Adventssonntag bis zum Palmsonntag.
Band II. Vom Ostersonntag bis zum letzten Sonntag nach Pfingsten.

Die Frömmigkeit des Herrn und seines Apostels Paulus, von Universitätsprofessor Dr. Fritz Tillmann.

Der Heilige Geist als göttliche Person in den Evangelien. Eine biblisch-dogmatische Untersuchung von Dr. Wilhelm Tosetti.

Untersuchungen zur Geschichte der lateinischen Apokalypseübersetzung von Univ.-Prof. Dr. H. J. Vogels.

Preise auf Anfrage.

CATHOLIC THEOLOGICAL UNION
BS19651922 C001 V002
NOVUM TESTAMENTUM GRAECE ET LATINE DUSS

31490

Bible. N.T. Epistles.
Greek. 1922

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE
ET LATINE.

DATE DUE | BORROWER'S NAME

31490

3 0311 00025 4610